

**100 JAAR
ROTTERDAMSE
TANDARTSEN
VERENIGING**

1901 - 2001

Notulen

der Vergaderingen van de Rotterdamse Tandheelkundige
"Vereeniging"

Mijne Heeren,

Alleen verblijvend
beeken men ik het te mogen beschouwen, al de notulen
der Rotterdamse Tandheelkundige Vereeniging te
kunnen voorlezen.

Het oprichten derer vereeniging ook, heeft een reer groote
betrekking.

Laat ik in het kort nagaan hoe de vereeniging tot stand
kwam.

Reeds lang hadden enige collega's hier ter stede, het
mit ingerikt van samenwerking, maar het scheen, dat men
onderling, de tijd daartoe nog niet gekomen achtte.

In het jaar 1897 noodigde collega Willems voor de
eerste maal enige collega's, n.l. de heere Mennink
Blakler en Postman Koning, uit een vergadering te
houden. Hieraan werd gevolg gegeven.

Besproken werd toen in de eerste plaats het oprichten
van een kliniek en in de tweede plaats het formeeren
van de afdeling Rotterdam van het Tandheelkundig
Genootschap.

Het heeft echter niet mogen zijn. Gebrek aan samenwerking
was de oorzaak dat er in de volgende vergadering besloten
werd de zaak te laten rusten.

In het jaar 1898 vond collega Willems, dat de rusttijd
verstreken was. Een tweede poging werd door hem in
het werk gesteld. Weder werden enige collega's opgeroepen
een vergadering bij te wonen. Weder werd de wenschelijk-
heid een kliniek op te richten besproken en ook weder
stuitte men op het reeds berwaar.

De geschiedenis
van de RTV 1901 - 2001

Peter van Hamond

**100 JAAR
ROTTERDAMSE
TANDARTSEN
VERENIGING**

Druk: Cityprint Rotterdam

1e druk 2001
ISBN 90-9014909-0
© P. van Hamond
Uitgave RTV Rotterdam
Foto omslag: Aat Fluks, Erasmusbrug 2000

Kobulen

Vergaderingen van de Rotterdamse Geneeskundige

Vereniging

11

Alphonse Guérin

1

De heer Guérin heeft de

erkenning van de heilte van een bescheiden, al de nodige
 Rotterdamse Geneeskundige Vereniging te
 minen woorden

opricht en sluis vermaand, heeft een zeer goede
 tekenis.

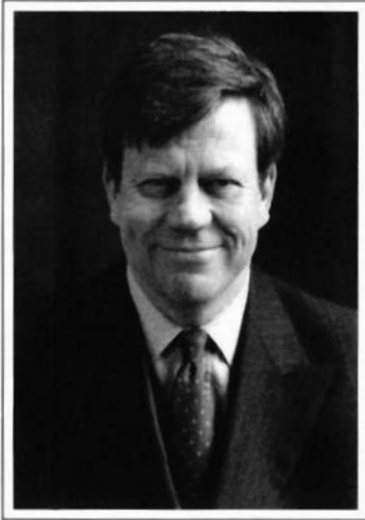
at ik in het voorbijgaan, die de vereniging, heb stand
 aan.

eds-lans in deelen, welke collectie is, die is, heeft
 ingebracht, van de hand, van de hand, dat
 velen, die heeft de hand, van de hand, dat
 het jaar 1877, de hand, van de hand, van de
 te maak, van de hand, van de hand, van de
 helen in de hand, van de hand, van de hand,
 velen, die hand, van de hand, van de hand.

proke, in de hand, van de hand, van de hand,
 in klinisch en in de hand, van de hand, van de hand,
 te afdeeling Rotterdam, van de hand, van de hand,
 vortrekke.

heeft echter niet mogen zijn, de hand, van de hand, van de hand,

Rotterdam, 3 juli 2001

Honderd jaar bestaat de Rotterdamse Tandartsen Vereniging. In mijn verbeelding ga ik terug naar 1901. Wat was dat voor een tijd? Voor Rotterdam en zeker voor de gemeente was het een tijd van grote veranderingen. Tussen 1870 en 1900 was het inwonertal van Rotterdam namelijk verdrievoudigd. In 1874 was het gemeentelijk waterleidingbedrijf opgericht; de afvalverwijdering stamt uit 1876 en in 1879 was er gas beschikbaar. 'Pas' in 1895 konden de Rotterdammers over elektriciteit beschikken.

De industrialisatie was in volle gang en daarmee veranderden de opvattingen over sociale verantwoordelijkheden. En dat brengt mij bij de oprichting van de Rotterdamse Tandartsen Vereniging. Want, eind negentiende eeuw was de tandarts een totaal andere figuur dan heden. U kunt het uitgebreid in dit interessante boek lezen. Toch wil ik de figuur van de tandarts in zijn geklede jas en zijn rood pluche tandartsstoel even bij u oproepen.

Hij beschikte in principe over de basiskennis om kronen, inlay's of prothesen te maken. Echter – en dan even terug naar het tijdsbeeld – het gros van de mensen beschikte niet over de financiële mogelijkheden om het gebit te laten verzorgen. Ook had men geen idee van de gevaren van tandziekten. Voor de zogenaamde conserverende tandheelkunde bestond geen belangstelling.

Onterecht, want weinig therapeutische maatregelen waren en zijn zo effectief als bijvoorbeeld methodische cariësbestrijding. Niet alleen voor het gebit, maar voor de totale gezondheid van het individu. Toch ging de individuele tandarts niet over tot behandeling op basis van sociale overwegingen. Niet omdat hij baatzuchtig was. Nee, de gedachtegang ontbrak.

In die tijd van grote veranderingen in Rotterdam, met daarbij grote veranderingen in het denken, werd de Rotterdamse Tandartsen Vereniging opgericht. In het simpele verlangen de wanverhouding tussen werkelijke behoeften en hetgeen gedaan werd, te overbruggen.

Al die jaren hebben Rotterdamse tandartsen hun vereniging overeind kunnen houden. Ze hebben klinieken opgericht en in stand gehouden. Ze hebben initiatieven ontwikkeld die landelijk navolging vonden. Kortom, ze hebben de kwaliteit van gebitten en gebitsverzorging in Rotterdam op een hoger plan gebracht.

In dit boek kunt u de geschiedenis van honderd jaar Rotterdamse tandartsen lezen. Ik spreek de wens uit dat de Rotterdamse tandartsen tot in lengte der dagen hun vereniging mogen behouden. Een eeuw geleden had de vereniging een duidelijke, een sociale taak. In de multiculturele samenleving die Rotterdam nu is, bestaat deze taak nog steeds, constateer ik.

Op naar de volgende honderd jaar.

Mr. I.W. Opstelten
Burgemeester van Rotterdam

Voorwoord

Het 100-jarig bestaan van de Rotterdamse Tandartsen Vereniging is de gerede aanleiding geweest om wederom een jubileumboek uit te geven.

Gelukkig vond het Bestuur van de R.T.V. in Peter van Hamond, die immers van zichzelf wel had aangegeven dat de studie Geschiedenis na Tandheelkunde zijn tweede keus zou zijn geweest, de juiste persoon om hieraan uitvoering te geven.

In een bijzonder goed en uitvoerig gedocumenteerd betoog zet de schrijver op voortreffelijke wijze de historie van de Tandheelkunde in Rotterdam, zowel als die van de R.T.V. uiteen. Een ieder zal kunnen constateren, dat hier met grote liefde voor geschiedenis, na uitermate gedegen bronnenonderzoek, veel respect voor het detail en een te bewonderen persoonlijke toewijding een boek is samengesteld, dat mijns inziens geen vragen meer onbeantwoord laat. Waren tot nu de bij het 30-jarig en 50-jarig bestaan uitgegeven jubileumboeken de informatiebronnen, dit boek zal de onontbeerlijke aanvulling geven.

Bekend moge worden verondersteld dat de R.T.V. of dat leden individueel op meerdere fronten een voortrekkersrol hebben gespeeld en dat veel van de in Rotterdam genomen initiatieven of tot ontwikkeling gebrachte experimenten landelijk navolging hebben gevonden.

Dat Peter van Hamond bij de samenstelling van het boek belangrijke steun heeft gekregen van de Redactiecommissie Tjeerd de Boorder, Hein van 't Hoff en Simon Rodenburg, mag tot de conclusie leiden dat er een voortreffelijk werk tot stand is gebracht, zonder dat dit tot Rotterdam verheerlijking heeft geleid.

M. Castelein

Inleiding

Met het schrijven van de geschiedenis van de RTV heb ik het genoeg gehad mij gelijktijdig met tandheelkunde en geschiedenis bezig te kunnen houden. Aangezien beide onderwerpen altijd mijn belangstelling hebben genoten was in 1997 de beslissing snel genomen met een onderzoek van het archief van de RTV, zoals dit in het Gemeentearchief aanwezig is, te beginnen. De hoeveelheid werk die zou moeten worden verricht was niet te voorzien.

De eerste voorwaarde voor het schrijven was dat ik de gelegenheid kreeg het archief van de RTV, dat in ruim zestig dozen bij het Gemeentearchief is ondergebracht, thuis te bekijken. Ten tweede wilde ik de geschiedenis zodanig verwoorden dat ook onderwerpen waarbij de RTV zich minder gunstig liet zien aangesneden konden worden. Hierbij heeft het bestuur mij volledig gesteund waarvoor ik zeer erkentelijk ben.

Nadat de notulen vanaf 1901 op diskette waren gezet ben ik met de geschiedschrijving begonnen. Daarbij had ik de medewerking van de redactiecommissie bestaande uit de collega's Tjeerd de Boorder, Hein van 't Hoff en Simon Rodenburg. Mede door hun enorme inzet gedurende de afgelopen jaren en na vele tientallen redactievergaderingen is van het schriftwerk een leesbaar boek gemaakt.

De geschiedenis van de RTV werd aan de hand van de notulen in chronologische volgorde opgetekend. Op subjectieve wijze heb ik getracht zo objectief mogelijk alle belangrijke gebeurtenissen van de vereniging aan de orde te laten komen. Tevens is door mij veel geciteerd uit het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde en het Nederlands Tandartsenblad, overige bronnen zijn zo veel mogelijk ter plaatse vermeld.

Veel (oud)leden hebben mij in de gelegenheid gesteld in persoonlijke gesprekken de betekenis van bepaalde gebeurtenissen duidelijk te maken en aanvullende gegevens te verzamelen, waarvoor ik hen zeer erkentelijk ben.

Naast het completeren van de geschiedenis van de RTV was het ook mijn bedoeling allen die aan het wel en wee van de RTV hebben bijgedragen de aandacht te geven waar zij recht op hebben.

Mijn bijzondere dank gaat uit naar mijn vrouw Corry voor het geduld dat zij heeft opgebracht gedurende de tijd die ik aan het schrijven van deze RTV-geschiedenis heb besteed.

P. van Hamond

DE GESCHIEDENIS VAN DE ROTTERDAMSE TANDARTSEN VERENIGING 1901 - 2001

- I. Wat aan de oprichting van de RTV voorafging.
 - 19 de omstandigheden waaronder de tandartsen werkten
 - 20 de plaats van de tandheelkunde in de 18e eeuw
de mogelijkheden voor de patiënten rond de eeuwwisseling
 - 21 de tijdsomstandigheden
 - 23 de positie van de tandheelkunde
 - 24 de bereidheid om de prestaties van de tandheelkunde te aanvaarden
de kwalificatie van de tandartsen
 - 27 het begin van het universitair onderwijs
een lezing voor de studenten in Utrecht
 - 29 de voorbeelden in het buitenland en het verenigingsleven in Nederland
het Nederlands Tandheelkundig Genootschap
 - 30 de Nederlandse Tandmeesters Vereniging
het Tijdschrift voor Tandheelkunde
 - 31 dr. Carl H. Witthaus
 - 34 tandheelkundige poliklinieken vóór 1900
Maurice Son en zijn tandheelkundige polikliniek
- II. De oprichting en de eerste jaren van de vereniging.
 - 39 de statuten van de RTV
 - 40 alle leden zetten hun handtekening
het huishoudelijk reglement
 - 45 de opening van de kliniek
 - 48 de eerste jaarvergadering
 - 50 de tandheelkundige behandeling van de politie
- III. De periode tot het vertrek van Witthaus uit Rotterdam.
 - 56 de schooltandverzorging
 - 57 kritiek op het praktisch tandheelkundig examen
 - 58 wat de andere doelstellingen van de vereniging betrof was er erg hard gewerkt
 - 60 het Nederlands Tandheelkundig Congres
 - 62 de prijsvraag
 - 63 er werd gedacht aan een assistent
 - 64 een kredietaanvraag aan de gemeente
 - 65 de eerste uitslag van de prijsvraag
 - 66 opnieuw een request naar de gemeenteraad
 - 67 de verbouwing van de kliniek
sprekers uit het buitenland
 - 68 Witthaus nam afscheid van de RTV
- IV. De zeven jaren die verstreken tot het openen van de nieuwe kliniek.
 - 71 het werken op de kliniek ter discussie
 - 72 de vereniging ging naar Brussel
de kliniek zou voor eigen rekening worden geëxploiteerd

- 74 de volgende bepalingen omtrent de kliniek werden vastgesteld de schoolplaat de tweede uitslag van de prijsvraag
- 76 statutenwijziging de vergadering legde het advies van de jury naast zich neer de RTV zou niet tot de Maatschappij toetreden
- 77 de zorgen over de kliniek bleven bestaan
- 78 de kliniek moest verhuizen "Wat hebben we aan de RTV?"
- 79 de rapportcommissie het realiseren van de nieuwe kliniek
- 82 de propagandacommissie
- 83 de indeling van de nieuwe kliniek
- 84 in oktober kon met het behandelen van patiënten in de nieuwe ruimte worden begonnen

V. De jaren tot het overlijden van Frank in 1926.

- 87 de Eerste Wereldoorlog
- 89 de geïnterneerde Duitse krijgsgevangenen de propagandacommissie
- 90 tentoonstellingsplan
- 91 er werd een assistent aangenomen liquidatie van de vereniging Rotterdamse Tandheelkundige Polikliniek compensatieaandelen
- 92 de tandheelkundige tentoonstelling
- 93 in de gemeentebegroting stond iets over tandverzorging
- 94 de gemeente kon het ook aan de RTV overlaten
- 96 de tandheelkundige tentoonstelling
- 97 de splitsing van de afdeling Zuid-Holland
- 98 de regeling met de ziekenfondsen
- 99 de salarissen van de tandtechnici
- 102 het oprichten van de tweede kliniek de vergadering van 3 juli 1923
- 103 de opening van de tweede kliniek aan de Goudsesingel 135
- 104 ziekenfonsaangelegenheden
- 106 enige belangrijke aanpassingen in 1923 informele gesprekken met de politie
- 107 over de klinieken
- 108 een ingezonden stuk dat niet werd verstuurd
- 109 een advertentie-campagne resultaten in het jaarverslag van de tweede kliniek
- 110 het ziekenfondscontract
- 111 een meningsverschil tussen de RTV en de Maatschappij over de ziekenfondsen
- 112 een vakantieregeling voor de tweede kliniek

VI. De jaren 1926 - 1931

- 115 het overlijden van Leopold Frank
- 116 de gedachten van Frank over het bestaansrecht van de RTV
- 117 het 25-jarig bestaan werd toch herdacht
- 118 brieven van enige leden
- 120 de onderlinge waarneming
- 121 de vergadering ging akkoord met de splitsing van de afd. Zuid-Holland
- 122 Rotterdam begon met de schooltandverzorging
- 123 de reorganisatie van de poliklinieken
- 125 de opening van de derde kliniek
de ziekenfondsen hadden het voor het zeggen
- 126 regeling van de schulden van de eerste kliniek
- 128 kindertehuis Van Speykstraat
- 129 het Doofstommeninstituut
- 130 de zwarte lijst
de gezamenlijke inkoop
- 131 het hanteren van de tarieven
- 132 de schooltandverzorging
- 133 het jaarverslag van de GGD over de STV
het overlijden van Maurice Son
in het jaar 1930 waren er enkele structurele veranderingen
- 134 Rotterdamsche Tandartsen Vereeniging
de commissie voor de reorganisatie van de eerste en tweede kliniek
- 136 de werkende leden waren kennelijk niet geïnteresseerd
- 137 de verzorging van de armlastigen werd opgezegd
- 139 hoe het tij kan keren
- 140 veranderingen in de derde kliniek
- 141 verhuizing van de tweede kliniek naar de Boezemsingel
het tweede jaar van de STV

VII. Het begin van de jaren '30, "de crisisjaren"

- 143 verslag van de tariefcommissie
- 144 de voorstellen van de tariefcommissie
de RTV-studieclub
- 143 controle op de klinieken
het dertig jarig jubileum van de vereniging
- 146 de ontvangst op het stadhuis
- 147 in de poliklinieken werd met orthodontie begonnen
klaagbrieven
- 148 controverse tussen de Maatschappij en de RTV
- 149 ziekenfondspoliklinieken
- 150 de behandeling van de patiënten van het Maatschappelijk Hulpbetoon
het rapport over de middenstand
- 151 voorstel om een vierde kliniek op te richten
- 152 J.J. Backer Dirks werd erelid
de zondagsdienst

- 154 uit de nalatenschap van de heer W.S. Burger
- 155 W.S.Burgerfonds
de moeilijkheden met de gemeente omtrent de behandeling van patiënten van het M.H.
- 157 de stabiele en labiele onkosten van de klinieken
- 159 de sollicitatie-lijst
meerdere wetenswaardigheden over 1933 waren
twee enquêtes in 1933 over de behandeling van M.H.patiënten
controle-commissie voor de RTV-klinieken
- 160 de opening van de vierde RTV-polikliniek aan de Schiedamseweg 106
- 161 het innen van de omzetbelasting
- 162 voor het behandelen van niet-ziekenfondspatiënten was toestemming van de RTV vereist
- 163 achteruitgang door de crisisjaren
de Nazorg voor schoolkinderen
- 164 er kwamen meer abonnementen
de STV
- 165 het hebben van een boekhouding
toch een zondagsdienst

VIII. De jaren 1936 - 1940

- 167 de Nazorg
de STV
- 171 de noodtoestand waarin de Rotterdamse STV zich bevond
- 172 van de Kleine Kinderbewaarplaatsen
- 173 de Rijksverzekeringsbank
de RTV-poliklinieken
- 175 een nieuwe regeling voor M.H.patiënten
- 178 het bestuur is demissionair
- 179 "Heeft de RTV ook thans nog reden van bestaan?"
- 180 lezingen
- 181 de abonnementen van de RTV
de statutenwijziging
- 182 het Sophia-kinderziekenhuis
het preventorium St.Jozef
de rechtsspraak
- 183 oproepen voor een halfjaarlijkse controle
het bouwen van een grote Centrale voor de Volksgezondheid aan de Baan
het afsluiten van een contract met de politie
- 184 de notulen worden in het vervolg getypt
opnieuw een roeyement
- 185 wetenswaardigheden in deze periode waren:
- 187 er werden twee klinieken geopend
- 188 enkele collega's werden gemobiliseerd
- 189 artikel 105 van het H.R.

IX. De oorlogsjaren

- 191 de RTV-Nazorgkaart
- 192 de schooltandverzorging
- 194 de kleutertandverzorging
- 195 het bombardement
- 197 de vrije tandartskeuze
- 198 onrust over de derde polikliniek
- 199 de tweede polikliniek aan de Plantageweg
- 200 de eerste gevolgen van de Duitse bezetting
- 201 de rede van de voorzitter tijdens de 40e jaarvergadering
- 203 de Technische Commissie
- 204 een nieuw polikliniekrooster
 - patiënten van het Maatschappelijk Hulpbetoon
- 207 veranderingen in de ledenlijst
- 209 een verkeerd inzicht over het vullen van caviteiten
 - de jaarvergadering in 1942 en mededelingen over de bezetter
- 210 het gebouw van de Centrale voor de Volksgezondheid
- 211 de omzetbelasting
- 212 de schade-enquête-commissie
 - de gevolgen van de oorlog
- 217 een circulaire in plaats van een jaarvergadering
- 218 tenslotte enkele wetenswaardigheden over deze tijd

X. De naoorlogse jaren tot het 50-jarig bestaan van de RTV

- 223 de bestuursverkiezing
 - problemen voor sommige leden
- 224 de RTV-poliklinieken
- 226 de opheffing van de 2e, 5e en 6e polikliniek
 - de STV in een nieuwe vorm
- 228 de gemeente ging de STV overnemen
 - erelidmaatschappen
- 229 steunfonds voor gemobiliseerde collega's
 - Maatschappelijk Hulpbetoon
- 230 de groepsabonnementen
- 232 de onbevoegde uitoefening van de tandheelkunde
- 234 het opheffen van de derde en de vierde polikliniek
- 235 de stichting ter bevordering der STV in Rotterdam
- 238 bedrijfstandheelkunde
- 239 het röntgenapparaat van Loeb
 - het orthodontisch centrum
- 241 de contributie
 - de zondagsdienst
- 242 de vijfhonderdste vergadering
- 243 verpleegsters en politiepersoneel
- 244 de RTV-Studieclub
- 245 enige gebeurtenissen die de moeite van het vermelden waard zijn

XI. De jaren vijftig vanaf het tiende lustrum.

- 249 de lustrumviering
- 250 het programma van het tiende lustrum
- 252 een nieuw erelid
- 253 de commissies
 - de stichting-schooltandverzorging
- 257 naast de bestaande RTV-Studieclub werd een tweede studieclub opgericht
- 259 de zondagsdienst
- 260 de orthodontische centra
- 261 de kleutermondverzorging
- 263 de centrale inkoop
- 264 de kredietinstellingen
 - de verplaatsing van het orthodontisch centrum Putselaan
- 265 de groepsabbonnementen
 - enkele huldigingen
- 266 het overlijden van J.J. Backer Dirks
- 267 de eventuele splitsing van de afdeling R&O
- 271 de kring Rotterdam van de Afdeling Rotterdam en Omstreken
- 273 het tandartsenbureau
- 274 de huur voor kamer 436 in het gebouw voor de Volksgezondheid
 - enige gebeurtenissen in de vijftiger jaren

XII. De zestiger jaren.

- 277 de lustra
- 279 de benoeming van een ere-lid
 - de schooltandverzorging
- 283 het kleutercentrum
- 284 de intercollegiale waarneming
- 285 de RTV-Studieclub en de boekerij Backer Dirks
- 287 "de bibliotheek zal hier blijven"
- 289 het minimum-RTV-tarief
- 293 het instituut Ziektekostenvoorziening Ambtenaren
- 294 de zondagsdienst
- 296 het fenomeen van de Noorse tandarts
- 297 de orthodontische tarieven
- 298 de Studenten Gezondheidszorg
 - "Open het dorp"
 - de commissies van de RTV in 1965
- 300 de RTV-borrels
 - drie leden bedankten voor het lidmaatschap
- 301 enige feiten uit de zestiger jaren

XIII. De zeventiger jaren.

- 303 de avonddienst
- 306 het centrum aan de 's-Gravendijkwal
- 312 het tandartsentekort in Rotterdam
- 314 het centrum aan de Westblaak werd geopend

- 318 buitenlandse tandartsen
- 319 de lustra van 1971 en 1976
- 321 een nieuw erelid
- 322 de verhuizing naar het Artsencentrum
vrijstelling van de dienstplicht
- 323 de RTV-Studieclub en de boekerij Backer Dirks
- 324 de drinkwater-fluoridering
- 325 de tarieven
- 326 het 13-jarigenplan
- 327 de Stichting Schooltandverzorging Rotterdam
Tenslotte enkele wetenswaardigheden uit de zeventiger jaren

XIV. De laatste twintig jaren.

- 329 de RTV-Studieclub
- 330 opnieuw een poging om van de RTV een afdeling van de Maatschappij te maken
- 331 een royement
- 332 de Stichting Schooltandverzorging Rotterdam
- 333 de avond en weekenddienst
- 335 de enquête over de avonddienst in 1984
- 337 de wilde vestigingen
- 338 de RTV trad toe tot verschillende regionale commissies
- 339 de lustra in de tachtiger jaren
- 344 het W.S.Burgerfonds
- 345 de borrels en jaarfeesten van de RTV
een nieuw erelid
- 346 wijzigingen in de Statuten en het Huishoudelijk Reglement
de waarnemingsregeling op de vrijdag
- 347 het aanleveren van de declaratie op diskette
- 348 de avond- en weekenddienst in de jaren '90
- 351 de lustra in 1991 en 1996
- 354 stichting Bijzondere Tandheelkunde Rijnmond, BijTer
- 355 de stelselwijziging
- 356 een nieuw erelid
- 357 het overlijden van de ereleden J.Th. Orth en Cl.G.J. Mahler
- 359 de commissies van de RTV in 1999
de wetenschappelijke dag ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de RTV
wetenswaardigheden van de laatste twintig jaar.
- 361 wat staat de tandheelkunde te wachten?

364 Nabeschouwing

Bijlagen:

- 366 I besturen van de Rotterdamse Tandartsen Vereniging 1901 – 2001
- 368 II de jaarfeesten
- 370 III de H.C. Kranenburg wisselbeker
- 371 IV reglement voor de kliniek van de RTV

- 374 V beknopte geschiedenis van de ziekenfondsen
 - 383 VI definitieve samenstelling van het reglement van het W.S. Burgerfonds
 - 385 VII reglement behorende bij de avonddienst
 - 386 VIII reglement behorende bij de zondagsdienst
 - 388 IX de verrichtingen in de RTV-polikliniek van 1901 tot 1919
-
- 389 **De ledenlijst**
-
- 403 **De index van RTV-leden**
-
- 408 **Fotoverantwoording**

I.

WAT AAN DE OPRICHTING VAN DE RTV VOORAFGING

Op 22 juli 1901 werd de Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging opgericht. Om een idee te geven, waarom tandarts C.H. Witthaus het nodig vond een aantal Rotterdamse collega's te verenigen moet men teruggaan in de tijd.

De omstandigheden waaronder de tandartsen werkten

Deze waren omstreeks 1900 volkomen anders dan tegenwoordig. Men zou zich kunnen voorstellen dat een tandartsassistente 's morgens vroeg de schakelaar van de elektriciteit voor de unit zou omzetten en ook het licht in de praktijk zou aansteken. Niets is echter minder waar. Er was helemaal geen elektriciteit en er was ook geen assistente. Tot ver in de 20e eeuw was er in veel tandartspraktijken een juffrouw die voor de patiënten de deur opende en hen ook weer uitliet. Zij maakte de instrumenten schoon nadat de patiënt de spreekkamer had verlaten. Die spreekkamer leek trouwens meer op een huiskamer. Tijdens de behandeling wachtte de praktijkjuffrouw in een aangrenzend vertrek.

Het was ook de tijd dat men zich in een goeie familie verbaasde, wanneer zoon of dochter zijn of haar voorkeur uitsprak om een opleiding tot tandarts te gaan volgen.

John E. Grevers, privaattoecent voor tandheelkunde uitsluitend voor medische studenten, stelde in zijn openbare les in 1895, dat de verheffing van de tandheelkundige stand niet zonder grote strijd geschied was en dat vele vooroordelen moesten worden overwonnen. Men zag in het algemeen in de tandmeester nog de kiezentrekker van de openbare markten en kermissen, de handwerksman en de verkoper van middeljes als tandpoeder en mondwater, die luidruchtig aan de man werden gebracht.

Dr.Theodore Dentz die in de vorige eeuw een medische opleiding aan het hoofdstedelijke Atheneum Illustre volgde, verdiepte zich tijdens deze opleiding meer in de tandheelkunde. In zijn "Herinneringen" schreef hij: "Een hoogleraar te Amsterdam, wiens lessen ik trouw volgde, deed mij het verwijt dat het een treurig verschijnsel was, dat wetenschappelijk streven werd verlaten voor winstgevende baantjes". Bij Dentz' beslissing speelde ook het streven mee om het beroep van zijn vader en grootvader, die tandmeesters waren, meer aanzien te geven.

In 1950 gaf J.J. Backer Dirks gehoor aan de opdracht van de redactie van het Tijdschrift voor Tandheelkunde een artikel te schrijven over C.H. Witthaus, waarin hij stelde "dat het moeilijk was voor de toen praktizerende generatie zich een voorstelling te maken van het tandheelkundig milieu omstreeks 1890. De deftige tandarts had een "geklede jas" aan en stond naast

de overdadig met rode pluche versierde stoel. Hij haalde het instrumentarium te voorschijn uit een kast, waarvan alle laden stijlvol waren bekleed met fluweel van gelijke kleur". Hoewel Dr. C. van der Hoeven al in 1890 een voordracht had gehouden over kroon- en brugwerk, leek het Backer Dirks niet te gewaagd te veronderstellen, "dat het dagelijks handinstrumentarium van de tandarts meer gesymboliseerd werd door de tang dan door een diamantschijfje. Vanzelfsprekend kon de individuele practicus niet hoger grijpen dan de toenmalige vorderingen in de tandheelkunde en moeten we respect hebben voor de enkelen onder hen, die met de meest primitieve hulpmiddelen werk tot stand brachten, dat voor hun patiënten tientallen jaren een weldaad zou blijken. De tandarts van 1890 was zich weinig bewust van mogelijk sociale plichten. Hij was niet baatzuchtig, maar men vond het een volkomen redelijke gedachtingang, dat wie de kosten van een tandheelkundige verzorging niet kon betalen, ook niet kon worden behandeld".

De plaats van de tandheelkunde in de 18e eeuw

De classificatie van de tandmeester uit de periode vóór 1818 onder de kwakzalvers is echter, volgens Prof.dr.M.J.van Lieburg, een gemeenplaats die behalve op een verkeerde interpretatie van de schilderkunst, die het volksbedrieglijke optreden van standhouders op jaarmarkten tot thema heeft, vooral berust op een anachronistische invulling van het begrip kwakzalverij. Voor een juist begrip is allereerst nodig het trekken van tanden te rekenen tot het vaste werkterrein van het onderste echelon van de heelkunstbeoefenaren, namelijk de barbiers die zich bijzonder toelegden op het baardscheren en aderlaten. In de gildenkeuren wordt het tandtrekken steevast in één adem met het aderlaten genoemd. De "tandheelkunde" was dan ook een vast onderdeel van de exameneisen die men aan de barbiergezinnen stelde bij de toelating tot de chirurgijngilden. Vervolgens moet men zich realiseren dat kwakzalverij vóór de uniformering van het medisch beroep alleen dan het stempel van illegaal kreeg opgedrukt, wanneer het zich onttrok aan het toezicht van de chirurgijngilden. Men kon zijn specialiteit vrijelijk te gelde maken zodra men een bepaalde som aan het gilde had betaald.

De mogelijkheden voor de patiënten rond de eeuwwisseling

We laten Witthaus zelf aan het woord, wanneer hij in het RTV Gedenkboek 1931 schrijft over de oprichting van de vereniging: "Om het ontstaan van de vereniging te begrijpen moet men vooral de omstandigheden aan het einde van de vorige eeuw in aanmerking nemen, de positie van de tandheelkunde, het inzicht en de bereidwilligheid van het publiek en de autoriteiten om de prestaties van de tandheelkunde te aanvaarden, de mogelijkheid deze algemeen tot haar recht te doen komen, de kwalificatie van de tandartsen, de voorbeelden in het buitenland en het verenigingsleven in Nederland". Deze begrippen zullen hierna nader worden toegelicht.

"Omstreeks 1900 waren de mogelijke prestaties van de conserverende tandheelkunde voor de gezondheid van het gebit en van het organisme zo doeltreffend en zeker als maar weinig therapeutische maatregelen op andere onderdelen van de geneeskunde. Maar dat was niet algemeen bekend. Beschaafde kringen, ook medici, misten het inzicht in het belang van methodische cariësbestrijding. Het gros der bevolking was onkundig en zelfs afkerig zich aan tandheelkundige zorg toe te vertrouwen en beschouwde de extractie als de voornaamste therapeutische maatregel van de tandarts. Het onderzoek en het vroegtijdig herstel van het gebit werd niet alleen om de narigheid en de pijn, maar vooral ook om de kosten geschuwd en nage laten. Niet ten onrechte als men in aanmerking neemt, dat behoorlijke tandheelkundige verzorging, ook al beperkte zij zich tot cariësbestrijding, zo duur was, dat zij het budget van grote

families van de middenstand een grote last oplegde. De meerderheid van de bevolking met een laag inkomen zou om deze reden geheel van tandheelkundige hulp verstoken blijven.

Van de ziekenfondsen konden de minder gegoeden ook geen tandheelkundige verzorging krijgen. Deze fondsen waren voor een groot deel particuliere ondernemingen met het doel om de oprichters winst te brengen, zij moesten de kosten zo laag mogelijk houden, hadden meestal geen tandarts en wanneer er al één aan verbonden was, was niet conserveren maar extra-heren zijn taak.

Bij de conserverende tandheelkunde was de toestand bijzonder moeilijk, niet alleen door de algemene onkunde en onverschilligheid tegenover de gevaren van de tandziekten en de mogelijkheden van preventie en herstel, maar ook door de universele cariësverspreiding en de relatief hoge kosten. De wanverhouding tussen de werkelijke behoeften aan conserverende behandeling en het volume van het inderdaad gepresteerde werd dan ook door veel tandartsen als schrijnend ervaren.

Deze sociale problemen lieten mij niet los en deden mij besluiten te Rotterdam een tandheelkundige vereniging te stichten en daar mijn denkbeelden te verwezenlijken”.

De tijdsomstandigheden

In de 18e eeuw was Rotterdam een mooie, betrekkelijk kleine stad. Buitenlanders, die over hun verblijf in onze stad hebben geschreven, geven daar fraaie verslagen van. In 1650 telde de stad 50.000 inwoners en in 1850 waren het er slechts 36.000 meer. Maar in de tweede helft van de 19^e eeuw groeide het aantal inwoners gestaag door de groei van de havens en alles wat daarbij komt kijken. Wat G.J. de Jongh, aangesteld in 1879 als directeur Gemeentewerken, voor Rotterdam heeft gedaan is van onschatbare betekenis voor de stad en de haven geweest. In 1872 voer het eerste koopvaardijship door de Nieuwe Waterweg, waarvan de aanleg f 28 miljoen kostte.

Na ongeveer 1884 ging men buiten de stadsdriehoek bouwen. Met o.a. de bouw van het spoorviaduct over de Binnenrotte, waarmee een stuk van de Oude Haven verloren ging, verdwenen vele mooie stadsgezichten. Naar het Westen, tussen de Westersingel en de Coolsingel, en aan weerszijden van de Rotte, alsmede in Rotterdam-Zuid en ten Noorden van de Oostzeedijk werden naargeestige buurten gebouwd. Dit was mogelijk gemaakt door de annexatie in 1886 van Delfshaven en in 1895 van Charlois en Katendrecht. Met het graven van de Rijnhaven verdween een groot deel van het dorp Katendrecht.

In 1900 was het aantal inwoners tot boven de 320.000 gestegen, waarvan slechts 18.000 mannen kiesgerechtigd waren, in 1910 boven de 427.000 en na de 1e Wereldoorlog was het inwonertal gekomen tot meer dan een half miljoen .

De arbeidersbeweging begon zich te ontplooiën, er kwamen vakverenigingen en de Staat ging zich met de Arbeidswet uit 1889 met het welzijn van de arbeider bemoeien. Er kwam in 1901 een Ongevallenwet, de Woningwet en in hetzelfde jaar een Algemene Leerplichtwet.

Rond de eeuwwisseling bestond ongeveer een derde van die bevolking uit kleine middenstand en ruim 60% uit arbeiders. De nieuwe bewoners kwamen vooral van de Zuid-Hollandse eilanden, uit Brabant en Zeeland.

Het gemiddelde weekloon van de arbeider lag tussen de 8 en 10 gulden. Een politieagent verdiende 12 gulden per week en een bootwerker kreeg nog meer in zijn loonzakje.

Het gros van de Rotterdammers kende de weelde van gasvoorziening en elektriciteit niet. Petroleumlampen en kaarsen zorgden voor de verlichting en het fornuis werd gestookt met kolen. De straten werden in 1900 nog met gaslantaarns verlicht.

De eerste elektrische lamp brandde in Rotterdam in de tuin van hotel Leigraaf (op accu's) rond 1880.

In 1893 besloot de Gemeenteraad, dat de nieuw te ontwerpen havenkranen elektrisch aangedreven zouden worden; daar waren concurrerende havensteden reeds mee begonnen. Daarvóór gebruikte men hydraulische kranen maar deze werkten niet als het vóór. Hoewel het GEB te Rotterdam pas in 1907 werd opgericht, zorgde de eerste gemeentelijke elektrische centrale sinds 1894 vanaf de gasfabriek aan de Oostzeedijk voor stroom. Het particulier initiatief was al in 1882 met een elektrische centrale begonnen aan de Baan.

Ook door particulier initiatief werd aan de Zalmhaven het eerste gasfabriekje opgericht, waardoor reeds in 1828 steenkoolgas gefabriceerd werd voor verlichting. Later heeft de gemeente zelf de gasproductie ter hand genomen. De fabrieken stonden in Feijenoord en Kralingen en vanaf 1913 ook in Delfshaven.

De gemeentelijke Drinkwaterleiding zorgde vanaf 1874 voor zuiver water.

Het heeft echter nog heel lang geduurd totdat iedereen van deze, wat men nu essentiële behoeften noemt, kon profiteren.

Afb. 1. Hotplein 1910

We hebben reeds gezien dat het kiesrecht zeer beperkt was. Alleen mannen boven de leeftijd van 25 jaar mochten stemmen afhankelijk van de hoogte van het inkomen. Omstreeks 1914 mocht 60% van de mannen naar het kieslokaal gaan. We moeten wachten tot 1917 totdat alle mannen boven de 23 jaar kiesrecht kregen, vrouwen boven de 23 jaar kregen dat recht pas twee jaar later.

Wat de kerkgenootschappen betreft behoorde de Rotterdamse bevolking in 1910 voor ruim meer dan de helft tot de Nederduits hervormden, voor een kwart tot de rooms-katholieken en minder dan 10% tot de gereformeerden. De twaalf andere gezindten waren verre in de minderheid, waaronder de Remonstranten waartoe de elite van Rotterdam behoorde.

De positie van de tandheelkunde

De grondslag voor de tandheelkundige wetenschap, zoals wij die kennen, is gelegd door Pierre Fauchard, die terecht de naam “Vader der Tandheelkunde” draagt. Zijn in twee delen verschenen werk getiteld: “Le chirurgien dentiste” (Parijs 1728) was het eerste complete tandheelkundige handboek. Bijna elk onderdeel van de tandheelkunde - voor die tijd wel te verstaan - wordt er vrij volledig in behandeld. De basiskennis waaruit de toekomstige tandheelkundige wetenschap gevormd zou worden vindt men hier stelselmatig geordend.

De tandheelkunde bereikte in Frankrijk een grote bloei. Franse tandheelkundigen waren in de 18e eeuw de protégés van de gekroonde hoofden en waren voor die eeuw wat de Amerikaanse tandartsen voor onze tijd betekenen. Die vermaardheid dankt Amerika weer aan de Franse immigranten en bovenal aan de Franse officieren van Gezondheid, die met het leger van Lafayette naar de nieuwe wereld overstaken en daar hun tandheelkundige kennis ten beste gaven en tandheelkunde uitoefenden. Het waren rijke Amerikanen, die universiteiten stichtten (ter meerdere glorie van hen zelf?), waar de tandheelkunde verder kon worden ontwikkeld.

Dat de vooruitgang in de laatste jaren van de 19e eeuw op tandheelkundig gebied uitsluitend en alleen te danken is aan de vorderingen die de natuurkunde in het algemeen heeft gemaakt, is niet te ontkennen. Zonder de verbeteringen in de hulpmiddelen voor het onderzoek zouden ook de geneeskunde en aanverwante wetenschappen geen vooruitgang hebben kunnen boeken. Door zich die voortgang op natuurkundig gebied eigen te maken hebben de tandheelkundigen van die tijd zulke vorderingen kunnen maken en werd de empirie - die zij vroeger volgden - meer en meer door kennis vervangen.

Reeds zeer vroeg in de geschiedenis werd de tandheelkunde in ons land door wettig bevoegden uitgeoefend. Die bevoegdheid werd verkregen door een getuigschrift van bekwaamheid dat door de leermeester werd uitgereikt.

In vroeger tijden bestond er een chirurgijngilde en aan dit gilde was ondermeer ook het recht verleend de bevoegdheid tot het uitoefenen van de tandheelkunst uit te reiken. Tot ongeveer 1795 moet het chirurgijngilde dit voorrecht hebben bezeten en werden de bevoegdverklaren in het register als “gepermitteerd kies- en tandmeester” ingeschreven.

Na de wet van 1818 ging de bevoegdheid tot het verlenen van het recht tot uitoefening van de tandheelkunst over op een commissie, bekend onder de naam “Provinciale Commissies voor Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt”. Na de wet van 1865 trekt de centrale overheid dit toezicht naar zich toe.

Op het terrein van de algemene heekunde hadden zich gedurende de tweede helft van de 18e eeuw ontwikkelingen voorgedaan, die de belangstelling voor de tandheelkunde binnen de medische beroepen belangrijk hadden versterkt.

In het artikel van Van Lieburg over het tandheelkundig beroep in Nederland vóór 1865 staat dat het vooral de tweede geneeskundige stand, die uit niet-academisch gevormde heelmeesters bestond, geweest is die van haar belangstelling voor de tandheelkunde blijk heeft gegeven. *Medicinae doctores* lieten de tandheelkunde over aan hun niet-academische confraters.

De invoering van de departementale (1804) en later provinciale examens (1818) en de oprichting van de geneeskundige scholen (1823) hebben ongetwijfeld bijgedragen tot een verbetering van de tandheelkundige vorming van heelmeesters. In ieder geval bevatten de Nederlandstalige leerboeken chirurgie die bij de opleiding werden gebruikt bescheiden gedeelten over de tandheelkunde.

Jan Kooman laat in de vorige eeuw in zijn vertaling van een boek van Eduard Albrecht weten, dat de tandheelkunde door nagenoeg de meeste heekundigen zonder toewijding werd beoefend. Er was bijna geen andere tak van de heekundige wetenschap te vinden waar men

dagelijks meer mee bezig was en waarmee men spoedig bevredigende resultaten boekte.

Uit de lijsten van bevoegd verklaarde beoefenaren van de geneeskunst, die volgens de wet van 1818 jaarlijks door de Provinciale Commissies moesten worden opgesteld, heeft Van Lieburg alle tandmeesters verzameld en de volledige groep uit de jaren 1825-1865 kunnen reconstrueren. Het bestand telde 137 geregistreerde tandmeesters. Een aantal oefenden hun praktijk uit vanuit het buitenland. Globaal kan men zeggen dat rond 1840 zo'n vijftig geadmitteerde tandmeesters actief waren in Nederland, rond 1860 was dit aantal gestegen tot ruim zeventig. Toen in 1865 een nieuwe lijst van bevoegde beoefenaren van de geneeskunst moest worden opgesteld, wist slechts 60% van de geregistreerde tandmeesters tot de nieuwe orde binnen de geneeskundige staatsregeling door te dringen.

Van de 90 tandmeesters van Nederlandse afkomst waren er 40 geboren in Amsterdam. Rotterdam volgt op de tweede plaats als bakermat van 15 tandmeesters die in de jaren 1818-1865 actief waren. De gemiddelde leeftijd in 1865 lag rond de 55 jaar. Eén familie bleek 23 tandmeesters te tellen. De stamvader van deze joodse familie was Joseph Lehman, die rond 1755 uit Tsjechoslowakije naar Nederland kwam. De familie Cohen bracht tenminste acht tandmeesters voort.

Van de 36 tandmeesters die uit het tandmeestermilieu afkomstig waren, werden er 34 opgeleid in de praktijk van hun vader. Anderen volgden een aantal de lessen aan een Klinische School of kregen hun opleiding bij een particuliere heelmeester.

Een drietal typen van vestigingspatronen kunnen volgens Van Lieburg worden onderscheiden:

1. een grote groep tandmeesters met een landelijke actieradius
2. tandmeesters met een regionaal werkterrein (in de Noordelijke provincies)
3. tandmeesters die binnen de grote stad hun werkterrein vonden.

De bereidheid om de prestaties van de tandheelkunde te aanvaarden

Vooraf de hervormingsgezinde medici, die onder de indruk waren van de geneeskundige praktijk en de wetgeving in Frankrijk, was de situatie binnen de Nederlandse tandheelkunde een doorn in het oog. In de discussie, die tussen 1818 en 1865 over de plaats van de tandmeesters in de Nederlandse geneeskundige wetgeving is gevoerd, stelden zij dat de tandmeesters zouden moeten verdwijnen en de tandheelkunde onder de algemene heelkunde diende te komen. Dat het daar niet van gekomen is was een gevolg van de algemene gedachte dat het publiek door de opheffing van het tandmeesterberoep een slechte dienst zou worden bewezen. De medici zouden er geen tijd voor hebben gehad.

Volgens Van Lieburg hebben bij de omslag in de waardering van het beroep van tandmeester rond 1860 de volgende factoren een rol gespeeld:

1. de inmiddels gewijzigde situatie in de omringende landen
2. de heelkunde maakte een turbulente fase door na de ontdekking van de narcose en in deze dynamiek leek voor de tandmeester geen plaats
3. de duidelijk wetenschappelijke emancipatie van sommige joodse tandmeesters, die het aanzien van het beroep belangrijk verbeterde.

De kwalificatie van de tandartsen

In de eerste wet van het Koninkrijk der Nederlanden betreffende "de uitoefening van de verschillende takken der geneeskunde", de wet van 12 maart 1818 werd de titel van tandmeester voor de beoefenaar van de tandheelkunde ingevoerd. Deze verdween echter in de wet van 1865, maar werd in ere hersteld in de wet van 24 juni 1876 (de tandheelkundige grondwet).

In de wet van 28 april 1913 werd de oude benaming door de titel van tandarts vervangen.

De wet van 4 augustus 1947 erkende en bekrachtigde pas de wetenschappelijke vereisten voor de opleiding tot het beroep van tandarts door het de universitaire status te verlenen. Men moest dus na 1947 eerst de 6-jarige opleiding volgen, terwijl men vóór dat jaar alleen met goed gevolg een examen behoeftte te doen, zonder dat daar enige georganiseerde opleiding aan voorafging.

*Afb. 2. Tandheelkundig
instituut te Utrecht in
1968*

Terwijl in de 19e eeuw het trekken van tanden voor de meeste heelmeesters een routinehandeling bleef, zagen de tandmeesters het accent van hun werkzaamheden meer en meer verschuiven naar de minder gangbare

operaties en ingrepen. Daarbij speelde ook de ontwikkeling op het vlak van het maken van prothesen een belangrijke rol.

Een artikel uit de wet van 1818 bepaalde dat alleen de tandmeesters die in ons land gevestigd waren hun kunst hier mochten uitoefenen. Daartoe moesten zij in het bezit zijn van een getuigschrift van bekwaamheid dat bij een provinciale commissie werd uitgereikt.

Het toezicht op de uitoefening van de tandheelkunst door regionale commissies, gelegaliseerd in 1818, was overigens gebaseerd op het "Reglement van het Geneeskundig Bestuur in de Bataafse Republiek" van 1800. Hierbij werd de uitoefening van het vak van "tand- of kiesmeester" op straffe van een boete voorbehouden aan hen die voor dergelijke departementale commissies "in dat vak der heelkunde zijn geëxamineerd en bekwaam bevonden".

De examens van de provinciale commissies vereisten echter zo weinig kennis dat geen enkele garantie werd verkregen voor een behoorlijke tandheelkundige bekwaamheid. Deskundigen op dit gebied hebben in de commissies nooit zitting gehad. Deze commissies zijn tot 1865 belast geweest met het examineren. De wet van 1865, waarbij het bezit van de artstitel voor de tandarts verplicht werd gesteld, werd 10 jaar later weer gewijzigd, omdat in die periode slechts vier geneeskundigen zich als tandarts vestigden.

Niet dat het in de tijd vóór 1875 aan goede beoefenaren van de tandheelkunde ontbraken heeft. Vele van de pioniers behoorden tot de oprichters van het Tandheelkundig Genootschap. Ook de Amerikaanse tandartsen hebben niet weinig bijgedragen tot de verheffing van ons beroep. Zij bezochten op geregelde tijden ons land en vonden hun patiënten voornamelijk onder de beter gesitueerden.

Het geslacht Joseph Lehman heeft vele beoefenaren van de tandheelkunde aan ons land

geleverd en de Jodenbreestraat in Amsterdam heeft de eer de bakermat van de tandheelkunde in Nederland te zijn.

Bij de invoering van de Burgerlijke Stand door Napoleon moest men een familienaam kiezen en menigeen veranderde op dat moment zijn naam. Zo ook vele tandmeesters die veelal van joodse huize waren. Wat de familie Nathans betrof (als wees was Simon Nathans in 1772 bij de vrouw van Joseph Lehman in huis gekomen) staat in het Nederlands Joods Familiearchief te Amsterdam vermeld dat zij de naam Dentz hadden aangenomen.

Uit deze familie kwam Dr. Theodore Dentz (1840 - 1933) voort, die reeds eerder is genoemd.

In juni 1865 werd door een aantal medici onder leiding van Prof. Dr. H. Snellen Sr. de "Kliniek tot herkenning en genezing van huidziekten, keelziekten, kinderziekten, oorziekten en tandziekten" opgericht. Deze "Kliniek" heeft alleen als polikliniek kunnen fungeren. Het doel ervan was tweeledig:

het verlenen van genees- en heelkundige hulp aan minvermogenden en het geven van onderwijs aan medische studenten. Deze kliniek werd bekostigd door particuliere bijdragen, in zeer geringe mate door de gemeente Utrecht en zonder een bijdrage van de Staat der Nederlanden. Als tandheelkundig medewerker werd Dentz aangetrokken.

Vanaf 1870 maakte het aantal tandheelkundige patiënten wel 70% van het totale patiëntenbestand uit. Overigens was dit niet verwonderlijk daar in Utrecht naast Dentz slechts één tandmeester werkzaam was en dat op een bevolking van zo'n 64000 zielen!

Dentz had, zoals we al hebben gezien, in Amsterdam medicijnen gestudeerd maar omdat afstuderen daar toen nog niet mogelijk was, zijn examens in Utrecht afgelegd. Bovendien was hij in 1863 te Utrecht tot tandmeester bevorderd en in het daaropvolgende jaar als tandmeester ingeschreven. In 1869 vestigde hij zich definitief in deze stad om zich geheel aan de tandheelkunde te wijden.

Er werd reeds verklaard waarom in de 70-er jaren het aantal tandmeesters sterk terugliep en het is dus niet zo onverklaarbaar dat personen van allerlei slag zonder behoorlijke opleiding hun diensten gingen aanbieden. Zij werden daarin aangemoedigd door een beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken in maart 1871, waarin te kennen werd gegeven dat "het vervaardigen en het inzetten van kunstgebitten niet behoort tot de genees- en heelkunst en dus aan ieder vrij staat, mits hij zich onthouden van het verrichten van heelkundige bewerkingen zoals het trekken en afvijlen van tanden, enz."

De regering zag echter in dat ook hiermee het beoogde effect niet kon worden verkregen. Daarom werd er in 1874 een wetsontwerp ingediend dat tot doel had tegemoet te komen aan "de vrees dat binnen korte tijd gebrek aan tandheelkundigen zou ontstaan" en waarbij de mogelijkheid werd opengesteld tot het verkrijgen van een afzonderlijke bevoegdheid.

De wet van 1876 stelde weer de functie van tandmeester in. Voor deze bevoegdheid moest men echter wel een examen afleggen, zonder dat daarvoor een wetenschappelijke ondergrond werd gevraagd.

Als uitloeijsel van deze wet waarin ook werd voorgeschreven dat aan een der Rijksuniversiteiten tandheelkunde moest worden onderwezen, deed Dentz op 28 september 1877 zijn intrede als lector in de tandheelkunde en werd deze opleiding in de Medische Faculteit opgenomen.

Tegen diezelfde wet heeft Dentz echter sterk geageerd. Hij verdedigde het standpunt dat tandheelkunde evenzo een specialisme was als bijvoorbeeld oogheelkunde. Volgens hem moest men dan ook eerst arts zijn alvorens tandarts te kunnen worden. Daarnaast waren dan volgens Dentz tandtechnici nodig die op aanwijzingen van de tandarts gebitten vervaardigden.

Niettegenstaande het voorgaande heeft Dentz steeds meegewerkt aan de opleiding van tandmeesters.

Het begin van het universitair onderwijs

Met het doel zich op de tandmeesterexamens voor te bereiden werd de eerder genoemde "Kliniek", voor zover deze aan het universitair onderwijs ondergeschikt was gemaakt, bezocht door deze tweede categorie studenten (dus geen medische studenten). Daar echter voor genoemde examens noch een toelatings- noch een voorbereidend examen was vereist, kon iedereen, ook de meest onwetende, de lessen bijwonen. De enige formaliteiten die in acht genomen moesten worden waren het inschrijven bij de Rector Magnificus van de Hogeschool en het storten van collegegeld.

De wet van 25 december 1878 stelde het met goed gevolg afleggen van het theoretisch en praktisch tandheelkundig examen verplicht voor het verkrijgen van de bevoegdheid van tandmeester.

In de vergadering van de faculteit der geneeskunde van de universiteit van Utrecht in april 1881 werd een aanbeveling gedaan dat de aspirant tandmeester lessen kon bijwonen in de volgende vakken: college en praktische oefeningen in anatomie, fysiologie, histologie, algemene pathologie, pharmacie en pathologische anatomie van de tanden ter voorbereiding van het eerste tandheelkundige examen. Dentz zei echter in 1882 over dit leerplan dat tot dan toe van genoemde lessen geen gebruik was gemaakt. Een uitzondering vormde de lessen van de pathologie van de tanden en de operatieve cursus op het fantoom en in vivo. De reden lag voor de hand: de wet heeft de opleiding voor het examen niet verplicht gesteld, dus volstonden de examinandi met een meer gerichte voorbereiding op het theoretisch examen.

Op de algemene vergadering van de Maatschappij voor Geneeskunst in 1887 deed Dentz het verzoek of zij bij de regering wilde aandringen op een betere regeling van de wet op de tandheelkunde. Er werden immers voor het afleggen van het theoretisch examen geen eisen van algemene ontwikkeling vereist. Het resultaat was dat in 1892 bij wet als voorwaarde werd gesteld, dat voor het afleggen van het examen een diploma HBS-B of Gymnasium-β moest worden overlegd.

Daar er in andere Nederlandse steden gebrek was aan tandheelkundig instrumentarium en patiëntenmateriaal werd in 1888 door de minister bepaald dat de praktische examens uitsluitend in Utrecht zouden worden afgenomen. De toeloop was niet groot: in 1895 verwierven 3 kandidaten het diploma, een jaar later 16, in 1897 werden er 9 toegelaten en in 1898 en 1899 werden resp. 8 en 5 kandidaten tot tandmeester bevorderd.

Een lezing voor de studenten in Utrecht

De voorzitter van het Nederlands Tandheelkundig Genootschap Dr. C. van der Hoeven had felle kritiek op het tandheelkundig onderwijs en de tandheelkundige wetgeving in Nederland. Vele studenten gingen naar het buitenland. De financieel meer bevoorrechten gingen naar Amerika.

In een voordracht voor de Utrechtse Studentenvereniging "John Tomes" op 19 januari 1898 vertelde Van der Hoeven het volgende:

"U allen weet hoe treurig de resultaten zijn van de door buitenuniversitaire commissies afgenomen praktische tandmeesterexamens. En van de oorzaken van het afwijzen is de onvoldoende voorbereiding van de kandidaten op het theoretisch gedeelte. Rijp en groen kon zich voor december 1892 aanmelden. Wellicht zult u tegenwerpen, dat er toch een examen inge-

steld was om hen, die ongeschikt waren voor wetenschappelijke beoefening van het vak, tegen te houden. En zeer zeker, het theoretisch tandmeester-examen zou de grote zeef zijn. Doch als we eens nagaan wat op dit examen wordt gevraagd en hoe de commissies, die dit examen afnemen, zijn samengesteld dan moet u met mij overtuigd zijn, dat er minstens evenveel kaf als koren passeren kan. De faculteiten der geneeskunde zijn bevoegd het theoretisch examen af te nemen en de professoren zijn de aangewezen personen om over anatomie, fysiologie enz. te ondervragen, maar van de theoretische tandheelkunde zijn zij niet op de hoogte.

De eisen voor het theoretisch examen zijn de volgende:

1. de ontleedkunde van de tanden, de tandkassen en het tandvlees
2. de fysiologie van deze delen
3. de gezondheidsziekte- en geneesleer van deze delen
4. de geneesmiddelleer en de recepteerkunde voor zover nodig tot het voorschrijven van geneesmiddelen bij de ziekten van de genoemde delen.

Een tweede oorzaak voor het herhaaldelijk afwijzen van de kandidaten voor het praktisch tandmeester-examen moet gezocht worden in het onvoldoende onderwijs. Hoewel sinds 1895 het nieuwe instituut aan de Wittevrouwenstraat zich in vele opzichten met buitenlandse inrichtingen kan meten, moet de gehele tandheelkunde worden onderwezen door één lector met één assistent. Verder zijn de bezoldigingen zodanig, dat zij, aan wie het onderwijs is opgedragen, slechts een klein gedeelte van hun tijd daarvoor beschikbaar kunnen stellen omdat zij door middel van hun eigen praktijk in hun onderhoud moeten voorzien. Ik zal u niet wijzen op Amerika, waar menige school door de vrijgevigheid van millionairs met onbeperkte middelen is opgericht, maar wel mag ik u wijzen op Engeland en vooral Duitsland waar de toestanden ongeveer zijn als in ons land. Met uitzondering van o.a. het Berliner Zahnärztliches Institut en het Dental Hospital of London met een staf van docenten, waaronder we de beroemdste mannen van ons vak vinden.

Als derde oorzaak voor de vele afwijzingen noem ik de overhaasting waarmee men zich aan het examen onderwerpt. De examens zijn door de Staat ingesteld om het publiek te vrijwaren tegen slechte uitoefening van het vak. Op uw leeftijd wordt er zo weinig nagedacht over de betekenis van een examen, speciaal van een examen waarvoor u, aanstaande collega's, bezigt bent zich voor te bereiden. Ik bedoel het examen, dat u ontslaat van verdere controle en u het recht zal geven zelfstandig de praktijk te gaan uitoefenen”.

In het vervolg stelde Van der Hoeven: “Voor het afnemen van de praktische tandmeester-examens moet natuurlijk rekening worden gehouden met de eisen die de wet aan het examen stelt en ook met de moeilijkheden die er voor u bestaan om een grondige tandheelkundige opleiding te verkrijgen.

De commissie, belast met het afnemen van de praktische tandmeesterexamens is er eenstemmig van overtuigd dat haar eisen niet in overeenstemming zijn met het standpunt, dat de tandheelkunde in de tegenwoordige tijd inneemt; maar het billijkheidsgevoel houdt er haar van terug die eisen te verzwaren zolang het tandheelkundig onderwijs zo veel te wensen overlaat.

Is dit ontmoedigend voor u, niet minder onaangenaam is het voor de commissie. En toch mag deze commissie én in uw eigen belang én in dat van het publiek niet anders doen, dan blijven vasthouden aan de eisen die zij meent voor het examen te moeten stellen en die met de vooruitgang der tandheelkunde hoger moeten worden.

Zij mag van mechanische tandheelkunde helemaal niets vragen en zij kan billijkerwijze haar eisen voor het operatieve gedeelte niet hoog stellen, met uitsluiting van datgene, wat hier voldoende onderwezen wordt. Zo eist zij een grondige kennis van de diagnostiek. Ook voor het

vullen van de tanden kan de commissie haar eisen stellen. Doch zij zou ook een grondige kennis van de wortelkanaalbehandeling als basis voor de conservatieve tandheelkunde en voor het kroon- en brugwerk moeten kunnen eisen”.

De voorbeelden in het buitenland en het verenigingsleven in Nederland

Nederland kende in het oprichtingsjaar van de RTV behalve de tandheelkundige studentenvereniging “John Tomes” (november 1897) twee tandheelkundige verenigingen: De Nederlandsche Tandmeesters Vereeniging, in 1893 te Amsterdam opgericht (en in 1910 ontbonden) en het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap, dat nog steeds bestaat.

In Amerika was men reeds in 1837, in Engeland in 1856 en in Duitsland in 1857 overgegaan tot de oprichting van tandheelkundige vakverenigingen. De Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde stamt uit 1914.

Het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap

Tijdens een ontmoeting tussen Dentz en Picnot, een tandmeester uit Den Haag, bracht de laatste naar voren dat er iets gedaan zou moeten worden om de Nederlandse tandheelkundigen bij elkaar te brengen. Uit het voorgaande kan worden opgemaakt dat dit niet zo gemakkelijk was. Op enkele uitzonderingen na waren de meeste beoefenaars van het vak van een zodanig niveau, dat beide heren niet graag met hen wilden omgaan.

Vijf collega's van Dentz kwamen in de zomer van 1879 bij hem thuis bijeen waar zij het al spoedig eens werden over de wenselijkheid en uitvoerbaarheid van hun plan om een vereniging van Nederlandse tandmeesters te stichten, hoewel zij begrepen dat het ledental aanvankelijk beperkt zou blijven. In de notulen van de 13e jaarvergadering, afgedrukt in de “Handelingen”, schrijft Th.Dentz: “Uitbreiding van onze kennis was wel het eerste doel van onze stichting. Ons genootschap is een middel om elkaar te leren kennen, te achten, te waarderen en om, naast de eisen die ons levensonderhoud ons stelt, de tandheelkunde in Nederland een achtenswaardige plaats te doen innemen.

Op 21 september 1879 werd in Den Haag de naam van het gezelschap het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap vastgesteld en konden wij de voorlopige statuten aanbieden”.

Typierend is dat in de vergadering in november Dr.J.E. Stark niet aanwezig was. Er was eerder een voorstel gedaan om een bepaling op te nemen dat het plaatsen van advertenties en reclames in de dagbladen door de leden van deze vereniging niet getolereerd zou worden. Naar aanleiding daarvan haakte Stark af.

Vraagt men zich af wat mannen als Becht en Dentz, *medicinae doctores*, bewogen heeft de weinig in tel zijnde tandheelkunst als werkterrein te kiezen, dan zal het antwoord gezocht moeten worden in de reeds bestaande familiale bindingen met dit beroep. We mogen dit ook afleiden uit het feit dat in de eerste tien jaren van het bestaan van het N.T.G. drie Bechten, drie Greversen, drie gebroeders Schoondermark en twee gebroeders Dentz gelijktijdig lid waren.

De toewijding aan de tandheelkundige zaak krijgt meer reliëf wanneer men zich realiseert dat door de geografisch sterk verspreide woonplaatsen van de leden, de destijds weinig frequente en naar onze begrippen langzame reisgelegenheid veel tijd vereiste.

Om in Rotterdam te blijven: in de vijfde vergadering werd besloten om de heer Hanken uit te nodigen zich als lid aan te melden. In oktober 1882 werd Cl. Mahler, de vader van één van de oud-ereleden van de RTV, als lid geïnstalleerd. De heren P.J.J. Coebergh en C.H. Witthaus waren voor het eerst aanwezig in oktober 1895 tijdens de vergadering die gehouden werd in het in die week ingewijde Tandheelkundig Instituut van de Rijks-Universiteit aan de Wittevrouwenstraat te Utrecht.

De Nederlandsche Tandmeesters Vereeniging

Bij de Nederlandsche Tandmeesters Vereeniging stond als doel voorop: het bevorderen van de belangen van de tandheelkundige stand en het bestrijden van de onbevoegde uitoefening van het vak.

Ter gelegenheid van de eerste jaarvergadering van de N.T.V. schrijft E. Stark: "Een vereniging, op zo'n primitieve wijze gevormd als de N.T.V. waarbij de allerzotste combinaties van de meest uiteenlopende figuren broederlijk onder één dak moesten worden gebracht, kon niet anders dan een rusteloos tijdperk tegemoet gaan. Het was een huis met een bom in de kelder. En wanneer men de tegenwoordige ledenlijst, zeventien leden, vergelijkt met die welke een jaar geleden gepubliceerd werd, dan zal men spoedig zien, dat er bij de ontploffing heel wat zijn verongelukt.

Het heeft haar helaas een massa leden gekost doch ze betreurt dit verlies niet. Alle pogingen hen te overtuigen dat de belangen van de tandheelkundige stand allereerst kunnen worden gediend door een waardig optreden hadden zó weinig succes, dat hun aanblijven op den duur de ontwikkeling van de vereniging in de weg zou hebben gestaan".

Op de algemene zomervergadering van de N.V.T. in 1895 hield H.B. de Jonge Cohen een voordracht met als titel: "Is het aanstellen van schooltandheelkundigen wenselijk?" Aan het einde van zijn zeer lange betoog zei hij: "Op verdienstelijke wijze stelde Fenchel uit Hamburg op het congres in 1894 te Kopenhagen de wenselijkheid van het schooltandartsenstelsel aan de orde. In beginsel konden alle aanwezigen zich met deze wens verenigen".

Deze Fenchel komen we in het Tijdschrift voor Tandheelkunde (TvT) in een verslag van de jaarvergadering van de Zentral-Verein Deutscher Zahnärzte uit 1900 weer tegen. Hierin bracht hij de "Mellinstiftung" te Hamburg naar voren. Een rijke filantroop had enige honderdduizenden besteed om aan onvermogen Hamburgers kosteloze tandheelkundige behandeling te verschaffen. Er was een huis ingericht met een zestal operatiekamers, waarin Fenchel en enige assistenten werkten.

Op de ledenlijst van de Nederlandsche Tandmeesters Vereeniging prijken in 1899 maar twee Rotterdammers (van de 57 leden in totaal) namelijk C.H. Witthaus aan de Noordblaak 79 (op hetzelfde adres als zijn collega J.H. Muntendam) en Cl. Mahler aan de Diergaardelaan 51.

Het Tijdschrift voor Tandheelkunde

Een heel bijzondere plaats in de Nederlandse tandheelkunde neemt het huidige Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde in, in die tijd nog het Tijdschrift voor Tandheelkunde, oorspronkelijk een orgaan van de N.T.V. Het voorstel dit tijdschrift uit te geven werd met algemene stemmen in de vergadering van 26 februari 1894 aangenomen.

In een oorspronkelijke bijdrage over het Tijdschrift voor Tandheelkunde in de periode 1903 - 1910 schrijft Witthaus:

"John E. Grevers heeft in de Nederlandsche Tandmeesters Vereeniging spoedig na haar oprichting de stichting van het tijdschrift bevorderd, waarvan in april 1894 het eerste nummer verscheen. De kansen voor deze onderneming waren ongunstig. Het aantal tandmeesters was gering, de wetenschappelijke opleiding, zelfs de kennis die een middelbare school gaf, was soms afwezig. Er werd hier geen academisch onderwijs in de tandheelkunde gegeven en het aanzien van deze wetenschap en haar beoefenaars was, ook bij de wetgever, niet hoger dan dat van de heelmeesters in vroeger eeuwen.

De N.T.V. zag in het tijdschrift een orgaan voor de vereniging ontstaan, waarin een ieder

gelegenheid kreeg tot publicatie van oorspronkelijke of andere stukken en artikelen over onderwerpen van algemeen belang uit andere tijdschriften konden worden overgenomen. In 1903 vertrouwde het bestuur de redactie en de uitgave van het tijdschrift toe aan een aantal tandartsen, want de redactieleden achtten de banden die hen met de vereniging verbonden hinderlijk voor hun taak. Het strekt de N.T.V. tot eer dat zij deze tandartsen van die hindernis verlost.

De offers, die de redactieleden zich moesten getroosten worden verklaard door de liefde voor hun beroep. Bij een batig saldo werd dit alleen aan het tijdschrift besteed, bij verlies was het gezelschap aansprakelijk. Er was een chronisch gebrek aan kopij en men voorzag hierin door referaten uit buitenlandse tijdschriften te plaatsen. Hierin werd van 1902 tot 1905 door de ijver van de R.T.V. voorzien”.

Na de opheffing van de N.T.V. in 1910 werd het tweemaandelijks Tijdschrift voor Tandheelkunde uitgegeven door een gezelschap van tandheelkundigen bestaande uit 14 leden. Carl H. Witthaus is redactielid geweest van 1898 tot 1910.

Nadat de punten verduidelijkt zijn, waarmee Witthaus zelf zijn verhaal over de oprichting van de RTV in het Gedenkboek 1931 begon, wordt stilgestaan bij de persoon van de stichter van onze vereniging.

Dr. Carl H. Witthaus, Zahnarzt, tandarts, D.D.S. en D.M.D.

De oprichter van de RTV werd op 25 juli 1868 geboren te Osnabrück in Nordrhein-Westfalen en ingeschreven als Carl Hermann Witthaus.

Op 1 maart 1890 legde Witthaus met succes het Nederlands tandmeesterexamen af en was hij reeds in het bezit van het diploma “Zahnarzt”, dat hem op 19-jarige leeftijd op 5 april 1887 was uitgereikt.

Studiemens als hij was behaalde hij, na de reeds vermelde examina, in het jaar 1892 aan de Universiteit van Pennsylvania de graad van Doctor of Dental Surgery.

In 1893 vestigde hij zich in Rotterdam door een associatie aan te gaan met A.C.J. Beick. Deze tandarts werd geboren op 17 februari 1853 te Hamburg en maakte daar kennis met de tandheelkunde bij dr. Fritze. Beick was techniker-assistent geweest in Mecklenburg, Saksen en Zwitserland en werd later assistent bij Koenaart te Rotterdam. Ook hij ging naar Amerika en vestigde zich omstreeks 1880 weer in Rotterdam waar hij spoedig een grote praktijk voerde.

De associatie werd in 1898 weer ontbonden, toen Beick veel te jong na een nieroperatie stierf en de praktijk door tandarts A.J.A. Scholten werd voortgezet (waarom niet door Witthaus is niet bekend).

Hoewel van “buiten-af” hierheen gekomen ligt de hele tandheelkundige carrière van Witthaus binnen onze grenzen en de Nederlandse professie mag zich gelukkig prijzen met het toeval, dat de eerste kennismaking met ons land bij hem zo gunstig is aangeslagen. Vergeten is hij zijn geboortegrond echter niet. In verschillende Duitse tijdschriften heeft hij bij herhaling wetenschappelijke bijdragen geplaatst en op vele vergaderingen zijn stem doen horen. Toen in de jaren 1915 - 1918 een Nederlandse ambulance haar diensten aanbood ten behoeve van de slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog, heeft Witthaus bij de kaakchirurgische afdeling zijn menslievende hulp in het Duitse hospitaal te Gleiwitz aan de ongelukkige verminkten verleend.

Carl Witthaus heeft tot 1910 te Rotterdam aan de Noordblaak 79 gepraktiseerd. De drukke praktijk nam hem de hele dag in beslag en hoewel dikwijls lichamelijk en geestelijk vermoeid,

gunde hij zich 's avonds slechts zelden ontspanning maar pakte hij zijn werk weer op voor de vele functies, die hij op zich had genomen of studeerde hij voor zichzelf. Het is dan ook geen wonder dat hij zich in 1910 om gezondheidsredenen genoodzaakt zag de praktijk neer te leggen. Na zijn herstel besloot hij zich te gaan wijden aan de studie der wijsbegeerte die hem al jaren bijzonder aantrok. Daartoe zou hij zich, na een kuur te Nauheim, voor een tijd in Berlijn vestigen.

Afb. 3. Witthaus omstreeks 1910

Na zijn vertrek trouwde hij de tien jaar jongere en in Düsseldorf geboren Anna C.W. Lieberz, die uit haar vorige huwelijk een dochter meebracht. De dochter van Witthaus met precies dezelfde namen als haar moeder werd in oktober 1914 in Den Haag geboren. Na een korte onderbreking in Schaerbeek bij Brussel werd de familie op 18 februari 1915 in Den Haag ingeschreven, waar zij steeds (met een onderbreking in de jaren 1940 - 1945 wanneer het Bezuidenhoutkwartier moest worden ontruimd) op het adres Johan van Oldenbarneveltlaan 99 hebben gewoond. Hier heeft hij nog vele jaren de praktijk uitgeoefend.

C.H. Witthaus werd genaturaliseerd op 26 maart 1921.

Zowel door de Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging in 1910 als door de Nederlandsche Vereeniging tot Bestrijding van het Tandbederf in 1911 werd Witthaus tot erevoorzitter gekozen. Het N.T.G. benoemde hem in 1910 tot erelid. Men heeft daarmee het bewijs willen leveren van erkentelijkheid voor het vele werk dat in het belang van deze verenigingen door Witthaus was verricht.

Ook internationaal kwam de erkenning van zijn verdienste tot uiting toen de Universiteit van Keulen in 1926 Witthaus de graad van Doctor Medicinae Dentalis honoris causa verleende.

De Nederlandse regering benoemde hem in 1940 tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. De bijbehorende versierselen werden hem, ter gelegenheid van zijn gouden jubileum, door J.J. Backer Dirks, voorzitter van Het Ivoren Kruis, op de ledenvergadering van het N.T.G. van 3 maart uitgereikt.

De allergrootste verdienste van Witthaus was, volgens Backer Dirks, gelegen in zijn streven om zijn collega's meer professioneel plichtsgevoel bij te brengen en om aan bredere lagen van de bevolking duidelijk te maken dat er nog andere tandheelkundige hulp mogelijk was dan een goed geslaagde extractie.

En dat is precies de kern van Witthaus' leven geweest.

Ook de Fédération Dentaire Internationale (F.D.I.) heeft beslag op hem gelegd waardoor hij de Commissie voor Mondhygiëne, waarvan hij deel uitmaakte, voortdurend met zijn adviezen terzijde heeft kunnen staan.

Nauwelijks is men teruggekeerd van het feest ter gelegenheid van zijn 60-jarig jubileum of men hoort het tragische bericht van zijn overlijden op 81-jarige leeftijd in Den Haag op 12 maart 1950.

In het Tijdschrift voor Tandheelkunde uit 1950 staat op bladzijde 83 de laatste bijdrage van Witthaus: "Cariës-preventie door verzorging van het melkgebit". Op bladzijde 232 is zijn in memoriam gepubliceerd.

In de aula van het crematorium werd op 15 maart achtereenvolgens onder meer het woord gevoerd door Prof. Buisman namens het N.T.G. en het Tijdschrift, door collega Stuy namens Het Ivoren Kruis en door collega Cl.G.J.Mahler namens de RTV.

Collega Backer Dirks herdacht de overledene als vriend en mens, terwijl tenslotte Dr. Van der Goot (in 1916 chirurg en leider van de Nederlandse Ambulance in Duitsland) een laatste woord van afscheid sprak. Tijdens de plechtigheid werd op het orgel een compositie van de jongste dochter van Witthaus gespeeld.

Zijn vele bijdragen in het Tijdschrift voor Tandheelkunde getuigen van zijn helder inzicht in wetenschappelijke vraagstukken en zijn kritische geest.

Reeds in 1894 hield hij in de "Deutsche Odontologische Gesellschaft" een voordracht over "Die Vererbung erworbener Eigenschaften und der Einfluss der Kultur auf das menschliche Gebiss".

In juni 1896 gaf Witthaus in de gecombineerde vergadering van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap en de Nederlandsche Tandmeester Vereeniging een lezing over "links snijdende boren", die vooral het verkrijgen van scherpe glazuurranden beoogden.

Drie jaar later verscheen er een brochure van 43 pagina's druk waarin Witthaus een algemene beschouwing gaf over de (on) geschiktheid van de vrouw voor de uitoefening van de geleerde beroepen.

De belangstelling voor de preventie heeft hem nooit verlaten. Zelf leerling van de grote Prof.W.D. Miller, die in 1883 zijn eerste publicatie deed verschijnen over een door hem ontwikkelde cariëstheorie, hield Witthaus in 1897 voor het N.T.G. een lezing, getiteld: "Cariëspredispositie en cariësprohylaxis". Hierin zei Witthaus dat de medici op het gebied van de moderne tandheelkunde dikwijls niet voldoende ingelicht waren, hetgeen des te meer noodlottig was omdat hen gewoonlijk de zorg voor de kindergebitten was toevertrouwd. Voor het onderhoud van het melkgebit zou een regelmatige inspectie door de tandarts en het vulen van het carieuze melkgebit een *conditio sine qua non* zijn en de arts was verplicht bij de ouders hierop aan te dringen.

De spreker vervolgde dat het voor het Genootschap een schone taak zou zijn om met al zijn kracht en gezag de mondhygiënische kennis te verspreiden. Om dit te bereiken behoorde het Genootschap voor het volk een boekje over Mondhygiëne uit te geven en te verspreiden. Dit boekje moest kort zijn waar het de anatomie, fysiologie en de pathologie van het gebit besprak, uitvoerig daarentegen waar het de Mondhygiëne en velerlei vragen, waarvoor de tandarts anders veel tijd moest uittrekken, behandelde. De meerderheid van de leden bleek het hiermee eens te zijn.

Ten tweede zou het Genootschap, volgens Witthaus, een tandheelkundig compendium behoren uit te geven en ten derde zou het zich bezig moeten houden met de verbreiding van instructies aan de dental handel over de middelen die voor de Mondhygiëne werden gebruikt.

Een brochure zoals Witthaus in 1897 bedoelde zou pas door de RTV vier jaar later worden uitgegeven en het verschijnen van zo'n boekje zou nog tientallen jaren op zich laten wachten.

Tandheelkundige poliklinieken vóór 1900

Op bladzijde 116 van het Tijdschrift voor Tandheelkunde uit 1897 wordt geschreven dat de redactie een verslag had ontvangen van de Polikliniek voor Tandheelkunde van tandarts Maurice Son aan de Helmersstraat 11 te Rotterdam.

Daaruit blijkt dat aan een groot aantal patiënten hulp werd verleend. Ook blijkt dat Son steeds grote steun heeft ondervonden van de zijde van de geneeskundigen en van de autoriteiten. Hij stelde zich daarom voor zijn inrichting binnenkort naar een groter gebouw over te plaatsen om te kunnen uitbreiden en in te richten naar alle eisen van die tijd.

Witthaus maakt hiervan gewag in het Gedenkboek 1931 met slechts één zin: "Wel waren er (ook al klinieken genoemde) particuliere gelegenheden, voornamelijk voor extracties, deels met onbevoegden als operateurs".

Collega G.H. Bisseling vond bij het speuren in oude kranten, in dit geval in de Rotterdamsche Courant uit 1873, dat Rotterdam reeds een "Dagelijkse Tandheelkundige Kliniek" rijk was en wel van dr. Lehman Son. Deze kliniek werd gesticht tot herkenning en genezing van mond- en tandgebreken aan het Engelsch Tandheelkundig Etablissement, wat dat dan ook mocht zijn.

Maurice Son en zijn tandheelkundige polikliniek

In het Rotterdams Gemeentearchief bevinden zich de jaarverslagen 1898 - 1910 van de vereniging "Rotterdamsche Tandheelkundige Polikliniek".

In het novemnummer van 1927 van "Bekende Rotterdammers", een biografisch maandblad, staat dat Maurice Son in 1852 te Utrecht werd geboren en uit een geslacht stamde, waarvan de leden al 150 jaar tandmeester waren. Hij doorliep het gymnasium in zijn geboortestad en ging in België tandheelkunde studeren (van 1865 tot 1876 moest men immers eerst arts zijn om zich in de tandheelkunde te bekwamen), waar hij te Antwerpen met goed gevolg in 1869 het tandmeesterexamen aflegde. Om in ons land te kunnen werken moest hij wachten tot de wetwijziging van 1876 en in 1878 slaagde hij voor het Staatsexamen te Utrecht. In hetzelfde jaar vestigde hij zich te Rotterdam aan de Westewagenstraat. Aangezien de kosten verbonden aan behoorlijke tandheelkundige hulp voor velen te hoog waren richtte hij in 1884 aan de Helmersstraat (tussen Ammanstraat en Kruisstraat) de Rotterdamsche Tandheelkundige Polikliniek op, waar de "kleine luyden" voor een luttel bedrag - zo nodig zelfs gratis - goed geholpen konden worden. Belangeloos hielp hij in de stedelijke ziekenhuizen en gelijke diensten bewees hij aan de min- en onvermogene verpleegden van het Nederlands Hervormd Diaconessenhuis, van de diaconie van de Remonstrantse Gemeente, van verschillende R.K. Armbesturen, van het Nederlands Israëlitisch Armbestuur enz. enz. tot aan de wees- en kinderhuizen en gevangnissen toe.

Er was al spoedig uitbreiding nodig maar de heer Son bezat daartoe persoonlijk niet voldoende middelen. Daarom werd door een aantal geneesheren en andere vooraanstaande ingezetenen een commissie gevormd met het doel een nieuwe en grotere kliniek met een complete elektrische installatie in te richten. Dankzij deze commissie kon in 1896 de Rotterdamsche Tandheelkundige Polikliniek worden verplaatst naar een pand aan de Baan, waar zij in 1930 nog gevestigd was.

Afb. 4.
Kliniek van Son, gezien vanaf de
Schiedamse vest in 1927

In een drietal bezoeken werden door de auteur Brusse de gegevens verzameld voor de drie feulletons in de NRC, die hij in zijn rubriek "Onder de mensen" aan deze polikliniek heeft gewijd.

Om de inrichting nog beter aan haar doel te kunnen laten beantwoorden, werd twee jaar later de vereniging "Rotterdamsche Tandheelkundige Polikliniek" opgericht. Deze vereniging werd erkend bij Kon. Besluit van 4 juli 1898.

Aan verschillende ziekenfondsen was Son als tandarts verbonden, terwijl hij vanaf 1902 officieel als politie-tandarts werd aangesteld (na tevoren de dienaren van de Hermandad gedurende vele jaren belangeloos behandeld te hebben). Hierop wordt nog teruggekomen.

Of er nu goed of slecht werd gewerkt, het was een tandheelkundige polikliniek en er werd in een behoefte voorzien. In het verslag van het tweede verenigingsjaar 1899/1900 komen we in de ledenlijst bij de namen van de begunstigers die van Hudig, Dutilh en Mees tegen. Tevens staat in dat verslag dat zich 5847 patiënten lieten inschrijven aan wie 16328 consulten werden verstrekt. Er werden 1396 vullingen (waarvan 861 cementvullingen) gelegd, 917 kunststanden geplaatst en er waren 158 gevallen van volledige narcose (116 keer door middel van broomethyl en 42 door middel van chloroform, toegediend door medici).

In het verslag van het eerste verenigingsjaar wordt opgemerkt: "Tot het leggen van vullin-

gen werd des zondags van 8 tot 1 uur gelegenheid gegeven, daar zulks met veel tijdverlies gepaard pleegt te gaan en zo de patiënt een niet onbelangrijke schade zou opleveren, wanneer dit in de arbeidstijd moest geschieden”.

Rond 1900 bevindt de tandheelkunde zich in meerdere opzichten in een overgang. Het kleine deel van onze professie met een betere opleiding wil de tandheelkunde op een hoger plan brengen. De publieke belangstelling voor de tandheelkunde wordt langzaam groter. Door de wetenschap, samen met de vooruitgang van de techniek, kunnen op tandheelkundig gebied behandelingen worden gedaan die een eeuw eerder voor onmogelijk werden gehouden.

In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe de R.T.V. werd opgericht en hoe de oprichters de eerste jaren doorkwamen.

2.

DE OPRICHTING EN DE EERSTE JAREN VAN DE VERENIGING

In de notulen staat te lezen dat collega Witthaus in 1897 enige collega's, n.l. de heren Mensink, Mahler en Pestman Koning uitnodigde een vergadering bij te wonen. Hieraan werd gevolg gegeven.

Besproken werd toen in de eerste plaats het oprichten van een kliniek en in de tweede plaats het formeren van de afdeling Rotterdam van het Tandheelkundig Genootschap. Door gebrek aan samenwerking werd in de volgende vergadering besloten de zaak te laten rusten.

In 1898 deed Witthaus een tweede poging. Weer werd de wens een kliniek op te richten besproken, doch men stuitte weer op hetzelfde bezwaar.

Toch heeft deze vergadering een min of meer gunstig resultaat opgeleverd: de heren Mahler, Mensink, Pestman Koning, Verdoorn en Witthaus kwamen overeen een bepaald honorarium voor verschillende behandelingen vast te stellen.

De secretaris G.L. van den Hoek schrijft dat dit een grote stap in de goede richting was! Het was n.l. het eerste teken dat de collegiale geest, die tot nu toe gesluimerd scheen te hebben, ontwaakte. Inmiddels vestigden zich enige jonge collega's in de stad. Enkele van hen maakten kennis met Witthaus en de collegiale geest die hij bij hen opwekte gaf hem de moed voor de derde maal een poging in het werk te stellen zijn lang gewenste doel te bereiken.

Op 18 juli 1901 verzond hij aan alle collega's, op twee na waarvan de medewerking door Witthaus niet gewenst werd geacht of, zoals het oorspronkelijk werd gesteld, omdat hun handelen van dien aard was dat zij niet waard waren collega's genoemd te worden), die te Rotterdam gevestigd waren een circulaire met de volgende inhoud:

Geachte collega,

Door deze heb ik de eer U uit te nodigen tot het bijwonen van een vergadering van Rotterdamsche Tandmeesters in de vergaderzaal van Hotel Coomans op Maandag 22 juli, ten 8 ure 's avonds.

Punten van bespreking

1. Het oprichten van een Rotterdamsche Tandheelkundige Vereniging
2. Het stichten van een kliniek voor kosteloze tandheelkundige behandeling
3. Het laten circuleeren van tandheelkundige tijdschriften
4. Gemeenschappelijke maatregelen tegen onbevoegde uitoefening der tandheelkunde
5. Gemeenschappelijk tarief.

Met collegiale groeten
uw C.H. Witthaus

Op de bepaalde tijd verschenen in de Hoofdsteeq ter vergadering de heren C.H. Witthaus, J.A. Verdoorn, J. Stark Gzn, A.J.A. Scholten, E. Pestman Koning, Cl. Mahler, L. Frank, F. van Dantzig, Ch. Cohen, C. Mensink en G.L. van den Hoek.

Van collega mejuffrouw S.M. Boekenoogen was een schrijven ingekomen, waarin zij mededeelde dat zij de vergadering niet kon bijwonen. Zij betuigde sympathie voor alle punten, met uitzondering van punt 2.

De heer Johan Stark vond wat er besproken zou worden klaarblijkelijk niet de moeite waard. Hij liet althans niets van zich horen.

Deze eerste vergadering kenmerkte zich door een zeer collegiale geest.

Collega Witthaus opende de vergadering met een korte rede waarin hij de wenselijkheid van het oprichten van een Rotterdamsche Tandheekkundige Vereeniging uiteenzette.

Het eerst stelde hij punt 1 aan de orde, waar niet veel over werd gesproken. Alle aanwezigen zagen er het nut van in zo'n vereniging op te richten.

Punt 2 ondervond enige weerstand. Alleen Verdoorn bestreed dit punt en stemde dan ook tegen. Toch was hij direct bereid om de collegiale geest in geen enkel opzicht te verstoren en mee te werken aan de realisering. Het resultaat van de bespreking was dat er in beginsel besloten werd tot het oprichten van een tandheekkundige kliniek voor on- en minvermogenden.

Slechts één collega n.l. Mensink kon voor hem principiële redenen niet beloven mee te zullen werken aan deze kliniek. Hij verklaarde echter veel sympathie te hebben voor het doel van de vereniging en zegde wel financiële steun toe.

Zodoende werd besloten tot oprichting van een vereniging die de naam "Rotterdamsche Tandheekkundige Vereeniging" zou dragen.

Als leden traden toe de heren C.H. Witthaus, J.A. Verdoorn, J. Stark Gzn, A.J.A. Scholten, E. Pestman Koning, Cl. Mahler, L. Frank, F. van Dantzig, Ch. Cohen en G.L. van den Hoek. Daarna ging men over tot het kiezen van de bestuursleden. Witthaus werd tot voorzitter, Scholten tot penningmeester en Van den Hoek tot secretaris gekozen. Alle heren namen de benoeming aan, zodat zij als zodanig werden geïnstalleerd.

Als eerste taak kreeg de secretaris opgedragen om mej. Boekenoogen kennis te geven van het oprichten van de vereniging en haar uit te nodigen voor de volgende vergadering.

De tweede vergadering van de R.T.V. was op 29 juli 's avonds om 8 uur in het gebouw de "Vereeniging". Van mej. Boekenoogen was geen antwoord ontvangen.

De voorzitter stelde het al of niet oprichten van de kliniek aan de orde. Met algemene stemmen werd nu definitief besloten tot de oprichting van een tandheekkundige kliniek voor on- en minvermogenden. Bepaald werd dat de leden zich voor de onkosten aansprakelijk stelden. Het voorstel van de voorzitter het benodigde kapitaal als renteloos voorschot te splitsen in twintig aandelen en ieder zoveel aandelen voor zijn rekening te laten nemen als hem goed dacht, werd aangenomen.

Witthaus nam vier, Scholten, Mahler en Stark Gzn ieder drie, Frank twee aandelen en de anderen ieder een aandeel. Om voorlopig enig geld in kas te hebben werd de contributie bepaald op f 5,- per jaar.

De secretaris kreeg de opdracht enkele grote kranten en het Tandheekkundig Weekblad bericht te zenden van het oprichten van de vereniging, het doel dat zij beoogde, de namen van de leden en die van de bestuursleden. Daarna werd overgegaan tot het vaststellen van de statuten.

De statuten van de RTV:

Art. I

De Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging is gevestigd te Rotterdam.

Art. II

De R.T.V. is opgericht op 29 juli 1901.

Zij wordt aangegaan voor de duur van 10 jaren. Na afloop van dit tijdvak wordt de vereniging geacht te zijn voortgezet voor een nieuw tijdvak van 10 jaren. Tenminste één jaar voor het eindigen van dit tijdvak wordt over het al of niet voortduren van de vereniging beslist.

Art. III

Het doel der vereniging is:

- a. het verlenen van tandheelkundige hulp aan on- en minvermogenenden voor welk doel een kliniek opgericht zal worden
- b. het bevorderen van de kennis van de leden door verspreiding van tandheelkundige literatuur en het houden van wetenschappelijke voordrachten
- c. het bevorderen van de tandheelkundige wetenschap door het uitschrijven van prijsvragen
- d. het handhaven van de belangen van de tandheelkundige stand te Rotterdam (in het jaarverslag wordt hieraan door de secretaris toegevoegd: door bestrijding van de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde).

Art. IV

De vereniging zal bestaan uit een onbepaald aantal leden. Zij worden onderscheiden in gewone en ere-leden. De benoeming van ereleden geschiedt in de jaarvergadering.

Art. V

Donateurs der vereniging zijn zij welke minstens per jaar f 2,50 bijdragen of een gift van f 100,- ineens aan de kliniek overmaken. Donateurs ontvangen het jaarverslag van de kliniek.

Art. VI

Het bestuur van de vereniging bestaat uit een president, een secretaris en een penningmeester. Zij worden in de jaarvergadering telkens voor één jaar gekozen bij meerderheid van stemmen.

Art. VII

De jaarlijkse vergadering heeft plaats op de tweede maandag van januari. In deze vergadering zal de penningmeester rekening en verantwoording doen van de financiën. De bijzondere vergaderingen zullen door het bestuur worden uitgeschreven.

Op verzoek van drie leden, zal het bestuur verplicht zijn, een vergadering uit te schrijven.

Art. VIII

De contributie bedraagt f 5,- per jaar.

Art. IX

Elk lid is verplicht minstens twee uren per week voor de kliniek van de vereniging werkzaam te zijn volgens bepaling van het reglement.

Art. X

Het geldelijk tekort van de kliniek van de vereniging zal door de leden gezamenlijk worden voorgeschoten. Een eventueel batig saldo van de kliniek zal na voldoening van alle voorschotten uitsluitend tot verbetering en uitbreiding van de kliniek besteed worden.

Art. XI

Tot ontbinding van de vereniging kan alleen in een jaarvergadering bij meerderheid van stemmen besloten worden. Het vermogen van de vereniging zal in dat geval worden geliquideerd door het bestuur. Een eventueel tekort wordt door de leden gezamenlijk gedragen; een even-

tueel batig saldo wordt besteed voor een liefdadig doel door de vergadering te bepalen.

Art. XII

Herziening van deze statuten zal behoudens koninklijke goedkeuring alleen in de jaarvergadering kunnen geschieden.

Alle leden zetten hun handtekening

De voorzitter had de concept Statuten samengesteld. De eerste vier artikelen werden zonder discussie aangenomen. Art V werd enigszins breedvoeriger besproken. Door enkele leden werd betoogd dat wanneer men een vereniging liet steunen door donateurs, men ook rekening en verantwoording aan hen schuldig was. Uit de discussie bleek dat dit geen bezwaar zou zijn omdat het in de bedoeling lag, dat geen van de leden enig voordeel van de kliniek zou hebben.

Ofschoon meerdere aanwezigen niet direct zin hadden om geheel gratis hun krachten beschikbaar te stellen wilden zij zich om de onderlinge samenwerking niet tegen te werken, niet terugtrekken zodat artikel IX ook werd aangenomen.

Ook de overige artikelen werden zonder belangrijke discussie aangenomen.

Het geheel werd door alle aanwezigen ondertekend.

Besloten werd deze statuten door een rechtsgeleerde te laten nazien en eventueel te laten wijzigen, zodat zij voor koninklijke goedkeuring in aanmerking konden komen.

Voordat er enige kanttekeningen gemaakt zullen worden over het bovenstaande, worden eerst de notulen van de 3e vergadering op 29 augustus doorgenomen.

Mahler was met kennisgeving afwezig en dat zou nog vele malen gebeuren.

Het bestuur werd gemachtigd het benedenhuis aan de Aert van Nesstraat 115 dat op een advertentie was aangeboden, te huren. Ook werd een advertentie geplaatst voor een huisbewaarder.

Onderling werd een verdeling van de werkuren besproken, waarbij bepaald werd dat steeds twee leden per dag op de kliniek zouden werken met uitzondering van de vrijdag en zaterdag, wanneer Van den Hoek respectievelijk Van Dantzig alléén patiënten zouden behandelen.

Teneinde enige meubelen enz. aan te schaffen vroeg de penningmeester om f 100,-. Staande de vergadering droeg ieder lid in dit bedrag bij naar rato van het aantal aandelen dat hij bezat. Verder werden door verschillende leden toezeggingen gedaan instrumenten in bruikleen af te staan.

Het Huishoudelijk Reglement (H.R.), nodig voor het reilen en zeilen van iedere vereniging werd door de voorzitter voorgesteld. Enige artikelen werden gedeeltelijk, andere geheel gewijzigd aangenomen. Van de 18 artikelen werden in deze vergadering de eerste negen met algemene stemmen aangenomen.

Ter verduidelijking van het verloop van de geschiedenis van de RTV volgen hier enige artikelen:

Art VII:

gewone leden van de vereniging kunnen worden: Tandmeesters welke te Rotterdam gevestigd zijn, nadat zij door de vereniging tot leden zijn benoemd en door ondertekening van Statuten en Reglement erkend hebben de benoeming te aanvaarden.

(Men kon zich echter niet als lid opgeven; men kon pas reageren wanneer men door de R.T.V. werd uitgenodigd zich bij de vereniging aan te sluiten.)

Art VIII:

om voor het lidmaatschap te bedanken moest men hiervan per aangetekende brief aan het bestuur kennisgeven. Het lidmaatschap verviel één jaar na zo'n kennisgeving. Intussen was men gehouden aan alle verplichtingen als lid der vereniging te voldoen. (Dat zou later voor sommigen nog moeilijkheden geven).

Art X:

de verdeling van de voor ieder lid verplicht gestelde twee uren werken per week aan de kliniek, zal in de maandvergadering door onderlinge overeenkomst bepaald worden.

(Eenmaal in de veertien dagen is ieder lid verplicht 's morgens van 8 - 9 uur kliniek te houden. Wanneer men geen spreekuur waarnam in een bepaalde week moest men buiten het spreekuur twee uren patiënten behandelen).

Art XI:

mocht een lid verhinderd zijn de beurt aan de kliniek waar te nemen, dan was deze verplicht zelf te zorgen voor een invaller en dit aan het bestuur te melden. Vond men niemand hiertoe bereid, dan was hij verplicht minstens 18 uur vóór het kliniekuur het bestuur hiervan in kennis te stellen. Wie zonder dergelijke kennisgeving zijn kliniekbeurt verzuimde moest f 25,- boete betalen aan de kas van de kliniek. (Onder aan de bladzijde in het notulenboek staat met potlood geschreven: vooruit betalen!) Dat was dus ruim tweemaal het weekloon van een arbeider.

Art XIII:

het behandelen van zieke tanden geschiedt na voorafgegane bespreking tijdens het kliniekuur en wel voor personen, die een bewijs kunnen aanbrengen minvermogen te zijn tegen vergoeding van f 1,- per tand. Voor personen die kunnen bewijzen geheel onvermogen te zijn gratis.

Het plaatsen van kunsttanden gebeurt alleen bij personen welke kunnen bewijzen minvermogen te zijn en wel tegen een vergoeding van f 3,- voor één tand, f 5,- voor twee tanden enz. tot f 20,- voor elf tot veertien tanden aan één plaat. Alle betalingen geschieden vóór de behandeling.

(Wanneer de behandelende tandarts twijfelde of iemand wel minvermogen is, dan moest deze patiënt een door een vertrouwd persoon ondertekend bewijs overleggen. Degene die voor gratis conservatieve behandeling in aanmerking wilde komen moest altijd een door een vertrouwd persoon getekende verklaring overleggen.)

Art XVI:

het archief berust bij de president.

(Misschien is dit wel de reden dat ondanks het bombardement en de brand in mei 1940 zo veel documenten van de vereniging bewaard zijn gebleven).

Aangegeven werd dat 70% van het totale patiëntenbestand van de kliniek in Utrecht, waar Dentz werkte, uit tandheelkundige patiënten bestond. Aangenomen mag worden dat de tandheelkundige nood in Rotterdam niet minder zal zijn geweest. Er waren hier wel meer tandartsen, maar het aantal inwoners was ook groter. Er moet dus heel wat kiespijn zijn geleden en daar speelden vele onbevoegden en sommige tandmeesters, die hun vak niet zo nauw namen, gretig op in.

Het professionele plichtsgevoel van Witthaus voor brede lagen van de bevolking tandheelkundige hulp mogelijk te maken staat buiten kijf, maar zou de Rotterdamsche Tandheelkundige Vereniging wel opgericht zijn zonder dat er een kliniek aan verbonden was? Verondersteld mag worden dat het antwoord op die vraag negatief is.

Wanneer een aantal personen besluiten een vereniging op te richten, een naam kiezen en stemmen over wie voorzitter, secretaris en penningmeester zullen worden, dan bestaat zo'n vereniging. Dat is gebeurd op 22 juli 1901.

In de circulaire die Witthaus op 18 juli aan de toekomstige leden verzond, stond precies vermeld waar het om ging.

Gemeenschappelijke maatregelen tegen de onbevoegde uitoefening van de tandheelkunde werden van groot belang geacht, maar daar was geen plaatselijke vereniging voor nodig. Het N.T.G. bemoeide zich daarmee en ook in de N.V.T. was het één van de doelstellingen. Om werkelijk iets tegen deze onbevoegden te ondernemen moest men een alternatief bieden: de heren tandartsen moesten de patiënten zelf gaan behandelen. Het heeft niet voor niets jaren geduurd voordat Witthaus eindelijk een behoorlijk aantal collega's rond zich wist te groeperen.

Men mag veronderstellen dat voor de stichter van onze vereniging daarom de datum van 29 juli zo belangrijk was. Zij allen hadden op die dag hun handtekening gezet en het duurde minstens een jaar om zich eraan te kunnen onttrekken. Wanneer men een kliniekbeurt verzuimde leverde dat een hoge boete op.

Het blijft echter een unicum dat hij deze collega's samengebracht heeft en dankzij de bezieling van leden als Frank, Backer Dirks, Kranenburg en nog vele anderen, kan straks het 100-jarig bestaan worden gevierd.

In de vergadering van het N.T.G. in oktober 1901 zei voorzitter A.A. Hamer o.a.: "Wij wensen de leden en vooral de ziel van de nieuwe Rotterdamse vereniging, collega Witthaus, van harte geluk nu het plan, dat hij reeds jaren koesterde, tot uitvoering is gekomen. De schaduwzijde van de conservatieve tandheelkunde is dat haar vruchten alleen maar de hogere klassen der maatschappij ten goede komen. Het vullen van tanden is door de tijd en de inspanning van het werk, de kosten van het materiaal en snel slijtende instrumenten, niet goedkoop te doen. Het behoorlijk onderhoud van de tanden eist dus niet onbelangrijke kosten die op het budget van onze voorouders niet voorkwamen. Geheel anders is het gesteld met het gros van de bevolking, de lagere klassen: zij zijn weinig bekend met het onderhoud van hun tanden en stellen er weinig belang in. Alleen bij kiespijn, die door huismiddeltjes niet ophoudt, roepen zij tandheelkundige hulp in die dan gewoonlijk bestaat uit het trekken van kiezen. Om hierin verbetering te brengen is het in de eerste plaats nodig het volk in tandheelkundig opzicht goed in te lichten en in de tweede plaats om hen, die hun tanden willen onderhouden, in de gelegenheid te stellen dit te doen. Wachten tot dit sociale vraagstuk zou zijn opgelost wilden onze Rotterdamse collega's niet. Zover mij bekend, aldus de voorzitter, is dit de eerste zuiver filantropische vereniging die in deze richting werkzaam is. Moge zij dit blijven doen. Mij dunkt, de ons bekende namen van het tiental oprichters zijn ons daarvoor reeds een waarborg".

De 4e vergadering op 2 september 1901 vond plaats in het Kliniekgebouw aan de Aert van Nesstraat 115. Een gedeelte van het aangevraagde krediet was goed besteed. Door de goede zorgen van de voorzitter en de secretaris was het huis gedeeltelijk in zodanige staat gebracht de leden te kunnen ontvangen. Een tafel en voldoende stoelen waren aanwezig. Col. Stark Gzn had gezorgd dat er een gaskroon aanwezig was, maar de gastoevoer was nog niet aangelegd.

Afb. 5. RTV-kliniek aan de Aert van Nesstraat

Hierna werden de artikelen X tot en met XII van het H.R. met algemene stemmen aangenomen.

Er werd besloten die leden die instrumenten in bruikleen hadden afgestaan deze konden terugkrijgen, wanneer zij dit drie maanden van tevoren opgaven. Was er echter na verloop van tijd geld genoeg in kas dan zouden de leden de waarde, waarop de afgestane instrumenten geschat waren, vergoed krijgen en werden ze eigendom van de kliniek.

Het bestuur werd gemachtigd een huisbewaarder te benoemen. Er kwamen 67 brieven op de advertentie binnen.

In de volgende vergadering op 10 september kwam het schilderen van twee fikse gevelborden aan de orde. Op de ene moest de naam van de vereniging staan en op de andere zou worden geschilderd:

Kosteloos tandheelkundig consult voor on- en minvermogenen alle werkdagen van 8-9 uur. Ook werd de vergoeding die ieder lid zou ontvangen voor eventueel af te leveren tandtechnisch werk, vastgesteld. (o.a. kunststand f 0,30 per stuk, gouden banden volgens gewicht 16-18 karaats f 1,20 per gram en het werkloon per band f 0,10).

zodat de vergaderzaal moest worden verlicht door middel van kaarslicht. Door de voorzitter waren welwillend de nodige kandelaars ter beschikking gesteld. Anders had de vergadering daar niet kunnen worden gehouden. Men wilde kennelijk persé samenkomen in de nieuwe behuizing, hoewel de kamer een kaal aanzien moet hebben gehad want gordijnen en vloerbedekking ontbraken nog.

Collega Stark Gzn verraste het bestuur door de toezending van schrijfbehoeften en een flink vloeiblad.

Verder bleek dat er reeds flink in het huis gewerkt was door de loodgieter.

De voorzitter deelde mee dat het huurcontract gereed zou worden gemaakt en door de bestuursleden uit naam van de RTV zou worden ondertekend. De huur was aangegaan voor 2 jaar en 8 maanden voor de huurprijs van f 450,- per jaar (waterleiding niet inbegrepen).

Verder werd bepaald affiches te laten drukken, waarop vermeld zou staan:

1. de namen van de behandelende tandheelkundigen met de uren waarop zij aanwezig zullen zijn
2. de voorwaarden waarop on- en minvermogenden tandheelkundige hulp kunnen krijgen
3. artikel X van de Statuten.

Ook werd besloten om kaarten te laten drukken. Deze moesten door bepaalde personen (bijvoorbeeld huisartsen en werkgevers) worden ondertekend indien patiënten on- of minvermogend waren. De formulieren zouden in gesloten enveloppe, geadresseerd aan die personen, aan de patiënt worden meegegeven.

Na de opening van de 6e vergadering op 16 september deelde de penningmeester mee dat de kas zo goed als leeg was en vroeg hij een krediet van f 200,-, dat hem werd toegestaan.

De voorzitter deelde mee dat er nog verschillende huishoudelijke artikelen moesten worden aangeschaft zoals spiegels, rolgordijnen, paraplustandaard, schrijftafel, gordijnen, gaskomfoor, waterketel, handdoeken, linoleum enz. Nadat hij gemachtigd was zou hij voor het een en ander zorgdragen.

Bij een bezoek aan de behandelkamer bleek de voorzitter gezorgd te hebben voor een mooie wastafel.

De prijs voor een narcose voor minvermogenden werd vastgesteld op f 3,50 (f 2,- voor de medicus en f 1,50 voor de kliniek). Voor onvermogenen zou het gratis zijn. Scholten deelde mee dat de arts Voorzanger bereid was de narcose te geven.

In de volgende vergadering deelde de voorzitter mee, dat collega Stark Gzn weer een cadeau aan de kliniek gegeven had in de vorm van een gaskroon die in de behandelkamer was aangebracht.

Mensink schonk een Wilkenson operatiestoel, een taboeret en een boormachine.

Verder werd een schrijven van de firma Geo Poulson (Hamburg) voorgelezen waarin deze firma meldde alle benodigde instrumenten die door de voorzitter waren opgegeven, gratis af te staan en een korting van 25% te geven op alle gebruiksmaterialen van de firma's Poulson, Ash en S.S.White. Hoewel de firma Victor Pappenheim (Berlijn) ook korting aanbood werd besloten het aanbod van de firma Poulson aan te nemen en haar naam op de lijst van donateurs te plaatsen.

De secretaris deelde mee, dat mej. C. van Rijthoven de betrekking van huisbewaarster had aangenomen.

Ook werd de volgende brief verzonden:

20 september 1901
De Weled. Heer Joh. Stark
Diergaardelaan 76, Rotterdam

Geachte collega,

Tot onze verbazing ontvingen wij totaal geen antwoord op de circulaire verzonden 18 juli j.l. Wij vermoeden dat die circulaire U niet in handen gekomen is. Daarom neem ik de vrijheid, U mee te delen, dat wij opgericht hebben de Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging en nodig ik U tevens uit de eerstvolgende vergadering op dinsdag 24 september a.s. bij te wonen in het kliniekgewouw Aert van Nesstraat 115.

Met collegiale groet, namens het bestuur
G.L. van den Hoek, secretaris

Op 23 september kwam er bericht van Stark dat hij geen lid wenste te worden van de RTV. (Niet te verwarren met J. Stark Gzn die zijn praktijk had op de Eendrachtsweg 15).

Op de samenkomst van 24 september werd de circulaire besproken die bij gelegenheid van de opening van de kliniek zou worden verzonden. Er werd besloten 800 exemplaren te laten drukken en te verzenden aan de burgemeester, wethouders, gemeenteraadsleden, artsen, predikanten, pastoors, rabbijnen, hoofden van scholen, directies van weeshuizen, commissarissen van politie, besturen van ziekenfondsen en enige bekende industriëlen. Tevens aan alle leden van het N.T.G. en de N.T.V. en aan de collega's Joh. Stark en mej. Boekenoogen.

Voor de opening van de kliniek werden de burgemeester en de wethouders uitgenodigd alsmede de verslaggevers van de voornaamste bladen.

Nadat nog enkele zaken aan de orde waren geweest nodigde de voorzitter alle leden uit tot een gezellig samenzijn op een nader te bepalen plaats en tijd, uit waardering voor de collegiale sfeer van de laatste maanden.

De opening van de kliniek

Voor de 10e vergadering op maandag 30 september 1901 was er van de burgemeester een schrijven ontvangen dat deze met grote belangstelling kennis had genomen van de oprichting van de tandheelkundige kliniek, maar tot zijn spijt verhinderd was bij de opening aanwezig te zijn. Ook de wethouders lieten weten verhinderd te zijn. Alleen wethouder G. Hintzen liet zijn belangstelling blijken met de toezegging van een jaarlijkse bijdrage.

Hierdoor waren alleen de heren van de pers bij de opening aanwezig.

De voorzitter hield een korte rede waarin hij de noodzaak van de oprichting van de kliniek en de vereniging uiteenzette, waarna men de inrichting bezichtigde.

Op dinsdag 1 oktober werd de kliniek voor het publiek opengesteld.

In de volgende vergadering lieten verschillende leden weten welke donateurs zich bij hen hadden aangemeld. Er werd besloten dat ieder lid deze mensen persoonlijk zou bedanken.

Nadat het voorstel was verworpen om tandenborstels te gaan verkopen, stelde Frank voor minvermogende patiënten voor het schoonmaken van het gebit f 1.- te laten betalen. Er zou worden uitgelegd hoe ze een tandenborstel moesten gebruiken, waarna de gebruikte borstel mee naar huis mocht worden genomen.

Het voorstel werd aangenomen met Witthaus, Van den Hoek, Stark en Van Dantzig als tegenstemmers.

En zo kwamen nog meer zaken van huishoudelijke aard aan de orde o.a. het voorstel van Verdoorn, om extracties te noteren in een daarvoor bestemd boek en de vullingen op lijsten. Hoewel de voorzitter de extracties voorlopig niet wenste te noteren, kwam dit voorstel er toch door.

Aangezien, volgens de penningmeester, niet voldoende geld in kas was voor de uitgaven in de komende dagen, werd er weer een krediet van f 200.- toegestaan.

Tenslotte werd voorgesteld de door Mr.J.H. Lugts gewijzigde statuten voor koninklijke goedkeuring in aanmerking te laten komen. In hun nieuwe vorm werden ze met algemene stemmen aangenomen. De secretaris werd opgedragen de stukken aan de Minister van Justitie te zenden.

Op de kliniek werd gedurende zes uren spreekuur gehouden en waren er veertien uren uitgetrokken voor patiëntenbehandeling. In de 12e vergadering op 14 oktober, toen de kliniek al veertien dagen in gebruik was, deed zich de vraag voor of er gedurende de spreekuren 's mor-

gens assistentie nodig was. De meningen waren verdeeld zodat besloten werd het voorlopig zonder hulp te doen.

Voorts werd met algemene stemmen bepaald, dat wanneer een patiënt er over wilde nadenken zich te laten behandelen, de diagnose in haar geheel op de daarvoor bestemde lijsten moest worden genoteerd met inbegrip van de kosten.

Een vergadering later hield Witthaus een voordracht over desinfectie waarbij hij zich drie vragen stelde:

1. hoe desinfecteren we onze instrumenten op dit moment
2. hoe kunnen wij infectie veroorzaken door niet goed schoongemaakte instrumenten
3. hoe zouden wij onze instrumenten moeten desinfecteren.

Hij behandelde deze vragen uitvoerig en kwam tot de conclusie dat de ideale asepsis in ons vak op vele moeilijkheden stuitte, zodat er onderscheid gemaakt moest worden tussen wat wenselijk en wat thans haalbaar was.

Wat de sterilisatie van instrumenten betrof deelde hij mee dat deze gedurende tien minuten moesten worden uitgekookt in een zwakke sodaoplossing om roesten te voorkomen.

Op voorstel van Frank werd bepaald dat ieder lid in de maandvergadering een kort verslag zou geven over de inhoud van een bepaald tijdschrift. De RTV zou zich op een aantal tijdschriften abonneren.

Verder werd door Witthaus voorgesteld, dat het besproken nummer van het tijdschrift in de kliniek ter inzage kwam te liggen, waarna het lid zijn tijdschrift na drie maanden terugkreeg. Elk tijdschrift in de kliniek mocht een lid voor acht dagen meenemen. Kwam het niet op tijd terug dan kreeg men een boete.

J. Stark Gzn werd met algemene stemmen tot bibliothecaris benoemd.

Daarna werd o.a. vastgesteld dat aan het jaarverslag een klein artikel zou worden toegevoegd over een algemeen interessant onderwerp op tandheelkundig gebied alsmede algemene opmerkingen over het doel en de vooruitzichten van de vereniging.

De penningmeester zou maandelijks een kort overzicht geven van de werkzaamheden van de kliniek.

Eind november werd op voorstel van Witthaus aangenomen dat een collega die zonder bericht verzuimde een vergadering bij te wonen, een boete van f 2,50 verschuldigd was aan de kas van de vereniging.

Er waren twee kassen: één voor de vereniging en één voor de kliniek. De inkomsten voor de verenigingskas werden door de leden bijeengebracht, terwijl de inkomsten in de kas van de kliniek afkomstig waren van de verrichtingen van de werkende leden.

De aanvraag voor koninklijke goedkeuring was verstuurd op 24 oktober, maar er moesten nog enige aanvullingen worden toegevoegd, zoals in artikel III "door de bestrijding van de onbevoegde tandheelkunde" en bij artikel XII "Wijzigingen in de statuten treden niet in werking alvorens daarop de koninklijke goedkeuring is verkregen".

In deze vergadering werd ook na een breedvoerige bespreking een algemeen tarief vastgesteld en besloten om de collega's Mensink, Joh. Stark en mej. Boekenoogen te vragen of zij dit tarief ook wilden ondertekenen.

In januari 1902 verscheen het in druk en luidde als volgt:

De ondergetekenden zijn overeengekomen voor hun behandeling enz. het volgende honorarium te berekenen:

Voor een consult, bijv. onderzoek van de mond, advies, recept f 1,-

Dit wordt niet berekend als in dezelfde zitting een andere post in rekening gebracht, of als er alleen een uur voor behandeling besproken wordt.

Voor het uitrekken van een tand of kies	f 1,- tot f 5,-
Naar gelang van de moeilijkheid van de operatie en van het gebruik van plaatselijke verdoovingsmiddelen.	
Is een algemene narcose nodig, dan zijn de kosten belangrijk hoger	
Voor een cement- of guttaperchavulling	f 3,-
Voor een amalgaam- of tin-goudvulling, vanaf	f 4,-
Voor een goudvulling	f 10,-
Zeer kleine minder, zeer grote meer.	
Voor een porseleinvulling, vanaf	f 8,-
Is een tand zover bedorven, dat een behandeling van tandzenuw of wortel aan de vulling moet voorafgaan, dan zal deze behandeling berekend worden.	
Voor het maken van een porceleinen kroon op een wortel, vanaf	f 12,-
Voor het maken van een gouden kroon	f 20,- tot f 30,-
Voor het schoonmaken van de tanden, per zitting	f 3,-
Voor het inzetten van een of twee kunsttanden, per tand vanaf	f 6,-
Voor het inzetten van meer dan twee tanden, per tand vanaf	f 5,-
Voor het aanzetten van een vergulde compositie-gebitsveer, vanaf	f 1,50
Voor het aanzetten van een gouden gebitsveer	f 5,-
Gereserveerde uren, die niet bijtijds afgezegd zijn, zullen in rekening worden gebracht.	

Mej. S.M. Boekenoogen	E. Pestman Koning
Ch. Cohen	H. Scholten
F. van Dantzig	J. Stark
L. Frank	J. Stark Gzn
G.L. van den Hoek	J.A. Verdoorn
Cl. Mahler	C.H. Witthaus
C. Mensink	

Opgemerkt moet worden dat deze gegevens in het Tandheekundig Jaarboekje 1902, 4e jaargang staan. Alle gegevens en vergaderingsverslagen van bijv. de F.D.I., het N.T.G. en de N.T.V. staan er in en verder de naam- en adreslijst van de in Nederland gevestigde tandartsen. Men mag aannemen dat alle tandartsen hierop geabonneerd waren, doch er staat maar één tarieflijst in: die van de RTV.

Boven het tarief staat dan ook aangegeven: "Wij geven een afdruk in de hoop dat dit een aanleiding moge zijn om in andere plaatsen van ons land het Rotterdamse voorbeeld te volgen, ten einde te komen tot een nationaal minimum tarief. Zij, die dit tarief wensen in te voeren, worden verzocht hiervan opgave te doen aan de redactie van dit jaarboekje".

In de laatste vergadering (16e) van het jaar van oprichting op maandag 30 december 1901 deelde de voorzitter mee dat hij in het Tijdschrift voor Tandheekunde het bericht had laten opnemen, dat de jaarvergadering op 13 januari zou worden gehouden en dat de collega's welkom zouden zijn.

Frank hield een voordracht over de bestrijding van de onbevoegde tandheekunde; hij onderscheidde twee manieren waarop deze praktijken werden uitgeoefend:

1. zij die zich brutaal vestigen als med.dentiste enz
2. zij die zich verschuilen achter de vlag van een bevoegde.

Bij een eventuele wetsherziening zou de spreker de wet zo gemaakt willen zien dat de praktische tandheekunde door onbevoegden in geen geval mocht worden uitgeoefend. Doch uit

hetgeen de minister president in de tweede kamer had gezegd viel op te maken dat politici het niet zo erg vonden dat onbevoegden een geneeskundige praktijk uitoefenden. Frank wees op de absurditeit van die mening met de opmerking dat er van dit kabinet waarschijnlijk niets te verwachten was ten opzichte van de onbevoegde uitoefening van de geneeskunde in het algemeen en de tandheelkunde in het bijzonder.

In dit verband wees de voorzitter nog op een leemte in de wet, n.l. dat medici het recht hadden de geneeskunde in haar volle omvang uit te oefenen. Toch werd voor het praktisch arts-examen zo goed als geen kennis van de tandheelkunde verlangd, zodat artsen zich als tandheelkundigen konden vestigen zonder ooit een proeve van bekwaamheid te hebben afgelegd.

De eerste jaarvergadering

Deze vergadering werd gehouden in het gebouw van de Sociëteit "Verein" aan de Witte de Witstraat.

Bijna de gehele de top van tandheelkundig Nederland was aanwezig op deze maandag 13

januari: J.E. Grevers, A.A. Hamer (voorzitter N.T.G.), F.C.A. Bölger (voorzitter N.T.V.), Roeloffs, P.J.J. Coebergh, H.J. Sanders, P. Kikkert, M.B. de Jonge Cohen (secretaris van de redactie van het T.v.T.), W.J.C. Fuyt, C. Mensink, en C.C. Kaiser.

Dentz was helaas door droevige omstandigheden verhinderd en ook Van der Hoeven en Becht stuurden een bericht van verhinderding.

Men kan zich wel voorstellen dat de voorzitter de aanwezigheid van zo veel gasten zeer op prijs stelde.

De secretaris las het bericht van de minister van Justitie voor waaruit bleek dat de statuten van de vereniging bij Koninklijk Besluit van 21 december 1901 waren erkend. Zijn jaarverslag eindigt met een overzicht van de verrichtingen op de kliniek van de laatste drie maanden:

Tijdens het spreekuur werden 407 consulten verstrekt. Er werden 433 extracties verricht (bij 4 patiënten gebeurde dit onder algehele narcose). Verder werden 59 amalgaamvullingen, 17 tingoudvullingen, 41 vullingen met een

Afb. 6. Titelpagina van 1e jaarverslag

cement onderlaag, 24 cementvullingen en 6 tijdelijke vullingen gelegd. Geplaatst werden 4 porseleinen kronen en 70 kunststanden.

De penningmeester liet weten dat er nog f 28,- in de verenigingskas aanwezig was, maar dat het verslag van het financieel beheer van de kliniek een nadelig saldo liet zien van f 585,08. Dit tekort werd direct door de leden aangezuiverd.

Daarna hield Witthaus een voordracht over "De taak van een plaatselijke tandheelkundige vereniging" en in aansluiting hierop volgde een lezing van Grevers over "Het nut van een tandheelkundige kliniek". De avond werd besloten met demonstraties door verscheidene aanwezigen.

Het gedrukte eerste jaarverslag van de RTV bevatte behalve de verslagen van de secretaris en de penningmeester, een namenlijst van de donateurs en een artikel van de hand van Witthaus met als titel "Tandcariës als volksziekte". In dit jaarverslag werd de brochure van de RTV "Hoe men zijn tanden onderhoudt!" ingesloten. (een dubbel gevouwen velletje papier van 18 x 14 cm dat alle patiënten van de kliniek gratis konden meenemen).

Archief R. T. V. (d/a. H. H. e.)

Rotterdamsche
Tandheelkundige Vereeniging.

—:—
Hoe men zijn tanden
onderhoudt!

- I. Door ze goed te reinigen.
- II. Door ze flink te gebruiken.
- III. Door ze regelmatig aan tandheelkundig onderzoek te onderwerpen.
- IV. Door alle zieke tanden vroegtijdig te laten herstellen.

1.

Hoe men zijne tanden reinigt.

De tanden bederven door gisting en rotting aan de tanden vastklevende spijsresten. Met het kauwen van een enkel stuk brood stelt men zijne tanden even goed aan dezen schadelijken invloed bloot, als met het gebruiken van een geheel maaltijd. Om dus het gevaar voor tandbederf te verminderen en de reiniging te vergemakkelijken, raden wij U:

Eet zoo weinig mogelijk buiten: de drie of vier gewone maaltijden daags, vooral geen kleverige, sachte broodjes of koekjes.

Spoel na iederen maaltijd den mond zorgvuldig met schoon water, en auig dit door alle tusschenruimten van de tanden.

Borstel de tanden en het tandvleesch iederen ochtend en avond met tandpoeder.

Hoe men moet borstelen.

De borstel moet niet te groot zijn, de haren niet te hard en niet te dicht op elkaar staan.

Voor het tandpoeder kan men aan een deskundige een voorschrift vragen. Een goedkoop en eenvoudig tandpoeder verschaft men zich, door bij een apotheker *geprepareerd krijt* te koopen.

Camphor, melksuiker, houtskool, sigarenasch, puimsteen, tandzeepen en scherpe pasta's bederven tanden en tandvleesch.

De tanden moeten aan alle kanten geborsteld worden, ook de kiezen, ook aan den binnenkant. Het tandvleesch moet eveneens met den borstel gewreven worden. Men moet niet alleen dwars, maar voornamelijk op en neer borstelen.

Ook de *melktanden* moeten regelmatig geborsteld worden, vanaf het tweede of derde jaar.

Als het tandvleesch bloedt bij het borstelen, dan is het ziek, en moet het door een deskundige genezen worden. Gezond tandvleesch ziet bleekrood, is hard en bloedt niet met borstelen.

II.

Hoe men zijne tanden moet gebruiken.

Door er flink mede te kauwen. Wie alleen zacht voedsel gebruikt, om zijne tanden te ontzien, doet er veel kwaad aan. Het kauwen van

Afb. 7. Hoe men zijn tanden onderhoudt, pagina 1+2

In de tweede vergadering van 1902 werd besloten een commissie te benoemen die gegevens zou verzamelen en een plan zou opstellen om de onbevoegde uitoefening van de tandheelkunde te bestrijden. Hierin namen Witthaus, Frank en Stark zitting. Het was de eerste com-

ruw, hard voedsel schuift de tanden rein, houdt het tandvleesch gezond, bevordert de speekselafscheiding en de spijsvertering. De kinderen moeten van de jeugd af aan gewend worden, de spijzen flink en zorgvuldig te kauwen.

III.

Het tandheelkundig onderzoek.

Van het tandbederf, *tandcaries*, het hol worden en afbreken der tanden, blijven geen 5 van de 100 gebitten geheel verschoond. Bijna alle tand-, tandvleesch- en tandkasziekten zijn het gevolg van deze ziekte. De *tandcaries* kan in den beginne gemakkelijk gestuit worden door zaakkundig opvullen van de holte. Als zij echter al tot kiespijn heeft geleid, dan is de behandeling veel moeilijker, en in zeer veegevoerde gevallen de tand verloren.

Alleen een deskundige kan het hol worden van een tand bijtijds ontdekken. De tandlijder zelve merkt de *tandcaries* bijna altijd te laat op, als de tand reeds verzwakt en de behandeling moeilijk en tijdrovend is.

Elk gebit moet minstens twee maal per jaar door een tandheelkundige onderzocht worden.

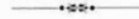
Het onderzoek moet met het derde levensjaar ginnen; ook de melktanden en kieszen moeten tot den tijd dat zij uitvallen, onderhouden en zoo noodig gevuld worden.

De met het zesde jaar verschijnende kies, de derde in de rij, is geen melkkies, maar eene blijvende kies; aan haar behoud moet de grootste zorg worden besteed.

IV.

Hoe zieke tanden hersteld worden.

Door het opvullen van de carieuze holte met een of ander edel metaal of met een ander materiaal, door den tandheelkundige te bepalen. Heeft het bederf reeds de tandzeenuw of het wortelvlies aangetast, dan moet aan de vulling eene herhaatdelijke tandheelkundige behandeling voorafgaan. Is de kroon afgebroken, dan kan in vele gevallen op den wortel een kunstmatige kroon bevestigd worden.

Wie dan alleen tandheelkundige hulp inroept, als hij kiespijn krijgt, loopt gevaar, zijn tanden vroeg te verliezen.

Wie zijn tanden regelmatig laat onderzoeken en zoo noodig vullen, behoudt deze en blijft verschoond van kiespijn.

De natuurlijke tanden zijn voor het kauwen tienmaal meer waard, de kunsttanden.

Afb. 8. Hoe men zijn tanden onderhoudt, pagina 3+4

missie in de geschiedenis van de RTV.

In de 19e vergadering werd weer de wenselijkheid van assistentie tijdens de werkuren ter sprake gebracht en met 6 stemmen voor werd het bestuur opgedragen een juffrouw aan te nemen voor f 4,- per week.

De tandheelkundige behandeling van de politie

Op deze avond werd ook gediscussieerd over de commotie die was ontstaan, doordat Maurice Son door de gemeente was benoemd tot tandheelkundige van de politie. De commissie had een brief aan de burgemeester samengesteld, die door alle leden werd ondertekend en waarin we o.a. lezen:

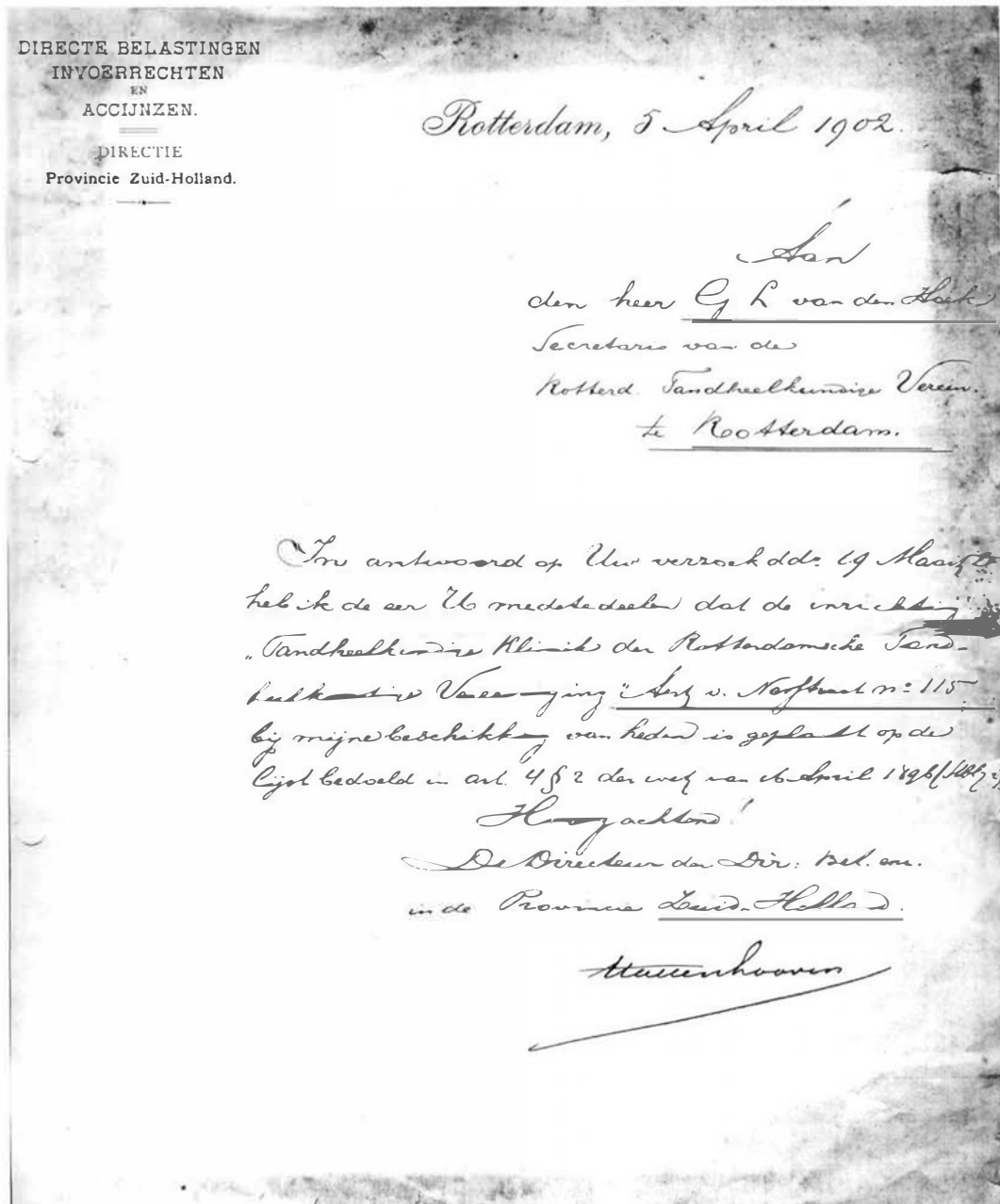
“Het hogere politiepersoneel en hun gezinnen moeten zich laten behandelen in de privé praktijk van M. Son en de agenten en hun gezinnen in zijn polikliniek. De RTV verzoekt de burgemeester dringend op deze regeling terug te komen. De regeling is ongewenst omdat er geen vrije tandartskeuze is. Het is onbillijk tegenover alle andere tandmeesters aangezien zij worden benadeeld doordat patiënten van hen worden afgenomen. Bovendien is de regeling niet noodzakelijk om financiële redenen, omdat 13 van de 15 tandmeesters in Rotterdam hebben besloten een gelijk honorarium te berekenen.

Wanneer de regeling ingetrokken wordt, dan verplichten de leden van de RTV zich om voor het hogere personeel steeds de laagste bedragen van bijgaand tarief in rekening te brengen.

Op onze kliniek, waar uitsluitend door bevoegden belangeloos wordt gewerkt, is de RTV bereid het lagere personeel van de politie en van de overige gemeente-instellingen, op vertoon van een legitimatiebewijs te behandelen”.

De gemeente antwoordde na ruim een maand dat er naar aanleiding van een ingesteld onderzoek geen termen aanwezig waren om op het besluit terug te komen. Intussen had men besloten om de inspecteur van het Geneeskundig Staatstoezicht in te lichten.

De commissie werd ter audiëntie uitgenodigd en kreeg van de inspecteur te horen dat hij de onbevoegde uitoefening van de tandheelkunde zou bestrijden.

Atb. 9. Brief Directe Belastingen

Verder nam men het besluit om f 1,- boete te laten betalen wanneer men zonder bericht een vergadering verzuimde. Dit is opmerkelijk omdat er drie maanden daarvoor met algemene stemmen was aangenomen dat hij die zonder kennisgeving een vergadering verzuimde f 2,50 moest betalen. In de loop van de tijd zal het vaker voorkomen dat besluiten worden genomen over iets dat reeds was besloten. Overigens werd het besluit van die ene gulden boete genomen met 5 stemmen voor, 4 tegen en één blanco.

In deze vergadering bepleitte Cohen het boetestelsel te laten vervallen. Men wilde hier echter niets van weten, er kwam er zelfs nog een bij. Men kreeg een boete van f 2,50 indien men met een patiënt afsprak en deze tevergeefs naar de kliniek liet komen.

In de 22e vergadering was er een ingekomen bericht (5 april) dat de Tandheekkundige Kliniek van de RTV op de lijst van een bepaald wetsartikel was geplaatst, waardoor er geen belasting afgedragen behoefde te worden. Deze brief was ondertekend door de directeur van de Directe Belastingen, Invoerrechten en Accijnzen (Provincie Zuid-Holland).

De huisbewaarster C. van Rijthoven had verzocht om meer loon voor het schoonhouden van het kliniekgebouw. Het resultaat was dat zij per 1 mei kon vertrekken en men besloot geen nieuwe huisbewaarder aan te nemen. Wel deelde de secretaris in de volgende vergadering mee dat hij een dienstmeisje had aangenomen voor het schoonmaken van de kliniek.

Besloten werd aan de reeds vastgestelde artikelen van het H.R. de volgende toe te voegen:

1. geldige besluiten kunnen slechts worden genomen in een vergadering bijgewoond door minimaal de helft van het aantal leden plus één
2. de RTV zal het Tandheekkundig Jaarboekje uitgeven. Daartoe zal een redactiecommissie van drie leden worden benoemd.

In juni was het verzoek van de N.T.V. ingekomen om de brochure "Over het behoud der tanden" onder haar leden te mogen verspreiden met aan het hoofd van de brochure de naam van de vereniging. Hier was geen bezwaar tegen mits onder de naam van de brochure "nagedrukt met toestemming van de RTV" zou worden vermeld.

Collega Körbits uit Berlijn zou worden uitgenodigd om in Rotterdam een demonstratie te geven over porseleinen vullingen; zijn honorarium werd op f 50,- bepaald.

Voorts deed de voorzitter het voorstel om de gedeeltelijke inrichting van de vergaderkamer uit de kas van de vereniging te betalen, maar dit werd verworpen omdat de tegenstemmers meenden dat deze kosten bestreden moesten worden uit de kas van de kliniek.

Daarna gaf Witthaus een uitvoerige levensbeschrijving van Darwin en spoorde de leden aan zijn werken te lezen.

Tenslotte werden door enige leden referaten uit tijdschriften gehouden, zoals in de laatste vergaderingen gebruikelijk was.

Mensink had per 1 september bedankt voor het behandelen van de leden van de Algemene Rotterdamsche Vereeniging voor Genees-, Heel- en Verloskundige hulp (A.R.V.), van het fonds Abiëzer en van de Werkmansbond. Verdoorn vatte toen het plan op voor eigen rekening voor deze fondsen te gaan werken. Er hadden echter nog meer collega's gesolliciteerd. Bij een bezoek aan de administrateurs van deze organisaties kwam Verdoorn er achter, dat deze heren zeer ingenomen waren met de polikliniek van Maurice Son (in de notulen wordt deze naam

Der name „LYNTON CEMENT“ ist eine Empfehlung. Eine Empfehlung für das beste Zahn-Cement der Welt.

Die uns zugehenden glänzenden Urteile und die wissenschaftliche Abhandlungen, welche über

„Lynton Cement“

in den ersten Fachblättern erscheinen, besagen es.

Trotz der vielen Neu-Erscheinungen von Cementen auf dem Markte wird der Absatz in

„Lynton Cement“

täglich grösser, was am Besten für die unerreichte Qualität desselben spricht.

Man mache einen Versuch, solcher wird sicher befriedigen, und die Veranlassung zur permanenten Verwendung von **Lynton Cement** geben.

Lynton Cement wird in 2 Sorten:

Normal Härtend, Schnell Härtend, hergestellt und geben wir, wenn nicht ausdrücklich

Lynton Cement schnellhärtend. verlangt wird, stets das

NORMAL HÄRTENDE

Präparat.

Lynton wird in 12 Farben hergestellt.

Preise:

Versuchsportion	Mk.	4.25
1 farbige Portion	„	10.--
2 „ Sortiments Portion	Mk.	15.—
4 „ „ „	„	30.—
8 „ „ „	„	60.—
12 „ „ „	„	90.—

Bei Entnahme von 10 Portionen 10 % Rabatt.

Bei Kassazahlung 5 % Kassa Sconto.

General Depot.

VICTOR PAPPENHEIM & Co.

Berlin N. W.

Wien I.

Amsterdam.

SCHADOWSTRASSE 4/5.

AM GRABEN 11.

SINGEL 471.

Lynton Cement ist durch jedes Dental Depot der Welt zu beziehen.

geheel gemeden). De A.R.V. had zelfs besloten helemaal geen tandarts meer aan te stellen.

Verdoorn wenste dat de RTV hier iets aan deed en zo gingen er brieven uit naar alle drie de fondsen, waarin men o.a. leest: "Om in de regeling voor de tandheekkundige behandeling van uw leden enige wijzigingen aan te brengen. De RTV stelt u voor de hier gevestigde tandmeesters, die daartoe bereid zijn, in de gelegenheid te stellen een spreekuur voor fondsleden te houden. Deze leden kunnen zich laten behandelen door hem, in wie zij vertrouwen hebben. Tevens wordt daardoor de aantrekkelijkheid van de fondsen verhoogd. Bovendien zullen de RTV-leden zich verbinden hen persoonlijk te behandelen, zodat de fondsleden dus niet aan de behandeling van onbevoegden worden blootgesteld".

In een brief van 14 augustus liet de directie van het fonds Abiëzer

Afb. 10. Reclame van Pappenheim

weten dat de tandheelkundige behandeling van haar leden aan de heren Cohen en Pestman Koning werd opgedragen en dat zij verder om administratieve redenen niet op het aanbod kon ingaan.

In de 28e vergadering werden twee belangrijke besluiten genomen:

1. op voorstel van Scholten werd met algemene stemmen een commissie ingesteld. Deze commissie zou de voorstellen aan de regering en de gemeenteraad voorbereiden schooltandartsen te benoemen
2. de commissie tot bestrijding van de onbevoegde uitoefening der tandheeskunde nam op zich een brief te sturen aan de commissie van advies en onderzoek betreffende het ziekenfondswezen met als doel een betere regeling te krijgen van tandheelkundige behandeling voor de leden van de ziekenfondsen.

In oktober hield M. de Boer uit Utrecht een lezing over orthodontie waarin hij het grote voordeel van reguleren met vaste apparatuur aanpreeft. Hij had die methode bij prof. C.S. Case te Chicago geleerd.

In de laatste samenkomst van het jaar wees de voorzitter op enige kleine tekortkomingen van een aantal niet met name genoemde leden en spoorde hen aan hun verplichtingen ten opzichte van de vereniging trouw na te komen.

In het volgende hoofdstuk wordt de aandacht gevestigd op de periode waarin de RTV-kliniek bestaansrecht kreeg.

3.

DE PERIODE TOT HET VERTREK VAN WITTHAUS UIT ROTTERDAM

De tweede jaarvergadering was verdeeld over drie dagen. De voordrachten werden op zaterdagavond gehouden (daarna bierjool). Op zondag werden demonstraties gegeven in het kliniekggebouw met na afloop een diner in de Sociëteit "Verein" à f 2,50 per couvert. De eigenlijke jaarvergadering was op maandagavond op 12 januari 1903.

In het jaarverslag van de secretaris staat o.a. te lezen: "Bij de omgang met kliniekpatiënten en zelfs in de privé-praktijk bemerken wij bijna dagelijks dat vooral de minder-ontwikkelden menen dat kiespijn slechts te genezen is door het verwijderen van het schuldige element. Vaak verbazen wij ons hoe lichtvaardig er wordt besloten een kies of tand te laten trekken. Op de kliniek wordt echter geen element verwijderd waarvan het behoud mogelijk, nuttig of noodzakelijk is, mits de patiënt zich aan de nodige behandeling wil onderwerpen".

Hoewel in 1902 bijna 2500 mensen de spreekuren op de kliniek bezochten was er weer een tekort van f 134,64, dat door een voorschot van de leden werd gedekt.

In het financieel verslag zien we een post van f 215,- voor een verpleegster (Betje), die er al 43 weken had gewerkt. In het jaarverslag is tevens een artikel van de hand van Witthaus opgenomen met als titel: "Het onderhoud der kindertanden".

Met de boetes moeten de leden het moeilijk hebben gehad want in februari 1903 werden alle boetes vervallen verklaard. Toch werd echter met algemene stemmen aangenomen dat wie in het vervolg zonder kennisgeving een vergadering verzuimde een boete moest betalen van f 1,-.

In de jaarvergadering werd over een brief van Charles Cohen gesproken, waarin hij aangaf zijn lidmaatschap te willen beëindigen. Men besloot het bestuur te machtigen hem te wijzen op de verplichtingen die hij op zich had genomen. Maar na 15 maanden wilde hij zich juist daaraan onttrekken.

Door de overige leden werd Cohen er op gewezen dat, gezien artikel VIII van het H.R., hij de verplichtingen van de RTV nog een jaar moest nakomen. In april haalde men echter de hand over het hart door hem ontslag te verlenen per 31 december.

Ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van J.E. Grevers werd in april besloten hem tot erelid te benoemen. Op de dag van het jubileum in mei werd hem meegedeeld dat hij op voorstel van het bestuur met algemene stemmen tot erelid was benoemd, maar dat volgens de statuten de officiële benoeming pas in de jaarvergadering kon plaatsvinden.

De leden hadden er spijt van dat zij bij het 25-jarig lectoraat van Dentz er niet aan hadden gedacht ook aan hem het erelidmaatschap te verlenen.

Omdat de financiën vrij gunstig waren stelde de penningmeester voor de eerste renteloze lening à f 100,- terug te betalen, hetgeen ogenblikkelijk (zo staat het in de notulen) werd aangenomen. In het najaar zou er opnieuw een aflossing plaatsvinden.

De RTV hield zich dit jaar bezig met de schoolhygiëne, de behandeling van ziekenfondspa-tiënten, de misstanden bij de tandheekkundige examens en de studie voor de tandheekkundi-ge opleiding.

De schooltandverzorging

In de laatste vergadering van het jaar ontstond er enige onenigheid toen Verdoorn verslag deed over de werkzaamheden van de commissie inzake schoolhygiëne (wat later schooltand-verzorging zou heten). Witthaus wilde de zekerheid hebben dat alles van de vereniging zou uitgaan en niet van de commissie; alle handelingen moesten uitsluitend door het bestuur wor-den gecontroleerd.

Frank wilde de commissie machtigen zich met andere plaatsen in verbinding te stellen. Daar wilde Witthaus echter niets van weten, waarna Scholten als lid van de commissie bedankte. Frank sloot zich bij hem aan. Hierop stelde Stark Gzn. voor een permanente commissie te benoemen waarop de voorzitter de discussie sloot.

Stark hield echter voet bij stuk met het gevolg dat er toch een commissie werd benoemd, die toestemming had om alle zaken betreffende de schoolhygiëne te regelen.

Frank had van de voorzitter meer steun verwacht. Hij wilde niet met andere verenigingen maar met andere plaatsen contact opnemen. Het zou volgens hem van gemeenschappelijk belang zijn wanneer collega's in andere plaatsen ook zouden gaan samenwerken. Juist hier-door zou de naam van de RTV als grote initiatiefnemer worden genoemd. Scholten voegde daaraan toe dat dit besluit niet was genomen om persoonlijke eer te behalen, maar met de gedachte dit in verenigingsverband te doen.

Van Dantzig was van oordeel dat met deze zaak eerst in Rotterdam moest worden begon-nen, temeer daar de RTV toch een plaatselijke vereniging was.

Er volgde daarop een discussie over de zogenaamde "Schoolplaat". De tekeningen op de wandplaat van Dr. Jesse (in Duitsland een autoriteit op het gebied van de schooltandverzor-ging) werden niet goedgekeurd. Deze waren te ingewikkeld en daarom door kinderen niet te begrijpen. Witthaus wilde een duidelijker contrast zien tussen gezonde en zieke tanden. Bovendien wilde hij niet dat er uit naam van de RTV slaafs werd overgenomen. Het opschrift boven de plaat luidde: "De tanden en hun verzorging" waaronder in kleinere letters stond: "Gezonde tanden zijn voor een gezonde maag en een gezond lichaam onontbeerlijk".

Volgens Frank zouden eerst alle gegevens worden verzameld en pas daarna zou worden beslist.

De RTV besloot in 1903 in te stemmen met een brief van het N.T.G. aan de minister van Binnenlandse Zaken over de herziening van de wet op het Hoger Onderwijs. Het was een gede-tailleerd studieplan dat voorzag in een 4-jarige opleiding te Utrecht. Want het Genootschap meende dat, omdat door de regering wettelijke bepalingen waren gemaakt om de eisen voor het tandmeesterexamen te regelen, zij ook verplicht was om onderwijs en wetgeving zodanig in te richten dat er voldoende gelegenheid was om zich in Nederland in alle onderdelen van de tandheekkunde te bekwamen.

Tevens was de RTV het eens met een brief van het N.T.G. aan de examencommissie, waarin het N.T.G. op een betere en rechtvaardiger regeling bij het praktisch tandmeesterexamen aan-drong. Het artikel in de NRC over dit onderwerp, naar aanleiding van een brochure van R.

Anema, werd door de leden als ongepast en ondoelmatig afgekeurd.

Tijdens de feestelijke jaarvergadering in januari 1904 in hotel St.Lucas aan de Hoogstraat werden Dr.Th. Dentz, lector aan de Rijks Universiteit te Utrecht en J.E. Grevers, priva-docent te Amsterdam als ereleden geïnstalleerd.

Archief R. T.V. *Streekt 13 Januari 1904*
(Ma B, 7)
 Grootste heer Secretaris,

Met bijzonder veel genoegen ontving ik leden vchtend de bevreemde mededeeling, dat door uwe Vereniging mij het erelidmaatschap ^{wordt} aangenoden. Dankbaar zal ik daarvan ~~af~~ opkomen het mijn voornemen was aandoet. Zondig dat mid doymant l'heis te gebruiken, gwoel ik mij begreund om, onder deze omstandig, helen, van uwe vriendelijke uitroep, dijig geue gebruik te maken.

Wanneer door uwe vereinigings niet te grote verplichtingen en te from eisen aan het Voorzittel, Schoop worden verbonden, zal ik die functie gaarne op mij nemen.

Hoogachtend
 Th. Dentz
 Aan de Rotterdamse
 Tandheelkundige Vereniging

Kritiek op het praktisch tandheelkundig examen

In deze derde jaarvergadering werd ruime aandacht geschonken aan de opvattingen van collega Anema. Deze tandarts uit Batavia had kritiek op de opleiding en op de manier waarop het examen werd afgenomen. Hij vond het nodig dit in het openbaar (in de NRC) te doen en stelde o.a. dat het examen verzaard zou moeten worden.

Nadat M. de Boer hierover een lezing had gehouden, zei Van der Hoeven dat men aan de hele kwestie gaan aandacht had moeten besteden. Dat zou voor de schrijver, voor de zaak zelf en voor de recensent (in het TvT) het beste zijn geweest. Collega Hamer deed er nog een schepje bovenop door te verklaren dat er zo weinig mogelijk over de brochure

Atb. 11. Bedankbrief Dentz

van Anema gesproken en geschreven had moeten worden (met uitzondering van die recensie is er dan ook niets over in het TvT te vinden).

In de discussie die daarop volgde vielen twee woorden op: logica en billijkheid.

Volgens Frank voldeed het praktisch tandheelkundig examen niet aan de moderne eisen en dat was voornamelijk te wijten aan de onvolwassen toestand van het tandheelkundig onderwijs.

Van der Hoeven (zelf examiner) zei dat de commissie, van staatswege belast met het afnemen van de praktische tandmeesterexamens, natuurlijk rekening moest houden met de eisen die de wet aan het examen stelde. Maar dat gold ook voor de moeilijkheden die de studenten

hadden om een grondige tandheelkundige opleiding te volgen, aangezien de staat geen leerprogramma had opgedragen aan de lector. Verder had men rekening te houden met hetgeen er onderwezen werd, hoewel de examinerator, volgens Van der Hoeven, wel invloed kon uitoefenen op het examen.

Maar volgens Frank behoorde de examencommissie geheel los te staan van het onderwijs. "Zij had slechts de plicht te zorgen dat de exameneisen voldeden aan de eisen die het publiek aan de tandheelkundige praktijk stelde. De logica leerde hier dat het examen, als eindexamen en als publieksbeschermer, de richting van het onderwijs behoorde aan te geven en niet omgekeerd. Het verband tussen onderwijs en examen was een uitvinding van enige leden van de commissie en ontstond alleen door een gevoel van billijkheid. Men was", zei Frank, "tegenover het publiek verplicht halve krachten te weren".

Witthaus had graag willen zien dat er geen rekening zou worden gehouden met hetgeen al dan niet werd gedoed; wanneer het onderwijs onvoldoende was dan moesten de kandidaten maar zakken en wanneer men billijk zou willen zijn, dan moest men het zijn tegenover het grote publiek en niet tegen een eenling, de examinandus.

Om het voortzetten van de kliniek mogelijk te maken werden in 1904 de volgende maatregelen genomen:

Door de vereniging werden de tijdschriften *Vierteljahrschrift*, *Dental Cosmos* en *Dental Review* aangeschaft en alle andere per 1 januari 1905 opgezegd.

Na lange discussies in verschillende vergaderingen werd besloten om de prothese-tarieven, zonder te adverteren, aanmerkelijk te verlagen namelijk:

1 tand f 3,-, 2 tanden f 5,-, 3 tanden f 6,-, 4 tanden f 8,-, 5-6 tanden f 10,-,
7-8 tanden f 12,-, 9-10 tanden f 14,- en meer dan 10 tanden f 15,-.

Tegenstemmers waren Van Dantzig, Verdoorn en Van den Hoek.

De hoop was gevestigd op de steun van nog meer donateurs. Hoewel in het jaarverslag stond dat het in veel gevallen mogelijk was geheel kosteloos hulp te verlenen, kon dat niet in alle gevallen waar het noodzakelijk was, omdat de vereniging dan in grote financiële moeilijkheden zou komen.

Tijdens de 4e jaarvergadering zei de voorzitter dat de kliniek niet die vlucht had genomen die wij haar hadden toegedacht. En hij vervolgde dat zelfs nu nog patiënten door de medici naar "de andere kliniek" (van Maurice Son) werden verwezen, in de overtuiging, dat zij in de RTV-kliniek terecht zouden komen.

Naar aanleiding van de geringe interesse wilde Witthaus de referaten afschaffen maar de andere leden, vooral Frank, waren daar zeer op tegen.

Ook werd het voorstel van Witthaus verworpen de boete voor het verzuimen van een kliniekbeurt f 100,- te stellen. Een paar maanden later liet de secretaris echter weten dat het bestuur in de bestuursvergadering te kennen had gegeven ontevreden te zijn over het vaak voorkomende verzuim van de kliniekbeurten. Het was dus niet helemaal onterecht maar de boete zou wel erg hoog zijn geweest.

Wat de andere doelstellingen van de vereniging betrof was er erg hard gewerkt

In het rekwest aan de minister van Binnenlandse Zaken van januari 1904, mede ondertekend door het N.T.G. en de N.T.V., nam de RTV het initiatief de minister op de wenselijkheid te wijzen:

"Dat in verband met de op handen zijnde wettelijke regeling van het ziekenfondswezen ook

de tandlijders, meer dan tot nu toe het geval is, de zegeningen van het ziekenfondswezen deelachtig zouden worden. Bij de meeste ziekenfondsen wordt in het geheel geen en bij vele onvoldoende tandheelkunde verstrekt. Immers de studie van de geneeskunde en die van de tandheelkunde zijn in Nederland zeer terecht gescheiden. Vandaar dat de arts niet op de hoogte is van de vorderingen van de moderne tandheelkunde. Toch wordt bij vele ziekenfondsen ook de tandheelkundige behandeling aan de busdokter (op dit begrip wordt later teruggekomen) toevertrouwd. Het gevolg hiervan is dat de tandlijders meestal onvoldoende en vaak verkeerd worden behandeld. De grote moeilijkheid bij het verlenen van goede tandheelkundige hulp aan het volk is gelegen in de enorme verbreidheid van de tandziekten.

Wij stellen er prijs op dat er uitdrukkelijk bepaald wordt dat de tandheelkundige behandeling uitsluitend wordt toevertrouwd aan hen, die het staatsexamen in de tandheelkunde hebben afgelegd".

De hoop was erop gevestigd dat minvermogenden recht kregen op conserverende tandheelkunde, zo staat in het derde jaarverslag.

Er was ook veel werk gaan zitten in de schoolplaat. De leden meenden dat op hen de plicht rustte om de schoolgaande jeugd op tandheelkundig gebied goed voor te lichten. De beide verenigingen waar de RTV reeds zo vaak mee samenwerkte zegden financiële steun toe. Besloten werd de stenen van de kleurendruk van deze plaat te kopen.

Ook werd in dit jaar het besluit genomen in het Tijdschrift voor Geneeskunde een ingezonden stuk te laten plaatsen hoe de mondverzorging in de ziekenhuizen zou moeten zijn, want deze werd grof verwaarloosd.

DE TANDEN EN HUNNE VERZORGING.

Het melkgebit met de eerste blijvende kiezen op 6-jarigen leeftijd.

Het melkgebit bestaat uit twaalf tanden en acht kiezen.

De eerste blijvende kies breekt omstreeks het 6de jaar door.

Een gezond melkgebit is voor de gezondheid en de ontwikkeling van het kind van het grootste belang.

Het volwassen (per tanden) gebit is van het 20^e tot het 30^e jaar.

Alle tanden en kiezen - zoowel van het melkgebit als van het blijvende gebit - behoreen 's morgens en 's avonds goed geborsteld te worden.

Tandsteen (kalk) moet regelmatig verwijderd worden.

Blijvend gebit

De tanden en kiezen moeten aan alle kanten geborsteld worden.

Na elken maaltijd behoort de mond zorgvuldig gespoeld te worden.

De tandenborstel moet na het gebruik blink gereinigd en droog bewaard worden.

De aan en tusschen de tanden achtergebleven spijresten bederven en veroorzaken daardoor liek worden.

Van het 3^e jaar af behoreen de tanden minstens halfjaarlijks door den tandarts te worden nagezien.

Een tand heeft een kroon, een wortelen en tandzenuw.

Molle tanden of kiezen moeten gevuld worden om het tandbederf te stuiten en pijn te voorkomen.

Verwaarloosd gebit

Als een tand of kies hol is, en niet tijdig behandeld wordt, ontstaat ontsteking van den tandzenuw en daardoor hevige pijn.

Wordt een zieke tandzenuw niet behandeld dan ontstaat meestal een verzwering van den wortel gevolgd door tand- vleesch- en Laakontackingen (dik gezicht).

Zieke tanden en zieke kiezen zijn schadelijk voor de gezondheid.

Zij bederven den adem, verminderen den eetlust en veroorzaken maagziekten.

Stadereis

Gezonde tanden zijn voor een gezonde maag en een gezond lichaam onontbeerlijk.

Pestman Koning had al een aantal maanden het secretariaat waargenomen omdat Van den Hoek last had van het roken tijdens de vergaderingen. Hem werd in mei 1905 te kennen gegeven dat de anderen graag het roken eraan zouden willen geven wanneer hij de vergadering weer zou willen bezoeken.

Het kreeg nog een staartje, doordat de penningmeester een jaar later wilde weten hoe het moest met de boetes voor het zonder kennisgeving wegblijven van de vergaderingen. Besloten werd dat Scholten Van den Hoek een vriendschappelijk bezoek zou brengen om tot een oplossing te komen in deze onhoudbare situatie.

Later zouden de vrouwelijke leden ook hun bezwaren tegen het roken kenbaar maken.

In januari 1905 werd J. Stark Gzn. voorzitter. Onder zijn leiding zou na vele veranderingen de schoolplaat er komen waarvan er 1000 werden gedrukt. De grootte van deze plaat was 80 x 100 cm. Besloten werd dat het drukken en uitgeven uitsluitend voor de RTV zou mogen geschieden. Met boekhandelaar W.J. van Hengel werd hierover een contract opgesteld en aan hem zou de promotie worden overgelaten.

Witthaus had voorgesteld de rekwesten, indertijd aan de minister verzonden in verband met de rijksregeling inzake het ziekenfondswezen, te laten overdrukken om aan de kamerleden ter hand te stellen. Het N.T.G. en de N.T.V. waren het hiermee niet eens. De N.T.V. stuurde het terug met de mededeling dat de commissie betreffende die zaak ontbonden was.

Aangezien het N.T.G. haar jaarvergadering in 1905 in Rotterdam zou houden, bood de RTV aan een boottocht te organiseren en een lunch aan te bieden. De kosten hiervoor (hooguit f 70,-) zouden gelijkelijk over de leden worden verdeeld. De begroting werd echter beduidend overschreden en na een lange discussie stelde de voorzitter voor het tekort uit de verenigingskas aan te zuiveren. Het voorstel werd wel aangenomen maar Witthaus stemde tegen en gaf te kennen in het vervolg geen stem meer te zullen uitbrengen bij voorstellen over financiën.

Op 5 februari 1906 tijdens de 73e vergadering was er een schrijven van collega Feenders, namens de commissie van bijstand van de N.T.V., om het doel van die commissie te verduidelijken. Men streefde naar de oprichting van een Maatschappij van Tandheelkunde. De vraag was of de RTV wilde meewerken aan een gecombineerde vergadering van de besturen van de verschillende verenigingen. Hoewel er enige leden waren, die hier sympathiek tegenover stonden zou de vereniging geen leden naar die vergadering afvaardigen, omdat Witthaus dit ver-snijpering van krachten vond.

Het Nederlandsch Tandheelkundig Congres

Uit de N.T.V. kwamen meer initiatieven voort, want een jaar later ontving de RTV een brief met het verzoek om samen met de Nederlandse Tandartsen Vereniging (opgericht in 1904) en het N.T.G.: "Twee afgevaardigden te willen benoemen om te beraadslagen of het mogelijk zou zijn een congres uit te schrijven, waaraan behalve de leden van de laatstgenoemde verenigingen ook zij zullen kunnen deelnemen, die hiertoe een verzoek doen aan het nog te benoemen bestuur van dit congres, om zodoende een congres te krijgen waarbij alle tandartsen van Nederland vertegenwoordigd zullen zijn. Indien uw vereniging met dit plan instemt zullen deze acht commissieleden uit hun midden een bestuur voor dit congres kiezen".

Uiteindelijk werd later besloten hier niet op in te gaan omdat de RTV een lokale vereniging was en de heren Witthaus en Frank meenden dat het dus niet op haar weg lag om over nationale vraagstukken te onderhandelen.

In 1908 was er nogmaals een discussie om op verzoek van de N.T.V. een afgevaardigde naar het bestuur van het congres te sturen. Hoewel er vijf voorstellers waren om een afgevaar-

digde zonder volmacht te benoemen was er echter niemand te vinden, die zich bereid verklaarde naar die bijeenkomst te gaan. Daarmee was de hele zaak afgehandeld.

In het 6e jaarverslag van de vereniging staat te lezen over het werk op de kliniek dat tijdens het spreekuur zelden vullingen werden gelegd of narcose toegediend; daarvoor werden met de patiënten op andere uren van de dag afspraken gemaakt, meestal na afloop van de privé-praktijk. Ook werd er nogmaals op gewezen dat in principe nooit kunststanden geplaatst mochten worden in een mond waarin zich nog wortelresten of carieuze elementen bevonden.

Omdat in elk jaarverslag een artikel over een algemeen tandheelkundig onderwerp moest worden opgenomen kwam hierin de orthodontie aan de beurt. Van dit jaarverslag zouden 1500 exemplaren worden verspreid.

In de zomer van 1906 werd het eerste vrouwelijke lid mej. M. Isebree Moens door de voorzitter geïnstalleerd.

Om de verhoudingen in het Rotterdamse weer te geven bestaat er een folder van het AZR (Algemeen Ziekenfonds voor Rotterdam) in het RTV-archief met daarin o.a. de volgende tekst:

“Voor tandheelkundige hulp wordt niet meer dan f 0,50 per maand vergoed. Dit bedrag wordt ten kantore van het Fonds terugbetaald op vertoon van de kwitantie en een doktersbriefje, waaruit blijkt dat de huisarts die hulp voor de patiënt nodig acht. De volgende artsen en tandmeesters hebben met deze regeling genoegen genomen: Van Dantzig, Van den Hoek, de arts P.P.M.C. Murray, mej. Isebree Moens, Van Rijswijk de Jong, Scholten, J. Schijf en G.L.B. Themann.

De leden kunnen wanneer hun dokter dit nodig acht op vertoon van hun bewijs van lidmaatschap en de kwitantie zich voor kosteloze tandheelkundige hulp wenden tot de ‘Rotterdamsche Tandheelkundige Kliniek’ Baan 57, directeur de heer Maurice Son”.

In de tweede vergadering van 1907 werd besloten om de boetes van Van den Hoek die als lid had bedankt - dit had hij ook al gedaan in januari 1906 - van de laatste twee jaar kwijt te schelden.

Tijdens deze vergadering stelde Witthaus voor om het tarief voor de vullingen met de helft te verlagen tot f 0,50 en wanneer daar nog een wortelkanaalbehandeling bijkwam, deze ook als vulling te berekenen. Verdoorn was absoluut tegen een verlaging; hij meende dat één gulden voor een vulling al niet veel was, getuige de weinige gratis vullingen (10) die in 1906 waren gelegd. Hij vreesde voor een grote toeloop van patiënten. Scholten vroeg zich af wanneer een dienstbode f 0,50 voor een vulling moest betalen tot welke conclusie haar mevrouw dan wel moest komen die voor dezelfde vulling een rekening kreeg van f 5,- à f 6,-. Doch de voorzitter antwoordde hem dat wij door de post donateurs op de begroting in staat waren om patiënten voor deze lage prijs te behandelen. Witthaus was er van overtuigd dat voor veel patiënten f 1,- te veel was, maar tevens dat zij er meer op gesteld waren om iets te betalen dan om gratis vullingen te krijgen.

Uiteindelijk werd besloten dat iedere patiënt die bezwaar maakte tegen de kosten van een groot aantal vullingen in een daarvoor aan te leggen register zou worden opgenomen. Na ingewonnen informatie zou het bestuur voorstellen een reductie te verlenen.

Nadat nog even de uit te schrijven prijsvraag aan de orde kwam schreef de nieuwe secretaresse Marie Isebree Moens: “De voorzitter sloot de vergadering waarin veel woorden waren vuil gemaakt maar gelukkig niet allemaal verspild”.

De prijsvraag

Wat de prijsvraag betrof, die één van de doelstellingen van de vereniging was, waren er twee bezwaren:

1. dat deze jonge vereniging nu al een internationale prijsvraag uit zou schrijven
2. de kosten.

Maar Witthaus meende dat, omdat er al zo veel besteed was aan feestelijke doeleinden, nu niet gekeken mocht worden op hogere uitgaven nu het iets wetenschappelijks betrof. Nadat verschillende onderwerpen de revue waren gepasseerd werd gekozen voor een gnathodynamometer voor het bepalen van de kauwdruk. De prijs van f 300,- zou worden uitgereikt op de jaarvergadering in januari 1909.

Tijdens de volgende vergadering kwam Witthaus reeds met een uitgewerkte prijsvraag. De collega's

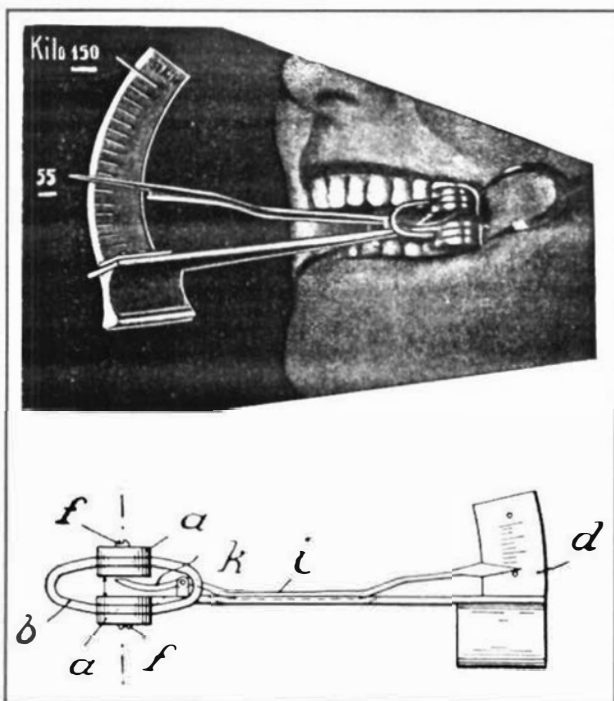
De Vries, B. Frank, Hamer en Witthaus zelf werden bereid gevonden in de jury zitting te nemen. De prijsvraag zou in vier talen aan de verschillende tijdschriften op tandheelkundig en tandtechnisch gebied worden verzonden.

De eisen waaraan de kauwdrukmeter moest voldoen waren:

1. deze moest geschikt zijn voor de tandheelkundige praktijk
2. het instrument moest een druk tot 150 kg. kunnen aanwijzen en tot 20 kg. nauwkeurig. Bij grotere druk dan 20 kg. moest de waarde direct afgelezen kunnen worden of gemakkelijk te berekenen zijn
3. de contactplaten moesten ten hoogste 1 cm. van elkaar, buitenwerks gemeten, in de mond kunnen worden gebracht
4. de contactplaten mochten de elementen niet beschadigen, moesten steriliseerbaar zijn en de vorm ervan moest zodanig zijn dat de druk op een willekeurige plaats tussen de kauwvlakken kon worden toegepast.

Er was een brief van Mahler ontvangen waarin hij, als derde, voor het lidmaatschap bedankte. Omdat zijn opzegging niet strookte met het H.R. werd op een officieel schrijven gewacht. Dit aangetekende schrijven, waarin hij verzocht om hem als lid van de vereniging te schrappen, werd ontvangen op 21 juni 1907. Hierop werd hem geantwoord dat hij volgens artikel 10 van het H.R. eerst op 21 juni 1908 ontslagen zou zijn van de rechten en plichten die het lidmaatschap met zich meebracht.

Hoewel er nog even over gesproken werd om hem op een eerder tijdstip van zijn verplichtingen te ontslaan, omdat dit al meer was voorgekomen, vond dit voorstel geen bijval aangezien er absoluut geen reden voor bestond.

Atb. 13. Kauwdrukmeter

Een halfjaar later zou hier nog eens op worden teruggekomen, omdat de voorzitter meende dat de kliniek hierdoor te lijden zou hebben. Hij achtte een ontslag ingaande begin 1908 beter voor de goede gang van zaken. De discussie die daarop volgde eindigde met het feit dat Mahler toch zijn tijd zou moeten uitdienen.

Het aantal leden verminderde echter niet, want collega Muntendam werd uitgenodigd het lidmaatschap te aanvaarden.

In het jaarverslag over 1907 staat: "Elk jaar is een stijging op te merken van het aantal vullingen dat er gelegd wordt; ook het aantal extracties is aanzienlijk groter dan het jaar ervoor. Wordt dit laatste voor een deel verklaard door de meerdere plaatsing van kunststanden, de werkelijke reden schuilt ergens anders. Deze behandelingen geschieden gewoonlijk na 9 uur. Maar doordat er steeds meer patiënten komen voor vullingen is het onmogelijk om allen conservatief te helpen. Immers de leden, van wie sommigen reeds langer werken dan waartoe zij door de statuten verplicht zijn, kunnen bezwaarlijk meer tijd voor dit zuiver filantropisch doel beschikbaar stellen. Het is steeds weer tijdnood, die het de leden onmogelijk maakt alle nodige behandelingen bij de patiënten te verrichten. Zij moeten zich beperken tot het hoogst noodzakelijke, waardoor de behandeling vooral van melkgebitten en de regulaties er bijna altijd inschiet".

Er werd gedacht aan een assistent

Voor het eerst was er een batig saldo van f 221,34. Toen de voorzitter voorstelde een elektrische boormachine aan te schaffen werd Witthaus boos (in de notulen staat dat Witthaus vuur vatte). Hij vond dit niet aan de orde en het lag zijns inziens meer voor de hand een assistent aan te stellen. Witthaus dacht aan iemand die op de kliniek tussen 1 en 5 uur conserverend werkzaam zou kunnen zijn tegen een vergoeding van bijvoorbeeld f 1000,- of f 1200,- per jaar.

Hoewel men het in principe met dit voorstel eens was waren er toch nog verschillen van mening. Het stond echter vast dat de gewone klinieken van 8 - 9 uur door de leden zouden worden waargenomen.

Na een langdurige discussie werd met algemene stemmen besloten een assistent aan te stellen voor f 1200,- per jaar. Met 6 tegen 2 stemmen werd bepaald dat deze persoon niet de gelegenheid kreeg een eigen praktijk in Rotterdam te beginnen.

In 1908 juichten alle leden het voorstel van Frank toe collega's uit te nodigen om en petit comité demonstraties voor de leden van de vereniging te geven. Hij meende dat de meesten belangeloos hun kennis zouden willen uitdragen en veronderstelde dat vergoeding van reis- en verblijfkosten voldoende zou zijn.

Regelmatig leest men in volgende notulen dat vergaderingen werden afgesloten met demonstraties door collega's en het was De Vries die in april al het spits afbeet door iets te laten zien over het gieten van inlay's en kronen.

Er was een brief van de Vereniging van Rotterdamsche Apothekers ingekomen om het bestuur erop te wijzen dat de verkoop van tandpoeders e.d. onder een wet vielen, die alleen aan apothekers toestond dit te leveren. Het bestuur antwoordde de apothekers dat zij het hiermee eens was en dat dit standpunt aan de leden was medegedeeld.

Maar in meerdere vergaderingen vond dit standpunt niet veel bijval omdat de vraag bleef bestaan of tandpoeder als een geneesmiddel dan wel als een toiletartikel of reinigingsmiddel moest worden beschouwd. Er was een tijd geweest dat tandartsen ook het recht hadden om tandpoeders en mondwaters te verkopen hetgeen later weer was ingetrokken.

Een kredietaanvraag aan de gemeente

Dit jaar hield men zich tevens bezig met de voorbereidingen voor een schooltandverzorging die in Rotterdam echter nog 20 jaar op zich zou laten wachten.

De RTV pleitte er namelijk voor dat van gemeentewege, evenals in vele steden in Europa en daarbuiten, de openbare lagere scholen en de bewaarscholen voortdurend onder geregeld tandheelkundig toezicht zouden staan. De eerste stappen in deze richting had de RTV reeds gezet door het uitgeven van de schoolplaat met brochure. Er zou een onderzoek moeten worden ingesteld naar de toestand van de gebitten van schoolgaande kinderen. Een dergelijk onderzoek dat in Duitsland onder 10.000 schoolkinderen was gehouden liet zien dat nog geen 5% van de kinderen een gezond gebit had.

Er zou een rekest aan de gemeenteraad worden gericht om voor het onderzoek een krediet van f 500,- ter beschikking te stellen. De RTV stelde voor de kinderen van een bewaarschool, een lagere school en een school voor meer uitgebreid lager onderwijs te laten bezoeken door twee bevoegde tandheelkundigen die 1000 tot 1200 kinderen zouden controleren.

Daarbij werd gewezen op het feit dat cariës, afgezien van een ontsiering van het uiterlijk, tot vermindering van het kauwvermogen en tot kiespijn leidt en ook nadelig is voor de algehele gezondheid. Op tal van plaatsen in het buitenland was gebleken dat het tandbederf kon worden tegengegaan door aanstelling van schooltandartsen en de inrichting van schooltandklinieken.

In de vergadering in het voorjaar van 1908 waren Verdoorn en Van Dantzig tegen een vergoeding van f 500,-. Dit bedrag werd nodig gevonden voor het vereiste instrumentarium en voor het opstellen van een uitvoerig rapport. Volgens Muntendam was het voor ons overbodig dit onderzoek te doen maar de betrokken autoriteiten moesten zwart op wit zien hoe de zaken er voor stonden.

Het rekest voor de kredietaanvragen werd met 5 tegen 2 stemmen aangenomen en in mei naar de gemeenteraad gestuurd. Ondanks een gunstig preadvies van Burgemeester en Wethouders werd de krediet-aanvraag door de gemeenteraad in november met 19 tegen 14 stemmen verworpen.

Maurice Son liet weten dat hij over het in te stellen onderzoek dezelfde gedachten had. Middels het gemeenteraadslid Van Hinte had hij de raad een zelfde voorstel gedaan echter zonder daarvoor een krediet te vragen.

Het grootste deel van het jaar bestond het ledental uit acht collega's maar in oktober werd met algemene stemmen besloten de heren J.J. Griffijn, H. Huisinga en G.L.B. Themann uit te nodigen om als lid van de vereniging toe te treden. Dit gaf ook verlichting van het werk op de kliniek, want een assistent was nog niet gevonden. Omdat Huisinga zich bereid verklaarde de hele vrijdag voor zijn rekening te nemen zag het rooster er als volgt uit:

maandag	Witthaus en Muntendam
dinsdag	Frank en Themann
woensdag	Scholten en Verdoorn
donderdag	Stark en mej.M. Isebree Moens
vrijdag	Huisinga
zaterdag	Van Dantzig en Griffijn.

De 8e jaarvergadering in januari 1909 werd verdeeld over drie dagen.

De eerste uitslag van de prijsvraag

Op zaterdag hield Witthaus een lang betoog over de gnathodynamometer in de tandheelkundige praktijk, waarna de jury de uitslag van de prijsvraag bekend maakte.

Er waren drie inzendingen binnengekomen. De eerste was van de heer L. Arnone uit Pisa maar omdat hij niet het instrument zelf had ingezonden kon hij niet meedingen. De inzendingen van Dr. Fenchel uit Hamburg en mej. C. Isebree Moens uit Londen werden ook afgekeurd omdat ze niet aan de gestelde eisen voldeden. De jury gaf de RTV in overweging nogmaals een prijsvraag uit te schrijven met enkele wijzigingen in de voorwaarden.

Zowel bij de jury als in de RTV waren de meningen verdeeld. Bernard Frank uit Amsterdam schreef in februari 1909, dat hij de RTV in overweging gaf niet te veel haast te maken met het opnieuw uitschrijven van de prijsvraag. Hij zou de voordracht van Witthaus, gedrukt in het TvT, nog wel eens willen bestuderen alvorens zijn mening over een gnathodynamometer te willen geven. Het kwam hem voor, dat Witthaus er niet in geslaagd was het nut van het toestel duidelijk aan te tonen. Hij betreurde het, dat het onderwerp niet was toegelicht vóór de prijsvraag werd uitgeschreven. Ook van De Vries werd een brief van een dergelijke strekking ontvangen. In een acht pagina's lang artikel in het TvT verwachtte Leopold Frank niet veel van het instrument als diagnostisch hulpmiddel. Hij dacht dat het bij gebruik in de dagelijkse praktijk eerder schadelijk dan nuttig was.

Op zondag werden demonstraties gegeven en Witthaus liet zien hoe hij een brug plaatste bij een patiënt. Brugwerk werd volgens hem in Nederland nog maar betrekkelijk weinig toegepast. Het bijzondere van deze brug was dat deze gecementeerd werd (met Harvard cement) op vitale elementen. Hij pleitte er voor het devitaliseren te beperken tot die elementen, die zeer gevoelig waren. Wanneer de vitale stomp direct na het slijpen flink met nitras argenti werd ingewreven was de gevoeligheid bij het cementeren en ook later minder. Hij had bij de honderden elementen die hij op deze manier van kronen had voorzien slechts eenmaal een pulpitis zien ontstaan.

Na de lunch werd de 'Noordam' van de Holland-Amerika lijn bezichtigd en de feestelijkheden werden besloten met een diner in Hotel de France.

Op de 8e jaarvergadering 's maandags werd meegedeeld dat de RTV er nog niet in was geslaagd, voor het honorarium waarover zij kon beschikken een geschikte assistent te vinden.

In de vergadering van februari 1909 protesteerde Verdoorn tegen een brief die hij van het bestuur had gekregen. Voor de aanvang van de vergadering had de voorzitter nog getracht hem van dit besluit af te brengen. Verdoorn begreep niet wat hij had misdaan door iemand bij zich in de praktijk te nemen om zijn taak én in de praktijk aan huis én op de kliniek, te verlichten.

De voorzitter antwoordde dat hij in strijd met de statuten had gehandeld en wanneer dat gebeurde moest het bestuur daartegen opkomen. Witthaus maakte duidelijk dat het hier om een kardinaal punt ging dat bij de oprichting van de vereniging was vastgesteld. De heer Mensink zou zeker als lid zijn toegetreden als hij niet persoonlijk had behoeven te werken maar iemand anders in zijn plaats had kunnen sturen. Witthaus zou niet langer lid van de RTV willen zijn als collega's hun assistenten, niet-leden van de vereniging, op de kliniek zouden laten werken. Frank merkte nog op dat Verdoorn in gunstige omstandigheden verkeerde want het merendeel van de leden had geen assistent en moest dus zowel de kliniek als de eigen praktijk alleen doen.

Enige tijd later gaf het bestuur toe dat zij dit beter op een andere manier had kunnen afhandelen en dat zij met de inhoud van de brief niet de bedoeling had gehad de heer Verdoorn te kwetsen.

Opnieuw een rekwesl naar de gemeenteraad

Er werd besloten om nogmaals (maart 1909) het rekwesl van een jaar geleden in te zenden met een nadere toelichting om zo veel mogelijk de bezwaren van de gemeenteraadsleden te weerleggen. Omdat de RTV de indruk had gekregen dat financiële bezwaren de doorslag hadden gegeven zou zij geheel belangeloos haar diensten aanbieden en verzocht zij de gemeente alleen het nodige instrumentarium ter beschikking te willen stellen en voor het drukken van het rapport te zorgen.

Voorzitter Stark Gzn. had duidelijk moeite met de strekking van het rekwesl en de toon waarop het was gesteld. Hij had niet voor niets het voorzitterschap willen opgeven. In de vergadering ontstond tussen Witthaus en hem een discussie waarin Stark zei dat we om geld vroegen. Nee, antwoordde Witthaus, we vragen geen geld maar bruikleen instrumenten, drukwerk en toestemming. Toen de voorzitter opmerkte dat hij het niet eens was met de manier waarop het gevraagd werd, kreeg hij als antwoord van Witthaus, dat we niets kwamen vragen maar dat we juist iets aanboden. Witthaus was principieel tegen een gratis onderzoek, want het zou lijken, dat wij bij ons eerste verzoek op een voordeeltje uit waren geweest.

Dit probleem werd opgelost doordat Mr. M. Mees met een ruime gift de kosten van het instrumentarium dekte terwijl de redactie van het TvT bereid was het rapport te drukken.

Met deze veranderingen werd het rekwesl in november 1909 opnieuw aan de gemeenteraad aangeboden. Beide pogingen hadden echter geen succes.

In april werd een brief naar het Nederlands Tandheelkundig Congres in Amsterdam gestuurd met de volgende tekst:

“De RTV geeft het te houden Ned. Thk. Congres in overweging deze gelegenheid te benutten door een rekwesl aan de Minister van Justitie te richten en daarin met het nodige materiaal, zoals bedrieglijke naamborden, misleidende advertenties enz. te wijzen op de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde en op bestrijding daarvan aan te dringen”.

Aan het slot van dit congres werd de brief wel voorgelezen maar volgens de voorzitter lag het niet op de weg van het congres dit te behandelen.

In de vergadering van juli 1909 wenste Witthaus naar aanleiding van de notulen, waarin stond dat hij zonder bericht afwezig was geweest, op te merken dat hij nooit een vergadering verzuimde zonder kennisgeving. Ook ditmaal was hij om acht uur ter plaatse geweest maar had zich genoodzaakt gezien, toen hij begreep dat er in de zaal werd gerookt, niet aan de vergadering deel te nemen!

De voorzitter wees er nogmaals op dat er een opmerkelijk verschil bestond in de werkzaamheden, die door de verschillende leden werden verricht. Hij stelde voor om de patiënten die de leden te veel hadden op een lijst te plaatsen. Themann meende dat een verwisseling van de dagen al uitkomst zou bieden. Griffijn en Van Dantzig hadden beiden de ervaring dat de zaterdagmorgen weinig of geen werk opleverde.

In juli werd besloten een advertentie in het TvT te plaatsen waarin een tandmeester werd gevraagd voor hele of halve dagen voor een salaris van f 1200,- resp. f 600,- per jaar. Bovendien werd een oproep op het mededelingenbord in het tandheelkundig instituut te Utrecht opgehangen.

In september werd een brief van Huisinga, RTV-lid, besproken, waarin hij zijn diensten voor halve dagen aanbood. Alle overige leden (Huisinga was even aan de bar een pilsje gaan drinken) waren er vóór dit aanbod te accepteren. Omdat men niet precies wist hoe zo'n assistent kon worden ingepast, werd besloten dat de leden direct hun patiënten naar hem zouden door-

sturen en dat na twee maanden zou worden bekeken welke definitieve regeling aangaande de werkzaamheden van de assistent zou worden vastgesteld.

De verbouwing van de kliniek

Met het oog op de uitbreiding van de werkzaamheden stelde de voorzitter begin oktober voor om de kliniek aan te passen. In de zomer had hij de vergadering reeds in overweging gegeven om de gedachten te laten gaan over verhuizen. Hij meende dat het misschien mogelijk was een geschikt huis op een betere stand te vinden, gezien de huidige ontwikkelingen op de onroerendgoedmarkt. Er werd besloten te gaan verbouwen, misschien mede omdat de huisbaas genegen was de veranderingen te laten aanbrengen mits het huis weer voor drie jaar werd gehuurd.

Men zou kunnen denken dat de kliniek al eens verplaatst was, want tot en met het 8e jaarverslag werd geschreven over de Aert van Nesstraat no. 115 als plaats van vestiging, daarna over no. 93a. De reden hiervan was dat de nummering op 23 januari 1908, ingevolge art. 3 van de verordening op straatnamen en nummering, door de gemeenteraad was veranderd.

In het negende jaarverslag wordt op de verbouwing uitgebreid ingegaan en zo krijgen wij een indruk hoe de kliniek was ingericht.

De wachtkamer voor de patiënten, die op den duur veel te klein bleek te zijn, werd van boven-voor naar beneden-achter verplaatst. Hierdoor konden op de bovenverdieping twee operatiekamers, waarin drie operatiestoelen stonden, worden ingericht en een spoelkamer, waarin een door de firma Stokvis geschonken nieuwe spoelbak werd geplaatst. De keuken werd bij de achterkamer beneden getrokken om te dienen als wachtruimte.

Het buffet, dat in de vergaderruimte had gestaan, zou worden aangepast om te dienen als instrumentkast voor de kleine spreekkamer boven-achter. De oude instrumentenkast kreeg een plaats in de grote operatiekamer. Sommige leden vroegen om een spittoon, maar vanwege de kosten zou er een losse spoelbak aan de stoel worden bevestigd.

Spreekers uit het buitenland

Alle leden waren zeer ingenomen met de komst van Dr. Guido Fischer uit Duitsland op de negende jaarvergadering in 1910. Witthaus vreesde echter dat de RTV de nationale vereniging concurrentie zou aandoen en was benieuwd naar de kosten. Volgens Frank vroeg deze spreker alleen vergoeding van de reiskosten en zou van concurrentie geen sprake zijn, omdat alle leden van de RTV de vergaderingen van het N.T.G. konden bijwonen en omgekeerd. Collega's die zich voor de lezingen interesseerden konden zich laten introduceren door RTV-leden.

Zaterdag gaf Fischer een voordracht over plaatselijke verdoving en op zondag demonstreerde hij dit bij patiënten. Verder waren er lezingen o.a. van Otto Riechelmann uit Straatsburg. G. Themann nam het onderwerp radiografie in de tandheelkunde op zich.

De zaterdag werd afgesloten met een gemeenschappelijk souper à f 2,- per couvert.

Atb. 14. Menukaart 09 01 1910

In het begin van dat jaar werden er twee brieven geschreven, die als volgt luiden:

Aan de Geneeskundige Kring te Rotterdam
WelEd. Zeergeleerde Heren,

Naar aanleiding van het feit, dat de Geneeskundigen hier ter stede menigmaal assistentie verlenen, aan lieden, die onbevoegd de tandheelkunde uitoefenen, meent de RTV U een dienst te bewijzen, door U de namen van de hier ter stede wonende onbevoegden mede te delen.

Immers door advertenties, naamborden etc. geven zij vaak de indruk bevoegde tandheelkundigen te zijn en is ons gebleken, dat niet alleen het publiek, doch ook Geneeskundigen in de waan verkeerden, met een bevoegd tandheelkundige te maken te hebben.

Gaarne zal de RTV U de benodigde gedrukte exemplaren van deze lijst ter verspreiding onder Uw leden doen toekomen.

Met de meeste hoogachting,
Joh. Griffijn

Hieronder kwam een lijst van 12 namen van onbevoegden.

De volgende brief ging naar de Minister van Justitie:

Aan Zijne Excellentie de Minister van Justitie,

De RTV, ziende de steeds toenemende onbevoegde uitoefening der tandheelkunde hier ter stede, heeft de eer Uw Excellentie te wijzen op de wenselijkheid, dat de Strafwet in deze gestreng wordt toegepast en doet hierbij een lijst gaan van de in Rotterdam wonende onbevoegden.

Namens de RTV, Joh. Griffijn, secretaris

Witthaus nam afscheid van de RTV

Het jaar 1910 bracht een grote verandering doordat Witthaus in april en Stark Gzn. in oktober de RTV verlieten.

Witthaus liet per brief weten dat hij om gezondheidsredenen Rotterdam ging verlaten en dat hij daarom als lid van de RTV bedankte. Met zeer veel leedwezen werd dit bericht in de vergadering ontvangen. De voorzitter stelde voor hem te huldigen door hem het erevoorzitterschap van de RTV aan te bieden. Dat werd door de vergadering enthousiast begroet en de heer Witthaus werd telegrafisch van deze benoeming in kennis gesteld.

Daarop schreef Witthaus de volgende brief:

Osnabrück, Ziegelstrasse 9
3 mei 1910

Aan de Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging,

Heden ontving ik het telegram, waarin mij de benoeming tot erevoorzitter der RTV werd bericht.

Voor de mij toegedachte eer en het bewijs van sympathie ben ik werkelijk zeer gevoelig en beschroomd zo veel hulde aan te nemen van een kring van collegiale vrienden, die ikzelf het op de vergaderingen steeds zo lastig heb gemaakt. Van de andere kant is deze benoeming voor mij een band, dat na mijn ontslag voorkomt,

dat alle betrekkingen met de RTV voor welker bloei ik werkelijk veel blij gevoelen, verbroken wordt.

Ik blijf de leden erkentelijk voor het geduld, dat zij met mij gehad hebben, voor de medewerking en plaatsvervangende, zo nodig en betuig aan de RTV mijn hartelijke dank voor de eervolle benoeming.

Met de beste wensen voor het welzijn der RTV en met collegiale groeten
C.H. Witthaus

Wel bedankt ook voor de wensen van herstel en rustige toekomst, die "rust" is nu juist niet naar mijn smaak, de gezondheid gaat vooruit.

Ook meende de voorzitter dat een blijvend blij van hulde van de leden op zijn plaats zou zijn. Na een korte bespreking waren alle leden voor het aanbieden van een schilderij, voorstellende een Rotterdams stadsgezicht van de schilder Mastenbroek. Alle leden konden zich met dat denkbeeld verzoenen. Er ging een lijst rond en er werd voor een bedrag van f 500,- ingetekend. Het bestuur werd gemachtigd een schilderij te kopen en waarschijnlijk Muntendam en Stark hebben het persoonlijk aan Witthaus aangeboden.

Afb. 15. Huis Ziegelstrasse 9 in Osnabrück

Witthaus bedankte met de volgende brief:

Osnabrück, Ziegelstrasse 9
14 juni 1910

De Rotterdamsche Tandheelkundige Vereniging,

Staat mij toe u allen ook schriftelijk mijn hartelijke dank te betuigen voor het prachtige schilderij, mij door de RTV aangeboden en door twee van de leden persoonlijk overhandigd, begeleid door een hoogst sympathieke toespraak van uw voorzitter. Was ik al zeer getroffen door de op mijn hoofd neergedaalde benoeming tot erevoorzitter, die werkelijk te veel eer bewees aan mijn eenvoudig persoon, dit geschenk als blijk van sympathie en ter gedachtenis aan gemeenschappelijk doorleefde jaren van vriendschap en gezamenlijk werken, het heeft mij waarlijk ontroerd. Dat het mij een blijvende genieting is, ook door zijn kwaliteit als kunstwerk, dat behoef ik u wel niet te verzekeren.

Gij had niets beters kunnen verzinnen, daar het bezit van een Rotterdamsch stadsgezicht al lang een geheime wens van mij is geweest.

Ontvangt mijn hartelijke wensen voor u aller welzijn en voor de bloei der RTV, met vriendschappelijke groeten van C.H. Witthaus.

In het gedenkboek van Het Ivoeren Kruis dat bij haar 25-jarig bestaan werd uitgegeven staat o.a.:

Een plaatselijke vereniging was noch aangewezen, noch in staat, daar was Witthaus van overtuigd, om propaganda voor een goede mondverzorging over het hele land behoorlijk te voeren. Voorts had de RTV bij de gemeente gepleit voor de instelling van schooltandverzorging en bij de regering voor wettelijke bepalingen om in de ziekenfondsen tandheelkundige behandeling in te voeren. Zij had hiervoor de instemming en medewerking van de nationale tandheelkundige verenigingen verkregen, maar bij de autoriteiten geen succes gehad. Omdat men in deze nationale tandheelkundige verenigingen, die zich in de eerste plaats tot wetenschappelijk werk geroepen voelden, weinig animo kon bespeuren voor een energieke propaganda, rees het idee een zelfstandige nationale vereniging voor dit doel te stichten. Een vereniging niet alleen met medewerking van artsen en tandartsen maar ook van leken, vooruitstrevende mensen van gezag en filantropen.

Dit idee werd nog gestimuleerd door een besluit van de Hygiëne Sectie van het 5e Internationaal Tandheelkundig Congres te Berlijn in 1909 om zo mogelijk in alle landen nationale verenigingen tot bestrijding van het tandbederf op te richten.

Het resultaat bleef niet uit en op 1 maart 1910 werd te Rotterdam in hotel Coomans de "Nederlandse Vereniging tot Bestrijding van het Tandbederf" opgericht. In dezelfde zaal waar ook de RTV, die op bescheiden schaal een analoog doel nastreefde, zijn oorsprong vond. Het sprak vanzelf dat ook de aanwezigheid van Witthaus, die de voornaamste pionier bij de voorbereiding was geweest, in het bestuur werd gewenst. Helaas moest hij reeds na enkele weken, om voor ons bekende redenen, dit bestuur verlaten.

Om de draad weer op te pakken; in mei werd besloten een elektrische boormachine van het merk Columbia aan te schaffen. Hoe dit te rijmen valt met een besluit vier maanden later is niet duidelijk, want toen vroeg Huisinga om een boormachine. Daarop werd besloten voorlopig een nieuwe trapboormachine te kopen.

Tijdens een vergadering toonde de voorzitter drie modellen tandenborstels die in alle opzichten de goedkeuring van de leden wegdroegen en veel goedkoper waren dan de toen op de kliniek verspreide borstels. Patiënten zouden ze tegen kostprijs op het spreekuur kunnen kopen.

Er werd reeds opgemerkt dat Stark in oktober bedankte als lid van de RTV, omdat hij naar Nederlands Oost-Indië vertrok en op voorstel van Themann werd ook hem een blijvend aandenken aangeboden.

Het volgende hoofdstuk beschrijft hoe het de vereniging verging na het vertrek van Witthaus.

4.

DE ZEVEN JAREN DIE VERSTREKEN TOT HET OPENEN VAN DE NIEUWE KLINIEK

In dit hoofdstuk ziet men dat de animo waarmee in de kliniek werd gewerkt terugliep, zodat de leden op een punt waren gekomen dat er iets moest gebeuren. Griffijn sprak in het jaarverslag de wens uit: "dat de somberste zwartkijkers onder ons tot de meest hoopvolle optimisten bekeerd mochten worden".

Het jaar 1917 zal een keerpunt zijn in het bestaan van de RTV.

In december 1910 telde de vereniging tien leden:

F. van Dantzig, L. Frank, J.J. Griffijn, A.J. Hoek (in november 1909 welkom geheten), H. Huisinga, J.H. Muntendam, mevrouw M. Muntendam-Isebree Moens, A.J.A. Scholten, G.L.B. Themann en J.A. Verdoorn.

Het werken op de kliniek ter discussie

In september 1910 werd door de voorzitter een statutenwijziging toegelicht: de werkzaamheden op de kliniek kwamen bijna geheel voor rekening van enkele leden (op de lijsten van juni tot augustus was het Huisinga die duidelijk de meeste vullingen had gelegd). De voorzitter zou het daarom billijk vinden dat de tandarts voor het werk op de kliniek enige vergoeding zou ontvangen.

Scholten kon zich hiermee verenigen. De toestand was niet meer zoals bij de oprichting, er was reeds een assistent en ieder lid zou ook werkzaamheden als assistent kunnen verrichten.

Verdoorn was er sterk tegen. Het karakter van de kliniek ging geheel verloren; er kon dan niet meer gezegd worden dat we gratis onze tijd gaven. Ook achtte de spreker het niet in de geest van de oprichter. De meeste leden bleken toch met het voorstel van het bestuur akkoord te gaan en met één stem tegen werd besloten de statuten op dit punt te wijzigen.

In de volgende vergadering was er weer een discussie over de werkzaamheden in de kliniek. Mevrouw Muntendam zei dat de animo, waarmee zij steeds op de kliniek had gewerkt, sterk verminderde. Haar man ging nog veel verder door op te merken dat het hem het beste leek de kliniek op te heffen, omdat niemand er nog met plezier werkte.

Van Dantzig was het hier helemaal niet mee eens. Al deden de leden het werk niet, toch werden minstens evenveel vullingen en andere werkzaamheden verricht als vroeger; de kliniek had bewezen recht van bestaan te hebben. Er werden patiënten behandeld, die anders in handen zouden zijn gevallen van lieden, waar de leden hen juist vandaan wilden houden. Het leek hem beter voor een andere optie te kiezen en te trachten er nog een assistent bij te krijgen.

De R.T.V. Bode.

Nieuws- en Advertentieblad voor Maasstad en Omstreken

Versijnt: BIJ FEESTELIJKE GELEGENHEDEN.

Dankbetuiging.

Bij dezen betuigen wij onze hartelijken dank voor de goede behandeling op de kliniek onderzonden.

KA RIES,
PIET PULPES,
DON PERIO TITIS.

Dankbetuiging.

Bij dezen betuigen wij H.H. leden der R.T.V. onze oprechten dank voor de diverse bijdragen die ze ons in de afgelopen 10 jaren bezorgd hebben.

Aanbevelend,

De Kwakzalvers.

Wegens verhuizing ben ik genoodzaakt mijn

Renstal

af te schaffen. Ik bied daarom ter overname aan mijn bevoelingsstokpaardje „Rotterdamseche Ziekenfondsen”.

Brieven onder 't motto: Adriaan, naar het bureau dezer courant

VEEL GELD

geef ik voor leere schoonsmeerdooze, cacao-onbiflussen, enz. 's Verzend hierin protheses aan mijn patiënten.

Aanbiedingen van minstens 100 stuk* worden ingewacht bij

GERRIT.

Nieuwe Haven.

WERKENDE STAND.

Ter overname aangeboden:

Een rieten ruststoel, veel geleden, doch in goeden staat.

Te bevragen: kliniek R. T. V., 's avonds na 8 uur.

Te Huur:

Van 21 Januari tot nadere aankondiging: 8 n 13 complete Tandheelkundige installaties.

Brieven motto: Brussel, aan 't bureau van dit blad.

desnoods voor minder tijd.

Ook Verdoorn verklaarde zich sterk tegen opheffing: wanneer alle leden zouden werken zoals van hen verwacht werd dan werd er genoeg gedaan. Themann was het daar mee eens: de meeste leden stuurden patiënten weg waarbij nog vullingen gelegd hadden kunnen worden. Wanneer ieder zich aan de statuten hield zou er nog veel werk verricht kunnen worden.

Hoek achtte het

bij een statutenwijziging ook wenselijk rekening te houden met fondsleden die op de kliniek gratis werden geholpen, dit tot voordeel van de ziekenfondsen die daarvoor geen geld hoefden uit te trekken.

Aangezien de assistent het werk niet aankon stelde het bestuur voor een tweede assistent aan te trekken. De vergadering stemde hiermee in.

Een brief van Huisinga zette het werken op de kliniek nog meer onder druk, doordat hij ontslag vroeg als assistent wegens het overnemen van een praktijk in Schiedam. Dat moet dan naast zijn praktijk op de Nieuwe Binnenweg 143 zijn geweest, want hij was van 1911 tot 1918 als penningmeester lid van het bestuur.

De vereniging ging naar Brussel

Bij de bespreking over de viering van de komende jaarvergadering kwam de idee ter sprake om deze zonder genodigden in Brussel te houden. Een vergadering later werd zelfs de datum 21 januari 1911 vastgesteld. Bij de officieuze opening van de nieuwe kliniek in oktober 1917 zei Themann: "Nadat Stark naar Nederlandsch Oost-Indië was vertrokken kwijnde de vereniging voort. Zelfs de jaarvergadering in Brussel vermocht niet er nieuw leven in te blazen".

De kliniek zou voor eigen rekening worden geëxploiteerd

Toen het bestuur een voorstel deed een assistent aan te stellen die hele dagen zou werken voor f 2000,- per jaar, lokte Van Dantzig een discussie uit om de toestand op de kliniek te ver-

anderen. Hij meende dat met het aanstellen van assistenten dan voor hele en dan weer voor halve dagen, er een voortdurende wisseling van personeel zou zijn. Het zou hem zeer spijten wanneer de kliniek moest worden gesloten, maar wanneer de toestand niet veranderde zou het er toch van moeten komen.

De kliniek, vervolgde hij, was de erfenis van Witthaus, maar geen van de leden voelde er nog iets voor. Wanneer de toestand zo bleef voorzag Van Dantzig dat er nog meer opzeggingen van het lidmaatschap zouden volgen. De kliniek moest los van de vereniging komen, hoe, dat liet hij aan de leden over. Hij vroeg zich af of de kliniek niet door enige leden zou kunnen worden geëxploiteerd.

De voorzitter merkte op dat het bestuur graag zag dat de vereniging in de kliniek een stem bleef houden.

Muntendam vond het contracteren van een assistent een harde maatregel, maar volgens Scholten zorgde dat wel voor een toename van het aantal tandartsen in Rotterdam.

Van Dantzig vond als zou blijken dat er in onze vereniging geen leden te vinden zouden zijn om op de kliniek te werken het aanstellen van een assistent grote bezwaren had. De kliniek stond nu op een mooie hoogte maar wanneer een assistent niet hard zou werken zou het werk van tien jaar snel teniet gedaan zijn.

Themann vond dat niet, daar wij immers altijd zelf het heft in handen hielden omdat de leden de ochtendsprekuren deden en daarmee voor werk van de assistent zorgde.

Muntendam, die de toestand in de vereniging aan Witthaus had beschreven, deelde mee dat Witthaus van mening was, dat nu de kliniek tien jaar had bestaan deze gemakkelijk kon worden opgedoekt. De vereniging daarentegen kon niet worden opgeheven, omdat deze een prijsvraag had uitgeschreven. Van Dantzig vond dat het verdwijnen van de kliniek, zo kort na het vertrek van Witthaus en Stark, een slechte indruk in de stad zou achterlaten.

Op voorstel van Verdoorn zouden alle leden vóór de volgende vergadering hun ideeën mededelen omtrent de voortzetting van de kliniek voor eigen rekening.

In de vergadering van 17 februari kwam naar voren, dat alleen Themann dit wel wilde proberen, maar dat hij eerst graag de voorwaarden wilde weten. Van Dantzig had, toen hij zijn voorstel deed, gedacht dat er meerdere leden zouden zijn die deze gelegenheid met beide handen zouden aangrijpen. Het viel hem tegen dat Themann de enige was en dan nog schoorvoetend.

Frank was van mening dat de kliniek een filantropische instelling van de vereniging moest blijven; ten eerste in verband met het betalen van eventuele belasting en ten tweede met het oog op de donateurs.

De meeste leden waren het echter met dat laatste niet eens. Omdat de winst geheel naar het hoofd van de kliniek (in die tijd had men het over de leider) zou gaan kon het donateurschap niet langer gehandhaafd blijven. Tevens stelde Frank voor dat een eventueel nadelig saldo door de vereniging zou worden gedragen; dit vond echter geen aanhangers.

Van Dantzig stelde voor dat wanneer er meer dan f 1500,- winst werd gemaakt er f 100,- aan de vereniging zou worden gegeven. Muntendam was hier zeer tegen, omdat een harde werker niet mocht worden gestraft door nog eens f 100,- te moeten betalen.

Hierna gebeurde er iets eigenaardigs, want voordat er gesproken werd over de voorwaarden, ging men eerst een discussie aan over de verhoging van de tarieven.

Er werd voorgesteld: een prothese van 1 tand f 3,-, 2 tanden f 5,- enz. tot een heel gebit f 40,-. De vulling kwam op f 1,- een kroon op f 7,50 en voor een verdoving moest f 1,- worden betaald.

De volgende bepalingen omtrent de kliniek werden vastgesteld:

1. de aanvang van de overname is 1 maart 1911
2. de leiding wordt opgedragen aan Themann en wanneer hij zijn werk zal neerleggen, zal hij de kliniek achterlaten zoals hij deze bij aanvang had aangetroffen
3. wederzijds zal drie maanden van tevoren worden opgezegd
4. de winst en het verlies komen voor rekening van het hoofd
5. bij ziekte van het hoofd treedt de oude toestand direct in werking en wordt een spoedvergadering uitgeschreven
6. de inrichting van de kliniek en het personeel blijven zoals deze bij de overname zijn.

Themann vroeg voordat hij deze voorwaarden aan zou nemen nog enige dagen bedenktijd. Vanaf het ogenblik dat hij besloot de kliniek voor eigen rekening te exploiteren, werden de leden van de verplichting ontslagen twee uur per week in de kliniek te werken.

De schoolplaat

Frank had al eerder voorgesteld om de uitgave van de schoolplaat aan de Vereniging tot Bestrijding van het Tandbederf over te doen. Zij wilde immers ook een plaat laten verschijnen. De RTV moest voor het bewaren van de stenen, die voor het drukken van de plaat nodig waren, aan de firma Immig f 30,- per jaar betalen. De volgende termijn zou per juni 1911 vervallen.

Van de secretaris van voornoemde vereniging kreeg de RTV een brief met de vraag op welke voorwaarden zij de stenen en het recht tot drukken van de schoolplaat van de RTV kon overnemen. Er was inmiddels een tweede druk verschenen waarvan er nog ruim 500, eigendom van de vereniging, bij de firma Immig in het magazijn lagen.

Besloten werd dat deze vereniging dit recht kon krijgen tegen betaling van f 100,-. Na enige briefwisseling, waarin men vroeg om de voorgestelde som van f 100,- met een door de RTV zelf te bepalen bedrag te verminderen, werden uiteindelijk de stenen en het gebruiksrecht geschonken (alleen de naam van de RTV moest op de plaat blijven staan).

In oktober van 1911 ging Griffijn voor een jaar naar Amerika om zijn kennis op het gebied van de tandheelkunde te verrijken en bedankte daarom voor zijn functie. Tot de jaarvergadering zou Themann zowel het voorzitterschap als het secretariaat waarnemen.

Ter vergadering bracht Themann in herinnering dat er een tekort was bij de overname van de kliniek. Na enige discussie werd besloten dit tekort als renteloze lening aan de kliniek voor te schieten.

Muntendam merkte op dat hij van Witthaus vernomen had dat deze aanwezig kon zijn tijdens de jaarvergadering, indien de vergadering op zondag 7 januari 1912 zou plaatsvinden. Daarom werd met algemene stemmen besloten op die dag bij elkaar te komen.

Aan Witthaus, als erevoorzitter, werd uiteraard op deze vergadering de voorzittershamer overhandigd, maar deze zag graag dat de voorzitter de vergadering bleef leiden.

Vanaf deze dag tot de terugkomst van Griffijn zou mevrouw Muntendam het secretariaat waarnemen.

De tweede uitslag van de prijsvraag

Tijdens de jaarvergadering werd door de jury de uitslag van de prijsvraag bekend gemaakt. Er waren vier ontwerpen van een gnathodynamometer ingezonden en bovendien een beschrijving met tekeningen van een vijfde apparaat. De instrumenten waren door de heer Stuivenberg, leraar aan de MTS in Amsterdam en door de juryleden aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen. Geen van de ontwerpen voldeed echter aan de eisen. De jury gaf in overweging de inzenders te verzoeken om verbeterde instrumenten in te sturen, waarna in elk

geval op de volgende jaarvergadering kon worden overgegaan tot het uitreiken van de prijs.

De voorzitter deelde later mee dat het bestuur in zo verre op het voorstel van de jury wilde ingaan, dat het volgende jaar slechts drie inzenders naar de prijs mochten meedingen.

Volgens Van Dantzig was de jury hier buiten haar boekje gegaan. De jury had niets anders te doen dan na te gaan of de inzendingen overeenkomstig de voorwaarden waren; het resultaat had echter de indruk gewekt dat men niet objectief was geweest en dat moest worden voorkomen. Hij kon geen vertrouwen meer hebben in een dergelijke jury en meerdere leden waren het hiermee eens.

Volgens Muntendam konden wij ons echter niet ineens terugtrekken.

In een volgende vergadering besloot men de prijsvraag nogmaals uit te schrijven nadat de diverse juryleden hadden toegestemd weer in de commissie zitting te nemen. De prijs zou eventueel in januari 1913 kunnen worden uitgereikt.

De voorzitter brak nog eens een lans voor de verspreiding van literatuur en het houden van wetenschappelijke voordrachten. De kennis van de leden werd daardoor bevorderd. Nu de kliniek bijna geheel was afgescheiden en de vergaderingen in de toekomst veel rustiger zouden worden, zou hij het op prijsstellen wanneer er weer eens wat leven in de brouwerij kwam.

Hoek was het hier niet mee eens. Hij was van oordeel dat deze kleine vereniging zijn bloei had gehad en dat er niets meer restte dan een gezellig samenzijn. Het zou moeilijk zijn sprekers te vinden voor zo'n kleine groep mensen. De vergadering was het gelukkig met deze opvatting niet eens. Mevrouw Muntendam bracht in herinnering dat vier jaar geleden De Vries en Coebergh hier lezingen hielden voor een beperkt aantal personen.

Frank deelde evenmin de opvatting van Hoek. Hij zou niet weten waarom een collega die van plan was een lezing voor het N.T.G. te houden, hier voor deze vereniging niet eerst zou willen proefstomen.

Frank meende in februari 1912 dat het bestuur met een jaarverslag voor de dag had moeten komen en aan de donateurs had moeten laten weten dat de kliniek zich nu zelf kon bedruipen. De RTV had de steun van de donateurs niet meer nodig. Voorzitter Themann merkte op dat het verslag in de vorige vergadering was voorgelezen en dat hij dacht zo aan zijn verplichtingen te hebben voldaan. De vergadering was het hiermee niet eens. Wel degelijk moest evenals vorige jaren een verslag worden uitgebracht en aan de donateurs worden toegezonden.

De donateurs werden bedankt voor de steun, die zij in moeilijke jaren hadden verleend en die het mogelijk had gemaakt de kliniek in stand te houden en te laten uitgroeien tot haar tegenwoordige bloei.

Het reglement schreef voor dat er op de eerste maandag van de maand een vergadering moest worden gehouden; men rekende hierop. Het alsnog afwijken van die dag stuitte vaak op problemen.

Besloten werd een boete op te leggen aan leden die afwezig waren op reguliere vergaderingen. Wegens de weinig vergaderonderwerpen in deze tijd werd het bestuur tevens gemachtigd zo nodig een vergadering een maand te verzetten.

Nu de kliniek van de RTV gescheiden was had men tijdens vergaderingen ruim de tijd en vroeg het bestuur om toestemming om voor rekening van de RTV een enkele maal een spreker uit te nodigen. Omdat echter de kas van de vereniging een negatief saldo liet zien en aan het einde van dit jaar misschien een hoofdelijke omslag voor de prijsvraag zou moeten worden geheven, stelde de vergadering voor dit punt voorlopig te laten rusten.

Statutenwijziging

De voorzitter deelde mee dat volgens de statuten van de vereniging deze weer voor tien jaar moest worden gecontinueerd. Bovendien waren de statuten niet meer in overeenstemming met de bestaande situatie (de donateurs waren vervallen). Het bestuur zou graag een discussie op gang willen brengen hoe de statuten te wijzigen om daarna de koninklijke goedkeuring aan te vragen.

Muntendam stelde voor dat het bestuur de volgende vergadering met de gewijzigde statuten zou komen omdat volgens de oude statuten toch een afzonderlijke vergadering moest worden uitgeschreven. Aangezien het toch mogelijk moest zijn dat een of andere filantroop een schenking, in welke vorm dan ook, aan de vereniging kon doen (wat een vooruitziende blik) werd besloten dat de vereniging donateurs kon benoemen.

Alle leden waren het erover eens dat de verplichte twee werkuren voor de kliniek moesten vervallen.

Artikel 12 werd zodanig veranderd dat de werkzaamheden onderling werden geregeld. Er werden twee voorwaarden aan toegevoegd te weten:

1. de vereniging had het recht de werkzaamheden aan een tandmeester op te dragen, na hierover met hem een contract te hebben gemaakt
2. indien de werkzaamheden aan een collega opgedragen werden, zou de vergadering een commissie van twee leden benoemen, met als taak minstens tweemaal per jaar de inventaris (eigendom van de RTV en in bruikleen gegeven aan de waarnemer) van de kliniek te inspecteren en een verslag uit te brengen.

Het archief zou bij de secretaris (in plaats van bij de voorzitter) berusten en tevens vond Frank het belangrijk dat er elk jaar een verslag van de werkzaamheden zou zijn om bij belangstellenden de aandacht op de kliniek te vestigen. De kosten kwamen voor de beheerder, waar Themann aarzelend mee instemde.

Van het twaalfde tot het negenendertigste jaarverslag geven deze verslagen een zeer summier opsomming van de werkzaamheden op de kliniek met daarbij een kort verslag van het verenigingsjaar door de secretaris.

Omdat dikwijls de gezelligste vergaderingen in de kliniek waren besloot men er de jaarvergadering te houden. De juryleden werden daarvoor uitgenodigd.

De vergadering legde het advies van de jury naast zich neer

Alleen Bernard Frank uit Amsterdam was aanwezig als jurylid. De jury meende dat de prijs niet kon worden toegekend. Zij gaf de RTV in overweging het beste uit de vijf inzendingen over te nemen, zodat dan, met enige wijzigingen, een bruikbaar toestel kon worden samengesteld. Hierna bedankte de voorzitter in de persoon van Frank de heren juryleden. Zij waren als jury immers niet minder dan drie keer bijeengekomen.

Na een stemming werd besloten niet op het advies van de jury in te gaan en zou aan mej. C. Isebree Moens, inmiddels tandarts te Dordrecht, een eervolle vermelding worden uitgereikt. Deze zou bestaan uit een artikel in het TvT waarin het oordeel van de jury bekend werd gemaakt met daarbij een woord van de secretaris.

De RTV zou niet tot de Maatschappij toetreden

Op 14 maart 1913 was er een brief van het voorlopig bestuur van de NMT ingekomen over de wijze waarop dit tandheelkundig lichaam te vormen was:

1. of de bestaande plaatselijke verenigingen sloten zich als districtsafdeling aan bij de Maatschappij, maar waren dientengevolge verplicht om alle collega's uit die plaats toe te laten.

2. of naast die plaatselijke verenigingen zouden zich, geheel onafhankelijk daarvan, districts-afdelingen van de NMT vormen.

Na een uitvoerige discussie werd besloten het voorlopig bestuur te antwoorden, dat de RTV niet tot de Maatschappij zou toetreden.

In de zomer wilde Themann drie weken met vakantie gaan en hij vroeg of er bezwaar tegen bestond dat, buiten de twee weken dat de kliniek gewoonlijk gesloten werd, de kliniek één week waargenomen zou worden door een collega, die geen RTV-lid was. Aangezien het reglement dit niet toeliet en de andere collega's in die periode aanwezig waren wilden zij die week voor hem waarnemen.

In het jaarverslag over 1913 schrijft Griffijn, dat de grote toeloop van patiënten bewees dat het on- en minvermogende publiek de op de kliniek verleende diensten steeds meer op prijs stelde. Het was evenals het vorige jaar gelukt de uitgaven uit de inkomsten te bekostigen.

Ook over 1914 gaf de financiële toestand geen reden tot bezorgdheid. Dit is opmerkelijk, daar de lijst van verrichtingen in deze twee jaren een dip te zien geeft. En hoewel Krijn Verhoeven in het laatste jaar was toegetreden, wat toch verlichting op de kliniek had moeten geven, was alleen het aantal extracties sterk toegenomen.

De zorgen over de kliniek bleven bestaan

De maanden november en december van 1914 en ook de maanden die daarop volgden was Themann heel veel afwezig wegens een infectie aan een oog. Het bestuur zou zo spoedig mogelijk, wanneer zijn gezondheidstoestand dit toeliet, een bespreking met Themann hebben om te trachten hulp te krijgen voor de werkzaamheden op de kliniek.

Alleen de spreekuren werden waargenomen, maar meer ook niet. Verder werd opgemerkt dat het instrumentarium zich in een slechte toestand bevond. Patiënten waren ook veel te lang onder behandeling. Dergelijke gevallen wezen erop dat er meer hulp moest komen zowel in het belang van de patiënten als voor de naam van de kliniek. Van Dantzig merkte tijdens de jaarvergadering op dat de heer Themann naast zijn particuliere praktijk de kliniek niet in zijn geheel kon waarnemen, omdat dat ieders kracht te boven ging.

Hoek meende dat de kliniek geen reden van bestaan meer had: opgericht met een filantropisch doel beantwoordde zij daaraan geenszins meer. Bovendien had de kliniek verhinderd dat de ziekenfondsen (en ook de gemeente) hier ter stede geld uitgaven voor tandheekkundige hulp; zij verwezen de leden eenvoudig naar de kliniek. In geen enkele gemeente trof men dit aan en volgens hem leek dit het aangewezen tijdstip om de kliniek op te doeken.

Verhoeven was het hier niet mee eens, want de vereniging hield jaarlijks een groot aantal patiënten uit de handen van de onbevoegden en men zou bij het opheffen van de kliniek deze kwakzalvers in de kaart spelen. Muntendam meende dat de kliniek óf moest worden opgeheven, óf er moest voldoende hulp zijn, anders werd de kliniek een blaam voor onze vereniging waaraan zij toch was verbonden.

Volgens Van Dantzig moest er een besluit worden genomen en aangezien Verhoeven de naam van Backer Dirks had laten vallen, stelde Hoek voor deze collega dadelijk uit te nodigen om lid te worden. Drie dagen later werd er een spoedvergadering gehouden om de heer en mevrouw Backer Dirks te balloteren.

Hoek merkte daarbij op dat de financiële regeling tussen de heren Themann, Huisinga en Backer Dirks onderling moest geschieden. Van Dantzig voegde hieraan toe dat in ieder geval het contract met Themann moest worden veranderd. Bij ziekte moest in hulp worden voorzien, want er was geconstateerd dat bij ontstentenis van het hoofd van de kliniek alles vastliep; het

was nodig dat meer dan één collega aan de kliniek zou zijn verbonden.

In de vergadering van maart 1915 werden de heer en mevrouw Backer Dirks - Mahn geïnstalleerd.

Er werd ook een commissie, bestaande uit Muntendam en Frank, benoemd om het instrumentarium te controleren. Nadat deze commissie haar werk had gedaan en was gebleken dat diverse instrumenten moesten worden aangeschaft, werd daarvan aan Themann een lijst ter hand gesteld.

In november van dat jaar overleed Scholten, één der oprichters van de RTV. Naar aanleiding hiervan deed de voorzitter mee dat voor het huis, waar Scholten praktiseerde, gepost werd door een ambtenaar, naar hij meende van Vreemdelingenverkeer, die de patiënten verwees naar Polak in de Hoofdsteeg en Lehman Son in de Oppert. Hij stelde voor de Vereniging van Vreemdelingenverkeer erop te wijzen dat zij haar personeel er op attent moest maken dat dit posten ongepast was.

De kliniek moest verhuizen

Op 4 oktober 1916 werd de RTV in een brief de huur opgezegd voor het pand van de kliniek en dat zou grote veranderingen met zich meebrengen.

In de vergadering van 4 december, waar Oidtmann en Henry als leden voor het eerst aanwezig waren, werd gestemd over het wijzigingsvoorstel van artikel 9 van het H.R. waardoor het voortaan als volgt werd gelezen: Gewone leden der vereniging kunnen worden tandartsen, die te Rotterdam zijn gevestigd, nadat zij door de vereniging zijn benoemd, tenzij twee of meer leden zich tegen de benoeming uitspreken. (Dit was een reactie op het feit dat Scholten jarenlang als enige het lidmaatschap van Oidtmann had tegengehouden).

“*Wat hebben we aan de RTV?*” was de titel van de voordracht die Frank in deze vergadering hield.

In deze voor de RTV zo belangrijke lezing besprak Frank het verleden van de vereniging en gaf een schets van de toestand op dat moment. Vervolgens deed hij een poging aan te geven hoe volgens hem, nu de leden genoodzaakt werden voor de kliniek een andere behuizing te zoeken, een modern ingerichte tandheelkundige kliniek die met jonge werkkrachten een zelfstandig bestaan kon leiden onafhankelijk van de overheid, ziekenfondsen of vakverenigingen, moest worden opgericht.

Dat in ons land het voorbeeld van Rotterdam geen navolging had gevonden, kwam volgens hem, omdat men het, in tegenstelling tot het buitenland, nog niet zinvol vond de geestelijke en lichamelijke gezondheidszorg te bevorderen. Hieronder viel ook het onderhoud van het gebit te beschouwen.

De spreker ging na hoe de RTV, vooral door haar kliniek, gewerkt had en hoe de interesse verminderde toen de stuwkracht van Witthaus, die de tandverzorging van het volk voor ogen had, verdween. Frank zei dat het de idee van Witthaus was dat de gemeente na verloop van tijd de kliniek zou overnemen. Witthaus had dit ook bedoeld als een tijdelijke maatregel om de aandacht van de overheid te vestigen op de noodzaak van tandheelkundige hulp.

Wat de toetreding tot het lidmaatschap van de RTV betrof, sprak hij de wens uit deze voor jonge collega's gemakkelijker te maken dan tot nu toe het geval was.

In het jaarverslag meldde de secretaris dat de uitwerking van deze lezing enorm was. “Laat ons openhartig bekennen”, schreef hij, “dat de RTV aan het dommelen was en dat collega Frank zich zeer verdienstelijk had gemaakt door ons eens flink wakker te schudden”.

Niet minder dan vijf vergaderingen werden er in de tijd van zes weken gehouden om te bespreken of en zo ja hoe, de kliniek voortgezet moest worden.

De Rapportcommissie

De vergadering sprak de wens uit dat de kliniek bleef voortbestaan, met dien verstande dat met de wensen van de RTV-leden rekening zou worden gehouden.

Alle leden brachten hun wensen naar voren. Er werd een commissie benoemd, aanvankelijk als Rapportcommissie ingesteld en later met de uitvoering belast, bestaande uit Frank, Oidtmann en Verhoeven. Zij zouden met het bestuur samenwerken.

Frank vroeg hoe men de financiën voor de verhuizing wilde regelen: zelf betalen, steun zoeken bij particulieren of het aan de autoriteiten te vragen. Bij rondvraag bleek dat Van Dantzig en Hoek niet bereid waren financieel bij te dragen aan een renteloos voorschot, dat voor de veel grotere opzet van de kliniek nodig werd geacht. Verdoorn was tijdens deze vergadering afwezig.

Een week later kwam de Rapportcommissie reeds met haar antwoord op de vraag hoe de kliniek verbeterd en vergroot kon worden. Het verslag bevatte de volgende punten:

1. De commissie was van oordeel dat de kliniek niet meer voldeed aan de eisen van deze tijd en ook niet meer overeenstemde met de bepalingen van de oprichting, namelijk dat het een filantropische inrichting was. De commissie stelde zich op het standpunt dat van een ideale filantropische tandheelkundige behandeling moest worden afgezien en dat zij in de toekomst meer als een gewone tandheelkundige kliniek voor on- en minvermogenden moest worden beschouwd. Dit ter bestrijding van de onbevoegde uitoefening van de tandheelkunde in Rotterdam.

Met de gemaakte winst zouden de aflossing van het kapitaal en de rente worden betaald en de werkende leden worden bezoldigd

2. Men had de keuze tussen het huren of kopen van een pand. Om verschillende redenen had het laatste de voorkeur. De uitvoering van dit plan achtte de commissie heel goed mogelijk vooral met een uitbreiding van de exploitatie van de kliniek.

De benodigde gelden zouden uit giften van derden moeten komen of uit een vrijwillige lening van de leden van de RTV. Dit laatste werd het meest geschikt geacht. De algemene vergadering besliste over het uit te geven aantal aandelen. De commissie dacht f 18000,- voor een pand en f 2000,- voor de inrichting nodig te hebben.

3. De Rapportcommissie stelde voor de volgende commissies in te stellen ter bespoediging van de werkzaamheden:

- a. een financiële commissie. (F.C.) Deze commissie zou zich moeten bemoeien met het kopen van een pand en later met het beheer van het kapitaal en de controle op de inkomsten en uitgaven.
- b. een technische commissie (T.C.) voor de inrichting, het aanschaffen van materiaal en het aanstellen van personeel. Zij zou de leiding van de algemene werkzaamheden hebben.
- c. een propaganda commissie (P.C.) die zou zorgen voor advertenties, kennisgeving aan medici, het verspreiden van brochures, boekjes enz.

Het was de bedoeling dat in elke commissie een bestuurslid en twee gewone leden zitting hadden.

Het realiseren van de nieuwe kliniek

Iedereen had zo zijn zegje over deze voorstellen en mevrouw Muntendam vroeg of wij niet belastingplichtig zouden zijn nu we de eigenaar van een pand werden. Themann antwoordde dat dat niet zou veranderen en Frank voegde daaraan toe dat we een filantropische vereniging bleven; tenslotte beheerde en controleerde de RTV geheel belangeloos de kliniek.

Met algemene stemmen werden de voorstellen van de Rapportcommissie aangenomen. De leden van de drie commissies werden benoemd en er werd voor f 5000,- aan geld toegezegd.

Bij het maken van de begroting werd er uitgegaan van de bruto opbrengst over 1916, die volgens Themann f 5840,- bedroeg. Wanneer hiervan de onkosten aan personeel, huur, verbruiksmaterialen enz. werden afgetrokken, resulteerde dit in een netto opbrengst van f 2840,-

Inkomsten van de vereniging:	uitgaven:
huur bovenwoning f 800,-	rente hypotheek en aflossing f 2225,-
huur kliniek 750,-	
inkomsten kliniek 2840,-	
f 4390,-	

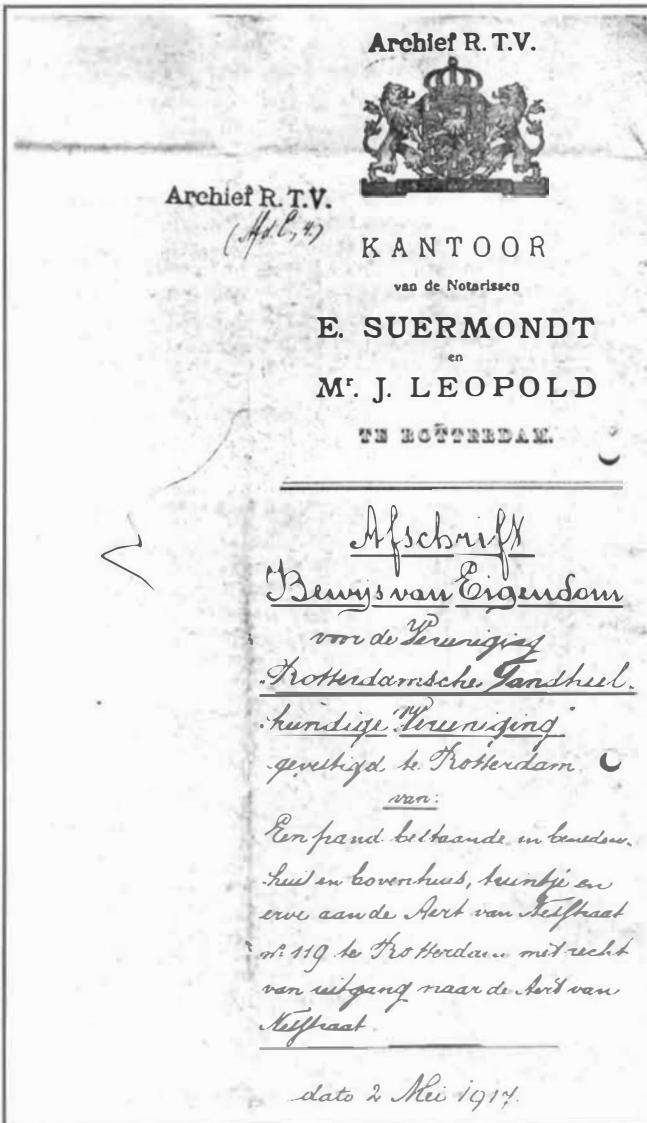
Waardoor het batig saldo van de vereniging in deze berekening f 2165,- werd.

De voorzitter vroeg of de toekomstige werkende leden voor dit bedrag bereid waren in de nieuwe kliniek te werken. Mits de dagen op gezette tijden versprongen, zodat ieder lid gelijke kansen kreeg, bleken de werkende leden Huisinga, de heer en mevrouw Backer Dirks, Oidtmann, Henry en Themann deze voorwaarden te accepteren.

Men had echter het onderhoud aan het pand niet meegerekend en toen men daar enige dagen later opmerkzaam op werd gemaakt, bleek dat er slechts f 1480,- als honorarium voor de werkende leden zou overblijven. Frank merkte op dat het honorarium dan wel niet zo hoog was, maar dat gedurende de eerste elf jaren de leden van de RTV helemaal geen honorarium hadden ontvangen. Waarop voorzitter Themann zei dat de opbrengst sinds die tijd toch wel was verviervoudigd.

Niettegenstaande de gecorrigeerde berekening stelden alle zes voornoemde leden zich toch beschikbaar.

Muntendam meende dat deze

Afb. 17. 1^e bladzijde Hypotheekakte

zaak goed onder ogen moest worden gezien, omdat er nu jonge collega's voor een gering honorarium gingen werken en bovendien nog voor een belangrijk bedrag borg zouden staan. Hij rekende voor dat wanneer de zaak spoedig mis zou lopen er een aansprakelijkheid van ongeveer f 1000,- per lid overbleef.

In de aprilvergadering deelde Muntendam namens de F.C. mee dat het pand Aert van Nesstraat 119 voor de vereniging voor f 17.000,- was aangekocht. Het pand bestond uit een beneden- en een bovenhuis, beide door huurders bewoond.

Na veel moeite kregen we in juli de beschikking over dit pand, maar per 1 mei moest de oude kliniek worden verlaten. De voorzitter huurde een voormalige groentewinkel aan de Aert van Nesstraat 84 (hoek Nadorstraat) voor f 40,- per maand om de kliniek tijdelijk te huisvesten en met geringe kosten werden een wachtkamer en een spreekkamer ingericht.

Verhoeven wist de vereniging aan een hypotheek te helpen. De notaris vereiste een hoofdelijke stemming over het voorstel op het pand een hypothecaire lening te sluiten van f 15.000,- à 4 1/2 % per jaar van mevrouw Huysert uit Numansdorp. Het voorstel werd in de vergadering van 25 april met algemene stemmen aangenomen.

De volgende vijf vergaderingen werden gehouden ten huize van Oidtmann, Eendrachtsweg 54. Daar werden op voorstel van de T.C., weliswaar na veel discussie, met algemene stemmen enige punten vastgesteld, te weten:

1. de spreekuren bleven gehandhaafd van 8 - 9 uur v.m.
2. de nieuwe situatie op de kliniek zou ingaan per 1 mei (dus ook in de tijdelijke behuizing)
3. de regeling voor de spreekuren zou elke twee maanden een dag verspringen
4. er zou door twee leden drie avonden worden gewerkt.

In het koopcontract (2 mei) stond dat de RTV het huis had gekocht. De notaris heeft voor zijn bemiddeling geen overdrachtskosten in rekening gebracht. De leden Van Dantzig, Hoek en Verdoorn, die niet meegetekend hadden, moesten een stuk tekenen dat zij als niet-aandeelhouders geen recht hadden op het pand.

Het was een uitkomst dat de bewoners van het bovenhuis spoorloos waren verdwenen en door met de benedenbewoners te onderhandelen betrokken deze huurders het bovenhuis, waar in ongelooflijk korte tijd door de voortvarendheid van Themann het nodige werk werd verzet.

De F.C. had berekend dat voorlopig van de toegezegde f 7700,- door de leden slechts f 4500,- nodig was. Op 3 mei werd bij de notaris een akte opgemaakt waarbij door de RTV schuld werd erkend voor de volgende bedragen:

Aan de heer J.J. Backer Dirks	f 200,-
Aan de heer L.M. Frank	f 1000,-
Aan de heer J.J. Griffijn	f 100,-
Aan de heer L.A. Henry	f 200,-
Aan de heer H. Huisinga	f 200,-
Aan de heer A.J.A. Oidtmann	f 300,-
Aan de heer G.L.B. Themann	f 200,-
Aan de heer K. Verhoeven	f 1000,-
Aan de heer J.H. Muntendam	f 800,-
Aan mevrouw M. Muntendam	<u>f 500,-</u>
	f 4500,-

Dit bedrag met een eventueel daarbij te lenen bedrag van f 2300,- tegen 5% per jaar zou worden uitgeloot op de jaarvergadering van de vereniging te beginnen in de jaarvergadering van januari 1924. Ieder jaar zouden minstens vijf nummers (in bedragen van f 100,-) worden uitgeloot.

De Rapportcommissie, later Regelingscommissie genoemd, had de verhouding tussen de kliniek en de vereniging zo gedacht, dat de kliniek zoals voorheen het eigendom bleef van de RTV en onder die vlag bleef varen. Het grootinstrumentarium zou het eigendom blijven van de kliniek, terwijl het klein instrumentarium verdeeld zou worden onder de werkende leden. De verhouding van nieuwe leden van de RTV tot de kliniek was zodanig dat ze, om op de kliniek werkzaam te kunnen zijn, eerst één jaar lang zonder vergoeding moesten werken. Daarna konden zij door de vergadering als werkend lid worden benoemd. De commissie stelde die termijn van een jaar voor, omdat de jaarlijkse aflossing f 500,- bedroeg en de verdiensten ook op dat bedrag werden begroot. Verder werden ook met algemene stemmen de reglementswijzigingen aangenomen, dat bij ontbinding van de vereniging de eigendommen en de schuld van de RTV overgingen op de kliniek, die dan voortgezet zou worden door de werkende leden en de aandeelhouders.

Backer Dirks maakte zich verdienstelijk door een kliniekreglement, dat uit 20 artikelen bestond, samen te stellen. (zie bijlage)

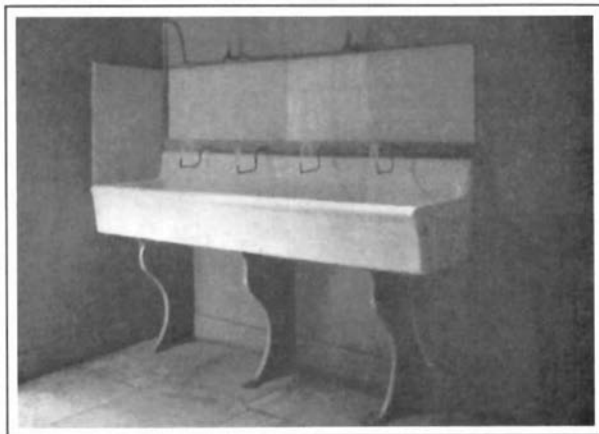
De propagandacommissie

In de loop van het jaar kwam ook de propagandacommissie met voorstellen:

1. aan de medici zou een circulaire worden verzonden met het verzoek deze in de wachtkamer op te hangen om op deze manier de on- en minvermogenden te bereiken
2. op verschillende gronden werd besloten niet te adverteren (te duur, een te grote toeloop en dat was iets voor onbevoegden)
3. de brochure zou worden herzien en opnieuw worden gedrukt
4. er zouden populaire voordrachten op tandheelkundig gebied worden gehouden en deze zouden in de wachtkamer op de kliniek worden aangekondigd
5. er zou een tentoonstelling worden georganiseerd (zoals de TBC-tentoonstelling, die onlangs in "Ons Huis" was gehouden). We zouden daartoe ons in verbinding moeten stellen met de Vereniging tot Bestrijding van het Tandbederf en Het Groene Kruis
6. er zouden een jaar lang statistieken gemaakt worden van de fondsleden die de kliniek bezochten
7. het propageren van mondhygiëne d.m.v. het ophangen van kernachtige spreuken. Ook hiervoor zou contact worden opgenomen met de Vereniging tot Bestrijding van het Tandbederf
8. het verspreiden van tandenborstels en tandpoeder (tegen inkoopprijs)
9. bij instellingen en fabrieken zou een kaart worden opgehangen die de aandacht op de kliniek vestigde, bijv. bij het Leger des Heils en de Volksbond tegen drankmisbruik enz.

Men had er ook nog aan gedacht om particulieren en instellingen in de gelegenheid te stellen contribuerend lid van de RTV te worden voor behandeling van hun personeel op een eventueel apart spreekuur.

De indeling van de nieuwe kliniek

Afb. 18. Spoelinrichting

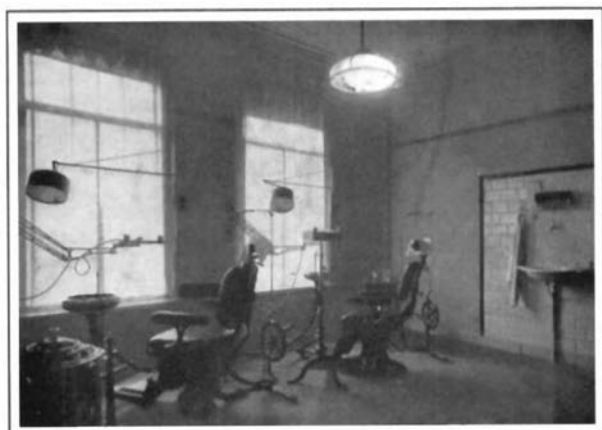
De behandelstoel in deze kamer stond in de serre.

Tussen de spreek- en de wachtkamer was een kleine ruimte voor de praktijkjuffrouw en een doorloop.

Op de 1e verdieping was aan de voorzijde over de gehele breedte de vergaderruimte en aan de tuinzijde een spreekkamer, waar twee behandelstoelen stonden. Tussen deze kamers was nog een ruimte die niet werd gebruikt.

Afb. 19. Behandelkamer (beneden)

Afb. 20. Behandelkamer (boven)

Om ons een voorstelling te maken hoe de nieuwe kliniek er uitzag en was ingedeeld kunnen we gebruikmaken van oude foto's en de tekeningen die nodig waren voor de verbouwing. Het pand was bijna 5 meter breed en 12 meter diep.

Wanneer men de kliniek door de hal binnenkwam had men recht vooruit een gang die uitkwam in de spoelkamer.

Links van deze gang waren aan de voorzijde de wachtkamer en aan de achterzijde een spreekkamer.

Wat als eerste opvalt bij het bekijken van de interieurfoto's zijn de trapboormachines.

Een van de boormachines was overgenomen van Krijn Verhoeven en een pompstoel van Henry voor resp. f 50,- en f 150,-.

Voor een instrumentenkast van Griffijn betaalde de vereniging f 60,-.

De kamers werden verwarmd door kolenkachels.

In oktober kon met het behandelen van patiënten in de nieuwe ruimte worden begonnen

Op 8 oktober werd de kliniek officieus geopend tijdens een vergadering, die voor de eerste keer in de nieuwe vergaderruimte werd gehouden. De voorzitter herdacht tijdens de opening van de vergadering de oprichter en er werd een portret van Witthaus onthuld. Hij besloot zijn openingsrede met de wens dat allen, vooral de werkende leden, hun medewerking zouden verlenen zodat de vereniging haar goede naam zou handhaven.

Belangrijk in 1917 was ook dat de voorzitter in het najaar mededeelde dat de vereniging contact had gehad met de besturen van drie ziekenfondsen die iets voor hun leden wilden doen. In zijn jaarverslag schreef de secretaris dat de besprekingen niet het gewenste resultaat hadden gehad. Omdat dit voor velen van ons de eerste schreden op geheel onbekend terrein waren, behoorden wij ons goed in te werken in de ziekenfondsangelegenheden teneinde in de toekomst goed beslagen ten ijs te komen.

Frank zei dat het voor het eerst was dat de ziekenfondsen overleg wilden om een regeling te treffen voor het verstrekken van conserverende tandheelkundige hulp aan hun leden.

Themann voegde daaraan toe dat hij om voeling met het ziekenfonds te houden een verzoek van het RAZ (Rotterdamsch Algemeen Ziekenfonds) had aangenomen om als tandarts bij dat fonds te gaan werken.

Naar aanleiding van een lezing door dr.C. van der Hoeven uit Den Haag was er door het Groene Kruis een commissie benoemd die voorstellen zou doen over het verstrekken van tandheelkundige hulp aan de bevolking. In principe had deze commissie besloten in een deel van Rotterdam een proef te nemen met het behandelen van schoolkinderen. Omdat dit een actie was van het Groene Kruis meende Frank dat de RTV de organisatie niet in handen moesten nemen, maar wel moesten trachten invloed uit te oefenen. Besloten werd de kliniek tegen vergoeding beschikbaar te stellen. Daarop werd bericht ontvangen dat dit zeer op prijs werd gesteld, maar dat het in de bedoeling lag de kinderen in of zeer dicht bij de school te behandelen. Aangezien er niet te veel mocht worden geëist van de werkende leden stelde Oidtmann voor de bedoelde hulp over te laten aan een collega, die zich hieraan geheel kon wijden en er ook voor werd gehonoreerd.

In 1917 waren er van de 32 in Rotterdam praktiserende collega's maar 14 lid van de RTV.

Het hoogtepunt van dit enerverende jaar 1917 was toch wel de opening van de kliniek ook al zou de officiële opening pas plaatsvinden op maandag 7 januari 1918 in de gehoorzaal van het Coolsingelziekenhuis aan de Crispijnlaan 94.

De voorzitter liet in zijn redevoering uitkomen dat er een uitgebreid terrein voor de tandheelkunde braak lag en hoe weinig het nut van goede hulp werd ingezien, zelfs door de plaatselijke overheid, terwijl het toch zeker een volksbelang was. Tevens hield de kliniek velen uit handen van onbevoegden.

Daarna hield Van der Hoeven een lezing, waarbij hij wees op het grote nut van een goed functionerend gebit. Volgens hem was het onbillijk om van tandheelkundigen te verlangen de minderbedeelden geheel of bijna geheel gratis te behandelen, omdat er heel veel werk mee was gemoeid.

Vanuit Gleiwitz ontving de RTV tijdens deze bijeenkomst een gelukstelegram van Witthaus. Tenslotte werden de aanwezigen in de gelegenheid gesteld de nieuwe kliniek te bezichtigen.

Afb. 21. De kliniek aan de Aert van Nesstraat

In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe het de vereniging verging onder leiding van Frank.

Mr A. R. ZIMMERMAN,
BURGEMEESTER VAN ROTTERDAM.

Archief R. T. V.

(Afd. 8, 11.)

ROTTERDAM, 5 Januari 1918.

Den WelEdelGeooren Heer Joh. J. Griffijn,

A l h i e r.

Zeer Geachte Heer Griffijn,

Het doet mij ten zeerste leed U in antwoord op Uw schrijven van 2 dezer te moeten oerichten, dat ik in de eerstvolgende dagen zoozeer in beslag genomen oen, dat ik mij op den avond van 7 Januari a.s. niet kan vrijmaken en derhalve niet in staat oen de opening van de Tandheelkundige Kliniek bij te wonen.

Ik verzoek U te willen gelooven dat zulks mij leed doet en dat ik gaarne met de nieuwe instelling zou heooen kennis gemaakt. Wellicht wilt U de goedheid heooen dit aan Uwe medenestuurders mede te deelen en tevens dat ik hoop dat zich oinnen niet te langen tijd voor mij de gelegenheid mag voordoen de kliniek te bezoeken.

Met hoogachting verblijf ik

Uw dienstwillige dienaar,

5.

DE JAREN TOT HET OVERLIJDEN VAN FRANK IN 1926

In deze jaren kwam er steeds meer werk op de leden af en bestond er behoefte nog een kliniek te openen.

In verband met de nieuwe omstandigheden, bijvoorbeeld dat de leden niet meer verplicht waren om op de kliniek te werken, werd er een commissie benoemd om het H.R. te herzien. Verder verwisselde Themann de voorzittersplaats met Frank en werd Backer Dirks secretaris. Huisinga zou nog een jaar penningmeester blijven.

Er waren enkele onderwerpen die de leden bezighielden zoals de behandeling van de Duitse krijgsgevangenen, het samenstellen van een reizend museum en de behandeling van schoolkinderen. Terwijl de nieuwe behuizing van de kliniek een stimulans was een krachtige propaganda te voeren op het gebied van de mondverzorging.

De Eerste Wereldoorlog was nog niet voorbij en hoewel Nederland hierin een neutrale houding had aangenomen wilde dat niet zeggen dat tandartsen er niets van hebben gemerkt.

Grondstoffen en materialen kwamen vaak uit het buitenland en werden vooral in het jaar 1918 schaars, hoewel men niet zijn toevlucht behoefde te nemen tot surrogaten.

De uitoefening van de praktijk werd hen daardoor nooit onmogelijk gemaakt. Alle correspondentie over het aanvragen van materialen werd in het laatste oorlogsjaar geschreven. De rubber, voor het vervaardigen van prothesen, werd verstrekt door de N.O.T. (Nederlandsche Overzee Trust) waar de RTV pas in mei 1918 als rubberverbruiker werd toegelaten. Naast rubber werd ook celluloid gebruikt. De kleur van dit materiaal was esthetischer, maar ermee werken had veel nadelen. Een verbetering kwam pas in 1923 toen Hekolieth, een cellulose produkt, in de handel kwam. De verwerking van dit materiaal had echter ook vele bezwaren.

Ook kunsttanden kreeg men via de N.O.T. De gouddistributie ging, in verhouding tot de in vorige jaren verbruikte hoeveelheden, via daartoe aangestelde firma's uit van de Nederlandsche Bank.

De vereniging wendde haar invloed aan bij stedelijke en landelijke autoriteiten. Zo moest zij in het belang van haar leden en haar kliniek alle zeilen bijzetten bij de Bureaus van Kolendistributie en bij de rantsoenering van gas en elektriciteit.

Ook in andere aspecten was de oorlog voor de leden merkbaar. Toen de Maatschappij de RTV in 1918 verzocht de jaarvergadering in onze stad te organiseren kon de traditionele boot-

N.O.T.-Adviseur voor Dental-Rubber
OUDE GRACHT 259
UTRECHT.

UTRECHT, 16 Mei 1918.

Rotterdamsche Tandheelkundige
Kliniek,
Aert v. Nesstraat 110.
Rotterdam.

Myne Heeren,

Heden ontving ik bericht van de N.O.T.

dat U als rubberverbruiker bent toegelaten. Ik zend U hierby een formulier voor het sluiten van een contract voor Dental rubber.

Belieft verzoek ik U dit te teekenen, de naam van Uw importeur en van de voor U garandeerende bankinstelling in te vullen en het terug te zenden.

Hoogachtend,

Afb. 23. Brief NOT-Adviseur voor Dental-rubber.

den. Men was in kleinere kring meer op elkaar aangewezen en spontaan ontstonden er plaatselijke activiteiten.

Aangezien de RTV een vraaggezelschap was met een invitatie die pas mogelijk werd na één jaar vestiging in Rotterdam, was in 1917 minder dan de helft van de hier gevestigde tandartsen RTV-lid. Door officiële instanties werd dan ook wel eens de vraag gesteld of ons gezelschap wel het recht had om namens de Rotterdamse tandartsen te spreken.

Die verhouding veranderde gelukkig toen in januari vier nieuwe leden werden geïnstalleerd.

Tegen het einde van 1918 werden de leden in een vertrouwelijke brief door de secretaris van de mening van het bestuur op de hoogte gesteld, dat zij de komende bespreking van de tarieven een goede aanleiding zou vinden om diegenen onder de Rotterdamse collega's, die geen lid van de vereniging waren en die wij toch graag in ons midden zouden zien, te polsen of een eventuele uitnodiging tot het lidmaatschap bij hen instemming zou vinden. De vriendschap-

GEMEENTELIJK DISTRIBUTIEBEDRIJF - ROTTERDAM.
Kantooruren 9 tot 5. Oppert 129. Telefoon 4. 684. 616.
6. 686. 616

ROTTERDAM, 12 December 1920

I. S.

Hiermede bericht ik U, dat van af heden alleen een extra rantsoen huishoudzeep van hoog en/of laag vetzuurgehalte mag worden verstrekt aan geneesheren, tandartsen, apothekers en vroedvrouwen, wier namen voorkomen op een door mij ontvangen lijst van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, afd. C. Z. Geneeskundig Bureau, te Sweelinckstraat 55 te 's-Gravenhage. Aangezien uw naam op deze lijst niet voorkomt, kan voortaan door mij geen bon meer voor deze zeep aan Uw adres worden afgezonden.

De Directeur
van het Gemeentelijk Distributiebedrijf.

A.R.C.
9 Sept 19

Gemeentelijk Distributiebedrijf, Rotterdam.

ZEEP VOOR GENEESKUNDIGEN, enz.
(VETZUURGEHALTE 60%).

H. E. Geneeskundigen, Tandartsen, alsmede Vroedvrouwen en Wijkverpleegsters die van het gemeentelijk distributiebedrijf zeep gebruik wenschen te maken worden verzocht hiervan schriftelijk kennis te geven aan het kantoor, Oppert 129.

DE DIRECTEUR VAN HET GEM. DISTRIBUTIEBEDRIJF.
Rotterdam, 4 September 1918.

Afb. 24 + 25. Berichten van Gemeentelijk Distributiebedrijf Rotterdam.

pelijke geest mocht in geen geval in gevaar worden gebracht. Daarom was een voorafgaande vergadering gewenst om te bepalen welke collega's er zouden worden uitgenodigd. Voorlopig werd besloten alleen de oud-leden Van den Hoek, Pestman Koning en Mahler te vragen. Alleen Van den Hoek reageerde positief. Zijn lidmaatschap zou echter maar van korte duur zijn want in de zomer van 1919 bedankte hij in verband met zijn vestiging te Scheveningen.

In een buitengewone vergadering om de tariefsverhoging te bespreken waren behalve de RTV-leden ook andere tandartsen uit Rotterdam aanwezig, waaronder Cl. Mahler.

De geïnterneerde Duitse krijgsgevangenen

In het begin van het jaar 1918 bereikte de RTV het verzoek van Dr. J.A. Smits, chef van de geneeskundige dienst van de geïnterneerde Duitse krijgsgevangenen in het gebied Rotterdam, of zij de tandheelkundige hulp aan deze mensen op zich wilde nemen.

Een leidraad voor die behandeling was dat met eenvoudige middelen de patiënt in de gelegenheid moest blijven om later onder gunstiger omstandigheden zijn gebit conserverend te laten behandelen. Met het oog op het grote aantal patiënten was het wenselijk om een speciaal tarief te berekenen.

Smits had er bezwaar tegen alle tandartsen aan zijn dienst te verbinden, maar wilde wel een overeenkomst met de RTV sluiten als deze een regeling trof, waardoor de administratie en afrekening uitsluitend door de RTV met de dienst zou geschieden. Aan officieren zou de hulp in de huispraktijk verstrekt worden en aan minderen op de RTV-kliniek tijdens speciaal daarvoor gereserveerde uren.

Kennelijk waren de leden enthousiast: er werd in maart een spoedvergadering uitgeschreven en een contract opgesteld. Hoewel er veel werk was verzet bleef er aan het einde van het jaar toch een nare smaak achter. Op 15 juli schreef de secretaris aan de dienst o.a.: "Indien de Duitse regering in deze niet geneigd is te handelen volgens deze inzichten (dat ook in het prothetische deel van de behandeling door de leden van de RTV voorzien zal kunnen worden) dan zou de RTV u willen voorstellen de gehele overeenkomst ten spoedigste te verbreken".

Toen in oktober eindelijk een schrijven van Smits werd ontvangen, waarin hij de nieuwe voorwaarden aanvaardde, was de oorlog bijna voorbij.

In het jaarverslag wordt over de geïnterneerden met geen woord gerept.

De Propagandacommissie

Hierin hadden zitting: Mevrouw Muntendam - Isebree Moens, de stuwende kracht zowel in deze commissie als in de Ned. Ver. tot Bestrijding van het Tandbederf. Frank, met zijn vele initiatieven en vindingrijkheid om nieuwe ideeën te lanceren en tenslotte Griffijn die in alles wat propaganda betrof geïnteresseerd was. Aan hun werk was vermoedelijk de grotere bekendheid van de kliniek te danken. Zij namen de verspreiding van de 500 nog aanwezige schoolplaten weer ter hand, gaven een groot aantal exemplaren van de kleine brochure uit en stelden een drietal spreuken samen. Deze waren op zeer stevig karton (44 x 20 cm) gedrukt.

- "Wie zijn tanden regelmatig laat onderzoeken en behandelen, behoudt deze en blijft verschoond van kiespijn" -
- "Behoudt uwe tanden door ze regelmatig te borstelen" -
- "Wie dan alleen tandheelkundige hulp inroept, als hij kiespijn krijgt, loopt gevaar zijn tanden vroeg te verliezen" -

Deze spreuken werden verzonden aan fabrieken, tehuizen, winkels, instellingen, ziekenhuizen, openbare- en wachtlokalen enz. In het archief is een schrift van mevrouw Muntendam aanwezig met de adressen en ook de aantekening dat deze kartons wel of niet waren opgehangen.

PROPAGANDAFONDS

— VAN DE —

Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging.

KLINIEK:

AERT VAN NESSTRAAT 119.

L. S.

De Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging stelt zich voor, meer dan tot nu toe, een krachtige propaganda te gaan voeren voor een rationeele mond- en tandverzorging onder het volk te dezer stede.

Dit gebied der lichaams-hygiëne wordt nog geheel verwaarloosd.

In intellectueele kringen evenwel erkent men meer en meer de waarde van een goed verzorgd stel natuurlijke tanden tot behoud van een goede gezondheid, tot het in stand houden van ongebroken lichaams capaciteit.

In 't kort, algemeene invoering van mond- en tandhygiëne is een waar volksbelang

Nis vordert het voeren van propaganda geldelijke offers.

De Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging doet derhalve een beroep op Uwe medewerking tot het stichten van een fonds, dat uitsluitend voor bovengenoemd doel zal worden gebruikt. Uwe jaarlijksche bijdrage of gift in eens zal door ons gaarne worden aanvaard.

Hoogachtend,

De Tandartsen,

A. BACKER DIRKS—MAHN.	L. H. VAN HULSTEYN.
J. J. BACKER DIRKS.	J. H. MUNTENDAM.
F. VAN DANTZIG.	M. MUNTENDAM—
A. EDEL.	ISEBREE MOENS.
L. FRANK.	A. J. M. OIDTMANN.
C. FRENKEL—WIENER.	A. SLOOTEN.
JOH. J. GRIFPJIN.	G. L. B. THEMANN.
L. A. HENRY.	J. A. VERDOORN.
ADR. J. HOEK.	KRIJN VERHOEVEN J.Lzn.
H. HUISINGA.	

ROTTERDAM, Maart 1918.

Alle leden van de Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging stellen zich beschikbaar tot het ontvangen Uwer mededeeling.

Afb. 26. Propagandafonds

Met deze controle heeft collega Themann zich verdienstelijk gemaakt en het bleek dat ongeveer 80% aan het doel beantwoordde.

Om een krachtige propaganda te gaan voeren voor een rationeele mond- en tandverzorging werd een propagandafonds in het leven geroepen, maar dit kreeg niet veel financiële steun. Alleen de Ver. tot Bestrijding van het Tandbederf en slechts een enkele particulier konden voor dit streven worden gewonnen.

Tentoonstellingsplan. Met de oproep voor dit plan had de commissie meer succes. Dat het bij velen weerklank vond bleek wel uit de steun, zowel financieel als in natura, die de P.C. ontving. Ook hier kreeg zij weer de meeste steun van de Ver. tot Bestrijding van het Tandbederf waarbij de RTV beloofde in de toekomst de tentoonstelling aan die vereniging af te staan op voorwaarde dat de eerste in Rotterdam zou plaatsvinden. Er verscheen een artikel in het TVT waarin werd medegedeeld dat het de bedoeling van de tentoonstelling was de aandacht te vestigen op:

“Gezonde en logische begrippen aangaande mond- en tandverzorging, zowel voor ontwikkelde leken als voor beoefenaren van verwante wetenschappen, overheidspersonen en belangstellende betergesitueerden. Omdat de RTV een beroep doet op de medewerking van Nederlandse tandartsen spreekt het vanzelf dat de te bereiken resultaten niet alléén van plaatselijk Rotterdams belang en nut zullen zijn. Daardoor zal het beheer van een dergelijke tentoonstelling op den duur het beste geschieden door de Ned. Ver. tot Bestrijding van het Tandbederf (waaraan werd toegevoegd dat het niet om de eer maar om de resultaten ging).

Alle facetten van de tandheelkunde zullen aan de orde komen en daarbij dient de aandacht te worden gevestigd op profylactische maatregelen, goede en slechte gewoonten en ook op de

regeling van de tandheelkunde door de ziekenfondsen, gemeentebesturen en de staat”.

Daartoe ging in juni 1918 een bericht van de RTV uit met het verzoek om medewerking door toezegging van geldelijke steun of door het zenden van zowel gewone als bijzondere objecten.

Er werd een assistent aangenomen

De resultaten van de nieuwe kliniek waren dermate gunstig dat mevrouw Muntendam voorstelde een avondspreekuur te beginnen. Wanneer de leden het niet zelf zouden kunnen doen, moest er maar iemand van buiten de vereniging worden aangetrokken. In principe werd besloten om een proef te nemen met een assistent voor de tijd van twee of drie maanden. Wanneer het de leden, volgens Van Dantzig, in de privé-praktijk goed ging, zou de animo voor het werken op de kliniek verminderen. Hij voelde veel voor een proef speciaal met een *avondspreekuur*: de klinieken van onbevoegden als De Vries & Zonneveld hadden er hun toeloop aan te danken.

Het was de bedoeling dat de assistent, om de taak van de werkende leden te verlichten, tegen het einde van het ochtendspreekuur kwam en dan met zijn werk aanving. De leden zouden zijn salaris van f 150,- in de maand opbrengen en er zouden materialen voor hem worden aangeschaft.

De proef begon op 15 juli en na zes weken had de assistent f 255,- bruto ingebracht, terwijl de kosten f 55,- waren. De voorzitter merkte op dat hij blij was dat de proef was genomen; het eindigde met een tekort maar er was veel van geleerd. Besloten werd om de toestand niet te continueren. Over het algemeen was de proef te kort en op een ongunstig moment begonnen. Een voordeel was echter dat de assistent in augustus de ochtendspreekuren had waargenomen en zo had voorkomen dat in de vakantiemaand deze uren door anderen moesten worden overgenomen. Verder was het gunstig dat er vanaf die tijd avondspreekuren waren en was de hoop voorlopig gevestigd op jonge krachten uit de vereniging zelf.

Liquidatie van de Vereeniging Rotterdamsche Tandheelkundige Polikliniek

Wat ook een slechte afloop had, maar waarom de leden waarschijnlijk hebben zitten gniffelen, was de ontbinding per november van de “Vereeniging Rotterdamsche Tandheelkundige Polikliniek”. In een rondschrijven deelde Maurice Son echter mee dat hij meende op eigen kosten het nuttige werk van de geliquideerde vereniging te moeten voortzetten. Intussen was hem gebleken dat dit op den duur zonder geldelijke steun van anderen niet mogelijk zou zijn en “of de leden toch maar voor een gelijk bedrag als vroeger in de zak wilden tasten” zoals Themann het op een RTV-vergadering uitdrukte.

Onder één van de convocaten voor een vergadering schreef Backer Dirks: “Hoofdelijke omslag van de wijnrekening (verzoeken véél geld mee te brengen)”.

Compensatieaandelen

Hoe was het na een jaar met de financiën voor de werkende leden gesteld? In het tijdvak mei 1917 - mei 1918 was er een batig saldo van f 2155,53.

De F.C. had een bedrag van f 500,- vastgesteld voor de aflossing van de hypotheek (tot f 12.000,-) of het aflossen van de obligatielening. Wanneer er winst werd gemaakt dan moest dit bedrag door de werkende leden worden opgebracht. Als tegenprestatie zouden aan hen compensatieaandelen worden uitgegeven. Zou er verlies zijn dan moest door deze leden worden bijgepast.

COMPENSATIE-AANDEEL

Uitgegeven ten laste van de Kliniek der
ROTTERDAMSCHIE TANDHEELKUNDIGE VEREENIGING

Jaar van uitgifte 19_____ No. _____

Groot **Vijf en Twintig Gulden**

rentegevend 5% 's jaars.

HET BESTUUR DER R.T.V.:

DE FINANTIEELE COMMISSIE:

Voorzitter,

Voorzitter,

Secretaris,

Secretaris,

Penningmeester

Lid,

Archief R. T.V.

Atb. 27. Compensatie-aandeel

de al uitgekeerde vergoeding van de materialen.

Volgens bovenstaande redenering kwam de F.C. aan de volgende berekening:

Henry	5 compensatieaandelen	f 125,- en	f 453,90 contant
Themann	2 "	50,-	133,63
Oidtmann	4 "	100,-	347,10
Huisinga	5 "	125,-	373,80
Backer Dirks (2x)	4 compensatieaandelen	100,-	347,10
		f 500,-	f 1655,53

In november 1918 deelde de voorzitter mee dat er voor het eerst in één maand meer dan f 1000,- was ingekomen. In de volgende maanden zouden de bruto-inkomsten op de kliniek steeds dit record breken. Het batig saldo in mei 1919 bedroeg f 4136,39.

In 1919 was de vereniging druk bezig met de voorbereiding van de tentoonstelling en het verzoek aan de gemeente om over te gaan tot de oprichting van gemeentelijke tandheelkundige klinieken en de instelling van een schooltandverzorging (STV).

In dit jaar kwam Henry als penningmeester in het bestuur nadat eerst Verhoeven hiervoor gekozen was. Deze bedankte echter voor zijn benoeming omdat hij te weinig tijd had en in principe niet op zondag wilde vergaderen.

De tandheelkundige tentoonstelling

De plannen om een tentoonstelling in te richten waren door het bestuur van de Ver. ter Bestrijding van het Tandbederf goedgekeurd en het had de RTV een vrijwel blanco krediet verstrekt.

Het Groene Kruis had een commissie benoemd om de mogelijkheid te onderzoeken tandheelkundige hulp aan de bevolking te verlenen. In die commissie hadden zitting: Dr. J. Ph. Elias, inspecteur van de gemeente scholen en later voorzitter van Het Groene Kruis, de heer A. de Koe, directeur van "Ons Huis", Van der Hoeven en twee onderwijzers. Zij hadden dit plan na verloop van tijd laten varen en besloten om het geld, dat daarvoor was uitgetrokken, te besteden aan de tentoonstelling. Evenals de eerst genoemde vereniging had ook Het Groene Kruis voorwaarden:

Deze compensatieaandelen (20 stuks van f 25,- per jaar) werden aan hen gegeven in verhouding tot hun arbeid en afgerond tot het meest nabij gelegen veelvoud van f 25,-. De aandelen waren rentegevend omdat tegelijk met de uitgifte ervan een schuld verdween waar ook rente voor betaald moest worden. Het kwam er kennelijk op neer om zo snel mogelijk de hypotheek af te lossen en daarna pas de werkende leden te betalen.

Van de bruto opbrengst waren reeds de algemene kliniekkosten als: rente, lonen, gas en elektriciteit (f 1706,82) afgetrokken en verder

1. dat haar naam er mee verbonden zou zijn
2. dat na Rotterdam allereerst de tentoonstelling in enkele afdelingen van Het Groene Kruis in Zuid-Holland zou rondreizen
3. dat er een gids zou worden uitgegeven
4. dat er zo nu en dan populaire tandheelkundige lezingen zouden worden gehouden
5. dat Dr. van der Hoeven als afgevaardigde van Het Groene Kruis enige medezeggenschap zou krijgen. Omdat aan die voorwaarden kon worden voldaan werd de gift van f 1000,- dankbaar aanvaard. Van het N.T.G. werd f 100,- ontvangen.

Collega Laurens Bosch uit Leiden had voor de tentoonstelling brochures en objecten uit Berlijn meegenomen en de RTV van de stand van de schooltandverzorging in Duitsland op de hoogte gebracht.

In de gemeentebegroting stond iets over tandverzorging

Indertijd was in de vereniging al gesproken over een eventueel overdragen van de kliniek aan de gemeente. Eind 1919 was de toekomst voor dat plan gunstig.

In de gemeentebegroting voor 1920 werd in het centraal rapport van de begrotingscommissie naast de gemeentelijke geneeskundige verzorging ook uitdrukkelijk tandverzorging genoemd. Het werkplan dat in de gemeenteraadszitting van 8 oktober 1919 werd voorgelezen voorzag hierin.

Volgens voorzitter Frank kon de RTV op verschillende wijzen in deze zaak worden betrokken. De eerste vraag was of de RTV zich ermee moest inlaten. De vergadering was algemeen van oordeel dat dit gewenst was. Hierna schetste de voorzitter twee mogelijkheden:

1. men wilde volstaan met een kliniek uitsluitend voor armlastigen en voor een categorie minimum belastingbetalers
2. er zou gelegenheid worden gegeven arbeiders en de kleine middenstand goede, doelmatige en billijke tandheelkundige hulp te verschaffen.

In het eerste geval zou men met een kleine kliniek kunnen volstaan. Zou de gemeente brede lagen van de bevolking willen bereiken dan zou gezorgd moeten worden voor klinieken volgens de tweede opzet, eventueel gecombineerd met de eerste. De ziekenfondsen hadden getoond dat zij daar niet toe in staat of voor te vinden waren.

De klinieken zouden verantwoordelijk zijn voor hun eigen exploitatie en voor een stad als Rotterdam leken meerdere klinieken noodzakelijk in verband met besparing van geld en arbeidstijd wanneer de patiënten voor meerdere behandelingen moesten terugkomen. Er viel veel te zeggen voor een kliniek in het centrum, één in het Noorden en één in Feyenoord (in het verzonden rapport werd gesproken over vier klinieken).

De controle zou moeten berusten bij een directeur die tevens met de hoofdadministratie zou zijn belast. Het hoofd en het personeel zouden een vast salaris moeten ontvangen terwijl de tandartsen, die het praktische werk zouden doen, een minimum salaris zouden krijgen plus een aandeel in de netto winst. Dat laatste was onontbeerlijk omdat volgens de ervaringen in de RTV door tandartsen met een vast salaris in een kliniek onvoldoende resultaten werden behaald.

Om de volgende uitspraak van Edel in de vergadering te kunnen begrijpen wordt even stilgestaan bij de plaats van de tandtechnicus.

De tandtechnicus werkte, zeker in die tijd, meestal in een ruimte ergens in het huis waar de tandarts zijn praktijk had. Die ruimte werd "de techniek" genoemd, rond 1900 sprak men over "het atelier". De technicus vervaardigde daar de werkstukken. In de meeste gevallen, omdat er niet voor de gehele week werk voor hem was, bemoeide hij zich ook met het onderhoud van

het huis. Hij was de klusjesman.

Dat er veelal geen volledige dagtaak aan het technische werk was is waarschijnlijk de reden dat de tandartsen, die in de RTV-klinieken werkten, afgesproken hadden dat alleen de materiaalkosten van het laboratoriumwerk in rekening zouden worden gebracht.

Met die achtergrond in gedachte zei Edel “dat bij ons het arbeidsloon voor de tandtechniek werd uitgeschakeld. Wanneer dat echter wel betaald zou moeten worden dan zou de winst op de gemeenteklinieken veel geringer zijn dan bij ons”.

De gemeente kon het ook aan de RTV overlaten

Frank opperde een derde mogelijkheid voor de gemeente; zij kon ook aan een bestaande vereniging een jaarlijkse subsidie geven. Er werd lang gediscussieerd over het onderwerp en men kwam ook met een aantal berekeningen.

Uiteindelijk kwam men tot het volgende schema:

De ontvangsten voor één kliniek bedragen per jaar ongeveer f 10.000,-.

bedrijfskosten	f 6000,-
een tandarts	5000,-
een techniker en een leerjongen	2750,-
De uitgave voor één kliniek per jaar	f 13750,-

Voor drie klinieken was dit f 41.250,- en met een tandarts als administratief hoofd voor f 6000,- was het totaal f 47.250,-. Het jaarlijkse tekort over de drie klinieken zou dan ongeveer f 20.000,- bedragen.

Henry wilde in het rapport van de RTV zo lang mogelijk cijfers weren. De voorzitter was het hiermee eens maar vond dat wanneer er naar gevraagd zou worden deze wel voor handen moesten zijn. Frank was ook van oordeel dat er in het rapport op moest worden gewezen dat het kindergebit op de eerste plaats moest komen. Griffijn vond dat er speciaal op de schooltandklinieken moest worden gewezen omdat dit één van de voornaamste zorgen was.

In de laatste vergadering van het jaar werd het rapport opnieuw beoordeeld. In de vergadering citeerde de voorzitter een uitspraak van de inspekteur van de GGD Dr. Herwerden waarin deze particuliere verenigingen wilde betrekken bij de uitoefening van de taak van de gemeente.

In februari 1920 ging het volgende rekest naar de gemeenteraad van Rotterdam:

“De Rotterdamsche Tandheelkundige Vereniging, erkend bij Koninklijk Besluit van 21 December, heeft de eer zich tot Uw geacht College te wenden, met het verzoek over te gaan tot de oprichting van Gemeentelijke Tandheelkundige Klinieken en de instelling van een Schooltandverzorging”.

Met vier bijlagen:

1. Memorie van toelichting (in de geest van het bovenstaande maar dan zes kantjes). Aan het einde hiervan meende de RTV de gemeente ernstig en dringend in overweging te moeten geven bij de benoeming van hun adviseurs overleg te plegen met de NMT waarvan men een onpartijdig advies kon verwachten.
2. Overzicht van de werkzaamheden op de kliniek van de RTV vanaf de oprichting tot en met 1919 (zie bijlage no. IX)
3. De artikelen “De strijd tegen het tandbederf” en “De schooltandverzorging” door tandarts A.L.J.C. van Hasselt
4. “Een belangrijk rapport” door Ch.F.L. Nord (een vertaald rapport van een Engelse Staatscommissie, belast met het onderzoek naar de uitgebreidheid en de ernst van het

kwaad, dat veroorzaakt werd door de uitoefening van de tandheelkunde door onbevoegden in Engeland).

Een vervolg hierop was een onderhoud met de directeur van de GGD dat een zeer vrijblijvend karakter had. De directie meende dat bij het inwerking treden van de nieuwe Ziektewet de schoolkinderen tevens verzekerd waren voor tandheelkundige hulp. De RTV gaf te kennen dat alleen van systematische behandeling heil was te verwachten en voegde daaraan toe dat behandeling in de school te verkiezen was boven behandeling in de kliniek. Het bleek echter dat er geen ruimte voor dat doel beschikbaar was, zodat de behandeling buiten de school moest plaatsvinden. Het aantal kinderen waarom het ging was ongeveer 60.000.

De GGD zou graag een begroting zien van de kosten van een schooltandverzorging. Tegen het einde van het jaar bracht de RTV aan de gemeente het volgende advies uit:

1. de behandeling zou systematisch moeten zijn en moeten aanvangen met de eerste klassen (ongeveer 12.500 kinderen)
2. de tandartsen moesten daartoe voor halve dagen beschikbaar zijn tegen een salaris van f 5000,- per jaar
3. het eerste jaar zouden er drie tandartsen nodig zijn en na zes jaar zouden dan 60.000 kinderen behandeld worden door elf tandartsen
4. elke tandarts zou door een assistente ter zijde moeten worden gestaan à f 20,- per week
5. de installaties van de tandartsen werden geraamd op f 1200,-.

Zelfs vier jaar later was het de GGD niet duidelijk wat er in de tandheelkunde voor kinderen werd gedaan getuige een brief van de directeur van de GGD aan de RTV. Aan Backer Dirks kon men het heel goed overlaten om daarop een passend antwoord te geven:

“In antwoord op Uw schrijven van 26 maart 1924 met de daarin gestelde vraag - wat er in Rotterdam voor de tandheelkundige verzorging voor de kinderen van on- en minvermogenden geschiedt - heb ik de eer U mede te delen, dat er van gemeentewege, zoals U bekent, niets gebeurt. Ook door onze vereniging geschiedt systematisch niets voor kinderen. Wel komen er op onze kliniek onder de te behandelen patiënten ook kinderen voor (hoewel in een klein percentage) en bestaat er voor hen gelegenheid voor een kosteloos consult en voor een conserverende behandeling tegen een vastgesteld tarief. Bepaalde gegevens in cijfers kan ik U hierbij niet geven, daar er in de opgaven van ons jaarverslag geen leeftijd wordt opgegeven. Namens het bestuur van de RTV, Hoogachtend,”

Atb. 28. Afbeelding van reclameplaatje voor de tentoonstelling

De jaarvergadering (inmiddels al de 205e vergadering) werd besloten met een diner bij Hasekamp. “Hierbij waren voor het eerst de dames aanwezig. Als je ze zo bij elkaar zag”, notuleerde Backer Dirks “zou je geen correcter stelletje in heel Rotterdam kunnen vinden. Nadat we in dat restaurant onze tijd hadden uitgezet”, vervolgde hij, “maakten we ons op naar de salon van onze voorzitter. Daar werden de kippen aan het leggen gezet”. (Overigens zaten er een tiental jaren eerder ook dames aan het diner).

Afb. 29.
Foto van de
tentoonstelling.

De Tandheeskundige Tentoonstelling werd op 8 mei 1920 door Elias, voorzitter van Het Groene Kruis, geopend en tot en met 19 mei gehouden in de zalen van "Ons Huis" aan de Gouvernestraat (drie dagen langer dan de bedoeling was). Te oordelen naar het aantal bezoekers, circa 3000, mocht de vereniging dit als een succes beschouwen. Daarna is de tentoonstelling in haar geheel overgegaan aan de Ned. Ver. tot Bestrijding van het Tandbederf die ermee door het land zou gaan reizen. Tijdens de tentoonstelling hield Van Hasselt een lezing over de schooltandverzorging en Klinkhamer een voordracht over tand- en mondhygiëne.

Bij de opening was Witthaus aanwezig.

Afb. 30.
Foto van de
tentoonstelling.

Het aanwezige materiaal was zo opgesteld dat belangstelling zowel van leken als van autoriteiten en onderwijzend personeel werd gevraagd:

1. opdat iedereen kon zien wat men kon doen om tandbederf te bestrijden
2. opdat de autoriteiten konden zien op welke wijze van overheidswege tandbederf op grote schaal kon worden geweerd
3. opdat onderwijzers doordrongen werden van de noodzakelijkheid om reeds op school de tandverzorging onder de kinderen te propagieren.

De voorzitter zette Griffijn en mevrouw Muntendam voor hun ijver en toewijding in het zonnetje. Frank kon moeilijk zichzelf bedanken want de leden van de P.C. waren bovendien voorzitter, vice-voorzitter en 1e secretaresse van de Ned. Ver. tot Bestrijding van het Tandbederf, zodat tussen beide lichamen een personele unie bestond.

In de loop van 1921 werd de tentoonstelling voor verdere exploitatie overgenomen door de Centrale Vereniging "Het Groene Kruis" met haar 800 afdelingen in het hele land.

Opvallend was het besluit van de vergadering om in april een commissie samen te stellen om uniformiteit te brengen in de opgave van hun praktijkkosten voor de belasting. Er moest nagegaan worden welke posten hierin op redelijke wijze konden worden ondergebracht. Kom daar nu eens om!

In 1920 trokken een aantal zaken de aandacht:

1. *De splitsing van de afdeling Zuid-Holland* van de Maatschappij in een afdeling Den Haag en Omstreken en een afdeling Rotterdam en Omstreken. De vergadering had hier bezwaar tegen. De kliniek, haar troetelkind, was steeds het middelpunt van de besprekingen en inmenging van een afdeling Rotterdam en Omstreken werd niet gewaardeerd. Het hoofdbestuur van de Maatschappij bleek de splitsing te wensen. In de afdeling zelf voelde men er weinig voor. Ging de splitsing toch door dan moest het hoofdbestuur maar zorgen voor een afdelingsbestuur, vond Frank. De RTV-leden moesten dan unaniem ter vergadering weigeren daarin zitting te nemen. Het enige steekhoudende argument zou volgens de vereniging zijn dat door een afgevaardigde naar het hoofdbestuur er meer contact was tussen de Rotterdamse tandartsen en de Maatschappij. Dit was echter even goed te bereiken door in de afdeling Zuid-Holland een Haagse en een Rotterdamse afgevaardigde aan te wijzen. De opdeling is niet doorgegaan voornamelijk door de grote opkomst van de Rotterdammers in de afdelingsvergadering die gehouden werd in Den Haag op 19 maart 1921.

**Wegens opening der Tandheelkundige Tentoonstelling
zullen onderstaande Tandartsen Zaterdag 8 Mei des
namiddags geen spreekuur houden.**

35858.50

A. BACKER DIRKS—Mahn.

J. J. BACKER DIRKS.

F. VAN DANTZIG.

A. EDEL.

L. FRANK.

C. FRENKEL—Wiener.

JOH. J. GRIFFIJN.

L. A. HENRY.

ADR. J. HOEK.

H. HUISINGA.

L. H. VAN HULSTEIJN.

J. JANSEN.

P. JAS.

J. DE JONGH.

J. H. MUNTENDAM.

M. MUNTENDAM—

Isabree Moens.

A. J. M. OIDTMANN.

A. SLOOTEN.

G. L. B. THEMANN.

J. A. VERDOORN.

KRIJN VERHOEVEN J. Lzn.

Afb. 31. Advertentie aanwezigen op tentoonstelling

2. *De regeling met de ziekenfondsen*, zodat deze spoedig na het aannemen van de Ziektewet kon worden ingevoerd. Voor de behandeling van ziekenfondspatiënten zouden zich in Rotterdam een groot aantal tandartsen moeten opgeven. Hiermee waren ongeveer 200.000 patiënten gemoeid, later werd er zelfs over 350.000 patiënten gesproken.

De Maatschappij had opdracht gegeven dat elke stad met de fondsen contracten zou afsluiten op de vastgestelde voorwaarden:

- a. de tandarts zou f 1,- à f 1,25 per ingeschreven lid als honorarium ontvangen en daarvoor alle hulpverleners behalve het vervaardigen van prothesen
- b. er zou een vrije tandartskeuze bestaan
- c. er zou een maximum aantal leden, dat bij een tandarts kon worden ingeschreven, worden vastgesteld
- d. de tandarts had de vrijheid bepaalde fondsen te weigeren
- e. er zou halve dagen voor de fondsen worden gewerkt.

Volgens de voorzitter moest de ziekenfondscommissie van de RTV er vooral op wijzen dat we halve ambtenaren zouden zijn. Hij stelde dat de commissie een taak had om een tussenweg te vinden tussen de Maatschappij en de RTV. Bij stemming in een latere vergadering bleek men tegen het abonnementsstelsel te zijn uit vrees dat de behandeling zou uitlopen op extracties, omdat in dit stelsel elke financiële prikkel ontbrak.

Honorering per behandeling zou het meest gewenst maar niet uitvoerbaar zijn omdat o.a. door het fonds het bedrag, dat voor tandheelkundige behandeling zou moeten worden uitgetrokken, niet kon worden begroot.

De commissie gaf verre de voorkeur aan het kaartstelsel en ging daarbij uit van de door de Maatschappij bedachte vergoeding van f 1,- per lid per jaar. De ziekenfondsen zouden jaarlijks evenveel gulden als het fondsleden telde, voor tandheelkundige hulp beschikbaar moeten stellen.

Het bedrag, gedeeld door het aantal uitgegeven maandkaarten, zou de bijdrage aangeven waarmee de maandkaart zou worden gehonoreerd. Het bedrag voor de maandkaart varieerde dus afhankelijk van het aantal dat werd uitgegeven. Dit kaartstelsel zou in de praktijk beter voldoen dan het abonnementsstelsel. Volgens de RTV mochten niet meer dan 10.000 leden bij een tandarts worden ingeschreven.

Van Dantzig zag de bui al hangen want hij wist dat er in maatschappijkringen anders over werd gedacht. Bruske en Sanders hielden zich hier in maatschappijverband mee bezig. Hij stelde dan ook als voorwaarde dat hij, bij het uitbrengen van het definitieve verslag, nooit met deze collega's in het strijdperk wenste te treden want zij hadden alles al voor elkaar en wij kwamen nu roet in hun eten gooien.

Dit bleek ook. Toen Van Dantzig op de vergadering van de Maatschappij in februari 1921 de ideeën van de RTV over de ziekenfondsregeling ter sprake bracht werden deze afgedaan als mosterd na de maaltijd. Het scheen inderdaad al zo'n beetje voor elkaar te zijn (hebben we dit niet vaker meegemaakt? PvH) en er hoefde alleen over de stellingen te worden gediscussieerd. Het abonnementsstelsel was al lang aangenomen en toen Edel de moed had om te beweren dat er in Rotterdam geen tandarts te vinden zou zijn om op die voorwaarden te werken, waren de verwensingen niet van de lucht.

In de 215e vergadering werd besloten de Maatschappij niet tegen te werken en ons van officiële actie te onthouden zolang de Ziektewet nog niet tot stand was gekomen. Daarna behield de RTV zich het recht voor te trachten voor Rotterdam een regeling te treffen die naar onze inzichten de beste resultaten zou afwerpen en in die geest werd de secretaris van de Maatschappij ingelicht.

Deze geschiedenis zal er wel de oorzaak van zijn geweest dat Klinkhamer, na het aanvaarden van het voorzitterschap van de NVVT een klaagbrief van de RTV kreeg, omdat hij toen had gezegd dat de Rotterdammers zich krachtig gedroegen getuige hun kliniek, het samenstellen van het reizend museum en de goede onderlinge harmonie, maar dat zij zich niet te veel in eigen kring moesten opsluiten. (letterlijk had hij het over een "onder onsje" gehad). Zij moesten ook hun krachten geven aan de Maatschappij en andere verenigingen, die krachtige figuren nodig hadden.

In zijn antwoord schreef hij: "Ik heb tegenwoordig zoveel dingen aan mijn kop dat ik waarachtig niet meer weet waarover wij het gehad hebben". Wij kunnen gevoeglijk aannemen dat deze mensen inderdaad veel aan hun hoofd hadden, ten eerste wat het algemeen belang betrof en ten tweede doordat zij daarbij ook nog een praktijk voerden.

3. *De salarissen van de tandtechnici.* Als reactie op een schrijven van de technici over het minimumloon stelde Henry voor de tandtechnici in drie klassen in te delen:

klasse I met een minimum van	f 45,-	per week
klasse II	f 30,- à 35,-	
klasse III	f 15,- à 25,-	

en een gipsjongen voor f 7,50 per week. (bij een arbeidsduur van 48 uur per week)

Edel meende dat we hen op deze manier in een vakvereniging zouden drijven, waarop Henry zei dat het doel juist was om conflicten te voorkomen door goede vakmensen een behoorlijk bestaan te waarborgen. De voorzitter merkte op dat het vooral de bedoeling was de technicus niet te laten uitsterven.

Van Dantzig zei dat in meerdere grote praktijken technici met weinig ervaring werden aangenomen die dan al het werk verrichtten. Na enige tijd noemden deze zich dan eerste klas tandtechnici.

Griffijn bracht naar voren dat een examen voor hen niet verplicht was.

Tenslotte vroeg Van Dantzig zich af of dergelijke kwesties van algemeen belang niet beter aan de Maatschappij konden worden overgelaten. Er werd besloten een enquête onder de leden te houden.

De uitkomst hiervan was dat een 1e tandtechnicus ongeveer f 40,- en een 2e f 30,- verdiende in een 45-urige werkweek.

Het bleek dat we slechts f 5,- onder het door hen gewenste weekloon bleven en de honorering dus niet zo slecht was als zij het voorstelden. De voorzitter concludeerde dat er om die reden voor de RTV geen reden was tot verdere actie.

In het voorjaar van 1921 liet Henry weten dat hij was benoemd tot inspecteur B.O.U.T. (Bestrijding Onbevoegde Uitoefening van de Tandheelkunde) van de Maatschappij voor onze provincie. Bij een eerste veroordeling van een tandtechnicus, die onbevoegd de tandheelkunde uitoefende, zou een boete, bij een tweede binnen twee jaar zou hechtenis kunnen volgen. Volgens hem was de Gezondheidsraad ons zeer ter wille.

Een aantal maanden later deelde hij mee dat de rechterlijke macht ernst maakte met het vervolgen van de onbevoegde uitoefening en hij vroeg de vergadering om zaken aan te brengen.

In het jaarverslag over 1921 staat dat in vergelijking met voorgaande jaren er enige achteruitgang is waar te nemen in het aantal patiënten en in de werkzaamheden op de kliniek. De RTV heeft getracht de oorzaken hiervan na te gaan en meent, dat door de verkorte werktijden de werkgevers minder bereid zijn om in de ochtenduren hun personeel voor tandartsbezoek

Afb. 32. Menukaart tgv. 25-jarig jubileum van Frank

dige kaakfracturen, die naar de kliniek waren gekomen, naar het ziekenhuis waren gestuurd. Themann en Oidtmann, die op dit gebied veel ervaring hadden, vonden deze handelwijze onjuist, waarop de voorzitter vaststelde dat in het vervolg eenvoudige gevallen in de kliniek zouden worden behandeld. Indien de tandarts zich daartoe niet capabel achtte moesten deze patiënten naar een collega worden verwezen.

Dr. J. Blomberg, apotheker te 's-Gravenhage, legde alles uit over injectievloeistoffen en tandarts A. Stehouwer uit Vlissingen gaf een demonstratie over het "Opstellen van de prothese volgens Gysi".

Tenslotte had collega Willemse voorgesteld om prof.dr. Harry Sicher uit Wenen te laten overkomen om een cursus van twee weken over tandheelkundige chirurgie te geven waarvoor hij een honorarium van f 1000,- verlangde.

Tien collega's waren bereid deze cursus, die in de avonduren van 3 t/m 13 april werd gegeven, te volgen. In verband hiermee zou het instrumentarium voor apexresecties worden aangeschaft alsmede een kleine kast en een tafeltje voor demonstraties.

Op 19 april bedankte Sicher de RTV met een brief waarin we o.a. lezen: "Ich bin ganz besonders froh bei dem Gedanken dasz ich Ihnen nicht nur offiziell sondern auch privat und

vrij te geven. In de hoop dat de goede oplossing in deze richting moet worden gezocht, is er een avondspreekuur van 7 - 8 uur ingesteld op alle werkdagen behalve zaterdag.

Een tweede grote verbetering is ingevoerd door ook op het ochtend-spreekuur wanneer er moet worden getrokken te verdoven, waarvoor een bedrag van f 0,50 in rekening wordt gebracht.

De vergadering had het volste vertrouwen dat door deze beide ingrijpende veranderingen het aantal bezoekers van onze kliniek weer zou toenemen.

Tenslotte werd in 1921 het voorstel goedgekeurd voor de kliniek twee elektrische boormachines aan te schaffen.

In het archief is een zeer stevig karton (15 x 25 cm) te vinden met de tekst: "Voor behandelingen na 6 uur 's avonds wordt DUBBEL TARIEF berekend".

Wat de nascholing betrof werden er in 1922 een aantal lezingen gegeven. Zo hield Oidtmann een voordracht over "Diagnose en behandeling van kaakfracturen". Misschien een reactie op het feit dat twee patiënten met eenvoudige

persönlich nahegekomen bin und kann Ihnen versichern dasz ich diese Tage, die ich mit Ihnen verlebt habe, nicht vergessen werde”.

Naar aanleiding van de houding van de RTV tegenover enkele tandtechnici vroeg de secretaris in een brief aan de Maatschappij of het onrechtmatig voeren van de titel tandarts al strafbaar was en of het aan onbevoegden geoorloofd was een firmanaam te voeren, ook wanneer de oorspronkelijke firmanten waren overleden.

Dr. Lehman Son adverteerde namelijk met de titel koninklijk gebrevetteerd tandarts en achter de naam De Vries & Zonneveld stond arts, mond- en tandarts. Zonneveld was arts in Rotterdam maar was reeds overleden en De Vries was tandtechnicus.

De juridisch adviseur van de Maatschappij mr. G.H.E. Nord Thomson antwoordde dat tot zijn spijt:

1. bij ons het beroep wordt beschermd en niet de titel; iedereen mag zich arts, professor, tandarts enz. noemen, hij mag echter niet het beroep uitoefenen
2. bij ons ieder vrij is in het kiezen van een firmanaam en vrij is deze naam te voeren indien daarmee geen onrecht aan de rechthebbenden wordt gedaan.

Verder waren er klachten van binnen en buiten de kliniek.

In september ging er een brief uit naar de hoofdcommissaris van politie met het verzoek of er speciaal op het kliniekpand kon worden gelet. Er werd namelijk veel last ondervonden van de straatjeugd die 's avonds vuil en stenen tot ver in de gang wierp en in de zomer was het openen van een raam in de wachtkamer onmogelijk.

Aan de andere kant klaagde een buurman van de kliniek in een ingezonden stukje in de "Voorwaarts" over het gekreun en geschreeuw elke morgen. Hij ergerde zich ook aan het bloed op straat. "Is het niet meer dan schande dat deze mensen, omdat zij geen geld hebben, de operatie op een pijnlijke wijze moesten ondergaan!"

Daarom moest men er voortaan van de T.C. voor zorgen dat de patiënten niet weggingen voordat de bloeding tot staan was gekomen of men moest de wond tamponneren.

In april 1923 werd onder auspiciën van de Ned. Ver. tot Bestrijding van het Tandbederf in Rotterdam de "Tandheelkundige film" van prof. Kirk uit Philadelphia vertoond, waarbij collega Van Hasselt uit Den Haag een inleidend woord sprak. In de pauze bestond gelegenheid tot het bezichtigen van een paar zogenaamde schoolkisten, waarin zich apparatuur bevond die door de STV werd gebruikt.

Vooraf was de film al eerder voor de kinderen van de Rotterdamse collega's gedraaid en had bij de kleintjes veel succes geogst.

COMITÉ TOT BEHOUD VAN DEN ZOMERTIJD.

Het weder in actie zijnde centrale comité tot behoud van den Zomertijd heeft wederom zoo ontzettend veel adheesiebtuigingen en verzoeken om inlichtingen zangtaande de te nemen maatschappijen gekregen, dat het inderdaad niet bij machte is, ieder afzonderlijk te beantwoorden en daarom langs dezen weg in overweging geeft, dat nog meer plaatselijke comité's worden gevormd die in hunne omgeving werkzaam zijn, om op te wekken tot het zenden van adressen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Doel niet alleen comité's maar ook publieke lichamen, vereenigingen, groote industriële lichamen met hun Personeel en andere organisaties kunnen hun invloed uitoefenen om den heilloozen aanslag op den zoo populairren zomertijd af te weren.

Het is zeer wenschelijk dat elke maatregel in de pers bekend wordt en het centraal comité van de gestreefde op de hoogte wordt gehouden. Men bedenke wel dat nu de omringende landen den Zomertijd handhaven, het bezwaarlijk voor ons Vaderland zal blijken, hierop eene uitzondering te maken.

Alleen door krachtig protest en aler daadwerkelijke medewerking kan de Zomertijd behouden blijven.

HET COMITÉ, Raadhuisstraat 24, Amsterdam.

Afb. 33. Advertentie van het Comité tot behoud van de zomertijd, maart 1923

Het oprichten van de tweede kliniek

In de vergadering van 5 juni deelde Verhoeven mee dat collega Stehouwer van plan was in Rotterdam een middenstandskliniek op te richten. Hij had hem gezegd aan de RTV te vragen een tweede kliniek te mogen openen. Er was vroeger al eens een plan opgesteld, om bij uitbreiding van de werkzaamheden op onze kliniek, liever het systeem van decentralisatie te volgen dan om de bestaande kliniek uit te breiden. Nu ging de vergadering akkoord met het bestuursplan om in principe een tweede kliniek op te richten.

Het eerste gesprek met Stehouwer hierover was gepland op 3 juli. Deze datum was tevens belangrijk omdat op die dag na 21 jaar afscheid werd genomen van Betje van den Bosch in verband met haar voorgenomen huwelijk. Tijdens haar jubileum op 1 februari van het afgelopen jaar had de vereniging deze trouwe praktijkassistente een envelop overhandigd met f 100,-

Een groot aantal leden toonde belangstelling door bij haar afscheid aanwezig te zijn. Als blijk van waardering bood de voorzitter haar een envelop aan met f 200,- en een gouden armband met de inscriptie: 1902 - 1923 RTV.

Greta van den Bosch zou de taak van haar zuster overnemen.

De vergadering van 3 juli 1923

Tijdens deze vergadering waren behalve het bestuur bestaande uit Frank, Backer Dirks en Henry ook Verhoeven en Muntendam, beide leden van de F.C. en Stehouwer aanwezig.

Stehouwer deed het verzoek aan de RTV om een tweede kliniek op te richten waar hij enige spreekuren zou kunnen houden.

De voorzitter deelde hem mee dat in de ledenvergadering van 5 juni j.l. in principe besloten was hierin toe te stemmen, omdat het toch in de bedoeling van de RTV lag in meerdere delen van de stad klinieken op te richten zodra daaraan behoefte bestond. Deze situatie deed zich nu voor. Wat de financiële opzet betrof had de voorzitter de RTV-kliniek als voorbeeld voor ogen.

De voorzitter wilde het financiële beheer van deze kliniek gescheiden houden van de bestaande kliniek. Alle baten kwamen de werkende leden ten goede na aftrek van rente, aflossing en afschrijving.

Het risico was gering maar het was verstandig een huis te huren en het behoorlijk in te richten. De kosten werden aanvankelijk geschat op f 5000,-.

Er zou een aandelenkapitaal worden uitgegeven tegen 5% rente, te plaatsen bij Stehouwer en anderen die er voor voelden. Stehouwer zou de meeste aandelen voor zijn rekening moeten nemen waardoor zijn inzet voor de kliniek ook verzekerd zou zijn. Daartegenover stond dat hij daardoor een bepaald aantal spreekuren kon bedingen.

De RTV zou een tweede kliniek openen in het Noorden van Rotterdam, geheel in de geest van de bestaande kliniek, ook de interne reglementering, tarieven enz.

Uiteindelijk werd bepaald dat Stehouwer zou zorgen voor 3/5 van het benodigde kapitaal. Hij kreeg gedurende één jaar het recht en de verplichting voor alle spreekuren, dan twee jaren recht en verplichting voor drie avond- en drie ochtendspreekuren, daarna had hij nog zeven jaren het recht op drie avond- en drie ochtendspreekuren.

Gedurende de tijd van verplichting zou Stehouwer ook voor waarneming in de vakantie maand zorgen. Anderen mochten alleen op de kliniek werken wanneer zij waren aangewezen door de RTV. Verder werden de spreekuren alleen in onderling overleg ingedeeld.

De voorzitter deelde nog mee dat ieder zijn eigen materialen en handinstrumentarium moest meebrengen. De hoofdinstrumenten: stoel, kast enz. werden aangeschaft. Hierna vroeg hij aan de T.C. naar een huis uit te zien.

Op 6 juli liet Stehouwer weten akkoord te gaan met de voorwaarden om de tweede kliniek te beginnen. Vier dagen later was er in de vergadering van de RTV weinig discussie over. Hoewel de voorzitter het geheel als proef beschouwde gingen allen met de plannen akkoord zodat tot oprichting van de tweede kliniek werd besloten.

In een brief aan Stehouwer op 16 juli werd hij verzocht de notulen van de vergadering van 3 juli te ondertekenen en deze als contract te beschouwen. Een dag later ging er een brief uit naar de leden waarin stond dat het geld voor de exploitatie van de nieuwe kliniek bijeen gebracht zou worden door een obligatielening in stukken van f 100,- tegen een rente van 5%. De totale inrichting werd op ongeveer f 3000,- geschat. Het bestuur zou het op prijs stellen dat alle leden op deze obligatielening zouden inschrijven.

De notulen werden op 18 juli 1923 goedgekeurd en ondertekend door:

Leopold Frank, voorzitter RTV
 J.J. Backer Dirks, secretaris RTV
 L.A. Henry, penningmeester RTV
 Krijn Verhoeven
 A. Stehouwer.

Stehouwer werd op 8 april 1924 tot lid van de RTV benoemd.

Verder is het opvallend dat, ook in het gedenboek 1939 van de NMT, wanneer Verhoeven wordt genoemd steeds zijn voornaam voluit wordt vermeld.

De opening van de tweede kliniek aan de Goudschesingel 135

De kliniek werd op 16 november 1923 officieel geopend door de voorzitter die in de gehoorzaal van het Coolsingel Ziekenhuis een rede hield over: "De geschiedenis van de RTV, haar doel en werkwijze". Daarna hield dr J.Ph. Elias, inspecteur en hoofd van het Geneeskundig Schooltoezicht, een voordracht over "Hygiëne en Ethica".

Ter gelegenheid van de opening van de tweede kliniek stuurde J. Sanders Ezn., medeoprichter van de NMT waarvan hij in 1932 het erelidmaatschap zou krijgen, op 18 november een brief aan Frank met de volgende inhoud:

"Vandaag las ik in de NRC het verslag van de openingsplechtigheid van jullie tweede kliniek. Ik kan niet nalaten je met een paar woorden m'n instemming te betuigen met je flinke redevoering maar vooral om jou en de andere Rotterdammers te feliciteren met die mooie rede van dr. Elias.

Voor het aanzien van de tandheekunde en de tandheelkundigen in het

Atb. 34. Pand Goudschesingel 135

algemeen, maar meer in het bijzonder voor de Rotterdamse, kan een dusdanige rede en het uitvoerig verslag daarvan in een gezaghebbend dagblad niet anders dan gunstige resultaten hebben”.

Ziekenfonsaangelegenheden

In het begin van het jaar 1923 was er een vergadering belegd om te spreken over ziekenfonsaangelegenheden. De meningen waren verdeeld over de vraag of er onderhandeld moest worden met de fondsen over betere voorwaarden. Daarom stelde de voorzitter voor over dit onderwerp een enquête onder de leden te houden. Hieruit bleek dat de meerderheid voor een algemene regeling met de ziekenfondsen was, hoewel zij persoonlijk wel tevreden waren met de huidige regeling.

Vijf leden namen in een ziekenfondscommissie (Z.C.) zitting: Verhoeven, Toose, Van Hulsteijn, Hoek en Jansen.

In de zomer deelde deze mee dat het moeilijk was van de fondsen gegevens te krijgen, maar er kon wel worden aangenomen dat de grootste fondsen nog geen f 2000,- per jaar aan tandheelkundige hulp besteedden. Verhoeven zei toen dat volgens de meerderheid van de Z.C. de huidige toestand niet juist was, omdat medici de patiënten naar de kliniek verwezen. De fondsen zagen dat graag en profiteerden zo van onze hulp. Tandheelkundige hulp aan de ziekenfondsverzekerden dienden feitelijk door medici of ziekenfondstandartsen te worden verleend. Desondanks werd een groot deel van de patiënten naar de RTV-kliniek verwezen. De meerderheid van de commissie was van mening dat het filantropische karakter van de klinieken voor ziekenfondspatiënten moest worden verlaten. Deze patiënten zouden een maandkaart moeten krijgen die door de fondsen zouden worden betaald.

De hoofdzaak was tot een algemene regeling te komen en bij voorkeur één met een vrije tandartskeuze.

Het volgende tarief, per verrichting, maakte het volgens de commissie voor de tandarts mogelijk goed werk te leveren:

consult en trekken	gratis	stiftand	f 15,-
verdoving	f 1,-	prothese 1 element	5,-
algehele narcose	10,-	prothese 2 elementen	8,-
vulling	2,50	onder/bovenprothese	40,-
wortelkanaalbehandeling	2,50	volledige prothese	75,-
tandreiniging	1,-	gouden klammer	2,-

Het tarief was iets hoger dan het kliniektarief, maar de exploitatie thuis bracht meer kosten met zich.

Henry was voor een abonnementsstelsel en vond het voorgestelde tarief, ongeveer de helft van het particuliere tarief, te hoog. Backer Dirks kon zich ook niet voorstellen dat de ziekenfondsen hierop zouden ingaan.

De voorzitter was voor een uniform tarief om concurrentie, waarvan de tandarts altijd het slachtoffer was, uit te schakelen. Indien de ziekenfondsen onderling wilden gaan concurreren met bijbetalingen als vergoeding voor verrichtingen aan de leden zelf dan was dat hun zaak.

Verhoeven hoopte op unificatie in het belang van de jongere collega's. Unificatie betekent gelijkvormig maken. Verhoeven gebruikte dat woord omdat er een landelijke commissie met die naam was ingesteld om te onderzoeken of er een mogelijkheid was meer eenheid te brengen in het ziekenfondswezen in ons land. In een bijlage wordt hier uitgebreid op ingegaan.

In oktober las Verhoeven een brief voor van het RAZ (Rotterdams Algemeen Ziekenfonds) waarin het aangaaf de voorgestelde tarieven veel te hoog te vinden.

De voorzitter stelde voor een bijeenkomst met alle ziekenfondstandartsen, ook niet-leden, te beleggen. Nadat eerst met algemene stemmen besloten was zo'n vergadering te houden wilde de meerderheid dat het initiatief zou uitgaan van een commissie buiten de RTV om. Van die commissie werd Verhoeven voorzitter en Toose secretaris.

Besloten werd op de klinieken een lijst van ziekenfondspatiënten aan te leggen. Zij moesten dan betalen met de bedoeling het bedrag bij de fondsen terug te krijgen. Van Dantzig dacht dat daardoor het bezoek zou verminderen aangezien de ziekenfondsen de maandkaarten niet zouden betalen. Volgens Hoek betaalden de kleine fondsen niets aan tandheelkundige hulp. Volgens Van Dantzig was dat een verkeerde voorstelling van zaken want vele kleine fondsen stuurden hun leden naar een tandarts en betaalden daar f 1.- voor.

In april 1924 constateerde Verhoeven dat de ziekenfondsen contact zochten. Zij hadden verzocht de condities mee te delen voor de tandheelkundige behandeling van hun leden.

In het algemeen werd volgens Verhoeven door de Maatschappij de toestand in Rotterdam als een sta in de weg beschouwd. Hij was er echter van overtuigd dat de ingeslagen weg hier de goede was, maar vreesde toch met de Maatschappij in conflict te komen. De vergadering stemde ermee in de ideeën van de RTV aan de Maatschappij voor te leggen en te vragen of zij haar sanctie eraan wilde geven.

Tijdens de volgende vergadering wees de voorzitter, bij de installatie van zeven nieuwe leden, op het feit dat in het ziekenfondswezen veranderingen hoogst noodzakelijk waren. Dat zou kunnen door:

1. de directeuren op hun plichten te wijzen: dat werd al lang gedaan maar zonder resultaat.
2. een wettelijke regeling, maar deze was voorlopig niet te verwachten.
3. de vakbonden aan te zetten betere hulp te eisen.

De Z.C. was van mening dat er met elk ziekenfonds afzonderlijk onderhandeld diende te worden over het door de commissie voorgestelde tarief. De heer Vernes, directeur van het AZR, vond het echter juist met alle fondsen tegelijk te onderhandelen via het Controle Bureau voor het Ziekenfondswezen. (de Controle Commissie).

In Rotterdam bestond de Bond van Ziekenfondsen die een aantal fondsen omvatte met ongeveer de helft van het aantal ziekenfondsleden. De andere helft van de leden waren ingeschreven bij een groep fondsen (de combinatie) die volgens de RTV tot de betere behoorde.

Daarna had Verhoeven zich tot de Controle Commissie (C.C.) gewend. Uit het antwoord van deze commissie bleek dat de Bond de voorwaarden absurd vond.

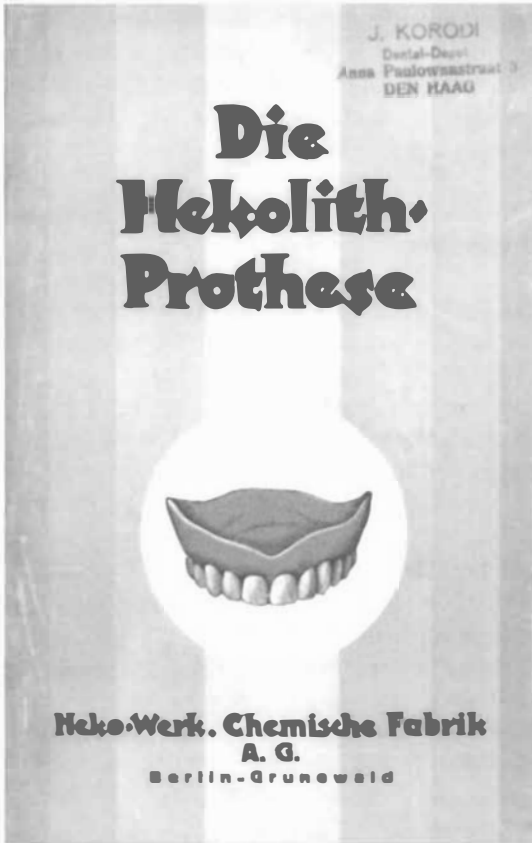
Verhoeven en Backer Dirks waren van mening dat we voorlopig contact met de Bond moesten houden. Van Dantzig voorzag hierin weinig resultaat omdat de tarieven van de Bond zo laag waren. Hij dacht dat we nog het meeste zouden bereiken met een vrije tandartskeuze en zou het een goede zaak vinden dat de ziekenfonsaangelegenheden gewoon weer in de RTV-vergaderingen behandeld zouden worden en niet in afzonderlijke vergaderingen. Hierin stemde de voorzitter toe mits de RTV alleen raadgevend lichaam bleef.

In oktober stelde Verhoeven voor met de combinatie een regeling te treffen.

In februari 1923 klaagde de directrice van de school voor vrouwenarbeid aan de Lange Torenstraat in een brief aan de RTV erover dat de meisjes op de kliniek moesten betalen voor vullingen, terwijl zij dacht dat het gratis was. Er staat te lezen o.a. "voor leerlingen die uitsluitend meisjes zijn uit de volksklasse, waarvan de ouders ook allemaal - in de bus - zijn". Dat was in die tijd de uitdrukking.

Enige belangrijke aanpassingen in 1923

1. in verband met het invoeren van maandkaarten op de kliniek werd, op voorspraak van Henry, besloten een lijst aan te leggen van patiënten die ziekenfondsleden waren.
2. in verband met de omvang van de werkzaamheden van de penningmeester werd besloten een penningmeester voor de tweede kliniek te benoemen. Deze functie kreeg A. Slooten.
3. door de uitbreiding van het ledental meende men de eigen vergaderzaal te moeten verlaten.
4. het H.R. werd gewijzigd: met algemene stemmen (aanvankelijk was alleen Van Dantzig tegen) werd aangenomen dat "gewone leden van de RTV kunnen zijn, zij die bevoegd zijn in Nederland de tandheelkunde uit te oefenen en in Rotterdam gevestigd zijn. Zij moeten daartoe schriftelijk enz."

Afb. 35. Prospectus Hekolith

Informele gesprekken met de politie

Dr. Neurdenburg, hoofd van de artsen bij de politie, had aan Verhoeven te kennen gegeven dat men ontevreden was over de tandheelkundige verzorging van het korps door Maurice Son. In 1922 was daarop een brief uitgegaan om officieus inlichtingen te vragen. Toen dit onderwerp in de oktobervergadering aan de orde kwam werd door de voorzitter om geheimhouding gevraagd.

Son kreeg voor de behandeling van de politie een salaris van ruim f 2000,- voor conserverend werk en extracties. Na enkele gesprekken tussen Neurdenburg, Verhoeven en Backer Dirks was er een schema opgesteld uitgaande van het feit dat de gemeente slechts tegen een vast bedrag per jaar per gezin de behandeling aan ons zou gunnen. Voor een agentengezin f 2,50 per jaar en voor een gezin van meerderen f 20,- à f 25,-. Gemiddeld zou dit f 4,- per gezin worden; over het laatste bedrag zou met B & W worden overlegd.

Hoe dit onderling geregeld werd bleef een zaak van de RTV.

De vrije tandheelkundige hulp (voor die f 4,-) zou bestaan uit: consult, recept, vullingen met eenvoudige materialen, wortelkanaalbehandelingen, tandsteenverwijdering en extracties met verdoving. De minderen zouden in de kliniek worden behandeld en de meerderen in de huispraktijk. Van beiden moest het gezinshoofd zich bij een tandarts laten inschrijven.

Voor een prothetische behandeling moest worden bijbetaald: voor minderen tegen kliniek-tarief en voor meerderen voor een prothese met één element f 10,- en voor ieder volgend element meer f 5,-. Een volledige onder- en bovenprothese zou f 70,- moeten gaan kosten.

Niemand bleek bezwaar te hebben tegen deze voorstellen zodat de voorzitter meedeelde dat deze overeenkomst ter goedkeuring naar de Maatschappij zou worden verzonden.

In de 23e jaarvergadering vreesde de voorzitter dat de bestuursverkiezing niet kon doorgaan omdat de vergadering niet voltallig was. Van Dantzig wees op de afwezigheid van de jonge leden. Hij was de enige die zich verzette tegen toetreding van pas gevestigde collega's. Hun afwezigheid op deze avond versterkte hem in zijn mening dat de kracht van de vereniging niet toenam door het toetreden van veel leden. Hij achtte een hoge boete voor dit verzuim op zijn plaats en met luid applaus gaven de aanwezigen te kennen het met hem eens te zijn.

HET LEZEN VAN DIT GESCHRIFTJE WORDT
EEN IEDER TEN ZEEFSTE AANGERADEN.

De taak der Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging.

De taak dezer Vereeniging is het propageeren van een doeltreffende mond- en tandverzorging, omdat er een nauw verband bestaat tusschen een gezond lichaam en een gezonde mond, waarin een gezond stel tanden en kiezen behoort.

Denk zelf een oogenblik na over de funtie van uwe tanden en kiezen. Dan zal het U wel duidelijk worden, dat uw gebit in de eerste plaats dient om uw voedsel behoorlijk te kanwen.

Onvermaald, slecht gekanwd voedsel is nauwelijks of zeer moeilijk te verteren. Daardoor ontstaan vroeg of laat ziekelijke aandoeningen in uw lichaam.

Pijnlijke tanden, een verwoest of gedeeltelijk verwoest gebit is dan ook een slecht voorteken voor een blijvende gezondheid.

Als gij dit zelf inziet, dan zult gij allicht vragen: wat moet ik dan doen om mijn tanden en kiezen in goeden staat te houden?

De R. T. V. verschaft U in deze bladzijden de daartoe noodige voorschriften.

Wanneer door onwetendheid of door nalatigheid uw tanden en kiezen reeds aangetast (hol) zijn, laat dan den gunstigen tijd voor behandeling door den tandarts niet verloren gaan.

De R. T. V. heeft twee consultatie-bureaux en klinieken tot uwe beschikking. Daar kunt gij en raad en behandeling krijgen.

Wanneer door onwetendheid of door nalatigheid reeds tanden en kiezen verloren zijn gegaan, dan zorgt de R. T. V. dat deze bij U vervangen kunnen worden door kunsttanden en gebitten. Op

die wijze wordt uw mond weder geschikt gemaakt voor de taak door de natuur bestemd.

In advertenties enz. wordt de aandacht gevestigd op gelegenheden waarin zoogenaamde tandtechnikers U hun hulp aanprijzen onder schoonschijnende doch vaak valsche voorspiegelingen. Weest dus op uw hoede!

Vertrouwt de zorg voor uw monden en tanden alleen toe aan tandartsen, die door hun studie, kennis en goeëndheid de nodige waarborgen bieden, dat gij doeltreffend wordt behandeld.

De billijk gestelde tarieven der consultatiebureaux en klinieken der R. T. V. voor alle behandelingen op tandheelkundig gebied, maken het mogelijk dat ook minder welgestelden de noodzakelijke zorg kunnen besteden en de behandeling van hun mond en tanden deelachtig kunnen worden.

De consultatiebureaux en klinieken zijn gevestigd:

Aert van Nesstraat 119.

Spreekuren: van 8—11 uur v.m.

7—8 " n.m.

Behalve Zaterdagavond.

Goudschensingel 135.

Spreekuren: van 8½—11 uur v.m.

7—8 " n.m.

Behalve Zaterdagavond.

TARIEF:

Consult gratis	3 tanden f	10.—
Trekken gratis	4 " " " " "	12.—
Trekken	5 " " " " "	14.—
met verd. f 0.50	6 " " " " "	16.—
Vulling 1.50	7 " " " " "	18.—
Zenuwbehand. " 1.50	8 " " " " "	20.—
	9 " " " " "	22.—
GEBITTEN	10 " " " " "	24.—
1 tand f 5.—	11 " " " " "	26.—
2 tanden 8.—	12 tot 14 tanden " "	30.—

Abt. 36. Briefje over 'De taak der Rotterdamsche Tandandartsen Verereniging (voor- en achterkant)

Over de klinieken

Vervolgens vroeg Van Dantzig zich, naar aanleiding van de jaarcijfers, af (nog geen 1400 vulingen bij bijna 10.000 patiënten) of het wel gewenst was de cijfers van het conserverende werk te publiceren.

Toen Themann het werk alleen deed werd er bijna evenveel gepresteerd. En juist Themann had de ervaring opgedaan dat de kliniek zo veel conserverend werk opleverde als men wilde.

Volgens Henry was dit het gevolg van het feit dat veel bezoekers van de kliniek werkloos

waren en niets voor tandheelkundige behandeling konden betalen. Oidtmann vreesde dat er minder ambitie van de werkende leden was dan vroeger en Verhoeven vond dat de avondspreekuren te druk waren voor één tandarts. Volgens Themann wezen de maandstaten uit dat er veel verschil was in de werkzaamheden van de werkende leden. Wanneer het aantal vullingen niet zou stijgen moesten de ouderen zich maar weer beschikbaar stellen. Hij verklaarde zich bereid een tijdje op de kliniek te gaan werken.

Tenslotte pleitte Verhoeven ervoor dat ook een niet-werkend lid in de T.C. zitting zou nemen.

Aan het einde van de jaarvergadering zei de voorzitter dat de opmerkingen veel indruk op het bestuur hadden gemaakt en zegde toe hierover met de T.C. te overleggen.

Op voorstel van het bestuur werd in maart 1924 door de vergadering besloten de naam van onze klinieken te wijzigen in: "Consultatie Bureaux en Klinieken van de RTV", dit ter onderscheid van de inrichtingen van de onbevoegden.

De vergadering ging verder akkoord met het voorstel van de T.C., waarin inmiddels Themann was benoemd als niet-werkend lid, per 1 mei 1924 twee tandartsen tegelijk te laten werken, waardoor het aantal werkende leden aanmerkelijk kon worden uitgebreid.

Collega Th.L.J. Fransz stelde, tegelijk met zijn aanvraag voor het lidmaatschap, aan het bestuur voor samen met H.E. Ekker in de loop van het jaar een polikliniek op te richten in het Oosten of Noorden van Rotterdam. Fransz was echter voor het einde van het jaar reeds naar elders vertrokken.

Aan het einde van het jaar schreef Henry in zijn verslag o.a.: "nadat ingevoerd werd dat iedere avond door twee tandartsen gewerkt zou worden (wat door collega Verhoeven en mij al een half jaar eerder werd gedaan) was onze mening dat het de patiënten en de inkomsten ten goede zouden komen. Maar wanneer het aantal vullingen gelegd in het eerste halfjaar van 1923 (mei-nov) vergeleken wordt met die periode in 1924 is het verschil niet veel (680 resp. 652)".

Van Stehouwer was een brief ontvangen met de vraag of hij een aantal spreekuren op de tweede kliniek mocht overdoen aan een ander. Henry merkte op dat het eerste jaar wellicht een nadelig saldo zou opleveren en dat hij het niet billijk achtte dat andere collega's daarin zouden moeten bijdragen. Stehouwer had, volgens hem, het risico daarvan op zich genomen.

Later verzocht Stehouwer, die ook nog enige ochtenden in Breda werkzaam was, of de kliniekbeurten aan mevrouw E.C. Asal-Lehmann konden worden overgedragen. Kennelijk werd dat goedgevonden.

Backer Dirks schreef in een verslag dat van alle kanten belangstelling voor het kliniekwezen ontstond. Door Tilburg en Amersfoort werden schriftelijke inlichtingen gevraagd, terwijl een aantal collega's uit Amsterdam naar Rotterdam kwamen om de instellingen te zien en naar de exploitatie te informeren. In de notulen vermeldde hij dat zij, nadat zij eerder veel kritiek op het systeem hadden gegeven, nu poolshoogte kwamen nemen om deze "slechte praktijken" ook in Amsterdam toe te passen.

Vanaf de 246e vergadering werden de vergaderingen in een zaal van een café gehouden, in dit geval café Suisse op het Beursplein. Aan het einde van het jaar zou daardoor de belangrijkste uitgave voor de verenigingskas een post van f 120,- voor zaalhuur zijn.

Een ingezonden stuk dat niet werd verstuurd

De voorzitter wees op de grote toeloop van tandartsen naar onze stad en achtte het raadzaam met een ingezonden stuk in het TvT op de juiste toestand in Rotterdam te wijzen. In het TvT '25 blz. 349 vinden we een statistiek van P.H. Buisman over het aantal tandartsen in ver-

schillende steden. Rotterdam kwam daarin voor met één tandheelkundige op 10.000 patiënten. Men wilde dit kennelijk in een juister licht plaatsen en tevens het percentage fondsleden vermeld zien. Het had Stehouwer getroffen dat meer dan 80% van onze stadsgenoten aangesloten waren bij een ziekenfonds. Hij wilde de jongeren niet weghouden, maar hun wellicht te hoge verwachtingen iets matigen. Het stuk dat hij had opgesteld zou met 13 stemmen voor en 10 tegen naar de redactie worden gestuurd.

Twee vergaderingen later was er van zes leden een motie binnengekomen om dit besluit ongedaan te maken want zij vreesden dat Rotterdam met haar handelwijze een droevig figuur zou slaan. Volgens de voorzitter was er een wettig besluit genomen en diende deze motie te worden afgekeurd. Alleen wanneer duidelijk zou worden uitgesproken dat dit nooit als precedent zou kunnen gelden, kon de voorzitter een concessie doen. Hij wilde een van de collega's verzoeken om persoonlijk een stuk in het TvT te plaatsen in dezelfde geest als de RTV bedoelde. De aanwezigen steunden het voorstel van de voorzitter. Voor zover bekend is over dit geschil nooit in het TvT gepubliceerd.

Tijdens de eerste vergadering in 1925 zei de voorzitter dat een mogelijke bevoegdheid van die tandtechnici, die reeds vóór 1913 praktijk uitoefenden, nog steeds als een zwaard van Damocles boven ons hoofd hing.

De bestuursverkiezing bracht geen veranderingen maar in de loop van het jaar werd het bestuur uitgebreid met een tweede secretaris in de persoon van Ekker.

Een advertentiecampagne

Verder deelde de voorzitter mee dat de kosten van een advertentiecampagne ongeveer f 1000,- zouden bedragen met een verdeling van f 700,- voor de eerste en de rest voor de tweede kliniek. Afhankelijk van welke krant kostte een wekelijkse advertentie een jaar lang f 125,-

ROTT. TANDHEELKUNDIGE VEREEN.
ALLE Tandheelkundige Hulp voor mindervermogen-
 969 20 **den Ziektenfondsleden Door Tandartsen.**
Spreekuren ook voor KUNSTGEBITTEN
 in de **AERT VAN NESSTR. 119 v.m. 8-11 u.; n.m. 7-8 u.**
Consultatie Bureaux: GOUDSCHE SINGEL 135 v.m. 8½-11 u.; n.m. 7-8 u.

Afb. 37.

*Advertentie in het
 Nieuwsblad voor
 de Hoekse Waard*

tot f 312,-. Met algemene stemmen werd de volgende advertentie gekozen:

Een jaar later werd besloten de advertentiecampagne voorlopig te staken.

Met ingang van dit jaar werden de spreekuren in het belang van de patiënten verlengd. Door deze nieuwe maatregel hoopte men dat de klinieken, ook van medische zijde, meer belangstelling zouden gaan ondervinden.

Resultaten in het jaarverslag van de tweede kliniek

Dat alle begin toch moeilijk was liet het jaarverslag van de tweede kliniek zien. Ofschoon het aantal patiënten (3034) voor een pas opgerichte kliniek niet zo gering was bleven de inkomsten laag terwijl de kosten vrij hoog waren. Het aantal vervaardigde kunstgebitten was zeer klein. De voorzitter veronderstelde dat de patiënten na het trekken naar een tandtechnicus gingen.

De bijdrage aan de inkomsten van de kliniek van mevrouw Asal waren f 1092,- en van

Stehouwer f 2054,50, terwijl de onkosten van de kliniek f 2400,85 waren. Het overblijvende bedrag f 745,65 werd echter door afschrijving, rente en uitloting geheel opgeslokt zodat de werkende leden geen uitkering kregen. Er was echter op gerekend dat het eerste jaar geen baten zou opleveren. De voorzitter was blij dat er geen verlies geleden was en dat was op zichzelf al hoopvol. Hij hoopte dat ze de moed niet zouden verliezen.

Ter gelegenheid van de 250e vergadering kreeg voorzitter Frank uit handen van Griffijn, namens de leden, een voorzittershamer met de initialen R T V.

Tijdens de vergadering in februari 1925 hield Frank een lezing over "De tandarts en het ziekenfondswezen". In zijn rede prees hij Verhoeven voor zijn werk met betrekking tot de ziekenfondsen.

Op 22 januari was er voor het eerst een vergadering geweest met afgevaardigden van de ziekenfondsbesturen. Aanwezig waren Verhoeven, Toose, Van Hulsteijn (namens de Z.C.) en Frank en Backer Dirks. De ziekenfondsen waren vertegenwoordigd door de heren Kros, Korink, Van Duijn en Verhoeff, allen deel uitmakende van de Bond van Rotterdamse Ziekenfondsen. Verder de heren Koster en Reek van de ARV en Vernes van het AZR die beide behoorden tot 'de combinatie'.

De directies verzetten zich tegen het systeem van honorering per uur en wilden eigenlijk niet verder onderhandelen zolang de Ziektewet niet was uitgevoerd. In een afzonderlijk onderhoud met Kros als directeur van de Bond werden voor de daarbij aangesloten ziekenfondsen De Vries en Stehouwer benoemd. De Bond wilde slechts f 0,15 per lid per jaar reserveren. De Z.C. kon zich met dit contract niet verenigen, maar zij zouden voorlopig de tandartsen vrijlaten zich te verbinden.

Daarna had de combinatie contact met de Z.C. gezocht om aan hun verzekerden een betere behandeling te bieden.

Het ziekenfondscontract

In zijn jaarverslag schrijft Backer Dirks er o.a. het volgende over:

"De grote gebeurtenis dit jaar is dat de RTV er toe overgegaan is met een combinatie van ziekenfondsen (AZR, ARV, RAZ en Zonder Baatzucht) in mei een contract af te sluiten. Een ieder die de voorgeschiedenis kent, begrijpt dat dit een zeer delicate aangelegenheid is geweest".

Toen zich de gelegenheid voordeed met de fondsen te onderhandelen over verbetering van de tandheelkundige hulp vond het bestuur het raadzaam de inleidende besprekingen te laten voeren door een afzonderlijke commissie met als voorzitter Krijn Verhoeven.

Oorspronkelijk in januari bijeen gekomen met de volledige vertegenwoordiging van alle ziekenfondsen in Rotterdam, dreigde dit op een mislukking uit te lopen, maar onze ontmoeting met de directeurs van de combinatie, buiten de Bond staande, heeft bij ons de indruk gevestigd dat zij inderdaad iets willen doen in de toekomst. Ook voor de ziekenfondsen schijnen de tijden voor contributieverhoging zeer slecht te zijn. Maar eerst moeten de leden de voordelen van conserverende tandheelkundige hulp leren waarderen en er dus ook iets voor over hebben.

Het contract is afgesloten in de geest van beperkte vrije tandartskeuze en vrije conserverende hulp voor de fondsleden; aan de tandartsen betaalt het fonds per verrichting:

consult f 0,50, extractie f 0,25, verdoving f 0,50 tot een maximum van f 10,- en een amalgaam- of synthetische vulling f 2,25. Tevens is er een gereduceerd tarief door de patiënt te betalen voor kunststanden, wortelbehandelingen en tandreiniging (wortelbehandeling f 1,50, prothese f 50,- en met goudcrampons f 70,-, stifttanden f 15,- en tandsteenbehandeling f 0,50 per keer).

Aan de RTV wordt de beoordeling overgelaten van te goeder naam en faam bekend staande collega's die willen meewerken en de vraag of er nog nieuwe tandartsen zullen worden toegelaten.

In de loop van het jaar is er wegens overschrijding van het beschikbare bedrag van de fondsen een beperking ingetreden van het bedrag dat per kaart gemiddeld vergoed kan worden n.l. zodanig dat het maximum van alle bedragen voor tandheelkundige hulp, dat door de fondsen wordt betaald, niet hoger kan zijn dan f 0,30 per lid per jaar.

Het afsluiten van het contract in mei, voor de periode 1 juli 1925 tot 1 april 1926, maakte het benoemen van een controle commissie noodzakelijk om voor de goede naleving, ook van de zijde van de collega's, te zorgen". De Rotterdamse Commissie van Toezicht op het Tandartsencontract.

Stehouwer en Jansen konden zich wegens het contract met de Bond niet aanmelden. Van Raalt, Henry, de heer en mevrouw Backer Dirks, Griffijn, Ridder en Slooten stelden zich niet beschikbaar.

Begin november was er al een overschrijding van 50% waarvoor in september reeds was gewaarschuwd. De ziekenfondsen zouden hun verplichtingen wel willen nakomen, maar het geld was er niet. Er waren 4772 kaarten uitgegeven. Bij de ene tandarts was het gemiddeld bedrag per kaart f 0,89, bij de andere f 3,90. Het kwam er volgens de voorzitter op aan dat een bedrag van gemiddeld f 1.50 per kaart niet zou worden overschreden.

Door de Bond van ziekenfondsen werd de volgende brochure verspreid:

"Teneinde een groot volksbelang te dienen hebben onderstaande ziekenfondsen sedert jaren getracht de tandheelkundige behandeling zo volledig en zo goed mogelijk te doen geschieden tegen zeer billijke betalingen. Zorgt dan ook dat u van de gunstige bepalingen gebruik kunt maken, door u te verzekeren bij een van de volgende ziekenfondsen. Deze regeling is van kracht vanaf 1 juli 1925.

WAT U MEER BETAALT, BETAALT U TE VEEL.

Onderlinge ziekenvereniging "Abiëzer", Amsterdams ziekenfonds, "Eendracht maakt macht", "Helpt elkander", Alg. Ziekenadministratie "Rotterdam", Rotterdams ziekenfonds, "Wij leven om te zorgen" en "Zekerheid door voorzorg".

De aangesloten tandartsen waren:

J. Kuynders, J. Jansen, M. Nederlof, A. Stehouwer en W. de Vries.

Een meningsverschil tussen de RTV en de Maatschappij over de ziekenfondsen

Er was ook een persoonlijk schrijven van de secretaris van de Maatschappij binnengekomen waarin deze vreesde dat het H.B. het contract tussen de ziekenfondsen en de RTV niet kon goedkeuren, omdat daarin de Maatschappij buiten de onderhandelingen was gehouden. Immers de RTV sloot een contract af, haar leden hadden toegang, terwijl maatschappijleden moesten afwachten of de RTV hen toeliet. In verband met deze brief werd het voorstel aangenomen dat 'nieuw toetredende collega's voor de ziekenfondsbehandeling lid van de NMT moesten zijn'.

Naar aanleiding van deze correspondentie deed Henry het voorstel of het niet verplicht gesteld moest worden dat een RTV-lid tevens lid van de Maatschappij moest zijn. Een beslissing werd er niet genomen.

In december vroeg de secretaris van het H.B. of het mogelijk was de medewerking van tandartsen met de ziekenfondsen alleen te laten afhangen van het maatschappijlidmaatschap.

Dr. LEHMAN SON, Tandarts
Kunsttanden
 NIEUWSTE METHODES
 PIJNLOOZE BEHANDELING.
 Opper¹⁰ 156, Rotterdam.

Maurice Son
 Tandarts 7187 10
 ROTTERDAM.

Spreekuur dagelijks van 11—12 en
 van 1—4 uur **Schiedamsche Singel 11.**
 Voor on- en minvermogenenden van
 8½—10 uur aan de **kliniek Baan 69.**

Tandarts
J. JANSEN
 is voortaan elken Donderdag
 van v.m. 11 tot n.m. 4 uur in
ONS HUIS, Kerkstraat
te Oud-Beijerland ⁷³⁵⁴₁₈
te consulteeren.

Afb. 38.

Advertenties van Lehman Son, Son en Jansen

ook behandeling op school en tijdens de lesuren. Verder was alles erop gericht zo min mogelijk tijd te verliezen aan het melkgebit en alle aandacht te richten op het blijvende gebit.

Een vakantieregeling voor de tweede kliniek

In de vergadering van 6 oktober werd de brief behandeld die het bestuur aan de T.C. had gestuurd met klachten over het sluiten van het zaterdagmorgenspreekuur en een paar avonden op de tweede kliniek. Stehouwer beaamde, omdat er op zaterdag toch bijna niemand kwam, dat het voor de vakantie op die manier was geregeld en men had het zo gelaten.

De voorzitter maakte in strenge bewoordingen duidelijk, echter niet tot iemand persoonlijk gericht, dat in art. 66 van het H.R. de regeling van de kliniekbeurten was vastgelegd. Er zou met de medewerkers naar een oplossing worden gezocht.

De T.C. kreeg van de medewerkers van die kliniek drie dagen later een brief waarin zij schreven "dat zij de zaken van de kliniek teveel als die van hen hadden beschouwd en daardoor met het voorstel tot afschaffing van het zaterdagmorgenspreekuur waren gekomen. Mocht u echter die spreekuren toch willen handhaven dan willen wij u adviseren sollicitanten voor dit

In de jaarvergadering van 1926 werd een wijziging van artikel 1 van het tandartsencontract voorgesteld:

- tot de tandheelkundige behandeling van verzekerden van de contracterende Rotterdamse ziekenfondsen konden worden toegelaten te goede naam en faam bekendstaande tandartsen, lid van de afdeling R&O van de Maatschappij en niet verbonden aan één van de andere niet bij dit contract aangesloten ziekenfondsen.

- de toelating kon worden uitgesteld wanneer 3/4 van de RTV-leden met een ziekenfondscontract zich binnen twee maanden tegen de toetreding zou verklaren.

Het zou nog tot juni 1926 duren voordat de NMT goedkeurde dat haar leden toetraden als medewerkers aan de fondsen waarmee door de RTV een contract was of zou worden gesloten. Hoewel het H.B. niet geheel tevreden was met de regeling zoals deze in dit contract was omschreven.

Voor de vergadering van 12 mei had men collega H. van der Molen, leider van de Amsterdamse Gemeentelijke Tandheelkundige Kliniek uitgenodigd. Deze betoogde dat alles wat hij eerst in Amerika, later in Stockholm en tenslotte in Duitsland had gezien, hem tot de overtuiging had gebracht dat het vraagstuk van de STV veel meer een kwestie van een goede organisatie was dan van een ruime financiering. Kantorowicz beweerde dat 96% van de kinderen in Bonn een gaaf gebit had. Hij zocht n.l. naar de kleine gaatjes en verdeed zijn tijd niet aan uitgebreide behandelingen bij enkele kinderen. Kantorowicz adviseerde

spreekuur op te roepen”.

Het bestuur kreeg hiervan een afschrift met een begeleidend schrijven. Hierin gaven de collega's aan niet te begrijpen op welke gronden de voorzitter hen onregelmatigheden en een slechte onderlinge verstandhouding verweet.

Het resultaat was dat op zaterdag een verkort spreekuur zou worden gehouden van 8 - 9 uur, waarmee het incident was gesloten.

Twee maanden later echter merkte de penningmeester over de tweede kliniek op dat er in financieel opzicht een duidelijk dalende tendens was waar te nemen ten opzichte van de werkzaamheden. Het liep in de vergadering kennelijk hoog op, want Backer Dirks stelde zich beschikbaar als het erom ging deze kliniek in leven te houden, indien Van de Mey de Bie, Jappe Alberts en Athmer in mei zouden bedanken. Slooten, Griffijn en Struckmann boden ook aan op de kliniek te gaan werken .

Volgens de voorzitter was misschien hun mindere ervaring de oorzaak dat niet passend met het publiek van de kliniek werd omgegaan. Wie zijn avond niet rendabel kon maken zou zichzelf een dienst bewijzen er niet mee door te gaan.

Tot opzeggingen is het gelukkig niet gekomen.

Tenslotte kan van 1925 nog worden gezegd dat op het convocaat vanaf de 255e vergadering gedrukt stond: “Na afloop van de vergadering sociëteitsavond”.

In het volgende hoofdstuk worden de jaren besproken waarin in de RTV anders werd gedacht over het kosteloos behandelen van de armlastigen. Tevens werd een derde kliniek opgericht.

6.

DE JAREN

1926 - 1931

Het overlijden van Leopold Frank

In café Riche opende voorzitter Frank de 25e jaarvergadering op 16 januari 1926 met de woorden dat het 25-jarig bestaan van de vereniging luisterrijk gevierd ging worden en dat hij daarom zijn speech kort zou houden. Hij zei o.a. dat het hem in het afgelopen jaar bijzonder getroffen had dat de samenwerking binnen het bestuur bijzonder goed was geweest.

Na de gebruikelijke onderwerpen van een jaarvergadering en het doen van enkele mededelingen sloot de voorzitter de vergadering en werden de dames, die later waren gekomen, welkom geheten om met een gemeenschappelijk diner het heuglijke feit van die 25e jaarvergadering te vieren.

“Daar in gezelligheid bijeen”, schreef secretaris Backer Dirks in de notulen, “mochten we Frank nog meemaken in een prettige stemming en zijn geestige uitingen. Hij heeft ons daar toegesproken met woorden, die nog steeds getuigden van zijn liefde voor de RTV en persoonlijk mocht ik hem namens de vereniging nog bedanken voor

zijn bereidwilligheid om, ondanks dat zijn gezondheidstoestand achteruit was gegaan, zich voor het voorzitterschap in dit jaar van het jubileum van de RTV beschikbaar te stellen.

Wie van ons zou toen, in die stemming, hebben kunnen bevroeden dat korte tijd later de vereniging zou worden gedompeld in de grootste rouw die zij sinds haar oprichting ooit heeft gekend. Want dáár heeft hij ons verlaten. Hij die zo hard en met zoveel vuur voor de RTV gewerkt heeft, ons allen vragend achterlatend, wat er van de vereniging zonder zijn steun kan worden.

Deze droevige omstandigheid heeft de noodzaak in het leven geroepen om de samenstelling van het bestuur te wijzigen.

Waar het vertrouwen van de leden mij in de vorige vergadering geplaatst heeft op de voorzittersstoel, werd op mijn plaats Verhoeven als secretaris benoemd. In hem stellen wij het volste vertrouwen en wij waarderen het dat hij direct bereid gevonden werd van enkele van zijn

Atb. 39. Leopold Frank

talrijke functies in andere verenigingen afstand te doen om de belangen van de RTV ook als secretaris te gaan dienen”.

Op 20 januari had op Westerveld onder zeer grote belangstelling de crematie plaats. Aanwezig waren de besturen van de RTV, NTG, NMT, Ned. Ver. tot Bestrijding van het Tandbederf en van het TvT, verder bijna alle leden van de RTV en vele andere bevriende collega's.

De gedachten van Frank over het bestaansrecht van de RTV

In zijn openingswoord op de eerst volgende vergadering preekt Backer Dirks de kwaliteiten van Frank als mens en zijn grote verdiensten voor onze professie. Aan het slot van zijn betoog las hij de laatste gedachten voor die Frank over de RTV had opgeschreven. Naar aanleiding van een bijeenkomst die Backer Dirks met enkele leden van het hoofdbestuur van de Maatschappij zou hebben had hij aan Frank gevraagd wat zijn voornaamste argumenten waren voor het bestaan van de RTV als aparte vereniging.

Hier volgt, ingekort, deze vlot geschreven notitie:

“Over de zelfstandigheid van de RTV zou een lijvige studie zijn te schrijven. Wanneer ik mijn mening daarover zeg dan moet deze poging worden opgevat als de ruwe houtskoolschets als aanloop voor een schilderij.

Vóór alles wordt de aandacht gevraagd voor de grote bekoring die de RTV op haar leden uitoefent. L'esprit du corps, die van haar oprichting af tot op heden het kenmerk van de leden is geweest, heerst nog ongebroken. Dit verschijnsel vindt zijn verklaring in het bijzondere karakter dat het werk van de RTV steeds gedragen heeft. Actief, voortvarend, ondernemend, gedurfd zijn enige uitdrukkingen die dat werk van de RTV het juist kwalificeren.

De RTV heeft zelfstandig haar werk verricht. En nu ik spreek over zelfstandigheid, zij hier opgemerkt, dat zelfstandigheid en afhankelijkheid niet twee begrippen zijn, die noodzakelijk ten opzichte van elkaar vijandig hoeven te zijn. Voelt de één uitsluitend voor zelfstandigheid, een ander kan slechts gedijen in en door afhankelijkheid. Soit!

Wat de RTV betreft, zij is par droit de naissance zelfstandig. De eerste plaatselijke zelfstandige vereniging. Er was pionierswerk te verrichten. Naar vele kanten. Noem ik in slordige volgorde: de schoolplaat, de tentoonstelling, brochures en de klinieken met een tweeledig doel:

ten eerste de strijd tegen de onbevoegde uitoefening van de tandheelkunde en ten tweede het verschaffen van goede en goedkope behandeling aan de daarvoor in aanmerking komende bevolking.

Verder de propagandavoordrachten, filmdemonstraties, historische pogingen tot het systematisch tandonderzoek op scholen en tot het aanstellen van schooltandartsen. Tenslotte het bevorderen van de plaatselijke collegialiteit.

Tot nu toe wordt het werk van de Ned. Ver. tot Bestrijding van het Tandbederf officieus door de RTV voorbereid. Volmondig en graag zij het erkend: niet in alles maar in vele opzichten werkt de RTV aan de spits... en mogen haar experimenten vrijwel worden beschouwd als een kompas voor wie daarvan gebruik wenst te maken.

De sporen van het werk van de RTV zijn te volgen ver buiten Rotterdam op bijna elk tandheelkundig gebied. Daarom zou het voor de hele stand te betreuren zijn indien de RTV ten gronde moest gaan aan een ontijdige dood. Temeer omdat de roeping van Maatschappij en RTV geheel uiteenlopend en verschillend zijn.

De RTV doet uitsluitend praktisch werk. Begaat de daad. Experimenteert. Demonstreert. Als men dit beginsel begrijpt dan zal men onmiddellijk het nut van een dusdanige vereniging erkennen. Een vereniging die plaatselijk werkt maar door haar spontaniteit navolging wekt “in

den lande". Op deze wijze wordt het algemeen belang gediend.

Feitelijk is het hier niet de plaats om de taak van de NMT te vermelden. Maar het is toch enigszins gewenst om meer reliëf te krijgen. Daarom een korte definitie.

De Maatschappij is te beschouwen als een regeringslichaam. Zij neemt nota van de toestanden en wantoestanden die zij bestudeert. Zij tracht ordenend en regelend op te treden. Door voorschriften, wettelijke maatregelen enz. tracht zij chaotische verhoudingen te herleiden tot normen. Kortom, van het begin tot het eind heeft zij het algemeen belang in het oog, dat tenslotte het individu tandarts ten goede moet komen. Een precies tegenovergestelde werkwijze als de RTV bezigt. Daarom zou de RTV als afdeling van de Maatschappij een monstruositeit zijn.

Als de tijd aanbreekt dat in de RTV lauwheid, onverschilligheid, luiheid, verslapping en het verdwijnen van collegialiteit hun intrede doen, dan zal het ogenblik zijn aangebroken om het leven als zelfstandigheid te eindigen. Dan kan de RTV zonder protest het leven gaan leiden van de afdelingen van de Mij.

Of het dan beter zal zijn? Tot welk vruchtdragend werk heeft de NMT haar afdelingen weten te inspireren?

Laat ik deze beschouwing niet eindigen alvorens te bekennen dat het voor ons onaangenaam is het werk van de RTV te belichten op deze wijze. Want wij zijn niet blind voor het vele en goede dat de Maatschappij deed en doet. En wij waarderen het streven naar nivellering dat de Maatschappij wil. Maar wij geven ons om genoemde redenen nog niet gewonnen."

"Naar mijn mening" vervolgde Backer Dirks "zou het van weinig fijn gevoel getuigen indien er dit jaar aan het 25-jarig bestaan van de vereniging een luisterrijke viering verbonden zou zijn. Ik stel u dus voor deze viering niet te laten doorgaan en de feestcommissie te ontbinden."

Van buitenaf werd er echter meerdere malen op gewezen dat een historisch feit als het 25-jarig bestaan van de RTV niet zonder meer voorbij mocht gaan.

Het 25-jarig bestaan werd toch herdacht

Er werd een wetenschappelijke vergadering belegd en een receptie gehouden. Zodat op 10 juli 1926 door Backer Dirks een lange rede, waarin de geschiedenis van de RTV voorbijtrok, werd uitgesproken. Hierin gaf hij o.a. antwoord op de vraag: Waarom is de RTV geen onderafdeling van de Maatschappij, waarom leidt de vereniging een onafhankelijk bestaan en voert zij vaak haar eigen politiek? Ja", betoogde hij, "waarom komt die vraag bij u op en niet bij ons? Want zij kan slechts opkomen bij een niet-RTV-lid, bij iemand die niet voor langere of kortere tijd de bekoring van onze vereniging heeft ondervonden. Hoe langer men lid is, hoe meer men huiverig wordt om het karakter te veranderen. Maar wil men dit karakter behouden dan zullen de leden moeten blijven werken in de geest van de oprichters en in de geest van haar krachtige leiders van vroeger".

Dr. Haber, uit Berlijn, gaf een overzicht over de in de laatste 35 jaar gedane pogingen om inzicht te krijgen in het kauwdruksysteem en de constructie van een geschikt instrument, waaraan Black in 1873 de naam gnathodynamometer gaf.

De tweede spreker was Witthaus die het woord kreeg voor zijn onderwerp: "Diagnose en indicatie in de orthodontie".

Tijdens deze vergadering bood mevrouw Frank het door Maurice Sijs geschilderde portret van haar overleden echtgenoot aan de RTV aan, dat bij het bombardement in 1940 verloren is gegaan.

De T.C. merkte op dat de werkzaamheden op de kliniek aan de Goudsesingel niet soepel verliepen. Meerdere keren per jaar hadden er veranderingen plaats van de werkende leden. Dit had een nadelig effect op het functioneren. De commissie stelde dan ook voor dat men zich voor minstens twee jaar moest verbinden en dat men verantwoordelijk was voor een eventueel tekort. Zonder discussie werd dit aangenomen.

Ook werd voorgesteld om het spreekuur om 10 uur te beëindigen want na deze tijd melden zich nog weinig patiënten aan. Ieder van de werkende leden was echter vrij tot 12 uur op de kliniek te werken, indien er voldoende patiënten waren.

Brieven van enige leden

In dit jaar werden er enige brieven van Stehouwer ontvangen. Hij zag zich genoodzaakt om voor leden van het ziekenfonds, waaraan hij was verbonden op de linker Maasoever een kliniek te openen. Om die reden vroeg hij ontslag als lid van de T.C. en verzocht hij het bestuur zo spoedig mogelijk iemand in zijn plaats op de tweede kliniek aan te stellen. Volgens zijn contract had hij tot 1 november de verplichting en na deze datum alleen het recht gedurende drie avonden aan de Goudsesingel te werken.

Verder bracht Stehouwer de wens naar voren om de zenuwbehandelingen op de klinieken af te schaffen. Besloten werd deze brief aan de leden te sturen zodat ieder kennis kon nemen van zijn argumentatie. Bij de bespreking van deze brief in 1927 bleek de algemene mening van de vergadering dat het aantal wortelkanaalbehandelingen beperkt moest blijven, dit ter beoordeling van de behandelend tandarts. De wortelkanaalbehandeling zou niet geheel kunnen verdwijnen. De patiënt zou anders zijn toevlucht zoeken bij onbevoegden.

Na een langdurige en soms heftige discussie nam de vergadering de volgende motie aan:

“Tot de behandeling van een element met een pulpitis zal alleen dan worden overgegaan, wanneer de algemene toestand van de mond dit rechtvaardigt en de patiënt tot de algehele verzorging van zijn mond overgaat”.

Ook pleitte Stehouwer al voor de aanstelling van een mondverzorgster in de praktijk voor het verwijderen van tandsteen.

Tenslotte vroeg hij of het niet wenselijk was de rekeningen te specificeren om veel onnodige vragen te voorkomen. Volgens de voorzitter woog het voordeel niet op tegen het vele werk dat hiermee verbonden was.

Ook Hertzka schreef een brief waarin hij met nieuwe denkbeelden kwam. Hij wilde vermindering van materiaalkosten van de praktijken van alle leden. Hij keurde de exploitatie van de klinieken af, waarin hij volgens de voorzitter niet geheel ongelijk had. Ook wilde hij op de klinieken proefnemingen doen. De voorzitter wees erop dat het voor de werkende leden erg moeilijk zou zijn om dat te doen wanneer de avonden zeer druk bezet waren. Omdat de brief een bijzonder sympathiek geluid deed horen werd er een commissie benoemd om te oordelen hoe deze ideeën in de praktijk te brengen waren. Vier maanden later stelde deze commissie voor met medewerking van de T.C. proeven te nemen met amputatiemiddelen en verschillende injectievloeistoffen. Verder deelde de commissie mee dat binnen korte tijd de volgende onderwerpen in de RTV zouden worden behandeld:

1. de orthodontische band
2. de indirecte inlay methode
3. periostitis (bij rondvraag bleek dit onderwerp het meest gewenst).

Het bestuur gaf nog te kennen dat het uitbrengen van referaten van belangrijke artikelen uit buitenlandse tijdschriften ook een onderwerp was dat de commissie eens moest overwegen.

Als laatste schreef J.Th. Orth een brief waarin hij stelde niet tevreden te zijn met de afwij-

zing voor het lidmaatschap van de Maatschappij. Het lid worden van de RTV was afhankelijk van deze beschikking. Naar aanleiding hiervan vroeg de voorzitter of iemand met absolute zekerheid wist dat deze collega met een onbevoegde had samengewerkt. De opinies verschilden, wat te verklaren was door het verbijsterende aantal Orth-filialen. De voorzitter stelde voor om aan een collega in Gorkum inlichtingen te vragen.

Namens de controlecommissie deelde Griffijn in mei mee dat het beschikbare bedrag bij de fondsen f 2000,- was overschreden zodat 4/5 deel zou worden uitgekeerd. Hierop kwam de vraag of deze regeling nog lang stand zou houden. De voorzitter zei dat de proeftijd per 1 juli voorbij was en dat we veel materiaal in handen moesten hebben om een goed oordeel te kunnen vellen. Laten de medewerkers niet systematisch het bedrag per kaart laag houden maar toch blijven werken, al is het voor weinig geld.

De vergadering in juli van het bestuur met de directies van de ziekenfondsen had weinig resultaat, omdat van de kant van de fondsen werd opgemerkt dat de administratie van de tandartsen zo vol fouten zat, dat men uit die gegevens niet de juiste conclusies kon trekken. Stehouwer meende dat met een goede invulling toch niet alle bezwaren konden worden ondervangen. Er waren volgens hem te veel tandartsen aan de fondsen verbonden. Indien het aantal medewerkers onbepert bleef zou aan de eis van de Maatschappij van een honorarium van f 6,- per uur niet kunnen worden voldaan. Ook al werd door de ziekenfondsen f 0,50 per lid per jaar vergoed.

De voorzitter antwoordde dat 3/4 van de leden tegen kon houden dat er meer medewerkers aan de fondsen zouden worden verbonden. Hij vond het echter ook billijk dat waar mogelijk voor een ieder de weg open lag.

Stehouwer keurde het rondschrijven van de NMT, waarbij het de leden verboden werd zich bij de Bond (zie blz.105) aan te sluiten, af. "Wij willen niet terugkomen op de goedkeuring dat enkele RTV-leden voor de Bond werken", merkte Verhoeven op, "maar de andere combinatie van ziekenfondsen, die met de RTV een contract heeft afgesloten, heeft zich geheel aan de RTV overgegeven. De RTV zou daarom nooit enige concessie aan de Bond kunnen doen buiten de andere ziekenfondsdirecties om".

Hoewel Stehouwer het prettig zou vinden wanneer we allemaal voor beide groepen zouden werken, meenden de aanwezigen, behalve Stehouwer en Brugman, op de ingeslagen weg te moeten voortgaan.

Wel werd Stehouwer gevraagd met de heer Kros, administrateur van de Bond, te gaan praten zodat deze met de RTV onderhandelingen zou aanknopen.

Aan het einde van het jaar deelde Griffijn mee dat uit het verslag van het laatste kwartaal van het RAZ (Rotterdamsch Algemeen Ziekenfonds) bleek dat de verrichtingen van de tandartsen minder waren dan het beschikbare bedrag, waardoor het niet uitbetaalde geld gereserveerd zou blijven voor andere kwartalen. Bij de ARV was meer gedeclareerd dan er beschikbaar was, zodat er ongeveer 12% gekort werd.

De heer Reek (van de combinatie) wilde graag onze mening horen of het niet wenselijk was het aantal tandartsen dat aan de fondsen verbonden was in overeenstemming te brengen met het aantal ingeschreven ziekenfondsleden. Er zouden dan voorlopig geen nieuwe werkende leden worden toegelaten. Het merendeel van de aanwezigen bleek de zienswijze van de directies in deze overgangperiode te delen.

Het bestuur liet weten dat de directies hadden geklaagd. Er was aan enige patiënten, die naar de mening van een tandarts niet in een fonds thuishoorden, tandartshulp geweigerd. De betreffende tandarts had de feiten bevestigd en medegedeeld dat hij een principiële berisping

wilde uitlokken. Men was echter van mening dat iedereen die bij een fonds was ingeschreven aan de verplichtingen voldeed en recht had op een behandeling.

Men moest vóór 1 december een aanvraagformulier invullen en opsturen om van het Stoomwezen toestemming te krijgen om een vulkaniseerketel te gebruiken.

In de vergadering van 15 februari 1927 werd het voorstel van de directies van de combinatie besproken op de klinieken van de RTV geen fondspatiënten meer te behandelen. Zij meenden nl. dat in hoofdzaak leden van de Bond hulp vroegen in de klinieken, waardoor de Bond minder behoefte had het aantal tandartsen uit te breiden. Besloten werd:

1. na te gaan hoeveel leden de klinieken bezochten. Bij de fondsen, waarmee een contract was gesloten, waren ongeveer 115.000 leden ingeschreven. Voor deze leden waren 23 tandartsen werkzaam. Een paar maanden later deelde Henry mee dat veel bezoekers van onze klinieken geen ziekenfondsleden waren. Van de fondsleden, die er wel kwamen was het aantal dat bij de Bond was aangesloten bijna gelijk aan dat van de combinatie.
2. de directies voor te stellen het maximum aantal tandartsen vast te stellen op 1 op 4500 ingeschreven leden en die maatregel over drie maanden te laten ingaan.

Het werd raadzaam geacht de Utrechtse Studentenvereniging "John Tomes" van deze maatregel in kennis te stellen aangezien er tot dan toe een onbeperkte toetreding van tandartsen bij deze combinatie bestond. Jonge collega's die zich in Rotterdam zouden willen vestigen zouden wellicht teleurgesteld worden.

Wat het voorstel van de fondsbesturen betrof, voor vullingen in tijdelijke elementen een lager tarief te berekenen (eerst was er een bedrag van f 0,50, later van f 1,- genoemd), wees de stemming onder de aanwezige werkende leden uit dat een meerderheid er vóór was deze helemaal niet te berekenen. De voorzitter meende dat bij de ziekenfondsbehandeling het vullen van melkelementen tot een minimum beperkt moest blijven.

De onderlinge waarneming

Het bestuur vond het nuttig om in maart eens te spreken over de regeling van de onderlinge waarneming. Het kwam met de volgende standpunten naar voren:

1. zoals bij de medici gebruikelijk was: de waarnemer vermeldde wat hij had gedaan en de tandarts die afwezig was stuurde de rekening
2. de waarnemer verzond zelf de nota's.

Jappe Alberts en Brugman achtten het wenselijk dat de tandarts en niet de waarnemer de nota uitschreef. Brugman vond dat de tandarts beter kon beoordelen of en wat er berekend

Afb. 40. Vulkaniseerketel

kon worden.

De voorzitter achtte het op de eerste plaats nodig dat de betrokken tandarts een opgave kreeg van de werkzaamheden die in zijn afwezigheid waren verricht. Het noodzakelijke conserverende werk moest als regel voor elkaar worden waargenomen en de eventuele techniekkosten worden afgerekend.

Backer Dirks en Verhoeven volgden zelf het systeem dat de patiënt alleen van zijn pijn werd afgeholpen en behandelingen zo veel mogelijk werden beperkt. Enerzijds begreep Verhoeven dat voor jongere collega's de verhoudingen bij het waarnemen voor oudere collega's anders lagen, anderzijds gaf het waarnemen voor een oudere collega aan de jongere een zekere bekendheid. Backer Dirks wees er nog op dat het wenselijk was de patiënt zo min mogelijk constant te laten betalen.

De Jongh vroeg hoe de houding moest zijn tegenover de patiënt, die aan een ander dan de aangewezen waarnemer om behandeling vroeg. De opinie was de patiënt te behandelen alsof om officieel waarnam en verder te verwijzen naar de waarnemer.

De voorzitter meende dat wanneer een patiënt van tandarts wilde veranderen tijdens de waarneming men deze patiënt moest overnemen als pogingen deze terug te sturen geen succes hadden.

Het volgende voorval liet de sfeer in de vereniging zien: de pas gevestigde collega Copius Peereboom had zich eerst verbonden aan de Bond van Ziekenfondsen en vervolgens een onderhoud met de voorzitter van de RTV gehad. De vergadering was van mening dat er voorlopig geen prijs gesteld werd op het lidmaatschap van een collega die op die manier handelde.

In april hield dr. De Leeuw uit Schiedam een lezing getiteld: "Degeneratieverschijnselen van cultuurrassen". Hij stelde dat het sympathische zenuwstelsel degenereerde gedeeltelijk door het gecompliceerde bestaan van de cultuurmensen en ten dele door het gebruik van alcohol. Ook het veelvuldig voorkomen van cariës zelfs bij mensen die hun gebit goed verzorgden zou uit deze degeneratie voortkomen.

Toch vestigde Backer Dirks bij de discussie de aandacht maar op een goede mondverzorging!

De vergadering ging akkoord met de splitsing van de afdeling Zuid-Holland van de Maatschappij

De voorzitter wilde de mening van de leden weten over het voorstel van het H.B. een andere geografische indeling van de afdelingen te maken. Vroeger had Rotterdam zich sterk verzet tegen een splitsing van Zuid-Holland, maar de voorzitter vroeg zich af of de toestand niet zo was veranderd dat een splitsing nu wel wenselijk was. We zouden verschillende werkzaamheden, bijvoorbeeld de ziekenfonsaangelegenheden, kunnen overdragen. Er waren hier nog twee partijen, n.l. de combinatie en de Bond en het zou de RTV ten goede komen wanneer deze kwestie buiten het terrein van de vereniging kwam te liggen.

Mevrouw Backer Dirks begreep niet dat deze aangelegenheid beter behartigd zou worden door Rotterdammers en een afgevaardigde uit bijvoorbeeld Middelharnis, dan door de RTV alleen. Mevrouw Muntendam vreesde dat de onafhankelijkheid van onze vereniging in het gedrang zou komen en over alle activiteiten bij de Maatschappij verantwoording moest worden afgelegd.

Verhoeven meende dat het zeer gewenst was omdat dan, bij alle maatschappelijke maatregelen, één lijn werd getrokken. Van Dantzig voelde er niets voor en vroeg zich af waar het

bestuur van die nieuwe afdeling dan vandaan moest komen.

Bij stemming waren er 12 leden vóór en de dames Muntendam en Backer Dirks, J.G. Harcksen, W. Harcksen, Masson, Jappe Alberts en Van Dantzig tegen.

Rotterdam begon met de Schooltandverzorging

Wat de Schooltandverzorging (STV) betrof deelde de P.C. al in de zomer van 1926 mee dat het gemeentebestuur hierover inlichtingen had gevraagd.

In januari 1927 werd een rapport inzake de STV aan de gemeenteraad aangeboden, waarin de RTV het geacht college verzocht “om ook hier ter stede een Gemeentelijke Schooltandverzorging in te stellen, gelijk dit in een zeer groot aantal steden in het buitenland en ook in enige steden in ons land het geval is”.

Het werd door B&W met een negatief preadvies aan de raad voorgelegd. Hoofdbezwaar was dat ingegrepen werd in de gezinstak van de ouders. Deze nam op 28 oktober 1928 met twee stemmen tegen en 30 stemmen vóór - 10 gemeenteraadsleden waren niet aanwezig - een gunstige beslissing, zodat in Rotterdam hiermee het goede voorbeeld van verschillende plaatsen in ons land werd gevolgd.

In mei '27 was men begonnen met “mededelingen uit de praktijk” in het convocaat als agendapunt op te voeren. Velen hadden werkstukken en röntgenfoto's meegenomen en de voorzitter besloot dit punt vaker op de agenda te zetten om zodoende praktijkervaringen uit te wisselen.

In de 281e vergadering meende de voorzitter dat de proef met een gemeenschappelijke maaltijd voorafgaand aan de vergadering zeer geslaagd was en stelde voor dit de volgende maand te herhalen. Het voorstel werd met enthousiasme ontvangen.

In de laatste vergadering van 1927 deelde Henry mee dat er een samenkomst van de werkende leden had plaatsgevonden waar belangrijke onderwerpen betreffende de klinieken besproken waren. Men vond dat de behuizing van de kliniek Goudsesingel onvoldoende was. Er was een commissie benoemd, bestaande uit Brugman, Van Raalt en Van de Mey de Bie die daarover een rapport zouden samenstellen.

Stehouwer vond het vreemd dat die commissie niet was benoemd door de RTV. Ook opperde hij het denkbeeld een röntgenapparaat in een eventueel nieuwe kliniek te laten plaatsen.

Enkele wetenswaardigheden waren, dat:

- in dit jaar verzoeken waren binnengekomen van het ziekenhuis Maasoord en het kinderkuis Van Speykstraat voor een regelmatige tandheelkundige behandeling.
- de vergadering het ontoelaatbaar had geacht dat een collega een spreekuur voor minvermogenden naast zijn ziekenfondssprekuur hield.
- Henry de carpulespuit had gedemonstreerd waarbij lekken was uitgesloten en tenslotte
- de oud-assistente Betje niet vergeten was getuige de brief, waarin zij enkele tandartsen bedankte dat deze haar in staat hadden gesteld een nieuwe mantel te kopen.

In de vergadering van 17 februari 1928 vond Van de Mey de Bie dat onze naam Rotterdamse Tandheelkundige Vereniging verwarring kon stichten in verband met de officiële titel van tandheelkundige.

De reorganisatie van de klinieken

In dezelfde vergadering werd ook het rapport uitgebracht van de commissie die de reorganisatie van de klinieken als opdracht had.

De in de klinieken werkende leden waren van mening dat de omstandigheden op de klinieken niet meer in overeenstemming waren met de moderne opvattingen over de sociale tandheelkunde. Vooral de wijze van behandelen en de manier van administreren waren aan modernisering toe. Steeds meer ging men het belang van een gezond gebit inzien en zou er een grote behoefte aan conserverende behandeling ontstaan. Zoals de toestand nu was moesten de kosten van de klinieken voor het overgrote deel worden gedekt door de prothese. Door toegewijd te werken kon er uit de conserverende behandeling een hogere omzet worden verkregen, maar het zou anders moeten worden aangepakt. Een goede wortelkanaalbehandeling bijvoorbeeld vergde vaak veel tijd waardoor het honorarium eigenlijk een aantal malen boven het nu gehanteerde minimumtarief zou moeten komen. Op de klinieken werd er zelfs minder voor ontvangen. De commissie stelde een aantal veranderingen voor:

1. tandheelkundige veranderingen:

- a. er zal geen hulp aan totaal onvermogenen verstrekt worden. Van gemeentewege zal er iets voor deze mensen moeten worden gedaan.
- b. het extraheren zonder verdoving vervalt
- c. het verdient afkeuring patiënten in de huispraktijk te behandelen. Op een kliniek is alles eenvoudiger ingericht en economischer van opzet. In de werkuren behoeft geen minuut verloren te gaan, waardoor deze productiever worden gemaakt. De klinieken zijn toch juist opgericht om o.a. de minvermogenen uit de particuliere praktijken te houden
- d wortelkanaalbehandelingen als zijnde oneconomisch worden geweerd. De enkele die beslist moeten worden gedaan dienen zo veel mogelijk lege artis te geschieden.

2. verandering in de exploitatie van een kliniek:

De gedachten van de commissie gaan uit naar een rationele behandeling. Men kan pas tot een conserverende behandeling overgaan nadat de mond in een hygiënische toestand is gebracht. Hieronder verstaat men het opruimen van necrotische en niet bruikbare elementen en tandsteenverwijdering. Om het de patiënt gemakkelijker te maken zouden we hem hiervoor niet stuk voor stuk laten betalen, maar hem een kaart (met een bepaalde geldigheidsduur) verstrekken waarvoor de behandeling kan worden verricht.

Op de linker Maasoever was een stad ontstaan met ongeveer 140.000 inwoners waar dringend behoefte was aan tandheelkundige hulp voor het volk. We konden daar een nieuwe kliniek oprichten en het bewijs leveren dat het op de bovenstaande manier mogelijk was. Bovendien kwam het onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunde daar amper voor en was het beter dit door een goed werkende kliniek onmogelijk te maken. De commissie adviseerde de huidige klinieken te laten zoals deze waren totdat de nieuwe kliniek op dreef zou zijn.

Verder gaf de commissie in overweging dat in de nieuwe kliniek iemand werkzaam zou zijn die met de directe leiding was belast. De inkomsten kwamen de kliniek toe en de kliniek betaalde op haar beurt een behoorlijk salaris en overige kosten. Een gedeelte van het batig saldo zou - boven hun salaris - uitgekeerd kunnen worden aan de daar werkende leden. Vergelijkend met Gouda en Amsterdam had de commissie gedacht de leider te laten beginnen met een salaris van f 4000,- per jaar, waarvoor hij verplicht was iedere ochtend aanwezig te zijn. Een werkend lid, naast deze leider, zouden zij op een uurtarief van f 3,- werkzaam willen zien met een minimum van twaalf salarissen per week. Bovendien zou hij in de winst delen.

De commissie was niet zo bang voor het overlopen van particuliere patiënten. Zij moesten zich namelijk aan vrij krasse bepalingen onderwerpen en waren niet zo vrij in het afspreken

van een behandelingstijdstip e.d.

De voorzitter zei dat we blij mochten zijn dat eerst de STV van de grond kwam en dat we de gemeente op dit ogenblik niet “de kosteloze patiënten” op hun dak moesten sturen. Verder legde hij namens het bestuur volgens art. 33 van het H.R. de leden geheimhouding op over dat gedeelte van het rapport waarin financiële afwikkelingen werden voorgesteld.

In de daaropvolgende vergadering deelde het bestuur mee dat het uurtarief niet te laag was. Een medewerker die alle ochtenden zou werken kon f 3744,- ontvangen, hetgeen maar een paar honderd gulden minder zou zijn dan het salaris van de leider. Henry was in bespreking over een nieuw pand aan de Putschelaan waarvan de huur f 800,- per jaar zou bedragen. De gelden zouden weer door het uitgeven van aandelen tot een bedrag van f 8000,- worden verkregen. Hiermee waren de kosten voor het eerste halfjaar en de inrichting gedekt.

In deze Zuiderkliniek zouden behalve voor tandheelkunde ook spreekuren zijn van een chirurg, een hartspecialist en een neuroloog, terwijl op de eerste verdieping een huisarts, een oogarts en een KNO-arts praktijk hielden.

Voor de functie van leider hadden zich twee leden opgegeven namelijk: Brugman en Snijders de Vogel. De eerst genoemde, die zijn algemene praktijk neerlegde, werd door de vergadering benoemd.

Atb. 41. De Zuiderkliniek

De opening van de derde kliniek

Op 15 september 1928 werd de nieuwe kliniek geopend.

Wanneer er sprake was van conserverende behandeling zou door de patiënt het advies van de tandarts opgevolgd moeten worden. De doelstelling zou uitsluitend het behoud van het gehele gebit zijn en niet alleen van een enkel element.

De patiënt kreeg bij zijn eerste bezoek op deze kliniek een maandkaart die hem het recht gaf om zijn mond in een hygiënische toestand te laten brengen. De kosten voor deze kaart waren zo gering dat het voor bijna niemand een bezwaar hoefde te zijn.

De ziekenfondsen hadden het voor het zeggen

De leden klaagden nog steeds over de ziekenfondsen betreffende de in zwang zijnde kortingen en de besloemingen die de administratie met zich meebracht. Er werd een commissie benoemd om zich hierover te buigen.

In een brief van 24 mei 1928 ondertekend door de voorzitters van de ziekenfondsen AZR, ARV, RAZ, Zonder Baatzucht en het ziekenfonds van Dr. Hannik & Apotheker Pelle staat te lezen:

“Naar aanleiding van de voor beide partijen ongunstige financiële uitkomsten van de tussen uw bestuur en ondergetekende ziekenfondsen lopende overeenkomst zien wij ons, mede gelet op het feit dat contributie verhoging alleen mogelijk is wanneer dit door alle fondsen tegelijkertijd zou worden ingevoerd, genoodzaakt deze overeenkomst per 1 januari 1929 op te zeggen.

Wij zijn echter, waar het in onze bedoeling ligt de thans bestaande rechten van onze verzekerden onverkort te handhaven, bereid over een nieuwe overeenkomst te onderhandelen op de volgende financiële basis:

1. f 0,50 voor een extractie, zowel met als zonder verdoving
2. f 1,50 voor een vulling (amalgaam of porselein)
3. gedeeltelijke of totale gebitsextractie mogen alleen dan in rekening worden gebracht, wanneer er geen levering van een halve of een gehele prothese volgt
4. huisbezoek f 1,50, benevens f 0,50 voor iedere extractie.

Daar het onderhandelen gewoonlijk nog al tijd vergt is het, met het oog op het drukwerk voor 1929, allereerst noodzakelijk dat ons uiterlijk 15 juni a.s. bekend is, welke tandartsen die thans tot de deelnemers behoren, op bovenstaande voorwaarden tot de nieuwe overeenkomst zouden wensen toe te treden”.

Aangezien het bestuur van de Maatschappij om advies was gevraagd waren voor de vergadering van 6 juni Salomons en Pitsch, die zich met deze problematiek bezighielden, uit Amsterdam overgekomen.

De voorzitter deelde mee dat het conserverend werk de oorzaak was dat de budgetten overschreden waren. Henry bewees echter aan de hand van de verrichtingen van het laatste kwartaal dat bij verlaging van het tarief van een vulling tot f 1,50 we ook weer boven het budget zouden uitkomen.

Henry stelde voor om propagandalezingen voor de ziekenfondsleden en de vakbonden te houden, waarbij de mensen dan zelf zouden inzien, dat ze er iets meer voor zouden moeten betalen om goede tandheelkundige hulp te krijgen. Vooral wanneer ze wisten dat dit te bereiken was met één cent premie per week per lid meer. Hoewel Pitsch dit een goed idee vond voorzag hij dat, indien wij één cent meer vroegen, de medici twee en de specialisten drie centen meer zouden vragen.

Pitsch vond dat wij ons bij de voorstellen van de fondsen moesten neerleggen omdat wij machteloos waren en niets konden bereiken. Eerst na een grondige propaganda zou er iets bereikt kunnen worden. We moesten echter onze goede wil tonen en de behandelingen niet beperken.

Het bestuur meende echter dat er onderhandelingen met de fondsen moesten worden aangeknoopt, maar wilde dit liever op de sterke schouders van de Maatschappij leggen. Deze kon onpartijdig en met meer succes besprekingen voeren. De gasten waren bereid te onderhandelen indien de Maatschappij het goed vond. Salomons merkte op dat dit niet mee zou vallen gezien de machtspositie van de fondsen. Deze zouden direct dreigen met het aanstellen van collega's die buiten het verenigingsverband stonden. Bovendien zeiden de directeurs altijd dat de leden nooit over tandheelkundige hulp te klagen hadden. Hoe de patiënten behandeld werden, vervolgde Salomons, kon het ziekenfonds niets schelen.

De voorzitter concludeerde dat we het nieuwe tarief moesten accepteren.

De vergadering ging met de bedragen voor de extractie en de vulling akkoord en zegde toe zonder beperking te zullen werken. Over de serie-extractie zou nog worden gesproken.

Begin juni was er overleg tussen de RTV en de ziekenfondsen. Backer Dirks zei daarover in de vergadering dat de tandartsen zelfs met opoffering van hun financiële belangen getracht hadden het contract gestand te doen. Zij hadden gemeend dat de nieuwe voorwaarden van de Bond niet ver van de tegenwoordige werkelijkheid verwijderd waren en hoopten dat er nu enige continuïteit in het contract zou worden gebracht. Hij hoopte dat wanneer we op deze basis verder gingen, we niet weer binnen korte tijd met kortingen lastig zouden worden gevalen.

De ziekenfondsen waren bereid *f* 0,30 per lid per jaar te blijven betalen. Alleen het aantal maanden, dat men lid van een ziekenfonds moest zijn om recht te hebben op tandheelkundige hulp, zou van drie naar zes worden gebracht.

Met deze nieuwe wijziging in het contract ging de vergadering akkoord.

De regeling van de schulden van de eerste kliniek

De geldschieters, die in 1917 *f* 4500,- hadden geleend aan de RTV bij het vernieuwen van de 1e kliniek aan de Aert van Nesstraat, waren in de vooravond van de 292e vergadering op 15 november 1928 bij elkaar geweest om afstand te doen van al hun rechten. Indertijd stonden zij ook borg voor alle eventuele schulden van de RTV die de vereniging vóór 1 januari 1919 op zich had genomen.

Verhoeven was afwezig en was ook niet in de beslissing gekend, maar hij zei in de volgende vergadering dat hij zich erbij neerlegde.

Tijdens de vergadering gaf de voorzitter een uiteenzetting hoe de nieuwe kliniek tot stand was gekomen. Deze was in 1917 opgericht met een kapitaal van *f* 21.500,- waarvoor een pand was gekocht voor *f* 17.000,-. De hypotheek die hierop werd afgesloten bracht *f* 15.000,- op en werd afgelost met *f* 500,- per jaar vanaf mei 1918. Naast de bijdrage van de geldschieters werd kennelijk nog *f* 2000,- betaald met de winst uit de kliniek.

Er was afgesproken dat eerst de hypotheek zou worden afgelost tot een bedrag van *f* 12.000,-. Pas daarna zou worden begonnen de leden terug te betalen. Daarbij werd jaarlijks *f* 500,- afgeschreven op de installatie.

Ter compensatie van de aflossing op de hypotheek werden compensatieaandelen uitgegeven aan de werkende leden, omdat zij uit hun arbeid voor de aflossing zorgdroegen. Deze aandelen zouden op hun beurt weer worden afgelost wanneer de installatie was afgeschreven. De

eniging de beschikking krijgen over een klein kapitaal. Toen Backer Dirks vroeg of iemand erop tegen was dat de oprichters afstand deden van hun rechten deed iedereen er het zwijgen toe.

Voor de 1e kliniek zou de basis zakelijker worden door de huur van het pand in een normale verhouding te brengen. Er werd f 300,- per jaar aan de RTV betaald. De huur zou verhoogd worden naar f 800,-.

Tijdens de 28e jaarvergadering deelde de voorzitter mee dat het ledental de 50 was gepasseerd.

Kindertehuis Van Speykstraat

Er kwamen verzoeken binnen van kindertehuizen waarvan de directies het op prijs zouden stellen dat de kinderen door de RTV regelmatig tandheelkundig zouden worden onderzocht. Hoewel Verhoeven eind 1927 een oplossing trachtte te vinden voor systematische behandeling op de kliniek, zoals de regeling die voor de doofstommen was getroffen, was dit moeilijk te realiseren.

Wat de behandeling van de kinderen van het kindertehuis Van Speykstraat betrof waren Snuif, Van Rossen en Jappe Alberts bereid die kindermonden te controleren. Met de behandeling moest met de beschikbare gelden rekening worden gehouden.

In april 1928 adviseerden genoemde collega's de kinderen te zullen behandelen tegen het geldende tarief van de bestaande klinieken. Eventueel kon later worden overgegaan op een abonnementsstelsel dat alleen mogelijk was bij gesaneerde monden.

Na die behandeling bleek bij het tweede onderzoek in februari 1929 dat van gesaneerde gebitten nog geen sprake was. Volgens het bestuur was het beschamend dat er van medische zijde op gewezen was dat de gebitten niet in orde waren. De behandelende tandartsen wezen erop dat de medewerking van de directie voor een goede mondverzorging van de kinderen ver onder de maat was. Er zou onder leiding moeten worden geborsteld. Tevens schatte Jappe Alberts dat 20% van de kinderen aan rachitis leed.

Een maand later waren er 110 vullingen gelegd van de 200 die nodig waren. Hiervoor zou aan de tandartsen f 164,- worden betaald, zodra het geld van het tehuis was ontvangen.

Het bestuur stelde voor om daarna de kinderen tegen een abonnementsstarief te behandelen waarmee de vergadering instemde. Op 22 april 1929 werd aan het kindertehuis Van Speykstraat de volgende brief geschreven:

“Namens het bestuur van de RTV heb ik de eer u mee te delen dat wij u thans een definitieve regeling volgens een abonnementsstelsel kunnen doen toekomen en wij tevens tot overeenstemming zijn gekomen welke de beste manier is de kinderen van het tehuis te helpen.

Werd dit eerst gedaan door alle werkende leden van de kliniek (10 tandartsen), zo meent het bestuur van de RTV dit in het vervolg aan ongeveer drie vaste tandartsen te moeten opdragen om tot een doeltreffender en homogener behandeling te komen.

Wij stellen u voor de kinderen van het tehuis - tot een maximum van 100 kinderen - tweemaal per jaar te behandelen en onder toezicht te houden voor f 150,- (aanvankelijk stond er f 200,-) per kalenderjaar. Voor de eerste behandeling, het vorige jaar aangevangen, was u indertijd opgegeven aan onkosten en vergoeding een bedrag van f 300,- in twee termijnen te voldoen. Ingesloten vindt u de rekening over de eerste termijn.

Gaarne zou het bestuur met de behandeling van dit jaar ten spoedigste een aanvang laten maken, in verband met de a.s. zomervakanties, om in het najaar een algemene revisie en eventuele nabehandeling te doen volgen.

Wel kwamen tot ons bestuur klachten over een slecht mondonderhoud en verzorging van de kinderen. Om de cariës enigszins te bestrijden en uit paedagogisch standpunt dient het aanbeveling dat ieder kind in het bezit is van een kleine en doelmatige tandenborstel en ook in het tehuis op het goede gebruik toezicht wordt gehouden. De RTV stelt borstels beschikbaar voor de inkoopprijs van 30 cent.

Wat het financiële verder betreft zou het bestuur van de RTV de rekening over de tweede termijn van de "eerste" behandeling u gaarne in het najaar doen toekomen om over het abonnementsgeld van 1929 per januari te mogen beschikken, in verband met de administratie en de boekhouding van de kliniek.

Hopend, dat u met het een en ander accoord zult gaan, met de meeste hoogachting

de secretaris van de RTV"

Overigens maakte de voorzitter in de jaarvergadering van 1930 nog een opmerking over de slechte medewerking van de directie van het kindertehuis Van Speykstraat.

Eind 1930 kregen de nieuwe leden Born en mevrouw Van Eekelen-Broers de plaatsen toegewezen om de kinderen van het Nederlands Hervormd Kinderhuis te behandelen.

Het Doofstommeninstituut

De oudste instelling waarvan de RTV de tandheelkundige zorg voor de kinderen had was het Doofstommeninstituut. Waarschijnlijk behandelde Witthaus, reeds voor de oprichting van de RTV, deze kinderen in zijn praktijk op de Noordblaak. In oktober 1901 stelde hij voor om de doofstommen in de kliniek te behandelen waar de vergadering mee akkoord ging. Vier jaar later vond Witthaus het kennelijk beter de behandeling thuis te doen, maar de opbrengst zou hij aan de kliniek afstaan.

Toen Witthaus Rotterdam verliet namen de heer en mevrouw Muntendam en Griffijn zijn werk over. Zij spraken af dat zij, evenals hun voorganger, er persoonlijk geen voordeel van zouden hebben en zetten de behandeling op de kliniek voort.

In 1920 had mevrouw Muntendam voor het opstellen van een begroting voor de STV gegevens nodig en meende dat we met de behandeling van de doofstommen wel enige aanwizingen hadden. De ongeveer 180 kinderen werden jaarlijks eenmaal geïnspecteerd en behandeld, waarbij ca. tachtig vullingen werden gelegd. Voor dit werk waren 27 stoeluren nodig. Waardoor we, volgens mevrouw Muntendam, konden aannemen dat we aan elk kind gemiddeld tien minuten moesten besteden.

Een jaar later kwam de behandeling van de doofstommen weer ter sprake. Toen merkte Backer Dirks op dat de werkende leden de opbrengst van deze behandeling onderling verdeelden, aangezien deze gewoon bij de kliniekinkomsten werd opgeteld. Hij stelde voor dat de drie leden zelf er een andere bestemming aan zouden geven. Waardoor in de volgende vergadering werd medegedeeld dat de opbrengst van de behandeling van de doofstommen jaarlijks aan het Steunfonds van de Maatschappij (voor weduwen en wezen) zou worden afgestaan.

In 1924 werd van de f 91,- die voor de behandeling werd ontvangen f 50,- afgedragen aan het Maatschappij-fonds en f 41,- voor de afschrijving van de installatie.

Toen weer een jaar later de spreekuren van de kliniek tot elf uur werden gehouden vroegen de heer en mevrouw Muntendam en Griffijn of zij de behandeling mochten overdragen. Enige

tijd later deelde Henry namens de T.C. mee dat met ingang van 1926 vier vaste medewerkers voor de behandeling van de doofstommen zouden worden aangewezen. Zij zouden de kinderen op de school nazien en daarna in de kliniek behandelen.

Op die behandeling echter was wel iets aan te merken want in het voorjaar van 1930 werd in de vergadering opgemerkt dat 80 van de 120 kinderen terug moesten komen in verband met secundaire cariës. De voorzitter vond dit bedroevend omdat deze kinderen indertijd op filantropische basis voorbeeldig door de drie voornoemde collega's waren afgeleverd. Hij vroeg zich af, gezien de eveneens slechte resultaten bij het kindertehuis, hoe het in het algemeen met de kwaliteit van het werk op de kliniek was gesteld.

In 1928 kwamen twee onderwerpen ter sprake die reeds eerder in de notulen werden aangehaald:

1. *de zwarte lijst*. Al in 1919 werd een commissie benoemd die een zwarte lijst zou samenstellen.

In Den Haag waren inlichtingen ingewonnen omdat daar reeds zo'n lijst circuleerde. Het kwam kennelijk niet van de grond want aan het einde van dat jaar vroeg mevrouw Muntendam in een vergadering aan de collega's een lijst van wanbetalers. Anders moest de commissie voor de zwarte lijst maar worden opgeheven.

Van de Mey de Bie vroeg in 1928 zo'n lijst weer in te voeren. In de vergadering van april liet de voorzitter weten dat het bestuur dit wel gewenst vond. Toose zou hiervoor zorgen.

Er waren drie categorieën wanbetalers:

- a. zij die door pech toevallig geen geld hadden
- b. zij die chicaneerden
- c. zij die niet betaalden omdat het werk niet deugde.

In november moest de voorzitter echter nogmaals ieders medewerking vragen, omdat Toose slechts met veel moeite de lijst had kunnen samenstellen waar de vergadering nota bene zelf om had gevraagd. Er waren speciale formulieren gedrukt die aan de leden werden toegestuurd met een toelichting, waarin o.a. stond: "Bij voldoende deelname stellen wij ons voor ieder half jaar een volledige lijst met namen en adressen van wanbetalers aan ieder RTV-lid te sturen. De originele formulieren blijven onder berusting van de tweede secretaris".

Omdat het systeem nooit goed functioneerde stelde Henry eind 1932 voor de rekeningen gemeenschappelijk door een centraal bureau te laten incasseren.

2. *de gezamenlijke inkoop*. In het eerste verenigingsjaar was hier al over gesproken want in 1902 kwam het voorstel van het bestuur aan de orde over een coöperatieve inkoop. De voorbereidingen duurden echter lang want eerst in oktober 1906 werd beslist dat de leden tegen januari zouden opgeven wat voor dat jaar zou moeten worden ingekocht. Scholten had zich hiermee beziggehouden en van de drie dental-depots, Ash, Pappenheim en Eicke, was het laatste de goedkoopste gebleken. Enkele maanden later brak er een storm van verontwaardiging los toen men niet ontving wat er besteld was en bovendien voor een prijs die bij nader inzien dezelfde was als elders.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog heeft men ook bij verschillende dental-depots nagevraagd hoe men onder de meest gunstige condities aan een voorraad tanden kon komen.

In de vergadering van 15 november 1928 deelde de voorzitter mee dat de Maatschappij een plan had ingediend dat de gezamenlijke inkoop regelde. In een brief uit 1929, ondertekend door vijf tandartsen (waaronder Backer Dirks) en een tandheelkundig student, leest men o.a. dat er een dental-depot bereid was alle tandheelkundige behoeften aan de leden van

een door ondergetekenden op te richten vereniging te leveren tegen inkooprijzen, vermeerderd met een redelijk winstpercentage. Het lag in de bedoeling deze vereniging op 23 juni te Utrecht op te richten.

Zowel van de zwarte lijst als van de gezamenlijke inkoop is nooit iets terecht gekomen.

Van Dantzig was op de dag van de 301e vergadering op 6 juli 1929 overleden en de voorzitter sprak een in memoriam uit. Van Dantzig had 34 jaar praktijk uitgeoefend en de vereniging had hem altijd gekend als een levendige en joviale collega. Kalm, gelijkmatig en bezadigd was zijn oordeel. Hij zag altijd de goede zijde van iedere zaak, hoewel hij wel eens bevreesd was dat een grote toeloop van leden de slagvaardigheid van de RTV niet ten goede zou komen.

Het hanteren van de tarieven

In de twintiger jaren kwamen collega's in de rondvraag steeds meer met de vraag hoe zij moesten reageren op een collega die voortdurend van het tarief afweek. De voorzitter verzocht hierover feiten te vermelden, waarna het bestuur zich zou beraden welke maatregelen tegen de schuldige konden worden genomen. Hij liet het ook wel eens bij een "wie de schoen past trekke hem aan".

In een aantal vergaderingen in 1929 drukte Henry een ieder op het hart de tarieven niet te ontduiken.

Zo waren er RTV-leden die 20% korting gaven aan leden van de Ambtenarenbond. In hun verweer aan de RTV zeiden zij dat er drie Rotterdamse collega's waren die aan de Haagse Middenstandsverzekering dezelfde korting gaven waartegen nooit bezwaar was gemaakt. Zij zouden echter de Ambtenarenbond laten weten hun leden alleen te behandelen tegen het minimum RTV-tarief.

Voor collega de Jongh was dit een reden voor het lidmaatschap van de RTV te bedanken. Hij behandelde minvermogenden in zijn praktijk tegen een gereduceerd tarief en wilde van hen geen afstand doen.

Aan alle leden van de RTV ging op 21 juni 1929 een brief uit over klachten dat niet alle collega's zich aan de door hen ondertekende tarieven hielden.

In november werd er aan de hoogte van het tarief een vergadering gewijd. Henry vroeg zich af wat de redenen konden zijn dat collega's een lager tarief berekenden. Volgens hem durfden sommigen het tarief niet te berekenen uit angst patiënten te verliezen of omdat men in een buurt was gevestigd waarin weinig goed gesitueerden woonden.

Het stond vast dat, ondanks dat het lidmaatschap van de RTV gekoppeld was aan het handhaven van de tarieven, met dit tarief veel werd geschipperd. Men vond het niet gewenst dit met strafmaatregelen tegen te gaan, waarop de voorzitter voorstelde:

1. het tarief te laten vallen of
2. het tarief te wijzigen of het zo te laten met koppeling aan het lidmaatschap of
3. het tarief vrij te maken van het lidmaatschap.

De voorzitter vreesde dat er een concurrentiestrijd zou ontstaan en was van mening dat een vast tarief een ruggensteun zou zijn voor de jonge collega.

Na veel discussie bleek dat de leden toch voor een tarief waren dat aan het lidmaatschap was gekoppeld. Wel besloot de vergadering het tarief te wijzigen. Bovendien zou worden gezien of er eventueel nog een middenstandskliniek, waar Henry een voorstander van was, nodig was.

Het tarief bleef echter zoals het was vanaf 1925 behoudens een afspraak om vooral de jongere collega's ter wille te zijn. Zo werd besloten dat voor een vulling (f 5,- tot f 10,-) bij gezinsbehandeling bij uitzondering f 4,- zou worden berekend. De bedoeling was deze onderlinge afspraak niet aan de patiënten bekend te maken.

Wie zou denken dat er daarna een rustige periode zou aanbreken kwam bedrogen uit, want in juli 1930 vond het bestuur het nodig een enquête te houden om na te gaan wie verbintenissen had met het rijk, de gemeente of een particuliere instelling en wie reductie gaf aan bepaalde groepen patiënten.

De schooltandverzorging

In december 1928 werd er een commissie voor de schooltandverzorging benoemd met als doel:

1. een geschikte kandidaat te benoemen voor de functie van schooltandarts
2. een financiële regeling te bestuderen
3. te bekijken wat de beste wijze van werken zou zijn
4. na te gaan hoe de situatie in andere plaatsen was.

Op 7 februari 1929 had er overleg plaats tussen de RTV en de directeur van de GGD te Rotterdam over details en de technische uitvoering van de STV. Tevens was hierbij aanwezig de inspecteurleider van het Geneeskundig Schooltoezicht.

Naar aanleiding van deze vergadering bracht de commissie een rapport uit waarin werd aangegeven dat de tandarts behalve over de nodige ervaring en kundigheid ook over de nodige takt moest beschikken om met kinderen om te gaan.

Het salaris zou per werktijd van één ochtend per week f 500,- per jaar bedragen met een maximum van f 3000,-. De commissie voor de STV van de Maatschappij had berekend dat door een schooltandarts in een ochtend per week 1000 kinderen konden worden behandeld. Door die wijze van salariëring waarbij in de eerste jaren iets meer gegeven werd dan waarop de tandarts volgens het aantal kinderen recht zou hebben, gaf de commissie een aanmoediging voor zijn niet al te gemakkelijke begintijd. In het opzetten en organiseren van een STV moest men meer energie stoppen dan wanneer een STV reeds enige jaren bestond.

Aangezien sommige werkzaamheden, zoals het tandsteenverwijderen en het polijsten van vullingen, door een tandarts te duur zou worden raadde de commissie aan een mondverzorgster dat werk te laten doen. De commissie stelde voor dat een geschikte schoolverpleegster door de GGD zou worden afgestaan voor aanvankelijk één ochtend per week.

Voor de administratie dacht de commissie aan een hulpkracht, als een aanvulling op eventuele andere bezigheden.

Vervolgens had de behandeling op de school zelf de voorkeur omdat deze de gang van zaken in het onderwijs het minst zou storen. De tandarts zou in de klas iets over het gebit en de verzorging ervan vertellen waarbij de manier van tandenpoetsen zou worden uitgelegd. Ieder kind werd dan elders in het schoolgebouw onderzocht en behandeld terwijl de lessen konden doorgaan.

Tenslotte kwam er nog iets over de tandheelkundige installatie en de begroting voor het eerste jaar (zie bladzijde 94) aan de orde.

Het jaarverslag van de GGD over de STV

In dit verslag over 1929 staat o.a. te lezen:

Met de organisatie van de STV werd op 15 september in Spangen begonnen door P.Ch. Willemse die tijdelijk door de gemeente was benoemd. Hij bezocht de vaste centra in Amsterdam en Den Haag en de ambulante installatie in Dordrecht. Op 7 november is met het eigenlijke werk begonnen. Tot kerstmis werd er tien maal gewerkt, drie ochtenden voor onderzoek en onderricht in het borstelen en zeven ochtenden aan de stoel (van 8.45 tot 11.15 uur).

Ofschoon er gerekend was met één ochtend per week werd er tweemaal per week gewerkt om het tijdverlies in te lopen, teneinde per 1 maart 1930 klaar te zijn met de eerste halfjaarlijkse controle en de behandeling van de in aanmerking komende 1000 kinderen. Voorts zouden vanaf 1 maart de leerlingen van de nieuw te vormen eerste klassen ook ter controle moeten komen.

Tot 1 januari 1930 werden 272 kinderen onderzocht waarvan 61 een behandeling nodig hadden. Na toestemming van de ouders werden 54 kinderen behandeld, waarbij 87 vullingen werden gelegd en zeven maal werd geëxtraheerd. Er was een groep kinderen waarvan het gebit, ook in blijvende kiezen, zoveel cariës vertoonde dat een wortelkanaalbehandeling nodig was. Deze kinderen vielen daardoor buiten het systeem en werden verwezen naar particuliere- of ziekenfondstandartsen. Dit betrof bijna uitsluitend kinderen, die reeds voor de tweede of derde maal de 1e klassen bezochten, zodat in volgende jaren deze groep in aantal zou verminderen.

Het opstellen van de installatie was tijdrovend, terwijl de beschikbare ruimten door onvoldoende licht en afmeting enz. niet altijd voldeden, ofschoon het aan medewerking van de schoolhoofden niet ontbrak.

Enkele besturen van bijzondere scholen stonden echter onderzoek en behandeling niet toe.

Het overlijden van Maurice Son

Op 8 december 1929 overleed Maurice Son. In 1923 had hij nog zijn 40-jarig jubileum gevierd waarbij hem namens de directies van een aantal Rotterdamse ziekenfondsen een fauteuil werd aangeboden; de wethouders Heijkoop en Nivard, de politiearts dr. Neurdenburg en vele vrienden kwamen hem gelukwensen.

Van het College van regenten over de gevangenen in Rotterdam kreeg de RTV op 11 december een brief waarin stond, dat wijlen Maurice Son sinds vele jaren gratis tandheelkundige hulp verleende aan de gedetineerden in de strafgevangenis en het huis van bewaring. Door zijn overlijden was aan deze menslievende arbeid een einde gekomen. Het college nam de vrijheid te vragen of er wellicht iemand onder de leden was die bereid zou zijn dit werk voort te zetten.

Het antwoord daarop was negatief aangezien de medische verzorging ook niet pro deo was.

Tenslotte ontving de RTV een brief van de zoon van Son, die tandarts was in Den Haag, waarin deze liet weten dat de praktijk van zijn vader tijdelijk werd voortgezet door een assistent totdat de kleinzoon Maurice Son Jr. in juni 1930 de praktijk zou overnemen.

In het jaar 1930 waren er enkele structurele veranderingen:

Plaatselijk omdat de RTV meende met de behandeling van de armlastigen te moeten stoppen omdat men vond dat de verantwoordelijkheid daarvoor bij de gemeente lag.

Landelijk aangezien de commissie tot bestudering van het vraagstuk: "Verschaffing van tandheelkundige hulp aan niet-particuliere patiënten" (Commissie N.P.P.) haar rapport aan de algemene vergadering van de Maatschappij had uitgebracht.

Tijdens de jaarvergadering, waar slechts 14 van de 55 leden aanwezig waren, verliet Henry het bestuur. Hij werd door de voorzitter gekarakteriseerd als een man van de ethische richting, één die weinig wist van schipperen, maar die met vaste hand één richting aanhield.

Bij het afscheid van de penningmeester werd tevens gewezen op het feit dat de boekhouding zeer omvangrijk was geworden. De voorzitter zei dat de boekhouding in het vervolg vermoedelijk door een betaalde kracht zou moeten worden gevoerd.

In het verloop van deze jaarvergadering werd tevens besloten de naam van de vereniging te wijzigen in:

Rotterdamsche Tandartsen Vereeniging (eerder *Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging*).

De commissie voor de reorganisatie van de eerste en tweede kliniek

De tweede kliniek was veel te klein geworden voor het aantal patiënten dat daar werd behandeld. De T.C. had zich bij een bezoek aan de Goudsesingel geërgerd aan de toestand die er heerste. Trouwens ook de kliniek aan de Aert van Nesstraat was aan verbeteringen toe. Begin 1928 was er een rapport uitgebracht over de reorganisatie van de klinieken. Intussen draaide de derde kliniek ongeveer een jaar waardoor men inzicht kreeg in de werking van het systeem zoals dat op deze kliniek aan de Putselaan werd toegepast.

De commissie bracht in februari 1930 een rapport uit waarin o.a. staat:

“Nu de derde kliniek ruim een jaar bestaat en men de jaarverslagen vergelijkt kan worden opgemerkt dat de verrichtingen, behorende bij het grote aantal patiënten van de 1e en 2e kliniek, niet in verhouding staan tot het veel kleinere aantal op de 3e kliniek. Daarvoor zijn enkele oorzaken aan te wijzen:

1. Het behandelen van de armlastigen (kostelozen, zoals zij destijds werden genoemd) op de beide eerste klinieken. Hoe groot hun aantal is kan niet precies worden aangegeven, maar men denkt dat het een derde van het totale aantal patiënten uitmaakt. Zij komen niet om de mond te laten saneren maar om een enkele kies te laten trekken. Toch is hun aantal groot genoeg om zo veel tijd te kosten dat indien deze tijd voor de betalende patiënten beschikbaar zou zijn, meer verrichtingen en meer opbrengst te verwachten was.

Aangezien de filantropische basis langzamerhand geheel op de achtergrond geraakt is en het in de tegenwoordige tijd geenszins te veel gevraagd mag heten deze tak van overheidszorg ook door die overheid te laten verzorgen, adviseert de commissie het behandelen van deze patiënten achterwege te laten om de volledige tijd aan de betalende patiënten te besteden.

1 Mei lijkt een gunstige datum van ingang; bij de aanvang van het nieuwe boekjaar van de 1e kliniek. Mede om de GGD voldoende gelegenheid te geven om voor deze groep voorzieningen te treffen.

2. Dat de tarieven te laag zijn. Ter verbetering beveelt de commissie daarom tariefsverhoging aan, zodanig dat die gelijkgetrokken worden aan het tarief van de 3e kliniek. Bij het gelijkblijven van de hoeveelheid werk zal de opbrengst wel hoger worden doch daarom gaat het niet alleen. Wat ermee beoogd wordt is de verbetering van de kwaliteit. Er zal een iets beter publiek komen waardoor de mogelijkheid ontstaat om betere tandheelkundige behandelingen te verrichten.
3. Dat de spreekuren niet in één hand zijn wordt als de voornaamste reden gezien dat er veel werk verloren gaat. Toch meent de commissie wat betreft de spreekuren nog geen verandering te moeten aanbrengen maar af te wachten hoe, na invoering van de eerste

twee voorstellen, de verhoudingen er dan uitzien.

Een beknopt overzicht van de voorgestelde wijzigingen is:

1. geen kosteloze behandeling meer
2. de tarieven brengen op het niveau van de derde kliniek
3. invoering van de rationele behandeling met behulp van een maandkaart, voornamelijk bij hen die overgaan tot conserverende en prothetische behandeling:
 - a. iedere nieuwe patiënt koopt een kaart voor f 1,-
 - b. deze kaart is gedurende een maand na afgifte geldig
 - c. op vertoon van deze kaart, die strikt persoonlijk is, wordt pijnloos getrokken, tandsteenverwijderd en advies gegeven
 - d. indien men overgaat tot behandeling, hetzij conserverend hetzij prothetisch wordt een andere kaart uitgereikt die geldig blijft tot de behandeling voor het geldende tarief is beëindigd
4. invoering van een vollediger administratie dmv. een kaartsysteem (om onnodige vragen te voorkomen zoals: waar komt u ook al weer voor? wat had ik met u afgesproken? welke kies zouden we vullen?)
5. zo nodig uitbreiding van personeel
6. geen behandeling van patiënten in de huispraktijk, noch voor afdrukken, nabloeding uitgezonderd
7. alle wijzigingen met ingang van 1 mei op beide klinieken".
 Wat die afdrukken betrof moet men weten dat de tandtechnicus in die tijd in de meeste gevallen in dienst was van de tandarts. Hij oefende zijn beroep uit in het zelfde pand, waar- door het voor de tandarts gemakkelijker was prothesepatiënten naar de huispraktijk te laten komen. (zie blz. 93)

In de maartvergadering merkte de voorzitter op dat voor de buitenwereld het laatste restje filantropie op de klinieken werd weggenomen. Hij voegde daaraan toe dat we er voor moesten waken dat we niet van egoïsme zouden worden beschuldigd. Het doel was en bleef nog steeds een goede en goedkope tandheelkundige behandeling aan minvermogenenden te verspreken en daardoor de onbevoegde uitoefening te bestrijden.

Met ingang van 1 mei zouden er geen behandelingen van onvermogenenden meer plaatsvinden, de GG \mathbb{D} , Maatschappelijk Hulpbetoon en de ziekenhuizen zouden daarvan in kennis worden gesteld.

Op alle klinieken, vervolgde de voorzitter, zouden maandkaarten worden ingevoerd die nodig waren om de mond, overeenkomstig het N.P.P.-rapport, in een elementair hygiënische toestand te brengen.

De vrees dat er in dat geval te weinig zou worden ontvangen werd door het bestuur betreden. In ieder geval bracht dit per patiënt f 1,- op voor de maand dat deze werd behandeld. Bij de berekening die tot nu toe was gehanteerd zou het voor de gemiddelde patiënt wel eens te duur kunnen worden. Bovendien compenseerde de verhoging van de andere tarieven dit eventuele tekort.

Conform het voorstel van de commissie ging de vergadering akkoord met de invoering per 1 mei op beide klinieken.

De werkende leden waren kennelijk niet geïnteresseerd

Met al die veranderingen, zeker voor de werkende leden, zou men zich kunnen voorstellen dat de belangstelling groot zou zijn. Gezien de brief van 15 april van het bestuur aan de leden was dit niet het geval:

“Ten gevolge van de geringe opkomst van de leden op de laatste vergaderingen en in het bijzonder op de vergadering van 5 maart ziet het bestuur zich voor een zware taak geplaatst.

Het is te betreuren dat, als volgens de agenda zaken zullen worden besproken zoals bijv. de zeer ingrijpende reorganisatie van de bestaande klinieken, daarvoor geen belangstelling bestaat, dat zelfs de overgrote meerderheid van de werkende leden afwezig is. Immers in deze vergadering zouden voor de komende tijd de richtlijnen worden aangegeven, waarin de RTV-klinieken zich zullen ontwikkelen.

De taak van het bestuur wordt zodoende zeer bemoeilijkt. Ook is het onmogelijk voor het bestuur om de denkbeelden van de leden te leren kennen en bij beslissingen van zoveel gewicht als de bovenbedoelde zou het bestuur er toch prijs op stellen in de geest van de RTV te handelen.

Voor een goede samenwerking in de vereniging spoort het bestuur daarom de leden langs deze weg aan de vergaderingen slechts bij hoge uitzondering te verzuimen en ook verzoekt het aan de leden bij verhindering hiervan aan het bestuur bericht te willen zenden.

Zijnerzijds zal het bestuur zorgdragen, dat de convocaties tijdig in het bezit van de leden zijn, terwijl het de medewerking verzoekt van de leden om op het aangegeven uur de vergadering te kunnen openen teneinde deze niet te laat te doen eindigen”.

Op dezelfde dag kregen de werkende leden van de T.C. een convocaat in de bus voor een vergadering op 24 april. De reorganisatie op de 1e en 2e kliniek zou er worden besproken.

“Ingevolge een besluit van de vergadering van de RTV op 10 april zijn alle werkende leden verplicht op deze vergadering te komen.

Zij, die afwezig zijn, zullen beschouwd worden het niet meer op prijs te stellen op de klinieken te blijven werken”.

En ze wáren er allemaal in de bovenzaal van Grand Café “Riche” aan de Korte Hoogstraat.

Backer Dirks bracht het doel van de klinieken nog eens in herinnering. Vroeger waren de motieven dezelfde, maar waren het aantal hulpzoekende patiënten als het aantal onbevoegden niet zo groot als nu. In ieder geval hadden nooit zo gemakkelijk zulke bloeiende praktijken van onbevoegden kunnen ontstaan, wanneer er in de grote steden bijtijds goed werkende klinieken waren geweest. Nieuwe leden kwamen met kritiek op de bestaande toestanden. Daar kwam nog bij dat ook maatschappelijk in de laatste dertig jaar het nodige was veranderd.

Waarom nu deze reorganisatie? Niets anders dan dat wij tandartsen iets beters moesten bieden dan de onbevoegden.

Veel werkende leden waren op de vorige vergaderingen niet aanwezig. Hun oordeel werd dus ook niet gehoord. De tijd voor kritiek was nu voorbij.

Het bestuur was ervan overtuigd dat de reorganisatie moest plaatsvinden en overwoog strenge maatregelen tegen hen, die deze zouden tegenwerken. Wie niet akkoord ging, deed er beter aan te bedanken. Daarna werd het systeem uitgelegd.

Afb. 43. De presentielijst van de vergadering op 24 april 1930

De verzorging van de armlastigen werd opgezegd

Op 28 maart 1930 stuurde het bestuur een brief aan de directeur van de GGD:

“Het Bestuur der Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging wenscht te Uwer kennis te brengen, dat het besloten heeft, om met ingang van 1 Mei a.s., de tandheelkundige verzorging der armlastigen dezer Gemeente en van hen, die voor kosteloze hulp in aanmerking komen, niet langer op zich te nemen”.

Korter kon het niet.

In een toelichting van twee kantjes werd middels de argumenten, die op de vorige bladzijden zijn vermeld, gesteld dat alle factoren die voor de nieuwe werkwijze belemmerend zouden werken moesten worden uitgeschakeld. De RTV kwam voor de onmogelijkheid te staan om aan de al te ver doorgevoerde uiting van humaniteit te blijven voldoen, hoewel zij slechts met tegenzin een einde maakte aan de traditie om de deuren van de klinieken voor een ieder wijd geopend te houden.

Bovendien, wanneer de jeugd eenmaal, dank zij een STV, met gesaneerde monden de school zou verlaten, moest de vereniging zich reeds nu voorbereiden hen op klinieken, die systematisch-rationeel werkten, op te vangen om de bereikte resultaten niet verloren te laten gaan.

De datum 1 mei mocht de commissie dan goed uitkomen, bij de GGD echter viel dit idee niet goed.

Reeds op 11 april was er een bespreking met directeur van de GGD dr.C.H. van Herwerden en twee stafleden van de GGD en drie bestuursleden van de RTV.

Van Herwerden begon met zijn spijt uit te drukken over het feit dat hij tot het ontvangen van de brief geheel onkundig was gebleven van de plannen van de RTV en thans voor een volkomen feit was gesteld. Hij betreurde niet het besluit van de vereniging om zich aan die verzorging te onttrekken, wat niemand de vereniging kwalijk kon nemen, maar wel de korte termijn waarop de gemeente thans de tandheelkundige armenverzorging moest organiseren.

Backer Dirks gaf nog eens een korte uiteenzetting van de redenen, maar voelde zeer goed het bezwaar van Van Herwerden aan. Wanneer het voor de gemeente onmogelijk werd op de genoemde datum de zorg over te nemen zou de RTV niet halsstarrig aan die datum vasthouden. Indien ze maar wist dat de organisatie van gemeentewege ter hand was genomen.

Van Herwerden liet weten dat de behandeling in de Commissie van Bijstand, B & W en de gemeenteraad zeker niet vóór 1 juli haar beslag zou krijgen. Vervolgens vroeg hij of de heren enig idee hadden hoe groot de toeloop van patiënten voor behandeling van gemeentewege zou worden.

Brugman antwoordde dat op een gemiddeld aantal van 16 per dag moest worden gerekend.

Van Herwerden stelde de vraag of de RTV eventueel bereid was de door de gemeente daartoe aangewezen patiënten verder te blijven behandelen tegen een bepaald bedrag per jaar.

De bestuursleden waren unaniem van mening dat dit niet wenselijk was; bovendien zou dit de schijn wekken dat de vereniging uit financiële overwegingen tot haar besluit was gekomen, hetgeen onjuist was.

Op de vraag van Van Herwerden voor hoeveel tijd en tegen welk salaris een tandarts beschikbaar zou zijn zei Brugman dat wanneer er elke ochtend een spreekuur van 1 1/2 à 2 uur zou worden gehouden een salaris van f 2500,- per jaar billijk werd geacht.

Aangezien het salaris van een gemeentelijke armenarts f 2000,- bedroeg kon men daar niet boven uit gaan. Verder had de directeur praktische bezwaren tegen een aparte tandheelkundige dienst van de gemeente.

Na enige discussie besloten de heren dat het wenselijk zou zijn twee tandartsen te benoemen, ieder met drie spreekuren per week. De waarneming zou dan ook beter zijn geregeld.

In een brief van 8 mei aan de directeur van de GGD liet de RTV weten dat het bestuur adviseerde toch een gemeentelijke tandheelkundige dienst in het leven te roepen en als tijdelijke maatregel enkele tandartsen te verzoeken de tandheelkundige hulp van de armlastige patiënten van de gemeente zolang op zich te nemen. Het beste zou dit geschieden op een locatie van de gemeente. Mocht dit wegens een tekort aan voorbereidingstijd op bezwaren stuiten dan adviseerde het bestuur enkele tandartsen te benaderen die bereid waren deze armlastigen aan huis te behandelen tegen een vergoeding van f 1000,- per jaar met een toelage van f 500,- voor praktijkkosten en f 250,- als vergoeding voor door henzelf te betalen hulpmiddelen. Voor vervanging zouden zij onderling zorgdragen.

Hier tegenover stelde de gemeente voor om de behandeling aan enige tandartsen uit te besteden tegen een vergoeding van f 0,50 à f 0,75 per verrichting. De RTV antwoordde hierop het voorstel van 8 mei te handhaven.

Wat de prothesepatiënten van de gemeente betrof liet de voorzitter al in 1929 weten, dat Van Herwerden vele malen werd opgebeld door mensen die om een prothese vroegen. Van

Herwerden verzocht om dat niet in de hand te werken. Alleen in ernstige gevallen werd op advies van de maagspecialist een prothese toegestaan. De werkende leden lieten daarop weten dat zij alleen die mensen hielpen die van het Maatschappelijk Hulpbetoon iets konden overleggen.

Ten huize van onze voorzitter vond in oktober 1930 een bespreking plaats tussen het RTV-bestuur, Van Herwerden, de heer Fortanier (directeur van het Maatschappelijk Hulpbetoon) en wethouder Nivard om de problemen betreffende de behandeling van de armlastigen te bespreken. De gemeente verzocht of het mogelijk was van de diensten van onze vereniging gebruik te maken door op bepaalde uren deze patiënten, die daartoe van gemeentewege van een kaart zouden worden voorzien, in de klinieken te behandelen.

Hoe het tij kan keren

Backer Dirks verklaarde dat er voor de vereniging een verschil bestond in de toestand zoals deze was tijdens de eerste bespreking met Dr. Van Herwerden en de huidige. Hoewel de vereniging niet over de juiste gegevens beschikte was na de invoering van de maandkaarten gebleken dat het aantal armlastigen niet zo groot was als destijds werd verondersteld. De vrees dat de grote stroom armlastigen het serieuze werk onmogelijk zou maken was grotendeels verdwenen.

Volgens Nivard was de eenvoudigste oplossing dat de gemeente ten behoeve van de armlastigen een kaart kocht waarmee een eenvoudige behandeling zou worden gegarandeerd. Mocht verdere behandeling noodzakelijk worden geacht dan kon dit aan de directeur van de Gemeentelijke Dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon (M.H.) worden medegedeeld. Backer Dirks stond er echter op dat deze regeling als een voorlopige zou worden aangemerkt voor een door partijen nader vast te stellen termijn. Mocht blijken dat het serieuze werk in het gedrang zou komen dan moest deze regeling opnieuw worden bezien.

Fortanier, die zich kennelijk goed had voorbereid, vroeg wat het verschil was tussen armlastigen en fondspatiënten. Brugman zei dat de laatstgenoemden de minder welgestelden waren. Fortanier zag daarin geen groot verschil, want dat kon van de ene op de andere dag veranderen. Hij vroeg hoe de regeling met de ziekenfondsleden was. Backer Dirks antwoordde dat de ziekenfondsen geheel buiten onze klinieken stonden. Tandartsen hadden contracten met de fondsen en de ziekenfonds-patiënten werden in de huispraktijk en niet op de klinieken behandeld. Hierop memoreerde Fortanier dat in 1911 door de toenmalige tandarts Maurice Son aan de gemeente een subsidie was gevraagd voor zijn polikliniek. Dat was destijds afgewezen omdat volgens de RTV de armlastigen steeds in de kliniek aan de Aert van Nesstraat terecht konden en dat de statuten van deze vereniging zich tegen het ontvangen van een subsidie verzetten, omdat allen die zich aanmeldden kosteloos moesten worden geholpen - de waarheid was dat de vereniging het Son niet gunde -. Hiervan was door de gemeente dankbaar gebruik gemaakt.

De wethouder begreep hieruit dat er dus drie groepen waren:

1. fondspatiënten, die bij de tandarts thuis werden behandeld
2. minvermogenden, die een zogenaamde maandkaart aan de kliniek kochten
3. de armlastigen, voor wie de gemeente de maandkaart kocht.

Van Herwerden voorzag moeilijkheden. Het zou bezwaarlijk zijn een prothese te moeten weigeren, omdat zijn dienst niet over een deskundige op tandheelkundig gebied beschikte. Hierop zei Nivard dat er eerst een algemene regel moest worden getroffen. Backer Dirks deelde mee dat die regeling loyaal door de RTV zou worden toegepast.

Brugman merkte op dat op de klinieken die patiënten terecht konden die voor wat de gehuwden betrof een inkomen hadden tot f 3000,- per jaar, terwijl voor de ongehuwden de welstandsgrens was bepaald op f 1800,-. De controle hierop was echter steeds gebrekkig geweest, omdat de vereniging niet kon beoordelen of iemand inderdaad tot de minvermogenen dan wel tot de armlastigen behoorde.

Hij hoopte dat wanneer voor de onvermogenende patiënt een vervolg behandeling noodzakelijk was de gemeente deze niet zou afwijzen, omdat het een armlastige betrof.

Nivard resumeerde dat men slechts in de poliklinieken zou worden toegelaten met een kaart, die of door de vereniging of door de gemeente was verstrekt. Door de kaarten een verschillende kleur te geven zou de controle van het aantal patiënten gemakkelijk uitvoerbaar zijn.

Brugman zei dat de patiënten gedurende vier avonden in de periode van een maand de gelegenheid kregen door dezelfde tandarts te worden geholpen. Verder deed hij de belofte dat van de zijde van de vereniging de adviezen voor verdere behandeling spaarzaam zouden worden gegeven.

Op voorstel van wethouder Nivard werd bepaald dat de nieuwe regeling op 1 november zou ingaan en als proef zou blijven gelden tot 31 juli 1931.

De uitkomst van dit overleg paste precies in de strategie van de RTV. De vrees voor moeilijkheden met de ziekenfondsen, die misschien eigen klinieken zouden beginnen, maakte het noodzakelijk de band met de gemeente niet te verbreken. Vooral de morele steun, zou ons, indien de fondsen ons zouden verzoeken met onze klinieken op te houden, voldoende argumenten geven om deze te handhaven.

In de vergadering merkte Henry op dat door deze regeling de gemeente er niet meer zo snel toe over zou gaan om zelf iets te doen. Hij wees er op dat er nog veel niet goed was geregeld nl. de behandeling in de ziekenhuizen (die in los verband door Themann werd gedaan), in de inrichting Maasoord, bij de politie en in de gevangenen.

In verband met de hulp aan armlastigen kreeg de RTV van het M.H. op 15 december een brief met drie voorbeelden van formulieren, die voor de behandeling nodig waren. Tevens werd erop gewezen dat de betaling van de maandkaart door de GGD zou geschieden terwijl het M.H. de verrekening van de eventuele verdere behandeling zou verzorgen.

Veranderingen in de derde kliniek

In het financiële verslag van de derde kliniek over 16 maanden leest men over een nadelig saldo van ruim f 2400,-. Niemand ontkende dat dit ongunstig was. Een negatief aspect was echter dat de avonden overbezet waren; meer dan 15 patiënten die voor behandeling terugkwamen. Aan nieuwe patiënten kon geen aandacht meer worden besteed, zodat de hulp alleen bestond uit het zo vlug mogelijk wegnemen van pijn. Overhevelen naar de ochtenden lukte maar zelden waardoor de werkwijze in strijd was met hetgeen de RTV voor ogen had gestaan. Uitbreiding zou dus noodzakelijk zijn om geen mensen meer te hoeven afwijzen. Daarom werden op de tweede verdieping twee behandelunits geïnstalleerd, zodat ook een tweede medewerker moest worden aangetrokken. De wachtruimte kwam een verdieping hoger waardoor de patiënten niet meer hoefden te wachten tussen de patiënten van de andere artsen.

Hoewel Willemse was aangesteld als vaste medewerker bedankte deze omdat hij op 31 augustus - op koninginndag - de praktijk van Muntendam overnam. Cl.G.J. Mahler nam zijn plaats in.

Atb. 44. Kliniek Boezemsingel

Verhuizing van de tweede kliniek naar de Boezemsingel

Ook de grotere toeloop van patiënten op de tweede kliniek maakte het noodzakelijk dat er eigenlijk door twee tandartsen gelijktijdig op die kliniek zou worden gewerkt, maar de gelegenheid aan de Goudsesingel was daarvoor niet geschikt. Daarom werd deze kliniek aan het einde van het jaar 1930 naar een grotere ruimte aan de Boezemsingel 226 verplaatst. De huur bedroeg f 1200,- per jaar.

In de vergadering van juni liet de voorzitter nogmaals een waarschuwend woord horen aan de werkende leden toch vooral de naam van de klinieken hoog te houden en prima werk af te leveren. Want, vervolgde hij, de klinieken waren een doorn in het oog van de ziekenfondsen en het zou er nog eens van komen dat deze zelf met klinieken begonnen. Brugman merkte nog op dat, al zouden de fondsen met klinieken beginnen, er voor ons voldoende patiëntenmateriaal zou overblijven.

Aan de andere kant zei de voorzitter een half jaar later dat er op onze klinieken een groot aantal ziekenfondspatiënten kwamen, terwijl ze eigenlijk bij de fondstandartsen recht hadden op gratis hulp; zij zouden alleen komen wanneer die patiënten vonden dat zij op de RTV-klinieken in goede handen waren.

Ook de eerste kliniek werd aanzienlijk verbeterd.

De ziekenfondsdirecties verzochten om onderhandelingen om tot een nieuwe regeling voor de gehele groep ziekenfondsen in Rotterdam te komen. De RTV meende echter dat de tijd was aangebroken niet langer zelf de ziekenfondsangelegenheden voor Rotterdam op zich te nemen en deze aan de Maatschappij over te dragen.

Het tweede jaar van de STV

In het verslag over 1930 van de GGD wordt over de STV vermeld dat het gelukt was vóór 1 maart alle eerste klassen te onderzoeken en te behandelen. In die maand kon dus met de revisie worden begonnen en deze had een vlot verloop. In het begin van september waren van alle 24 aangesloten scholen de eerste en tweede klassen in behandeling genomen. Er werd op dinsdag en donderdagochtend gewerkt. Het aantal kinderen uit de eerste klassen bedroeg 655 en uit de tweede klassen 705. Sedert het begin van het vorige schooljaar verlieten echter 41 leerlingen de wijk Spangen. Het aantal weerspannige kinderen, in de eerste klas al gering, bleek in de tweede tot een minimum te zijn gereduceerd. Het kind liet zich veel gemakkelijker

behandelen in klassenverband tezamen met medeleerlingen dan in tegenwoordigheid van een vader of moeder. Hoewel de ouders toestemming hadden bij de behandeling van hun kind aanwezig te zijn werd daarvan zeer weinig gebruik gemaakt.

Bij de controle echter bleek steeds dat heel weinig kinderen regelmatig poetsten.

Wanneer door de ouders de behandeling van hun kind werd geweigerd ging de schoolverpleegster op huisbezoek.

Gezien de belangstelling, de medewerking van de schoolhoofden en onderwijzers en het bereikte resultaat mag de proefneming met de STV geslaagd worden genoemd.

Andere opmerkelijke besluiten van de vergaderingen, in dit zo belangrijke jaar, waren:

1. het Westen van Rotterdam was wat tandheelkunde betrof slecht bedeed. Mochten de fondsen klinieken oprichten dan zouden zij in het Westen beginnen en zou de vereniging van de voorziening voor de minvermogenden in dat stadsdeel afstand moeten doen. Tevens was het voor de bestrijding van de onbevoegde tandheelkunde wenselijk in iedere grote stadswijk een kliniek te hebben. Dit was de reden dat de vergadering in principe akkoord ging met de oprichting van een vierde kliniek

2. indien de ziekenfondsen klinieken zouden beginnen zouden ze zeker ook een orthodontisch spreekuur instellen.

Brugman stelde vast dat er op de klinieken goede tandheelkunde moest worden verleend en daar hoorde orthodontie ook bij. Van Loon en Edel zouden hierover worden geraadpleegd

3. er zou een boekhouder worden aangesteld voor f 30,- per maand voor alle klinieken

4. er werd een voorstel aangenomen op de klinieken het techniekwerk gezamenlijk aan een laboratorium uit te besteden. Voor de nieuwe werkende leden werd dit verplicht gesteld en voor de ouderen was het vrijwillig.

5. er werd een voorstel gedaan om 1% van de bruto-inkomsten van de klinieken aan de RTV af te staan. Op aandringen van de vergadering werd dit 2%, waarbij de kosten voor een boekhouder voor rekening van de RTV kwamen.

In 1931 vroeg Henry tijdens een vergadering of de derde kliniek deze 2% ook moest afdragen.

Brugman antwoordde hem dat het wel de bedoeling was maar alleen wanneer er winst werd gemaakt, wat de voorzitter logisch vond.

6. er werden twee commissies benoemd. Eén commissie om na te gaan waar de tandheelkunde onbevoegd werd uitgeoefend en een commissie die moest bekijken hoe het met de handhaving van de tarieven stond.

De vraag in de vergadering die het meest opviel was, zeker voor RTV-leden die de tijd vanaf de zestiger jaren hebben meegemaakt, toen op 18 juli 1930 collega J.J.N. Pater aan het bestuur vroeg of het niet iets voor de RTV was een *zondagsdienst* in Rotterdam in te voeren.

In het zevende hoofdstuk worden de crisisjaren besproken. In deze jaren gingen de ziekenfondsen hun poliklinieken oprichten.

De datum 1 mei mocht de commissie dan goed uitkomen, bij de GGD echter viel dit idee niet goed.

Reeds op 11 april was er een bespreking met directeur van de GGD dr.C.H. van Herwerden en twee stafleden van de GGD en drie bestuursleden van de RTV.

Van Herwerden begon met zijn spijt uit te drukken over het feit dat hij tot het ontvangen van de brief geheel onkundig was gebleven van de plannen van de RTV en thans voor een vol-dongen feit was gesteld. Hij betreurde niet het besluit van de vereniging om zich aan die verzorging te onttrekken, wat niemand de vereniging kwalijk kon nemen, maar wel de korte termijn waarop de gemeente thans de tandheelkundige armenverzorging moest organiseren.

Backer Dirks gaf nog eens een korte uiteenzetting van de redenen, maar voelde zeer goed het bezwaar van Van Herwerden aan. Wanneer het voor de gemeente onmogelijk werd op de genoemde datum de zorg over te nemen zou de RTV niet halsstarrig aan die datum vasthouden. Indien ze maar wist dat de organisatie van gemeentewege ter hand was genomen.

Van Herwerden liet weten dat de behandeling in de Commissie van Bijstand, B & W en de gemeenteraad zeker niet vóór 1 juli haar beslag zou krijgen. Vervolgens vroeg hij of de heren enig idee hadden hoe groot de toeloop van patiënten voor behandeling van gemeentewege zou worden.

Brugman antwoordde dat op een gemiddeld aantal van 16 per dag moest worden gerekend.

Van Herwerden stelde de vraag of de RTV eventueel bereid was de door de gemeente daartoe aangewezen patiënten verder te blijven behandelen tegen een bepaald bedrag per jaar.

De bestuursleden waren unaniem van mening dat dit niet wenselijk was; bovendien zou dit de schijn wekken dat de vereniging uit financiële overwegingen tot haar besluit was gekomen, hetgeen onjuist was.

Op de vraag van Van Herwerden voor hoeveel tijd en tegen welk salaris een tandarts beschikbaar zou zijn zei Brugman dat wanneer er elke ochtend een spreekuur van 1 1/2 à 2 uur zou worden gehouden een salaris van f 2500,- per jaar billijk werd geacht.

Aangezien het salaris van een gemeentelijke armenarts f 2000,- bedroeg kon men daar niet boven uit gaan. Verder had de directeur praktische bezwaren tegen een aparte tandheelkundige dienst van de gemeente.

Na enige discussie besloten de heren dat het wenselijk zou zijn twee tandartsen te benoemen, ieder met drie spreekuren per week. De waarneming zou dan ook beter zijn geregeld.

In een brief van 8 mei aan de directeur van de GGD liet de RTV weten dat het bestuur adviseerde toch een gemeentelijke tandheelkundige dienst in het leven te roepen en als tijdelijke maatregel enkele tandartsen te verzoeken de tandheelkundige hulp van de armlastige patiënten van de gemeente zolang op zich te nemen. Het beste zou dit geschieden op een locatie van de gemeente. Mocht dit wegens een tekort aan voorbereidingstijd op bezwaren stuiten dan adviseerde het bestuur enkele tandartsen te benaderen die bereid waren deze armlastigen aan huis te behandelen tegen een vergoeding van f 1000,- per jaar met een toelage van f 500,- voor praktijkkosten en f 250,- als vergoeding voor door henzelf te betalen hulpkrachten. Voor vervanging zouden zij onderling zorgdragen.

Hier tegenover stelde de gemeente voor om de behandeling aan enige tandartsen uit te besteden tegen een vergoeding van f 0,50 à f 0,75 per verrichting. De RTV antwoordde hierop het voorstel van 8 mei te handhaven.

Wat de prothesepatiënten van de gemeente betrof liet de voorzitter al in 1929 weten, dat Van Herwerden vele malen werd opgebeld door mensen die om een prothese vroegen. Van

Herwerden verzocht om dat niet in de hand te werken. Alleen in ernstige gevallen werd op advies van de maagspecialist een prothese toegestaan. De werkende leden lieten daarop weten dat zij alleen die mensen hielpen die van het Maatschappelijk Hulpbetoon iets konden overleggen.

Ten huize van onze voorzitter vond in oktober 1930 een bespreking plaats tussen het RTV-bestuur, Van Herwerden, de heer Fortanier (directeur van het Maatschappelijk Hulpbetoon) en wethouder Nivard om de problemen betreffende de behandeling van de armlastigen te bespreken. De gemeente verzocht of het mogelijk was van de diensten van onze vereniging gebruik te maken door op bepaalde uren deze patiënten, die daartoe van gemeentewege van een kaart zouden worden voorzien, in de klinieken te behandelen.

Hoe het tij kan keren

Backer Dirks verklaarde dat er voor de vereniging een verschil bestond in de toestand zoals deze was tijdens de eerste bespreking met Dr. Van Herwerden en de huidige. Hoewel de vereniging niet over de juiste gegevens beschikte was na de invoering van de maandkaarten gebleken dat het aantal armlastigen niet zo groot was als destijds werd verondersteld. De vrees dat de grote stroom armlastigen het serieuze werk onmogelijk zou maken was grotendeels verdwenen.

Volgens Nivard was de eenvoudigste oplossing dat de gemeente ten behoeve van de armlastigen een kaart kocht waarmee een eenvoudige behandeling zou worden gegarandeerd. Mocht verdere behandeling noodzakelijk worden geacht dan kon dit aan de directeur van de Gemeentelijke Dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon (M.H.) worden medegegeeld. Backer Dirks stond er echter op dat deze regeling als een voorlopige zou worden aangemerkt voor een door partijen nader vast te stellen termijn. Mocht blijken dat het serieuze werk in het gedrang zou komen dan moest deze regeling opnieuw worden bezien.

Fortanier, die zich kennelijk goed had voorbereid, vroeg wat het verschil was tussen armlastigen en fondspatiënten. Brugman zei dat de laatstgenoemden de minder welgestelden waren. Fortanier zag daarin geen groot verschil, want dat kon van de ene op de andere dag veranderen. Hij vroeg hoe de regeling met de ziekenfondsleden was. Backer Dirks antwoordde dat de ziekenfondsen geheel buiten onze klinieken stonden. Tandartsen hadden contracten met de fondsen en de ziekenfonds-patiënten werden in de huispraktijk en niet op de klinieken behandeld. Hierop memoreerde Fortanier dat in 1911 door de toenmalige tandarts Maurice Son aan de gemeente een subsidie was gevraagd voor zijn polikliniek. Dat was destijds afgewezen omdat volgens de RTV de armlastigen steeds in de kliniek aan de Aert van Nesstraat terecht konden en dat de statuten van deze vereniging zich tegen het ontvangen van een subsidie verzetten, omdat allen die zich aanmeldden kosteloos moesten worden geholpen - de waarheid was dat de vereniging het Son niet gunde -. Hiervan was door de gemeente dankbaar gebruik gemaakt.

De wethouder begreep hieruit dat er dus drie groepen waren:

1. fondspatiënten, die bij de tandarts thuis werden behandeld
2. minvermogenden, die een zogenaamde maandkaart aan de kliniek kochten
3. de armlastigen, voor wie de gemeente de maandkaart kocht.

Van Herwerden voorzag moeilijkheden. Het zou bezwaarlijk zijn een prothese te moeten weigeren, omdat zijn dienst niet over een deskundige op tandheelkundig gebied beschikte. Hierop zei Nivard dat er eerst een algemene regel moest worden getroffen. Backer Dirks deelde mee dat die regeling loyaal door de RTV zou worden toegepast.

Brugman merkte op dat op de klinieken die patiënten terecht konden die voor wat de gehuwden betrof een inkomen hadden tot f 3000,- per jaar, terwijl voor de ongehuwden de welstandsgrens was bepaald op f 1800,-. De controle hierop was echter steeds gebrekkig geweest, omdat de vereniging niet kon beoordelen of iemand inderdaad tot de minvermogenen dan wel tot de armlastigen behoorde.

Hij hoopte dat wanneer voor de onvermogenende patiënt een vervolg behandeling noodzakelijk was de gemeente deze niet zou afwijzen, omdat het een armlastige betrof.

Nivard resumeerde dat men slechts in de poliklinieken zou worden toegelaten met een kaart, die of door de vereniging of door de gemeente was verstrekt. Door de kaarten een verschillende kleur te geven zou de controle van het aantal patiënten gemakkelijk uitvoerbaar zijn.

Brugman zei dat de patiënten gedurende vier avonden in de periode van een maand de gelegenheid kregen door dezelfde tandarts te worden geholpen. Verder deed hij de belofte dat van de zijde van de vereniging de adviezen voor verdere behandeling spaarzaam zouden worden gegeven.

Op voorstel van wethouder Nivard werd bepaald dat de nieuwe regeling op 1 november zou ingaan en als proef zou blijven gelden tot 31 juli 1931.

De uitkomst van dit overleg paste precies in de strategie van de RTV. De vrees voor moeilijkheden met de ziekenfondsen, die misschien eigen klinieken zouden beginnen, maakte het noodzakelijk de band met de gemeente niet te verbreken. Vooral de morele steun, zou ons, indien de fondsen ons zouden verzoeken met onze klinieken op te houden, voldoende argumenten geven om deze te handhaven.

In de vergadering merkte Henry op dat door deze regeling de gemeente er niet meer zo snel toe over zou gaan om zelf iets te doen. Hij wees er op dat er nog veel niet goed was geregeld nl. de behandeling in de ziekenhuizen (die in los verband door Themann werd gedaan), in de inrichting Maasoord, bij de politie en in de gevangenen.

In verband met de hulp aan armlastigen kreeg de RTV van het M.H. op 15 december een brief met drie voorbeelden van formulieren, die voor de behandeling nodig waren. Tevens werd erop gewezen dat de betaling van de maandkaart door de GGD zou geschieden terwijl het M.H. de verrekening van de eventuele verdere behandeling zou verzorgen.

Veranderingen in de derde kliniek

In het financiële verslag van de derde kliniek over 16 maanden leest men over een nadelig saldo van ruim f 2400,-. Niemand ontkende dat dit ongunstig was. Een negatief aspect was echter dat de avonden overbezet waren; meer dan 15 patiënten die voor behandeling terugkwamen. Aan nieuwe patiënten kon geen aandacht meer worden besteed, zodat de hulp alleen bestond uit het zo vlug mogelijk wegnemen van pijn. Overhevelen naar de ochtenden lukte maar zelden waardoor de werkwijze in strijd was met hetgeen de RTV voor ogen had gestaan. Uitbreiding zou dus noodzakelijk zijn om geen mensen meer te hoeven afwijzen. Daarom werden op de tweede verdieping twee behandelunits geïnstalleerd, zodat ook een tweede medewerker moest worden aangetrokken. De wachtruimte kwam een verdieping hoger waardoor de patiënten niet meer hoefden te wachten tussen de patiënten van de andere artsen.

Hoewel Willemse was aangesteld als vaste medewerker bedankte deze omdat hij op 31 augustus - op koninginndag - de praktijk van Muntendam overnam. Cl.G.J. Mahler nam zijn plaats in.

Afb. 44. Kliniek Boezemsingel

Verhuizing van de tweede kliniek naar de Boezemsingel

Ook de grotere toeloop van patiënten op de tweede kliniek maakte het noodzakelijk dat er eigenlijk door twee tandartsen gelijktijdig op die kliniek zou worden gewerkt, maar de gelegenheid aan de Goudsesingel was daarvoor niet geschikt. Daarom werd deze kliniek aan het einde van het jaar 1930 naar een grotere ruimte aan de Boezemsingel 226 verplaatst. De huur bedroeg f 1200,- per jaar.

In de vergadering van juni liet de voorzitter nogmaals een waarschuwend woord horen aan de werkende leden toch vooral de naam van de klinieken hoog te houden en prima werk af te leveren. Want, vervolgde hij, de klinieken waren een doorn in het oog van de ziekenfondsen en het zou er nog eens van komen dat deze zelf met klinieken begonnen. Brugman merkte nog op dat, al zouden de fondsen met klinieken beginnen, er voor ons voldoende patiëntenmateriaal zou overblijven.

Aan de andere kant zei de voorzitter een half jaar later dat er op onze klinieken een groot aantal ziekenfondspatiënten kwamen, terwijl ze eigenlijk bij de fondstandartsen recht hadden op gratis hulp; zij zouden alleen komen wanneer die patiënten vonden dat zij op de RTV-klinieken in goede handen waren.

Ook de eerste kliniek werd aanzienlijk verbeterd.

De ziekenfondsdirecties verzochten om onderhandelingen om tot een nieuwe regeling voor de gehele groep ziekenfondsen in Rotterdam te komen. De RTV meende echter dat de tijd was aangebroken niet langer zelf de ziekenfondsangelegenheden voor Rotterdam op zich te nemen en deze aan de Maatschappij over te dragen.

Het tweede jaar van de STV

In het verslag over 1930 van de GGD wordt over de STV vermeld dat het gelukt was vóór 1 maart alle eerste klassen te onderzoeken en te behandelen. In die maand kon dus met de revisie worden begonnen en deze had een vlot verloop. In het begin van september waren van alle 24 aangesloten scholen de eerste en tweede klassen in behandeling genomen. Er werd op dinsdag en donderdagochtend gewerkt. Het aantal kinderen uit de eerste klassen bedroeg 655 en uit de tweede klassen 705. Sedert het begin van het vorige schooljaar verlieten echter 41 leerlingen de wijk Spangen. Het aantal weerspannige kinderen, in de eerste klas al gering, bleek in de tweede tot een minimum te zijn gereduceerd. Het kind liet zich veel gemakkelijker

behandelen in klassenverband tezamen met medeleerlingen dan in tegenwoordigheid van een vader of moeder. Hoewel de ouders toestemming hadden bij de behandeling van hun kind aanwezig te zijn werd daarvan zeer weinig gebruik gemaakt.

Bij de controle echter bleek steeds dat heel weinig kinderen regelmatig poetsten.

Wanneer door de ouders de behandeling van hun kind werd geweigerd ging de schoolverpleegster op huisbezoek.

Gezien de belangstelling, de medewerking van de schoolhoofden en onderwijzers en het bereikte resultaat mag de proefneming met de STV geslaagd worden genoemd.

Andere opmerkelijke besluiten van de vergaderingen, in dit zo belangrijke jaar, waren:

1. het Westen van Rotterdam was wat tandheelkunde betrof slecht bedeed. Mochten de fondsen klinieken oprichten dan zouden zij in het Westen beginnen en zou de vereniging van de voorziening voor de minvermogenden in dat stadsdeel afstand moeten doen. Tevens was het voor de bestrijding van de onbevoegde tandheelkunde wenselijk in iedere grote stadswijk een kliniek te hebben. Dit was de reden dat de vergadering in principe akkoord ging met de oprichting van een vierde kliniek
2. indien de ziekenfondsen klinieken zouden beginnen zouden ze zeker ook een orthodontisch spreekuur instellen.

Brugman stelde vast dat er op de klinieken goede tandheelkunde moest worden verleend en daar hoorde orthodontie ook bij. Van Loon en Edel zouden hierover worden geraadpleegd

3. er zou een boekhouder worden aangesteld voor f 30,- per maand voor alle klinieken
4. er werd een voorstel aangenomen op de klinieken het techniekwerk gezamenlijk aan een laboratorium uit te besteden. Voor de nieuwe werkende leden werd dit verplicht gesteld en voor de ouderen was het vrijwillig.
5. er werd een voorstel gedaan om 1% van de bruto-inkomsten van de klinieken aan de RTV af te staan. Op aandringen van de vergadering werd dit 2%, waarbij de kosten voor een boekhouder voor rekening van de RTV kwamen.

In 1931 vroeg Henry tijdens een vergadering of de derde kliniek deze 2% ook moest afdragen.

Brugman antwoordde hem dat het wel de bedoeling was maar alleen wanneer er winst werd gemaakt, wat de voorzitter logisch vond.

6. er werden twee commissies benoemd. Eén commissie om na te gaan waar de tandheelkunde onbevoegd werd uitgeoefend en een commissie die moest bekijken hoe het met de handhaving van de tarieven stond.

De vraag in de vergadering die het meest opviel was, zeker voor RTV-leden die de tijd vanaf de zestiger jaren hebben meegemaakt, toen op 18 juli 1930 collega J.J.N. Pater aan het bestuur vroeg of het niet iets voor de RTV was een *zondagsdienst* in Rotterdam in te voeren.

In het zevende hoofdstuk worden de crisisjaren besproken. In deze jaren gingen de ziekenfondsen hun poliklinieken oprichten.

7.

HET BEGIN VAN DE JAREN '30, DE CRISISJAREN

Tijdens de jaarvergadering op 17 januari 1931 bracht voorzitter Backer Dirks naar voren dat, naast de vele lichtpunten van het afgelopen jaar, door Rotterdammers zeer weinig wetenschappelijk werk was verricht. Hij pleitte ervoor dat de leden hun beste beentje zouden voorzetten vooral in verband met de viering van het 30-jarig bestaan van de vereniging. Tot slot van de vergadering hield Witthaus een lezing over: "Cariës op hogere leeftijd". De jaarlijkse contributie werd verhoogd tot f 7,50.

Enkele veranderingen in de statuten o.a.: de naamsverandering, de duur van de vereniging, de invoering van de naam polikliniek in plaats van kliniek en de vervanging van het woord president door voorzitter werden met algemene stemmen door de vergadering aangenomen.

Verslag van de Tariefcommissie

In februari deed de commissie verslag over de vragenlijst die was rondgestuurd om inzicht te verkrijgen in de hoogte van de gehanteerde tarieven. In de zomer van 1930 had het bestuur een enquête gehouden om na te gaan wie verbintenissen had met het rijk, de gemeente of particuliere instellingen en wie reducties gaf aan bepaalde groepen personen.

De voorzitter vond dat de commissie te veel de aandacht had gevestigd op de tandarts als zondaar. Hij dacht er toch een tikje anders over dan vele leden. Wanneer, volgens Backer Dirks, meerdere leden zich niet aan het tarief zouden houden en dus de RTV zouden moeten verlaten, zou dit voor de vereniging grote consequenties hebben. Er zou dan een klein clubje overblijven dat niet voldoende zeggingskracht naar buiten zou hebben. Hij keurde het alleen af wanneer iemand doorlopend beneden het tarief werkte, hoewel hij zich de problemen kon indenken van een pas gevestigde collega, die beladen met schuld en klaar om aan de slag te gaan, een hem aangeboden contract moest afwijzen ter wille van de RTV.

H.W. Loeber wilde het tarief handhaven ter bescherming van de jonge leden.

Griffijn gaf een historisch overzicht; toen hij lid werd was het tarief bijzaak en werd hem terloops gevraagd het tarief te tekenen. Het was een steun tegenover patiënten die dachten te marchanderen. Ook hij betoogde het tarief te handhaven, hetzij facultatief hetzij als verplichting.

Volgens de voorzitter kwamen er in de toekomst problemen wanneer het tarief verplicht werd gesteld, want velen zouden die verplichting niet willen of kunnen nakomen. Er moest dus

worden uitgemaakt of het tarief facultatief werd of dat het aan het lidmaatschap gekoppeld zou blijven.

Opgemerkt werd dat het tarief in Rotterdam niet te hoog was. In vele steden was het veel hoger o.a. in Den Haag. De tarieven waren lange tijd bijna niet gestegen, maar de levensstandaard wel. P.N. Bakker opperde dat het maatschappelijk fout was korting te vragen. Loeber hield staande dat er een grote macht schulde in het handhaven van een tarief.

Henry wond er geen doekjes om, er was een commissie ingesteld omdat er klachten waren, er werd dus ontdoken, maar in de vergadering trok iedereen een onschuldig gezicht. Jappe Alberts merkte daarbij op dat bij zijn weten het tarief minstens zeven keer was besproken en er nooit iemand tegen was geweest. Loeber stelde voor een steunkas voor jongeren op te richten of op de klinieken de oudere werkende leden plaats te laten maken voor jonge tandartsen om hen zo van een basis inkomen te voorzien. Hierna sloot de voorzitter de discussie.

In april werd een permanente Tariefcommissie geïnstalleerd, waarin Griffijn, Jappe Alberts en Toose zitting namen.

De voorstellen van de Tariefcommissie

Deze commissie kwam in november met de volgende voorstellen:

1. het tarief bleef gekoppeld aan het lidmaatschap. In de toekomst mocht er door een RTV-lid geen contract worden afgesloten zonder toestemming van het bestuur.
2. de commissie handhaafde het voorstel uit haar eerste rapport een tariefcommissie in te stellen. Deze zou alle klachten over tariefafwijkingen - met of zonder schriftelijke bewijzen - vertrouwelijk behandelen.

Beide voorstellen hadden de instemming van de vergadering.

Daarna besprak de voorzitter de mogelijkheid in collectieve contracten andere tarieven te volgen dan de RTV-tarieven. Na een lange discussie was de uitspraak van de vergadering negatief.

Vervolgens werd het vraagstuk van de middenstandsklinieken naar voren gebracht. Henry was er vóór dat de RTV iets deed voor de kleine middenstand met inkomens tussen de f 3000,- en f 5000,- per jaar. Persoonlijk voelde de voorzitter niets voor zo'n kliniek, maar vond het toch een verzaking van onze plicht wanneer we voor deze groep niets zouden doen. Een langdurige discussie volgde en het resultaat was (slechts twee leden wilden beslist een middenstandskliniek) dat het bestuur beloofde voor de kleine middenstand alert te blijven.

De RTV-Studieclub

Tijdens de vergadering in maart gaven Kranenburg en Brugman te kennen een studieclub te willen oprichten. Aangezien de vergaderingen overladen programma's hadden en door de avondsprekken op de klinieken meestal laat begonnen, moest er een andere weg worden ingeslagen om wetenschappelijke bijeenkomsten te organiseren.

Niemand in de vergadering maakte bezwaar en de voorzitter vroeg de initiatiefnemers met voorstellen te komen. Een maand later vroegen de twee voornoemde collega's of één van de leden hen bij het oprichten van de RTV-Studieclub behulpzaam wilde zijn, waarna Verhoeven zijn medewerking toezegde.

In september werd het huishoudelijk reglement van de toekomstige studieclub besproken. Sommige leden waren het niet eens met de ballotage en de boete bepalingen. Op de vraag van Willemsse waarom iemand zou kunnen worden geweigerd, antwoordde Kranenburg dat een te groot aantal deelnemers niet tot deugdelijk werk zou leiden en enige beperking tot maximaal twintig daarom wel was gewenst.

In de oktobervergadering werd het H.R. van de Studieclub, zonder ballotage maar met de boete bepaling, goedgekeurd en aangenomen.

De RTV-Studieclub, als subvereniging van de RTV, had het doel door lezingen en demonstraties en het laten circuleren van een leesportefeuille de tandheekkundige wetenschap te bevorderen.

De eerste bijeenkomst van de studieclub was op 17 november 1931 in de kliniek aan de Boezemsingel. In die vergadering werd het bestuur gekozen en werd de samenstelling van de leesportefeuille besproken. Aanwezig waren Bakker, de heer en mevrouw Brugman, Griffijn, Henry, Van Houte, Kranenburg en Verhoeven. Het eerste bestuur bestond uit Brugman voorzitter, Kranenburg secretaris en Bakker penningmeester. Later zou daar Mahler als bibliothecaris nog bijkomen. Tijdens de tweede vergadering in december traden de volgende leden toe: Albrecht, Backer Dirks, Born, Ekker, Mahler, Toose, Unger en Willemse. Op de volgende vergadering lieten Van de Mey de Bie, Van Raalt en Slooten zich inschrijven, waardoor het ledental tot 19 was gestegen. Mevrouw Brugman en Born bedankten vrij snel. Pool werd lid in 1933 en als voorlopig laatste lid trad Vismans toe in 1934.

Controle op de klinieken

Na een controle op de drie klinieken in mei door Henry en Bakker, respectievelijk voorzitter en secretaris van de T.C., kon de commissie mededelen dat in hoofdlijnen alles in orde was bevonden. Zij controleerde drie maal per jaar zowel het gebouw, de installatie en inventaris als de boekhouding en de administratie.

Vertegenwoordigers in de T.C. waren Ekker en Unger voor de 1e kliniek, Masson voor de 2e en Brugman voor de 3e kliniek. Bij deze leden berustte het toezicht op het reilen en zeilen van de klinieken.

Naar aanleiding van deze controle vroeg Van de Mey de Bie of het de bedoeling was geweest om ook het tandheekkundige werk te controleren. Volgens de voorzitter was dat niet het geval, doch Henry zei dat dit punt toch onder ogen moest worden gezien: "Een wanprestatie van een werkend lid deed een smet aan onze vereniging kleven".

Eind juni verklaarde Brugman in een brief het absoluut oneens met deze controle. Hij vond het een blamage voor de tandartsenstand als het werk van de werkende leden door niet-werkende leden gecontroleerd zou moeten worden. De tandartsen zouden genoeg verantwoordelijkheidsgevoel bezitten, zodat er van controle geen sprake kón zijn. Aan het huidige systeem kleefden fouten en zo lang deze bleven bestaan zouden er ook wel klachten blijven. De overigen leden waren het met Brugman eens en vonden het ongewenst een controlecommissie in het leven te roepen.

Besloten werd eventuele klachten in de T.C. te bespreken en daarna de desbetreffende persoon hierover te raadplegen en eventueel te onderhouden.

Bovendien werd het voorstel gedaan patiënten die conserverend of prothetisch behandeld waren in de gelegenheid te stellen na een half jaar voor een gratis controle terug te komen.

Het dertigjarig jubileum van de vereniging

Het hoogtepunt in 1931 was uiteraard de viering van het 30-jarig bestaan.

De RTV meende dit feestelijk te moeten gedenken omdat indertijd haar 25-jarig jubileum door het kort tevoren plotseling overlijden van haar voorzitter Leopold Frank niet feestelijk kon worden gevierd. De wens van het bestuur was om het programma door Rotterdammers te laten invullen. Het werd grotendeels gehouden in hotel Coomans-Bristol op vrijdag 18 en zaterdag 19 september.

Op beide dagen waren er voordrachten:

- C.H. Witthaus: Demonstratie van modellen van onderkaakfracturen met spalken
 J.A.M. Oidtmann: 1. Bijdrage tot de craniometrische analyse
 2. Enige algemene beschouwingen over de biologische problemen in de tandheekunde
 E. Hertzka: Dentale haardinfectie en graviditeit. Voorlopige mededelingen over onderzoeken over dit onderwerp
 mevrouw E. Asal: Over het verband tussen aangezichtstypen en prothetisch werk
 B.J. Brugman: Het gebit in verband met dwerggroei.

De ontvangst op het stadhuis

Vrijdagmiddag om 1 uur was er een ontvangst op het stadhuis door het gemeentebestuur. Ter gelegenheid van het jubileum is toen een foto in de stadhuistuin gemaakt.

De deelnemers werden in de burgerzaal opgewacht door burgemeester Drooglever Fortuyn, de gemeente-secretaris Smeding, de wethouders Nivard en Brautigam en het gemeenteraadslid Reeser. Bij hun komst werd het orgel bespeeld.

De burgemeester heette de gasten hartelijk welkom. "U zult begrijpen", zei hij, "dat het met de beste wil niet mogelijk is alle congressen, die het gemeentebestuur zo graag in deze stad ziet samenkomen, in het stadhuis te ontvangen. Indien wij echter gaarne gevolg hebben gegeven aan het verzoek van de organisatrice van uw bijeenkomsten, de RTV, dan had dit tweemaal reden, ten eerste dat het gemeentebestuur de betekenis van uw arbeid op wetenschappelijk en sociaal gebied volkomen waardeert en hoog aanslaat, en ten tweede dat het vervuld is van erkentelijkheid jegens de RTV, die immers zo lange tijd belangeloos de on- en minvermogenen in haar klinieken heeft behandeld. Voor dit laatste is thans een regeling met de gemeente getroffen.

Voorts was het uw vereniging, die het initiatief heeft genomen inzake de schooltandverzorging, die nu ik meen twee jaar heeft gewerkt. Als ik de posten aanwijs, welke staan in het credit van uw vereniging en die u aanspraak geven op de dankbaarheid van het gemeentebestuur, dan ziet u daarin de beweegredenen die ertoe geleid hebben, het gedane verzoek gaarne in te willigen".

De voorzitter beantwoordde de burgemeester o.a. als volgt:

"Mijnheer de burgemeester, U hebt zelf reeds uit de geschiedenis van de vereniging een en ander naar voren gebracht, wat betreft onze verhouding tot de Gemeente, speciaal wat de behandeling van de armlastigen op onze klinieken aangaat. Als professie zijn wij er trots op dat in die dagen, toen de zorg voor de armlastigen veel meer dan thans aan het particulier initiatief was overgelaten, de tandartsen van de RTV blijk hebben gegeven van een goede burgerzin en zich dienstbaar hebben gemaakt aan de gemeenschap.

Want professioneel voordeel is hier alleen moreel behaald, in vele opzichten heeft onze organisatie misschien de invoering van andere gemeentelijke maatregelen belemmerd, maar het moet pleiten voor de Rotterdamse tandartsen, dat zij hier spontaniteit om hulp te verlenen verkozen boven het wijs beraad".

Na de lunch werd een door de gemeente aangeboden boottocht door de havens gemaakt.

De helft van de ongeveer negentig deelnemers kwam van buiten Rotterdam.

In hotel Coomans werd ook de Tandheelkundige Tentoonstelling georganiseerd. Het materiaal van de Vereniging tot Bestrijding van het Tandbederf had juist een grondige restauratie ondergaan. Tevens werd het voornaamste deel van de Nederlandse inzending voor de Parijse

Tandheelkundige Tentoonstelling gexposeerd.

Tijdens de receptie bood Griffijn als uiting van waardering voor het vele werk dat door voorzitter Backer Dirks voor de RTV was verricht een schilderij van Evert Moll aan.

Met een buitengewoon geslaagd diner (f 7,50 per couvert) werden deze Rotterdamse dagen bekroond. Een hotel kon worden gereserveerd voor f 4,- à f 6,- per nacht.

Tafelpraeses Backer Dirks leidde de stroom van welsprekendheid in goede banen en hij mocht met voldoening terugzien op de wijze waarop tandheelkundig Nederland sympathie met de vereniging had betuigd.

Het verloop van het jubileum, samen met de geschiedenis van de RTV, is te lezen in een herinneringsboekje dat dankzij de medewerking van de redactie van het Tijdschrift voor Tandheelkunde werd uitgegeven.

In de poliklinieken werd met orthodontie begonnen

Naar aanleiding van de ingekomen brieven van deskundigen op orthodontisch gebied was de angst met orthodontie iets gewaagds te beginnen weggenomen.

Prof. Korkhaus van de universiteit van Bonn schreef dat het zijn vaste overtuiging was dat overal waar de STV was ingevoerd ook spoedig aandacht moest worden besteed aan orthodontische hulp.

Ook dr. Van Loon gaf antwoord in gunstige zin en kwam tot de conclusie dat de behandeling alleen moest worden gegeven in eenvoudige gevallen wanneer men van een goed resultaat verzekerd kon zijn. Bovendien adviseerde hij de behandeling te laten uitvoeren door iemand die zich uitsluitend met orthodontie zou bezighouden.

Collega A. Edel, orthodontist te Amsterdam, was minder positief: hij vond dat orthodontie pas dan aan de orde was wanneer de behandeling van het melkgebit en de nazorg waren geregeld. Hij verwees naar Duyzings en mevrouw Dullemond die zich in Utrecht met goedkope orthodontische behandeling van ziekenfondsleden bezighielden.

De vergadering ging ermee akkoord dat orthodontie op de klinieken werd ingevoerd.

De orthodontische zorg werd aan de heer en mevrouw Brugman opgedragen. Zij zouden in de kliniek aan de Aert van Nesstraat elke donderdag van 4 - 5 uur een orthodontisch spreekuur houden.

Een consultkaart voor deze hulp ging f 2,- kosten en een behandeling per drie maanden, met inbegrip van de techniek, kostte f 15,-. Had de patiënt eerst een kliniekaart genomen dan zou f 1,- worden gerestitueerd.

Klaagbrieven

In november stuurden mevrouw Brugman-Hofman en Born, die beiden de kinderen van het kindershuis van de Ned. Hervormde Gemeente behandelden, een klaagbrief aan het bestuur.

“Aangezien het abonnement eind december afloopt menen ondergetekenden het volgende aan het bestuur ter kennis te moeten brengen:

1. Dat de medewerking, wat betreft het poetsen van het gebit, van het bestuur van het kindershuis zeer onvoldoende te noemen is. Ons kwam ter ore dat het o.a. de kinderen niet anders is toegestaan dan om de andere dag de tanden te poetsen en dan nog wel alleen 's morgens

Dat een tandheelkundige behandeling zonder voldoende begrip bij de directie omtrent de meest eenvoudige mondhygiëne niet een dusdanig resultaat kan hebben als mag worden verwacht. Nog afgezien van het feit dat het voor de behandelende tandartsen niet al te aangenaam werken is in onvoldoende gereinigde monden.

2. Dat de honorering niet in overeenstemming geacht kan worden met de te verrichten arbeid en de daaraan bestede tijd.

Momenteel worden ongeveer 140 kinderen tweemaal per jaar behandeld, waaraan ongeveer 60 uur werk is verbonden, wat gehonoreerd wordt met f 150,- (f 2,50 per uur)

Ondergetekenden verzoeken u hierin zo mogelijk enige verbetering te willen bewerkstelligen. Ons inziens lijkt het niet onredelijk te verlangen dat van de nieuw aangekomen kinderen eerst de mond gesaneerd wordt tegen kliniek tarief, na afloop waarvan ze dan eerst in het abonnementssysteem worden opgenomen.

Ook zou het wenselijk zijn het uitgetrokken bedrag van f 150,- te laten gelden voor niet meer dan 100 kinderen en voor ieder kind daarboven een gulden meer te berekenen of eenvoudigheidshalve het hele bedrag op f 200,- te stellen bij het huidige aantal kinderen, dat tussen de 140 en 150 schommelt”.

Controverse tussen de Maatschappij en de RTV

Klaagbrieven waren er ook van het bestuur aan de secretaris van de Maatschappij. In een uitvoerig schrijven van 28 november 1931 deed Backer Dirks zijn beklag over de onderhandelingen tussen de Maatschappij en de ziekenfondsen.

De voor tandheelkundige hulp voorgestelde 5 cent verhoging per verzekerde per jaar door de ziekenfondsen (van 30 naar 35 cent) samen met de beperkte tandartsenkeuze was voor de Maatschappij, die 50 cent eiste, onoverkomelijk. Op 25 november deelde de Maatschappij mee dat zij het contract niet wilde tekenen om geen precedent te scheppen. Wel gaf zij de leden toestemming, indien zij dit wensten, deze overeenkomst persoonlijk te sluiten.

“Wij werken vanaf 1 juli 1931 zonder contract”, schreef Backer Dirks, “waardoor de medewerkers voortdurend fouten maken in de tarieven. Het wil mij voorkomen dat het beter is op deze punten toe te geven, dan alles te laten afspringen. We moeten wel accepteren wanneer de collega's, die het werk moeten doen, ermee akkoord gaan. De ziekenfondsen zullen de door het Dagelijks Bestuur gewenste vorm niet accepteren. De Maatschappij zal voorgoed in Rotterdam buiten de fondsangelegenheden staan. De gevolgen zullen zijn dat niet-Maatschappijleden bij de fondsen gaan werken of dat enkelen de noodzakelijkheid van het lidmaatschap niet meer voelen en bedanken. Dit is geheel in de lijn van de ziekenfondsen, aangevoerd door één van de directeurs de heer Kros die huistandartsen afgeschafte wil hebben.

Er zijn veel fouten gemaakt waardoor de fondsen, hierdoor oppermachtig geworden, spoedig de voorwaarden zullen wijzigen die na veel strijd zijn verkregen t.w.:

- a. een uniforme regeling voor alle fondsen te Rotterdam
- b. het uurhonorarium van de klinieken is gebracht op f 5,- (i.t.t. hun voorstel f 3,50 à f 4,-)
- c. gelijke medezeggenschap in de uitvoering van het contract
- d. de prijs van de prothese f 55,- en niet f 35,- volgens hun voorstel
- e. een behoorlijke arbitrage, zoals bij de huisartsen
- f. dat het bezwaar voor de huistandartsen is afgewend, dat plotseling (tegen hun zin) dit gehele systeem zal worden afgeschafte. Bij mislukking van de onderhandelingen zullen er alleen poliklinieken komen met minimale honorering
- g. dat de in het contract voorgeschreven sanering weer vervalt
- h. dat thans alléén Maatschappijleden mogen meewerken aan de ziekenfondstandheerkunde”.

Backer Dirks deed nog de suggestie om het D.B. het contract onder voorbehoud te laten

goedkeuren en zodra de periode van drie en een half jaar zou zijn verstreken door de partijen over de punten die voor het D.B. onaannemelijk waren, opnieuw te laten onderhandelen.

Ziekenfondspoliklinieken

Op 15 juli en 31 juli 1931 werden de ziekenfondspoliklinieken aan de Randweg 7, respectievelijk aan Schiedamsche Singel 90 (tegenover de Witte de Withstraat) geopend. Dit was dezelfde plaats waar vroeger de kliniek van Maurice Son was gevestigd. De entree was toen echter aan de andere kant van het pand: Baan 69.

Over de ziekenfondspoliklinieken is in de notulen van de RTV niets te vinden, alleen in een rapport over de oprichting van de 4e RTV-kliniek werden de ziekenfondsklinieken genoemd. Het lijkt echter aannemelijk (PvH) dat er door de leden erg veel over is gesproken, ook tijdens de vergaderingen. Het is typerend voor de RTV dat er nooit over is geschreven, waardoor na de Tweede Wereldoorlog nieuwe RTV-leden onwetend bleven over het bestaan van deze klinieken.

Toen de schrijver van deze geschiedenis op een RTV-borrel in februari 1999 naast een oud-voorzitter van de vereniging zat en hem vertelde over de poliklinieken van de ziekenfondsen, gaf hij aan er nog nooit van te hebben gehoord.

De schrijver zelf, ook 15 jaar bestuurslid geweest, las er voor het eerst over in 1992 in het personeelsblad "Viewer" van de Stichting Ziekenfonds Rotterdam. Het blad was hem toegezonden door collega D.J.Schutte, in die tijd adviserend tandarts bij de SZR.

Deze poliklinieken, waar het werk door RTV-leden werd gedaan, werden opgericht omdat, zoals reeds is opgemerkt, de ziekenfondsen de macht hadden. Zij verwachtten er financieel voordeel van.

Tandarts L.J.Ph. Maas heeft vanaf de opening aan de Baan gewerkt. Hij was de schoonzoon van de eerder genoemde heer Kros, directeur van het ziekenfonds "Abiëzer". J.A.V. Arnolds, een studievriend van Maas, begon op de Randweg veertien dagen eerder. Ook M.F. Keeman heeft hier gewerkt.

De ziekenfondsverzekerden moesten voor tandheelkundige hulp naar de ziekenfondstandartsen in de huispraktijk of naar de ziekenfondsklinieken.

De tarieven die door de verzekerden na 1 juli 1931 moesten worden betaald waren: consult, trekken van tanden of kiezen en vullingen niets

wortelbehandeling	f 1,50
stifttand met gouden rug en stift	f 15,-
tandsteenbehandeling per visite	f 0,50
prothese met één tand	f 4,-
volledige boven of onderprothese	f 30,-
volledige prothese	f 55,-

Op 14 januari 1935 werd de derde polikliniek, waar Born de leiding had, geopend aan de Juliana van Stolberglaan 10 in Hilleegersberg dat in die tijd nog een zelfstandige gemeente was.

Andere klinieken van de ziekenfondsen, die in de volgende jaren werden opgericht, waren:

1. de vierde polikliniek die op 8 december 1936 aan de Crooswijksesingel 8 werd geopend. Hier was Cl.G.J. Mahler werkzaam.
2. de kliniek aan de Van Oldenbarneveldtstraat 116, geopend op 26 april 1937, waar Arnolds, ook voor de andere klinieken, kaakchirurgische verrichtingen deed. Daarvoor was hij o.a. in de vakantie bij Kantorowitz in Bonn geweest.

3. de vijfde polikliniek die op 12 september 1938 aan de Bergselaan 253 werd geopend en waar R.J.P.H. van Dulken en Th.A.J.M. Smits werkten.
4. de zesde polikliniek die op 1 juli 1939 aan de Putselaan 224 werd geopend en bemand werd door J.H.M. Vismans. J.J. Pool behandelde er orthodontiepatiënten.
5. de laatste polikliniek aan de Lusthofstraat 212, met P.A. de Zeeuw als tandarts, werd opgesteld op 22 maart 1940.

De behandeling van de patiënten van het Maatschappelijk Hulpbetoon

In juni 1931 schreef de gemeente: "Aangezien de verkregen ervaring nog te gering is om reeds thans een definitieve overeenkomst te treffen, zou ons college het op prijsstellen indien de voorlopige regeling omtrent de verzorging van de armlastigen alsnog een jaar (tot 1 juli 1932) kan worden verlengd". Dit werd door de RTV geaccepteerd.

In de loop van het jaar 1932 werd het steeds duidelijker, vooral bij de 3e kliniek, dat het aantal M.H.patiënten sterk steeg en in verhouding tot de overige patiënten ongunstiger werd. Hierdoor waren ook de inkomsten van de klinieken meer afhankelijk geworden van de M.H.patiënten. De verzorging van deze patiënten had de gemeente tot nu toe f 50.000,- gekost, zodat de behandeling beperkt moest worden. Men trachtte dit te bereiken door:

- a. zeer oude mensen geen prothese meer te verstrekken, vooral als zij reeds lang tandeloos waren
- b. door de patiënten 10% voor de prothese te laten bijbetalen.

Bij een te grote beperking waren de verrichtingen die voor een maandkaart werden gedaan echter niet meer te honoreren met f 1,- per kaart. Aan de maandkaart moest een bepaalde hoeveelheid prothesewerk zijn verbonden. Tijdens een bespreking met de directeur van de GGD hoorde het bestuur dat de ziekenfondsen ook hun oog hadden laten vallen op de behandeling van M.H.patiënten.

Het resultaat was dat het tarief voor de prothese gelijk werd gesteld aan dat van de ziekenfondsen.

In oktober vroeg de gemeente of het bestuur bereid was bij verschil van mening over het verstrekken van een prothese als arbiter te fungeren. De RTV liet hierop weten dat er een arbitragecommissie was ingesteld. Deze commissie zou hoogstens één keer per maand vergaderen.

Tegelijkertijd werd aan de gemeente medegedeeld dat, aangezien de armlastigen bij voorkeur van de avondsprekuren gebruik maakten, de RTV wegens de overbelasting genoodzaakt was deze voor hen af te schaffen. Deze spreekuren waren ingesteld voor hen die door werkzaamheden overdag verhinderd waren. De zes ochtendsprekuren bleven gehandhaafd maar om een grote toeloop in goede banen te leiden zou de toegang tot de spreekuren voor armlastigen om 9.30 beginnen en om 10.15 eindigen.

De gemeente liet weten vanaf 1 december met de regeling akkoord te gaan. Er werd echter niet toegestaan dat het tarief van de maandkaart verhoogd werd tot f 2,-, waarop de RTV in april 1933 instemde met het handhaven van het oude tarief.

Het rapport over de middenstand

De commissie, ingesteld om in deze crisistijd de tandheekkundige hulp aan de middenstand te onderzoeken, kwam in oktober 1932 met haar eindrapport.

Alle patiënten met een inkomen van f 3000,- per jaar of minder konden lid worden van een ziekenfonds en daardoor goedkope tandheekkundige hulp krijgen. Minstens 50% van de particuliere patiënten in Rotterdam behoorde tot de groep met een inkomen van f 3000,- tot

f 4000,- per jaar. Door de Maatschappij werd deze groep als hulpbehoevend beschouwd. Aangezien de meeste Rotterdamse tandartsen het minimum RTV-tarief hanteerde was het gemakkelijk om een crisiskorting toe te passen.

Ruim een jaar eerder, toen de economische omstandigheden nog niet zo ernstig waren, kon tariefsverlaging in de vergadering geen meerderheid van stemmen krijgen. De commissie was echter unaniem van mening dat deze korting door de crisis nu onvermijdelijk was. Na een lange discussie werd dit voorstel met algemene stemmen aangenomen. De verdere uitwerking werd aan de Tarief Commissie opgedragen.

Eind november ging de vergadering ermee akkoord dat aan hen bekende patiënten, die van de malaise erg te lijden hadden, een korting van 20% werd verleend over vullingen en prothesen. Wanneer de omstandigheden later beter zouden worden kon de regeling met geringe moeite worden teruggedraaid.

Tijdens de eerste vergadering in 1933 was besloten middagspreekuren te houden op de 1e polikliniek. De spreekuren waren op maandag, woensdag en vrijdag van 15.30 tot 16.30 uur. Respectievelijk werden K.J. Sneyders de Vogel, J.D. Wielenga en Pool door loting aangewezen deze patiënten te behandelen.

Datum van ingang was 1 mei 1933. In vijf kranten zou driemaal achtereenvolgend een advertentie worden geplaatst.

In de particuliere praktijk had men, wanneer voor een patiënt de behandeling te duur werd, dus de keuze een korting te geven of de patiënt naar de middagspreekuren te sturen.

Voorstel om een vierde kliniek op te richten

In november 1930 ging de vergadering er in principe mee akkoord een nieuwe polikliniek te openen. De commissie die dit moest voorbereiden had aanvankelijk gemeend door de algemeen ongunstige maatschappelijke toestand nog enige tijd te moeten wachten een rapport hierover samen te stellen.

Nog geen jaar later meende de commissie echter dat de oprichting van een vierde polikliniek binnen afzienbare tijd wenselijk was omdat:

1. het zich liet aanzien dat de crisistijd nog wel enige tijd zou voortduren
2. de ziekenfondshulp onvoldoende was
3. er meer vraag naar betere tandheelkundige hulp ontstond
4. ziekenfondspoliklinieken zouden worden opgericht.

In haar eerste rapport stelde de commissie dat de inrichting van de polikliniek zo economisch mogelijk moest zijn en de werkwijze efficiënt. Om dit te bereiken werd gekozen voor het verplichte saneringssysteem als behandelwijze, zoals dit indertijd op de 3e polikliniek was ingevoerd. Gebleken was dat dit een grote verbetering was. Wat de exploitatie betrof uitte de commissie de wens dat in de toekomst voor alle klinieken hetzelfde systeem zou worden toegepast.

Op de 1e en 2e polikliniek werkten de medewerkers geheel voor eigen risico. De 3e kliniek hanteerde het systeem van uurhonorering, terwijl de leider, bij wie alle verantwoording en aansprakelijkheid berustte, de spreekuren deed. Nieuwe medewerkers van de derde kliniek werden alleen aangesteld wanneer de anderen vonden dat deze in de groep paste. De aanstelling van de medewerkers van de 1e en 2e kliniek vond uitsluitend plaats door de bovenste van de lijst van nieuwe leden te vragen. Volgens de commissie was een nadeel van het oude systeem dat controle op het werk ontbrak en bestond tevens de mogelijkheid dat een nieuwe medewerker het saneringssysteem niet doorvoerde.

Hierdoor kwam de commissie tot de conclusie dat de volgende richtlijnen moesten worden gevolgd:

1. er moesten iedere dag 's morgens en 's avonds spreekuren worden gehouden (uitgezonderd zaterdagavond)
2. deze uren moesten met zo min mogelijk medewerkers worden bezet
3. iedere medewerker was verantwoordelijk voor zijn eigen spreekuren
4. het financiële resultaat kwam na aftrek van de onkosten en de vastgestelde 2% voor de RTV-kas ten bate van de medewerkers
5. een mogelijk nadelig saldo in de eerste jaren werd door de RTV aangezuiverd
6. één van de medewerkers werd belast met de zorg voor de inventaris en het instrumentarium
7. deze medewerker was uit hoofde van zijn functie lid van de Technische Commissie
8. aanstelling van medewerkers had alleen plaats in overleg met het bestuur van de RTV en de T.C., de chronologische volgorde van de aanmelding voor het lidmaatschap kwam minder in aanmerking
9. de T.C. legde iedere medewerker een lijst van voorwaarden voor (sanering enz.)
10. vooraf moest in de uitbreiding van het aantal medewerkers worden voorzien.

Volgens de commissie waren de voordelen van deze richtlijnen de volgende:

1. dat alle spreekuren dagelijks bezet waren
2. dat de waarneming in de vakantietijd gemakkelijk was te regelen
3. dat er minder financieel risico voor de RTV was
4. dat een gezonde prikkel van het eigen belang de bloei van de kliniek bevorderde
5. dat de verantwoordelijkheid werd gedeeld
6. dat de medewerkers door keuze werden aangesteld.

Ook de T.C. had zich over de plaatsing van medewerkers op de klinieken gebogen. In de vergadering in juli 1932 werd met de volgende voorstellen van de T.C. ingestemd:

1. een werkend lid verloor na 12 jaar het recht om op de kliniek te werken, tenzij:
 - a. er een financiële noodzaak aanwezig was
 - b. er geen opvolger beschikbaar was
 - c. de RTV er bijzonder prijs op stelde de medewerker voor de kliniek te behouden
2. in verband met de te verwachte achteruitgang van de werkzaamheden van de 1e en 2e polikliniek werden dubbele functies opgeheven (geen meerdere spreekuren voor één medewerker)
3. werkende leden waren verplicht vijf vergaderingen (zoveel waren er per jaar) bij te wonen. De vergadering sprak zich uit dat deze maatregel terstond in werking zou treden.
4. het personeel van de klinieken moest een cursus EHBO hebben gevolgd.

J.J. Backer Dirks werd erelid

In de jaarvergadering van 1933 verliet Backer Dirks het RTV-bestuur waarin hij 15 jaar had gefunctioneerd. In zijn jaarrede memoreerde hij het zeer ongunstige jaar 1932. Iedereen was er op achteruit gegaan en hoewel ook wij de crisis aan den lijve hadden gevoeld hadden wij geen ernstige redenen tot klagen. Enerzijds werd vastgelegd dat met sancties op het handhaven van het tarief zou worden toegezien, anderzijds noopte de malaise ons tegenover de slachtoffers ervan een tegemoetkomende houding aan te nemen.

Collegiale kritiek was volgens de voorzitter alleen op z'n plaats wanneer dit in het belang van de patiënt was. Voor hen die toch al van tandarts waren veranderd had het geen nut, bovendien ondermijnde deze kritiek het vertrouwen in de tandartsenstand.

Als reactie op een brief van de afdeling Rotterdam van de Maatschappij van Geneeskunst, waarin geklaagd werd dat de medici zoveel overlast hadden van nabloedingen, zei Backer Dirks dat wij ons als medici moesten gedragen, zowel bij onze directe hulp als bij de behandeling van nabloedingen. Immers alleen op die manier zouden wij in staat zijn het aanzien van ons beroep bij onze medische broeders te verhogen. Anders dan door de grootte van onze auto's.

Nu de mogelijkheden voor behandeling steeds groter werden (de onbevoegde knoeiers, de ziekenfondsen en de door de staat gesanctioneerde bevoegde tandheelkundigen) zou de toekomst van de poliklinieken in superieur werk liggen.

Hoezeer de verdiensten van de voorzitter door de vereniging op prijs werden gesteld bleek uit het feit dat hem de hoogste onderscheiding werd verleend, waarover de vereniging beschikte. Na veel lovende woorden werd door Griffijn aan de totaal onthutste en zichtbaar ontroerde Backer Dirks het erelidmaatschap van de RTV aangeboden.

J.D. Toose volgde Backer Dirks als voorzitter op en H.C. Kranenburg nam het secretariaat onder zijn hoede.

In de laatste maanden van 1932 was er een discussie geweest over het koppelen van het Maatschappijlidmaatschap aan het RTV-lidmaatschap. Dit zal wel te maken hebben gehad met een redactiewijziging van het H.R. die tijdens de jaarvergadering werd goedgekeurd:

“Indien een lid van de RTV meent te moeten bedanken voor het lidmaatschap van de NMT om redenen, die door het bestuur van de RTV volkomen worden gebillijkt, dan kan het bestuur hem toestaan lid van de RTV te blijven”.

De zondagsdienst

Tijdens de vergadering van 24 februari werd er gediscussieerd over een zondagsdienst. Aan het einde van de discussie merkte de voorzitter op dat het de patiënt op zondag niet te gemakkelijk moest worden gemaakt. Dit om misbruik te voorkomen. Daarna werd het instellen van een zondagsdienstregeling in stemming gebracht en aangenomen. Tegenstemmers waren J. en W. Harcksen, Mahler, Th. Ridder en M.Jos. Son.

Alle 54 RTV-leden zouden aan deze regeling moeten meedoen.

In maart stelde de voorzitter voor de regeling per 1 september te laten ingaan. De ziekenfondspatiënten zouden op zondag ook door de tandartsen die niet bij de fondsen waren aangesloten, worden behandeld.

Volgens Henry waren we moreel verplicht in de regeling toe te stemmen.

De commissie die zich met deze materie had beziggehouden stelde voor dat de leden in drie groepen, zoveel mogelijk districtsgewijs, werden ingedeeld. Dus 18 leden per groep, waardoor iedere tandarts drie zondagen per jaar dienst had. Het was bezwaarlijk op de linker Maasoever een aparte groep te vormen aangezien daar slechts zes RTV-leden woonden.

Behoudens F.A. van der Nagel, Orth en Willemse ging de vergadering met de groepsindeling akkoord. Dat de dienstdoende tandarts op een vast uur in de praktijk aanwezig moest zijn kreeg niet de meerderheid van de vergadering. Wel moest hij de gehele dag bereikbaar zijn, ook 's avonds. Er werd besloten op zondag alleen het RTV-minimumtarief te berekenen.

Jappe Alberts zou de verdere regeling van de zondagsdienst op zich nemen.

Op de vergadering van 27 april waren veertig leden aanwezig. Er was iets belangrijks te bespreken!

Van 22 leden was een verzoek ontvangen om over de zondagsdienstregeling nogmaals te overleggen. De voorzitter vond het raadzaam de leden in de gelegenheid te stellen hun bezwa-

ren alsnog kenbaar te maken.

Volgens Griffijn was er weinig behoefte aan een regeling. Door het scheppen van een gelegenheid zou de vraag naar hulp op zondag toenemen. Dat er onder dit verzoek zoveel handtekeningen stonden bewees dat het instellen van een zondagsdienst met weinig sympathie werd begroet.

Verhoeven hielp indien nodig momenteel ook op zondag patiënten. Dit kwam slechts eenmaal in de maand voor of zelfs eenmaal in de zes weken. Van het opzetten van een regeling zag hij daarom het belang niet in.

Volgens Backer Dirks zou er geen regeling nodig zijn wanneer iedereen handelde als Verhoeven. Volgens hem was de regeling wel degelijk urgent en alleen al nodig voor het prestige van onze professie. Hij hoopte dat het eerst aangenomen voorstel de sympathie van de vergadering zou houden, zij het in gewijzigde vorm.

Van Houte vond een regeling voor de avonden in de week evenzeer nodig als een regeling voor de zondagen.

Al ging volgens L.M. van Rossen een ziekenfondspatiënt met een nabloeding steeds naar de huisarts, volgens Pool zou daar door de zondagsdienst een einde aan komen. Alle patiënten die bij de tandarts behoorden zouden daar dan terecht komen. Pool hield een pleidooi voor de dienst.

Henry begreep niet hoe het mogelijk was dat veel leden eerst vóór konden stemmen, daarna in een volgende vergadering deelnamen aan een bespreking over details, om direct daarop het verzoek om nogmaals te overleggen te ondertekenen.

De voorzitter merkte op dat de zondagsdienst in geen geval een twistappel in de RTV mocht worden! Indien de dienst niet de volle instemming van de leden had zou deze uitlopen op een fiasco. Hierna stelde de voorzitter voor in de volgende vergadering definitief te beslissen. Henry vroeg zich af of het wel mogelijk was zo snel op een besluit van de vergadering terug te komen.

Toen er werd gevraagd wie er tegen was dat de invoering van de zondagsdienst gekoppeld werd aan het lidmaatschap waren er 24 leden tegen.

In de volgende vergadering was niemand van de aanwezigen bereid nog een woord toe te voegen aan de gedachteswisseling over de zondagsdienst. Het voorstel tot invoering van zo'n dienst werd dus in tweede instantie verworpen en ook geschrapt van de RTV verlanglijst. Hoewel 13 leden vóór stemden.

Uit de nalatenschap van de heer W.S.Burger

Tijdens de 346e vergadering op 21 juni 1933 wilde de voorzitter afwijken van de agenda om een verheugende mededeling te doen. Hij was met Backer Dirks op 15 juni ontboden bij de directie van de Rotterdamsche Bank. Bij monde van Mr.K.P. van der Mandele, in zijn hoedanigheid van beheerder van de stichting "Bevordering van Volkskracht", was hen medegedeeld dat de RTV een legaat van f 50.000,- zou ontvangen uit de nalatenschap van de heer W.S.Burger ten bate van de tandheelkundige poliklinieken die door haar werden gexploiteerd.

Het doel van de stichting "Bevordering van Volkskracht", waaraan de heer Burger zijn vermogen had nagelaten, was dat de rente van het kapitaal ten goede zou komen aan het algemeen belang.

Willem Simon Burger, geboren in 1853 in Rotterdam, stamde uit een oude Rotterdamse familie. Deze familie was werkzaam in de advocatuur, in de rederij en scheepsbevrachting. Tevens bekleedden diverse leden van de familie Burger vooraanstaande functies in het Rotterdamse zakenleven zoals bijvoorbeeld in de Kamer van Koophandel. De cargadoor

W.S.Burger verhuisde rond 1900 met zijn vrouw Hermina van Gijen naar Antwerpen, waar hij tot zijn dood in januari 1933 werkzaam was geweest.

Aan deze schenking waren geringe beperkende voorwaarden verbonden:

1. dat de naam van de gever zo weinig mogelijk zou worden genoemd
2. dat het stamkapitaal zo veel mogelijk intact zou blijven.

Het bestuur had in overleg met de F.C. en vooruitlopend op uw beslissing, vervolgde de voorzitter, gemeend deze schenking op voorhand te moeten aanvaarden. Men stelde zich voor de voorwaarden notarieel te laten vastleggen. Het bedrag zou beheerd worden door een commissie van drie leden, benevens de voorzitter en de penningmeester van de RTV.

“Het doet ons genoegen”, aldus Toose, “dat door deze gift als het ware officieel erkend is dat onze vereniging en in het bijzonder de RTV-klinieken grote diensten aan het algemeen belang hebben bewezen”.

Aan Witthaus werd staande deze vergadering bericht van de schenking verzonden.

Het W.S.Burgerfonds

In september werd de vergadering het reglement voor het W.S.Burgerfonds voorgelezen. Backer Dirks vond het nodig dit reglement met de notaris te bespreken. Bovendien wees hij erop dat het ook nodig was aan het H.R. een slotartikel ter wille van het W.S.Burgerfonds toe te voegen opdat dit bij ontbinding van de RTV niet zou kunnen overgaan naar het “Steunorgaan van de Maatschappij”, maar naar een soortgelijke vereniging, die als doel had de lichamelijke en geestelijke welstand van de Rotterdamse burgerij, speciaal de mingegeoden, te bevorderen.

Door notaris Lambert werden enige wijzigingen aangebracht en werden er nog twee bepalingen aan toegevoegd. In oktober werd het reglement voor het W.S.Burgerfonds ongewijzigd door de vergadering aangenomen. Het reglement van het W.S.Burgerfonds is in de bijlagen opgenomen.

In maart 1934 werd medegedeeld dat het geld belegd was in twee hypotheek, elk van f 23000,-, terwijl men voor het restant 4% Staatsobligaties had gekocht.

Van 1 juli tot 31 december 1933 bracht het bedrag f 1228,61 aan rente op.

De moeilijkheden met de gemeente over de behandeling van patiënten van de Dienst Maatschappelijk Hulpbetoon

Toen de directeur van de GGD voorstelde de maandkaart op f 1,- te handhaven deed hij de toezegging dat er geleidelijk aan weer machtigingen voor prothesen zouden worden uitgegeven. Het aantal zou de helft bedragen van wat er vroeger werd toegestaan. Er zou f 5000,- per jaar voor prothesen beschikbaar komen. Onder deze voorwaarde kostte de tandheelkundige behandeling van M.H.patiënten de gemeente f 17000,- en wanneer voor de maandkaart f 2,- betaald moest worden zou het bedrag op f 25000,- per jaar uitkomen.

De vergadering stemde in maart 1933 in met het voorstel van de gemeente. In mei lieten B&W weten “dat het college akkoord ging met de voortzetting van de met de vereniging getroffen regeling inzake de tandheelkundige armenverzorging”.

Wat de betaling door de gemeente betrof werd in juni een brief aan de directeur van M.H. gezonden dat er prothesen, begin 1931 geplaatst, niet waren betaald. Er werd aangedrongen op een snellere betaling. In de vergadering zei de voorzitter dat enige achterstand van vier maanden voor zo'n grote dienst begrijpelijk was, maar een achterstand van twee jaar stelde het geduld van enkele leden te veel op de proef. Op de klinieken gaf het ook moeilijkheden met de administratie.

In augustus berichtte de Dienst van M.H. dat het niet gewenst was dat er uitsluitend voor regulatie maandkaarten werden aangevraagd. Deze behandeling werd in de overeenkomst niet genoemd.

Het antwoord hierop liet lang op zich wachten, want pas in november was de reactie van Kranenburg:

“Het aantal M.H.patiënten dat zich aanmeldt voor regulatie is uit de aard der zaak gering. Bij regulatie-patiënten worden dan op hun maandkaart persisterende melkelementen, overtollige blijvende elementen, verkeerd ingeplante of reddeloze blijvende elementen verwijderd. Dit begunstigt in meerdere gevallen sterk de onregelmatige stand van de tanden.

Het bestuur zal het om deze redenen zeer op prijsstellen indien in dit opzicht geen verandering in de overeenkomst wordt gebracht, te meer omdat het aantal gering is”.

De moeilijkheden waren echter in oktober nog niet opgelost. De voorzitter merkte op dat het afgesproken bedrag van f 5000,- voor het maken van prothesen voor M.H.patiënten lang niet zou worden gehaald. Het bestuur had het plan hierover met dr. Feisser, de nieuwe directeur van de GGD, in overleg te treden. Vervolgens moest de directeur van M.H. nogmaals worden gewezen op de stagnatie in de betaling.

Op 1 november 1933 had het bestuur een onderhoud met wethouder Nivard en dr. Feisser.

Nivard deelde mee dat er bij de Spoorwegen f 40,- voor een volledige prothese werd betaald. Daarom zou hij de prijs in Rotterdam van f 60,- naar f 40,- verlaagd willen zien. Brugman merkte op dat ook bij deze verlaagde prijs het uitgeven van machtigingen vast zou lopen, aangezien het aantal patiënten dat een prothese nodig had overstelpend groot was. Veel groter dan uit de aanvragen van de laatste tijd viel op te maken. Dr. Feisser zei dat in Amsterdam de tandheelkundige behandeling van M.H.patiënten in eigen beheer was en dat de kostprijs daar op ongeveer f 15,- kwam. Naar aanleiding hiervan merkte Nivard op dat hij slechts in allerlaatste instantie de tandheelkundige behandeling door de gemeente zelf wilde laten verrichten. Nivard wilde een gewijzigde regeling terwijl Feisser naar voren bracht dat speciaal de protheseprijs sterk verlaagd zou moeten worden.

Aan de andere kant vond Feisser het medisch ontoelaatbaar en onverantwoord wanneer zijn dienst steeds een groot aantal aanvragen, niet anders dan om financiële redenen, moest afwijzen.

Per 1 oktober 1933 omvatte het aantal armlastigen in Rotterdam 39167 gezinshoofden. Dit moest met een factor 4 worden vermenigvuldigd om het aantal zielen te verkrijgen.

In 1932 was door de gemeente f 11424,- aan de RTV-klinieken en f 9559,- aan de ziekenfondstandartsen en klinieken betaald. Dr. Feisser deelde mee dat over 1933 f 17000,- zou worden betaald, maar dat de gemeente in geen geval meer geld beschikbaar kon stellen.

Bij navraag bleek bij de Spoorwegen per 1 juli 1933 de prijs van een volledige prothese f 50,- te zijn. Er was echter in november een salarisvermindering geweest van 10%, waardoor dit tarief was verlaagd tot f 45,-.

Bij de vorige onderhandelingen met de ziekenfondsen was echter afgesproken, hoewel niet contractueel vastgelegd, dat de prijs voor een volledige prothese op de RTV-klinieken niet lager zou zijn dan op de ziekenfondsklinieken.

Tijdens een onderhoud in het stadhuis met wethouder Nivard, deelde de voorzitter hem mee dat in de laatste ledenvergadering was besloten dat:

1. de prijs van de maandkaarten en de vullingen zou worden gehandhaafd
2. op de prijs van een prothese voor M.H.patiënten een crisiskorting zou worden toegepast van 20% (hierover werden de ziekenfondsen ingelicht), maar daarbij werd vastgesteld dat:
 - a. deze regeling voor het gehele jaar 1934 zou vaststaan

- b. de kosten voor reparaties door de patiënten zelf zouden worden betaald
 c. er voor de prothese in ieder geval f 2,50 en indien mogelijk f 5,- door de patiënt zou worden bijbetaald, zodat daardoor ook het aantal aanvragen zou verminderen.
 d. het overeengekomen bedrag van f 17000,- voor de tandheelkundige behandeling van M.H.patiënten niet kunstmatig zou worden beperkt.

Op 22 december 1933 ontving de vereniging bericht dat de gemeente akkoord ging met de voorwaarden en dat er niet bij de besturen van de ziekenfondsen zou worden aangedrongen de kosten van de prothesen op een lager bedrag te stellen dan voor de gemeente gold.

Steunverleening.

Van het Centraal Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon ontvingen wij de volgende gegevens betreffende het aantal der geldelijk ondersteunde armen en der werkloozen, in wier onderhoud vanwege gemeente en Rijk rechtstreeks of indirect geheel of gedeeltelijk wordt voorzien.

Stand op 30 December.

Instellingen:	Steungevallen:
Ned. Herv. Diaconieën	922
Gereformeerde Diaconieën ..	647
R.K. Armbesturen	943
Andere kerkelijke instellingen	200
Particuliere instellingen	1,019
Gem. Dienst voor Maatsch. Hulpbetoon	14,274
Totaal	18,005 met dubbelstellingen
Aantal ondersteunde partijen zonder dubbel- stellingen op 30 December	16,644
Aantal werkloozen aan wie uitkeeringen zijn ver- strekt door den Gem. Dienst voor Maatschap- pelijk Hulpbetoon	29,398
De werkloozenkassen	2,046

Overzicht van 28 Januari tot en met 30 December.

Datum 1933	Onder- steunde partijen	Werkloozen		Totaal
		Gem Dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon.	Werk- loozen- kassen	
28 Jan. ..	13,196	32,322 (4186)*	10,566	51,898
25 Febr. ..	13,387	32,701 (600)	3,165	48,653
25 Mrt. ...	13,516	32,281 (543)	2,146	47,400
29 April ..	13,724	30,844 (382)	1,524	45,710
27 Mei ..	13,792	28,502 (258)	1,276	43,312
24 Juni ..	13,907	27,220 (274)	1,337	42,190
29 Juli ..	14,103	26,301 (3053)	5,681	43,032
26 Aug. ..	14,703	26,413 (1333)	2,565	42,348
30 Sept. ..	15,065	26,288 (478)	1,887	42,762
28 Oct. ..	15,526	27,078 (533)	2,055	44,126
25 Nov. ..	15,973	27,222 (445)	2,015	44,765
30 Dec. ..	16,644	29,398 (524)	2,046	47,564
31 Dec. '32	12,962	31,900 (457)	2,004	46,409

*) De tusschen haakjes geplaatste cijfers geven aan het aantal der werkloozen, dat een uitkeering ontving van de Werkloozenkassen en bovendien een aanvullende uitkeering van Maatsch. Hulpbetoon en welk aantal begrepen is in het onder elk der instellingen vermelde cijfer.

De steun in de verschillende gemeenten.

Het gemiddelde steunbedrag (in gid.) per geval was in de 6 grootste gemeenten en de 9 gemeentegroepen als volgt:

	16-21		24-29		17-22		30 Oct.—	
	Jan. 1933:	Apr. 1933:	Jan. 1933:	Apr. 1933:	Jul 1933:	4 Nov. 1933:	4 Nov. 1933:	4 Nov. 1933:
Amsterdam	13,7	13,-	13,-	12,7	13,4			
Rotterdam	14,4	13,8	13,7	13,7	13,4			
Den Haag	12,8	13,4	12,8	13,-				
Utrecht	12,6	12,9	11,8	12,7				
Haarlem	11,2	11,8	11,3	12,2				
Groningen	10,5	10,1	9,8	10,3				
Gemeenten met:								
meer dan 100,000 inw.	12,7	13,2	12,9	12,2				
50,001 — 100,000 inw.	12,3	12,1	11,4	12,2				
20,001 — 50,000 inw.	11,7	11,2	9,7	10,7				
10,001 — 20,000 inw.	10,6	10,4	8,6	9,7				
5,001 — 10,000 inw.	10,4	9,4	8,9	9,6				
2,001 — 5,000 inw.	9,5	8,8	8,8	9,5				
1,001 — 2,000 inw.	8,-	6,8	6,7	7,7				
501 — 1,000 inw.	6,9	6,7	6,5	7,2				
500 en minder inw.	8,5	7,3	6,1	7,7				

Bij de beschouwing van bovenstaande cijfers moet in aanmerking worden genomen, dat de steun rekening houdt met het loon, en de lagere cijfers van de kleinere gemeenten derhalve in sterke mate worden geïnflueneerd door den lagere loonstandaard in die gemeenten. Met betrekking tot de cijfers van Rotterdam valt op te merken, dat deze gemeente in de statistische opgaven over 16-21 Januari, 24-29 April en 17-22 Juli niet heeft verwerkt de z.g. losse — fluctuerende — verdiensten van ondersteunden, waardoor het vermelde gemiddelde bedrag der ondersteuning per geval voor deze drie weken hooger is dan het werkelijk uitgegeven gemiddelde bedrag; in de opgaven over 30 October — 4 November 1933 zijn deze verdiensten wel verwerkt.

Het aantal ondersteunde gevallen in de 6 grootste gemeenten beliep in de week van 30 October — 4 November 60,4 pCt van het totaal voor het Rijk, het bedrag der ondersteuning 56,9 pCt.

Met deze korte mededeelingen moge hier worden volstaan. Voor nadere bijzonderheden wordt verwezen naar de volledige uitkomsten van het onderzoek.

Afb. 45. Krantenknipsel over de steunverleening in Rotterdam + de steun in de verschillende gemeenten

De stabiele en labiele onkosten van de klinieken

In maart 1933 stelde het bestuur aan de F.C. voor dat aan ieder werkend lid 50% van de brutoverdiensten van de afgelopen maand zou worden uitbetaald. Het resterende deel werd aan het einde van het boekjaar, op 30 april, voldaan. Door de uitbreiding van het aantal klinieken was in de laatste jaren het bedrag, waarover de penningmeester het beheer had, flink toegenomen.

Het bestuur meende dat het nog dit jaar nodig was een regeling te treffen, omdat elk van de poliklinieken per 1 mei een eigen penningmeester kreeg.

De post onkosten van de RTV-klinieken werd ongunstig beïnvloed door het maar gedeeltelijke gebruik van de beschikbare tijd omdat de klinieken alleen 's morgens en 's avonds open waren.

Naar aanleiding van de jaarlijkse uitbetaling aan de in de klinieken werkzame leden was in de vergadering in mei enige discussie ontstaan over de "stabiele en labiele" (vaste en variabele) onkosten, de hoogte van de korting en de billijkheid in het berekenen daarvan.

De stabiele onkosten waren:

1. personeelskosten en huur
2. belastingen en verzekeringen
3. 4% rente en aflossing van de door de RTV verstrekte gelden
4. afschrijving (en gebruik) van de inventaris (f 500,-)
5. 4% rente en aflossing van de compensatieaandelen (van 1e kliniek f 500,- en van de 2e kliniek f 250,-)
6. 2% van de bruto-inkomsten voor de centrale kas van de RTV.

Het was, volgens het bestuur, billijk dat iedereen hieraan meebetaalde, aangezien het exploiteren van een kliniek zonder deze kosten onmogelijk was. De morgenspreekuren deelden hierin voor een derde, terwijl de tot dan toe veel drukker avondspreekuren twee derde van deze kosten moesten opbrengen. De labiele kosten waren:

1. energiekosten
2. materialen en diversen

In de labiele onkosten werd door de werkende leden in verhouding tot hun bruto-omzet bijgedragen.

Op de 3e kliniek golden andere maatstaven, aangezien daar voor de leider en de medewerkers een uur-honorarium was vastgesteld. Elke kliniek had een financieel- en een materieel-commissaris en uit praktische overwegingen waren beiden bij voorkeur werkende leden van de betreffende polikliniek.

In het zeer uitvoerige verslag van de penningmeester over mei 1932 - mei 1933 noemde deze de resultaten, ondanks de malaise, bevredigend, omdat de bruto-inkomsten slechts 5% minder waren dan in het afgelopen jaar. Daarbij viel de grote achteruitgang van het aantal particuliere kliniekpatiënten op. De sterke achteruitgang van de M.H.patiënten kon buiten beschouwing worden gelaten; dit waren blijkbaar nagenoeg uitsluitend extractiepatiënten geweest.

Aan het einde van zijn betoog wees de penningmeester op de speciale betekenis die de poliklinieken hadden gekregen. Van een kleine filantropische onderneming waren ze langzamerhand van groot belang geworden niet alleen voor de RTV, maar ook voor de maatschappelijke positie van de tandartsen in Rotterdam. Dat viel hem steeds weer op wanneer de RTV in contact kwam met de ziekenfondsen. Deze hadden zelfs getracht bij het laatste contract de bepaling te laten opnemen dat ziekenfondstandartsen niet in onze klinieken werkzaam mochten zijn. Onze klinieken schenen in de ogen van de ziekenfondsdirecties gewicht in de schaal te leggen tegenover hun wens de alleenheerschappij te hebben en de tandartsen als hun ambtenaren te zien. De penningmeester kon er daarom niet genoeg op wijzen het peil van de behandelingen zo hoog mogelijk op te voeren.

In 1934 werd door de vergadering besloten dat iedere maand een derde van de bruto-omzet van de afgelopen maand aan de werkende leden zou worden uitbetaald. Enkele maanden later werd dit echter weer ingetrokken ter vereenvoudiging van de administratie. Voorschotten werden alleen nog op verzoek gegeven.

De sollicitatielijst

Voor leden die in de 1e of 2e kliniek wilden gaan werken werd een sollicitatielijst aangelegd. Wanneer een kandidaat echter voor een vacature bedankte moest hij opnieuw een schriftelijke aanvraag doen. Zijn naam werd dan onderaan de lijst bijgeschreven.

Bij een vacature op de 3e polikliniek werd eerst aan de medewerkers van de kliniek gevraagd, mits zij nog geen drie werktijden bezaten, of zij hiervoor in aanmerking wilden komen. Door de op deze kliniek gebruikelijke werkwijze was het gewenst dat sollicitanten zich zouden aanpassen. Tegen een beslissing van de T.C. stond hoger beroep open bij het bestuur van de RTV.

Als op de oude klinieken de bruto-ontvangsten geleidelijk zouden dalen door het openen van nieuwe klinieken en door de ontvolking van de binnenstad, zou daar weer tot enkele bezetting worden overgegaan. De vrijgekomen werkende leden zouden dan zo spoedig mogelijk op één van de andere klinieken kunnen gaan werken.

Op de derde kliniek werd aan uitbreiding gedacht door o.a. het aanstellen van een hulpleider en het bezetten van twee avonden waarop nog niet werd gewerkt.

Meerdere wetenswaardigheden over 1933 waren:

1. dat de RTV-Studieclub het bestuur op het idee bracht om dr.L. Köhler uit Keulen een cursus over de volledige prothese te laten geven. Deze cursus werd op vier achtereenvolgende avonden gehouden in de 2e kliniek aan de Boezemsingel
2. dat Pool het bestuur opmerkzaam maakte op het feit dat tandpasta voorkwam op de lijst in het wetsvoorstel tot heffing van een weeldebelasting
3. dat van de vergaderruimte van de RTV aan de Boezemsingel tevens door de besturen van Het Ivoren Kruis en R&O gebruik werd gemaakt. Ook commissies, o.a. de afdelingsraad van R&O, hadden er hun bijeenkomsten R&O betaalde hiervoor vanaf 1 januari 1934 f 50,- per jaar aan zaalhuur.

Twee enquêtes in 1933 over de behandeling van M.H.patiënten

De eerste enquête was toegezonden aan hen die noch op de kliniek werkten noch waren aangesloten bij een ziekenfonds. De uitslag was dat zestien leden geen M.H.patiënten in de huispraktijk wilden behandelen. De drie leden die dit wel wensten waren tevens aspirant werkende leden, waardoor zij in de naaste toekomst toch M.H.patiënten zouden gaan behandelen op één van de RTV-klinieken. Eén lid was ertoe genegen.

De tweede enquête was aan hen verzonden die niet op de kliniek werkten, maar wel waren verbonden aan een ziekenfonds. Op de vraag hoeveel tandheelkundig werk werd verricht bij M.H.patiënten bleek dat de meeste ziekenfondstandartsen behoorlijk wat M.H.werk kregen toegewezen.

Voor de voorzitter was er daarom geen reden de overeenkomst met de gemeente te wijzigen, waarmee de vergadering het eens was.

De directeur van de GGD liet weten dat vanaf 25 juni 1934 de daarvoor in aanmerking komende M.H.patiënten niet meer door de Dienst van M.H. maar door de GGD zouden worden verwezen.

Controlecommissie voor de RTV-poliklinieken

De voorzitter stelde voor zowel in het belang van de patiënt als van het werkende lid zo'n commissie in te stellen. In deze commissie mochten geen werkende leden zitting hebben. De vergadering ging ermee akkoord dezelfde personen te benoemen die tevens de controlecom-

missie voor de M.H. patiënten vormden, te weten: Backer Dirks, Verhoeven en Henry. Toen Verhoeven op de 4e kliniek werkend lid werd benoemde de vergadering in zijn plaats collega Slooten.

Hoewel de controle maatregelen voornamelijk preventief zouden werken werd er toch nadrukkelijk op gewezen dat het in de bedoeling lag om werkende leden, die ondanks herhaalde waarschuwingen hun handelen niet verbeterden, als werkend lid te royeren.

De taak van de controlecommissie was tevens om nieuwe werkende leden op de hoogte te brengen van het NPP-rapport.

Vooraf bij de STV en voor de tandheelkundige abonnementen op de RTV-klinieken was controle nodig omdat

voor die behandelingen geen vrije tandartskeuze bestond. Tevens was de goede naam van de professie er nauw bij betrokken.

De opening van de vierde RTV-polikliniek aan de Schiedamseweg 106

In 1934 werd door de vergadering over de oprichting van een 4e kliniek het volgende beslist:

1. deze zou in een huurpand aan de Schiedamseweg worden gevestigd (niet in samenwerking met specialisten). Naar aanleiding van een onderzoek naar de adressen van de patiënten van de 1e en 2e kliniek werd het Westen de meest geschikte plaats geacht
2. het behandelingsysteem werd het verplichte saneringssysteem, waarbij het initiatief van de behandeling volledig bij de tandarts berustte. Een wortelkanaalbehandeling behoorde in dit systeem tot de uitzondering; wie pijn had kwam te laat
3. de exploitatie was geheel voor de RTV wat een groot risico met zich meebracht. Men had gemeend dit te moeten ondervangen door de verplichtingen van jaar tot jaar aan te gaan. Hierdoor werden de financiën van de RTV beschermd.

Afb. 46. Kliniek aan de Schiedamseweg

Men was voorzichtig geworden omdat het pand aan de Aert van Nesstraat ongeveer f 3600,- in waarde was gedaald. Hierdoor bedroeg de schijnbare reserve van de RTV van f 7000,- in werkelijkheid rond de f 3500,-.

De oprichtingskosten (zonder de rente) moesten worden terugbetaald. Jaarlijks zou f 500,- worden afgeschreven op het instrumentarium, terwijl, zodra de exploitatie na deze afschrijving het toeliet, 2% van de bruto-omzet in de RTV-kas moest worden gestort. Indien in de beginperiode de baten niet toereikend waren werd het tekort door de RTV gedragen. Dit voorgeschoten geld moest wel weer worden teruggestort.

Er werden zes medewerkers aangesteld en het honorarium zou f 5,- per uur bedragen. Met deze regeling kreeg elk een ochtend- en een avondspreekuur (op zaterdagmiddag was er een spreekuur van 15.30 tot 16.30). Dus niet zoals op de 3e kliniek waar aanvankelijk één tandarts al het werk deed

4. ieder jaar opnieuw werden de medewerkers benoemd. Voor een werkend lid dat niet werd herbenoemd stond beroep open bij het bestuur en daarna in de ledenvergadering. Dit zou genoeg aansporing geven om serieus te werken. Iedere medewerker was verantwoordelijk voor zijn eigen spreekuur
5. voor het techniekwerk werd eerst het laboratorium Leenderts genoemd, later werden de medewerkers toch meer vrijheid gegeven. Wel werden er uniforme techniekstarieven vastgesteld.

De Maatschappij hechtte haar goedkeuring aan deze plannen en bedankte de RTV voor haar initiatief.

In de vergadering in maart deelde Ekker mee voor de inrichting van deze kliniek rond de f 2600,- nodig te hebben. Het werkelijke bedrag overschreed de f 3000,- niet.

De opening had plaats op zaterdag 2 juni 1934 en in verband met de bijzondere tijdsomstandigheden was deze sober gehouden. In zijn openingswoord zei de voorzitter dat het bestuur de commissie van uitvoering zeer erkentelijk was dat zij zo snel de kliniek tot stand had weten te brengen. In het bijzonder bedankte hij collega Pater die het grootste aandeel in de voorbereiding had gehad.

In zijn speech merkte Toose op dat met een klinieksysteem met 31 medewerkers het mogelijk moest zijn de belangen van de patiënten behoorlijk te behartigen en daarbij de belangen van de tandartsen niet te verwaarlozen.

De medewerkers op de 4e kliniek waren als volgt:

Maandagochtend	Verhoeven	-avond	mevrouw Van Eekelen
dinsdag	Pater		Schürmann
woensdag	Hertzka		Verhoeven
donderdag	Van Kooten		Pater
vrijdag	Van Eekelen		Van Kooten
zaterdag	Schürmann	-middag	Hertzka

Het innen van de omzetbelasting

Iets nieuws bij de tandheelkundige behandeling was de invoering per 1 januari 1934 van een omzetbelasting voor prothesewerk van 2% over het totale bedrag.

Reparaties, rebasingen en overzettingen vielen er buiten.

In september werd besloten om de patiënten van de poliklinieken de omzetbelasting over prothesen te laten betalen. Tegenstemmers waren de heer en mevrouw Brugman, Hertzka en Vismans.

Bovendien werd besloten ook particuliere patiënten deze belasting te laten betalen en dit apart op de rekening te vermelden. In januari 1935 werd dit opnieuw aan de orde gesteld omdat sommige leden het vervelend vonden dat zij bijvoorbeeld in plaats van f 6,- een rekening moesten sturen van f 6,12. In maart was er over dit onderwerp weer een discussie waarbij Van Rossen en Backer Dirks zeiden dat zij zich schaamden om de rekening met de omzetbelasting te verhogen. De meeste leden spraken zich toen uit voor afschaffing. Een maand later werd met algemene stemmen de regeling weer ingetrokken omdat deze in de particuliere praktijk teveel bezwaren gaf. Het was dus eigenlijk een tariefsverlaging, want de belasting moest wel door de tandartsen worden afgedragen.

Op de klinieken bleef de regeling echter ongewijzigd. De klinieken moesten de omzetbelasting over prothesen voor M.H.patiënten innen. In november 1934 deelde de Dienst M.H. mee dat de betaalde omzetbelasting één keer per jaar in de maand januari voor alle klinieken samen door de RTV bij de dienst in rekening moest worden gebracht.

Ook de ziekenfondstandartsen zouden gezamenlijk een vordering indienen bij Maatschappelijk Hulpbetoon.

In de jaarverslagen werd bij het aantal patiënten, in 1933 voor het eerst, het aantal kosteloze patiënten apart vermeld. Voor 1934 zag de verdeling er als volgt uit:

	1e polikliniek	2e	3e	4e
aantal patiënten	4660	4610	8703	1305
waarvan kostelozen	1967	2074	5225	744

Voor het behandelen van niet-ziekenfondspatiënten was toestemming van de RTV vereist

In januari 1935 besloot de vergadering naar aanleiding van een brief van Arnolds hem toestemming te verlenen niet-ziekenfondspatiënten te behandelen in de ziekenfondsklinieken.

Alle leden, die voornoemde tandheelkundige hulp verleenden, hadden toestemming nodig en moesten deze persoonlijk bij het bestuur aanvragen. Maas, Mahler en Born zouden nog volgen en later nog anderen.

Syranthage 13 juni 1934.

Geachte Collega.

Naar aanleiding van om overhandig op Middelburg 13 juni j.l. kon ik het 26 met het verzoek, mij voor te stellen als lid van de Rotterdamse Tandartsen Vereniging.

Een schrijven aan den secretaris der Maatschappij, waarbij ik mij opgaf als lid is reeds verzonden.

Mijn domicilie is: Rochussenstraat 179 B, alwaar ik mij in Augustus hoop te vestigen.

GEVESTIGD:

R. J. P. H. VAN DULKEN.
TANDARTS

Rochussenstraat 179B

Rotterdam.
Tel. 31801

SPREEKUR:

Dagelijks 1.— - 3.—

6.30 - 7.30

Zaterdag 1.— - 2.30

VERDER VOLGENS AFSpraak

Afb. 47. brief + vestigingskaart van Van Dulken

Achteruitgang door de crisisjaren

Ook de RTV deed mee aan salarisverlaging. In februari werd beslist dat de assistente van de 1e kliniek in plaats van f 25,- per week, f 95,- per maand ging verdienen. Orth en Wielenga waren tegen deze vermindering.

De huur van het pand aan de Boezemsingel ging omlaag van f 1200,- naar f 1050,- per jaar. Om de rij verlagingen te sluiten ging ook, in verband met de lagere prijzen voor tandheelkundige apparatuur, het jaarlijkse bedrag voor de afschrijving f 100,- omlaag. De gelden van de poliklinieken gingen naar de Spaarbank, die 3% rente gaf tot f 2000,- en 2% rente boven dat bedrag.

In verband met de grote verscheidenheid van bepalingen en afspraken op de poliklinieken groeide de behoefte deze, vooral omdat er met verschillende systemen werd gewerkt, op schrift te stellen. Het nieuwe Polikliniek-Reglement kreeg in april 1935 haar beslag.

Van Rossen, die kennelijk de zorg van gedetineerden op zich had genomen, vroeg in de vergadering naar het tarief voor deze patiënten. Zij waren te arm voor een particulier tarief en waren wegens hun bijzondere omstandigheden ook niet in het ziekenfonds. De vergadering stond toe in dit uitzonderlijke geval het RTV-polikliniek tarief te berekenen.

Al enkele malen was in de vergadering op de achteruitgang van polikliniek I geweest. Dit werd toegeschreven aan de kleine toewijzing van M.H.patiënten door de GGD. In september vroeg de vergadering zich af of deze kliniek verplaatst moest worden.

In dit jaar gaf de T.C. een afwijzend advies voor telefoonaansluitingen op de poliklinieken. De contributie van de RTV over 1935 bedroeg f 8,50.

De Nazorg voor schoolkinderen

Met de Nazorg beoogde men de tandheelkundige verzorging van kinderen, die schooltandverzorging hadden genoten en de lagere school hadden verlaten, voort te zetten. Deze verzorging zou worden gegeven totdat het kind de leeftijd van 16 jaar had bereikt.

In oktober 1933 had Henry in de vergadering vragen gesteld over de Nazorg. Door de voorzitter was hem toen gezegd dat deze thuishoorde bij de afdeling R&O, omdat een Nazorgcommissie van de Maatschappij zich hiermee bezighield.

Eind 1934 werd de Nazorg door de RTV echter ernstig in overweging genomen. Teneinde gegevens te krijgen over de bemoeienissen van de RTV was aan wethouder Nivard gevraagd een enquête in de laatste twee klassen op de scholen, waar de STV was ingevoerd, te mogen houden. De kosten hiervan werden door het W.S.Burgerfonds betaald.

Aan 1506 kinderen werden enquêteformulieren meegegeven, waarop 1050 ouders lieten weten het op prijs te stellen wanneer hun kinderen na de Lagere School in de Nazorg zouden worden behandeld. Van deze ouders waren 876 aangesloten bij een ziekenfonds. Van 181 ouders werd geen instemming met deze hulp ontvangen.

In verband met het grote aantal ziekenfondspatiënten had het bestuur Van Houte, als lid van de commissie van Toezicht voor tandheelkundige behandeling van ziekenfondspatiënten, gevraagd pogingen te doen om de Nazorg in Rotterdam te laten betalen door de ziekenfondsen.

Enkele bestuursleden zouden zich laten informeren over deze zorg van ziekenfondsen, zoals deze in Den Haag tot aller tevredenheid bestond.

Op verzoek van de voorzitter van R&O was aan de RTV gevraagd om de Nazorg voor die groep van kinderen die noch ziekenfonds, noch armlastig, noch particulier waren ter hand te nemen.

Er kwamen meer abonnementen

Het bestuur van het H.Laurentius Jongens Gesticht, Binnenweg 132, had prijsopgave gevraagd voor de behandeling van 70 jongens. Orth en Bakker zouden de sanering op zich nemen. Er moesten 100 extracties worden verricht en 80 vullingen worden gelegd. Per 1 januari 1936 kon voor f 100,- een abonnement worden aangegaan, waarbij Orth werd aangesteld zich daarmee bezig te houden.

Ook door het tehuis voor wezen van de Gereformeerde Kerk was om tandheelkundige hulp gevraagd. Het ging akkoord met het voorstel van de RTV om de 18 wezen voor f 30,- per jaar tweemaal door Van Rossen te laten behandelen.

Aan het einde van het jaar sprak de voorzitter de wens uit mogelijkheden te openen voor het sluiten van contracten met grote groepen zoals personeel van de posterijen, de banken en het onderwijs tegen een gereduceerd tarief.

In 1936 werd door toedoen van collega Johanna C. Schippers een regeling getroffen voor de 18 wezen van het Hervormd Burger Weeshuis in Delfshaven. Zijzelf zou de behandeling op zich nemen.

Het werd druk met de abonnementen want in hetzelfde jaar werd hulp gevraagd voor de 21 inwoners van het Weeshuis van de Evangelische Lutherse Gemeente. Dit abonnement werd toevertrouwd aan P.N Bakker.

De Schooltandverzorging

In september 1933 schreef de directeur van de GGD in het verslag over de Schooltandverzorging:

“Het feit dat de gemeenteraad in dit jaar de proef met de STV in Spangen en Tussendijken als zijnde geslaagd erkende en in principe besloot deze verzorging over de gehele stad uit te breiden stemt tot vreugde; zij het dan ook dat de ongunstige economische toestand de uitvoering van dit plan aanzienlijk zal vertragen”.

In het schooljaar 1932 - 1933 had na eerste onderzoek en behandeling 92,5% van de kinderen een gezond, zij het dan ook ten dele gevuld, blijvend gebit.

Na de zomervakantie van 1933 werd de STV uitgebreid over alle vijfde klassen.

In de vergadering van september 1935 deelde de voorzitter mee dat Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland de post voor de STV op de gemeentebegroting van Rotterdam hadden geschrapt. Daarop werd besloten de regeling voor de Nazorg voorlopig op te schorten, temeer om het W.S.Burgerfonds niet al te zwaar te belasten.

In een vergadering met alle betrokkenen kwam naar voren dat, wanneer de STV wilde voortbestaan, de behandeling van de kinderen niet onderbroken mocht worden. De gedachten gingen uit naar een financiële bijdrage van de kinderen; wanneer 2700 kinderen (van de 4218) per maand een dubbeltje zouden betalen, waren de financiën rond.

Volgens dr. Feisser kon de STV op de volledige medewerking van hem en de gemeente rekenen. Hoewel voor de gemeente de uitgaven waren ingetrokken kon zij wel, uit sympathie met de STV, personeel, administratie en schoollokalen ter beschikking stellen. Daardoor kon reeds op 16 september de schooltandarts op de gewone wijze zijn taak hervatten.

De vergadering hechtte er haar goedkeuring aan dat het W.S.Burgerfonds in deze overgangstijd het project zou bekostigen. Er zouden zo spoedig mogelijk voorlichtingsbijeenkomsten door de RTV samen met Het Ivoren Kruis worden belegd om de STV in Rotterdam bijna of geheel zelfstandig te maken.

Op 11 oktober was er in het Corner House zo'n propaganda-avond. Aanwezig waren het

grootste deel van het personeel van de scholen met STV alsmede de oudercommissies, de wethouders Van Dijk en De Leeuw, dr. Feisser en dr. Hijmans en verder de inspecteur voor het Gemeentelijk Lager Onderwijs de heer Quist. Zij werden toegesproken door de leider van de STV in Den Haag collega Eibrink Jansen en de voorzitters van Het Ivoren Kruis en de RTV.

Door de volledige medewerking van de wethouders werd overeengekomen dat de ouders die werkloos waren (ongeveer 30%) niets voor de STV hoefden bij te dragen.

De wethouder van onderwijs zou bij de betreffende schoolhoofden op veel medewerking aandringen. Verder werden deze hoofden van scholen erop attent gemaakt dat in de toekomst hun hulp bij het innen van de bijdragen van de ouders onontbeerlijk zou zijn.

Op 8 november was er een filmvoorstelling in de grote zaal van "Ons Huis" voor alle ouders van kinderen met STV. Op deze goed bezochte avond werd de film van de Haagse STV vertoond. Alle kinderen van de scholen met STV - 16 gemeentescholen en 4 rooms-katholieke scholen - kregen enkele dagen later een circulaire op school om antwoord te geven of het instandhouden van de STV in Rotterdam mogelijk was.

Uit de antwoorden van de ouders die bij de gemeentescholen in Spangen, Tussendijken en het Witte Dorp waren binnengekomen bleek dat 1755 wel en 801 niet wilden bijdragen in de kosten voor de STV. Deze toezegging was, althans voor dat ogenblik, voldoende om het voortbestaan van de STV te waarborgen. Daardoor kon de STV middels particulier initiatief (een besluit van het Ivoren Kruis en de RTV) voor Rotterdam behouden blijven.

Het hebben van een boekhouding

De inspecteur van de inkomstenbelasting had geïnformeerd naar de inkomsten uit de klinieken van de werkende leden. Voorlopig was aan de inspecteur geadviseerd dat hij zich moest wenden tot het bestuur van de RTV. Aan de leden was gevraagd alle verzoeken om inlichtingen of inzage van de boeken door te sturen naar het bestuur.

In verband met dit onderwerp hield een accountant voor de vereniging een lezing.

Volgens art. 74 van de Wet op de Inkomstenbelasting moest bij het indienen van een bezwaarschrift een boekhouding als bewijsvoering dienen, terwijl volgens art. 75, per 1 juli 1934 in werking getreden, geen beroep op het ambtsgeheim meer mogelijk was. Vóór 1932 was alleen een koopman verplicht een boekhouding te voeren. Na 1 mei 1934 was bepaald dat ieder bedrijf een boekhouding moest hebben; onder een bedrijf werd verstaan een onderneming waar gewerkt werd om winst te behalen. Hieronder waren niet de praktijken van artsen, tandartsen, notarissen, advocaten en accountants begrepen.

Tijdens de lezing werd uitgelegd dat wanneer de inspecteur te hoog aansloeg en na verweer deze aanslag handhaafde een bezwaarschrift gestuurd kon worden naar de Raad van Beroep. Zonder boekhouding zou dit echter nutteloos zijn. Een boekhouding was dus voor de professie niet verplicht, maar zeer gewenst. Verder werd medegedeeld dat de RTV, voor zover er geen sprake was van een dienstverband, de inkomens van de werkende leden op de klinieken niet aan de belastinginspecteur behoefde op te geven.

Toch een zondagsdienst

Pool nam het initiatief, met de 12 voorstemmers van het RTV-voorstel over de zondagsdienst, opnieuw een onderlinge dienst in het leven te roepen. Dus niet onder auspiciën van de RTV. Deze werd vanaf 1 januari 1935 gehouden. Half april was alleen Vismans niet meer bereid mee te doen.

Tot het moment dat Pool in de vergadering van 11 december zijn verslag deed waren er in 52 diensten 57 patiënten geholpen. Pool was van mening dat het nut van deze dienst wel was

gebleken, maar dat voor voortzetting in 1936 de deelname groter moest worden. Het loonde voor de aangesloten tandartsen niet dit karwei voor elkaar en alle andere collega's op te blijven knappen.

Pool had de deelnemers gepolst over de voortzetting. Het resultaat daarvan was dat zeven positief waren, drie hun mening nog nader wilden bepalen, terwijl twee definitief van verdere deelname afzagen. Zodat van de continuering van de dienst in 1936 werd afgezien.

De kaart waarop de welstandsgrens voor de patiënten van de poliklinieken bekend werd gemaakt was in december in alle praktijk- en wachtkamers opgehangen.

ROTTERDAMSCH TANDARTSEN VEREENIGING

Welstandsgrens voor Patiënten der R.T.V. Poliklinieken.

De behandelende Tandarts heeft het recht een deugdelijk bewijsstuk (b.v. Inkomstenbelastingbiljet) aan de patiënten te vragen, waaruit de juiste financiële draagkracht blijkt. Het inkomen van de patiënten der R.T.V. Poliklinieken zal niet hooger mogen zijn dan: _____

- a. Voor ongehuwde patiënten f 1500.-
- b. Voor ongehuwde kostwinners f 1600.-
- c. Voor gehuwde patiënten f 2000.- - f 2500.-

Bij overtreding moet de patiënt bijbetalen tot het minimum
particuliere tarief der R.T.V.

Afb. 48.

In het achtste hoofdstuk wordt de tijd beschreven waarin het aantal RTV-klinieken werd uitgebreid.

8.

1936 - 1940

Tijdens de jaarvergadering in 1936 werd stilgestaan bij het overlijden van Frank, inmiddels tien jaar geleden. Uit naam van de vereniging was op de laatste rustplaats van Frank een krans gelegd.

De Nazorg

Nu de hernieuwde STV haar voltooiing naderde kon ook de Nazorg weer ter hand worden genomen. Door de vergadering werd een commissie benoemd bestaande uit Van Kooten, Pool en P.H. Poppinga die zich hiermee zou bezighouden.

Hierbij deed zich de moeilijkheid voor de adressen te achterhalen van de kinderen die de school reeds hadden verlaten. In april deelde Pool mee dat op de 500 verstuurde kaarten slechts tien ouders hadden gereageerd. Nadat op het stadhuis geïnformeerd was naar de juiste adressen werden nog eens vijftig kaarten verstuurd, waarop helemaal geen antwoord was ontvangen.

De commissie stelde voor deze tien kinderen op één van de avondspreekuren op de 4e polikliniek te behandelen en hiervoor een aparte administratie in te richten. Daarvoor zouden de kaarten die voor deze patiënten op de STV waren gebruikt worden opgezocht.

Op verzoek van Henry zouden zowel schooltandarts Mahler als de commissieleden proberen de kinderen van de STV die de school verlieten enthousiast te maken voor de Nazorg.

De kinderen zouden worden behandeld door Th.A.J.M. Smits.

Van het schooljaar '36 - '37 verschenen 32 kinderen voor de Nazorg. In 1938 meldden zich een vijftiental scholieren.

In zijn verslag over 1939 schrijft Smits dat, ondanks de moeite die gedaan wordt reclame voor de Nazorg te maken, het resultaat, twaalf nieuwe Nazorgpatiënten, ver beneden de meest bescheiden verwachting blijft. Met als vermoedelijke oorzaken:

1. dat een grote aantal werkloze ouders van hun middelen geen f 2,- voor de Nazorg kunnen betalen
2. dat een groot aantal ziekenfondsleden hulp kunnen krijgen bij de ziekenfondsen
3. dat de uitgereikte circulaires door de kinderen thuis niet worden afgegeven. Om dit tegen te gaan zijn verschillende circulaires door de incasseerder van de STV rondgebracht.

Er werden zes patiënten afgeschreven wegens het bereiken van de 16-jarige leeftijd, verder op eigen verzoek doordat zij bij een ziekenfonds onder behandeling waren, wegens verhuizing enz.

De schooltandverzorging

De vijf R.K.scholen waarmee onderhandelingen over de STV gaande waren hadden bericht dat zij graag hun medewerking zouden verlenen nu het mogelijk was de bijdragen van de ouders door incassopersoneel aan huis te laten innen. Er was echter al weer een ander benoemd om deze bijdragen te innen. Op de gemeentescholen werd dit door het onderwijzend personeel gedaan, maar ook daar verliep het niet goed, waardoor de incasso op de Openbare Scholen de laatste maanden steeds minder opbracht. De voorzitter sprak naar aanleiding hiervan zijn vermoeden uit dat in de toekomst ook op deze scholen het geld thuis zou worden opgehaald.

In september werd de commissie voor de STV geïnstalleerd met Backer Dirks als voorzitter, Kranenburg als secretaris, Pool als penningmeester en Henry als lid. Mahler was q.q. lid van deze commissie. Het propageren van de STV in de vakantie maanden had geleid tot een bijeenkomst van zes hoofden van scholen, onderwijspersoneel en oudercommissies in de wijk Tuindorp Vreewijk op de linker Maasoever. Voor de ouders van drie lagere scholen werd begin oktober een propaganda-avond belegd, terwijl dit voor de andere drie scholen eind oktober plaatsvond.

Op 28 oktober deelde Backer Dirks mee dat de commissie aan de vergadering voorstelde om de norm voor een halve dag werken in de STV op f 500,- per jaar te stellen. Dit was overeenkomstig de richtlijnen van de NMT.

Aangezien op de betreffende scholen zeer veel kinderen zaten waarvan de ouders werkloos waren kon de STV niet betaald worden uit de door de ouders bijgedragen gelden. Dat was de reden dat de commissie in overleg met Mahler besloten had hem een kleine salarisvermindering op te leggen. Officieel was zijn honorarium vastgesteld overeenkomstig de norm, maar hij zou er een klein deel van terugstorten.

Backer Dirks wees er nogmaals op dat de STV zich slechts bezighield met preventieve kindertandheelkunde. Sanering zou een onbegonnen taak zijn. Dit had tot gevolg dat het kon voorkomen dat wanneer er voor een kind eerste hulp werd gevraagd en de schooltandarts niet bereikbaar was het betreffende kind met pijn bleef lopen. Hij stelde voor dat voor deze kinderen gratis hulp werd verleend op de poliklinieken. Dit zou een tijdelijke maatregel zijn aangezien men niet wist om hoeveel gevallen het ging.

Backer Dirks deelde verder mee dat er pogingen in het werk werden gesteld om ten behoeve van de vele werklozen een bijdrage voor de STV te vinden. In dit verband werd de naam van de "Stichting tot Bevordering van Volkskracht" genoemd.

De functie van schooltandarts werd gelijkgesteld met het bezetten van een plaats op één van de klinieken. Verder zouden aan een schooltandarts maximaal drie ochtenden per week kunnen worden gegeven voor ten hoogste 12 jaar. De voorstellen werden door de vergadering aangenomen.

Mahler had de commissie reeds laten weten twee van de vier door hem bezette halve dagen ter beschikking te stellen. De verzorging had als gevolg van de opheffing van de STV door de gemeente stil gelegen, maar de achterstand was ingehaald.

Henry maakte Mahler een compliment omdat het werk op de scholen, die door de controlecommissie waren bezocht, een uitstekende indruk maakte.

Van Dulken werd als schooltandarts benoemd voor twee ochtenden in Rotterdam-West, terwijl Smits een ochtend kreeg in Tuindorp Vreewijk. Hun plaatsen op de klinieken kwamen daardoor vrij.

In de vergadering in december werd een brief van de "Stichting tot Bevordering van

Volkskracht” voorgelezen waarin stond dat de stichting in principe bereid was steun te verlenen aan de kinderen van bovengenoemde werklozen. Er werd om een begroting gevraagd.

Kranenburg en Toose hadden als afgevaardigden van de RTV de vergadering van de Nederlandse Vereniging voor Sociale Tandheelkunde bijgewoond. Breedvoerig was daar over de STV gesproken en men vond dat er een afgevaardigde van de RTV in het bestuur van de Ned. Ver. voor Soc. Tandheelkunde zitting moest nemen. Ter vergadering was daartoe Backer Dirks, als oudste werker in de STV, aangewezen. De RTV-vergadering ging hiermee akkoord.

Begin 1937 deelde Backer Dirks mee dat de werving voor de STV in de wijk Bospolder tijdelijk op verzoek van de gemeente was stopgezet aangezien tegelijkertijd het melkgebruik door de leerlingen werd gepropageerd. Vervolgens zei hij dat het hem tijdens een gesprek met notaris Lambert duidelijk was geworden, dat de “Stichting tot Bevordering van Volkskracht” het goede werk van de STV niet in de steek zou laten. Er werd een eenmalige toezegging gedaan van f 2000,-.

Men was bezig voor de STV een reglement vast te stellen nu deze in handen van de RTV was gekomen. Vanaf 1 april zouden de zes scholen in Tuindorp Vreewijk in de verzorging worden betrokken.

In Spangen hielden steeds meer ouders op hun bijdrage te betalen. In verband hiermee brachten een aantal bestuursleden een bezoek aan het stadhuis waar zij door de ambtenaar Muylwijk werden ontvangen. Het bestuur wilde een circulaire sturen naar de ouders, die niet werkeloos waren, om hen te laten weten dat wanneer er niet werd betaald de tandheelkundige behandeling zou worden gestaakt. Namens de wethouder Ratté verzocht Muylwijk evenwel deze brief niet te sturen in verband met de gemeentelijke melkcirculaire die ook op bijdragen van de ouders zinspeelde. Vooruitlopend was echter aan de tandartsen, die in Spangen werkten, de instructie gegeven te handelen overeenkomstig het principe “niet betaald, niet behandeld”.

Het principe door de STV geen extracties te laten verrichten werd in juni verlaten. Eerder werd voor een noodzakelijke extractie een briefje meegegeven om de ouders er opmerkzaam op te maken. De huistandarts of een andere collega kon dan het element trekken. Vanaf nu wilde men de ouders in de gelegenheid stellen voor deze verrichting naar de schooltandarts te komen. Op deze wijze hoopte men de klacht te voorkomen dat als er werk moest worden gedaan de STV niet thuis gaf.

In september bleek dat het incasso van het geld steeds het zorgenkind van de commissie was. De inning door een incasseerder was duur. Er zou worden nagegaan of andere methoden konden worden toegepast, bijvoorbeeld het geld door de oudercommissies te laten inzamelen.

In oktober 1937 vroeg Loeber of hij de hem aangeboden functie van adviserend tandarts op de Deutsche Schule mocht aannemen. Het bestuur en de commissie voor de STV zouden zich hierover beraden en met de betrokkenen een gesprek hebben. De mogelijkheden waren:

1. Loeber werd adviserend tandarts en het zou worden beschouwd alsof hij bij de groepsabonnementen was ingedeeld. Hij moest dan ieder half jaar een verslag aan de RTV uitbrengen, terwijl de RTV hiermee verder geen financiële verplichtingen had.

2. hij werd schooltandarts op de Deutsche Schule. De controlecommissie zou ook dan haar controle uitoefenen en weer moest er ieder half jaar verslag worden gedaan. Ook in dit geval zou de RTV hiervoor geen geld beschikbaar stellen.

De vergadering hechtte hieraan haar goedkeuring en bepaalde dat als de STV op de Deutsche Schule werd ingevoerd dit voor Loeber als een waarneming van een kliniekbeurt zou gelden.

In april 1938 deelde Backer Dirks echter mee dat de commissie voor de STV zich er verder niet mee zou inlaten. De inspecteur van onderwijsinspectie hechtte alleen zijn goedkeuring aan adviserende tandheelkunde. Loeber zei dat twee derden van de kinderen ziekenfondsverzekerden waren.

Toch besloot de vergadering dat door de STV-commissie nogmaals moest worden getracht te onderhandelen met de directeur van de Deutsche Schule.

Jappe Alberts maakte daarbij de opmerking dat het Duitsers waren en dat in ieder geval Hollanders dienden voor te gaan. Van de directeur werd nooit meer een reactie ontvangen.

De exploitatierekening van de STV over 1937 zag er als volgt uit:

loon incasseerder	f	350,-	W.S.Burgerfonds	f	1104,33
onkosten		481,56	Premie		1718,25
Honoraria tandartsen		2616,59	Stichting Bev. van Volkskracht		1920,-
installatie		1104,33	Donatie		25,-
salarissen		310,50	Tekort exploitatie		459,82
materialen		364,42			
		<u>f 5227,40</u>			<u>f 5227,40</u>

Het voorstel om het W.S.Burgerfonds het tekort te laten dragen werd met applaus ontvangen.

Tijdens een bezoek aan de wethouder in mei 1938 werd de commissie voor de STV aangeraden contact op te nemen met de heer De Glopper, voorzitter van de Verenigde Rotterdamse Oudercommissies, om over de reorganisatie bij de STV-incasso te spreken. Er zou worden getracht oudergroepen te organiseren, die zich met het innen van de gelden zouden belasten. Zo gebeurde het ook in tuindorp Vreewijk.

Ondanks de afspraak de STV niet uit te breiden was door het enthousiasme van Mej. Glastra van Loon, hoofd van een school in Charlois, besloten de organisatie van de STV in die wijk ter hand te nemen. Zij had samen met enkele andere hoofden van scholen een aanvraag voor de STV gedaan. Als voorwaarde was gesteld dat de incasso op school zou gebeuren, waartoe de hoofden onmiddellijk bereid waren. De Zeeuw, vanaf 1 januari 1938 schooltandarts, begon in november in Charlois met de behandeling.

In het jaarverslag '37-'38 leest men op welke scholen de STV was ingevoerd t.w.: alle klassen van 14 openbare- en 4 bijzondere Lagere Scholen in Spangen, Tusschendijken en het Witte Dorp. Voorts in de laagste klassen van 8 openbare Lagere Scholen in het Bospolderkwartier en op 12 scholen voor Gewoon Lager Onderwijs en 1 bijzondere school in Vreewijk. Het eerste onderzoek strekte zich uit over 6095 scholieren.

In de jaarvergadering van 1939 deelde Backer Dirks mee dat ter vermindering van de mogelijkheid dat de Vereniging voor SocialeTandheelkunde, Het Ivoren Kruis en de Maatschappij zich ieder afzonderlijk met de STV zouden bezighouden, een Centrale Raad zou worden opge-

richt. Hierin zou elk van de verenigingen twee afgevaardigden hebben, terwijl de voorzitter een buitenstaander zou zijn.

In januari 1939 had een vergadering plaats van de commissie voor de STV met de heer De Gloppe (voorzitter van de V.R.O.) en drie bestuursleden van de D.O.C. (Districts Ouder Commissie) te Delfshaven.

De noodtoestand waarin de Rotterdamse STV zich bevond, dat ontstaan was door de manier waarop het geld werd geïnd en door de melkverstrekking, werd uitvoerig besproken.

De heer De Gloppe was van het nut van de STV overtuigd en zou met de wethouder overleggen wat er gedaan kon worden. Er was een parallel tussen de melkverstrekking en de STV omdat door Gedeputeerde Staten voor beide instituten het uittrekken van geld op de gemeentebegroting niet was toegestaan. De langer bestaande STV werd niet alleen aan haar lot overgelaten terwijl de melkverstrekking belangrijke hulp kreeg, zij werd zelfs, zij het onbewust, ernstig door de melkverstrekking tegengewerkt. Wanneer er geen verandering kwam was het stopzetten van de STV niet te voorkomen.

Wanneer er een ambtenaar op het stadhuis, voor het incasso en de organisatie daarvan, ter beschikking zou worden gesteld zou de RTV de STV blijven organiseren.

De heer De Gloppe liet een maand later per brief weten dat, zoals kon worden verwacht, de wethouder van onderwijs allereerst de schoolmelkverstrekking wilde uitbreiden. De wethouder vond eigenlijk dat de STV hoorde onder het Geneeskundig Schooltoezicht en dus onder wethouder Van Dijk van Sociale Zaken. Van Dijk achtte de STV een volksbelang van grote betekenis en zegde zijn steun toe en vroeg de V.R.O., in overleg met de RTV, haar wensen kenbaar te maken.

Tegelijkertijd berichtte Smits over de grote moeilijkheden bij het incasseren van de bijdrage door de propagandisten op de linker Maasoever. Smits had in overleg met de hoofden van scholen een vergadering gehouden met de mensen die zich indertijd belangeloos hadden belast met het innen van de contributie. Er waren maar heel weinig mensen gekomen. Er kwam naar voren dat ze vaak als bedelaars werden beschouwd. Het was voorgekomen dat zij zeven maal bij iemand langs gingen om het dubbeltje "te vangen". Eén van de hoofden van een school deed het voorstel de gelden voortaan op school te innen. In verband hiermee vroeg hij om circulaire om de ouders mee te delen dat het geld door de kinderen naar school moest worden meegebracht. Bovendien stelde hij voor een gecombineerde ouderavond te beleggen met plaatjes of een film over de STV.

Op 9 februari had Smits mevrouw Ph. Franken, administratrice van de Nederlandse Vereniging voor Sociale Tandheelkunde, langs de verschillende centra van de STV rondgeleid. De organisatie oogstte daarbij veel lof, vooral het instrumentarium scheen zeer gunstig af te steken bij dat van andere diensten. Zij toonde zeer veel belangstelling voor de door de STV ontworpen stoel, die volgens haar de mooiste was die ze ooit had gezien.

Op 24 april 1939 brachten Backer Dirks, De Zeeuw en Kranenburg een bezoek aan wethouder A.B. de Zeeuw op het stadhuis. Volgens de wethouder was de STV veel belangrijker dan de melkdistributie. Hij zou het principe van het beschikbaarstellen van een vast bedrag (bijv. f 10.000,-) per jaar met het college van B&W bespreken. Wat in Den Haag mogelijk was moest volgens hem in Rotterdam ook te bereiken zijn.

Van de "Stichting tot Bevordering van Volkskracht" werd, evenals een jaar tevoren, een bedrag van f 2250,- voor de STV ontvangen als subsidie voor 1939. Onder grote dankbaarheid

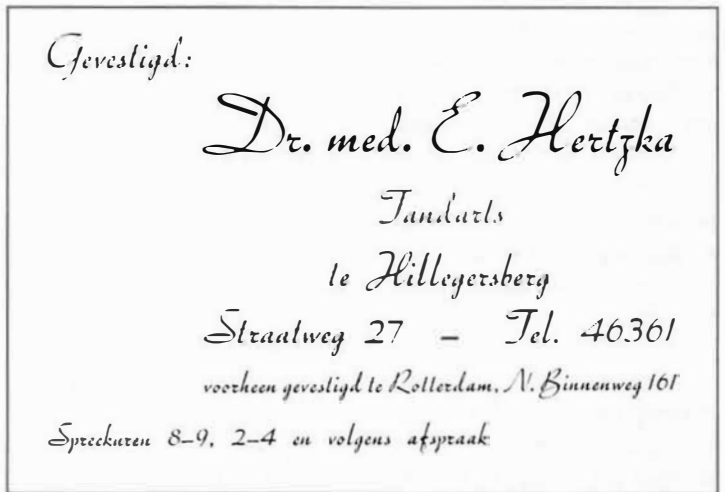
werden deze bedragen aanvaard hoewel er een tekort bleef bestaan: over 1938 was dit f 2260,- en in 1939 f 2735,-. Uit de middelen van het W.S.Burgerfonds werden deze tekorten bijgepast.

Eind 1939 lieten Smits en De Zeeuw aan de commissie voor STV weten dat de "Maatschappij regeling": - 1000 kinderen per werkochtend - voor Rotterdam niet opging. Van de 45 scholen was het totaal aantal leerlingen voor de STV 8000, waarvan er maar 4500 deelnemer waren. Dit zou 4 1/2 werkochtend vergen; er waren echter acht ochtenden nodig.

Dit grote verschil ontstond doordat:

1. het onderzoek op de scholen, waar slechts drie klassen deelnamen, zeer tijdrovend was. De overblijvende tijd was tekort om te gaan behandelen of een andere school te onderzoeken. Daarbij kwam dat de twee laagste klassen om 10.45 uur naar huis gingen.
2. het verhuizen, hoewel dit in die tijd per taxi gebeurde, behoorlijk wat tijd in beslag nam.
3. elk "bedankje" onderzocht werd waarbij de ouders op school werden ontboden. Dat deze propaganda veel tijd vereiste behoefde geen betoog.

Dat er toch hard was gewerkt getuigen de 5300 vullingen die waren gelegd. Zij meenden dat het werk niet in minder ochtenden kon worden gedaan. Tengevolge van de tijdelijke sluiting van de scholen wegens kinderverlamming was in 1938 zelfs "overge- werkt" om de achterstand in te halen.

Atb. 49. Vestigingskaart Hertzka

Van de Kleine Kinderbewaarplaatsen

Er was een schriftelijk verzoek voor tandheelkundige behandeling ontvangen van de Vereniging tot Instandhouding van Kleine Kinderbewaarplaatsen. In Rotterdam waren er drie:

1. het Kindertehuis Rösener Manzstraat 162
2. het Kleuterhuis Kerkhofplein 78
3. de Moederhulp Gouvernestraat 15

De vereniging was medegedeeld dat voor de kinderen in de Rösener Manzstraat een abonnement afgesloten kon worden na voorafgaande sanering. De andere bewaarplaatsen hadden, doordat de kinderen daar niet intern waren, een zodanig wisselende bevolking dat deze niet in aanmerking kwamen voor een groepsabonnement. Er zou gepoogd worden periodiek tandheelkundig advies te geven en voorlichting mogelijk te maken. Totaal ging het om ongeveer 75 kinderen.

Aangezien de vereniging van deze bewaarplaatsen er financieel slecht voorstond hechtte de vergadering op voorstel van de voorzitter er haar goedkeuring aan dat met het W.S.Burgerfonds zou worden overlegd. In juli 1936 stemde het W.S.Burgerfonds er mee in het overgrote deel van de kosten voor deze drie bewaarplaatsen te dragen.

Na onderzoek door Hertzka, die hiertoe het initiatief had genomen, was gebleken dat de monden van de kinderen van het Kindertehuis in de Rösener Manszstraat in goede conditie waren. In september werd de volgende regeling getroffen: het W.S.Burgerfonds betaalde f 25,- voor de behandeling van de kinderen in de bewaarplaats in de Rösener Manszstraat en f 15,- voor advies aan het Kleuterhuis en de Moederhulp. De Vereniging tot Instandhouding van Kleine Kinderbewaarplaatsen zou zelf f 10,- bijdragen.

In maart 1939 schreef M. van Duren, die de taak van Hertzka had overgenomen, de RTV dat hij voor de eerste maal de kinderen van de kinderbewaarplaatsen had gecontroleerd. De kinderen van het Kindertehuis in de Rösener Manszstraat waren tevens op de 4e kliniek behandeld.

In 1938 had in het geheel geen controle plaatsgevonden; zijn voorganger had in september 1937 voor het laatst deze controles uitgevoerd.

De Rijksverzekeringsbank

Tijdens de vergadering in februari 1936 bleek er in de declaraties aan de Rijksverzekeringsbank voor tandheelkundige verrichtingen geen uniformiteit te bestaan. Nadat het bestuur zich had georiënteerd werd aan de leden een door de bank vastgesteld schema, aangaande de tandheelkundige mogelijkheden, verzonden. In het kort kwam het hierop neer dat de Rijksverzekeringsbank slechts dan tandheelkundige behandeling vergoedde indien er in de zin van de wet sprake was van een ongeval.

De RTV-poliklinieken

In mei 1936 maakte de secretaris in het jaarverslag van de poliklinieken enkele opmerkingen over de RTV-klinieken in het algemeen. Hij meende niet te overdrijven door te zeggen dat Rotterdam beschikte over het best georganiseerde en meest collegiaal opgezette klinieksysteem in het land. Niet minder dan 35 RTV-leden waren in de klinieken werkzaam.

Zuiver tandheelkundig bekeken was er wellicht voor het klinieksysteem, als de beste verzorging van de 'volksmond', veel te zeggen.

De voornaamste motieven waarom de Maatschappij ziekenfondspatiënten bij voorkeur in de huispraktijk in plaats van in klinieken wilde laten behandelen lagen op geheel ander terrein, te weten:

- a. dat de ziekenfondsen eisten dat op hun poliklinieken de tandartsen in loondienst werkten. Dat dit een ongewenste toestand was, die de mogelijkheid openstelde tot allerlei

Belastingjaar	Zuiver inkomen in miljoentallen guldens
1914	130.9
1915	139.9
1916/'17	168.4
1917/'18	204.1
1918/'19	249.6
1919/'20	262.6
1920/'21**)	376.0
1921/'22	419.6
1922/'23	394.5
1923/'24	358.8
1924/'25	339.1
1925/'26	350.7
1926/'27***)	350.0
1927/'28	358.3
1928/'29	367.7
1929/'30	392.8
1930/'31	394.8
1931/'32	366.0
1932/'33	310.1
1933/'34	258.6
1934/'35	240.9
1935/'36	220.7
1936/'37	205.5

Afb. 50. Inkomen van 1914 tot 1937

Aantal aangeslagenen.

Hoegroothed inkomens	belastbare (in f)	'30/31	'31/32	'32/33	'33/34	'34/35	'35/36	1936/37 ¹⁾		In	In
								Gehuwd. en ongeh.	Alleen ongeh.	minder dan in '35/36	minder dan in '36/37
300— 1.400		50.921	48.282	41.548	39.342	40.464	40.957	41.774	17.580	+ 817	9.147
1.400— 2.000		60.947	55.428	46.989	39.527	38.190	36.086	32.413	5.814	3.673	28.534
2.000— 3.000		27.159	26.097	23.209	18.930	16.815	14.710	13.443	2.679	1.267	13.716
3.000— 4.000		8.384	8.082	7.455	6.068	5.704	4.924	4.548	837	378	3.838
4.000— 5.000		4.031	3.795	3.460	2.725	2.467	2.166	1.966	388	200	2.065
5.000— 6.000		2.175	2.088	1.808	1.530	1.316	1.190	1.182	227	8	893
6.000— 7.000		1.390	1.317	1.140	935	863	807	666	103	141	724
7.000— 8.000		921	904	817	638	614	433	453	82	+ 20	468
8.000— 9.000		649	592	530	394	369	343	305	53	38	344
9.000— 10.000		468	424	333	300	242	248	221	40	27	247
10.000— 20.000		1.802	1.670	1.376	1.182	1.133	953	878	166	75	924
20.000— 30.000		504	479	407	312	277	246	210	40	36	294
30.000— 40.000		225	187	138	118	111	80	86	16	+ 6	139
40.000— 50.000		118	109	99	48	58	49	47	7	2	71
50.000— 60.000		75	68	39	33	22	29	27	6	2	48
60.000— 70.000		45	37	27	26	15	20	15	2	5	30
70.000— 80.000		31	30	20	22	27	14)	18	6	10	56
80.000— 100.000		43	37	25	14	21	14)				
100.000— en daarboven		108	94	68	40	30	29	30	7	+ 1	78
Totaal		159.996	149.720	129.487	112.182	108.858	103.298	96.280	28.053	5.018	81.716

1) Met gehuwden worden gelijkgesteld personen, die gehuwd geweest zijn en kinderaf trek genieten.

Afb. 51. Aantal aangeslagenen voor de Inkomstenbelasting in Rotterdam

excessen, die niet strookten met de opvattingen van de professie, sprak vanzelf.

De tandartsen die de klinieken van de RTV coöperatief exploiteerden waren baas in eigen huis.

- b. dat in het klinieksysteem de vrije tandartskeuze moeilijk kon worden doorgevoerd. Met vrije tandartskeuze werd het begrip bedoeld dat het voor elke collega mogelijk zou moeten zijn er aan mee te werken. Met andere woorden klinieken hadden, wanneer het aantal beschikbare spreekuren eenmaal was verdeeld, moeilijk de mogelijkheid om uit te breiden.

Deze bezwaren waren op de RTV-klinieken uitstekend ondervangen doordat:

1. het zuiver professionele klinieken waren waarin uitsluitend tandartsen de volledige verantwoordelijkheid droegen
2. de vrije keuze maximaal werd bevorderd door het verbod van een dubbele bezetting waardoor een zelfde medewerker niet meerdere spreekuren mocht waarnemen. De derde polikliniek maakte hierop een uitzondering, maar dit systeem was bij de 4e kliniek weer verlaten
3. er een limiet gesteld was aan het aantal jaren dat men op een kliniek mocht werken. Het stellen van een werktijd van twaalf jaar had als achtergrond dat aangenomen mocht worden dat men dan voldoende gelegenheid zou hebben gehad in de particuliere praktijk een bestaan op te bouwen waardoor men zijn plaats op de kliniek aan een ander zou kunnen afstaan
4. de RTV, waar dit gewenst werd, de gelegenheid bood de spreekuren uit te breiden of een nieuwe kliniek op te richten
5. het klinieksysteem van de RTV een niet te onderschatten faciliteit was voor de zich vestigende jonge collega, die nergens in Nederland in die mate werd geboden als in Rotterdam
6. een groep collega's zich geheel belangeloos beschikbaar stelde de financiële en andere regelingen op de klinieken te verzorgen: de F.C., de T.C. en de kliniekcommissarissen en -penningmeesters.

Aan de andere kant gaf Krijn Verhoeven in een brief van november 1934 het bestuur in overweging de salariëring in overeenstemming te brengen met de tijd die door werkende leden werd gewerkt. Hij schreef o.a.: "Ik meen dit verzoek tot u te moeten richten daar gedurende het eerste half jaar in de 4e kliniek door mij soms in zo'n tempo moest worden gewerkt, dat het niet bevorderlijk is voor de goede gang van zaken. Het bij deze kliniek ingevoerd systeem heb ik voorgestaan omdat ik meende dat bij betaling per uur elke prikkel om niet rustig te werken zou worden weggenomen en dus het werk ten goede zou komen. Doch het wil mij toeschijnen dat momenteel het systeem een rustig werken juist in de weg staat, tenminste wanneer niet alle uren, die de betreffende medewerker op de kliniek werkt, worden uitbetaald. Wanneer overgewerkt moet worden, waarvoor niet wordt betaald, ligt het voor de hand dat die overwerkijd zo veel mogelijk zal worden bekort, wat tot gevolg heeft dat te haastig wordt gewerkt".

Een nieuwe regeling voor patiënten van het Maatschappelijk Hulpbetoon

In het voorjaar van 1936 werd het verzoek van dr. Feisser, directeur van de GGD, besproken, of de RTV bereid was een extra korting van bijvoorbeeld 20% te geven op het prothesetarief voor M.H.patiënten. Aan de consequenties, die weigering van dit verzoek met zich mee kon brengen, mocht niet worden voorbijgegaan. Toch wilde de vergadering het verzoek niet inwilligen. Een tweede voorstel om de bestaande korting van 20% te verhogen naar 25% werd met 19 stemmen vóór en 10 tegen aangenomen.

Tijdens een bezoek van het bestuur aan dr. Feisser op 22 juli 1936 deelde deze mee dat, vanaf 1 oktober 1933, 1700 M.H.patiënten bericht hadden gekregen dat hun prothese-aanvraag was afgewezen. Hiervan had misschien 5%, zonder hulp van de gemeente, een prothese laten vervaardigen.

Hij vroeg of het mogelijk was dat deze mensen door afbetaling in het bezit van een prothese konden komen. Wanneer zij een jaar lang iedere week f 0,50 betaalden, voordat tot het maken van een prothese zou worden overgegaan, moest alleen voor het resterende bedrag nog een modus worden gevonden. Tot nu toe betaalde de M.H.patiënt voor een volledige prothese f 10,- bij, terwijl de protheseprijs zonder korting f 60,- bedroeg.

De gemeente trok per jaar f 12.000,- uit voor het M.H.prothesewerk. Indien de patiënt zelf f 26,- voor een volledige prothese zou gaan betalen kon de gemeente ten opzichte van het resterende bedrag als volgt handelen: de aangevraagde M.H.prothesen konden in de groepen A, B en C worden ingedeeld.

Groep A bestond uit patiënten die zeker een prothese nodig hadden; deze patiënten zouden op korte termijn worden geholpen.

Groep B bestond uit patiënten die waarschijnlijk een prothese nodig hadden; ook deze patiënten werden steeds geholpen.

In groep C waren de patiënten ingedeeld waarvan de aanvraag was afgewezen.

Voor de groepen A en B had de gemeente vermoedelijk niet meer dan f 10.000,- nodig. De f 2000,- zou voor het behandelen van groep C kunnen worden gebruikt.

Toose vroeg of het aantal van 1700 een afgesloten geheel vormde, waarop zowel dr. Feisser als dr. Rijken, directeur van Maatschappelijk Hulpbetoon, antwoordden dat er ieder jaar op een nieuwe groep patiënten moest worden gerekend. Maar volgens dr. Feisser was wachten een goede rem. Hij stelde voor een nieuwe regeling te maken voor de aanvragen van 1 oktober 1933 tot 1 januari 1935 en verder nog niet.

Uit die periode dateerden 800 aanvragen, waarvan vermoedelijk 50% afgefallen was doordat zij het wachten moe waren of een andere behandelbaarheid hadden gevonden. Van

de resterende 400 mensen zouden nog enkelen bezwaar maken tegen de bijbetaling van f 26,-

Op verzoek van Toose werd vastgesteld dat de nieuwe regeling slechts voor één jaar zou gelden en daarna weer opnieuw zou worden bekeken.

Dr. Feisser deelde vervolgens mee dat de incasso door de RTV zelf moest worden uitgevoerd.

Volgens de voorzitter had de heer A. Kros Jr., directeur van een ziekenfonds, op 18 juli beweerd dat binnen korte tijd te verwachten was dat 70.000 werkloze M.H.leden naar de ziekenfondsen zouden overgaan. Dr.Feisser verzekerde dat het overbrengen van het Maatschappelijk Hulpbetoon naar de ziekenfondsen de gemeente f 170.000,- per jaar zou gaan kosten. Ook al zou de gemeenteraad hieraan haar goedkeuring geven dan nog was te verwachten dat Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland deze verhoogde uitgave niet zouden goedkeuren.

Toen Toose vertelde dat de vergadering had besloten de korting te verhogen van 20% naar 25% zei dr. Feisser dat hij, als de RTV haar medewerking wilde verlenen om de achterstallige M.H.protheseaanvragen weg te werken, het denkbaar achtte dat wethouder Van Dijk hiermee akkoord zou gaan, zodat de prijs voor een volledige M.H.prothese op f 45,- zou komen.

Dr. Feisser liet weten dat de gemeente akkoord ging met de voorgestelde korting en de regeling per 1 augustus 1936 kon ingaan. Op verzoek van de RTV had dr. Feisser een enquête gehouden hoeveel M.H.patiënten van de bovengenoemde 800 aanvragen voor een prothesebehandeling in aanmerking wensten te komen. In oktober werd bekend dat dit voor 189 M.H.patiënten van toepassing was.

Met dr. Feisser was overeengekomen dat voor een volledige prothese f 10,- door de gemeente zou worden bijgepast naast de eigen bijdrage van f 26,-. De overige f 9,- zou door het W.S.Burgerfonds worden betaald.

Begin 1937 verzocht dr. Feisser om een aantal patiënten, die vroeger bij een ziekenfonds waren aangesloten en nu tot de C-groep behoorden (omdat zij werkloos waren geworden?) op de overeengekomen voorwaarden te behandelen. Volgens de voorzitter zaten we in het schuitje en moesten we hen helpen. Kranenburg en Van Houte merkten op dat het om een klein aantal patiënten ging. Op verzoek van de RTV berichtte de GGD dat 19 patiënten hiervoor in aanmerking kwamen.

Vervolgens informeerde dr.Feisser bij de voorzitter over de mogelijkheid de achterstallige prothesepatiënten van 1935 op dezelfde wijze te behandelen.

In april 1937 bleek dat van 189 patiënten (van de oorspronkelijke 800 aanvragen) er zich slechts 120 op de klinieken hadden aangemeld. Bovendien was van de hoop dat de betaling van de verschuldigde bedragen vlot zou verlopen niet veel overgebleven. Er zou een jaar of meer verlopen voor deze groep was afbehandeld. De beslommingen die daardoor zouden ontstaan waren tijdrovend en op zichzelf reeds voldoende aanleiding om het experiment te stoppen. Daarnaast stonden de grote financiële consequenties die de RTV zich weer zou moeten getroosten. Met uitzondering van de derde poli waren de financiële resultaten van de klinieken verbeterd. De vreugde hierover werd echter enigszins getemperd door de wetenschap dat Maatschappelijk Hulpbetoon hiertoe zoveel had bijgedragen, terwijl het aantal particuliere kliniekpatiënten was gedaald.

Toch adviseerde het bestuur niet op het verzoek van dr. Feisser in te gaan en zeker niet op de oude voorwaarden, waar de vergadering mee instemde.

In oktober vroeg dr. Feisser de C-groep van 1935 in behandeling te nemen, waarbij de patiënt voor een volledige prothese f 26,- zou betalen en de gemeente f 19,- zou bijpassen. Op voorstel van de voorzitter besloot de vergadering het voorstel gewijzigd over te nemen; de

gemeente zou f 20,- moeten bijbetalen aangezien de extra gulden reeds nodig was voor de omzetbelasting en de kwitantiezegel, zodat het totale bedrag voor een volledige prothese met korting f 46,- werd.

De aandacht zou speciaal worden gevestigd op de omstandigheid dat bij deze gang van zaken de administratie op de RTV-klinieken aanmerkelijk werd verzwaard, zodat het verlengen van de aan de gemeente toegestane korting op het prothesewerk van 25% hier geleidelijk bij in het geding kwam. Een maand later ging dr. Feisser met de bijbetaling van f 20,- akkoord. Tevens zou hij er voor zorgen dat de M.H.patiënten zich op de vastgestelde tijd tussen 9.30 en 10.15 uur voor tandheelkundige behandeling op de poliklinieken zouden aanmelden.

In februari 1938 bleek echter dat praktisch geen M.H.prothese-aanvragen werden toegewezen. De voorzitter deelde mee dat de gemeente hierop was gewezen. Mocht echter blijken dat alleen de C groep overbleef dan zou het nodig zijn de toegestane korting van 25% te verminderen. Wanneer groep A en B niet meer aan bod zouden komen zou dit voor de RTV extra moeilijkheden met zich meebrengen.

In juni verzocht de GGD of de RTV wilde beginnen met de behandeling van de C-groep van 1936. De vergadering ging ermee akkoord dat het bestuur voorlopig op dit verzoek niet zou ingaan.

Het werd nog erger toen de gemeente in haar jaarverslag liet weten dat de levering van kunstgebitten voor de in 1936 afgewezen patiënten (Groep C) in verband met de financiële omstandigheden van de RTV geen voortgang kon hebben!

Nadat het bestuur in een onderhoud met dr. Feisser had gewezen op de bijna onoverkomelijke bezwaren van de huidige regeling voor prothese behandeling van de C-groepen van 1934 en 1935, doordat 60% niet regelmatig hun afbetalingen deed, werd in een brief van 11 november 1938 aan de directeur van de GGD de volgende regeling voorgesteld:

1. het incasso van de wekelijkse betalingen zou van de gemeente uitgaan bijvoorbeeld op de RTV- klinieken
2. hiervoor zou op elke kliniek tweemaal een half uur per week gelegenheid worden gegeven
3. wanneer de helft van het verschuldigde bedrag was betaald kon met de extracties worden begonnen
4. wanneer het bedrag volledig was betaald kreeg de patiënt hiervan een bewijs zodat met de vervaardiging van de prothese kon worden aangevangen.

Met deze regeling zouden meer patiënten voor het door de gemeente beschikbaar gestelde bedrag ad f 5000,- kunnen worden geholpen, terwijl er ook geen nieuwe achterstand behoevende te ontstaan.

In februari 1939 ging de GGD akkoord. De dienst voor M.H. zou een administratieve kracht beschikbaar stellen waardoor alle betalingsmoeilijkheden buiten de administratie van de RTV bleven. Deze kracht moest volgens de GGD worden beschouwd als iemand die haar taak namens de RTV en uitsluitend onder de verantwoordelijkheid van de RTV zou verrichten.

Voor het terugbetalen van door patiënten gestorte bedragen waarvoor geen prothese was geleverd kwam het bestuur met de wethouder van sociale zaken de volgende regeling overeen:

- a. als een patiënt minder dan de helft van het verschuldigde bedrag had voldaan zou 3/4 van het betaalde gedeelte worden terugbetaald
- b. wanneer een patiënt meer dan de helft had voldaan werd 3/4 gedeelte van het meerdere bedrag boven de helft terugbetaald wanneer er een tandheelkundige verrichting had plaats gehad. Wanneer er niets was gedaan dan vond het bepaalde onder sub a toepassing.

Het bestuur is demissionair

Omtrent de geconvoceerde mededelingen over het demissionair-zijn van het bestuur voor de vergadering van 29 september 1936, zei de voorzitter dat het bestuur in twijfel verkeerde over de beraadslagingen en uitslagen van de stemmingen van de 377e en de 379e vergadering.

Wat was er gebeurd?

Op 28 mei deelde het bestuur mee dat zij, conform artikel 6 van het H.R., R. Schürmann wegens samenwerking met een onbevoegde practicus, vooruitlopend op het besluit van de vergadering, voorlopig had geschorst uit het werkend lidmaatschap van de RTV. De voorzitter vervolgde dat het, ter wille van het bestaansrecht van de RTV, noodzakelijk was aan enkele fundamentele inzichten onwankelbaar vast te houden.

Hierover werd in de 377e vergadering breedvoerig gesproken. Tenslotte nam de vergadering met 25 stemmen voor, 2 blanco en 8 stemmen tegen het bestuursvoorstel over.

Twee vergaderingen later werd uitvoerig gediscussieerd over de heer en mevrouw Brugman.

Hoofdzakelijk op medisch advies, betreffende de gezondheid van hun kinderen, hadden zij besloten te verhuizen naar Voorburg. Voor beiden was dit ook een reden te overwegen daar een algemene praktijk te beginnen.

Indien Brugman door zijn vertrek naar Voorburg zijn werk op de derde kliniek zou moeten beëindigen zou hij naar een andere werkring moeten uitzien, aangezien zijn kleine orthodontische praktijk in Rotterdam onvoldoende bestaan opleverde.

Mevrouw Brugman stelde voor haar dit jaar volledig in Rotterdam te laten blijven werken en vervolgens jaarlijks een kliniekbeurt minder. Mocht het haar niet gelukken een particuliere praktijk in Voorburg op te bouwen dan zou zij verder op de oorspronkelijke wijze op de kliniek blijven werken tot de reglementaire tijd was verstreken.

Beiden lieten dit in juni aan het bestuur weten. Enige weken later antwoordde het bestuur hun met het voorstel voor de heer Brugman akkoord te gaan.

Betreffende het voorstel van mevrouw achtte het bestuur het gewenst voor alle werkende leden een uniforme regeling vast te stellen wanneer zij het voornaamste deel van hun praktijk buiten Rotterdam gingen verleggen. Mevrouw Brugman zou gedurende het lopende boekjaar mogen blijven werken en bovendien nog een jaar extra, dus tot 1 mei 1938, mogen aanblijven.

In de 379e vergadering werd bij stemming het voorstel geen beperkende maatregelen voor de leider van de 3e kliniek toe te passen met een overweldigende meerderheid aangenomen. In een contract dat bestond uit 13 artikelen werd de relatie tussen de heer Brugman en de RTV geregeld.

Over het voorstel dat mevrouw Brugman betrof volgde een langdurige discussie. Pool wilde het extra jaar laten vervallen. Verhoeven vond het jammer dat deze kwestie zo nauw aan personen was verbonden.

Het bestuursvoorstel haalde slechts drie stemmen. Het voorstel om voor mevrouw Brugman een uitzondering te maken kreeg dus geen steun. Het voorstel van Pool werd aangenomen met 16 voor en 12 tegenstemmers. Van Rossen stemde blanco. Mevrouw Brugman zou dus tot 1 mei 1937 op de kliniek mogen blijven werken.

Tijdens de volgende vergadering van 29 september deelde Kranenburg mee dat hij aftrad als 1e secretaris. Hoewel hij eerst de bedoeling had gehad zich in januari 1937 niet herkiesbaar te stellen kwam het hem om meerdere redenen gewenst voor, zijn mandaat nu ter beschikking te stellen. Dezelfde motieven, een stevig meningsverschil in de RTV-gelederen, die het huidige bestuur demissionair hadden gemaakt golden ook voor hem. Jappe Alberts werd tot nieuwe

secretaris gekozen.

De voorzitter gaf hierna het woord aan Backer Dirks voor zijn rede: *“Heeft de RTV ook thans nog reden van bestaan?”*.

Hierin vestigde hij de aandacht op het vertrek van Kranenburg dat voor de vereniging veel meer te betekenen had dan het vertrek van een buitengewoon nauwgezet en toegewijd functionaris. Hij voelde dit als een zeer betreurenswaardige gebeurtenis.

Nadat hij een uiteenzetting had gegeven over de geschiedenis van de RTV vervolgde hij o.a.: *“Er wordt in Rotterdam naar gestreefd om voor een zo groot mogelijk aantal van de jonge leden een plaats als werkend lid op één van de klinieken te scheppen. Dat hierbij ook recht en billijkheid jegens ouderen in het oog gehouden dient te worden spreekt vanzelf. Maar het vergemakkelijken van de positie van de jongeren is een factor die de vereniging en haar bestuur steeds bezighoudt. Zo bepaalt artikel 105 van het H.R. zelfs: Indien een werkend lid gedurende de tijd van 12 jaar in een van de poliklinieken werkzaam is geweest zal de T.C. voorstellen zijn plaats door een ander te laten bezetten.*

Indien er ooit in een reglement een bepaling is gemaakt, waaruit een bijzondere geest van offervaardigheid spreekt, dan is het dit artikel. Bovendien tonen vele oudere RTV-leden hun goede wil doordat zij het resterende gedeelte van hun reglementaire twaalf jaren niet vol maken of nooit werkend lid zijn geweest, hoewel zij in deze crisistijd over tijd en gelegenheid hadden beschikt.

Deze bepaling draagt er mijns inziens sterk toe bij om van de RTV niet een gewone vereniging te maken, maar één met een collegiale band.

Doordat de leden elkaar maandelijks ontmoeten heeft de behandeling van de vraagstukken nooit die haast die deze heeft in andere verenigingen, die jaarlijks of halfjaarlijks vergaderen. Ook de zittende voorzitter zal bij zijn voorstellen van verstrekkende aard de stem van de vergadering eerst eens aanhoren. Hoewel hij zal ingrijpen wanneer er iets ter tafel wordt gebracht dat in strijd is met recht en billijkheid of met de RTV-geest, zal hij toch trachten te vermijden dat er een besluit genomen wordt waarvan niet vooraf met zekerheid vaststaat dat het hart van de vergadering het er mee eens is.

Voor mij staat vast dat dit slechts dan onaangetast kan blijven indien er van de zijde van de vergadering een onbeperkt vertrouwen bestaat in de daden van het bestuur.

In 1916 werd er geschud aan een van haar grondvesten: de met zoveel enthousiasme gemeenschappelijk opgerichte kliniek. Thans wordt een van haar andere hoekstenen ondergraven n.l. het onbeperkt vertrouwen in de rechtschapenheid van het bestuur.

Misschien voelen velen van u de voorafgaande gebeurtenissen niet zo ernstig aan. De scheidende secretaris voelt deze wel als zodanig.

Op 7 juli kwam het bestuur met het voorstel om de termijn van aanblijven te bepalen van een werkend lid dat de stad ging verlaten. Het voorstel vond in de vergadering, behalve de stemmen van het bestuur, slechts bij drie leden steun. De uitspraken gaven ten dele te kennen dat men er op aasde de opengevallen plek te bezetten, naar ik wens aan te nemen niet uit eigenbelang, maar ten behoeve van hen die nog zullen komen. Voor zover de houding van de leden niet werd bepaald door de wens koste wat kost de plaats vrij te maken, rest mij nog slechts als conclusie: De vergadering mist het vertrouwen dat het bestuur deze aangelegenheid geheel volgens recht en billijkheid heeft behandeld. Jegens een bestuur dat kort geleden een uitgebreid Reglement voor de klinieken samenstelde en daarmee van deskundigheid en gevoel voor billijkheid blijk gaf, is een dergelijke daad van de zijde van de vergadering in deze vereniging niet op zijn plaats.

Veel ernstiger van karakter is voor mij het verloop van de vergadering van 28 mei. Het royement van een lid stond als bestuursvoorstel op de agenda. Het bestuur was tot deze stap overgegaan naar aanleiding van het feit dat was komen vast te staan dat deze collega een onbevoegde in Den Haag dekte. Indien er nu één taak in handen van het bestuur is gesteld waarop de vergadering volkomen gerust moet kunnen zijn, dan is het de bestuursplicht ervoor te waken dat de belangen van de RTV en van de tandartsenstand niet door een lid van de vereniging worden geschaad.

Een dergelijk bestuursvoorstel diende mijns inziens slechts een formaliteit te zijn die alleen een reglementaire bekrachtiging nodig had. Doch wanneer nog slechts één van de leden op 28 mei zich in het kamp van de tegenstanders had geschaad, zou de vereiste meerderheid van drievierde voor dit voorstel niet eens zijn bereikt. Het zittende bestuur zou verplicht zijn geweest verder op te trekken met een verrader in haar gelederen.

In de RTV waren geen redenen aanwezig om te mokken. Misschien door voorvallen met betrekking tot de ziekenfondsen? De RTV heeft er niets mee te maken dat jongeren misschien met lede ogen aanzien dat een aantal ouderen zich bij deze ziekenfondsen een positie hebben verworven die voor hen onaantastbaar blijkt te zijn.

Hier zit de ondertekenaar van het beruchte contract (uit 1931) dat de hekken voor de toekomst sloot voor hen die zich te Rotterdam zouden vestigen. Hij tekende met tegenzin, maar het moest. Zou aan de voorwaarden niet zijn voldaan dan zou niet alleen voor de toekomstige aanwas van collega's niets zijn bereikt, maar ook voor de toen gevestigden het bestaande contract zijn verbroken. Een paar poliklinieken, onder het beheer van de ziekenfondsen, zouden het instituut van de huistandartsen hebben vervangen.

Wanneer ik de vraag nogmaals herhaal: 'Heeft de RTV ook thans nog reden van bestaan?' dan hoop ik dat deze avond er toe zal bijdragen dat er dusdanige veranderingen op til zijn, dat het in de naaste toekomst belachelijk zal zijn deze vraag opnieuw te stellen.

In 1916 is het Frank gelukt, toen een van de grondvesten van de RTV dreigde te bezwijken, bijtijds hulp te bieden. De leden werden tot nadenken gebracht en de kliniek werd gered.

In 1936 staat het er anders voor. Ik heb gemeend een ernstige fout te ontdekken in de constructie van het RTV-gebouw. Ook ik hoop de leden tot nadenken te brengen.

Een ernstig ziekteproces dreigt de RTV aan te tasten. Mijn therapie zal zijn: het voorschrijven van een nieuwe leefregel. Ik hoop dat de patiënt de ernst van zijn kwaal zal inzien en dat hij zich daarom graag aan de nieuwe leefregel zal aanpassen en dat de behandelwijze spoedig beterschap zal brengen met volledig herstel. Dit dankzij het feit dat tijdig is ingegrepen".

Een motie van vertrouwen in het bestuur werd, door een schriftelijke stemming, met algemene stemmen aangenomen. De voorzitter zei dat de uitslag van de stemming verrassend was en dat het bestuur onder deze omstandigheden bereid was het demissionair-zijn op te heffen en weer in functie te treden.

Er waren 28 werkende leden en 15 gewone leden aanwezig. Hiermee was deze vergadering de drukstbezochte die tot dan toe werd gehouden.

Lezingen

In 1936 werden lezingen gehouden door:

1. Verhoeven over "Het afdrukken voor de volledige prothese"
2. Lector J.W.A. Tjebbes over "Moeilijkheden bij het extraheren"
3. Arnolds over "Evipannatrium-narcosen".

In dit jaar werd door Pool verzocht voortaan in de jaarverslagen niet meer de benaming “kosteloze patiënt” te gebruiken. Door de voorzitter werd dit toegezegd.

De leden werd gevraagd kandidaten voor de zwarte lijst in te dienen voor 1 januari.

De abonnementen van de RTV

In 1937 waren de instellingen die een abonnement voor behandeling in de RTV-poliklinieken hadden:

1. de Doofstommen-inrichting in de Ammanstraat
2. het Kinderhuis in de Van Speykstraat
3. het Laurentius-jongensgesticht aan de Oude Binnenweg
4. het Weeshuis van de Gereformeerde Kerk aan de Schiekade
5. het Hervormde Burger Weeshuis te Delfshaven
6. het Weeshuis van de Evangelische Lutherse Gemeente
7. het Kleuterhuis en de Kinderbewaarplaatsen van de Vereniging tot Instandhouding van Kleine Kinderbewaarplaatsen.

In maart 1938 was er een verzoek voor een groepsabonnement van het Gereformeerd Burgerweeshuis aan de Goudse Wagenstraat ontvangen. Het betrof ongeveer 60 kinderen die tot dan toe in de praktijk van mevrouw Backer Dirks waren behandeld. Overeengekomen werd de kinderen tweemaal per jaar op de kliniek door haar te laten behandelen voor f 125,- per jaar.

Met dit voorstel ging zowel de vergadering als de directie van het weeshuis akkoord.

Wanneer het aantal kinderen van een groepsabonnement verminderde had men recht op een lager tarief. Deze bepaling werd soms verkeerd begrepen. Nieuwe kinderen moesten echter eerst op kosten van de inrichting worden gesaneerd vóór ook zij onder het abonnement vielen. De kinderen moesten daarvoor worden geïnspecteerd waarna opgave werd gedaan wat er moest gebeuren.

In de praktijk kwam het echter zelden voor dat een extra declaratie nodig was.

De statutenwijziging

In oktober 1936 stelde Kranenburg voor in de volgende vergadering een commissie ad hoc te benoemen ter herziening van de reglementen van de RTV.

De Statuten, het Huishoudelijk Reglement en het Reglement voor de Poliklinieken werden gewijzigd en uitgebreid, terwijl het Reglement voor de STV en de Nazorg aan het H.R. werden toegevoegd.

Een van de uitbreidingen was dat gewone leden, die voor het lidmaatschap hadden bedankt en in Rotterdam geen tandheelkundige praktijk meer uitoefenden, met meerderheid van stemmen door de vergadering benoemd konden worden tot “buitenleden”.

Bij de wijziging van het H.R. kwam de oudste commissie van de RTV te vervallen: de Propagandacommissie, haar taak werd voortaan aan het Ivoeren Kruis overgelaten.

In november 1937 werd deze commissie weer ontbonden en konden de nieuwe reglementen gedrukt worden. De koninklijke goedkeuring op de gewijzigde statuten werd op 9 december 1937 ontvangen.

Het Sophia-kinderziekenhuis

De voorzitter deelde in 1937 mee dat men in het nieuwe ziekenhuis aan de Gordelweg ook een tandarts aan de polikliniek verbonden wilde zien. Aangezien tandheelkunde voor de directie een onbekend terrein was had men zich tot de RTV gewend. Nu de gelegenheid zich voordeed in een centrum als het Kinderziekenhuis eventueel een polikliniek te beginnen, werden daarover oriënterende gesprekken gevoerd. Tijdens een bezoek bleek echter dat met elk specialisme rekening was gehouden behalve met de tandheelkunde.

De vergadering ging ermee akkoord dat er besprekingen over het oprichten van een 5e kliniek werden gevoerd. De voorzitter liet nog weten dat de polikliniek geheel van het ziekenhuis was gescheiden en vervolgens dat, indien uitsluitend aan het behandelen van kinderen werd gedacht, er geen reden was voor exploitatie door de RTV.

Enige tijd later was door dr. Moll van Charante, voorzitter van het bestuur, aan de secretaris medegedeeld dat besloten was uitsluitend tot de behandeling van kinderen over te gaan en informeerde hij of de RTV een kliniek met deze opzet voorstond. De voorzitter wees op het verheugend verschijnsel dat men de tandheelkunde als een niet te missen factor was gaan beschouwen. Van de zijde van de tandartsen was veel sympathie voor dit streven en de vereniging moest ook bereid gevonden worden zo veel als mogelijk hieraan mee te werken. De RTV kon echter niet zo ver gaan een tekort op de exploitatie te dragen.

Het Preventorium St.Jozef

De R.K. Vereniging tot Uitzending van zwakke en tuberculeuze patiënten "St.Jozef" zond kinderen naar een inrichting in Hoek van Holland. Zij had bij de RTV hulp gezocht voor tandheelkundige verzorging van 46 kinderen. De voorzitter en de secretaris waren in Hoek van Holland een kijkje gaan nemen. De kinderen werden daar gemiddeld drie maanden verpleegd waardoor een regelmatige verzorging dus niet haalbaar was. Voordat de kinderen naar het Preventorium gingen waren zij bij de longarts dr.J.H. Wagener geweest voor bestraling in de kliniek van de Vereniging ter Bestrijding van de TBC. Het grootste gedeelte van hen kwam uit armlastige gezinnen waardoor Maatschappelijk Hulpbetoon eventueel voor de financiering zou moeten zorgen.

De vergadering machtigde het bestuur voorlopige maatregelen te nemen. Bijvoorbeeld om de monden te controleren op de kliniek van de longarts dr.Wagener.

Orth herinnerde eraan dat collega Langeveld zitdagen in Hoek van Holland hield. De voorzitter twijfelde er evenwel aan of, wanneer de kinderen daar zouden worden behandeld, Langeveld deze post zou ambiëren.

Van Dulken, Ekker en Van de Mey de Bie hadden ieder op een ochtend de kinderen tijdens een consultatie-spreekuur van dr. Wagener nagezien en mede uit het onderzoek in Hoek van Holland was reeds gebleken dat de tandheelkundige verzorging uiterst moeilijk was.

Met deze achtergrond schreef de RTV in juli 1938 aan St.Jozef "dat wij tot onze oprechte spijt U thans moeten berichten dat deze zaak zal moeten blijven rusten".

De rechtspraak

Van de reglementsc commissie was het verzoek gekomen om besprekingen te houden over rechtspraak in de RTV.

Tijdens de vergadering in oktober 1937 bleek dat het bestuur de rechtspraak niet wilde wijzigen en alleen van de bestaande mogelijkheid tot roeyement gebruik wilde maken. Men was lid of geen lid en voor het opleggen van een straf voor oneerbare handelingen of overtredingen was in de RTV geen noodzaak aanwezig. Hiermee ging de vergadering akkoord.

Oproepen voor een halfjaarlijkse controle

Enkele collega's o.a. Pool en Arnolds verstuurd op verzoek van de patiënt een herinnering dat de laatste controle van het gebit weer zes maanden geleden was. Backer Dirks vroeg hoe de Codex voor Beroepsethiek daarover oordeelde. Het bestuur zou zich erover beraden en deelde in de volgende vergadering mee dat het afwijzend stond tegenover het algemeen invoeren van dit systeem. Volgens Pool kon dit alleen de tandheelkundige opvoeding van de patiënt ten goede komen.

Backer Dirks meende dat het initiatief niet van de tandarts mocht uitgaan. Hij had navraag gedaan bij de Codexcommissie van de Maatschappij, die tegen het systeem echter geen bezwaar had.

In de vergadering in november vond de voorzitter na een langdurige discussie de tijd er nog niet rijp voor. Hij vestigde er de aandacht op dat de patiënt er alleen mondeling na afloop van een behandeling opmerkzaam op kon worden gemaakt dat een onderzoek van het gebit na een half jaar nodig was. Verder kon het bestuur niet gaan.

Nadat het bestuursvoorstel met 18 stemmen voor en 10 tegen was aangenomen, bleef Pool met een stapel niet te gebruiken kaarten zitten. Overigens niet zo lang want de Commissie voor Beroepsethiek van de Maatschappij was het niet eens met de zienswijze van de RTV. De vergadering ging in april 1939 akkoord dat het aan de leden werd overgelaten wel of geen herinneringen aan patiënten te sturen.

Het bouwen van een "Grote Centrale voor de Volksgezondheid" aan de Baan

In 1935 had Backer Dirks al van dr. Feisser gehoord dat zo'n gebouw er zou komen. Alles wat medisch georiënteerd was kwam daar onder één dak. Er was dus ook aan een tandartsenkamer gedacht. De bouwkosten waren geraamd op f 600.000,-, waarvan f 200.000,- voor rekening van de stichting "Bevordering der Volkskracht" en f 400.000,- voor het Nationale Werkfonds.

In de zomer van 1937 werden Toose en Backer Dirks door dr. Feisser voor een gesprek uitgenodigd.

Zij vernamen toen dat er in het toekomstige gebouw lokalen aanwezig waren waarvan tandheelkundige verenigingen met een sociale taak zoals de RTV en "Het Ivoren Kruis" (dit jaar was de nieuwe naam aangenomen), gebruik konden maken. Voor vergaderingen was een artsenzaal aanwezig. Tegen een vaste huur konden kleinere ruimten worden betrokken.

Op de vraag van de GGD of de vereniging akkoord ging met de voor haar bestemde ruimten werd positief gereageerd.

In mei 1938 werd de huur door de GGD vastgesteld op f 200,- per jaar. Aan de RTV zou deze huur gedeeltelijk worden terugbetaald: f 30,- door de Studieclub, f 30,- door Het Ivoren Kruis en f 50,- door de afdeling R&O.

De kamers 301 t/m 304 zouden in samenwerking met Het Ivoren Kruis worden ingericht, maar door de situatie in 1940 werd dit aanmerkelijk vertraagd.

Het afsluiten van een contract met de politie

In een bespreking op verzoek van de hoofdcommissaris van politie mr. Einthoven met de voorzitter en de secretaris over de uitbreiding van het aantal politietandartsen, werd vernomen dat voor een prothese f 60,- werd betaald. De overige behandelingen werden gehonoreerd door betaling van een vast bedrag per ingeschreven lid van het Politiefonds. Dit omvatte extractie, pijn wegnemen en het leggen van eenvoudige vullingen. De vergadering machtigde het bestuur de beraadslagingen voort te zetten.

In oktober 1937 werd aan de hoofdcommissaris het volgende voorgelegd:

1. de behandeling geschiedde op rationele grondslag tegen een premie van f 1,19 per jaar per ingeschreven lid. Prothesen zouden apart worden verrekend
2. niet-poliklinisch werk zou gehonoreerd worden volgens het RTV-tarief
3. gezinsleden vielen buiten de overeenkomst. Voor het lagere personeel zouden speciaal voor hen bestemde spreekuren worden vastgesteld
4. de RTV schreef de sollicitatie uit en de hoofdcommissaris zou de politietandartsen benoemen met voorkennis van het RTV-bestuur
4. de tandartsen zouden uitvoerig aantekening houden van alle verrichtingen
5. de overeenkomst gold voorlopig voor een jaar en zou 1 januari 1938 ingaan

In een schrijven van 7 december 1937 liet de hoofdcommissaris weten dat hij met het voorstel akkoord ging. Hij voegde eraan toe dat 19 collega's hadden gesolliciteerd.

Er werden drie RTV-leden als politie-tandarts benoemd waaronder Pater en Poppinga; Arnolds en J.C.Harcksen werkten reeds als politie-tandarts. De behandeling zou in de privé praktijk plaatsvinden en de politiemann zou vooraf zelf bepalen bij welke politie-tandarts hij zich zou laten inschrijven.

Door ziekte van Pater werd later Themann in zijn plaats benoemd.

De notulen worden in het vervolg getypt

De notulen van de 391e vergadering op 28 september 1937 zijn nog met de hand geschreven. Vanaf oktober zijn de notulen getypt. De administratrice van de RTV-poliklinieken Mej. Lagerwerf had in de 394e vergadering een verslag gemaakt toen Dr.L.E. den Doorn de Jong, bacterioloog in Rotterdam een lezing hield over "Desinfectie". Aangezien dit een geweldige verlichting voor de secretaris betekende werd besloten dat de administratrice voortaan op iedere RTV-vergadering zou notuleren. Omdat zij volledig met de financiële aangelegenheden van de klinieken op de hoogte was zou het volgens de voorzitter zelden voorkomen dat haar aanwezigheid op de RTV-vergaderingen een bezwaar zou zijn. Op verzoek van de vergadering deed de voorzitter de toezegging dat in uitzonderingsgevallen Mej. Lagerwerf de vergadering slechts ten dele zou meemaken. Voor haar bijdrage zou zij f 15,- per maand extra krijgen.

Opnieuw een royement

In oktober 1938 werd de vergadering de principiële vraag voorgelegd of een RTV-lid eigenmachtig een afzonderlijk tarief mocht aankondigen. G. van Duyn had hierover met Van de Mey de Bie gesproken die het hem ten zeerste had afgeraden.

Hoewel alleen J. Harmsma een advertentie in een van de wijkbladen had geplaatst ging dit evenzeer Van Duyn aan. Eerst hadden drie collega's met hen gesproken en daarna had het bestuur met hen een onderhoud om hen te attenderen op het verkeerde van hun handelwijze en de aandacht erop te vestigen dat dit onvereenigbaar was met het lidmaatschap van de RTV. Wanneer men afwijkende meningen had over wat was vastgesteld kon men niet naar eigen-dunk handelen, maar moest men kiezen voor de legale weg door zijn opvattingen in de vergadering kenbaar te maken.

Tijdens de vergadering zei Harmsma dat er RTV-leden op ziekenfondsklinieken werkten waar wel aparte tarieven werden gehanteerd. De voorzitter memoreerde dat dit indertijd een punt van bespreking had uitgemaakt en dat de vergadering toen besloten had dit, in dit speciale geval, toe te staan. Die regeling was op correcte wijze tot stand gekomen.

De vergadering ging ermee akkoord dat Harmsma de gelegenheid kreeg de advertentie te herroepen.

Ondanks dat een ingezonden schrijven van Harmsma een punt van bespreking had uitgemaakt, werd deze collega met algemene stemmen in november 1938 geroyeerd. Hij was nog geen jaar lid. En het duurde vijftien jaar voordat hij weer als lid zou worden geïnstalleerd.

Het vervolg van deze kwestie was dat Poppinga en Van Rossen aan de T.C. voorstelden collega Van Duyn, die de geestelijke raadsman van Harmsma was geweest, voorlopig niet tot werkend lid te benoemen.

Van Rossen wilde Van Duyn op ethische gronden royeren. De voorzitter antwoordde hierop hem te zullen uitnodigen op de bestuursvergadering. In deze bespreking weigerde Van Duyn zijn standpunt hierover mee te delen, terwijl hij de vergadering het recht ontzegde hiernaar te informeren. Pool vond dat de vergadering wel degelijk het recht had de beweegredenen van Van Duyn te horen. Son meende dat de leden elkaar moesten kunnen vertrouwen.

Van Duyn zou worden medegedeeld dat de vergadering bij haar mening bleef dat hij zijn standpunt moest uitleggen. Zover is het echter niet gekomen want zowel mevrouw als de heer Van Duyn zegden in januari 1939 hun lidmaatschap op.

Wetenswaardigheden in deze periode waren:

1. dat niet minder dan 77 van de 91 in Rotterdam gevestigde collega's, volgens het 38e jaarverslag, lid waren van de RTV.
2. dat in oktober 1937 Brugman het orthodontisch spreekuur ter beschikking stelde. Mej. Schippers vroeg toen of het orthodontisch spreekuur niet naar de woensdagmiddag kon worden verplaatst. Pater zou de taak van Brugman overnemen. Vanaf 1 juni 1938 werd op de 2e polikliniek op de woensdagmiddag van 15.30 tot 16.30 uur het orthodontisch spreekuur gehouden.

Omdat Pater ziek werd was zijn benoeming slechts van korte duur. Aangezien niemand zich had aangemeld dit spreekuur te gaan doen wilde Pool, die al eerder toestemming had zijn

NATUURLIJK HEBBEN WE WEL HEEL ERG OPGEZIEN
TEGEN EEN „HULDIGING“ TER GELEGENHEID
VAN ONS 25-JARIG TANDARTS-JUBILEUM.

MAAR WE HEBBEN ZÓÓ VELE BEWIJZEN VAN
SYMPATHIE EN VAN VRIENDSCHAP MOGEN
ONDERVINDEN EN ZÓÓ VEEL WOORDEN VAN
WAARDEERING GEHOORD.

DAT WE EEN HEERLIJKEN DAG HEBBEN BELEefd,
WAARVOOR WE ALLEN, DIE HIERTOE HEBBEN MEDE
GEWERKT, ONZEN HARTELIJKEN DANK BETUIGEN

Atb. 52. 25-jarig jubileum van de heer en mevrouw Backer Dirks

eigen kliniekpatiënten orthodontisch te behandelen, aan de moeilijkheden tegemoetkomen door voorlopig in januari 1939 het spreekuur over te nemen.

Twee maanden later benoemde de vergadering Smits om dit spreekuur te houden.

3. dat de vergadering ermee akkoord ging dat op de linker Maasoever een nieuwe kliniek werd opgericht. Voor deze kliniek had men het pand Pleinweg 97 op het oog. Voor de inrichting dacht men met f 3500,- uit te komen.

Tegelijkertijd was men bezig met het zoeken naar kliniekruidte in de wijk Bergpolder.

Tevens had men plannen de vierde polikliniek te verplaatsen naar het Mathenesserplein omdat men daarmee een veel groter stadsdeel bereikte dan op de huidige plaats.

4. dat in 1938 een nieuwe lening werd aangegaan van f 6000,- tegen 3 1/2% rente om de bestaande lening op het pand Aert van Nesstraat af te lossen. De bestaande lening was f 7000,- tegen 5%.
5. dat door de Rotterdamsche Commissie tot verbetering van de Verblijfsvoorwaarden van de Zeelieden in de Haven, waarvan Jappe Alberts als afgevaardigde van de RTV deel uitmaakte, werd verzocht zo nodig gratis eerste hulp te verlenen aan gestrande zeelieden. De voorzitter meende een beroep te moeten doen op de werkende leden, echter met de beperkende bepaling dat slechts die zeelieden hiervoor in aanmerking kwamen die voor deze behandeling een schriftelijke verwijzing hadden van de GGD of het Havenziekenhuis. De vergadering ging in juni 1938 tot wederopzegging akkoord de kosten op zich te nemen voor het verstrekken van tandheelkundige eerste hulp op de poliklinieken van de RTV.
6. dat Kranenburg in september 1938 de functie van voorzitter van Toose overnam.
7. dat door G.F.M. Schutte, tandarts te Bloemendaal, een lachgasapparaat volgens dr. Minnitt in Nederland was geïntroduceerd. Dr. Putto, inspecteur voor de Volksgezondheid in Zuid-Holland, had tegen het gebruik van dit apparaat bezwaar. Door de RTV werd hem in februari 1938 verzocht te wachten met het opmaken van een proces-verbaal tegen Pool, die met dit apparaat werkte, tot de uitslag bekend was van het proefproces dat Schutte aanhangig had gemaakt ter verkrijging van jurisprudentie over het gebruik van lachgas door tandartsen. Vóór deze beslissing zou het apparaat in Rotterdam niet worden gebruikt.
8. dat in 1938 in enkele vergaderingen langdurig gesproken werd over het tarief. Voor een amalgaam- of silicaatvulling werd soms f 4,- dan weer f 5,- berekend. Volgens Kranenburg berekende meer dan 75% van de collega's f 4,-. Van Rossen, Henry, Pool en Vismans lieten weten daar niet bij te horen. De voorzitter achtte het noodzakelijk dat wanneer overwegend f 4,- werd berekend dit ook op de tarieflijst moest staan.
Over de vullingen in het melkgebit deelde Coebergh mee dat in Amerika veel aan kleuter-tandverzorging werd gedaan waarbij het tarief 50% hoger was dan het normale. De uitslag van de stemming over de vullingen bij kleuters was 15 voor en 13 tegen, zodat de vergadering had aangenomen dat voor de conserverende behandeling van het melkgebit met plastisch materiaal f 3,- per vulling gerekend mocht worden.
De voorzitter zei dat hij geen onrust wilde zaaien, maar wanneer er van de vijf prothesepatiënten vier niet tot behandeling overgingen, omdat zij, zoals werd opgemerkt, f 100,- voor een volledige prothese te duur vonden, kon hij het niet anders zien dan dat het tarief te hoog was.
9. dat de Polikliniekcommissie (P.C.) uit vier leden zou bestaan. De voorzitter en secretaris van de T.C. zaten q.q. in deze commissie. De P.C. kreeg een uitgebreid mandaat:
 - a. zij behandelde en regelde alle personeelsaangelegenheden, behalve van de administratrice en de boekhouder
 - b. voor iedere kliniek afzonderlijk hield zij een sollicitatielijst bij

- c. zij zag toe op de door de T.C. per kwartaal toegezonden opgave van de afwijkingen in de spreekuren
- d. zij zou het rapport, bedoeld in art. 75 van het H.R., van de T.C. uitwerken en afwikkelen, waar nodig na overleg met de F.C.

afb. 53. Kliniek aan het Mathenesserplein 24

Er werden twee klinieken geopend

Op 28 februari 1939 werd de vijfde RTV-kliniek aan de Pleinweg 97 en op 24 juni de zesde kliniek aan de Schieweg 159 geopend. De tandartsen waren in tegenstelling tot de andere klinieken voor drie jaren benoemd. Men vond het niet gewenst dat de bezetting van de spreekuren zo veelvuldig rouleerde en hoopte op een grotere continuïteit. De indeling voor de werkende leden op poli VI was zodanig dat iedere collega een vaste ochtend of avond had. Het was echter moeilijk deze spreekuren in te delen aangezien verschillende collega's rekening moesten houden met de eerder door hen vastgestelde ziekenfondsspreekuren.

Voorafgaande aan de opening van de kliniek aan de Schieweg kon men het nieuwe onderkomen van de vierde kliniek aan het Mathenesserplein 24 bezichtigen. Er was daar al vanaf 2 mei gewerkt.

Afb. 54. Kliniek aan de Pleinweg 97

Hoewel de voorzitter in maart nog gezegd had dat door de oprichting van nieuwe klinieken en de verhuizing van een andere kliniek er nog maar weinig geld in kas was om de eerste polikliniek te moderniseren, waren onder leiding van Unger en Orth in de zomer verbeteringen aangebracht en maakte de eerste polikliniek weer een keurige indruk.

Over de tweede kliniek merkte Van Eck op dat deze zeer ongezellig was en dat de wachtkamer hem aan een gevangenis deed denken, terwijl de serre vol stond met pakkisten.

De voorzitter liet weten dat het de aandacht van het bestuur had. Er moest echter rekening mee worden gehouden dat het niet zeker was of de RTV na afloop van het huurcontract in dat pand zou blijven. Dit in verband met de nieuwe vergaderruimte die de vereniging aan de Baan zou krijgen. Enkele maanden later adviseerde de T.C. aan de tweede polikliniek geen geld meer te spenderen.

Enkele collega's werden gemobiliseerd

In mei 1939 bleek dat enkele werkende leden zouden worden gemobiliseerd. Het bestuur stelde voor dat hun spreekuren op de klinieken vier weken gratis zouden worden waargenomen en daarna tegen een vergoeding van f 5,- per spreekuur. De meerdere opbrengst was voor de gemobiliseerde. Bakker meende dat die periode tot drie maanden moest worden uitgebreid maar de voorzitter vond dat een maand al veel goede wil van de waarnemers vereiste. Aan de gemobiliseerde collega's o.a. J.L.F. van der Grijp, Pool, J. Jonker, B.W.F. Dagevos, Van Dulken en Poppinga werd verzocht op hun verlofdagen zo veel mogelijk zelf hun spreekuren waar te

Afb. 55. Kliniek aan de Schieweg 159

nemen. Smits was aangesteld als garnizoens-tandarts.

De RTV had een brief gestuurd naar de militaire instanties waarin zij ervoor pleitte Jonker, die de rang van korporaal had, ook als garnizoens-tandarts aan te stellen. Maar de vereniging werd meegedeeld dat militairen beneden de rang van luitenant niet in aanmerking kwamen voor deze functie.

In de plaats van Van Dulken, die sinds augustus gemobiliseerd was, werd Van der Kleyn aangewezen als waarnemend tweede secretaris.

In december vond men het nodig met een definitieve regeling te komen, omdat de continuïteit in de spreekuren verloren was gegaan. De vergadering ging er mee akkoord dat voorlopig tot 1 mei 1940 vaste deelnemers werden benoemd om de spreekuren van de gemobiliseerde werkende leden over te nemen. Hen werd hiervoor door het W.S.Burgerfonds een honorarium van f 45,- per week betaald. De waar te nemen spreekuren waren:

vier voor Van der Grijp en Jonker, twee voor Poppinga en voor Pool en Ekker ieder één.

Ook werd aangenomen dat wanneer een gemobiliseerde terugkwam het laatst benoemde werkende lid automatisch terugging naar de sollicitatielijst.

Artikel 105 van het Huishoudelijk Reglement

Wat veel stof deed opwaaien was het artikel in het H.R. dat zij die twaalf jaren hadden geprofiteerd van een spreekuur op een kliniek plaats moesten maken voor anderen. Het hoofdargument was destijds dat men in twaalf jaar zijn praktijk dusdanig kon hebben opge-

bouwd dat de inkomsten van de poliklinieken niet meer noodzakelijk waren voor levensonderhoud. De jonge collega's werden dus in de eerste jaren gesteund.

In 1939 ging dit echter niet meer op; velen konden de ruggensteun van de kliniek niet missen. Dat alle leden evenveel rechten moesten hebben werd als tegenargument gebruikt.

J.D. Wielenga meende dat er wel op andere wijze, zoals dubbele bezetting enz., in was te voorzien dat ouderen niet gedwongen werden op te stappen. Hij vreesde ook dat handhaving van het artikel een reden kon zijn dat vele pas afgestudeerden zich in Rotterdam zouden willen vestigen.

Volgens Pool was de toestand sinds het van kracht zijn van het artikel geheel gewijzigd.

Verhoeven was er nooit voor geweest omdat hij vond dat men niemand kon dwingen op te stappen. Met de grondgedachte van het artikel was hij het eens maar ieder moest voor zichzelf uit kunnen maken of hij plaats wilde maken voor een ander.

De voorzitter bracht in herinnering dat het bewuste artikel in 1931 was ontstaan tegelijk met de invoering van de storting van 2% van de opbrengst van de klinieken in de centrale kas. Hierdoor was de RTV in staat het aantal klinieken tot zes uit te breiden wat veel arbeidsplaatsen had opgeleverd.

Bij het intrekken van het artikel, zei de voorzitter, maakte men de vestigingsmogelijkheid zeer klein. De toepassing van het artikel was ook niet zo dat iemand na twaalf jaar onherroepelijk werd weggestuurd. Bovendien waren er nog twee vertrouwensmannen die rustig konden bezien of een werkend lid de kliniek wel of niet kon missen. Tenslotte wees hij de vergadering er op dat deze clause juist een grote bescherming bood aan de werkende leden.

In de volgende vergadering zei het bestuur dat het steeds meer tot de overtuiging was gekomen dat het voor allen die hierbij betrokken waren een achteruitgang zou betekenen als het artikel zou verdwijnen. Van Eck vond het artikel in strijd met de vrije tandartskeuze. Vismans was tegen omdat het artikel niet meer aan de bedoeling beantwoordde.

De vergadering ging ermee akkoord dat op voorstel van het bestuur een commissie werd benoemd die voor het artikel een nieuwe redactie zou vaststellen.

Na de zomer kwam de commissie met de nieuwe tekst, maar het zou tot februari 1940 duren voor deze definitief was:

“Indien een werkend lid gedurende de tijd van twaalf jaar op een of meerdere poliklinieken werkzaam is, zal de T.C. voorstellen zijn plaats door een ander te doen bezetten. Een commissie bestaande uit de voorzitters van de T.C. en de F.C. en een derde lid, aan te wijzen door het bestuur, zal in uitzonderingsgevallen beslissen. De uitspraak van de commissie zal bindend zijn. Zij zal zich bij haar besluit laten leiden door motieven van continuïteit in de werkzaamheden van de klinieken, het ontbreken van benoembare sollicitanten en de materiële belangen van het betrokken werkend lid. Indien het einde van het twaalfjarig werkend lidmaatschap niet op 1 mei valt zal het betreffende lid het lopende jaar uitwerken”.

In het volgende hoofdstuk worden de grote gevolgen beschreven die zowel de ramp, die Rotterdam in 1940 overkwam, als het Ziekenfondsbesluit voor de tandheelkunde in deze stad hadden.

9.

DE OORLOGSJAREN.

In januari 1940 ging een E.H.B.O-cursus van start die twee maanden duurde. Het ging niet zo zeer om het behalen van een diploma als wel om de bevoegdheid bij eventuele ongelukken op straat in te grijpen. De cursus werd gegeven door de reeds gepensioneerde dr. Van Herwerden in de polikliniek aan de Boezemsingel.

Ook werden door verschillende leden cursussen gevolgd over kaakfracturen om bij oorlogsgeweld de chirurgen op het terrein van de tandheelkunde te kunnen assisteren.

Backer Dirks had voor de behandeling van kaakfracturen van de burgerbevolking in oorlogstijd aan de GGD hulp aangeboden, hetgeen door dr. Feisser werd aanvaard. Hiervoor werden door het W.S. Burgerfonds in april drie koffers met het volledige instrumentarium voor deze behandeling aangeschaft. Het Rode Kruis had hetzelfde gedaan voor de militairen.

Door de oorlogsomstandigheden in Europa waren Son en Van der Kleyn aangewezen zich van de distributie van materialen op de hoogte te stellen. De voorzitter verzocht hen de aanwezige voorraden op de klinieken te inventariseren.

Een vergadering later deelde Son mee dat de medewerking van het distributiekantoor in Rotterdam niet groot was, aangezien de hoeveelheden die de tandartsen nodig hadden te gering waren. De voorzitter wees er met nadruk op dat wanneer de RTV nu niet bij de distributieregeling werd betrokken de vereniging ook in de toekomst geen rechten meer kon doen gelden.

Toen Son het distributiekantoor in Den Haag bezocht werd hem ook daar te kennen gegeven dat de hoeveelheden die de vereniging wenste te klein waren; men zou zien wat er aan gedaan kon worden.

De RTV-Nazorgkaart

Op 4 april was met dr. Feisser van de GGD over de STV gesproken. Deze zou pas dan effectief zijn wanneer zij werd vervolgd door de Nazorg, die verstrekt werd van het 12e tot het 16e jaar. Percentsgewijs was de deelneming zeer gering; dit jaar waren er twee patiënten bijgekomen. Het lag daarom in de bedoeling overleg te plegen met de ziekenfondsen. Feisser vond deze hulp belangrijker dan het vervaardigen van M.H.-prothesen. Het was echter volslagen onmogelijk een bedrag, hoe klein ook, op de gemeentebegroting geplaatst te krijgen voor een post die al niet vele jaren op de begroting stond.

Feisser stelde voor dat de RTV voortaan aan alle kinderen, die schooltandverzorging hadden

genoten en de lagere school verlieten een RTV-Nazorgkaart zou geven, waarop naast hun naam en adres werd aangegeven waar en wanneer zij werden verwacht voor Nazorg. De behandelende tandarts zou deze kaart aftekenen en gelijktijdig de datum invullen waarop het kind na een half jaar werd terugverwacht. Aangezien diverse kinderen een werkloze vader hadden zou aan hen op vertoon van de RTV-Nazorgkaart een maandkaart worden uitgereikt. Tevens kregen die kinderen een maandkaart die een of meerdere keren zelf voor Nazorg hadden betaald maar dit door de werkloosheid niet meer konden opbrengen.

Feisser vermoedde dat het aantal maandkaarten niet groot zou zijn.

Gelijktijdig deed Feisser de suggestie door de RTV in Rotterdam een enquête te laten houden onder de kinderen die de Lagere School hadden verlaten. Het onderzoek zou zich moeten uitstrekken over de jaren 1934 tot 1939. Het zou om ongeveer 1000 kinderen gaan. Deze Nazorg-enquête was bedoeld om het verschil te zien tussen kinderen die wel en niet tandheelkundige verzorging op school hadden genoten. De gemeente in het algemeen en de GGD in het bijzonder zouden graag alle hulp verlenen, bijvoorbeeld met het aanschrijven van de daarvoor in aanmerking komende kinderen.

De RTV nam de suggestie over en de vergadering betuigde haar instemming. Er werd een commissie benoemd die zich met deze problematiek zou bezighouden.

De schooltandverzorging

De STV mocht voor 1940 van 'Volkskracht' weer rekenen op een bijdrage van f 2500,-.

Het was ook verheugend dat scholen waar nog geen STV was hierom hadden gevraagd. Het was de bedoeling eind mei bijeenkomsten te houden over de invoering van de STV in het noordelijk stadsdeel (20 scholen) en op de linker Maasoever voor zover daar nog geen schooltandverzorging bestond. De STV zou dan met bijna 50 Lagere Scholen zijn uitgebreid wat betekende dat de invoering van de STV in bijna geheel Rotterdam werkelijkheid zou worden.

Deze uitbreiding was echter niet mogelijk zowel door de tijdsomstandigheden als door financiële problemen van de bestaande STV.

Omdat het niet zeker was of in het vervolg weer op een bijdrage van 'Volkskracht' kon worden gerekend, werd in juli een verzoek om subsidie gericht aan de secretaris van de Centrale Raad voor Sociale Tandheelkunde in Den Haag. In 1941 ontving de RTV het bericht dat het Prophylaxe Fonds besloten had de STV te subsidiëren met een bedrag van f 2500,-, zodat Backer Dirks in april kon mededelen dat de linker Maasoever geheel van STV kon worden voorzien.

De behandeling van de kinderen in Rotterdam-Zuid vond plaats in de scholen, terwijl Van Dulken in Rotterdam-West de kinderen onder geleide naar de 4e polikliniek liet komen.

In een vergadering van de commissie voor STV in november 1940 vroeg Van Dulken of de korting op de salarissen van de schooltandartsen, wanneer de aangevraagde subsidies werden toegestaan, kon worden opgeheven. Kranenburg antwoordde hierop dat naar een sluitende begroting werd gestreefd waarbij de salarissen in overeenstemming met de richtlijnen van de Maatschappij zouden zijn. Backer Dirks voegde hieraan nog toe dat de korting als een tijdelijke maatregel moest worden gezien. Tijdens dezelfde vergadering gaf Henry het bestuur van de RTV in overweging bij de gemeente op algehele invoering van de STV aan te dringen. Voorlopig zou het W.S.Burgerfonds de extra kosten van de STV betalen.

Na het bombardement werd besloten aan B&W een subsidie van f 2500,- te vragen voor de instandhouding van de STV, waarbij op de volgende punten werd gewezen:

1. de desorganisatie van de verschillende scholen door de ramp
2. het onbekend zijn van de adressen van de kinderen, als gevolg van verhuizingen na de grote brand, waardoor de incasso's voor een groot deel onmogelijk waren
3. omdat de RTV geen enkel kind van de STV wilde uitsluiten werden er geen contributies gevraagd voor kinderen waarvan de ouders niet in staat waren financieel bij te dragen.

Over deze aanvraag had op 6 februari 1941 een bespreking plaats met de directeur van de GGD. Tijdens dit onderhoud kwamen een aantal punten ter sprake:

1. op scholen waar de STV was ingevoerd nam slechts 60% van de leerlingen deel
2. het feit dat 40% niet deelnam had als oorzaak onverschilligheid van de ouders ten opzichte van de STV. Zij waren niet ontevreden over de STV maar waren noch door het houden van vergaderingen noch door circulaire te bereiken
3. het deelnemen van slechts 60% van de kinderen werkte in veel opzichten belemmerend en oneconomisch voor de STV. Dit in verband met het uitzoeken van de deelnemers en omdat het verhuizen van de installaties relatief vaker plaatsvond.

De commissie voor de STV had becijferd dat wanneer alle kinderen zouden deelnemen deze bijna in dezelfde tijd zouden kunnen worden behandeld als nu 60%

4. het niet deelnemen van 40% van de kinderen deed de STV sterk van het haar gestelde doel afdwalen: alle kinderen zouden de Lagere School verlaten met een gesaneerd gebit
5. de incassokosten.

Het resultaat van deze bespreking was de subsidieaanvraag in te trekken. Er werd een nieuw verzoek aan B&W gedaan de STV als gemeentelijke tandheelkundige zorg voor de schoolgaande jeugd te Rotterdam te willen bevorderen en deze tandheelkundige verzorging uit te breiden naar alle Lagere Scholen van de gemeente. De STV had immers vanaf 1928 tot 1935 als een gemeentelijke dienst bestaan en was daarna gedurende een zestal jaren op particuliere basis in stand gehouden en aanzienlijk uitgebreid.

Door de beperking tot enkele stadswijken en de gedeeltelijke deelname dreigde de STV te ontaarden in een goedkope tandheelkundige hulp voor enkelen in plaats van een algemene sociale maatregel, die zij behoorde te zijn.

In oktober deelde Mahler mee dat het in de bedoeling lag dat de gemeente in maart 1942 met de schooltandverzorging van de eerste klassen zou beginnen, terwijl de RTV de overige klassen voor haar rekening nam. Het ontwerp voor de STV werd in oktober 1941 door de waarnemend directeur van de GGD dr. P.C.J. Van der Slikke (dr. Feisser was in 1941 overleden) aan B&W voorgelegd, inclusief een kostenberekening die zich uitstreekte van 4000 deelnemende kinderen in 1942 tot 60.000 kinderen in 1947.

Op de jaarvergadering in 1942 was besloten de kwalitatieve controle van de STV te laten verrichten door de inspecteur van de Centrale Raad voor Sociale Tandheelkunde. Hierdoor werd de Controlecommissie voor de STV overbodig. Maar niet voor lang: enkele maanden later werd de RTV er door de Nederlandse Vereniging voor Sociale Tandheelkunde op gewezen dat deze raad was opgeheven.

In november werd daardoor besloten weer de hulp van de Controlecommissie voor de Nazorg en Groepsabonnementen in te roepen.

In het verslag over het schooljaar 1941/1942 schreef Mahler dat bij het eerste onderzoek 42 scholen met een totaal aantal leerlingen van 9109 werden bezocht, waarvan 60% aan de STV deelnam.

Kennelijk liet de gemeente het afweten want eind 1943 schreef Mahler, in antwoord op een

verzoek van de gemeente Utrecht om inlichtingen over de STV, o.a. het volgende: dat de STV geen deel uitmaakte van de GGD, maar door de RTV werd georganiseerd en geheel zelfstandig werkte. En vervolgens dat er in 1943 in het eerste halfjaar 5066 gebitten waren gecontroleerd.

De kleutertandverzorging

Over de kleutertandverzorging waren de leden aanvankelijk enthousiast omdat men zich op een nieuw aspect van de tandheelkunde kon concentreren.

In Den Haag bestond een goed functionerende kleutertandverzorging onder leiding van mevrouw Muntendam - Isebree Moens. Van Duren, die zich hiermee in Rotterdam bezighield, werd aangeraden bij mevrouw Muntendam een kijkje te gaan nemen. Samen met het bestuur zou hij ook contact opnemen met dr. Hengeveld, die in Rotterdam over de consultatiebureaus ging. Dr. Hengeveld was de zwager van de Haagse tandarts Van Hasselt, die ook in het H.B. zat. Misschien verklaarde dit de interesse die dr. Hengeveld voor de tandheelkunde had.

In april liet Van Duren weten vanaf 1 mei 1940 in de tweede polikliniek op dinsdagmiddag en in de vijfde kliniek op donderdagmiddag van 15.00 tot 15.30 uur spreekuur voor de behandeling van kleuters te houden. Hiermee kon de vergadering zich verenigen.

Aan dr. Hengeveld werd verzocht dit op de diverse consultatiebureaus bekend te willen maken. Ieder bureau kreeg een propagandaplaat samen met een flink aantal folders, die evenals de wandplaat waren ontworpen door Het Ivoren Kruis.

Door het uitbreken van de oorlog was dit echter van korte duur. Maar in samenspraak met dr. Hengeveld kon vanaf 1 november het spreekuur kleutertandverzorging worden gehouden in de polikliniek aan de Plantageweg en in de poli aan de Pleinweg op dezelfde bovengenoemde tijden.

In april 1941 liet Van Duren weten alleen op de Schieweg zo'n spreekuur te houden. Alle goede bedoelingen ten spijt kwamen ook daar te weinig patiënten. En weer een half jaar later besloot hij ermee te stoppen.

Ondanks dit slechte resultaat probeerde Van Duren het opnieuw. Een jaar later pleitte hij ervoor de kleutertandverzorging te laten samengaan met de consultatiebureaus, zoals dat ook in Den Haag gebeurde. Dr. Hengeveld zegde zijn medewerking toe.

De financiën werden zelfs geregeld want in een bespreking met de Commissie van Toezicht van de Rotterdamse Ziekenfondsen waren deze bereid toe te staan dat de aangestelde tandarts zijn declaratie, voor de behandelingen die op het kleuterspreekuur plaatsvonden, bij het ziekenfonds kon indienen.

De spreekuren op de consultatiebureaus aan de Dreef en in de G.J. Mulderstraat zouden worden gehouden op dinsdagmiddag van 14.30 tot 15.30 uur.

De STV-commissie, het RTV-bestuur en het W.S. Burgerfonds stelden voor de tandarts een salaris te garanderen van f 5,- per werkuur, waarop de ontvangsten in mindering werden gebracht. Van Duren zou in de G.J. Mulderstraat kunnen beginnen zodra de officiële toestemming van de Rotterdamse Vereniging tot Bescherming van Zuigelingen was binnengekomen.

De vergadering ging met deze regeling akkoord.

In november 1942 deelde dr. Hengeveld mee dat de spreekuren voor de kleutertandverzorging konden doorgaan. Voor deze spreekuren zou van twee installaties van de STV gebruik worden gemaakt.

Hoewel dus zeer veel moeite werd gedaan om te komen tot de invoering van de kleutertandverzorging leek het wel of de leden de verwezenlijking van dit nieuwe initiatief wilden uitstellen tot na de oorlog. De geallieerde invasie zou snel komen en dan was het met de Duitse

heerschappij gedaan.

Omdat er zich geen sollicitanten voor de kleutertandverzorging hadden gemeld werd in maart 1943 aan dr.Hengeveld medegedeeld dat het niet mogelijk was deze spreekuren te organiseren.

Zes maanden later schreef Van Duren aan het bestuur dat de Vereniging tot Instandhouding van Kleine Kinderbewaarpplaatsen geëvacueerd was naar Leiden en dat hij alleen het adviseurschap behield.

Het bombardement

De 420e vergadering werd eind mei 1940 gehouden in gebouw Odeon omdat de meeste zalen in Rotterdam niet meer bestonden.

De ramp die op dinsdag 14 mei de stad had getroffen had ook een ernstige slag toegebracht aan de RTV. Hoewel op de dag van de vergadering het stoffelijk overschot nog niet was geïdentificeerd moest met zekerheid worden aangenomen dat M.Jos Son, samen met zijn dochtertje, bij het bombardement was omgekomen.

Afb. 56. Verhuiskaart Son

Toen collega Son zich ruim acht jaar eerder in Rotterdam vestigde stond hij al direct voor een grote moeilijkheid. Zijn familie had een andere visie op de tandheelkunde dan de RTV. Toch meldde hij zich direct bij zijn vestiging aan voor het lidmaatschap en bleek

al snel een enthousiaste collega te zijn voor wie geen moeite voor de RTV te veel was. Son was in mei 1938 naar de toenmalige nieuwbouw aan de Meent op nummer 85 verhuisd. (Om een directe verbinding te krijgen van de Goudsesingel naar de Coolsingel was de Heerenstraat doorgetrokken. Deze nieuwe verbinding werd de Meent genoemd).

De wind wakkerde de op vele plaatsen door brandbommen veroorzaakte brand op die dinsdagmiddag nog aan en blussen was zo goed als onmogelijk. Ook de volgende dag stond Rotterdam nog in lichterlaaie.

De poliklinieken aan de Aert van Nesstraat en de Boezemsingel gingen door brand verloren. Op dinsdag had penningmeester Orth zo veel eigendommen van de vereniging uit de eerste polikliniek als hij kon dragen meegenomen naar zijn huis aan de Schiedamsesingel. Daar is de volgende dag toch nog alles verbrand aangezien ook het woonhuis van Orth, tegenover de oude Bijenkorf, verloren ging. Aan de Boezemsingel ging de volledige tandheelkundige tentoonstelling van Het Ivoren Kruis, die daar was opgeslagen, in vlammen op.

Alle papieren van de financiële administratie bleven behouden omdat deze bij de boekhouder de heer Kouwenhoven waren. Het archief van de RTV waarvan, voor zover de schrijver

van dit verhaal weet, niets ontbreekt, was kennelijk onder beheer van de secretaris Van de Mey de Bie. Deze had een vooruitziende blik gehad want in de laatste vergadering vóór de brand liet hij foto's van alle poliklinieken circuleren die in zijn opdracht in april waren gemaakt.

In december vroeg Backer Dirks aan de secretaris "daar mijn stukken alle verbrand zijn, of het mogelijk was dat de juffrouw van de RTV enig typewerk voor hem kon doen door van verschillende stukken een kopie te maken".

Tevens was met het pand Boezemsingel 226 de bibliotheek van de Studieclub verloren gegaan. In deze boekerij, waarin vooral de verzameling tijdschriften tot een zeer belangrijke collectie was uitgroeid, waren ook alle verslagen van de lezingen ondergebracht.

In Rotterdam verloren 24 tandartsen hun praktijkhuis, wat voor 17 van hen tevens betekende dat hun woonhuis in vlammen was opgegaan.

Gelukkig beschikte de RTV nog over de vier overige poliklinieken, waar al op vrijdag 17 mei de werkzaamheden werden hervat. Er werd wel onderling contact gezocht, maar de telefonische verbindingen waren verstoord; het verwoeste gebied van de binnenstad was afgezet en trams reden niet.

Het was een verschrikkelijk begin! Verduistering, materiaalschaarste, gebrek aan kolen, hongerwinter en fusillades zouden nog volgen.

In de ongelooflijk korte tijd van één week konden de patiënten van de eerste en de tweede polikliniek weer op spreekuren worden behandeld ten huize van dr.K. Huibregtsen aan de Admiraliteitstraat no 8. Deze arts was terstond na de ramp de RTV ter wille geweest door ruimte beschikbaar te stellen. Dankzij de energieke medewerking van Henry en Mahler werd op zondag in Utrecht bij de firma Tholen een unit gekocht die al de volgende dag werd geïnstalleerd.

Op zaterdag 18 mei waren enige tandartsen, waaronder Van Hasselt en Nord, in Rotterdam en werd de basis gelegd voor een RTV-hulpactie en een landelijke actie.

Met de "Noodfonds 1940"-gelden werd onder meer steun geboden aan een kwart van de Rotterdamse tandartsen, die na het bombardement geen praktijkruimte meer hadden.

Er werd een adreslijst opgemaakt zodat bekend was waar de getroffen RTV-leden en tandartsen niet-RTV-leden zich bevonden. Geleidelijk aan vonden de diverse getroffen leden door inwoning weer een praktijkhuis. Ook de klinieken van de RTV werden buiten de polikliniekspreekuren beschikbaar gesteld.

Om de verstoorde en verstrooide praktijken van de getroffen tandartsen te beschermen was het nodig voorlopig voor Rotterdam een vestigingsverbod voor tandartsen uit te vaardigen. Dat gebeurde trouwens ook voor vele andere beroepen. Het lag in de bedoeling om pas wanneer de reeds gevestigde tandartsen in Rotterdam weer een mogelijkheid tot praktijkuitoefening zouden hebben gevonden, aanvragen van tandartsen om zich in Rotterdam te vestigen in overweging te nemen. In een schrijven aan B&W werd verzocht, dat wanneer het college een schrijven mocht ontvangen voor vrijstelling van het vestigingsverbod voor tandartsen, eerst de RTV hiervan in kennis zou worden gesteld.

Er was een regeling voor het waarnemen, want het was met de telefoonaansluitingen uiterst zorgelijk gesteld. Bovendien hadden diverse tandartsen slechts een gedeelte van de dag de beschikking over hun nieuwe praktijkruimte. Hierdoor werden aan de niet getroffen tandartsen in Rotterdam extra verplichtingen opgelegd. Voor de naleving van deze verplichtingen stond de RTV borg; het was verheugend dat de medewerking spontaan werd verleend.

Loeber was, als enig RTV-lid, bij de NSB aangesloten en hoewel hij in de vergadering van 31 mei 1940 nog aanwezig was, vertoonde hij zich daarna niet meer. Hij voelde kennelijk aan dat

men geen prijs meer stelde op zijn aanwezigheid.

De twee personeelsleden van de poli aan de Boezemsingel kwamen per 1 juli op straat te staan. In de notulen staat hierover: "De eerste juffrouw van poli II, deze is getrouwd, dus wij hebben haar ook ontslagen". Het personeel van de Aert van Nesstraat ging werken in de noodpolikliniek.

In het algemeen kan worden gezegd dat de werkende leden van de eerste poli op de polikliniek aan de Schieweg gingen werken en de werkende leden van de Boezemsingel dit deden in de noodpolikliniek.

Per 1 juli waren de waarnemingen voor de gemobiliseerden beëindigd aangezien allen op die datum hun spreekuren weer zelf konden doen.

De vrije tandartskeuze

De eerste juli was ook in ander opzicht een belangrijke datum omdat op die dag in Rotterdam de vrije tandartskeuze werd ingevoerd.

Op 24 mei vond op uitnodiging van de Directeur Generaal van de Volksgezondheid Dr. C. van den Berg in Den Haag een vergadering plaats van de Rotterdamse ziekenfondsen, medici, tandartsen en apothekers. Tevens waren aanwezig de Geneeskundig Hoofdinspecteur Dr. C. Banning en de directeur van de Rotterdamse GGD Dr. Feisser. Er moest volgens Van der Berg voor de problemen die door de verwoestingen waren ontstaan in het belang van allen een zo efficiënt mogelijke regeling worden getroffen. Achtereenvolgens werden door de verschillende groepen hun problemen opgesomd.

Namens de tandartsen merkte Van Houte op dat zij niet in de Controle Commissie van de ziekenfondsen vertegenwoordigd waren en dat was in die tijd toch wel gewenst. Er waren 24 tandartsen, met of zonder ziekenfondspraktijk, door de ramp gedupeerd. Men was reeds bezig met onderlinge hulp. Het zou wenselijk zijn dat alle tandartsen de kans kregen ziekenfondsmedewerker te worden.

In het jaarverslag 1940 van de ARV leest men: "De Dir. Gen. alsmede de Directeur van de GGD betuigden onmiddellijk hiermee hun instemming, wat het vermoeden wettigde, dat tevoren door de tandartsen met de Dir. Gen. hierover gesproken was. Van de zijde van de ziekenfondsen kwam een duidelijk misnoegen naar voren over deze onverwachte aanval, bij een gelegenheid, waarbij juist dergelijke geschillen terzijde gelegd plegen te worden. Teneinde een zeer ongunstige beslissing, staande deze vergadering, te voorkomen werd voorgesteld de kwestie eerst onderling te Rotterdam te bespreken. Deze vergadering was op 28 mei (tevoren was in een onderlinge bespreking van de ziekenfondsen besloten niet toe te geven aan het verlangen van de tandartsen, desnoods alleen voor de duur van deze bijzondere omstandigheden PvH). Door de voorzitter van de Commissie van Toezicht op het Tandartsencontract werd gezegd dat hij geen bezwaar had tegen de vrije tandartsenkeus, onder voorwaarde dat er geen betaling per verrichting zou plaats hebben en geen inschrijving op naam van de tandarts.

Dit werd door de tandartsen onmiddellijk aangegrepen om het door deze mededeling blijkbaar wankelend front van de ziekenfondsen omver te werpen, zodat het eindresultaat was, een schrijven aan de Dir. Gen. dat de invoering van de vrije tandartsenkeuze niet was verworpen.

Het gevolg van deze niet standvastige houding, waaronder dit besluit moest worden genomen, was de opheffing van de met zoveel zorg en moeite, in het belang van een zo economisch mogelijke tandheelkundige verzorging, in de loop van de jaren opgerichte zeven poliklinieken van de Rotterdamse ziekenfondsen".

Men vond de vrije tandartskeuze een buitengewone vooruitgang want vrij zeker zouden in

Rotterdam 34 tandartsen ziekenfondspatiënten kunnen gaan behandelen. De secretaris zei in de vergadering van 29 juni 1940 dat het contract, dat evenwel nog moest worden gesloten, binnen enkele dagen de leden zou bereiken.

In de laatste vergadering voor de zomer deelde Van Eck mee dat de ziekenfondsen wegens de vrije tandartskeuze al hun klinieken hadden afgeschaft.

Claus Mahler nam toen de polikliniek aan de Crooswijkse singel, waar hij zijn ziekenfondspraktijk had, over. Overigens werden volgens hem in zijn praktijk aan de Rochussenstraat zowel particuliere als ziekenfondspatiënten behandeld. Wanneer hij daar afwezig was behandelde Born er een halve dag in de week orthodontie patiënten.

Voor het overnemen van hun poliklinieken ontvingen de ziekenfondsen ongeveer f 13.000,-

In verband met de opheffing van deze klinieken en de vrije tandartskeuze stonden verscheidene collega's hun spreekuren op de RTV-poliklinieken af aan jongere tandartsen. Stehouwer was de eerste en vervolgens stelde Vismans een spreekuur ter beschikking. Masson, Mahler en Dagevos volgden door hun gehele werkend lidmaatschap te beëindigen. Nac Born deed dit in november. Verhoeven had in maart al te kennen gegeven dat hij afstand deed van zijn 12-jarig werkend lidmaatschap.

In 1941 zouden ook Van Houte en Van Eck hun spreekuren neerleggen. Een jaar later bedankten Van Kooten en de heer en mevrouw Poppinga als werkende leden.

Onrust over de derde polikliniek

Volgens artikel 18 van het Polikliniekreglement zouden de medewerkers van de 3e polikliniek in de meerdere opbrengst delen, in verhouding tot de spreekuren, tot een maximale honorering van f 6,- per uur. Deze uitkering behoorde vanaf 1940 tot het verleden, hoewel de RTV kort daarvoor nog een lening aan deze kliniek had verstrekt.

De overwinst van de derde polikliniek was steeds in de RTV-kas gestort. In 1939, merkte de voorzitter op, waren de inkomsten van deze kliniek verminderd. In het boekjaar 1938-1939 maakte deze poli al geen overwinst meer, maar er was ook geen verlies. Daarom werd toen afgesproken dat de winstuitkering uit de RTV-kas zou worden gedaan.

Volgens Orth was de vermindering van de opbrengsten slechts voor 25% te wijten aan de oprichting van de vijfde polikliniek. Hij vond dat de inkomsten waren verminderd doordat er minder behandelingen werden uitgevoerd waaruit volgens hem bleek dat er geen vijf werkende leden nodig waren. De voorzitter wees erop dat aanvankelijk veel patiënten uit de gehele omtrek van Rotterdam-Zuid naar deze polikliniek kwamen maar dat al die kleine plaatsjes nu zelf van tandheelkundige verzorging waren voorzien. Om de situatie te laten verbeteren werd aan het verminderen van het aantal werkende leden van vijf naar vier gedacht. Hoewel de leider en het oudste lid waren aangesteld en daarbij tevens hun salaris was vastgesteld stelde Henry voor de werkende leden op dezelfde voorwaarden te laten werken als op de andere poliklinieken.

De RTV werd een zorgenkind armer toen de medewerkers van de kliniek aan de Putselaan een royaal gebaar maakten door afstand te doen van hun vaste honorarium en voortaan voor eigen risico zouden gaan werken. Tevens zouden zij de geleende gelden in termijnen tot 1945 terugbetalen. Hierdoor werd deze polikliniek voor de RTV minder avontuurlijk. De meest praktische oplossing in de nieuwe situatie zou zijn dat de opbrengsten van Mahler, Van Duren, Vismans en Brugman, omdat zij geen eigen praktijk hadden, naar rato van het aantal gewerkte uren zouden worden verdeeld.

Per 1 november 1940 was één van de maatregelen, die in het kader van de reorganisatie van de derde polikliniek werden genomen, dat Wielenga voor eigen rekening zou gaan werken en dat hij een door de heer Kouwenhoven te berekenen deel van de vaste en variabele kosten van deze kliniek betaalde.

In een commissievergadering op 22 juli 1940, over de reorganisatie van de derde polikliniek, liepen de gemoederen zo hoog op dat deze werd afgebroken. Henry had zich kwaad gemaakt over de eenzijdige voorlichting die voorzitter Kranenburg gaf over de positie van Brugman. Deze kwestie had Kranenburg en Jappe Alberts doen besluiten eerder het bestuur te verlaten dan aanvankelijk hun bedoeling was. Waar het volgens Henry op neerkwam was dat de leider van 3e kliniek rechten en plichten had, maar de RTV had deze eveneens. Hij had hierover een brief aan het bestuur gestuurd waar Van Houte het helemaal niet mee eens was. In de ledenvergadering van 29 juli zei Van Houte dat het de voorzitter duidelijk moest zijn dat de regeling die voor de derde polikliniek was getroffen de goedkeuring van allen had.

Backer Dirks was verhinderd deze vergadering bij te wonen. Omdat hij zich had geërgerd, dat de voorzitter en vice-voorzitter zouden aftreden, schreef hij de vergadering dat het bestuur juist in deze dagen het vertrouwen van de leden moest hebben. Hij zou de volgende motie willen voorstellen:

“De 422e vergadering spreekt haar volle vertrouwen uit in het zittende bestuur, dat de belangen van de vereniging gedurende zijn hele zittingsperiode op voortreffelijke wijze heeft behartigd en betuigt haar spijt dat de voorzitter en vice-voorzitter het voornemen hebben te kennen gegeven af te treden”. Kranenburg maakte duidelijk, ook uit naam van Jappe Alberts, dat het plan om hun functie beschikbaar te stellen reeds in april was gemaakt. Van Dulken stelde voor de motie te steunen en hieraan met applaus gevolg te geven, wat gebeurde.

Tijdens de bestuursverkiezing werd Van de Mey de Bie tot voorzitter gekozen.

Aan het slot van de volgende vergadering sprak Henry de wens uit dat het nieuwe bestuur de RTV weer tot bloei zou brengen.

De controle op de poliklinieken, de onverkwikkelijke kwestie van de zogenaamde malpraxis (komt nog ter sprake), de vervroegde avondspreekuren en de kwestie van de sancties (om de tarieven te kunnen handhaven), waren allemaal redenen tot heftige discussies, die de sfeer in de vergaderingen niet ten goede kwamen.

De tweede polikliniek aan de Plantageweg

De noodpolikliniek werd overgebracht naar de Plantageweg 68. Van Eck deelde mee dat er veel moeilijkheden moesten worden overwonnen: eerst omdat de gemeente geen ontheffing wilde verlenen voor het onttrekken van woonruimte en later met de bouwpolitie. Hij zei te hopen dat de propaganda weer in samenwerking met het W.S.Burgerfonds kon geschieden. Ook de installatie was door het W.S.Burgerfonds betaald. De officiële opening was op 15 november 1940.

Het was steeds deze kliniek die de meeste zorgen gaf. In 1941 werd de dubbele bezetting teruggebracht tot een enkele. Een jaar later deelde penningmeester Orth mee dat alleen deze poli achteruit was gegaan. Het bestuur verzocht de werkende leden zolang dit maar enigszins kon, hun functies te blijven vervullen. Het stond de leden echter vrij, behoudens goedkeuring van de vergadering, hun werkend lidmaatschap eerder te beëindigen, mits een andere collega hun bezetting overnam. Anders zou dit in nog ongunstiger zin de goede gang van zaken op de klinieken beïnvloeden. Het bestuur bereikte echter steeds meer stemmen dat verschillende werkende leden van poli II, voornamelijk door de vrije tandartskeuze, hun werkzaamheden

zouden willen neerleggen. Op 21 mei 1942 werd met hen een speciale bijeenkomst met de T.C. belegd. Slechts één werkend lid was tegen het eventueel opheffen van deze kliniek. Het bestuur zou dit echter alleen in uiterste noodzaak willen doen.

Vanaf de oprichting van de RTV waren immers de poliklinieken één van haar voornaamste doelstellingen. Men had sinds die tijd meerdere voor- en tegenslagen gekend. Er was een tijd geweest dat medewerkers niet alleen geen enkel honorarium ontvingen, maar aan de exploitatie zelf nog extra onkosten hadden doordat zij zelf hun techniek en materiaal moesten bekostigen. Het bestuur was blij dat men toen had volgehouden. Omdat de werkende leden hun tijd nu productiever konden maken met de ziekenfondssprekuren, waren de omstandigheden geheel anders. Daarom stelde op 21 mei Kranenburg voor het W.S.Burgerfonds in de arm te nemen om aan de werkende leden een minimum salaris te garanderen. De bestemming van dit fonds was immers bedoeld om de tandheelkundige verzorging buiten de particuliere praktijk in het algemeen en de RTV-klinieken in het bijzonder te bevorderen. De vergadering ging ermee akkoord dat deze werd vastgesteld op f 5,- per spreekuur met terugwerkende kracht tot 1 januari.

Tevens werd besloten de middagsprekuren binnen redelijke termijn op te heffen.

De voorzitter maakte in september een opmerking over het weggeven van polikliniekplaatsen aan jonge collega's en zelfs aan een niet-RTV-lid, omdat Paul Henry zich nog niet had gevestigd. Dit terwijl medewerkers op de 4e poli graag hadden gezien dat hun tweede bezetting door jonge collega's werden overgenomen. Voor de tweede kliniek waren echter geen liefhebbers te vinden. In de zomer waren er zelfs zo veel plaatsen vrijgekomen dat men voor de keuze stond deze polikliniek enige dagen in de week te moeten sluiten. Kranenburg merkte op dat het een aanfluiting van het vestigingsverbod zou zijn wanneer de RTV haar eigen poliklinieken niet eens bezet kon houden.

Er werd toegestaan een vervanger te zoeken onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat deze terstond zijn plaats aan een RTV-lid zou afstaan wanneer deze dit verlangde.

In februari 1943 werd een voorstel om de 2e kliniek te verplaatsen - door de zeer ongunstige ligging was deze slecht te bereiken - verworpen met het oog op de moeilijkheden bij de inrichting ervan. Wel zou worden gezorgd dat de poli door een lichtbak meer zou opvallen.

In mei 1944 werd besloten alle leden te vragen of zij zich zo veel mogelijk beschikbaar wilden stellen voor een spreekuur op de RTV-klinieken, bij voorkeur voor de 2e polikliniek. In ieder geval was de vergadering van mening dat de klinieken moesten blijven draaien aangezien dit de positie van de RTV sterker maakte.

De eerste gevolgen van de Duitse bezetting, afgezien van wat reeds is genoemd, waren:

1. dat de distributieregeling buitengewoon urgent werd. Hiermee werden Jonker en Pool belast
2. dat er een begin werd gemaakt met de afhandeling van de schaderegeling met de gemeente. Het pand aan de Aert van Nesstraat was eigendom van de RTV geweest. Verhoeven, Toose en Henry namen zitting in een commissie die zich hiermee zou bezighouden
3. dat hoewel niemand meer dan f 5,- aan goud in huis mocht hebben de laboratoria hiervan waren vrijgesteld
4. dat de kolendistributie in handen van de Maatschappij was gegeven aangezien dit niet alleen een zaak was die Rotterdam aanging
5. dat in verband met de vroege duisternis in oktober de vergaderingen 's middags zouden worden gehouden. De aanvang van de 424e vergadering op 26 oktober in Hotel Centraal was om 15.30 uur

6. dat verenigingen die een niet-economisch doel nastreefden zich bij de overheid moesten opgeven
7. dat iedere polikliniek zelf voor verduistering moest zorgen
8. dat aan dr. Rasor namens de bezetter en de Commissie van Toezicht van de Rotterdamse ziekenfondsen een schrijven was verzonden met mededelingen betreffende de behandeling van patiënten van de Duitse Wehrmacht.
Wielenga, Maas, Smits en Van Dulken werden aangesteld om deze op speciale spreekuren te behandelen. Volgens een brief van Kranenburg aan de secretaris werd in het Zuiderziekenhuis ook gelegenheid tot tandheelkundige behandeling van de Duitse Wehrmacht gegeven.
In februari 2000 wist Van Dulken zich nog te herinneren dat dit maar kort heeft geduurd en dat de behandelingen in de huispraktijk plaatsvonden. Hij kon zich het bonken van de laarzen op de trap nog voor de geest halen
9. dat de vergadering akkoord ging met de tekst die op strookjes zou worden meegezonden met de nota's: "In verband met de tijdsomstandigheden wordt u verzocht het bedrag van deze declaratie zo spoedig mogelijk te voldoen"
Er werden 50.000 van deze strookjes gedrukt
10. dat in een brief van 12 november 1940 van de T.C. aan het bestuur staat dat in verband met de vervroeging van de dienstregeling van de trams het noodzakelijk was het avondsprek uur op de poliklinieken met een half uur te vervroegen, waardoor deze werden gehouden van 6 tot 7 uur.
In september waren de spreekuren ook al vervroegd. Dat gebeurde onder de druk van de luchtaanvallen om een grotere veiligheid op straat te waarborgen
11. dat de afdeling Groningen van de Maatschappij werd bedankt voor de sympathieke geste om kinderen tijdens de vakantie op te nemen. Eén RTV-lid zou van deze aanbieding gebruikmaken
12. dat in september de crisiscommissie van de Maatschappij aanraadde om zeep te besparen, door een stuk zeep aan één zijde af te dekken met zilverpapier. Men moest het stuk zeep op de afgedekte kant leggen wanneer het niet werd gebruikt
13. dat in het eerste oorlogsjaar door de vele spreekuren de vierde polikliniek overbelast werd. Hieronder had ook het schoonhouden van de kliniek te lijden. Het zou verholpen kunnen worden door ook op de 2e en de 6e polikliniek middagsprekuren in te stellen.

De rede van de voorzitter tijdens de 40e jaarvergadering

Tijdens een rede ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de vereniging zei voorzitter Van de Mey de Bie o.a. dat er veel minder wetenschappelijke lezingen en voordrachten werden georganiseerd. Het ergste vond hij echter dat de collegiale RTV-geest hieronder te lijden had. De bereidwilligheid voor elkaar die het persoonlijk belang ondergeschikt stelde aan het groepsbelang en het groepsbelang ondergeschikt aan het patiëntenbelang was een *conditio sine qua non* voor het voortbestaan van de RTV. De vereniging dreigde uit te groeien tot een onderneming, waarbij de penningmeester het gevoel moest krijgen de onbezoldigde procuratiehouder te zijn en het bestuur een college van commissarissen. De agenda's van de vergaderingen waren vaak zo overladen met punten die de poliklinieken betroffen, dat de collega's die niet op de klinieken werkten alle interesse in deze samenkomsten hadden verloren. Om over het punt "na afloop een gezellig samenzijn", wat vroeger permanent op de convocaties gedrukt stond, maar te zwijgen. Voor de goede geest in de RTV was het jammer dat de ouderen wegbleven.

2/290

R. T. V. Archief

DE P A R T E M E N T
MINISTERIE VAN SOCIALE ZAKEN.

BERICHT OP SCHRIJVEN VAN
 8 Juli 1940.

NR. 1471 H. APD. Volksgezondheid.

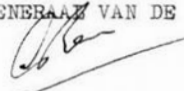
BETREFFENDE
 vestigingsverbod.

MEN GELIEVE BIJ HET ANTWOORD NAUWKEURIG
 HET ONDERWEP, DE DAGTEEKENING, HET NR.
 EN DE APD. VAN DIT SCHRIJVEN TE VERMELDEN.

'S-GRAVENHAGE, 19 Juli 1940.

Naar aanleiding van nevenvermeld schrijven bericht ik U, dat een Verordening betreffende de uitoefening van beroep of bedrijf in de gemeente Rotterdam op 27 Juni j.l. door den gemeenteraad werd aangenomen, en afkondiging van deze verordening eerstdaags kan worden verwacht. Hierin wordt bepaald, dat behoudens door burgemeester en wethouders van Rotterdam te verleenen ontheffingen, de uitoefening van eenig beroep of bedrijf binnen die gemeente verboden is aan een ieder, die dat beroep of bedrijf niet reeds op 10 Mei 1940 ter plaatse uitoefende. Derhalve kan aan hen, die zich thans als tandarts nieuw zouden willen vestigen, binnenkort de verdere uitoefening van hun beroep binnen de gemeente Rotterdam onmogelijk gemaakt worden, waardoor de daarvoor reeds gedane uitgaven verloren zouden zijn.

DE DIRECTEUR-GENERAAL VAN DE VOLKSGEZONDHEID,

AAN

het Bestuur der Rotterdamsche Tandartsen
 Vereeniging, p.a. den Heer H.C. Kranenburg,
 Randweg 46,
 te ROTTERDAM (Z).

Ook van belang was de beperkte vergadermogelijkheid. Enerzijds omdat de vrije zaterdagmiddag moest worden opgeofferd door de moeilijkheden met de verduistering, anderzijds door het beperkte aantal vergadergelegenheden. Vervolgens leverde de grote uitbreiding van het aantal ziekenfondssprekuren problemen op. Deze omstandigheden maakten een harmonieuze samenwerking moeilijker, temeer daar verschillende leden een groter of kleiner deel van hun vroegere praktijk kwijt waren. De voorzitter vervolgde: "dat een ruim opgevatte collegialiteit mooi was in goede tijden, maar nog mooier in slechte tijden".

De jongeren zouden minder ontvankelijk zijn voor de RTV-geest, maar dat weigerde hij te geloven; collegialiteit moest worden geleerd en wat was hiervoor meer geschikt dan een ongedwongen omgang met collega's. Vol vertrouwen hoopte hij bij het 50-jarig bestaan te kunnen zeggen: "Wij zijn die beroerde tijd toch maar prachtig doorgekomen".

De Technische Commissie

Een ander belangrijk punt in 1941 was dat alle partijen het erover eens waren dat het instituut van de Technische Commissie, zoals dit in het H.R. geregeld was, dusdanig stroef werkte dat er, al jarenlang, telkens wrijvingen met het bestuur ontstonden. Alle betrokkenen waren van mening dat er ingrijpende veranderingen moesten komen.

Om het H.R. in overeenstemming te brengen met de vele wijzigingen en aanvullingen die in de loop van jaren waren ontstaan, werd in september een Reglementencommissie benoemd. Hierbij was de suggestie om de poliklinieken geheel buiten de RTV om te behandelen. Er zou een eigen polikliniekbestuur voor in het leven worden geroepen dat vanzelfsprekend aan de ledenvergadering verantwoording was verschuldigd.

Van Eck had toen reeds de vooruitziende geest op te merken dat aangezien vele mensen gedwongen zouden worden lid van een ziekenfonds te worden, het bestaan van de RTV-klinieken in gevaar zou kunnen komen.

In juli deelde de voorzitter mee dat het meer op een interne reorganisatie zou uitlopen en stelde het bestuur voor de benoemde commissie tevens de functie van Reorganisatiecommissie op te dragen. Kranenburg, Van Houte en Orth werden hiervoor aangewezen.

In het voorjaar van 1941 was er een gecombineerde vergadering belegd met de T.C., de F.C., het W.S.Burgerfonds en het bestuur over de herwaardering van de werktijden op de klinieken.

De omstandigheden in Rotterdam waren radicaal gewijzigd doordat:

1. een vestigingsverbod was ingesteld
2. vele collega's zwaar gedupeerd waren door verlies van hun praktijkpand; anderen in mindere mate omdat de wijk, waarin zij hun patiënten hadden, verloren was gegaan
3. er leden waren die langer dan 12 jaar als werkende leden functioneerden, hoewel dat volgens het H.R. niet mogelijk was
4. er te weinig stoelen beschikbaar waren door het verlies van twee poliklinieken met dubbele bezetting. De 2e polikliniek was wel vervangen, maar de baten waren teruggelopen en bovendien waren hier extra kosten ontstaan.

Men was het erover eens dat de oplossing moest worden gezocht in uitbreiding van de werkuren en niet door inkrimping. De werkcommissie kwam met de volgende voorstellen:

1. geen van de werkende leden behoeft een plaats af te staan
2. de tweede polikliniek wordt tot een enkele bezetting teruggebracht
3. de vierde polikliniek krijgt een dubbele bezetting. Dit zou in normale tijden ook zijn gebeurd omdat de bruto-omzet van deze kliniek de f 10.000,- had overschreden.

In juni 1940 had Van Eck reeds opgemerkt dat volgens hem de polikliniekcommissie diende te verdwijnen, omdat deze vrijwel geheel op het terrein van de T.C. werkte. In het jaarverslag over 1941 staat dat de polikliniekcommissie was opgeheven en dat een Dagelijks Bestuur van de T.C. was ingesteld.

Een nieuw polikliniekrooster

Bij het maken van een nieuw rooster voor de poliklinieken was het beslist onmogelijk dat de koppels in hun huidige vorm bleven bestaan.

In de laatste vergadering van 1940 was een commissie ad hoc benoemd die voorstellen moest doen over het al of niet instellen van een Controlecommissie. In de zomer van 1941 werd er uitgebreid over gediscussieerd en het plan om hiermee door te gaan werd met één tegen 17 stemmen verworpen.

Aangezien de waarneming op de klinieken in de vakantie door verschillende omstandigheden veel te wensen had overgelaten had het bestuur gemeend hierin reglementair te moeten voorzien. Er werden weer boetes ingesteld. Hierover werden de werkende leden via een circulaire in augustus 1941 ingelicht: "Bij het verzuimen van een spreekuur moet zelf voor een waarnemer worden zorggedragen. Wordt de waarneming aan de T.C. opgedragen dan zal hiervoor f 10,- worden berekend. Dit komt ten goede aan de waarnemer. Bij verzuim zonder kennisgeving treedt artikel 108 van het H.R. in werking wat f 25,- boete ten gevolge heeft".

Tegelijkertijd werden de werkende leden erop geattendeerd dat vanaf 1 september 1941 de derde polikliniek op dezelfde wijze zou worden geëxploiteerd als de andere. Hierdoor kon het rooster gemakkelijker tot stand komen.

Het bestuur had met Brugman, die een belangrijke functie in de Maatschappij ging bekleden, afgesproken zijn contract met de derde polikliniek op dat tijdstip ophield te bestaan. Omdat de mogelijkheid echter bestond dat de Maatschappij zou worden opgeheven, waardoor Brugman zonder werk zou komen, zou er voorlopig geen dubbele bezetting op de 3e polikliniek worden ingesteld. Wanneer hij terug zou komen zou er een plaats voor hem vrij zijn.

In dezelfde circulaire werd er met nadruk op gewezen dat de tandheelkundige behandeling op de klinieken geheel volgens het NPP-rapport moest gebeuren.

Tevens bleek in oktober 1941 dat de meeste leden vóór het stoppen met de avondsprekuren waren. Dit zou echter alleen gebeuren wanneer ook de ziekenfondstandartsen geen avondsprekuren meer zouden houden.

In een rondschrijven van 1 november werden de leden erop gewezen dat vanaf 10 november de avondsprekuren gedurende de wintermaanden op alle klinieken zouden worden gehouden van 5 tot 6 uur.

Een enquête had uitgewezen dat slechts twee collega's tegen het voorstel waren. Ook de Commissie van Toezicht op het Tandartsencontract besloot alle spreekuren voor ziekenfondsleden na 18.00 uur te laten vervallen en wel voor een periode die duurde van begin december tot eind maart.

In mei 1941 werd erop gewezen dat de aanleiding om artikel 105 van het H.R. in te stellen vrijwel was verdwenen (zie pag.189). Door het vestigingsverbod waren er bijna geen jongeren meer bijgekomen. Een aantal oudere RTV-leden dat al twaalf jaar werkend lid was stond er, gedupeerd door de oorlog, veel slechter voor dan hun jongere collega's.

Vanaf het tot stand komen van dit artikel stond het al ter discussie.

Kranenburg vond het juist dit artikel tijdelijk op te schorten tot het vestigingsverbod zou

Afb. 58. Advertentie poliklinieken van de RTV in 1940

worden opgeheven en met een grote meerderheid nam de vergadering het voorstel over.

Dankbaar, schrijft de secretaris in zijn jaarverslag, werd er bij de samenstelling van het polikliniekrooster, dat op 10 november 1941 in werking trad, gebruik gemaakt van het aanbod van enige werkende leden om hun plaatsen ter beschikking te stellen zodat er meer werkruimte zou komen voor hen die door de omstandigheden waren getroffen.

De patiënten van het Maatschappelijk Hulpbetoon

In maart 1940 vroeg de GGD of de daarvoor in aanmerking komende patiënten die in 1938 een prothese hadden aangevraagd in behandeling konden worden genomen. Dit waren er aanvankelijk 566; uiteindelijk wilden ongeveer 180 patiënten van de hen aangeboden gelegenheid gebruikmaken. Van de C-groep uit 1937 had de dienst van M.H. zelf de incasso gedaan en daarmee had de gemeente de moeilijkheden met deze gang van zaken ondervonden.

De voorzitter stelde voor de C-groep 1937-1938 in behandeling te nemen waarmee de vergadering akkoord ging.

De betaling zou vanaf mei plaatsvinden in de kliniek aan het Mathenesserplein. Aangezien de administratie van de kliniek verloren was gegaan werden patiënten die beweerden dat zij al een gedeelte hadden betaald verwezen naar Jappe Alberts, want deze collega was nog in het bezit van het kasboek.

Eind 1940 liet dr. Feisser weten dat de gegevens van de C-groep 1938-1939 waren verbrand. Hij deelde mee dat de behandeling van M.H. patiënten zo veel mogelijk beperkt moest blijven, zo niet stopgezet. Volgens de voorzitter kon dus voorlopig alleen de behandeling doorgaan van M.H. patiënten met maandkaarten. Verder werd medegedeeld dat leden van het M.H., die naar Duitsland waren gegaan, ingeschreven waren bij een Duits ziekenfonds tezamen met hun gezinsleden in Nederland.

In september 1941 was de toestand kennelijk zo veranderd dat de GGD vroeg de C-groep 1940-1941 in behandeling te nemen. Mocht dit doorgaan dan stelde de voorzitter voor de crisiskorting van 25% niet meer toe te staan. In november bleek dat hier toch verwarring over was ontstaan. Verschillende patiënten van deze groep werden door de GGD naar de kliniek gestuurd voor een prothese voor f 75,- verminderd met een korting van 25%.

In verband met de schaarste aan rubber was men voor de vervaardiging van prothesen overgegaan op kunsthars o.a. het door de Duitse firma Kulzer gefabriceerde prothesemateriaal

Paladon, een op basis van acrylharsen opgebouwde kunststof. Pas na de oorlog kon men voor de vervaardiging van prothesen beschikken over o.a. "Kallodent" van ICI dat in laboratoria veel werd gebruikt. Aanvankelijk had men veel moeite om een kunststof prothese te maken, die niet poreus was. Het laboratorium berekende voor zo'n prothese anderhalf maal het gewone tarief, waardoor het nodig was dat Kranenburg in de vergadering in november uitlegde hoe men tot de berekening van de protheseprijs was gekomen. Hiervan kregen alle leden bericht.

In het begin van de volgende maand verzond het bestuur een brief naar de GGD waarin o.a. stond:

"Gespecificeerd over de diverse poliklinieken zijn de volgende prothesen geleverd:

2e polikliniek in de jaren	1937, 1938, 1939 en 1940	73 prothesen
4e "	1937, 1938, 1939 en 1940	48 "
5e "	van april 1939 t/m december 1940	10 "
6e "	van juli 1939 t/m december 1940	15 "

Aangezien uit deze cijfers blijkt, dat afspraken met de GGD en het M.H. niet worden nagekomen, m.a.w. dat de laatste jaren in de verste verte het bedrag niet werd benaderd, dat per jaar voor de behandeling van M.H.patiënten beschikbaar zou worden gesteld en de RTV-klinieken met hun uiteraard toch al niet goedkope exploitatie wel de maandkaarten en vullingen van M.H.patiënten in onverminderde mate te verwerken krijgen, is dit voor de RTV schier een onmogelijkheid en wordt dit in de RTV tot nu toe gedaan onder het motto: - tracht van de nood een deugd te maken -.

Omdat wij genoodzaakt zijn het duurdere materiaal kunsthars te verwerken, vermeerderd met het duurdere arbeidsloon van ons technisch personeel plus de polikliniekkosten, die naar evenredigheid ook de M.H.-tarieven dienen te verzwaren, lijkt het ons redelijk, gezien de laatste ziekenfondstarieflijst, ook de M.H. prothesen op dit tarief van f 67,10 te brengen.

Gaarne zullen wij uw besluit daaromtrent vernemen".

In de zomer van 1942 werd over de verstrekking van prothesen een brief ontvangen van de GGD. De regeling voldeed niet meer. Voorgesteld werd dat alle patiënten moesten bijbetalen. De vergadering kon zich daarin vinden, mits de gemeente voor de administratie zou zorgen.

Dit werkte kennelijk want het aantal prothesen was in het begin van 1943 zo groot dat men hiermee moeite had. Dit loste zich vanzelf op doordat na 1 april 1943 de vervaardiging alleen op machtiging mocht geschieden. Naar mate de oorlog langer duurde werd het maken van een prothese steeds moeilijker. Aan de GGD werd gevraagd of het Maatschappelijk Hulpbetoon zelf voor deze machtigingen zou kunnen zorgen. De vereniging kreeg de toezegging, dat wanneer de lijsten van M.H.-patiënten voor een prothese aan het distributiebureau voor tanden en kiezen werden toegezonden, er toestemmingsformulieren werden verstrekt. Enkele maanden later was ook deze regeling weer vervallen.

De distributie van prothesen werd gebaseerd op de omzetbelasting over 1941. Hierbij werd gerekend dat 2/5 gedeelte geleverd werd aan particuliere- en 3/5 aan ziekenfondspatiënten. Er werden bonnen verstrekt waarbij het echter van belang was de levering van prothesen zo veel mogelijk naar het ziekenfonds te verleggen, aangezien ziekenfondspatiënten nog in het bezit van porseleinen elementen werden gesteld. Particuliere patiënten zouden meestal een vergunning krijgen voor kunsthars tanden en kiezen, omdat zij geacht werden na de oorlog weer een nieuwe prothese te kunnen laten maken.

In januari 1944 was met de GGD afgesproken dat de RTV de bonnen voor de vervaardiging van prothesen aan zou vragen en deze naar het Rijksbureau voor Genees- en Verbandmiddelen zou doorsturen. Dit Bureau zou de bonnen naar de GGD versturen die deze onder de diverse

collega's zou distribueren. Doordat de voorraden van grondstoffen zo langzamerhand opraken vroegen sommige collega's zich af of zij hier zelf iets aan moesten doen of dat zij zouden afwachten wat de laboratoria hieraan deden.

Eind 1943 had de gemeente gevraagd of kinderen van M.H.patiënten orthodontisch behandeld konden worden. De meerderheid van de vergadering was er tegen. Eventueel zouden deze patiënten verwezen kunnen worden naar het orthodontisch spreekuur van Smits op de polikliniek.

Hiermee stemde de gemeente in.

Er werd een regeling getroffen waarbij de beslissing, of een M.H.patiënt al of niet voor regulatie in aanmerking kwam, niet meer bij de RTV lag maar bij de GGD. Indien de behandeling inderdaad doorging werd deze patiënt door de GGD bij de spaarregeling ingedeeld. Aan het W.S.Burgerfonds zou worden gevraagd per patiënt een bedrag van f 2,- voor de behandelen-de collega beschikbaar te stellen. Ook hier ging de vergadering mee akkoord.

Veranderingen in de ledenlijst

Door de gebiedsuitbreiding van Rotterdam (Overschie, Hillegersberg, IJsselmonde en Pernis) konden De Beer, Wegman, mej. Van der Waal en Meerwaldt als lid toetreden. Tevens kwam Schürmann weer binnen de RTV. Een jaar later zouden ook Verdoorn en Hoekstra als leden worden ingeschreven.

Mevrouw Frenkel-Wiener en Pool moesten onder perssie voor hun lidmaatschap bedanken. Op 6 november 1941 schreef Pool aan de secretaris:

“Tot mijn grote spijt moet ik volgens de nieuwe verordening voor Joden op het lidmaatschap van verenigingen met een niet economisch doel, in de zin der verordening no. 145/1940, het lidmaatschap van uw vereniging met ingang van 1 november jl. opzeggen.

Ik maak u erop attent dat daarmee tevens mijn functies in de RTV als geëindigd beschouwd dienen te worden, zodat u dan wel op de reglementaire wijze in de functies in de Distributie Commissie en de Commissie voor de Schooltandverzorging en (als ik mij niet vergis) Nazorg wilt voorzien. U gelieve er tevens zorg voor te dragen dat ook uw penningmeester goede nota van dit schrijven neemt.

Na nogmaals mijn spijt uitgedrukt te hebben over deze, mij geheel tegen mijn wil opgelegde beëindiging van het lidmaatschap van uw vereniging, teken ik met de beste wensen voor de RTV”.

In zijn antwoord schreef secretaris A.W. van der Kleyn op 16 december:

“Met groot leedwezen hebben wij uw bedankje als lid en dus voor de functies in de RTV moeten aanvaarden. Ons rest alleen nog maar onze dank over te brengen met de hoop, dat u eens nog weer terug zult kunnen treden in ons verenigingsleven”.

In dit verband deed op 5 februari 1942 het bestuur ook een brief uitgaan naar collega Hertzka:

“Hoewel het voor ons een zeer onaangename opdracht is, menen wij toch u er op te moeten wijzen, dat volgens de bepalingen van de bezettende macht, u niet langer lid mag zijn van onze vereniging.

Wij zouden U hierop niet gewezen hebben als het geen grote consequenties

eventueel voor onze gehele vereniging zou kunnen meebrengen als uw lidmaatschap nog langer gecontinueerd wordt, zo men ons van bevoegde zijde mededeelde.

Daarom, ons verzoek, dat u bedankt als lid van onze vereniging in de hoop, dat het voor niet al te lange tijd zal zijn, dat u buiten onze gelederen verkeert".

Als antwoord op deze brief schreef Hertzka een dag later aan de RTV: "Gelet op de desbetreffende verordening van de Rijkscmissaris heb ik sindsdien mijn lidmaatschap bij de Maatschappij zowel als bij de vakverenigingen van onze professie als vervallen beschouwd tot nader order. Het is daarom dat ik mijn gedwongen uitscheiden niet uitdrukkelijk aan u heb kenbaar gemaakt. Nu het blijkt dat zulks toch gewent lijkt, verzoek ik u, mijne heren, officieel ervan nota te willen nemen dat ik om de bovenvermelde reden hiermede bedank voor het lidmaatschap der RTV".

Hertzka had op 20 februari 1941 een brief naar de Maatschappij gestuurd over de circulaire waarin stond dat na 1 mei het joodse deel van de bevolking voortaan uitsluitend joodse artsen en tandartsen moest raadplegen. Omdat dezen van hun kant verplicht waren de behan-

Atb. 59. Rijwielverordening Orth (voor- en achterzijde)

deling van niet-joodse patiënten te weigeren, leek het Hertzka billijk dat de andere tandartsen vrijwillig afstand deden van hun joodse patiënten. Om praktische redenen was volgens hem een bindend besluit nodig.

Een afschrift van deze brief stuurde hij naar de RTV.

GEMEENTE BERKEL EN RODENRIJS.

De Burgemeester van Berkel en Rodenrijs verklaart, dat de heer J.Th. Orth, die de tandartspraktijk uitoefent te Berkel en Rodenrijs, zijn fiets, merk Fongers, no.3488/64 voor de uitoefening van zijn praktijk dringend noodig heeft.

Genoemde heer Orth is in het bezit van Persoonsbewijs R/29 No.423757.

Berkel en Rodenrijs, 27 Juli 1942

DE BURGEMEESTER VOORNOEMD,

[Handwritten signature]

Atb. 60. Brief van burgemeester van Berkel en Rodenrijs

Een verkeerd inzicht over het vullen van caviteiten

In de vergadering in Caland West op 18 oktober 1941 werd een klacht besproken over het werken op de poliklinieken en meer in het bijzonder betreffende het aanvragen van een groot aantal vullingen bij een M.H.-patiënt. Het bestuur had met de betrokken tandarts een onderhoud gehad en er op gewezen dat dit economisch niet verantwoord was ten opzichte van de Dienst van M.H. en tegenover de patiënt.

Een jaar eerder waren er richtlijnen gegeven voor de behandeling van M.H.-patiënten. Bij een verzoek voor conserverende hulp mochten maximaal 4 à 5 vullingen worden aangevraagd; waren er meer vullingen nodig dan was het beter de behandeling in fasen uit te voeren.

Tijdens het onderzoek was gebleken dat er in de eerste plaats een tandheelkundige opvatting in het spel was namelijk het vullen van alle fissuren ook als er nog geen caviteiten waren, die echter mettertijd wel konden worden verwacht. Men had de indruk dat dit principe door meerdere collega's werd gehanteerd.

Het bestuur rekende er op dat men zich op de poliklinieken aan de richtlijnen zou houden.

Nota bene kwam de commissie ad hoc pas op 18 december 1945 met haar oordeel dat de aanvraag van vijf vullingen op 22 augustus 1941 niet noodzakelijk was geweest. Bij een tandheelkundig onderzoek in 1945 was gebleken dat aan de toestand van het betreffende gebit niets was veranderd.

De jaarvergadering in 1942 en mededelingen over de bezetter

Toen in januari 1942 de RTV haar 41e jaarvergadering vierde werd aan de feestgangers verzocht voor 100 gram vlees- en 20 gram boterbonnen per persoon mee te brengen. De maaltijd in het Parkhotel was, zoals in het Jubileumboek staat te lezen, eenvoudig maar goed.

Tijdens die bijeenkomst werd over de R.T.V. gesproken omdat dit betekende "Raad tot

1/30 21/10

A 138^a 373 1941

ROTTERDAMSCH TANDARTSEN VEREENIGING

PLANTAGEWEG 66
PUTSCHELAAN 46
MATHENESSERPLEIN 24
PLEINWEG 87
SCHIEWEG 159

POLIKLINIEKEN

AFDEELING

ROTTERDAM, 6/4 1941

Willel. Posten p. Nieuw.

LW 4.

Gaarne zoude wij uw beschrijving over de
med. h. kanden te u. leve. verpauwing van na. de. ro. p. m.
- Nabe. Centraal - Kuis. have. h. Ro. k. van op. te. w. v. g.
5. Nover. ber. 1941

TER KENNISNEMING AAN DE
HOOFD DER PLAATSELIJKE POL
MET VERZOEK OM DOORZIEKING
AAN BELANGHEBBENDE.

GEEN BEZWAAR
mits geen onderwerpen van
politieke aard worden be-
handeld.

DE PROCUREUR-GENERAAL
Directeur van Politie
I NAMENS DEZEN.
De Hoofdamtmanter Ingevoerd.

op. A. W. van der Kolk
Directeur R.T. Verkeering
Schiedamsplein 191
Rotterdam

Commissie
decisie

Verzet" of zoals het na de oorlog zou moeten geven een "Reden tot Voldoening".

Tijdens de jaarvergadering werd medege-deeld dat van de Commissie voor niet-commerciële verenigin-gen en stichtingen een schrijven was ontvangen waarin stond dat de vereniging verplicht was de jaarstukken toe te zen-den. In april ontvingen alle collega's bericht dat er een Tandartsenkamer was ingesteld, waardoor de Maatschappij werd opgeheven. Hierdoor ging de verplichting van R&O om mee te betalen aan de huur voor de ruimten aan de Baan over op de Vereniging voor Ziekenfondstand-artsen.

In de Raad van de Nederlandse Tandart-senkamer zaten twee oud-RTV-leden: Loeber als vice-president en Oidtman als lid.

Afb. 61. Brief RTV om toestemming voor vergadering te vragen

Vanaf het najaar van 1941 moest voor het houden van elke vergadering van meer dan 20 personen toestemming worden gevraagd aan de procureur-generaal fgd. Directeur van politie. Het verzoekschrift werd daarna teruggestuurd voorzien van een aantal stempels. Het sprak vanzelf dat de bezettende macht het niet op prijsstelde wanneer er onderwerpen van politieke aard werden besproken.

Het gebouw van de Centrale voor de Volksgezondheid

Op 7 maart 1942 (de 437e vergadering) kon eindelijk vergaderd worden in het nieuwe gebouw voor de volksgezondheid aan de Baan 170. De stoelen waren echter nog geleend van de GGD.

Een jaar eerder was er nog sprake van dat in het gebouw ook een kaakchirurgische poliklinik zou worden gevestigd. Volgens Backer Dirks had zo'n kliniek hier zeer zeker redenen van bestaan.

Met de kantinedienst van het gebouw had de RTV een overeenkomst moeten aangaan voor

Afb. 62. Gebouw van de GGD aan de Baan

het gebruik van consumpties. Besloten werd dat voor rekening van de RTV hoogstens twee consumpties per vergadering konden worden gebruikt.

Omdat de eigen vergaderzalen 301 en 302 niet verduisterd konden worden werd er 's middags vergaderd.

Het meubilair (negen muurkasten, veertig stoelen in drie uitvoeringen en zeven tafels van verschillende grootte) had men laten maken in overleg met Het Ivoren Kruis.

In de jaarvergadering in 1944 deelde de voorzitter mee dat de ruimten aan de Baan tijdelijk zouden worden gebruikt als opslagplaats, omdat men bang was dat het onderste gedeelte van het gebouw onder water zou lopen. Tevens werd gemeld dat er plannen bestonden het gebouw uit te breiden waarbij de RTV ter vervanging voor de vergaderzalen ruimten op de vierde etage zou krijgen.

De omzetbelasting

De omzetbelasting over prothesen, die niet op de rekening mocht worden vermeld, werd in 1941 verhoogd tot 2 1/2%. In verband met de nieuwe berekening van deze belasting moest het RTV-tarief worden gewijzigd.

De voorzitter deelde mee dat men tot de conclusie was gekomen de gedrukte tarieven, die een minimum en een maximum aangaven, niet te moeten veranderen. Men hoefde eenvoudig het minimum niet meer te berekenen. De vergadering ging hiermee akkoord.

Enkele maanden later zei Kranenburg dat de omzetbelasting weer radicaal zou worden gewijzigd. Het percentage zou voortaan 2% van de ontvangsten bedragen. Deze vereenvoudiging was te danken aan Van Houte die had weten te bereiken dat de ingewikkelde berekeningen voor de omzetbelasting zouden worden afgeschaft.

In februari 1943 maakte de voorzitter de leden erop attent dat de omzetbelasting in de tarieven kon worden ingecalculeerd. Eventueel kon men op de rekening toevoegen: "inclusief omzetbelasting".

In januari 1944 was er uitstel verkregen van de verplichting tot het betalen van deze belasting over de inkomsten van ziekenfondsprothesen, totdat de Tarief Commissie uitspraak had gedaan inzake het ingediende protest. Er was een proefproces aangespannen en er waren adviezen ingewonnen bij het accountantsbureau Fortuijn. In juli van het volgende jaar werd bekend gemaakt dat het proces verloren was en de omzetbelasting toch moest worden betaald.

De Schade-enquête-commissie

Met het verlies van de 1e en de 2e polikliniek was de RTV niet alleen het pand aan Aert van Nesstraat kwijt, maar ook de inboedels van beide klinieken. Voor dit pand, kadastraal bekend bij de gemeente in sectie T no.126 groot 82 ca, was aan de notaris een waarde opgegeven van f 10.000,-. Het was echter getaxeerd op f 11.000,-.

De afhandeling van de schaderegeling werd overgelaten aan de Crisiscommissie, waarin Verhoeven, Toose en Henry zitting namen. De Schade-enquête-commissie had gevraagd een deskundige aan te wijzen waartoe Verhoeven werd benoemd.

Allereerst werd een opgave van de schade van de inboedels verzonden aan de Schade-enquête-commissie. De gemeente stelde wel enkele ruimten ter beschikking maar deze waren qua locatie ongeschikt.

Eind mei 1941 was er een schrijven van de gemeente ontvangen over de onteigening van de grond aan de Aert van Nesstraat ten name van de gemeente Rotterdam. Een jaar later verstrekte de Algemeen Gemachtigde voor de Wederopbouw en voor de Bouwnijverheid (Adviesbureau financiering opbouw) de RTV de volgende gegevens, die hem waren doorgegeven door de Schade-enquête-commissie: aan oorlogsgeweldschade f 7580,- en aan onteigening f 4920,-. Tegelijkertijd werd medegedeeld dat alleen beroep tegen de onteigeningsvergoeding mogelijk was.

Van het Departement van Financiën, afdeling oorlogsschade te 's-Gravenhage, werd bericht ontvangen dat er een saldo aan oorlogsgeweldschade en rente overbleef van f 4544,17.

In oktober 1942 deelde de voorzitter mee dat voor de wederopbouw van een polikliniek door de gemeente grond aan de Goudsesingel à f 75,- per m² of in de buurt van de Oude Binnenweg à f 100,- per m² werd aangeboden. Hiervoor werd een Bouwcommissie benoemd die adviseerde de bouwplicht in ieder geval te aanvaarden, hoewel zij nog geen koopakte had gezien. Hiermee ging de vergadering akkoord. In 1943 had architect Lengkeek, die de zorg had voor het ontwerp van het nieuw te bouwen pand, namens het bestuur een bezoek gebracht aan de ASRO (Adviesbureau Stadsplan Rotterdam). Toen de RTV een stuk grond kreeg aangeboden aan de Vondelweg, groot 115 m², voor de prijs van f 40,- per m² ging de vergadering er in principe mee akkoord dit aanbod te accepteren.

In februari werd protest aangetekend tegen de f 4100,- die voor het verloren gaan van de klinieken aan de Aert van Nesstraat en Boezemsingel werd uitgekeerd. Er was een schadeclaim ingediend van f 13.500,-.

In maart werd het bedrag van f 4100,- overgemaakt, een paar maanden later gevolgd door f 1400,- aan rente. Men nam hier geen genoegen mee.

Pas in maart 1944 kon Toose mededelen, dat na een onderhoud met de Schade-enquête-commissie het zeer waarschijnlijk was dat er nog een bedrag van f 2000,- zou worden uitgekeerd. Een paar weken daarna werd er inderdaad f 2214,40 op de rekening van de RTV gestort.

De RTV had de heer Lengkeek laten weten dat de nieuwbouw voor vele doeleinden geschikt moest zijn. In mei 1943 was al een brief, ondertekend door de stadsarchitect Van Traa, van het ASRO ontvangen waarin werd aangegeven dat architect Lengkeek zich persoonlijk ter oriëntering tot zijn dienst moest wenden voor het verkrijgen van de benodigde gegevens voor het maken van een schetsontwerp. Het was noodzakelijk dat voor ieder bouwwerk opnieuw richtlijnen werden gevraagd.

In de zomer van 1945 ontving de RTV door bemiddeling van het architectenbureau Lengkeek bericht van de ASRO, waarin werd verzocht met nadere gegevens te komen over de nieuwbouw aan de Vondelweg.

ADVIESBUREAU STADSPLAN ROTTERDAM		COOLSINGEL 107 TELEFOON 29015
Directeur Ir. W. G. WITTEVEEN	ROTTERDAM	
Correspondentie aan den Directeur, met vermelding van nummer, initialen, enz.		
No 13415/vR/D		
Bijlagen:	Rotterdamsche Tandartsenvereniging, p/a den heer R.J.P.M. van Dulken, Rochussenstraat 179b, ROTTERDAM.	
w.o.	Taakeningen	
ROTTERDAM, 14 Mei 1943.		
Hierbij deelen wij U mede, dat de Architecten Commissie ermee accoord gaat, dat het Architectenbureau A.C. en W. Lengkeek de bouw wordt opgedragen van Uw polikliniek in blok AD 59, perc. 61 en 62, mits Ir W. Vermeer als toegevoegd architect zal optreden.		
Thans is het dus gewenscht dat genoemde architect een plan maken dat t.z.t. door den Directeur van dit bureau, den supervisor en de bouwpolitie zal moeten worden goedgekeurd.		
Eerst indien deze goedkeuring heeft plaats gevonden, zullen wij kunnen bevorderen, dat door den Algemeen Gemachtigde voor den Wederopbouw en voor de Bouwnijverheid toewijzing van den gevraagden bouwgrond zal plaats vinden.		
Uw architecten gelieven zich <u>persoonlijk</u> ter oriëntering tot onzen dienst te wenden voor het verkrijgen van de benodigde gegevens voor het maken van een schetsontwerp. Het is <u>bepaald noodzakelijk</u> dat voor ieder bouwwerk opnieuw richtlijnen worden gevraagd, welke door het ASRO zullen worden verstrekt en schriftelijk zullen worden bevestigd. Indien een schetsplan wordt ingediend zonder dat het door ons beoogde bezoek is gemaakt, kan het plan niet in behandeling worden genomen. Uw architecten gelieven eerst telefonisch contact te zoeken (toestel 29) ten einde een afspraak voor een bezoek te maken.		
ADVIESBUREAU STADSPLAN ROTTERDAM, K 3004 <i>Van Traa</i>		

Afb. 63. Brief van ASRO

De gevolgen van de oorlog

In het 50-jarig Gedenkboek van de RTV leest men dat de RTV ten opzichte van de waardigheidsnormen, waaraan tandartsen gebonden zijn, altijd nog iets meer gevraagd heeft van haar leden dan in de codex van beroepsethiek staat opgetekend. Deze ongeschreven wetten hadden ten gevolge dat er tandartsen in Rotterdam waren, die wel lid waren van de Maatschappij tot Bevordering van de Tandheelkunde, maar het RTV-lidmaatschap niet hadden kunnen verwerpen. Ook waren er tandartsen die noch lid van de RTV, noch lid van de Maatschappij waren. Zij hadden meestal de waardigheidsnormen meer of minder ver overschreden.

Na het bombardement in 1940 was de hulpverlening echter gericht op alle gedupeerde in

Rotterdam gevestigde tandartsen, RTV-lid of niet. Deze hulpverlening bestond niet alleen uit hulp bij het waarnemen als ook uit geldelijke en morele ondersteuning. Er was in Rotterdam een voorstel gedaan de gedupeerde collega's te helpen, waarvoor landelijk tot een bedrag van f 62.185,- was ingeschreven. Met de 'Noodfonds 1940'-gelden werd onder meer steun geboden aan 24 Rotterdamse tandartsen.

Ongeveer een jaar nadat de oorlog in Nederland was begonnen werden alle plaatsen op de RTV-klinieken ingenomen door RTV-leden die oorlogsslachtoffer waren. Hierdoor zagen zij weer kans om voor het grootste deel een einde te maken aan hun financiële moeilijkheden.

Na het overlijden van dr. Feisser in 1941 heeft de RTV gedurende de verdere oorlogstijd een goed contact onderhouden met de waarnemend directeur van de GGD de heer Van der Slikke. Er werden plannen ontworpen en uitgewerkt, alsof er geen bezetter was en ook alsof er geen nieuwe directeur bij de GGD was benoemd, die deze benoeming alleen te danken had aan het lidmaatschap van de NSB.

In 1941 stonden de RTV-poliklinieken officieel vermeld bij de adressen waar Krankenkassepatiënten en hun gezinsleden zich tandheelkundig konden laten behandelen. De tarieven voor deze behandelingen waren door de Maatschappij bepaald. De overeenkomst was voor het gehele land afgesloten.

In 1942 ontstond door de nieuwe ziekenfondswet het stelsel van verplichtverzekerden. Zowel particuliere patiënten met een laag inkomen, als een groot deel van de patiënten van de RTV-poliklinieken, die daar niet via de gemeentelijke dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon voor tandheelkundige behandeling kwamen, werden verplicht lid van één van de ziekenfondsen te worden. Toch besloot men, hoewel dit voor de RTV-poliklinieken van niet geringe betekenis was, wegens de onoverzichtelijke omstandigheden de klinieken voorlopig te laten voortbestaan.

Men had aanvankelijk nog aan de mogelijkheid gedacht om ziekenfondspatiënten op de klinieken te behandelen. De vereniging verkeerde in een onzekere toestand zowel wat de poliklinieken betrof als wat de gehele RTV zelf aanging. In april merkte Jonker op dat de dubbele bezetting van de 4e polikliniek een fiasco was.

Toen in oktober 1942 Van de Mey de Bie, op doktersadvies en omdat hij was verhuisd naar Leidschendam, aftrad als voorzitter werd Kranenburg bereid gevonden het voorzitterschap weer op zich te nemen. Bij die gelegenheid verzocht Kranenburg de vergadering om toestemming de collega's Toose en Jappe Alberts als adviseurs bij de bestuursvergaderingen aanwezig te laten zijn, zonder dat zij daadwerkelijk deel uitmaakten van het bestuur. Hiertegen had de vergadering geen bezwaar.

Meerdere collega's, die een niet onaanzienlijk gedeelte van hun praktijk buiten Rotterdam (zoals Strijen en Spijkenisse) in een zogenaamde buitenpraktijk uitoefenden, konden wegens de moeilijke verbindingen en de benzineschaarste deze praktijk minder of in het geheel niet uitoefenen. Dit bracht met zich mee dat deze collega's al hun tijd binnen de grenzen van Rotterdam bezet trachtten te krijgen. In een brief aan Van der Kleyn schreef Kranenburg dat nieuwe vestigingen in Rotterdam daarom ten sterkste moesten worden ontraden, terwijl vestigingen op het platteland aanbeveling verdienden.

Er werd een distributiecommissie bestaande uit de leden Van der Grijp, Born en Keeman ingesteld, die iedere vergadering meldde, waaraan in verband met de praktijkuitoefening

Mn/403

STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID

GENEESKUNDIGE INSPECTIE
VOOR ZUID-HOLLAND

Inspecteur: Arts A. in 't Veld

's-GRAVENHAGE, 31 Mei 1943.

Dr. Kuyperstraat 8, Tel. 115510, b.g.g. Tel. 391003

No. 296-I

Antwoord op:
28-5-1943

Betreffende:
Arbeidsinzet.

Den Heer H.C. Kranenburg,
Voorzitter van de Rotterdam-
sche Tandartsen Vereeniging,
Randweg 46,
Rotterdam.

Bij dezen heb ik de eer U te berich-
ten, dat mij is medegedeeld, dat tandartsen
zich wel moeten melden voor den arbeidsin-
zet, doch zullen worden vrijgesteld.

De Geneeskundig Inspecteur van de
Volksgezondheid voor Zuid-Holland

Afb. 64. Brief Staatstoezicht op de volksgezondheid

moest worden gedacht. De ene keer waren het de zeepbonnen die moesten worden gehaald, dan weer de formulieren voor huisbrandstoffen die op tijd moesten worden verzonden, terwijl ook praktijkmaterialen zoals goud, kunsthars, kunsttanden en andere artikelen doorlopend de aandacht hadden. Er waren vaak moeilijkheden om aan praktijkjassen, handdoeken en patiëntendoekjes te komen.

In die tijd werd voortdurend met een spoedige vrede rekening gehouden en het was juist die levend gehouden hoop die de RTV door de zwarte tijden heen hielp.

De RTV kreeg een bedankbrief van de oud-assistente Betje Van Aarle - Van der Bosch, die op 31 maart 1943 tijdens het bombardement op Rotterdam-West alles was kwijtgeraakt. De vereniging had haar een cheque van f 100,- gestuurd. Een paar maanden later brachten ook de werkende leden nog geld voor haar bijeen.

In mei 1943 stuurde het bestuur van de RTV een rondschrijven aan de leden waarin werd

vermeld, dat in verband met het verbod om na een bepaald uur op straat te zijn, geen vergaderingen gehouden konden worden. Het bestuur wees er met nadruk op dat alle leden de grootst mogelijke soepelheid en bereidwilligheid moesten tonen bij het waarnemen, omdat wegens de onrust vele RTV-leden buiten Rotterdam woonden of gingen overnachten. Nooit nieuwe patiënten inschrijven voordat men goed navraag had gedaan bij wie men vroeger onder behandeling was. De rekening werd verzonden door de collega voor wie werd waargenomen.

In de tweede helft van 1943 vond de bezettende macht het belangrijk dat de inwoners van Rotterdam gingen wachtlopen. Dit moest o.a. worden gedaan bij de openingen in de verdedigingswerken, betonnen muren van meer dan twee meter hoog, die de Duitsers dwars door de stad lieten aanleggen. De Scheepstimmermanslaan werd door zo'n muur in tweeën gedeeld.

Toen ook tandartsen voor wachtlopen werden aangewezen gelukte het de RTV, door de medewerking van een welwillende politie-inspecteur, hiervan vrijstelling te krijgen, "zodat de spreekuren op de klinieken voortgang konden vinden".

De RTV raakte in grote moeilijkheden toen in dit jaar, nadat alle beroepsmilitairen weer in krijgsgevangenschap waren weggevoerd, bekend werd gemaakt dat ook de reserveofficieren dit lot zouden delen. Achteraf viel het mee: tandartsen, die voor krijgsgevangenschap of voor de arbeidsinzet in aanmerking kwamen, moesten zich wel aanmelden maar werden daarna van beide weer vrijgesteld.

In oktober 1944 kreeg de RTV het voor elkaar om in overleg met het GEB afzonderlijke aansluitingen voor elektriciteit te krijgen voor de praktijkhuizen. Aanvankelijk werden hierdoor de stroomloze uren overbrugd; in de loop van de hongerwinter werd er helemaal geen stroom geleverd aan de Rotterdamse bevolking. De kabels voor deze extra aansluitingen waren dus van zeer groot belang. Vanaf maart 1945 hield echter ook deze stroomvoorziening op en was een groot aantal tandartsen, dat toch nog praktijk uitoefende, genoodzaakt gebruik te maken van de al bijna vergeten trapboormachine.

De tweede secretaris zorgde er voor dat alle leden die vier lege flessen meebrachten deze met brandspiritus konden vullen. Deze brandstof was van belang voor de praktijkuitoefening toen er ook geen gas meer werd geleverd, maar werd tevens voor andere doeleinden gebruikt.

Op 10 en 11 november 1944 werden door de Duitsers in Rotterdam en Schiedam huis aan huis biljetten uitgereikt waarin o.a. stond:

"Op bevel van de Duitse Wehrmacht moeten alle mannen in de leeftijd van 17 t/m 40 jaar zich voor de arbeidsinzet aanmelden. Hiervoor moeten alle mannen van deze leeftijd onmiddellijk na ontvangst van dit bevel met de voorgeschreven uitrusting op straat gaan staan".

Tengevolge hiervan werden ongeveer 40.000 mannen naar Duitsland en ongeveer 10.000 naar het Oosten van Nederland gevoerd. Hieronder waren vier RTV-leden (Hoekstra, Van Meurs, Smits en Schürmann) die allen na kortere of langere tijd weer thuis zijn gekomen.

Collega Van Meurs was tijdens de razzia opgepakt en naar het belastingkantoor aan de Parksluizen gebracht. Hij werd per trein via Haarlem en Ermelo naar Ulm vervoerd. Uiteindelijk werd hij in Augsburg als conducteur bij de spoorwegen te werk gesteld. Waarschijnlijk op zijn "Schein", waarover het spoorwegpersoneel beschikte en dat hij zo had veranderd dat ermee buiten zijn rayon gereisd kon worden, was hij eerder in Nederland terug dan zijn lotgenoten. Deze moesten wachten tot de Amerikanen onder bevel van generaal Patton hen bevrijdden.

Begin december werd het bestuurslid A. Jappe Alberts met zijn gezin in hechtenis genomen. Alle inspanning ten spijt lukte het niet hem weer in vrijheid te krijgen; pas na afloop van de oorlog werd bekend dat hij in februari 1945 in Heinenoord met nog negen anderen door de Duitsers was gefusilleerd.

In de hongerwinter waren het juist de brandstoffen en voedingsmiddelen waaraan een ieder zo'n nijpend tekort had. Bovendien waren de laatste maanden voor de capitulatie alle telefoonverbindingen in Rotterdam verbroken, hoewel deze voor tandartsen en artsen nog lang intact zijn gebleven.

Niettegenstaande de grote moeilijkheden is de uitoefening van de praktijk in Rotterdam onafgebroken doorgegaan. Dit was voor het belangrijkste deel te danken aan het feit dat de organisatie in de RTV zich handhaafde, mede omdat de NSB, de Duitse bezetting en de Tandartskamer zich niet met haar hebben bemoeid, waardoor men de moed kon opbrengen door te gaan tot het laatste toe.

Tot het einde van de oorlog waren het RTV-bestuur en haar commissies in vergadering bijeengekomen, waarbij gebruik moest worden gemaakt van fietsen met massieve banden of moest worden gelopen. In het laatste oorlogsjaar werden rijwielen zonder pardon door uitgezette vangposten van de Duitsers in beslag genomen. Wat een aantal collega's is overkomen.

RTV-leden hebben aan collega's die om verschillende redenen moesten onderduiken hulp verleend. Ook financiële hulp waaraan alle leden hebben bijgedragen. Bij dat werk, dat grote risico's met zich meebracht, hebben Kranenburg, Backer Dirks en Toose zich ten zeerste onderscheiden. Vooral van Kranenburg ging een kracht uit die op allen inspirerend werkte.

Door de oorlogshandelingen waren verschillende groepen waarmee de RTV groepsabbonementen had afgesloten naar veiliger plaatsen vertrokken. Andere groepsabbonementen waren opgeheven omdat de deelnemers verplicht verzekerd waren geworden. De overgebleven abonnementen in juli 1945 waren: het Kinderhuis van Speijkstraat, het Lutherse Weeshuis en het Doofstommen Instituut.

Het opheffen van de ziekenfondspoliklinieken in 1940 was het gevolg van de invoering van de vrije tandartskeuze. Het einde van het bestaan van de RTV-poliklinieken werd bespoedigd door het ziekenfondsbesluit in 1941. Dat de klinieken van de RTV nog tot na de oorlog hebben bestaan kwam doordat de uitvoering van de verplichte verzekering tot het jaar 1945 zo langzaam verliep.

Een circulaire in plaats van een jaarvergadering

Vanaf de zomer van 1944 tot een paar weken na de bevrijding waren er geen vergaderingen gehouden. De traditionele jaarvergadering ging vanzelfsprekend in de hongerwinter ook niet door.

In een rondschrijven van 31 januari 1945 schrijft Kranenburg o.a.:

Atb .65. Collega Jappe Alberts

“Allereerst worden die RTV-leden, die voor de arbeidsinzet worden gevorderd, verzocht hun huisgenoten opdracht te geven van zo'n vordering zo vlug mogelijk bericht te sturen aan de tweede secretaris P.N.Bakker of aan ondergetekende.

Voorts worden de leden van de RTV er op attent gemaakt dat, voor zover dit nog niet is geschied, aan de tandartsen dezer dagen bonnen voor zeep worden uitgereikt.

Het RTV-bestuur heeft de laatste tijd geen middel onbeproefd gelaten om zo gunstig mogelijke resultaten te bereiken wat betreft:

1. de verlichting met name zaklantaarnbatterijen, carbid en kaarsen
2. de goudtoewijzing
3. het beschikbaar stellen van brandstoffen voor de praktijk
4. het verstrekken van:
 - a. een extra hoeveelheid zeep
 - b. elektriciteit
 - c. gas zowel voor de praktijk als voor de tandtechniek
 - d. brandspiritus en alcohol
5. het verkrijgen van vergunningen voor rijwielbanden en voor het gebruik van een rijwiel
6. het verkrijgen van dagboeken voor 1945.

Wanneer u meent, nu er zo weinig kan worden vergaderd, bijzondere inlichtingen te kunnen geven die het werk van de RTV of de belangen van de RTV-leden kunnen bevorderen, dan houdt het bestuur zich hiervoor hartelijk aanbevolen.

Namens het RTV-bestuur wens ik u een in alle opzichten gelukkig 1945, dat spoedig de lang verwachte vrede zal mogen brengen.

Met collegiale groet, H.C.Kranenburg”

Tenslotte enkele wetenswaardigheden over deze tijd:

1. Om iets pittigs te kunnen drinken na afloop van de 450e vergadering in juli 1943 vroeg Kranenburg per brief aan Mahler of hij of Jan Orth een kruik oude jenever konden bemachtigen en twee liter zuivere alcohol. Hij gaf hierbij het volgende recept: “Deze drie liter verdunnen tot vijf liter. Per liter toevoegen suikersiroop dat bestaat uit 20 cc water en 25 gram suiker. Op deze manier maak je zes kruiken vol. Indien jullie het in bezit hebben voeg hier nog een paar cc jenever-essence aan toe.

Is hier nog iets bij te eten: radijs of zoetzure augurken of iets van dien aard?

Als het jullie te moeilijk is, bel mij dan, want ik ben met het mengen iets aan het vorderen”.

Een andere mogelijkheid om aan sterke drank te komen was om alcohol in Schiedam te ruilen voor jenever. “Voedselvoorziening in oorlogstijd” te Delft had voor de poliklinieken alcohol beschikbaar gesteld, meer dan er nodig was. Volgens Kranenburg kon de volijverige secretaris van de T.C. op deze wijze voor een oplossing zorgen of anders kon de Commissie voor Nazorg alcohol aanvragen

2. Vanaf 1943 deed de RTV aan al haar leden een patiëntendagboek toekomen. Het merendeel van de Rotterdamse tandartsen vond het van belang de aanbieding van zo'n boek door de V.D.B.(Verenigde Dentale Belangen) niet te accepteren.

Deze dagboeken werden voor de RTV verzorgd door de kantoorboekhandel en drukkerij Benedictus

3. Tijdens de vergadering in februari 1944 werd voorzitter Kranenburg gefeliciteerd met de

- geboorte van zijn zoon, die hij de voorletters R.T.V. (Robert Theo Victor) meegaf
4. Begin 1944 was uitsluitend voor de linker Maasoever een zondagsdienst ingesteld door een groep RTV-leden buiten de vereniging om
 5. Met de installatie van mej.E. Cramer, P.J. Bos en H.J.P. Korink had in de zomer van 1943 de vereniging meer dan tachtig leden.

In het volgende hoofdstuk leest men hoe de poliklinieken worden opgeheven en de schooltandverzorging een stichting wordt.

10.

DE NAOORLOGSE JAREN

TOT HET 50-JARIG

BESTAAN VAN DE RTV

Er was vrede, maar er was een ontmanteld land achtergebleven. Voor de lezer die lang na deze tijd werd geboren en denkt dat na mei 1945 direct alles weer normaal werd, één facet van het dagelijkse leven: de suiker zou tot in 1951 op de bon blijven.

Nog in juni 1948 deelde de voorzitter de vergadering mee dat de collega's van de distributie eenmaal per zes maanden zes handdoeken en eenmaal per negen maanden een witte jas kregen toegewezen.

Het heeft lang geduurd voordat het dagelijkse leven weer beleefd kon worden zoals dat nu wordt ervaren. Maar men was vrij.

De 461e vergadering vond plaats in de middag van 19 mei in restaurant Caland West, in een noodgebouw aan de Nieuwe Binnenweg op het land van Hoboken.

Bij acclamatie nam de vergadering het voorstel aan om de collega's Pool, Hertzka en mevrouw Frenkel-Wiener weer op de ledenlijst te plaatsen.

Om de antecedenten van sommige leden na te gaan was door het bestuur een recherchebureau in de arm genomen.

Van Jappe Alberts, die op 4 december 1944 met zijn gezin was gearresteerd, wist men nog niet dat hij was gefusilleerd. Zijn vrouw, zoon en dochter waren weer thuis. Uit hun huis was ontzettend veel verdwenen. Met behulp van vrienden en kennissen konden zij gelukkig weer in hun huis wonen. De inventaris van de praktijk was echter verdwenen.

Pas in de vergadering in juli bracht de voorzitter de droevige tijding dat Jappe Alberts was overleden.

Op 18 februari 1946 was het bestuur aanwezig bij de onthulling van een tijdelijk monument voor de tien gevallen in Heinenoord, waaronder zich ook Jappe Alberts bevond.

Het duurde tot de vergadering van mei 1946 voordat de voorzitter Hertzka kon herdenken. Hij zei dat men mocht aannemen dat Hertzka door de nazi-terreur was omgekomen. In de beginperiode van de 2e polikliniek was hij een ijverige medewerker geweest en de voorzitter memoreerde het vele werk dat hij voor de tandheelkunde in het algemeen en voor de RTV in het bijzonder had gedaan.

Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart
RIJKSBUREAU VOOR GENEES- EN VERBANDMIDDELEN
 Telefoon 87111 (5 lijnen), 87441 (3 lijnen), 86018 (voor tanden en kiezen)
 Postrekening 360100

*Bij beantwoording nauwkeurig
 afdeling, dagteekening en
 onderwerp van dezen brief te
 vermelden. Per brief slechts
 één onderwerp te behandelen.
 Niet aan personen adresseeren!*

Afd. **BBV**

N^o) 3344 TB

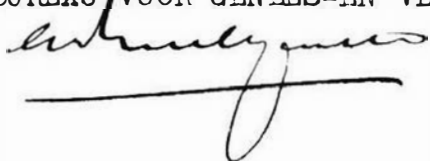
AMSTERDAM-W., 25 Juli 1945.
 Vondelstraat 11 E

Uw brief:

In antwoord op Uw schrijven d.d. 7 dezer, hetwelk eerst 18 dezer in mijn bezit kwam, moet ik U tot mijn spijt berichten, dat, in verband met het gebrek aan celstofwatten, momenteel nog geen wattenrollen kunnen worden vervaardigd.

Ook de artikelen verbandwatten en verbandgaas 16/16 zijn nog slechts in zeer beperkte mate bij de apothekers verkrijgbaar.

Tot nader order kan ik U slechts adviseeren aan U leden bekend te maken dat zij hun behoefte aan verbandmiddelen zooveel mogelijk bij de plaatselijke apothekers moeten dekken.

Voor den Directeur van het
 RIJKSBUREAU VOOR GENEES- EN VERBANDMIDDELEN
 15

Afb. 66. Brief Rijksbureau voor genees- en verbandmiddelen.

Aan alles was gebrek. Fietsen en fietsbanden werden gedistribueerd; met tandartsen met een buitenpraktijk en schooltandartsen werd echter rekening gehouden. Alle mogelijke moeite werd gedaan voor het verkrijgen van carbid, kaarsen en batterijen. Het Militair Gezag werd om verschillende faciliteiten verzocht zoals de aansluiting van gas en elektriciteit. Verschillende collega's hadden nog geen telefoonaansluiting.

Volgens Keeman kreeg men voor het tweede halfjaar 1 1/2 liter alcohol, indien beschikbaar. Aangezien er geen materiaal meer was stond de levering van prothesen aan M.H.patiënten zo goed als stil.

Bij navraag was medegedeeld dat er geen wattenrollen konden worden vervaardigd. Een lichtpuntje was dat door de GGD voor tandartsen extra zeep beschikbaar werd gesteld.

De bestuursverkiezing

Paul Henry had in een schrijven aan het bestuur gevraagd het bestuur te verkiezen bij kandidaatstelling. Reeds vroeger had men over dit onderwerp gesproken en had toen besloten die procedure niet te volgen omdat in de RTV het vervullen van een bestuursfunctie niet beschouwd moest worden als een gunst, maar dat op de betreffende leden een beroep werd gedaan.

Na enige discussie werd op 19 juni 1945 het gehele bestuur herkozen. De vergadering sprak hiermee haar vertrouwen over het gevoerde beleid uit.

In de periode van schijnbare stilstand in de RTV werd toch veel werk verzet, in het bijzonder door de voorzitter. Hoewel het meeste werk uit correspondentie bestond mogen de pogingen van Kranenburg om weggevoerde collega's weer vrij te krijgen niet onvermeld blijven. In de meeste gevallen werden deze met succes bekroond.

Er was veel buiten de ledenvergadering om besloten, omdat er niet vergaderd kon worden.

Problemen voor sommige leden

Met 29 stemmen voor en 3 blanco werd in de 463e vergadering het voorstel aangenomen Loeber en De Beer te royeren. De eerste wegens zijn lidmaatschap van de N.S.B. en de laatste omdat hij in strijd met de waardigheid van het beroep had gehandeld.

Na de vakantietijd verzocht De Beer deze schorsing weer ongedaan te maken. Hij liet tevens zijn advocaat een brief schrijven met de vraag waarom hij was geroyeerd. Er was hem geantwoord dat het bestuur gaarne bereid was hem persoonlijk de redenen bekend te maken. Op een met hem gemaakte afspraak was hij echter niet verschenen.

In november deelde Arnolds mee dat het in de bedoeling lag om De Beer onder een soort curatele te stellen door bijvoorbeeld een andere collega bij hem te plaatsen. De voorzitter achtte dit wel van groot belang, maar aangezien De Beer geen RTV-lid meer was verzocht hij Arnolds contact op te nemen met de afdeling R&O.

Dat de RTV bij overheidsinstanties een steeds belangrijker positie ging innemen bleek toen het bestuur door het Beheers Instituut werd uitgenodigd om als beheerder van het instrumentarium van een aantal politiek verdachte tandartsen en tandtechnici op te treden: van De Beer, het instituut Van Wijk, Loeber en nog enkele anderen. Dat dit beheer niet tot het succes leidde dat men er zich van had voorgesteld, was te wijten aan factoren die buiten de invloed van de RTV lagen.

Mevrouw Asal had enkele dagen in hechtenis gezeten maar bij het bestuur was echter niets dan goeds bekend over haar gedrag in de oorlog ten opzichte van de Joden en andere onderduikers. Zij was Duitse van geboorte maar had zich in 1937 laten naturaliseren.

Afb. 67. Vrije doorgang collega Orth in 1945

In september was bij navraag gebleken dat nog niets tegen mevrouw Asal was ingebracht en stelde het bestuur voor haar lidmaatschap onveranderd te laten doorgaan.

Van mevrouw Frenkel-Wiener, die zich weer in Rotterdam had gevestigd, was bericht ontvangen dat zij nog niet in het bezit was van een vol-

ledig instrumentarium. Er was haar gevraagd wat zij van het aanwezige instrumentarium van de 4e polikliniek kon gebruiken. In november '45 kon worden medegedeeld dat de RTV het instrumentarium, van het door haar ingediende lijstje, bijna in z'n geheel aan haar ter beschikking had gesteld.

Mej. Schippers vroeg of het geoorloofd was dat Van Ierschot een praktijk was begonnen (waarover later) in het rayon waarin hij ook waarnemer was geweest. Hij had voor Poppinga waargenomen maar deze had nooit geweten dat Van Ierschot het plan had gehad zich in Rotterdam te vestigen. Een aantal leden vond de gang van zaken verkeerd, terwijl anderen voor hem in de bres sprongen. De voorzitter stelde voor zowel Van Ierschot als Poppinga op de bestuursvergadering uit te nodigen. Dit heeft kennelijk verhelderend gewerkt want in de laatste vergadering van 1946 werd Van Ierschot met algemene stemmen als lid van de RTV aangenomen.

De RTV-poliklinieken

In juni 1945 verzocht de voorzitter de T.C. zich te beraden hoe de propaganda voor de poliklinieken weer met kracht ter hand kon worden genomen. Dankzij het W.S.Burgerfonds was geregeld dat de minimum vergoeding per spreekuur f 5,- bedroeg.

Volgens de voorzitter was het verheugend dat de klinieken geen financiële moeilijkheden hadden zoals vroeger, toen de werkende leden zelfs geld moesten voorschieten. De moeilijkheid was dat de gang eruit was. Om tegemoet te komen aan het nijpend gebrek aan medewerkers had het bestuur erover gedacht ieder lid, dat korter dan 15 jaar was gevestigd, te verplichten minstens één spreekuur per week op de poliklinieken te bezetten. Wanneer na enige tijd de klinieken weer beter zouden gaan draaien kon daarin verandering komen, aangezien er dan wel collega's zouden zijn die een werkend lidmaatschap op de poli's zouden ambiëren.

Eerst zou de vergadering van de T.C. worden afgewacht. In oktober liet de T.C. weten dat zij het met dit voorstel eens was.

Van Houte deelde in september mee dat, hoewel zich enkele nieuwe werkende leden hadden gemeld, de RTV toch met een hopeloos tekort had te kampen. In verband hiermee moest de T.C. tot haar leedwezen met het voorstel komen de tweede polikliniek te sluiten. Omdat het de voorzitter op dat ogenblik zeer ongewenst leek om een kliniek op te heffen, stelde hij voor de 2e poli te verplaatsen.

Vervolgens vroeg de voorzitter aan de T.C. er rekening mee te houden dat alle collega's die daarvoor in aanmerking kwamen, die polikliniek kregen aangewezen die het dichtst bij hun woning lag.

In november werd besloten dat er op de poliklinieken iedere morgen een spreekuur zou worden gehouden en minstens drie middagspreekuren per week met een proeftijd van een jaar. Dit alles afhankelijk van de financiële mogelijkheden van het W.S.Burgerfonds.

Van de Raad van Overleg van Plaatselijke Vakcentrales was een brief ontvangen waarin men verzocht de avondspreekuren weer in te stellen in verband met het feit dat niet iedere werknemer vrij kon krijgen voor een bezoek aan de tandarts.

Omdat er een landelijk besluit was geen avondspreekuren meer te houden hoorde de brief eigenlijk thuis bij de Commissie van Toezicht. De Raad van Overleg werd wel ingelicht over de spreekuren van 5 tot 6 uur.

In het voorjaar van 1946 bleek dat de derde, vierde en zesde polikliniek behoorlijk goed bezet waren maar dat de 5e poli nog enige moeilijkheden had. Na een langdurige discussie werd de tweede polikliniek tot 1 juli nog een kans gegeven, anders zou deze moeten sluiten.

In juni achtte het bestuur, in verband met de financiële consequenties, het niet meer ver-

ROTTERDAM, 27 Februari 1947.

Aan de Polikliniek commissarissen,
Werkende leden en Praktijkjuffrouwen.

Van de Technische Commissie.

Geachte collega's,

Met ingang van 1 Maart a.s. worden de tarieven voor polikliniek en M.H. patiënten als volgt gewijzigd:

consult	ƒ	1,50
halfj. controle	ƒ	1, 50
extractie	ƒ	1,50
elke volg. extr. in dezelfde zitting	ƒ	1,--
serie extr., dus 10 of meer elem. per kaak	ƒ	10,--
mondreiniging per keer	ƒ	1,50
vulling op 1 vlak	ƒ	2,50
vulling op meerdere vlakken	ƒ	3,--
zenuwbehandeling	ƒ	3,50
prothese 1 element	ƒ	15,--
ieder volgend element meer	ƒ	3,--
12, 13, 14 elementen	ƒ	45,--
volle prothese	ƒ	90,--
alles zonder extracties.		
klammers	ƒ	2,--

De polikliniekpatiënten ontvangen bij het begin der behandeling een behandelingskaart waarop aangetekend wordt hoeveel de kosten zullen bedragen. Bij M.H. patiënten wordt op de achterzijde van het briefje aangetekend wat er verricht is.

Met collegiale groeten,

secretaris T. C.

Afb. 68. Tarievenlijst voor de poliklinieken

antwoord de 2e, 5e en 6e kliniek nog langer te exploiteren. Doordat zij voor militaire dienst werden opgeroepen werden zeven collega's geheel of gedeeltelijk aan de praktijk onttrokken waardoor de bezetting van de spreekuren problemen gaf. Daarbij liep het aantal patiënten terug door het ziekenfondsbesluit. Het W.S.Burgerfonds, dat tot nu toe steeds de helpende hand had gereikt, kon hiervoor niet meer worden aangesproken. De vergadering kon de noodzaak hiervan inzien en de liquidatie werd aan het bestuur in samenwerking met de T.C. en de polikliniekcommissarissen overgelaten.

De opheffing van de 2e, 5e en 6e polikliniek

Hier toe werd op 2 juli besloten. De aan het lidmaatschap verbonden verplichting minstens één spreekuur waar te nemen kwam hierdoor te vervallen.

Op de tweede polikliniek zouden twee militaire tandartsen worden geplaatst voor de behandeling van militairen. Omdat er slechts één installatie aanwezig was zou op kosten van de RTV de unit van de vijfde naar de tweede kliniek worden overgebracht, mits er een garantie werd gegeven dat de Koninklijke Landmacht er langer dan een half jaar gebruik van zou maken.

De zesde polikliniek werd in juni 1946 opgeheven en in zijn geheel overgenomen door Van Ierschoot.

De vijfde kliniek hield in september op te bestaan. Met delen van de inboedel kon een gedupeerde collega worden geholpen.

Tot 1 april 1947 was de tweede kliniek als militaire polikliniek in bedrijf. De installatie werd daarna gedeeltelijk overgenomen door de derde kliniek, terwijl de restanten tegelijk met die van de vijfde polikliniek onder de leden werd verkocht. Hierbij toonde Orth zich een perfecte veilingmeester. De benedenverdieping van de tweede kliniek werd na de nodige formaliteiten verhuurd aan collega mevrouw C.W. Scheer.

De overgebleven klinieken behandelden hoofdzakelijk de patiënten van de gemeente, die eigenlijk bij de ziekenfondsen thuishoorden. In november bleek uit de maandverslagen van de klinieken dat deze hard achteruitgingen.

Een gedeelte van de polikliniek aan het Mathenesserplein werd verhuurd. Omdat er vacatures waren voor deze poli vroeg Jonker of er sollicitanten konden worden opgeroepen. Bakker vond het beter de zaterdagmorgen te laten vervallen. Dit werd aan de GGD medegedeeld.

Aan het einde van het jaar kreeg de GGD bericht dat ook op de 3e polikliniek op donderdagmorgen geen spreekuur meer zou zijn.

Van Houte achtte het nuttig om nieuwe leden te laten weten dat van hen werd verwacht dat zij op de klinieken zouden werken, hoewel dit niet verplicht was.

Tijdens de 46e jaarvergadering meende Mahler, die in september Kranenburg als voorzitter was opgevolgd, dat de achteruitgang van de poliklinieken niet al te tragisch moest worden opgevat, omdat dit in de lijn van de ontwikkeling van de volksgezondheid lag. Immers vroeger werd voor de minder draagkrachtigen weinig gedaan, thans was 90% van hen lid van een ziekenfonds.

De schooltandverzorging in een nieuwe vorm

De STV werd na een jaar gedwongen rust hervat en functioneerde eind 1945 weer nagenoeg normaal.

Voor de uitbreiding van de STV had Poppinga een plan gemaakt, verder had de GGD plannen met de STV en tenslotte bestond er landelijk een plan dat uitging van de Sociale Raad voor Tandheelkunde. Poppinga was met een initiatief voor de STV voor Rotterdam-Noord gekomen.

Hij probeerde de vele bezwaren, die aan de toenmalige vorm van de STV waren verbonden, bij de invoering in een andere stadswijk te omzeilen door met iets nieuws te komen.

In dit nieuwe systeem bleef de controle van de kinderen op school, maar de behandeling zou plaatsvinden op de poliklinieken of bij de tandarts thuis. Deze tandarts werd door de ouders van het betrokken kind gekozen. Het honorarium voor de behandeling zou afhankelijk zijn van de sociale omstandigheden van de ouders van het kind: het geldende tarief voor vrijwillig of verplicht verzekerden en M.H.patiënten, voor particulieren het minimum RTV-tarief en wanneer de behandeling plaatsvond op een polikliniek het polikliniektarief. Na de behandeling werd weer op school door een lid van de RTV bekeken of deze was verricht. De voordelen van deze regeling waren:

1. dat op korte termijn een groot aantal kinderen door de schooltandartsen werden bereikt
2. dat bij verhuizing van de ene school naar een andere het kind niet aan de STV ontsnapte
3. dat er geen kosten moesten worden gemaakt voor installaties
4. dat er minder administratief werk aan verbonden was en de moeilijkheden met de incasso tot het verleden behoorden.

In Rotterdam-Noord zouden tien tandartsen met de controle op de scholen kunnen beginnen.

De voorzitter zei dat deze methode reeds drie jaar in Oosterbeek bestond en een kans van slagen moest worden gegeven. De RTV was alleen verantwoordelijk voor de controle en bij de nacontrole kon worden gezien of de behandeling goed was uitgevoerd.

In juli 1945 werd besloten om voorlopig voor een jaar deze methode voor de STV te beproeven. Mocht na een half jaar blijken dat het niet voldeed dan zou er op worden teruggekomen.

Ten aanzien van de bestaande STV stelde Smits in september voor de kinderen dit jaar slechts eenmaal te controleren en te behandelen. Deze behandeling moest dan worden verricht door de schooltandarts uit de wijk waar de school was gevestigd. Hiermee ging de vergadering akkoord.

In mei 1946 werd een klacht van een van de hoofden van scholen besproken. Deze was ontevreden omdat de incasseerder wel de gelden ophaalde maar de kinderen niet werden behandeld. Dit kwam doordat verschillende schooltandartsen in militaire dienst werden geroepen. Om de reeds ingeschreven patiëntjes niet volledig te duperen was als afwikkelingssysteem aan een adviserende controle gedacht, op die scholen in Delfshaven en Rotterdam-Zuid waar twee derde of meer van de leerlingen aan de STV deelnam. Deze zou de tweede tot en met de zesde klas omvatten.

Een maand later schetste de voorzitter de moeilijkheden bij de STV:

1. de financiële, die voornamelijk hun oorzaak vonden in het incasso, die te veel kostte ten opzichte van de baten
2. de deelname, die onder de oorlogsomstandigheden op verschillende scholen ernstig had geleden.

In verband met de financiële verantwoording tegenover de "Stichting tot Bevordering van Volkskracht" was het niet langer verantwoord op de huidige voet verder te gaan en stelde de voorzitter voor alleen die scholen na september 1946 te laten meedoen waar tenminste twee derde van het aantal leerlingen bij de STV was ingeschreven. Vervolgens deelde hij mee dat de STV volgens het systeem Poppinga in de noordelijke stadswijk niet werd gecontinueerd. Deze beslissingen konden des te gemakkelijker worden genomen omdat de GGD per 1 september van plan was op alle scholen in Rotterdam, te beginnen met de eerste klassen, de STV in te voeren. De bestaande STV zou dan met de resterende vijf klassen op de door haar behandelde scholen doorgaan en op deze manier dit systeem in vijf jaar afwickelen. Hiervoor bleven in ver-

band met de mobilisatie van Van Dulken nog twee schooltandartsen beschikbaar. De vergadering ging met de plannen akkoord.

De gemeente ging de STV overnemen

In september deelde Mahler mee dat de regeling voor de STV door de GGD was goedgekeurd. Aangezien de STV dan weer van gemeentewege werd verzorgd moest de STV van de RTV worden geliquideerd. De klassen waar de RTV de zorg voor had zouden alleen worden gecontroleerd en als behandeling nodig was zou een verwijfsbriefje worden geschreven voor de gezinstandarts.

De kosten van deze afwikkeling bedroegen f 985,- per jaar. Dit bedrag verminderde ieder jaar met f 160,-. Het W.S.Burgerfonds zegde hierin haar medewerking toe.

Het instrumentarium van de nieuwe STV moest ook worden aangevuld aangezien met de gemeente was afgesproken dat de RTV voor zes complete installaties zou zorgen. Backer Dirks vroeg naar de onkosten voor deze installaties en de liquidatie en deelde mee dat de centrale kas eventueel aan het W.S.Burgerfonds geld zou lenen indien het stamkapitaal van het fonds moest worden aangesproken.

Mej. Schippers pleitte ervoor een sociaal werker voor de STV aan te stellen.

In december hoopte dr. Van der Slikke nog die maand met de STV te kunnen beginnen. Als schooltandartsen waren Smits, De Zeeuw, mevrouw Frenkel, mevrouw Van der Kleyn en Van Duren door de gemeente aangetrokken.

Tijdens de jaarvergadering in 1947 constateerde de voorzitter nogmaals dat het jammer was dat de door de RTV georganiseerde systemen moesten worden geliquideerd maar dat het aan de andere kant verheugend was dat de nieuwe STV over de gehele stad in nauwe samenwerking met de RTV kon worden ingevoerd.

Erelidmaatschappen

Tijdens de jaarvergadering in 1946 werd aan Toose, die na 25 jaar in Rotterdam gevestigd te zijn geweest naar Nederlands Oost-Indië zou vertrekken, het erelidmaatschap van de RTV verleend.

Op 21 september werd tijdens het jubileumdiner ter gelegenheid van het 45-jarig bestaan van de vereniging ook Henk Kranenburg tot erelid van de RTV benoemd. Zo staat het in de notulen. In werkelijkheid werd zijn benoeming er doorgedrukt omdat er signalen vanuit het HB van de Maatschappij kwamen waarmee de RTV het absoluut oneens was (er werd hem namelijk kwalijk genomen dat hij met de Tandartsenkamer had gecorrespondeerd).

Afb. 69. Het echtpaar Kranenburg in 1962

Wegens hun buitengewone verdiensten was voor beiden het erelidmaatschap ten volle verdiend.

Aan Backer Dirks werd in september een duplicaatoorkonde aangeboden aangezien de oorspronkelijke door het bombardement verloren was gegaan.

Steunfonds voor gemobiliseerde collega's

Ten aanzien van de financiële steun voor gemobiliseerde collega's tijdens de politionele acties in Nederlands Oost-Indië werd een oplossing gevonden in het storten van bijdragen door de andere RTV-leden. De bij de Rotterdamse ziekenfondsen aangesloten tandartsen zagen hun bijdrage afgehouden van hun declaratie en de collega's die niet aan de fondsen waren verbonden kregen het verzoek een evenredig grote bijdrage te leveren.

Uit dit fonds werd door een speciaal daarvoor aangewezen commissie naar billijkheid de nodige steun verleend. Iedere tandarts zou daaraan f 200,- per jaar moeten bijdragen.

In de vergadering merkte Van der Grijp op dat de betreffende collega's geen directe steun nodig hadden maar pas wanneer zij terugkwamen. Hun praktijken zouden dan verlopen zijn, waarin de voorzitter echter niet geloofde aangezien er een groot tekort aan tandartsen was.

Er mag hier wel worden gememoreerd dat de RTV weer baanbrekend werk verrichtte, want dit initiatief werd als voorbeeld genomen voor een soortgelijke landelijke steunactie die door de Maatschappij werd gestart. Op de algemene vergadering van de NMT werd in het voorjaar van 1947 besloten dat de bijdrage aan het steunfonds voor collega's in militaire dienst f 240,- per persoon per jaar zou bedragen. De RTV sloot zich hierbij aan.

In hetzelfde jaar werd voor hen de regeling getroffen dat zij, indien zij voor hun particuliere praktijk een waarnemer hadden, deze waarnemer ook het spreekuur op de kliniek kon houden. Was dat niet het geval dan kon de RTV het spreekuur aan een ander toewijzen.

Maatschappelijk Hulpbetoon

In de zomer van 1945 werden er zo goed als geen prothesen meer geplaatst omdat de materialen daarvoor ontbraken. In oktober stonden 58 patiënten op een wachtlijst. Patiënten waar men nog niet met het extraheren was begonnen werden afgevoerd. Voor de overige 20 patiënten zou getracht worden een prothese te vervaardigen. Bekeken zou worden of de vastgestelde prijs voor een prothese voor een M.H.patiënt niet te laag was. Het was vanzelfsprekend niet de bedoeling dat de werkende leden aansprakelijk werden gesteld voor de meerkosten.

De vergadering was het eens met het bestuursvoorstel om het tarief voor de nog te vervaardigen prothesen na 1 december met 50% te verhogen en die extra kosten aan de gemeente door te berekenen, zodat de prijs voor zo'n prothese f 100,- zou gaan bedragen.

In de zomer van 1949 was het aantal M.H.patiënten in de polikliniek aan het Mathenesserplein teruggelopen tot twee en het aantal betalende patiënten tot 22. Voor de kliniek in Zuid waren deze aantallen respectievelijk 0 en 46.

Er was een kleine categorie patiënten van Sociale Zaken overgebleven, die via de GGD naar Jonker werden verwezen. Deze verdeelde hen over de vroegere medewerkers van de klinieken waar deze patiënten werden behandeld.

De groepsabonnementen

In juli 1945 waren slechts drie groepsabonnementen over namelijk: het kindershuis aan de Van Speykstraat, het Lutherse weeshuis en het Doofstommeninstituut.

Orth deelde mee dat de kinderen van het Laurentius Jongensgesticht weer van hun evacuatieadres in Nijmegen waren teruggekeerd. Er was verzocht om hen weer onder behandeling te nemen. Hij had hen medegedeeld dat er rekening mee moest worden gehouden dat iedere nieuwe bewoner eerst gesaneerd diende te worden.

Een andere groep die weer om behandeling vroeg was de vereniging "Zoekt het Verlorene". Eind 1940 was de RTV met een abonnement akkoord gegaan. Dit betrof de tandheelkundige verzorging van ongeveer 80 verpleegden in de internaten A.H. Francke Huis I en II, waarmee I. Verhoeven zich zou belasten. Kennelijk was daarvan tijdens de oorlog niets gekomen, want in mei 1946 wilde deze vereniging opnieuw een groepsabonnement afsluiten, mits Wegman de behandelende tandarts zou zijn. In december 1946 stond de vergadering dit toe.

In het voorjaar van 1943 was van de Studenten Gezondheids Zorg (SGZ) het verzoek ontvangen voor een adviserend spreekuur dat tweemaal per jaar zou worden gehouden. Een vergadering later werd besloten met een definitief antwoord te wachten. Het leek beter eerst bij de artsen te informeren welke regelingen zij met de studenten hadden getroffen. Door de oorlog heeft dit lang geduurd maar eind 1945 werd er een oproep aan de RTV-leden gedaan wie hiervoor in aanmerking wilde komen. Er werd een commissie benoemd, waarin Henry, Pool en Orth zitting namen, die zou trachten een regeling te treffen met de SGZ om ongeveer een kwart van de kosten van hen vergoed te krijgen. Het restant zou door de studenten zelf moeten worden betaald, uitgaande van het minimum RTV-tarief.

De SGZ ging hiermee akkoord: mej. Schippers, Van Dulken en Unger zouden zich met de verzorging bezighouden. In de vergadering in oktober 1946 merkte Henry hierover op dat de RTV hiermee te zwaar werd belast. Er was een onderzoek gedaan om een indruk te krijgen van de toestand van de gebitten. Backer Dirks deelde mee dat 30 van de 400 studenten die gecontroleerd waren de meeste kosten met zich brachten. Verhoeven vond dat er niets tegen de controle was, maar dat nog niet tot behandeling moest worden overgegaan.

Ook het jongenshuis Sparta had een groepsabonnement aangevraagd. Van der Kleyn merkte daarover op dat voor kinderen van tehuizen van de Voogdijraad het afsluiten van een abonnement moeilijk zou zijn, aangezien de doorstroming zo groot was. Schürmann was bereid de jongens van dit huis te behandelen. Orth vroeg welke normen er gesteld werden aan wel of geen groepsabonnement, maar Backer Dirks wilde deze kinderen niet laten schieten en stelde voor hen op de polikliniek Mathenesserplein te laten behandelen. Van Rossen zei dat juist deze abonnements bij uitstek geschikt waren om iets aan sociale tandheelkunde te doen. Backer Dirks was het hiermee niet eens, want wanneer de behandeling plaatsvond op de kliniek was volgens hem het tarief al laag genoeg. Aan de schrijver vertelde Schürmann dat deze jongens in zijn praktijk in Kralingen werden behandeld.

In 1947 deelde Orth mee dat voor schipperskinderen een abonnement was aangevraagd en dat ook het sanatorium Trompenburg om inlichtingen had verzocht.

In april van dat jaar was Bakker van oordeel dat het tarief voor de abonnements in de toekomst moest worden gewijzigd waarmee Orth het eens was; het was nodig bij verlenging of bij nieuwe abonnements het tarief te verhogen. In september werd besloten het tarief per deelnemer voor de sanering op f 5,- en voor de halfjaarlijkse controle op f 3,- per jaar te brengen, waarmee de vergadering in oktober 1948 akkoord ging.

In die tijd was het moeilijk leden te vinden die deze behandelingen op zich wilden nemen.

HET NEDERLANDSCHE BEHEERSINSTITUUT

Gelet op het bepaalde in **art. 35 jot. art. 6 lid 1 van E 133**,

Gehoord de „Adviescommissie Rechtsherstel en Beheer te Rotterdam”;

B E N O E M T

H.C. Kranenburg, Randweg 46, Rotterdam,
R.J.P.H. van Dulken, Emmalaan 51, Rotterdam,
J. Th. Orth, Burgemeester Meineszlaan 11, Rotterdam,

met ingang van 4 April 1946.

tot

beheerder over bewindvoerder voor bestuurder van	} a) het roegw privé vermogen by de handzaak of handwiff	} van	J. van Wijk, Claes de Vrieselaan 21, Rotterdam.

zulks met bepaling voor zoover noodig dat bedoeld lichaam of onderneming als rechts-
persoon aangemerkt wordt,

en

B E P A A L T

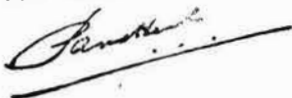
dat de benoemde zich zal gedragen naar de hem door of vanwege het Nederlandsche
Beheersinstituut verstrekte c.q. nader te verstrekken instructies.

ROTTERDAM den, 4en April 1946

HET NEDERLANDSCHE BEHEERSINSTITUUT
BUREAU ROTTERDAM EN OMGEVING

Voor eensluidend afschrift

w.g. W. van der Grinten.

In de vergadering kwam naar voren dat men van tevoren wilde weten hoeveel tijd ermee gemoeid zou zijn. Dit zou in het vervolg op de convocaties voor de vergaderingen worden vermeld. Orth betreurde het dat de voorzitter in november zelf de behandeling van het kindertehuis Zonnehoek op zich nam, omdat er geen medewerker kon worden gevonden, waarbij hij opmerkte dat vooral jonge collega's niet goed doordrongen waren van de sociale verplichtingen die het lidmaatschap van de RTV met zich meebracht. Smits antwoordde hierop dat de groepsabonnementen grotendeels zouden komen te vervallen doordat de STV deze behandelingen zou overnemen.

De patiënten van het Doofstommeninstituut werden oorspronkelijk op de kliniek Aert van Nesstraat behandeld tegen een zeer laag tarief. Nu de tarieven in 1948 werden aangepast vonden Henry en Van Duren deze te hoog. De tandheelkundige verzorging werd door de stichting Doofstommeninstituut zelf betaald. Kranenburg stelde voor het verrichtingentarief toe te passen en financiële steun van Volkskracht te vragen.

In de zomer ging het instituut toch met de verhoogde tarieven akkoord, waarna een nieuw abonnement werd aangegaan. Van Duren had in 1947 de behandeling van Bakker, die er 15 jaar de zorg voor had gehad, overgenomen.

Eind 1948 werden met de huizen Zonnehoek, Sparta en Heemraadssingel nieuwe regelingen getroffen. Verder werden bij alle oude groepsabonnementen de nieuwe voorwaarden van kracht.

In 1949 nam Huddleston Slater het werk van Orth in het "Parkziekenhuis Trompenburg" over.

De onbevoegde uitoefening van de tandheekunde

Een heikel punt in de Rotterdamse tandheekundige wereld was vele jaren het Evipan-instituut van Van Wijk.

Herhaaldelijk werd door de voorzitter aan de leden gevraagd, indien zij een duidelijk geval van onbevoegde uitoefening van de tandheekunde constateerden, het bestuur hierover in te lichten. De eerste keer dat men in de notulen de naam van Van Wijk tegenkomt is in januari 1944. Het bestuur had toen een reclamebiljet van dit instituut naar de Inspecteur voor de Volksgezondheid In 't Veld gestuurd. Enkele maanden later gevolgd door een schrijven over de handelingen van Van Wijk. Korte tijd daarna werden enkele gevallen gesignaleerd van clandestiene praktijkuitoefening door hetzelfde instituut. Deze werden aan de recherche en aan de directeur van de GGD gemeld.

Het zal geen toeval zijn geweest dat Toose juist in deze tijd een lezing hield over "Waardigheidsnormen in deze tijd". Naar aanleiding hiervan werd een commissie benoemd die deze normen op schrift moest stellen. In juli had niemand de behoefte daaraan iets toe te voegen, waarna de richtlijnen werden gestencild.

De behandelingen van Van Wijk gingen in november 1945 nog ongestoord door hoewel van de Inspecteur bericht was ontvangen dat er een einde aan zou komen. De voorzitter antwoordde op een vraag waarom de onbevoegde uitoefening steeds langs politieke weg moest worden behandeld, dat dit de snelste weg was.

Van Wijk had geweigerd zich onder beheer te laten stellen waarna zijn instrumentarium in beslag was genomen en in de derde polikliniek werd opgeslagen. Dit was uitsluitend gebeurd op grond van zijn politieke onbetrouwbaarheid in de oorlog. Het Beheersinstituut had echter niets met de onbevoegde uitoefening van de tandheekunde te maken. Dat was een zaak voor de Volksgezondheid. Van de Politieke Opsporings Dienst werd echter een brief ontvangen dat ten nadele van Van Wijk niets bekend was.

Een jaar later was een brief van Jonker ontvangen over het leveren van materiaal door de dental-depots aan onbevoegden. Kranenburg wees erop dat dit moeilijk was aan te pakken en dat medewerking van de officiële instanties ten ene male ontbrak.

In december werd besloten op de door dr. Van der Slikke te houden persconferentie over de STV de aanwezige journalisten in te lichten over de werkelijke stand van zaken van de onbevoegde uitoefening. Tijdens de jaarvergadering in 1947 deelde Kranenburg mee dat op het departement een wijziging in de houding t.o.v. de onbevoegden had plaatsgevonden. Van het Ministerie van Sociale Zaken mocht worden verwacht dat er maatregelen genomen zouden worden zonder daarvoor een wetwijziging toe te passen. Deze kwestie moest snel worden opgelost want anders zou men proberen de onbevoegden aan te prijen als een middel om het tandartsentekort op te vullen. Volgens Henry ging het uitsluitend om het feit dat het publiek hierdoor werd gedupeerd. De zaak was des te moeilijker omdat door het tekort aan tandartsen veel patiënten naar onbevoegde praktijken gingen.

Van Houte achtte het beter om in tegenstelling tot bestaande plannen de pers niet in deze kwestie te mengen, waarmee de voorzitter het eens was.

In februari 1947 werd medegedeeld dat in overleg met de Commissie van Toezicht speciaal voor ziekenfondspatiënten een ernstige waarschuwing zou verschijnen tegen behandeling door onbevoegden.

In maart 1948 zei Kranenburg dat over de onbevoegde uitoefening uitvoerig in de Tweede Kamer was overlegd. Minister Drees en 65% van de Tweede Kamer waren tegen de onbevoegde uitoefening. De Maatschappij had te kennen gegeven het Ministerie van Justitie te willen inschakelen.

Om een duidelijk inzicht te verkrijgen in de niet-bonafide praktijken werden Henry, Bakker en Van Duren bij acclamatie in een commissie ad hoc gekozen. Tandartsen die onbevoegden hielpen werden binnen korte tijd voor het Medisch Tuchtcollege gedaagd. De eerste aanklacht werd ingediend tegen Soesman die tot f 150,- boete werd veroordeeld. Tevens werd hij voor drie maanden geschorst als tandarts, maar volgens Van Duren was hij toch blijven werken.

Bakker en Huddleston Slater waren in december 1948 naar de Dagbladders in Amsterdam geweest om plaatsing van advertenties van onbevoegden te voorkomen. Hieraan bleek echter weinig te doen; alleen wanneer degene die de advertentie plaatste veroordeeld was kon worden geweigerd.

Tijdens de tweede vergadering in 1949 werd er gediscussieerd over het al of niet permanent instellen van de commissie ad hoc. Volgens Kranenburg moesten we niet in dezelfde fout vervallen als 25 jaar geleden. Hij zei dat de onbevoegden niets nalieten hun doel te bereiken: ze schreven rapporten, bezochten kamerleden en consulteerden juristen. Volgens hem moest er een commissie worden ingesteld om de tandtechniek op een hoger plan te brengen of we moesten zelf laboratoria oprichten. Waarop Van Duren droog opmerkte dat de commissie dacht dat het de bedoeling was tandartsen te vervolgen. De voorzitter wilde toch de commissie aanhouden, desnoods onder een andere naam.

Tijdens de volgende RTV-vergadering in mei werd een commissie tot bestrijding van niet-bonafide praktijken benoemd waarin Van Duren, Arnolds en Born zitting namen. Er ging geen vergadering voorbij of de leden werden opgeroepen namen te noemen van bij hen in de buurt werkende onbevoegden.

Aan het einde van het jaar hoorde een collega van een patiënt dat deze een flink bod op zijn huis aan de Claes de Vrieselaan had gekregen van Van Wijk die zijn inrichting wilde uitbreiden. Deze collega had hem geadviseerd zijn huis via een advertentie te koop aan te bieden. Het hoogste bod dat hierop werd gedaan was wel van Van Wijk,

maar het lag beduidend lager dan zijn oorspronkelijke bod.

Het grootste deel van de verrichtingen van deze instituten was het plaatsen van prothesen direct na het extraheren. Knarsetandend zouden de tandartsen nog vele jaren moeten toezien hoe deze instituten floreerden.

Het opheffen van de derde en de vierde polikliniek

In februari 1948 deed Orth verslag over de klinieken waarbij hij opmerkte dat er werkende leden waren die er nog maar korte tijd werkten en niet aan hun minimum gegarandeerde uur-honorarium van f 5,- kwamen. Hij stelde voor het uit de Centrale Kas bij te leggen. Henry maakte hiertegen bezwaar en deed het voorstel het door de andere werkende leden te laten betalen. Dit werd in principe aangenomen. Bakker stelde voor om de 2% heffing weer in te voeren, maar dan wilde Pool duidelijk omschreven hebben waarvoor die 2% beschikbaar zou zijn.

Door de vacatures ging de derde polikliniek achteruit, waar tegenover stond dat op de 4e kliniek van enige vooruitgang sprake was.

In april vertelde de voorzitter dat waarschijnlijk in de zomer de M.H.patiënten naar de ziekenfondsen zouden overgaan, waardoor de poliklinieken nog minder te doen zouden krijgen. Hoewel er op de derde kliniek in tegenstelling tot de vierde meer particuliere patiënten kwamen dan patiënten van Sociale Zaken werd in overweging genomen of de poliklinieken voor de STV zouden kunnen worden gebruikt. De klinieken moesten echter nog even op gang worden gehouden aangezien de Stichting STV nog niet tot stand was gekomen. Poppinga vroeg om een opgave van de onkosten per kliniek. Dit in verband met de begroting van de Stichting STV en de vergoeding van de gemeente. De voorzitter bevestigde dat de RTV in ieder geval in het bezit zou blijven van de klinieken.

In mei 1949 waren 14 van de 21 uitgebrachte stemmen vóór het verhuren van de ruimte en de installatie.

Kranenburg legde de nadruk op het feit dat de ziekenfondsen beslist wilden dat zij die in Rotterdam-Zuid een ziekenfondspraktijk hadden ook op de linker Maasoever zouden wonen.

Huddleston Slater had het bestuur laten weten geïnteresseerd te zijn in de derde polikliniek aan de Putselaan, waar hij een ziekenfondspraktijk zou willen vestigen. Ook Van Dulken zou wel een ziekenfondspraktijk in Rotterdam-Zuid willen hebben. Wanneer met de STV een regeling kon worden getroffen wilde de voorzitter een open sollicitatie houden.

In september waren er vier sollicitanten t.w.: Adriaanz, De Vey Mestdagh, Huddleston Slater en Van de Mey de Bie.

Van de Mey de Bie viel af omdat hij had gedacht dat er met meerdere collega's op verschillende spreekuren zou worden gewerkt. De Vey Mestdagh trok zich terug (evenals Van Dulken) omdat Huddleston Slater het initiatief had genomen, hoewel beiden al van de ziekenfondsen dispensatie hadden gekregen om aan de rechter Maasoever te mogen blijven wonen. Wegens die woonplicht had ook Adriaanz zich teruggetrokken.

De polikliniek aan de Putselaan was op 1 oktober 1949 gesloten terwijl de vierde kliniek aan het Mathenesserplein per 1 september had opgehouden te bestaan. Per 30 augustus werden de assistentes mevrouw Mulder en mevrouw Van Os bedankt en ontslagen per 1 oktober.

De 4e polikliniek had een installatie over en deze zou op de Putselaan kunnen worden geplaatst.

Maar Jonker vond het voorbarig nu al over de installaties van de klinieken te beslissen omdat

deze zouden kunnen worden gebruikt voor een mogelijk in Rotterdam te vestigen orthodontisch centrum. Ook de voorzitter achtte dit heel belangrijk omdat door de opheffing van de klinieken de sociale doelstellingen zouden verdwijnen maar door zo'n centrum zou weer een heel nieuw terrein voor de RTV open komen te liggen.

Aan het einde van 1949 waren besprekingen gevoerd over het huurcontract van de polikliniek Putselaan. De huur zou voor een deel door Huddleston Slater, de Stichting STV en later door het orthodontisch spreekuur worden betaald.

De Stichting ter Bevordering der Schooltandverzorging in Rotterdam

Tijdens de jaarvergadering in 1947 merkte Backer Dirks op dat het bedrag dat de Centrale Raad voor de Sociale Tandheelkunde gedurende de bezetting in het Prophylaxefonds had gestort ongeveer f 10.000,- bedroeg. Door de Raad werd voor dit geld een bestemming gezocht. Backer Dirks stelde voor aan de Centrale Raad te vragen een subsidie beschikbaar te stellen voor de afwikkeling van de door de RTV georganiseerde STV. Eind 1949 liet Mahler weten dat de subsidie was geweigerd.

Op een vraag van Backer Dirks of de hogere klassen konden worden behandeld, antwoordde de voorzitter dat dit moeilijk te realiseren was aangezien het instrumentarium in bruikleen aan de GGD was gegeven.

Aan het einde van de vergadering prees Kranenburg het bestuur voor het gevoerde beleid, ten opzichte van de STV, die noch een overheids- noch een particuliere instelling was, waarmee Rotterdam weer ver voorlag op de STV zoals deze elders werd uitgevoerd.

Door de veranderingen werd ook een andere commissie voor de STV gekozen waarin Mahler, Poppinga en Backer Dirks zitting namen.

De Gemeentelijke STV was op 10 februari begonnen en meteen waren er moeilijkheden; in dit geval over de salarissen van de schooltandartsen. Deze zouden door de gemeente worden betaald, maar omdat de scholen enige maanden gesloten waren geweest was geen honorarium ontvangen. In april kregen de betrokken tandartsen echter het volledige bedrag over de maanden oktober 1946 tot en met januari 1947 uitgekeerd.

Eind mei werd bekend dat de ziekenfondsen alle kosten van de STV voor hun rekening wilden nemen. Door de RTV werd hiertegen geprotesteerd aangezien de fondsen dan te veel zeggenschap zouden verkrijgen. Er werd voorgesteld dat de ziekenfondsen de behandeling van bij hen verzekerde kinderen plus een vergoeding voor administratieve kosten zouden betalen. De RTV bekostigde de aanschaf van de nieuwe installaties, waarin het W.S.Burgerfonds weer een belangrijke bijdrage leverde.

In de Stichting voor de STV zouden twee personen van de GGD, twee personen voor de ziekenfondsen, drie tandartsen en iemand van de Stichting van Volkskracht de belangen behartigen.

Doordat de financiële positie van de STV zo zorgelijk was had de wethouder in het begin van 1948 problemen met de stichtingsakte. Aangezien de RTV zich nog steeds met de STV bezighield en de kas van het W.S.Burgerfonds overbelast was, hoopte Henry dat er voortaan met de F.C. overlegd zou worden alvorens tot uitgaven voor de STV zou worden overgegaan. Orth zou in het vervolg graag een begroting voor de STV ten behoeve van de RTV willen zien, omdat hij van sommige uitgaven niets wist. Tijdens het voorlezen van het verslag van het W.S.Burgerfonds zei Henry dat de groeiende STV veel geld vroeg waardoor het stamkapitaal van het fonds was teruggelopen.

Dit was de laatste maal dat Leen Henry verslag deed over het W.S.Burgerfonds, waaraan hij sinds 1933 had meegewerkt. Hij overleed op 21 oktober 1948. Hij was onstuimig van aard, maar volstrekt eerlijk. Een goed mens, een goede tandarts: een trouw RTV-lid was de vereniging ontvallen. Orth zou hem in de commissie opvolgen.

In maart deelde de voorzitter mee dat de stichtingsakte bij de ziekenfondsen was. De bijdragen van de ziekenfondsen zouden wettelijk worden geregeld; de minister wilde echter deze bijdragen hoger stellen dan in Rotterdam werd gevraagd. Zo werd het Rotterdamse voorbeeld landelijk nagevolgd.

De fondsen meenden dat zij minder werden genoemd in de akte dan de overheid en gaven te kennen dat zij voorlopig geen deel wensten te nemen in de STV. Financieel zouden zij echter aan hun verplichtingen blijven voldoen.

In juni 1948 werden de praktijkjuffrouwen van de poliklinieken overgeplaatst naar de STV.

Het was gebleken dat vaste behandelplaatsen het doeltreffendst waren. Van Ierschoot werkte gedurende twee ochtenden voor de STV op de derde kliniek. Dat de klinieken voor de STV werden ingeschakeld werd door de vergadering goedgekeurd. Ook J.A. van Ommeren en Huddleston Slater gingen meewerken aan de STV waardoor in september veertig werkdagen bezet waren.

In de zomer schreef Poppinga in zijn jaarverslag dat van de ruim 300 scholen in Rotterdam er slechts zes niet meededen aan de STV. In het afgelopen schooljaar waren ruim 22.000 leerlingen onderzocht en behandeld. Het aantal weigeringen van de ouders bedroeg slechts 0,4%, terwijl er meer dan 13.000 vullingen waren gelegd. Volgens Poppinga had de STV van de RTV grote financiële offers gevraagd.

Het instrumentarium van de STV was eigendom van de RTV. De STV betaalde hiervoor geen vergoeding. De kosten voor energie en het schoonhouden werden voor de derde polikliniek op 50% en voor de vierde polikliniek op 25% vastgesteld ten laste van de STV, terwijl ook voor de huur enige vergoeding werd gevraagd.

De stichtingsakte werd pas in oktober 1948 door de gemeente, GGD en de ziekenfondsen goedgekeurd.

In december werd uit de centrale kas van de vereniging f 2500,- aan het W.S.Burgerfonds geleend voor de STV. In totaal was dit jaar voor de installaties en dergelijke voor de STV f 5500,- voorgeschoten; f 5100,- door de centrale kas en f 400,- door het W.S.Burgerfonds.

De controle van de klinieken, de groepsabbonementen, de Nazorg en de STV zouden worden samengevoegd. Alleen de controle van de STV zou in het vervolg worden gehonoreerd. Landelijk was het de bedoeling dat de staat toezicht hield, maar de ziekenfondsen zagen liever deze controle in handen van het TCI (Tandheelkundig Controle Instituut). Het bestuur van de

Atb. 71. Leen Henry

RTV had voorkeur voor het particulier initiatief: de Centrale Raad van de Nederlandse Vereniging voor Sociale Tandheelkunde. Uiteindelijk zou er een verzoek naar de Centrale Raad uitgaan om iemand voor deze controle te benoemen.

Het definitieve tot stand komen van de Stichting voor de STV ondervond in maart 1949 nog enige vertraging. Poppinga, die door de voorzitter werd bedankt voor zijn grote bijdrage tot het slagen van de nieuwe STV, deelde mee dat er nog tien ochtenden moesten worden bezet. Hij riep de aanwezigen in de vergadering op zich beschikbaar te stellen en verzocht de voorzitter eventueel alle leden te verplichten aan de STV mee te werken. Jonker deed de suggestie de collega's die vroeger op de klinieken werkten bij de STV in te schakelen.

Voor aanstaande september waren er nog steeds onvoldoende collega's en P.G. Post vond dat de oudere collega's verplicht moesten worden om bijvoorbeeld één jaar met de STV mee te lopen aangezien de jongere collega's voor militaire dienst waren opgeroepen. De voorzitter wilde dit zo lang mogelijk vrijwillig laten doen maar zag aankomen dat dit verplicht zou moeten worden gesteld.

In juni 1949 werd tot de aanschaf van twee installaties voor de STV overgegaan. De uitgave hiervoor, f 5000,-, zou de centrale kas voorschieten met een aflossingstermijn van vijf jaar.

Het voorlopige bestuur van de stichting STV zou zich beraden of zij gebruik zou blijven maken van de RTV-poliklinieken. De Inspectie van de Volksgezondheid zou zich niet met de controle en organisatie van de STV gaan bemoeien, zodat de invloed van de RTV op de STV gewaarborgd bleef. Het waren Kranenburg, Backer Dirks en Poppinga die zich hiervoor bijzonder hadden ingespannen.

In september deelde Poppinga de uitslag mee van een onderzoek dat was gehouden om te weten wie van de STV gebruikmaakten: 87,4% ziekenfondsverzekerden, 9,6% particulieren, 1% spoorweg- en politiefonds en de rest onbekend. Daarmee kon de begroting van de STV worden rondgemaakt en was het niet meer nodig dat het W.S.Burgerfonds aan de STV leende.

Het salaris van de administrateur en de huur van de kamer op de Baan zou door de Stichting worden betaald. De Stichting kon de in bruikleen afgestane installaties in huurkoop nemen. Doordat er regelmatig sollicitaties binnenkwamen was nu ruimschoots voorzien in schooltandartsen.

De controle was tot stand gekomen onder auspiciën van de Nederlandse Vereniging voor Sociale Tandheelkunde en de Maatschappij. Collega Paesi uit Haarlem zou deze inspectie doen.

Op 17 november 1949 was de "Stichting ter bevordering van de Schooltandverzorging in Rotterdam en omstreken" bij notariële akte tot stand gekomen. De directe bemoeiingen van de RTV met de STV waren daarmee afgelopen.

Er was echter afgesproken dat het W.S.Burgerfonds eventueel zou helpen wanneer de Stichting STV in financiële nood zou komen. De penningmeester lichtte toe dat de centrale kas vanwege de in september aangekochte installaties nog een vordering op de Stichting had.

Verschillende commissies hebben zich in februari 1950 beziggehouden met de overdracht van de installaties van de poliklinieken aan de STV. De begroting zag er als volgt uit:

2 nieuwe installaties	f 2500,- per stuk	f 5000,-
6 naoorlogse installaties	f 1500,-	f 9000,-
5 oude installaties	f 700,-	f 3500,-
		f 17500,-

De RTV was bereid deze installaties aan de Stichting STV te verkopen, bij voorkeur met een afbetaling van 10 jaar en 3% rente. De RTV voelde niets voor het aanbod van de ziekenfondsen om alles in een keer te voldoen.

De GGD was het er trouwens helemaal niet mee eens, omdat al gedurende twee jaren voor de oude installaties f 500,- per installatie per jaar was betaald. Er was dus f 5000,- betaald en men was niet van plan er nog eens f 3500,- aan te besteden. Het verweer van Bakker was dat er veel onkosten waren geweest maar de penningmeester kon slechts f 2047,- over de laatste anderhalf jaar vinden.

Er werd besloten de installaties voor f 14.500,- over te doen.

De ziekenfondsen zouden het bedrag voor de overname aan de STV overmaken, terwijl de Stichting dit in jaarlijkse termijnen met 3% rente aan de RTV zou doen: dit laatste liet echter lang op zich wachten.

Naar aanleiding van een ongeluk in Amsterdam maakten sommige hoofden van scholen bezwaar tegen de regeling van de kliniek aan het Mathenesserplein dat de kinderen door de assistente gehaald en gebracht werden. Dit was buiten hun toezicht maar zij waren wel verantwoordelijk.

Mahler voorzag dat er een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering door de Stichting zou moeten worden afgesloten.

In maart 1950 werd een Contactcommissie voor de STV ingesteld. De commissie zou het contact moeten onderhouden tussen de RTV en de Stichting STV. In de Stichting hadden Backer Dirks, Poppinga en Mahler namens de vereniging zitting, aan de contactcommissie waren Kranenburg en Van Duren toegevoegd.

Het kon voorkomen dat een kind, dat bij de STV werd behandeld en kiespijn had, naar de eigen tandarts van het gezin ging. Wanneer in zo'n geval werd gevuld was het terecht dat de ziekenfondsen, het Politiefonds en het ziekenfonds van de Spoorwegen aanmerkingen maakten, omdat zij in dat geval tweemaal betaalden. Poppinga raadde aan deze kinderen niet te behandelen maar de gegevens van het kind aan hem door te geven waarop hij een tandarts van de STV zou waarschuwen. Hieruit concludeerde Van Eck dat hij geen kinderen die onder de STV vielen mocht behandelen.

Mej. Schippers pleitte ervoor dat men eerder tot extractie zou overgaan. Volgens haar werden bij de STV zenuwkanaalbehandelingen uitgevoerd in elementen die op latere leeftijd toch werden geëxtraheerd.

Bedrijfstandheekunde

Een ander novum in de RTV was dat enkele collega's in nauw verband met een bedrijf gingen werken.

In 1946 was met de voorzitter over de tandheelkundige verzorging van het personeel van de firma Jamin gesproken. Het personeel zou in de fabriek worden geholpen waarvoor een kamer zou worden ingericht. In het algemeen werd dit initiatief toegejuicht. Gebleken was dat het de bedoeling was dat een zoon van één van de firmanten, die zich in Rotterdam als tandarts wilde vestigen, deze verzorging op zich zou nemen. Hoewel de vrije tandartskeuze in het gedrang kwam was de voorzitter van mening dat de Maatschappij hiertegen geen bezwaar zou hebben.

In 1949 had De Vey Mestdagh contact opgenomen met Heineken Bierbrouwerij Mij. N.V. wegens een advertentie om daar als bedrijfstandarts te werken. De bedrijfsleider had Van Duren laten weten dat wegens het tijdverlies, dat tandartsbezoek met zich meebracht, in Amsterdam was besloten een tandarts aan te stellen. Ook in Rotterdam zou dit gebeuren.

Met de Stichting van de Arbeid was hierover al in 1947 een vergadering geweest. In een rap-

port van deze stichting van begin 1949 werd vermeld dat alleen eerste hulp zou mogen worden verleend.

Mahler had de zaak ook in het H.B. aanhangig gemaakt.

Naar aanleiding van een verbod van de Maatschappij om zonder haar toestemming als bedrijfstandarts te gaan werken had De Vey Mestdagh zich spontaan teruggetrokken. Hij probeerde daarna een ziekenfondspraktijk in Oud-Mathenesse te beginnen. Volkshuisvesting beschikte echter afwijzend over de praktijkruimte. Toen hij twee kamers kon huren in de gebouwen van Heineken vroeg De Vey Mestdagh het RTV-bestuur of hij een ziekenfondssprekuur voor eigen rekening mocht houden dat openstond voor elke ziekenfondspatiënt. Volgens Van Eck was dit verkapte bedrijfstandheekunde.

Het röntgenapparaat van Loeb

Eind 1947 deelde Backer Dirks mee dat het Ivoren Kruis een röntgenapparaat aan de RTV te leen gaf. "Ik was bijzonder getroffen door het feit dat Dr.C.F.A. Moorrees van de Forsyth Dental Infirmary mij voor het kleuterwerk in Wassenaar een röntgen-toestel had toegedacht. Instrumenten zouden zeer welkom zijn geweest" schreef mevrouw Muntendam aan Mahler. Zij vond het apparaat beter op zijn plaats in een van de RTV-poliklinieken.

Het merendeel van de vergadering was voor plaatsing in het gebouw voor de Volksgezondheid aan de Baan. Indien dit niet mogelijk zou zijn was de derde kliniek een optie. Toen het op de Baan stond vroeg de voorzitter suggesties om het apparaat zo nuttig mogelijk te gebruiken.

In juni 1948 schreef Backer Dirks aan Mahler: "We zitten naast andere problemen nog met een beleefdheidsprobleem. Van Harry Loeb (via hem was het naar Nederland gekomen) heb ik bericht ontvangen dat de Amerikanen nog niets hebben gehoord als bedankje voor het apparaat. Nu is het moeilijk - als je toevallig geen antiquair bent - hiervoor enthousiast te bedanken. Laten we voor deze Marshall-gift toch maar beleefd zijn".

Twee jaren later werd het door een deskundige van Philips getest. Deze constateerde dat het apparaat niet ongevaarlijk was, ouderwets en een voor Rotterdam verkeerd voltage had. De vergadering ging akkoord het aan een belanghebbende te verkopen. Vier bekende dental-depots hadden geen interesse, zelfs een sloper wilde het niet meenemen.

In het najaar van 1950 verzocht de GGD het bestuur vriendelijk het apparaat weg te halen. Uiteindelijk is het, op verzoek van Van der Kleyn, geschonken aan een leraar van het Rotterdams Lyceum.

Het orthodontisch centrum

In 1945 had de gemeente reeds naar de mogelijkheid voor orthodontische behandeling van M.H.patiënten geïnformeerd. Er was toen een commissie benoemd met o.a. Pool en Schneider om na te gaan of het wel sociaal verantwoord was dat deze patiënten op de poliklinieken orthodontisch werden behandeld!

In het voorjaar van 1947 werd door de voorzitter medegedeeld dat om de week in de poliklinieken op de Pleinweg en de Putselaan door Smits het orthodontisch spreekuur werd gehouden.

Reeds eerder is vermeld dat Jonker de poliklinieken wilde gebruiken om er orthodontische centra te vestigen. In september 1949 deed Jonker vooral een beroep op de schooltandartsen. Wanneer zij orthodontische afwijkingen constateerden konden deze niet worden genegeerd. De kinderen kregen dan zogenaamde L-briefjes (voor verwijzingen naar de huistandarts voor een behandeling die niet door de STV kon worden verricht) mee, waardoor ze meestal in een

vacuüm terechtkwamen. Veel collega's hadden geen tijd of gelegenheid deze kinderen te behandelen.

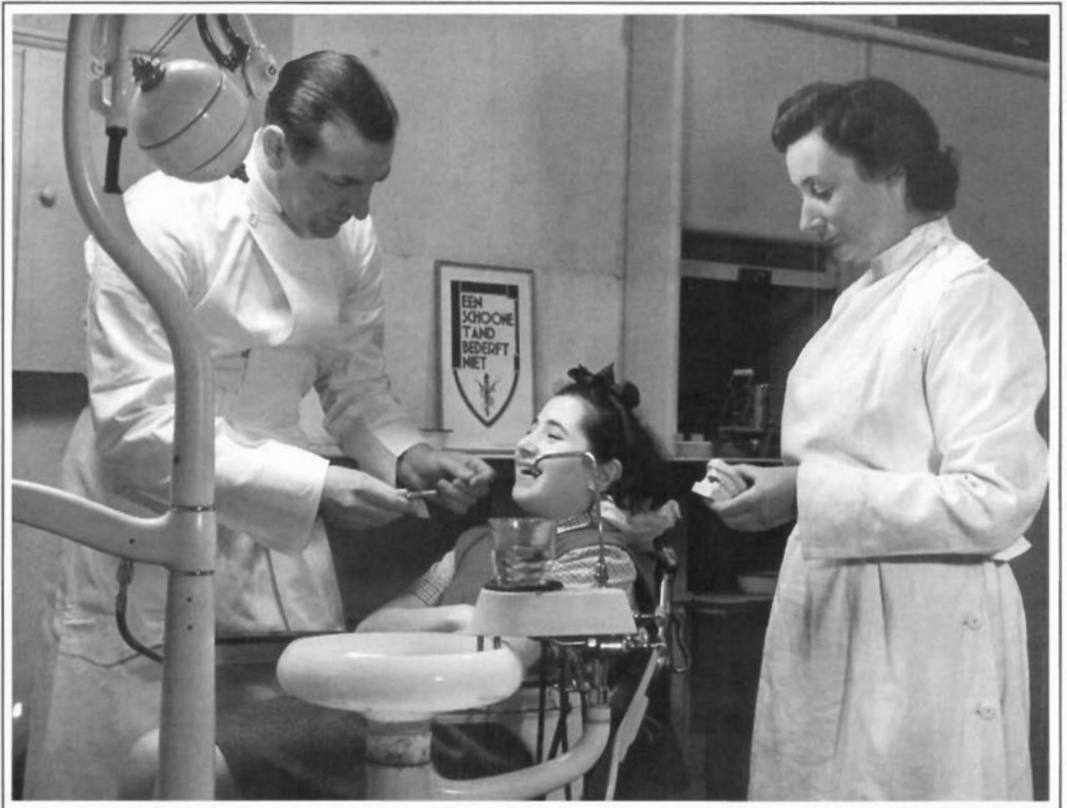
Om de orthodontische kennis op te frissen pleitte Jonker voor een cursus, waarin een zestal sprekers voordrachten en demonstraties gedurende twaalf avonden zouden houden.

Jonker vond dat alle patiënten dienden te worden opgevangen. De financiering zou kunnen geschieden door het W.S.Burgerfonds, de Stichting ter Bevordering van Volkskracht en door de patiënt. Men zou enige uren per week na schooltijd spreekuur kunnen houden.

Op een vraag van Pool antwoordde Jonker dat het een aanvulling was op de particuliere spreekuren. Van Duren vroeg naar de kosten voor ziekenfondspatiënten. Dat waren nog punten van bespreking volgens Jonker, eerst moest er een cursus komen. Hij wees erop dat de schooltandartsen niet te vlot met L-briefjes moesten zijn en om teleurstellingen te voorkomen beter eerst aan het onderwijzend personeel konden vragen naar de financiële draagkracht van de ouders.

Eind oktober werd bekend dat J.A.C. Duyzings gedurende zes avonden een cursus orthodontie zou geven in het gebouw aan de Baan. Op een desbetreffende vraag van Van der Kleyn antwoordde Jonker dat ieder RTV-lid welkom was.

Mej. Schippers had na de oorlog bij Hotz in Zürich een cursus orthodontie gevolgd. Toen zij een vraag stelde over de resultaten van de behandelingen antwoordde Jonker dat de commissie S.S.O. (Studiecommissie Sociale Orthodontie) met opzet klein was gehouden. Maar de commissie, bestaande uit Pool, Schneider, Jonker en Poppinga, zou graag van haar orthodontische

Afb. 72. Orthodontisch centrum Collega Jonker aan het werk

kennis gebruikmaken.

De cursus werd door meer dan vijftig collega's bezocht.

Binnen afzienbare tijd zou worden begonnen met het realiseren van een orthodontisch centrum. Dit was nieuw voor de vaderlandse professie en weer baanbrekend werk van de RTV.

Omdat de poliklinieken waren opgeheven hield de T.C. op te bestaan en werd de commissie SSO belast met het technische gedeelte.

Murck Jansen, Pool, mej. Schippers en Schneider werden in maart 1950 als medewerkers op de orthodontische centra op de Putselaan en het Mathenesserplein gekozen. Er werden twee nieuwe installaties voor ongeveer f 2800,- per stuk aangeschaft die in bezit van de RTV bleven. De medewerkers betaalden per jaar f 750,- te weten: 10% van de vaste kosten, f 200,- voor energie en huur en tenslotte f 200,- voor de assistente.

Er werd in oktober met één spreekuur op de dinsdagmiddag begonnen. De maximale kosten voor de patiënt bedroegen f 195,- verdeeld over minstens twee jaren. Dit tarief was hetzelfde als voor de ziekenfondspatiënten die in de huispraktijk werden behandeld.

De contributie

De contributie had na de oorlog het karakter van een glijvlucht. Eind 1946 zette de penningmeester uiteen dat ten gevolge van de verhoogde verenigingskosten in verband met de betaalde hulp voor het secretariaat (er was o.a. iemand aangesteld om het archief te ordenen) een drastische contributieverhoging noodzakelijk was. De contributie werd op f 30,- vastgesteld, alleen voor buitenleden en gemobiliseerde collega's bleef f 8,50 gehandhaafd.

Een vergadering later werd het bedrag al teruggebracht tot f 25,-.

In april 1947 deelde de voorzitter mee dat de verhoogde contributie voor twee leden een groot bezwaar betekende. De vergadering machtigde het bestuur voor hen een uitzondering te maken.

In december 1948 ging de contributie van f 25,- naar f 20,-, terwijl voor buitenleden en collega's in militaire dienst f 5,- werd gerekend.

De zondagsdienst

Omdat de zondagsdiensten in Rotterdam-Zuid goede resultaten opleverden, sprak Henry in december 1945 de hoop uit dat op de rechter Maasoever een dienst op de zaterdagmiddag en de zondag zou worden ingesteld. Dit om te voorkomen dat medici werden lastiggevallen voor de behandeling van nabloedingen omdat tandartsen niet te bereiken waren.

Het zou echter tot oktober 1948 duren voor de voorzitter met het voorstel kwam om op zondag enige uren spreekuur te houden en verder telefonisch bereikbaar te blijven. De ziekenfondsen hadden ermee ingestemd dat fondsleden, naast het tonen van hun kaart f 2,- moesten betalen. Tandartsen die geen ziekenfondspraktijk hadden en bijvoorbeeld op zondag een element moesten extraheren ontvingen f 1,25 + f 2,- en gaven hiervoor een kwitantie; de patiënt kon van deze bedragen f 1,25 terugkrijgen op het kantoor van de ziekenfondsen.

De vergadering was het er in het algemeen mee eens de zondagsdienst in te voeren. Er werd een commissie benoemd met Jonker voor het westen, Van Eck voor het noorden en Schürmann voor het oosten van de stad. Als adviserend lid werd Sterk, die in Rotterdam-Zuid praktijk had, toegevoegd.

De dienst zou op zaterdag om 1 uur ingaan. Er was geen sprake van een bindend besluit; collega's met steekhoudende bezwaren en oudere collega's werden vrijgesteld. De voorzitter vond dat tandartsen de consequenties moesten aanvaarden van hun beroepskeuze.

Een schriftelijke stemming had uitgewezen dat 48 stemmen voor waren en 17 tegen, waardoor de weekenddienst met 48 medewerkers kon aanvangen.

Het was voorzitter Bakker die op nieuwjaarsdag in 1950 de eerste dienst had en tien patiënten had geholpen.

In oktober werd besloten spreekuren in te stellen omdat er gemiddeld 15 patiënten in een weekend kwamen. Deze spreekuren zouden worden gehouden op zaterdag van 5 - 6 uur en op zondag van 11 - 12 en van 5 - 6 uur.

De vijfhonderdste vergadering

Tijdens de 500e vergadering in april 1950 rekende de voorzitter voor dat voor iedere ledenvergadering minstens één bestuursvergadering en twee commissievergaderingen hadden plaatsgevonden en er dus 2000 vergaderingen waren gehouden om de belangen van de RTV te behartigen.

In deze vergadering werd een minuut stilte betracht ter nagedachtenis van de in maart overleden Witthaus.

Ter gelegenheid van de 500e vergadering had de Studieclub het initiatief genomen om het bestuur een nieuwe voorzittershamer, voorzien van een gouden plaat met inscriptie, te overhandigen.

Afb. 73. Kamer 436

Daarna richtte de voorzitter zich tot Backer Dirks en bedankte hem voor wat deze in de loop van tal van jaren voor de RTV had gedaan. Zijn kritiek was altijd opbouwend en hij kon de mening van anderen waarderen. Daarom hadden de leden van de RTV, op voorstel van het bestuur, besloten hem te benoemen tot erevoorzitter van de RTV. Backer Dirks zei in zijn dankwoord dat wat hij voor de RTV had gedaan door echt Rotterdams samenwerken tot stand was gebracht. Hij besefte dat hij door zijn erevoorzitterschap de directe opvolger was van Witthaus.

Voor al het werk dat Backer Dirks voor de tandheelkunde had gedaan werd hij in de jubileumvergadering van Het Ivoren Kruis in november 1950 onderscheiden als officier in de Orde van Oranje Nassau.

Vier vergaderingen later, op 26 oktober, werd de nieuwe zaal op de Baan, kamer 436, in tegenwoordigheid van 37 leden en 14 gasten officieel in gebruik genomen.

Sinds 1940 huurde de RTV diverse lokaliteiten: kamer 301 en 302 samen met een garderobe en een klein archief en tevens een tentoonstellingsruimte. Deze laatste ruimte, kamer 436, zou oorspronkelijk als permanente tentoonstellingsruimte worden ingericht voor Het Ivoren Kruis, maar omdat al haar materiaal was verbrand was er nooit gebruik van gemaakt.

Door ruimtegebrek op de derde etage verzocht de GGD de RTV de kamers 301 en 302 af te staan en daarvoor in de plaats kamer 436 te willen gebruiken, die veel groter was en ook een aangebouwde garderobe had. De verhuiskosten en het vervangen van negen boekenkasten waren voor rekening van de GGD.

Na inleidende woorden van de voorzitter onthulde mevrouw Van Ommeren-Witthaus een borstbeeld van haar vader dat door haar moeder was geschonken en dat vervaardigd was door de kunstenaar Rita Manifarge. Van Houte, als voorzitter van de Maatschappij, zei o.a. dat de RTV door haar organisatievermogen een voorbeeld voor het land was en overhandigde de sokkel voor het zojuist onthulde beeld. Van Mahler, als voorzitter van R&O, kreeg de vereniging een portret van de koningin als symbool voor de vrijheid.

Het was de wens van Witthaus geweest dat de bibliotheek naar Backer Dirks werd genoemd en daarom was de boekerij Backer Dirks opgericht. De nieuwe erevoorzitter werd voor het leven benoemd tot bibliothecaris, wat Backer Dirks een beetje huiverig maakte. Hij zou er de tijd voor krijgen want samen met zijn vrouw had hij in 1950 de praktijk neergelegd. Mevrouw Backer Dirks-Mahn zou nog als schooltandarts werkzaam blijven. Spoon nam de praktijk van Kobus over.

Na het officiële gedeelte hielden Jonker en Schneider voordrachten over orthodontie.

Verpleegsters en politiepersoneel

Om niet geheel te doorgronden redenen had de RTV een zwak voor verpleegsters en politiepersoneel.

Dit kwam in 1950 naar voren tijdens een discussie over het feit dat Pool in het Zuiderziekenhuis verpleegsters behandelde tegen betaling van het ziekenfondstarief hoewel zij geen ziekenfondspatiënten waren. De voorzitter vond dat voor hen dezelfde regeling moest worden getroffen als voor het politiepersoneel. Twee vergaderingen later stelde hij voor om verpleegsters, omdat door hen zeer nuttig werk werd verricht tegen een laag salaris, voor minder dan het minimum RTV-tarief te behandelen. Hiermee was Pool het niet eens en hij vroeg waarom zij zich dan niet vrijwillig verzekerden, waarop de voorzitter zei dat zij dan noodzaak waren op een druk spreekuur te komen!

Omdat verpleegsters niet verplicht verzekerd waren wilde de vereniging hen op dezelfde voorwaarden behandelen als het politiepersoneel. Met algemene stemmen werd dit voorstel aangenomen.

Pool deelde mee dat voor het personeel van alle gemeenteziekenhuizen een regeling tot stand was gekomen. Het was overigens niet de bedoeling dat verpleegsters op het spreekuur van de tandartsconsulent kwamen. De verpleegsters van het Sophia-kinderziekenhuis werden gedwongen te kiezen uit zes tandartsen uit de omgeving.

In de jaarvergadering van 1951 wenste Van Slooten dat het lager politiepersoneel dat gesaneerd was evenals gesaneerde ziekenfondspatiënten niets hoefde bij te betalen. Poppinga ondersteunde dit, echter om andere redenen: wanneer er een tariefsverhoging kwam en de dienst Geneeskundige Verzorging Politie (GVP) in moeilijkheden zou komen was er een kans dat het personeel in een gewoon ziekenfonds zou worden ondergebracht. Na discussie werd voorgesteld om, wat de conserverende tandheelkunde en extracties betrof, het oude RTV-tarief te handhaven. Voor prothetische hulp zou het nieuwe tarief gelden, evenals voor de zenuwkanalenbehandeling.

De RTV-Studieclub

Vanaf 1932 werden ongeveer 7 vergaderingen per jaar gehouden. De eerste tijd in restaurant Stroomborg aan het Westnieuwland maar in oktober 1934 verhuisde men naar restaurant Fürstenberg dat tot aan de oorlog “stamkroeg” zou blijven.

Alle leden hebben, zonder één uitzondering, steeds hun steentje in de vorm van een voordracht bijgedragen. Het vergaderingsbezoek was over het algemeen zeer goed te noemen.

In het jubileumboek 1951 leest men dat in 1938 het dreigend oorlogsgevaar merkbaar werd en de animo tot zelfstudie verminderde. Vanaf die tijd werden sprekers van buiten de stad uitgenodigd om de bijeenkomsten van de studieclub mogelijk te maken. Hierbij beet collega Duyzings beet het spits af met zijn voordrachten over orthodontie.

De schokkende gebeurtenissen tijdens de meidagen van 1940, waarbij alle bescheiden van de Studieclub verloren gingen, vergrootten de animo niet. Wel werden pogingen ondernomen om de studieavonden te hervatten maar deze leden schipbreuk door de toenmalige onveiligheid op straat.

De bestuursfuncties werden tot in 1948 telkens om de twee jaar gewisseld, zodat ieder lid van de Studieclub een functie in het bestuur moest vervullen. Dat gebeurde trouwens tot ieders genoegen.

In 1941 werd een begin gemaakt met de oprichting van een nieuwe bibliotheek. Vele schenkingen van collega's uit het land werden dankbaar aanvaard. Eind 1940 kreeg Kranenburg, omdat de Studieclub en Backer Dirks al hun boeken hadden verloren, het grootste gedeelte van de uitgebreide boekenschat van Witthaus ter vorming van de “Boekerij J.J. Backer Dirks der RTV-Studieclub”.

“De boeken zijn geaccepteerd maar verder is er door de oorlog niets mee gedaan. Ik stel voor om bij het 50-jarig bestaan zowel de naamgeving als het bekend maken van het bestaan van de boekenschat te doen plaatsvinden” schreef Kranenburg in augustus 1950 aan de voorzitter van de Studieclub.

Voor Backer Dirks was geen moeite te veel om van de boekerij één van de voornaamste in het land te maken.

Onder leiding van Albrecht werd hard gewerkt om de bibliotheek weer in orde te brengen.

In 1950 werd door het bestuur en het W.S. Burgerfonds besloten een bedrag van f 1000,- beschikbaar te stellen o.a. voor de aanschaf van nieuwe kasten en voor bindwerk. In dezelfde vergadering lichtte Backer Dirks toe dat de boekerij voor alle leden zou worden opengesteld.

Vanaf begin 1951 werd dit effectief. De catalogus kon men voor f 3,50 bij Pool verkrijgen.

De bezittingen van de vereniging in kamer 436 waren geschat op f 7000,-. Albrecht bracht de wens naar voren om ook de kasten en boeken van de studieclub op dezelfde polis te verzekeren, waarop de brandverzekering werd verhoogd tot f 20.000,-.

In de laatste jaren van de oorlog was het stil geweest rond de Studieclub en het duurde tot in april 1946 voordat de 66e vergadering in Bodega Victoria kon plaatsvinden. Na de oorlog werden, omdat zij verhuisd waren, Toose en Verhoeven buitenlid. In dat jaar werden Orth, Van Rossen en Masson als nieuwe leden geïnstalleerd. De laatste twee collega's bedankten na enige tijd. In hetzelfde jaar hield Orth een voordracht over "Mercurochroom in de conserverende tandheelkunde". In april 1948 hield Pool een lezing over "Inleiding tot discussie over de fluorapplicatie in de dagelijkse praktijk" en was Otto Backer Dirks als gast aanwezig. Men had dus tevens de autoriteit in Nederland over dat onderwerp in huis gehaald.

In het verslag van de Studieclub over 1949 staat te lezen, dat de bloedarmoede die was ontstaan door het verlies van veel leden door overlijden, het verlaten van Rotterdam of door het bedanken voor het lidmaatschap om gezondheids- of andere redenen definitief overwonnen leek door de inbreng van jong bloed in de vorm van nieuwe leden: Coebergh, Van Dulken, Jonker, Meerwaldt, Murck Jansen, Schneider, Schürmann, Struckmann en Paul Henry. Na de installatie op de Baan werd het samenzijn met een borrel en een entetje in het Parkhotel voortgezet.

In 1949 werd ook een nieuwe start gemaakt met de circulatie van een leesmap met wetenschappelijke tijdschriften die niet alleen de belangstelling had van leden van de Studieclub maar van de gehele RTV.

Om maar twee van de vele lezingen te noemen: Willemse hield, in zijn praktijkhuis, een voordracht met patiëntendemonstratie over: "Parodontose en de therapie ervan", terwijl Verhoeven over zijn ervaringen als controlerend tandarts kwam vertellen.

In juni 1950 kwam het onderwerp: "Penicilline in de tandheelkunde" aan de orde waarbij de apothekers Cohen en de Jong alsmede Dr. van der Laan, chemicus van de afdeling Antibiotica van de Koninklijke Nederlandse Gist & Spiritus fabriek te Delft aanwezig waren. Naar aanleiding hiervan werd in september een excursie naar deze fabriek gemaakt.

De 91e vergadering (van de nummering klopt niet veel, PvH) in november 1950 was de eerste die plaatsvond in kamer 436, waar op fraaie wijze de boekerij was ondergebracht. Behalve een 13-tal leden waren als gast nog 11 Rotterdamse collega's aanwezig.

Mevrouw Bakker, de vrouw van de voorzitter, bood tijdens de opening aan om als bibliothecaresse de facto te fungeren wat door de Studieclub zeer op prijs werd gesteld. Iedere donderdag van 10 tot 12.30 uur was zij aan de Baan aanwezig om RTV-leden behulpzaam te zijn. Zij heeft ook de catalogus samengesteld.

In 1951 werd een symposium gehouden over cariësprofylaxe voor het melkgebit met als sprekers Schürmann, dr.G.J. Kloosterman, vrouwenarts te Amsterdam, S.J. de Jong, kinderarts te Rotterdam en Otto Backer Dirks. Hierbij waren een 10-tal artsen geïntroduceerd die uit hoofde van hun functie speciale interesse hadden voor dit onderwerp.

Enige gebeurtenissen die de moeite van het vermelden waard zijn:

1. Kranenburg had begin november 1945 een telefoongesprek met de Inspecteur van de Geneeskundige dienst van de Koninklijke Landmacht, die verzocht of de RTV 2500 Duitse krijgsgevangenen tandheelkundig zou kunnen behandelen. Hierop werd geantwoord dat de RTV haar best zou doen hiervoor op de klinieken plaats te maken. Het was de bedoeling

- deze behandeling te beperken tot het wegnemen van pijn. Tegelijkertijd werd van de nood een deugd gemaakt door te verzoeken de tandartsen in Rotterdam verder vrij te stellen van uitzending naar het buitenland. Het mocht echter niet baten want Van der Grijp werd naar Engeland gestuurd, terwijl nog zes collega's geheel of gedeeltelijk door een oproep voor militaire dienst aan de praktijk werden onttrokken. De krijgsgevangenen zijn kennelijk snel afgevoerd; in de notulen is er verder niets over te vinden
2. Door alle veranderingen was het nodig een commissie te benoemen om de reglementen te herzien, wat eind '47 haar beslag kreeg. Tevens werd er in die tijd een commissie gevormd, bestaande uit Verhoeven, Toose en Mahler, voor adviezen aan de Tariefcommissie betreffende klachten over te hoge particuliere nota's. Een soort honorariumbeoordelingscommissie dus
 3. In oktober 1946 merkte Henry over de Nazorg op dat dit weggegooid geld was geweest. Daarentegen ging de vergadering akkoord met de instelling van de commissie mondverzorging voor kleuters. Aangezien de behandeling van kleuters voor de RTV een geheel nieuw terrein was werd door verschillende collega's op voorzichtigheid aangedrongen
 4. In mei 1947 keurde de vergadering het voorstel van het bestuur goed om een voorlopig lidmaatschap in te stellen. Na ballotage zou geen installatie plaatsvinden. Hiermee werd gewacht tot de aspirant leden als lid van de Maatschappij waren geïnstalleerd. Zij hadden wel alle rechten en plichten behorende bij het lidmaatschap
 5. Met Paul Henry, De Vey Mestdagh en Van As, die tijdens de Politie Actie naar Nederlands Oost-Indië waren gestuurd werd een levendige correspondentie gevoerd
 6. Met instemming werd door de vergadering het voorstel begroet een 3-maandelijkse borrel in te stellen. Maar in de volgende vergadering in november 1947 werd het besluit voor een jaar uitgesteld en van uitstel kwam afstel
 7. In 1946 werd de regeling bij het Politie Ziekenfonds zodanig gewijzigd dat de leden bij iedere gewenste tandarts terecht konden. Besloten werd voor de politie het oude, dus lagere RTV-tarief te handhaven
 8. Wat de herbouwplicht betrof werd in oktober 1950 aan het Adviesbureau Financiering Opbouw verzocht de RTV ontheffing te verlenen een polikliniek op te richten omdat daaraan geen behoefte meer was. De A.F.O. liet daarop weten dat "ontheffing nog niet mogelijk was maar de in oprichting zijnde stichting 'Rotterdam Wederopbouwfonds' zou de Grootboekinschrijvingen (voor de RTV f 13.500,-) overnemen tegen betaling met ter beurze verhandelbare obligaties met 3 1/4% rente". Dit gold echter alleen voor de kosten van de wederopbouw. De waarde van de grond kon worden uitbetaald. Begin 1951 ontving de RTV hiervoor f 4920,-
 9. In september 1947 deelde de voorzitter mee dat er besprekingen gaande waren over het aanstellen van tandartsen als consulent voor de ziekenhuizen. In de gemeenteziekenhuizen zou een tandheelkundige behandelkamer worden ingericht en de behandeling zou alleen voor langdurig verpleegden gelden. Van Ierschoot werd in het Bergwegziekenhuis aangesteld, Van Dulken voor de Boezembarakken en E. Meerwaldt voor Heylplaat. Pool zou in 1951 in het Zuiderziekenhuis gaan werken
 10. Na het aanvragen van rijwielen, vlak na de oorlog, begonnen in 1948 de tandartsen toewijzingen te vragen voor het kopen van een auto, omdat vele collega's moeilijk hun buitenpraktijk konden bereiken. Met deze toewijzingen had aanvankelijk collega Spoorenberg en later de Rijks Verkeers Inspectie te maken. Door de RTV werd advies aan de R.V.I. gegeven maar dit werd lang niet altijd opgevolgd
 11. In maart 1950 werd bekend dat de GGD een folder zou uitgeven ten behoeve van zeeva-

renden. De RTV was gevraagd namen van tandartsen op te geven die bereid waren hulp aan zeelieden te verlenen. De bedoeling was dat wanneer zeevarenden zich bij de GGD zouden melden deze hen kon verwijzen. Een paar maanden later werden de namen van elf collega's door de RTV aan de GGD doorgegeven

12. De Maatschappij had in Den Haag een huis gekocht en had hiervoor voor de leden een obligatielening tegen 4% uitgeschreven. Hoewel Kranenburg liever zag dat het geld besteed werd aan sociale doeleinden in Rotterdam werd besloten voor f 2000,- in te schrijven. Dit werd ook toegewezen.

Bij de opening van het pand aan de Adriaan Goekooplaan 1 in november 1950 heeft de RTV aan de NMT een schilderij, een havengezicht, geschonken

13. In mei 1951 werd de commissie voor Beheer en Toezicht van het W.S.Burgerfonds bedankt voor het goede beleid en constateerde men dat er f 1700,- boven de oorspronkelijke gift in het bezit van het fonds was.

In de laatste jaren was het stamkapitaal soms niet meer in zijn geheel aanwezig geweest, maar de centrale kas van de RTV had in die gevallen de helpende hand geboden en het verschil aangezuiverd. Het bestuur van het W.S.Burgerfonds heeft van 1933 tot het overlijden van Henry in 1948 steeds uit dezelfde leden bestaan. Daarna werd Orth penningmeester van het fonds

14. In februari 1951 deelde de secretaris mee dat ondanks de STV er toch nog acht groepsabonnementen waren. Over het algemeen constateerde men weinig cariës, hetgeen waarschijnlijk door de "degelijke gestichtsvoeding" kwam

15. In september 1950 waren de bezittingen van de RTV:

saldi op de giro en de spaarbank	f 11.055,-
vordering op de Stichting-STV	f 14.500,-
vordering op Huddleston Slater	f 2.000,-
vordering op het grootboek voor de Wederopbouw	<u>f 13.500,-</u>
	f 41.055,-

In het volgende hoofdstuk wordt de eventuele splitsing van de afdeling R&O beschreven.

II.

DE JAREN VIJFTIG

VANAF HET

TIENDE LUSTRUM

De Lustrumviering

Het hoogtepunt in 1951 was uiteraard de viering van het 50-jarig bestaan van de RTV. De feestelijkheden werden gehouden op vrijdag 22 en zaterdag 23 juni.

In de vergadering van 23 mei 1950 zei voorzitter Bakker dat hij het herdenkingsboek van het 30-jarig bestaan van de RTV had bekeken en dat hij in grote lijnen hetzelfde wilde doen ter gelegenheid van het aanstaande jubileum.

Er werd een algemene commissie benoemd waarin: Backer Dirks, Bakker, Wegman, Kranenburg, Poppinga en Albrecht zitting namen. De wetenschappelijke commissie bestond uit bestuursleden van de Studieclub en verder Albrecht, Backer Dirks en Pool.

Albrecht merkte op dat de zakelijke kant van een congres in België goed was gezien door daar dental depots te laten exposeren. In oktober kwam dit onderwerp weer ter sprake. De vraag werd gesteld hoe de vergadering er over dacht firma's hun nieuwste snufjes op tandheelkundig gebied te laten zien, maar van de 24 aanwezige leden voelden er 15 niets voor dit idee.

In de vergadering van 23 mei 1951 werd uitvoerig gesproken over de gift van f 1000,- die ter gelegenheid van het jubileum aan een niet-tandheelkundig doel zou worden geschonken. Aanvankelijk was men bang deze schenking te doen, aangezien de RTV nog steeds van Volkskracht subsidie genoot en aan de gemeente f 69.000,- voor de STV was gevraagd. Het bestuur vond echter dat deze geste kon worden gedaan omdat de vereniging in de toekomst niet veel financiële verplichtingen meer had.

Op voorstel van mevrouw Frenkel werd na een uitgebreide discussie besloten het geld ten goede te laten komen aan het Rotterdamse Zuigelingenhuis aan de Oostzeedijk. Het huis heeft daarvan een wasmachine gekocht.

De begroting voor het lustrum zag er als volgt uit: het gedenkboek f 2000,-, het feest f 4000,- en f 500,- onvoorzien. Kranenburg vond dit aan de lage kant en hij kreeg gelijk want er was een overschrijding van f 1138,-, waarbij de uitgave van het gedenkboek nog niet was gerekend.

Afb. 74. RTV-bestuur in 1961. V.l.n.r.: Van Eck, Van Doorn, Jonker, Van der Heyden, Van Slooten en Klaassen.

In de tuin van het woonhuis van de voorzitter had op 5 juni 1950 de eerste vergadering plaats van de algemene commissie. Er werd besloten dat voor het boek verscheidene collega's over de verschillende aspecten van de RTV zouden schrijven en dat de tekst vóór 1 oktober moest zijn ingeleverd. In ongelooflijk korte tijd slaagde men erin het boek te schrijven want op de jaarvergadering van 1951 werd medegedeeld dat het manuscript praktisch klaar was. De heer Pattist, redacteur van de NRC, had de redactiecommissie bijgestaan. Achter in het boek laat deze commissie weten dat het uitvoerige geschiedkundig zo juiste verslag van de belevenissen van de laatste twintig jaren van de hand was van het erelid Kranenburg, dezelfde die met onvergelykelijke diplomatie aan het galadiner achttien sprekers aan banden wist te leggen zonder dat er oproer ontstond.

Het programma van het tiende lustrum:

Op donderdag 21 juni werd ter inleiding van het feestprogramma om 1 uur gestart met een autorit vanuit restaurant Bellevue aan de Parkkade met na 110 km. als eindpunt het Plaswijckpaviljoen.

Tevens werd op deze dag door het bestuur in gezelschap van de erevoorzitter en de ereleden op het graf van L.A. Henry een krans gelegd. Dit als blijk van eerbied en genegenheid van

de vereniging jegens alle overleden leden.

Op vrijdagmorgen waren er lezingen in zaal 436 met als sprekers de leden:

P.Ch. Willemse Migratie van gebitselementen bij volwassenen en de behandeling daarvan

J.A. Coebergh en J. Schneider Samenspraak over het voor en tegen van extractie in de orthodontie

J. Albrecht Behandeling van necrotische pulpae met antibiotica

Het programma voor de vrijdagmiddag zag er als volgt uit:

Om 1 uur de herdenkingsrede van de voorzitter in "Bellevue". In deze redevoering kwalificeerde Bakker Rotterdam als volgt:

"Rotterdam was een stad die het moest hebben van zeevaart en vrije handel. Het was geen stad, die zich beijverde om privileges te veroveren om daarvoor op een niet natuurlijke wijze, ten koste van anderen, gewin tot zich te trekken. De bevolking toonde gemeenschapszin en wilde door een gezonde wedijver met anderen een bestaan veroveren en door een gezond bedrijfsleven de bewoners en de stad tot grotere bloei brengen. Onze stad is een zakenstad van bewoners met een zakelijke inslag, waar hard wordt gewerkt, waar gemoedelijkheid de bovenaan voert en waar men door gemeenschappelijk overleg wil pogen naast het individuele belang ook het algemeen belang zo goed mogelijk te bevorderen. Als jonge neef van een bekend Rotterdams tandarts vestigde zich in 1890 C.H. Witthaus als tandarts in Rotterdam".

Met deze woorden van de voorzitter werden eigenlijk de ingrediënten aangegeven waardoor de RTV, als plaatselijke vereniging, kon worden opgericht en is blijven bestaan. Bakker vervolgde: "Niet alleen een oprichter van formaat maar daarna ook de gelukkige omstandigheid dat steeds op het juiste ogenblik mannen aanwezig waren die, met idealen beziel, het werk met vernieuwde kracht gingen voortzetten".

Afb. 75. Tijdens de voorbereiding

Een nieuw erelid

Tijdens de receptie van 1.30 tot 2.30 uur werd voor zijn belangrijke verdiensten Cl.G.J. Mahler benoemd tot erelid. De oorkonde werd hem pas op de jaarvergadering in 1952 overhandigd.

Nadat de lunch was gebruikt moesten het RTV-bestuur, de ereleden en de lustrumcommissie zich naar de Coolsingel begeven waar zij om 5 uur door het gemeentebestuur op het stadhuis werden ontvangen.

Vrijdagavond begon het lustrumbal met groot cabaret in "Parkzicht" om 9 uur.

**BURGEMEESTER
VAN ROTTERDAM
KABINET**

ROTTERDAM, 2 April 1951.

Afb. 76.

Brief burgemeester
van Rotterdam

Aan het Bestuur van de
Rotterdamse Tandartsen Vereniging,
Bergse Dorpsstraat 3
ROTTERDAM.

In antwoord op Uw schrijven van 15 Maart j.l. deel ik U mede, dat het Collegie van Burgemeester en Wethouders besloten heeft bestuur en leden van Uw vereniging ter gelegenheid van haar 50-jarig bestaan op Vrijdag 22 Juni a.s. te 17.-- uur ten stadhuis te ontvangen.

Voor de nadere regeling van deze ontvangst gelieve U zich tijdig met mij in verbinding te stellen.

De Chef van het kabinet
van de Burgemeester,

[Handwritten signature]
(H.O. Bron)

Zaterdagmorgen waren er vanaf 10 uur tafeldemonstraties in zaal 436 en om 11 uur lezingen door:

O. Backer Dirks	Bespreking van enige cariësprophylactische middelen
P. Henry	Bepaling aantal lactobacillen in het speeksel voor en na het gebruik van ammoniumhoudende tandpoeders

De zaterdagmiddag werd doorgebracht met een havenrondvaart aan boord van een Spidoboot. Tijdens de vaart was er gelegenheid tot een koude lunch.

Zaterdagavond begon om 7 uur tot besluit van de feestelijkheden het officiële diner in Hotel Atlanta. Tijdens dit diner bracht prof. Buisman, namens het Nederlands Tandheelkundig Genootschap, in herinnering dat in 1880 de Rotterdamse collega M.H. Hanken werd uitgeno-

digd als lid tot het NTG toe te treden. Enkele jaren later, bij de viering van zijn 40-jarig tandartsjubileum, werd Hanken als eerste benoemd tot erelid. Later zou Witthaus als tweede het erelidmaatschap van het Genootschap krijgen.

Mahler bracht als voorzitter van R&O o.a. collega Willemse naar voren die voor de STV en de invoering van het N.P.P.-rapport pionierswerk had verricht. Het was typisch voor Claus om niet op de RTV, zelfs niet op jonge tandartsen, maar een dronk op de jeugd uit te brengen.

Het damescomité droeg zorg voor een aangename tijdspassing op de vrijdag- en zaterdagmorgen.

Van de cadeaus die de RTV kreeg aangeboden mogen niet onvermeld blijven: een schilderij, voorstellende de heilige Apollonia dat collega Orth en zijn vrouw schonken, een vloerkleed dat door Van Houte namens de NMT werd gegeven en tenslotte het cadeau van de Schiedamse collega's in de vorm van, hoe kan het anders, een kruik met tien liter jenever.

Na de zeer geslaagde lustrumviering was het bestuur zich ervan bewust dat de toekomstige periode moeilijk zou zijn. Er waren nog maar weinig taken voor de RTV overgebleven:

1. de sociale orthodontie, een zuivere RTV-aangelegenheid, voorzag in een dringende behoefte. Op de dinsdagmiddagen kwamen er gemiddeld 40 à 50 patiënten op het spreekuur. Er zouden in de toekomst meer spreekuren moeten komen.
2. de kleutertandverzorging, waarvoor een prachtig werkterrein openlag
3. de STV maar deze was niet meer onder beheer van de RTV
4. de groepsabonnementen zouden, deels door het ziekenfondsbesluit en deels door de STV, ophouden te bestaan.

Het bestuur sprak de wens uit dat er meer op wetenschappelijk gebied zou worden gedaan. De gedachten waren ook collega's uit de omliggende plaatsen toe te staan de bijeenkomsten bij te wonen. In de vergaderingen na de zomer van 1951 werden steeds collega's van buiten Rotterdam uitgenodigd een lezing te houden.

De commissies

In 1952 had de RTV de volgende commissies:

1. de financiële commissie
2. de technische commissie
3. de commissie voor het beheer en toezicht van het W.S.Burgerfonds
4. de commissie voor de zondagsdienst
5. de commissie voor orthodontische adviezen
6. de commissie voor de groepsabonnementen
7. de contactcommissie voor de STV
8. de commissie ter bestrijding van niet-bonafide praktijken
9. de commissie voor de mondverzorging van kleuters
10. de tariefcommissie.

De Stichting Schooltandverzorging

Wat de STV betrof moest de RTV wel voor de mankracht zorgen. Poppinga hield in oktober 1951 een lezing over: "De behoefte aan schooltandartsen". Volgens hem was het beslist nodig dat men de drie uren per werkdag ook inderdaad aanwezig was. Door de grote behoefte moesten nieuwe tandartsen worden aangetrokken of gevestigde tandartsen uit Rotterdam wor-

den gevraagd. Alle Maatschappijleden in Rotterdam kregen per brief het verzoek te willen meewerken aan de STV, maar de animo was niet groot. Volgens Poppinga kon op die manier geen grote uitbreiding plaatsvinden en moesten andere tandartsen worden aangetrokken. Dit kon voor de gevestigde collega's nadelige gevolgen hebben want zij zouden zich na verloop van tijd in Rotterdam vestigen. Hier stond tegenover dat een vacuüm zou ontstaan omdat de vierjarige cursus in Utrecht alliep.

Henry en Pool gaven als oplossing de particuliere scholen niet meer mee te laten doen. Poppinga antwoordde dat dit geen praktische besparing opleverde. Op de vraag van Pool waarom de "Schoolvereniging" alleen met de controles meedeed kreeg hij als antwoord dat dit gelukkig alleen op die school voorkwam. Toen er aanvragen voor het lidmaatschap werden behandeld wees de voorzitter op het feit dat drie van hen niet in Rotterdam waren gevestigd maar wel vele ochtenden op de STV werkten. Hierdoor lag het grootste deel van hun tandheelkundige werkzaamheden in deze stad hetgeen volgens de statuten iemand toeliet lid van de RTV te worden. Uiteraard had Poppinga hier niets op tegen maar Pool was een beetje voorzichtiger en vroeg wat er gebeurde wanneer deze collega's in een andere plaats praktijk gingen uitoefenen. Hierop zei de voorzitter dat zij dan lid konden blijven.

In september van het volgende jaar moesten er toch nog 45 ochtenden worden bezet. De voorzitter gaf de leden ernstig in overweging zich een of twee ochtenden ter beschikking te stellen.

Het zou voor de STV een bijzonder druk jaar worden omdat alle zes klassen deelnamen en bovendien de eerste klassen in 1952 door de geboortegolf van 1946 zeer groot waren.

In een vergadering van het bestuur, de F.C., de W.S.Burgerfonds-commissie en de STV werd besloten dat de RTV en het W.S.Burgerfonds zich ieder garant stelden voor f 5000,- om vier installaties voor de STV aan te schaffen. Bijna een jaar later informeerde de heer Verschoor van de Rotterdamse ziekenfondsen, die hun deel (f 11.200,-) al hadden betaald, wanneer de RTV en het W.S.Burgerfonds over de brug kwamen.

Er was een meningsverschil tussen het bestuur en de F.C. of aan de Stichting STV een borg zou worden gevraagd. Aanvankelijk was het de bedoeling dat er betaald zou worden wanneer de Stichting STV van Provinciale Staten een subsidie zou ontvangen. Nu deze subsidie door de watersnoodramp van 1 februari 1953 niet werd verleend was de betaling opgehouden. Het draaide allemaal om het feit of er een onderpand aanwezig was in het geval de Stichting STV zou liquideren.

De schuld van de STV zou renteloos zijn en in 10 jaar worden terugbetaald met dien verstande dat eerst f 5000,- aan het W.S.Burgerfonds en daarna aan de RTV zou worden betaald. Alleen de RTV had een schuldbekentenis van de Stichting STV. In september 1953 besloot de vergadering na enige discussie dat er geen borg zou worden gevraagd.

In maart 1955 werd er een avondlange discussie gehouden over de STV.

De Stichting had aan de schooltandartsen een circulaire gezonden waarin een punt werd genoemd waartegen men bezwaren had, t.w.:

"Verwijsbriefjes naar de huistandarts. Indien een kind moet worden doorgezonden naar de huistandarts voor een behandeling welke niet past in het systeem van de STV (extractie, zenuwbehandeling en te grote caviteiten), dan is het zaak dit kind eerst te laten behandelen door de schooltandarts voor die defecten welke wel tot de taak van de schooltandarts behoren. Eerst daarna verwijzen met een aanduiding voor welke afwijkingen het kind wordt doorgezonden".

In de Stichting STV werd de RTV door Mahler vertegenwoordigd en het W.S.Burgerfonds door Orth. Andere instanties in de Stichting waren o.a.: gemeente, ziekenfondsen en verte-

genwoordigers van oudercommissies.

Mahler wees op de financiering van de STV door de ziekenfondsen (in de begroting voor het schooljaar 1954/1955 f 214.000,- op een totaal van f 277.000,-. Het aantal behandelde kinderen was 67.725, waarvan 4529 particulieren). De ziekenfondsen maakten bezwaar de behandeling te moeten betalen wanneer een kind naar de huistandarts werd verwezen. (de zogenaamde dubbele behandeling).

Kranenburg was de mening toegedaan dat het op de ouders een vreemde indruk moest maken dat kinderen voor het melkgebit, het reguleren en nu ook voor grote caviteiten naar de huistandarts moesten. Zij zouden zich kunnen afvragen: "Waarom blijf ik bij de STV?" De STV was volgens Kranenburg in betrekkelijk korte tijd erg uitgebreid en vertoonde groeistuipen.

Volgens L.J. van Slooten had de RTV door de participatie in de Stichting een grote verantwoordelijkheid op zich geladen en de vergadering moest zich beraden of de RTV die wel kon dragen.

Mahler merkte op dat het toporgaan van de Stichting de Nederlandse Vereniging voor Sociale Tandheelkunde was, waarvan maar weinig tandartsen lid waren.

Poppinga vulde aan dat deze vereniging een lekenvereniging was waarin deskundigen eigenlijk een adviserende stem zouden moeten hebben.

Aan het einde van de bijeenkomst ging een grote meerderheid van de vergadering ermee akkoord dat het bestuur een commissie benoemde. Hierin namen zitting: Van Slooten, Dekker, Van Duren, Havermans en Pool. Aan de Stichting zou het standpunt van de RTV worden medegedeeld, namelijk dat het punt over de verwijzing voorlopig niet zou worden toegepast.

In het rapport van de commissie stond dat men in de jaren 1920 koos voor het klassikale uitvoeringssysteem van de schooltandverzorging waarin alle kinderen konden worden betrokken.

Door het steeds verder doordringen van de saneringsgedachte, zowel bij de bevolking als bij de collega's en door de invoering van het Ziekenfondsbesluit 1941, waren de inzichten veranderd.

Terwijl de Centrale Raad voor Sociale Tandheelkunde tgv. de wijzigingen in de richtlijnen in 1951 nog spreekt over "zeer goede resultaten", die bereikt waren met bovengenoemd systeem, spreekt het "Rapport Landelijk Onderzoek 1953" een heel andere taal. Het bleek dat de propaganda die gedurende jaren was gevoerd, verkeerd gericht was geweest. Behandeling alléén kon nooit leiden tot het doel: de basis te leggen voor de tandheelkundige sanering van een zo groot mogelijk deel van de bevolking en de kinderen dental-minded te maken. Dit laatste kon niet buiten de ouders om.

Volgens de commissie moesten ouders, kinderen en belanghebbenden op de hoogte worden gesteld van het grote nut van het kweken van een goede relatie tussen tandarts en kind o.a. met het oog op een zo gunstig mogelijk opkomstpercentage in de Nazorg. Een van de belangrijkste verbeteringen, volgens de commissie, zou dus een goed gerichte voorlichting zijn.

Toen over dit rapport in de vergadering van juni 1955 werd gestemd bleken alle aanwezigen het met de inhoud eens te zijn, er werden alleen opmerkingen gemaakt over de administratie die de veranderingen met zich mee zou brengen.

Van Houte waarschuwde niet te voorbarig te zijn met dit rapport dat uitsluitend voor de STV in Rotterdam was bedoeld. De RTV moest er voor zorgen niet in conflict te komen met de Centrale Raad. Door de Maatschappij was het rapport echter zeer welwillend ontvangen.

De klacht van de schooltandartsen dat de afrekening met hen niet op de juiste manier had

plaatsgevonden, wat een gezamenlijk financieel nadeel betekende van ongeveer f 6000,-, leidde tot problemen bij het opstellen van de begroting voor volgende jaren.

Pogingen van het RTV-bestuur om bij de afgevaardigden van de RTV in de Stichting en ook bij het hoofd van de STV hierover uitleg te krijgen waren op niets uitgelopen.

Dat was reden voor een venijnige brief die op 18 januari 1956 naar Mahler werd gestuurd. Hierin vroeg het bestuur:

- a. welke maatregelen denkt U als voorzitter van de Stichting te nemen om de eindafrekening over 1954/1955 op de juiste wijze te doen plaatsvinden
- b. op welke basis zijn de schooltandartsen werkzaam in het schooljaar 1955/1956.

Het antwoord van Mahler was dat hij hierdoor zeer geschokt was en hij schreef o.a. "dat het bestuur tenminste begrip moest tonen voor het onbaatzuchtige streven van diegenen die trachtten ondanks financiële moeilijkheden en tegenwerking de Rotterdamse Schooltandverzorging de vooraanstaande plaats in den lande te doen behouden, waarbij de materiële belangen van de medewerkers volkomen gewaarborgd waren".

Het leidde tot vele besprekingen waarbij het bestuur zeer veel steun heeft gekregen van Poppinga, hetzij als adviseur, hetzij als deelnemer aan diverse onderhandelingen.

In november 1958 bracht een Commissie van advies, bestaande uit H. Thomasse, L.C.E. Mahler en Poppinga, verslag uit over de moeilijkheden bij de STV. Zij concludeerde:

1. dat vanaf het schooljaar 1954/1955 een te laag vullingsgetal was gebruikt. Dit getal gaf het gemiddelde aantal vullingen aan dat per deelnemend kind per jaar werd gelegd
2. dat er honorariumcorrecties over drie schooljaren moesten plaatsvinden
3. dat de wijze van afrekening, zoals die de laatste jaren had plaatsgevonden, niet in overeenstemming bleek te zijn met de bedoeling van de honoreringsregeling zoals die in het "Rapport Jeugdzorg" van de Maatschappij was aangegeven
4. dat op administratief gebied aanzienlijke verbeteringen moesten worden aangebracht waardoor inzicht zou worden verkregen in de vorderingen en resultaten van de dienst, zowel in tandheelkundig als in financieel en organisatorisch opzicht.

Op 14 januari 1959 was er een bespreking tussen de besturen van de RTV en de STV waarin over de volgende punten van gedachten werd gewisseld:

1. het percentage niet aan de STV deelnemende kinderen vertoonde een sterke stijging
2. het afgeven van verwijfsbriefjes door schooltandartsen riep verschillende vragen van praktische aard op
3. de conclusies van de Commissie van advies.

Er moest worden bezien of de organisatie van de STV moest worden gewijzigd. Gelukkig leefde dit besef bij alle betrokkenen en was men bereid in gemeenschappelijk overleg hiervoor maatregelen te treffen.

In de vergadering in april werd medegedeeld dat in de door Cl. Mahler ingestelde reorganisatiecommissie besproken was het zesjarige systeem te handhaven dan wel de STV in haar bestaande vorm te liquideren en te vervangen door een verwijzingssysteem voor alle zes schooljaren. Het tegenvoorstel luidde: het instellen van een gemengde vorm, waarbij gedurende de eerste vier jaren de behandeling op school zou plaatsvinden en daarna zou worden verwezen.

In de zomer waren alle betrokkenen van mening dat door gebrek aan mankracht het in Rotterdam praktisch onmogelijk was de behandeling van de schoolgaande jeugd volledig te verzorgen.

In juli kon Cl. Mahler niet langer de verantwoordelijkheid voor de gang van zaken dragen en verzocht hij het bestuur hem van zijn functie te ontheffen. Zijn taak werd door A.W.M. van Doorn, die met verschillende facetten in de STV en de Centrale Commissie Jeugdzorg goed bekend was, in september overgenomen.

Het bleek dat de gemeente geen financiële medewerking zou verlenen wanneer niet alle zes klassen konden worden behandeld.

In een brief aan het bestuur van de STV schrijft de secretaris van de RTV op 17 december 1959 o.a.:

“In de reorganisatiecommissie is geen overeenkomst tussen de meningen van de tandartsen en de overige leden van de commissie tot stand kunnen komen, waarna tenslotte de vertegenwoordigers van de RTV zich akkoord hebben verklaard met het plan van de meerderheid van de Reorganisatiecommissie om de zesjarige verzorging te continueren, met verbetering van de propaganda, te beginnen met de eerste klas. Hoewel de RTV zich niet verantwoordelijk kon stellen voor de gevolgen van deze reorganisatie heeft zij haar loyale medewerking toegezegd. Gezien de ontwikkeling in het nu lopende jaar achten wij ons echter verplicht U nogmaals nadrukkelijk onder de aandacht te brengen dat voortgaan op de thans ingeslagen weg tot een volmaakte chaos zal leiden. In de opzet en organisatie van de STV dienen op korte termijn ingrijpende veranderingen te worden aangebracht”.

Hierbij werd gedacht aan o.a. de volgende punten:

1. de manier waarop de STV zou moeten worden uitgevoerd en deze bij alle tandartsen bekend te maken
2. het aanstellen van een leidinggevende tandarts en een administratieve kracht
3. het nemen van administratieve maatregelen om een einde te maken aan “de dubbele behandeling”
4. er zorg voor te dragen dat de medewerkende schooltandartsen volledig op de hoogte zijn van de voorwaarden waaronder zij zich verbonden hebben aan de STV.

Naast de bestaande RTV-Studieclub werd een tweede studieclub opgericht

Ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van de RTV-Studieclub in 1951 had het RTV-bestuur een voorzittershamer aangeboden.

In 1952 kreeg de RTV-Studieclub, naast de boeken die waren aangeschaft met middelen die door de RTV en het W.S.Burgerfonds waren verstrekt, geheel onverwacht een zending Amerikaanse boeken van Care Unesco. Hierover was door Backer Dirks destijds gecorrespondeerd. Het gevolg was dat vele exemplaren zich tweemaal in de bibliotheek bevonden. Enkele ervan zijn aan de universiteiten van Utrecht en Groningen en aan John Tomes geschonken.

Eind 1952 werden Van Duren, Poppinga en Spoon als lid aangenomen en tot slot kwamen in 1955 de collega's Tolmeijer en Weil de geleerden versterken.

In het jaarverslag over 1953 wordt gewag gemaakt van het feit dat onder de leden stemmen opgingen van tijd tot tijd sprekers van buiten af als gastsprekers uit te nodigen. Een paar zinnen verder staat dat het bezoek van de vergaderingen “kon worden verbeterd”.

Tijdens de jaarvergadering in 1940 stelde Son voor een tweede studieclub op te richten. De voorzitter zou dit zeer toejuichen en beloofde medewerking van de bestaande studieclub. Het initiatief moest echter uitgaan van de collega's zelf. Door de omstandigheden was hier uiteraard niet van gekomen.

In mei 1946 deed de voorzitter een beroep op de leden een tweede studiegroep te vormen, die vanzelfsprekend ook de beschikking kreeg over de bibliotheek.

Pas in maart 1952 deelde de voorzitter mee dat deze er zou komen. De tweede studieclub zou echter totaal verschillend zijn van de eerste.

Doordat de opleiding in Utrecht vanaf 1947 zes jaar duurde had men daarna een vier- en een zesjarige studie naast elkaar. Na 1951 zouden alle afgestudeerde tandartsen een doctorale studie hebben doorlopen. Het was de bedoeling om met een tweede studieclub op gelijk niveau met de aanstaande collega's te komen. Van der Kleyn had in Utrecht contact opgenomen met collega Scheffer van het Tandheelkundig Instituut, die hem van de organisatie van deze bijscholing op de hoogte zou houden.

In juni deelde Van der Kleyn mee dat dr. Cyzouw, docent in de scheikunde te Utrecht, bereid was gedurende het eerste cursusjaar als docent op te treden. Voor de nieuwe cursus hadden zich reeds 26 leden opgegeven.

De oprichtingsvergadering vond plaats op 3 juli 1952.

De RTV-secretaris schrijft in zijn verslag over 1954 dat de tweede studieclub haar studie voor de zesjarige cursus met animo voortzette. Zijn opvolger meldde in het jaarverslag 1957 dat de tweede Studieclub haar programma afmaakte.

Door het RTV-bestuur werden in samenwerking met het bestuur van de RTV-Studieclub in 1955 als proef om de veertien dagen 'leesavonden' gehouden. Jammer genoeg brachten deze avonden niet die belangstelling die men ervan had verwacht.

De RTV-Studieclub meldt in haar jaarverslag over 1955 dat de vergaderfrequentie en het vergaderbezoek tegenvielen.

Bij de herdenking van het 25-jarig bestaan van de RTV-Studieclub in 1956 hield haar voorzitter Vismans een rede waarin hij o.a. zei: "Men hoopte door deze subvereniging van de RTV, waarin iedereen zijn wetenschappelijk werk kon verrichten en naar buiten brengen, de zelfstudiezin van de leden te bevorderen tot heil van de tandarts en zijn patiënten.

En als ik dan in de historie naga, wat er allemaal op wetenschappelijk gebied is gedaan door doodeenvoudige tandartsen die met beide benen in de dagelijkse praktijk stonden, zuiver en alleen uit belangstelling en liefde voor de tandheelkunde, dan ben ik vervuld van trots en diepe dankbaarheid aan alle leden en van grote bewondering voor hen, die de eerste stappen op dit gebied hebben gezet.

Zal de Studieclub bij het ingaan van het tweede zilveren tijdperk haar oude glorie weten te behouden of zullen donkere wolken, die zich de laatste tijd aan de hemel hebben vertoond, zich weten te handhaven?"

Het oorspronkelijk opgezette feestprogramma ter gelegenheid van het jubileum werd wegens de gebeurtenissen in Hongarije afgelast.

Voor de leden van de afdeling R&O was het vanaf 1956 mogelijk lezingen van de tweede RTV-Studieclub bij te wonen.

De sombere gedachten van Vismans werden bewaarheid want in het verslag over het verenigingsjaar 1957 schrijft de secretaris: "Vele besprekingen hebben plaatsgevonden tussen het bestuur van de RTV en de besturen van de beide studieclubs. De eerste Studieclub is opgeheven (het besluit viel op 26 november 1957) en de bibliotheek met alle verplichtingen is overgegaan naar de RTV".

In november 1958 vroeg Schürmann tijdens de rondvraag of er wat meer propaganda voor de bibliotheek kon worden gemaakt. Ongeveer acht jaar daarvoor was de catalogus gemaakt en hij zou hiervan graag een uitbreiding willen zien. Pool, die na de dood van Backer Dirks diens taak als bibliothecaris had overgenomen, antwoordde dat het met de bibliotheek treurig was gesteld. Er werd zeer weinig gebruik van gemaakt en bovendien was er de laatste jaren geen boek bijgekomen.

In dezelfde vergadering deelde Van der Kleyn mee dat voor de tweede Studieclub een programma voor een lezingencyclus was opgesteld. Hij gaf een opsomming van een aantal toezeggingen voor geplande lezingen.

In het jaarverslag over 1958 staat dat de wetenschappelijke lezingen van de tweede Studieclub (er werd nog steeds over een 'tweede' gesproken) door een 40-tal collega's met belangstelling werden gevolgd.

In het volgende jaarverslag leest men dat door de tweede Studieclub van de RTV ook dat jaar weer een groot aandeel geleverd is in het versterken van de collegiale band en het vermeerderen van de kennis van de collega's. Het beste bewijs hiervan is de grote belangstelling die de lezingen, ook van de zijde van niet-RTV-leden, hebben ondervonden (ruim 70 collega's waarvan 21 uit de periferie). Het is te hopen dat de collega's Van der Kleyn en Post er ook in de komende jaren in zullen slagen een interessant programma te brengen. In hetzelfde verslag wordt geschreven dat mevrouw Bakker nog steeds de zorg draagt voor de bibliotheek, maar dat het jammer is dat zo weinig collega's de weg naar de bibliotheek weten te vinden.

De zondagsdienst

In de vergadering van oktober 1951 werd medegedeeld dat het de bedoeling was dat degene die dienst had de gehele avond en nacht bereikbaar zou zijn. De voorzitter adviseerde collega's die aan de zondagsdienst meededen zich aan te sluiten bij de dokterstelefoon, waar mevrouw Hildebrand de leiding had. Die raad werd opgevolgd want in april 1952 liet Van Eck weten dat 39 leden zich hadden aangesloten bij de dokterstelefoon waarvan de kosten f 10,- per jaar bedroegen.

Aan het einde van het jaar zei Schürmann dat hij was gebeld door dr. Heystek van de GGD. Er hadden zich vijf collega's gemeld voor de behandeling van zeelieden. Hij vroeg zich af wat er met eventuele pijnklachten in het weekend moest gebeuren. De vergadering besloot dat zij naar de zondagsdienst verwezen konden worden.

In maart 1955 droeg Kranenburg de organisatie van de tot dan toe zelfstandig functionerende zondagsdienst van de linker Maasoever over aan de RTV. Het bestuur vond het gewenst in de zondagsdienstcommissie ook een collega uit Rotterdam-Zuid te benoemen, waardoor de samenstelling als volgt werd: Van Eck, Castelein, Havermans en Sterk. Op de linker Maasoever was er 's zaterdags geen dienst en de meerderheid in de vergadering van oktober was ervoor dit te handhaven.

In dezelfde bijeenkomst werd besloten, (16 stemmen voor en 10 tegen), om de omliggende gemeenten van Rotterdam in de zondagsdienst op te nemen.

Eind 1955 werd een gecombineerde zondagsdienstregeling voor de linker en rechter Maasoever vastgesteld waaraan 93 collega's deelnamen. Het was de bedoeling dat twee tandartsen op zaterdag en zondag voor de gehele stad dienst hadden. Doordat 70 collega's op de rechter en 23 op de linker Maasoever praktiseerden werd de scheidingslijn niet door de rivier gevormd. Hierdoor moesten tijdens het weekend patiënten van Rotterdam-Zuid naar de rechter Maasoever komen.

De bijbetaling voor ziekenfondspatiënten werd per 1 januari 1956 verhoogd van f 2,50 naar f 3,50.

In een schrijven van november 1959 werd de collega's verzocht meerdere zondagsdiensten te vervullen. Volgens Castelein was het grote bezwaar bij de bestaande regeling dat de afstanden, die patiënten moesten afleggen, te groot waren. De commissie wilde, om het aantal diensten op de linker Maasoever te verminderen, Rotterdam-Zuid combineren met een gebied dat werd begrensd door de Heemraadsingel, de Beukelsdijk, de Mauritsweg en de Westersingel. De vergadering kon zich met het plan van Castelein verenigen.

Tijdens deze vergadering werd ook gesproken over een avonddienst. Volgens Pool sloeg men tegenover de medische wereld een slecht figuur omdat er geen avonddienst bestond.

De orthodontische centra

In mei 1952 was er een uitgebreide discussie over het behandelen van ziekenfondspatiënten op de orthodontische centra en over het feit dat deze patiënten daar f 5,- voor een consult moesten betalen. Over die f 5,- had men al eerder gebakkeleid. Mahler bracht in herinnering dat het bedrag voor orthodontische hulp eerst f 135,- was en daarna was verhoogd tot f 195,- en men had het toen niet nodig gevonden dat daar nog f 5,- bijkwam. Op een vraag waarom op het centrum wel en in de huispraktijk geen f 5,- werd berekend, antwoordde Pool dat het consult op het centrum meer tijd kostte omdat het een studiecentrum was.

Murck Jansen en Pool waren principieel tegen inmenging van de ziekenfondsen in de centra. En toen Murck Jansen voorstelde die f 5,- te laten betalen door het W.S.Burgerfonds maakte Backer Dirks duidelijk dat dit fonds alleen steun verleende in die gevallen waarbij het een experiment betrof, dat zonder deze steun niet had kunnen plaatshebben.

Bij stemming bleken 27 - van de 37 - leden tegen bemoeienissen van het ziekenfonds te zijn. Een maand later was het W.S.Burgerfonds bereid de orthodontische centra een vergoeding te geven van f 500,- per jaar.

De voorzitter wenste door 'vrije sollicitatie' uit RTV-gelederen twee collega's aan Murck Jansen en mevrouw Schippers toe te voegen om de spreekuren op het Mathenesserplein uit te breiden. Deze nieuwe werkende leden zouden dan worden gesteund door de oudere collega's. Jonker merkte op dat in het begin al besloten was dat hetzelfde koppel twee middagen per week zou werken, maar omdat de tijd er nog niet rijp voor was, was met één spreekuur in de week aangevangen. Toch werden mevrouw J. Dekker-Van Rossen en mevrouw C.J.M. Pezie-Masson met de uitbreiding van het aantal spreekuren belast.

Hoewel Jonker het liever anders had gezien deelde Poppinga mee dat patiënten van de STV met orthodontische afwijkingen naar de huistandarts verwezen moesten worden. Deze kon dan beslissen de kinderen zelf te behandelen of hen naar een centrum door te sturen. Pool merkte daarbij op dat kinderen die rechtstreeks naar een centrum kwamen moeilijk konden worden teruggestuurd.

Eind 1953 was het aantal patiënten van de poli aan het Mathenesserplein dusdanig toegenomen dat er met twee assistentes werd gewerkt. Door de slechte huisvesting was dit op de Putselaan, waar Pool en Schneider werkten, niet mogelijk.

Aan de problemen met de orthodontie in Rotterdam werd de gehele 529e vergadering gewijd. De problemen lagen niet op het financiële vlak, want vanaf 1954 behoefde het W.S.Burgerfonds geen gelden meer beschikbaar te stellen. Ook de huisvestingsproblemen werden opgelost doordat het orthodontisch spreekuur in Rotterdam-Zuid vanaf het voorjaar 1955 aan de Dordtselaan werd gehouden.

In de 530e vergadering deelde de voorzitter mee dat Schneider bereid was gevonden in de Orthodontische Controle Commissie zitting te nemen voor gevallen op de rechter Maasoever, terwijl Van der Kleyn zich zou bezighouden met adviezen voor patiënten van de linker Maasoever.

Jonker hoopte voor het einde van het jaar met een voorlopig verslag over de ervaringen en toekomstmogelijkheden van de orthodontische centra te komen.

Omdat het oude reglement van de poliklinieken niet meer van toepassing was, had het bestuur aan de Studiecommissie Sociale Orthodontie (S.S.O.) gevraagd nieuwe regels voor de orthodontische centra op te stellen. Men was van plan de financiële aangelegenheden als van ouds te laten regelen door een penningmeester. Tot dan toe had de heer Kouwenhoven dit gedaan.

In de vergadering van 20 december 1955 werd J. Weil als lid geïnstalleerd. Hij was de eerste collega die niet naast zijn specialisatie, de orthodontie, de algemene praktijk uitoefende. Samen met mevrouw Dekker heeft ook hij, toen in juni 1956 in Rotterdam-Zuid een tweede koppel werd gevormd, op dat centrum gewerkt.

In diezelfde vergadering had men een langdurige discussie over de orthodontische tarieven. Door verhoging van de techniek- en personeelkosten was het tarief gestegen tot f 236,- voor een tweejarige behandeling. Pool legde uit dat de orthodontische centra waren opgericht door de S.S.O. in het raam van de RTV om te trachten gegevens te verzamelen omtrent de sociale orthodontie. Apart hiervan werd reeds lang in de sociale sector de orthodontie uitgeoefend. Jonker voegde daar aan toe dat toen de centra werden opgericht er een 'gentlemen's agreement' bestond tussen de ziekenfondsen in Rotterdam en de RTV. Hiermee had Rotterdam de primeur.

De orthodontische centra werden door gewijzigde omstandigheden op 1 oktober 1958 opgeheven, zo leest men in de notulen van de vergadering van februari 1959.

In een brief van de directeur van de GGD van september 1958 staat dat ziekenfondspatiënten voor een orthodontische behandeling voortaan uitsluitend moeten worden verwezen naar de Stichting Tandheelkundig Controle Instituut (TCI), in de persoon van controlerend tandarts Orth. Indien een ziekenfondsbijdrage werd toegestaan en de verzekerde het overblijvende bedrag niet zelf kon betalen kon hiervoor een aanvraag bij de GGD worden ingediend. Hierdoor hield ook de adviescommissie voor orthodontische problemen voor patiënten van Sociale Zaken (O.C.C) op te bestaan.

Waarschijnlijk had de opheffing mede te maken met de nieuwe redactie van de Codex voor Beroepsethiek, waarin het begrip specialisme nader werd gespecificeerd.

De Kleutermondverzorging

In april 1952 bracht Schürmann verslag uit over de kleutermondverzorging (KMZ). Omdat men dacht in september met een spreekuur te kunnen beginnen verzocht hij de vergadering of de commissie voor KMZ hiervoor toestemming kon vragen aan de Commissie van Toezicht. Het was zeker de bedoeling van de commissie de ziekenfondsen in te schakelen. Wanneer het doorging moest dispensatie worden verkregen om op meer dan één plaats ziekenfondspatiënten te mogen behandelen. De verwijsbriefjes zouden zowel door tandartsen als door de consultatiebureaus worden afgegeven. Van Duren vroeg of deze verzorging alleen de conserverende behandeling inhield, waarop Schürmann bevestigend antwoordde.

De persoonlijke mening van de voorzitter was dat de ziekenfondsen er buiten moesten worden gehouden, maar een maand later had hij zijn houding veranderd. Het centrum voor kleutermondverzorging moest men zuiver zien als een studieobject. Men had de ziekenfondsen

nodig om dit te kunnen doen, omdat 90% van de bevolking lid was van een ziekenfonds.

In de vergadering van mei 1952 gaf mevrouw Schippers als haar mening dat de verwijzing via de huistandarts moest gaan. Schürmann zei hierop dat sommige collega's de behandeling van kleuters nonsens vonden en wilde wel dat in geval van verwijzing door de huistandarts deze goed op de hoogte was van het bestaan van het centrum. Toen over dit onderwerp werd gestemd waren 27 van de 30 uitgebrachte stemmen ervoor om tandartsen te laten verwijzen.

In de volgende vergadering vertelde Schürmann dat er besloten was te starten met twee spreekuren door Koschik en Van der Kleyn. Hij vroeg de vergadering voor een half jaar dispensatie voor het in de vorige vergadering genomen besluit dat alleen de eigen tandarts mocht verwijzen. De reden hiervan was dat de commissie vreesde dat er anders onvoldoende patiënten naar het kleutercentrum zouden komen. Een van de bezwaren van de ouders was dat zij eerst naar de huistandarts moesten om uiteindelijk toch op het kleutercentrum terecht te komen.

Het voorstel tot de dispensatie werd met slechts twee tegenstemmen aangenomen.

Het honorarium zou minstens f 10,- per spreekuur bedragen waarvoor het W.S.Burgerfonds f 750,- ter beschikking stelde.

Van Duren vond het tijdstip van de spreekuren, tussen 2 en 3 uur, slecht gekozen omdat de meeste kinderen van die leeftijd dan sliepen. Het ging vooral om kleuters met een gaaf of bijna gaaf gebit. Men gaf de voorkeur aan een systematische behandeling vanaf twee jaar met om de drie maanden een controle, waarmee op 3 november zou worden begonnen.

Omdat er zeer weinig verwijzingen waren wees Schürmann de collega's in maart 1953 erop dat zij alle kinderen van twee jaar en ouder moesten doorsturen ook al zouden enkele elementen moeten worden behandeld. Slechts 10% werd doorgestuurd door collega's; het grootste deel kwam regelrecht van de consultatie-bureaus.

Een maand later werd weer dispensatie gevraagd, maar omdat het niet op de agenda stond, werd het uitgesteld. Volgens Poppinga was het de bedoeling van het kleutercentrum zoveel mogelijk studiemateriaal te verzamelen. Hij achtte het niet gewenst dat dit centrum een blijvend karakter zou krijgen.

Tijdens die vergadering hield Schürmann een causerie over de kleutertandheelkunde.

In mei moest dus voor dispensatie worden gestemd. Volgens de voorzitter was dit de enige mogelijkheid om de proefneming voort te zetten. Van Eck was erop tegen dat keer op keer dispensatie moest worden verleend. Hij meende dat het gevaar dreigde dat het een gewoonte zou worden kinderen naar het kleutercentrum te sturen, waarop Schürmann mededeelde dat de consultatiebureaus wisten dat de verwijzing slechts tijdelijk was. Hij garandeerde dat na zes maanden gegevens beschikbaar waren, waarin Van Eck berustte.

Volgens Mahler kwamen bij de Commissie van Toezicht herhaaldelijk klachten binnen over collega's die weigerden kleuters te behandelen, maar volgens Van Duren betrof dat meestal kinderen met pijnklachten.

Aan het einde van het jaar werd het financiële jaarverslag van het Studiecentrum voor Kleutermondverzorging voorgelezen. Ofschoon de resultaten meevielen was het centrum niet rendabel te maken en was het maar gelukkig dat het W.S.Burgerfonds had toegezegd het tekort aan te zuiveren.

Schürmann, Koschik en Van der Kleyn beschouwden dit project als hun troetelkind.

Om te kunnen beoordelen of een systematische behandeling van kleuters in alle opzichten mogelijk was moest men, volgens Schürmann, gegevens verzamelen. Van der Kleyn stelde voor bij de volgende convocatie een enquête te houden welke collega's wilden meedoen.

Van Eck bleef het met de dispensatie oneens. De voorzitter achtte het volkomen juist dat

kleuters bij de huistandarts thuishoorden, maar de RTV was de eerste die startte met een kleutercentrum. Om dit centrum nog een kans te geven vroeg hij nogmaals om dispensatie van het besluit van de vergadering.

Volgens Pool behandelde het merendeel van de collega's geen kleuters, daarbij kwam dat de meeste in het ziekenfonds waren en het waren juist de ziekenfondssprekuren die zeer druk bezet waren. Van Slooten wees er op dat de STV georganiseerd was; om de KMZ ook te organiseren was het studiecentrum opgericht.

Er werd besloten, zelfs Van Eck was positief, tot een verlenging tot november 1954.

In de zomer van 1954 werd de uitslag van de enquête bekend. Het resultaat was bedroevend.

In december vroeg Pool of het bekend was hoe lang de werktijden per spreekuur waren. Hij had bewondering voor de collega's die dit niet-lucratieve werk deden maar vreesde dat wanneer het financiële verslag bekend zou worden dit de illusie zou wekken dat een financieel verantwoorde behandeling mogelijk was.

De voorzitter onderschreef deze woorden en het was volgens hem nodig tot een reëel uur-tarief te komen. De collega's moesten volgens dit tarief worden gehonoreerd, waarvoor gebruik zou worden gemaakt van de toezeggingen van het W.S.Burgerfonds. Voor de derde maal ging men akkoord met verlenging van de dispensatie voor dit studiecentrum.

Vanaf maart 1957 zou Koschik het werk op de spreekuren alleen doen.

De centrale inkoop

Ongeveer zo oud als de vereniging zelf kwam in juni 1952 weer het onderwerp van het goedkoop inkopen aan de orde. Er werd een vijf man sterke commissie voor benoemd.

Deze collega's zaten niet stil want al snel begrepen ze dat het niet mogelijk was om van de grote firma's korting te bedingen. Materialen moesten worden gekocht bij leveranciers die de alleenvertegenwoordiging voor Nederland in handen hadden. De commissie gaf de raad injectievloeistof bij de eigen apotheek te bestellen, aangezien dit veel goedkoper was dan bij de dental-depots.

In oktober waren een bestuurslid en de zakelijk directeur van de Coöperatieve Artsen Inkoop Vereniging uitgenodigd. In 1951 had in het Mededelingenblad een artikel gestaan over deze coöperatie. De entree was eenmalig f 10,- en er was geen contributie verschuldigd. Zestig tandartsen waren reeds lid van deze vereniging die artsen en tandartsen gezamenlijk hadden gesticht.

Het uiteindelijke doel was niet de dental-depots tegen te werken, maar te trachten tot meer concurrerende prijzen te komen.

In september 1953 liet Van Eck als woordvoerder van de commissie weten, dat het niet bevredigend verliep bij de coöperatie en dat de directeur ontslag had genomen. Zijn opvolger was een oud-vertegenwoordiger van het dental-depot Leeftang. Omdat het werkkapitaal te gering was had men een overeenkomst gesloten met de Nederlandse Middenstands Bank. Aan artsen, tandartsen en apothekers kon met rijkssteun een uitrustingskrediet worden verstrekt. Pas afgestudeerden konden hierdoor instrumenten aanschaffen waardoor men niet meer bij de dental-depots hoefde aan te kloppen. Van Eck gaf een overzicht van de voorwaarden van de NMB.

Het was geen lang leven beschoren want door gebrek aan interesse van de leden bloedde dit initiatief snel dood.

De kredietinstellingen

In september 1952 vertelde Van Slooten over zijn bevindingen met de Tandheelkundige Middenstand Verzorging (TMV). Deze instelling verstreekte aan patiënten krediet voor een tandheelkundige behandeling.

De tandarts kreeg echter 15% minder van zijn declaratie als tegemoetkoming in de onkosten van de krediet- verlener. De Gemeentelijke Crediet en Voorschotbank raadde de tandarts aan deze kwestie zelf in handen te nemen omdat hier inderdaad behoefte aan bestond.

De voorzitter adviseerde hierover met R&O te overleggen aangezien het niet alleen Rotterdamse tandartsen aanging.

De Commissie voor Beroepsethiek had met deze problematiek geen moeite, maar de Maatschappij wel; deze vond dat de kosten niet op de tandartsen mochten worden verhaald.

De voorzitter zou zelf wel met de Gemeentelijke Crediet en Voorschotbank in zee durven gaan maar voor de ziekenfondsbijdragen zou hij geen 2% korting willen geven. Van Slooten stelde voor een regeling zonder korting met deze bank te treffen.

Daarbij kwam nog een ander belangrijk facet aan de orde: Van Slooten zou eerst het punt besproken willen zien of de RTV zich gebonden moest achten aan een uitspraak van de Maatschappij.

In de volgende vergadering in april 1953 deelde Van Slooten mee een onderhoud te hebben gehad met mr. Kramer van de Maatschappij waaruit bleek dat de RTV zich aan uitspraken van het D.B. te houden had.

De vergadering besloot dat Van Slooten het standpunt van de Maatschappij aan de bank uiteen zou zetten. Daarop schreef de Gemeentelijke Crediet en Voorschotbank op 16 juni 1953 aan de RTV dat haar leden in voorkomende gevallen patiënten naar deze instelling konden verwijzen. Er zou dan worden nagegaan of en in hoeverre het mogelijk was in bepaalde gevallen hen door middel van een krediet in de gelegenheid te stellen een tandheelkundige behandeling te ondergaan.

De tandarts zou dus geen administratiekosten in rekening worden gebracht. Het bestuur zou regulerend kunnen optreden. De voorzitter was van mening dat hiervan met mate gebruik moest worden gemaakt en dat men zich steeds moest afvragen of dit wel verantwoord was.

Bosboom achtte het beter wanneer dergelijke patiënten zich tot Sociale Zaken zouden wenden. Hierop antwoordde de voorzitter dat Sociale Zaken gewoon bleef doorwerken en dat de bank in deze gevallen geen krediet gaf.

De vereniging had deze kwestie aanhangig gemaakt om andere crediet- en voorschotbanken uit te sluiten.

De verplaatsing van het orthodontisch centrum Putselaan

In het voorjaar van 1953 was Pool van mening dat de groei van het centrum werd geremd omdat men niet kon uitbreiden. Hij maakte de vergadering erop attent dat aan de Mijnsheerenlaan een tweede gebouw voor de Volksgezondheid zou komen, maar het bestuur voelde niets voor samenwerken met de gemeente. Het publiek was dan snel geneigd te veronderstellen dat het orthodontisch centrum een gemeentelijke instelling was. Verder vreesde het bestuur dat Huddleston Slater zou worden gedupeerd wanneer de oude kliniek zou worden verlaten.

Verscheidene aanbiedingen voor de verplaatsing waren op niets uitgelopen.

Eind 1954 was er sprake van dat de RTV het praktijkhuis van collega M. van der Sluys zou kunnen betrekken. Dit pand aan de Dordtselaan 59 zou een veel betere accommodatie bieden dan men aan de Putselaan gewend was. De consequentie was dat meubilair moest worden

overgenomen. De waarde hiervan had Van der Sluys laten taxeren en de vergadering ging akkoord met de overname voor f 3000,-. Nadat toestemming was verkregen van Volkshuisvesting werd de nieuwe praktijkruimte in april 1955 betrokken.

De groepsabonnementen

De groepsabonnementen van de RTV in 1953 (in 1948 waren het er drie meer) waren:

1. het meisjeshuis Het Klaverblad, behandeld door Castelein
2. het jongenshuis Sparta, behandeld door Schürmann
3. het tehuis Zonnehoek, behandeld door Claus Mahler
4. het instituut voor doofstommenonderwijs, behandeld door Van Duren
5. het August Herman Franckehuis, behandeld door Wegman
6. het kindershuis Van Speykstraat, behandeld door mevrouw Van der Kleyn

In het algemeen vielen de kinderen van de tehuizen onder de STV en de oudere bewoners, die werkten, waren verplicht verzekerd.

Aangezien er minder abonnementen waren voor het kindershuis Van Speykstraat kon mevrouw Van der Kleyn deze kinderen alleen behandelen. Eerder deed zij dit samen met Van Kooten.

In 1952 werd een aanvraag ontvangen voor een abonnement voor de 63 zwakzinnige kinderen van de kinderkliniek "Beatrix-Irene" in Rotterdam-Zuid. De moeilijkheid hierbij was echter dat er geen tandheelkundige installatie aanwezig was. Dit werd opgelost toen de firma Tholen aanbod tweemaal per jaar een installatie uit te lenen. Van der Kleyn zou de kinderen gaan behandelen.

Een jaar later zei de voorzitter dat de abonnementen zeer gering van omvang waren, maar dat het hem toch gewenst leek deze aan te houden.

In maart 1955 werd de commissie voor de groepsabonnementen opgeheven omdat deze in jaren niet bij elkaar was geweest. De behandelingen werden in de huispraktijk verricht.

De abonnementen bleven nog tot 1962 bestaan. In de balans over dat jaar komt een post voor van f 438,71. Dit bedrag was aan de RTV overgemaakt voor de behandeling van de pupillen van het "Het Klaverblad" door collega Terwen.

In 1952 was door de RTV met dr. Spijker over de behandeling van studenten gesproken; er was echter niets beslist. Bij de Studenten Gezondheidszorg (SGZ) waren 285 studenten aangesloten.

In januari 1953 werd medegedeeld dat een groepsabonnement voor de SGZ niet mogelijk was. Er was besloten de studenten volgens het politietarief te behandelen. In het geval er inlays, kronen of frameprothesen noodzakelijk waren zou het minimum RTV-tarief moeten worden gehanteerd.

Enkele huldigingen

De RTV bood op 14 juni 1952 Kranenburg, bij zijn 25-jarig jubileum, een receptie aan in restaurant Bellevue aan de Parkkade. Aan deze receptie was ook een autorit verbonden, waarbij de winnaar van de RTV een wisselbeker, genaamd de H.C.Kranenburg beker, ontving. Het was de bedoeling ieder jaar zo'n rit te organiseren waarbij de beker alleen door RTV-leden kon worden gewonnen. Niet RTV-leden mochten de rally wel meemaken.

Ook collega Van Houte herdacht zijn 25-jarig jubileum. Hem werd door de Maatschappij in het Maatschappijhuis een receptie aangeboden.

Voorzitter Bakker werd in 1953 door de RTV een receptie aangeboden. Bakker wenste dat, omdat hij ook vrienden van buiten de RTV verwachtte, de kosten hiervan voor zijn rekening zouden komen, zodat niet alle kosten op de RTV zouden drukken.

De receptie vond plaats in Bellevue na afloop van de jaarlijkse autorally. Tevens werd hem een fotoreportage over die dag aangeboden.

In de jaarvergadering op 22 januari 1953 deelde de voorzitter aan Griffijn mee dat de RTV hem had benoemd tot erelid. Hij werd samen met Huisinga en hun echtgenoten uitgenodigd aan te zitten aan het jaardiner op 31 januari in het Groothandelsgebouw.

Die nacht zou Nederland door de watersnoodramp worden getroffen.

Griffijn had de voorzitter afgeraden een kostbare oorkonde te laten maken. Een jaar later werd hem toch een tastbare herinnering aangeboden in de vorm van een Delfts blauwe asbak.

De heer en mevrouw Backer Dirks - Mahn werd op 19 juni 1954 in Bellevue door de gezamenlijke vertegenwoordigers van de tandheelkundige organisaties in Nederland een receptie aangeboden. Het cadeau van de RTV-leden bestond uit een kantoorkast voor de heer Backer Dirks en een gangkist voor mevrouw.

In hun bedankbrief aan de RTV staat o.a. "Dat de leden zich op de receptie schier alles hebben ontzegd, opdat er nog een reis naar Denemarken zou overschieten, mogen wij wel heel bijzonder waarderen!"

Het overlijden van J.J. Backer Dirks

Atb. 77. Plaqueette collega Backer Dirks

Op 18 juli 1955 overleed Backer Dirks.

Van Houte schreef in een in memoriam: "De grote en gevarieerde schare welke op 21 juli op "Crooswijk" hem op zijn laatste gang naar de groeve volgde, was een duidelijk bewijs van de veelzijdige werkzaamheid en de allerwegen verworven vriendschap van de overledene". Bakker schreef dat hij met kop en schouders boven de andere RTV-leden uitstak. Zijn behoedzaamheid voorkwam moeilijkheden en door zijn vredelievend optreden werden meningsverschillen reeds in de aanvang tot een goede oplossing gebracht.

Ook voorzitter Van der Kleyn ging in de 537e vergadering hierop in en zei o.a. "Is het wonder dat deze man, opgevoed en gewend om soortgenoten correct en vriendschappelijk tegemoet te treden, zo'n grote plaats in onze gelederen innam en graag aangezocht werd om leidende functies te aanvaarden? Het waren niet alleen de zorgen van de RTV die hem aan het hart gingen, maar evenzeer de zorgen van ieder lid afzonderlijk. Noblesse oblige. De uitoefening van een universitair beroep mag niet in de eerste plaats een

broodwinning zijn. Niet alleen in de RTV is hij in dit streven geslaagd”.

Kobus Backer Dirks werd op 16-jarige leeftijd wees en heeft eerst in Leiden wis- en natuurkunde gestudeerd. Daarbij had hij moeilijkheden met het vak kosmografie en de tandheelkundige professie mag zich gelukkig prijzen dat een vriend hem aanraade iets met zijn handen te gaan doen: ga tandheelkunde studeren. Backer Dirks is naar Utrecht gegaan waar hij op het Tandheelkundig Instituut zijn vrouw leerde kennen.

Op 8 november 1956 werd in zaal 436 een plaquette van J.J. Backer Dirks onthuld in tegenwoordigheid van mevrouw Backer Dirks, haar kinderen en ander familieleden alsmede vele vertegenwoordigers van organisaties die met hem hadden samengewerkt.

Het initiatief hiervoor ging uit van de RTV in samenwerking met Het Ivoren Kruis.

Het in brons gegoten kunstwerk was vervaardigd door mevrouw Luhrs - Vrugt.

De eventuele splitsing van de afdeling R&O

Er zal geprobeerd worden een overzicht te geven van de verenigingsjaren 1956, 1957 en 1958. Dit is lastig omdat de notulen van veertien vergaderingen van de RTV en het jaarverslag over 1956 niet in het archief van de RTV zijn te vinden. En juist vanuit de notulen van de RTV wordt de geschiedenis van de vereniging beschreven.

In het RTV-jaarverslag over 1957 schrijft secretaris Van Slooten dat in de besprekingen van het bestuur herhaaldelijk het geringe vergaderbezoek naar voren was gebracht. Besloten werd meer aandacht te besteden aan het organiseren van lezingen. De grote moeilijkheid blijft, vervolgt hij, dat de RTV steeds meer terrein waarop zij haar activiteiten zou kunnen richten wordt ontnomen. Aan het einde van dit jaarverslag verzucht hij dat het al met al een moeilijk jaar was voor de RTV. Men zal zich opnieuw moeten beraden welke koers de RTV dient te gaan varen.

In het jaarverslag van de afdeling Rotterdam en Omstreken (R&O) over 1957 schrijft Van Doorn: “De algemene ledenvergadering van 13 maart was van historische betekenis, aangezien hier zeer duidelijk door de professie tot uitdrukking werd gebracht, dat men het jarenlange onderhandelen met de vertegenwoordigers van de ziekenfondsen beu was.

Het is vooral de contractloze periode geweest, welke een nauwer contact tussen de collega's heeft bewerkstelligd en wel voornamelijk door de vorming van kernen, met aan het hoofd de door het bestuur aangezochte kernleiders”.

Deze contractloze periode, die op 1 april was ingegaan en vijf maanden zou duren, was het gevolg van eindeloze besprekingen tussen de Maatschappij en de overheid waarin men niet tot elkaar kon komen over het vergoedingensysteem.

Door de naar voren gebrachte punten lag het voor de hand de RTV en een deel van R&O samen te voegen. In dat jaar was Mahler RTV-voorzitter en juist Mahler en Van Slooten waren beide fervente voorstanders van een afdeling Rotterdam van de Maatschappij zodat de bestaande afdeling R&O zou moeten worden gesplitst.

Tijdens de ledenvergadering op 25 april 1958 sprak een betrekkelijk klein aantal leden, er waren 25 leden aanwezig, zich uit voor het vormen van een zelfstandige afdeling Rotterdam van de Maatschappij. Er werd een voorlopig bestuur gekozen bestaande uit het zittende bestuur van de RTV waaraan Van Doorn, toenmalig secretaris van R&O, en Born werden toegevoegd. Dit bestuur kreeg van de vergadering carte-blanche stappen te nemen om te komen tot de oprichting van een afdeling Rotterdam. Er waren drie vergaderingen geweest en de leden van de RTV kregen een brief waarin de kwestie werd toegelicht; de belangstelling was

echter zeer klein. Tevens werd een jurist in de arm genomen om de juridische aspecten te bekijken.

Het interim bestuur heeft er niet lang over hoeven nadenken, want op 3 mei ging een brief uit naar het D.B. van de Maatschappij met het verzoek stappen te ondernemen die konden leiden tot een zo spoedig mogelijke realisering van zo'n nieuwe afdeling. Overigens was al op 3 april een brief naar de Maatschappij uitgegaan waarin werd aangedrongen op een bespreking tussen de RTV, R&O en de Maatschappij over "het creëren van een zuiver Rotterdamse afdeling". In de vergadering van het H.B. van 9 april, waar Mahler op persoonlijke titel aanwezig was, werd besloten op het verzoek in te gaan en tevens de secretarissen van alle afdelingen te verzoeken eventuele wensen over wijziging van de landelijke afdelingsindeling kenbaar te maken.

Aanvankelijk was er buiten Rotterdam weinig steun voor het Rotterdamse standpunt; de kring Gouda betreunde de stap van de RTV om als een afzonderlijke afdeling op te treden. Ook uit andere kringen waren soortgelijke reacties bij R&O binnengekomen.

Eind oktober liet de kring Gouda echter weten dat het erkende dat de afsplitsing voor Rotterdam van vitaal belang was, hoewel het uiteenvallen van R&O zeer werd betreurd. De oprichting van een afdeling Rotterdam kon algemeen de goedkeuring van de collega's in Gouda wegdragen.

In het jaarverslag 1958 staat dat talrijke vergaderingen en besprekingen hebben geleid tot een groeiend begrip.

R&O zou worden verdeeld in drie afdelingen:

1. Dordrecht en de Zuid-Hollandse eilanden
2. Gouda en Omstreken
3. Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen.

Op 21 april had er reeds een bespreking op de Baan plaatsgevonden waaraan de besturen van de RTV en R&O, vertegenwoordigers van de Kringbesturen, Born als afgevaardigde van de Bestuursraad van de Maatschappij en Stork als lid van het hoofdbestuur van de Maatschappij deelnamen.

Ten aanzien van de mededeling van Mahler dat de invloed van Rotterdam in R&O niet groot genoeg zou zijn, werd de opmerking gemaakt dat 130 van de 225 leden Rotterdammers waren. Ook vroeg men zich af waar het kader vandaan moest komen wanneer de afdeling in drieën werd gesplitst.

Als antwoord op de brief van de RTV van 3 mei adviseerde de Maatschappij een paar weken later R&O een vergadering bijeen te roepen om na te gaan of de leden die de Omstreken van de afdeling uitmaakten een levenskrachtige afdeling zouden kunnen vormen.

Deze bespreking vond plaats op 25 juni. Mahler zei de geringe opkomst van de Omstreken zeer te betreuren. Eén van de aanleidingen tot het vormen van een afdeling was dat de Rotterdammers te weinig zeggenschap hadden in het Maatschappijbeeld, hoewel hij toegaf dat het maar een kleine groep was die deze mening was toegedaan. De voorzitter merkte echter op dat er verhoudingsgewijs meer collega's uit de omstreken aanwezig waren dan Rotterdammers.

Stork waarschuwde ervoor de afdelingen niet te klein te maken met het oog op het benoemen van commissies waarvoor dan te weinig mensen beschikbaar zouden zijn. Hij stelde voor een enquête onder de leden te houden en het resultaat ervan aan het H.B. voor te leggen.

Tijdens een vergadering in september van het RTV-bestuur en afgevaardigden van de kringen om over de uitslag van de enquête te praten deelde Van Slooten mee: "Veel initiatieven,

die de RTV heeft genomen, zijn landelijk overgenomen. Aangezien er geen activiteiten meer zijn kan de RTV op Maatschappijzaken geen invloed meer uitoefenen. In Rotterdam vindt men de RTV primair en zijn de Maatschappijbelangen bij de leden op de achtergrond geraakt. Willen wij de intercollegiale banden sterker maken dan zullen wij het over onderwerpen moeten hebben die de mensen boeien. In de RTV is de idee gerezen dat wij niet langer kunnen doorgaan omdat wij de sociale tandheelkunde in Rotterdams verband niet konden bespreken. Wanneer een R&O-vergadering wordt geconvoceerd dan komen de kringen bijeen om zich te beraden. In de RTV kan dit niet, omdat wij ons niet met Maatschappijaangelegenheden kunnen bemoeien”.

Mahler voegde daaraan toe dat de RTV aanvankelijk een kring wilde vormen, maar de vergadering was van mening dat de RTV als kring te weinig zeggenschap zou hebben en daarom aandrong op de vorming van een afdeling. Bovendien had de RTV bezittingen en zou er een kring ontstaan met een rechtspositie, wat in Maatschappijverband niet aanvaardbaar was. Na de splitsing zou Rotterdam meer zetels hebben in de algemene vergadering. Bovendien hadden de Rotterdammers toch onderwerpen die onder elkaar besproken moesten kunnen worden, zoals bijvoorbeeld de groepsabonnementen, waarbij de ziekenfondsen zijdelings waren betrokken. In de vorming van een eigen afdeling zag men de enige weg om tot een gezond medeleven van de Rotterdamse collega's in de Maatschappijstructuur te geraken.

Mahler deed het voorstel dat behalve de RTV ook de Omstreken een brief naar het H.B. zouden sturen waarin zij aan ons standpunt hun steun moesten verlenen en dat zij tevens zouden aangeven er naar te zullen streven een afdeling uit de Omstreken te vormen.

Voorzitter Bruins van R&O kon deze toezegging niet doen en zei dat dit eerst zou moeten worden bekeken. Besloten werd dat de besturen van de kringen contact met elkaar zouden opnemen. Enkele kringen waren er niet van overtuigd een bloeiende afdeling te kunnen vormen.

De kringen Schiedam-Vlaarding en Dordrecht lieten weten dat men met het denkbeeld niet akkoord ging. In de kring Zuid-Hollandse Eilanden was het resultaat noch positief noch negatief, zodat men in die kring zou afwachten wat er ging gebeuren.

Tijdens de 554e vergadering in november 1958 gaf de voorzitter de uitslag van de enquête: Het percentage inzenders van de afdeling R&O was 57%, voor Rotterdam 50% en voor de Omstreken 65%. Op de vraag of de leden het gewenst achtten een aparte afdeling te vormen was de uitkomst van

de afdeling R&O in totaal:	42% ja, 50% nee en 8% geen mening
Rotterdam:	61% ja, 31% nee en 8% geen mening
de Omstreken:	21% ja, 71% nee en 8% geen mening

Op de vraag of men de Omstreken in staat achtte een eigen afdeling te vormen gaf	
de afdeling R&O in totaal:	49% ja, 46% nee en 5% geen mening
Rotterdam:	52% ja, 30% nee en 18% geen mening
de Omstreken:	24% ja, 66% nee en 10% geen mening

Dit resultaat was niet bemoedigend. Hoewel in het HB de neiging bestond om aan de wensen van Rotterdam tegemoet te komen nam zij het standpunt in dat de gedachten over een splitsing bij de kringen nog niet voldoende leefde om het verzoek van de RTV te kunnen inwilligen.

Op 19 november werd een tweede schrijven aan het HB gezonden, waarin vermeld stond dat het RTV-bestuur ondanks de uitslag van de enquête toch aandrong op het vormen van een eigen afdeling!

Verder deelde voorzitter Mahler mee dat de reorganisatie van de Maatschappij haar beslag had gekregen en dat één van de adviezen van de Reorganisatie-Commissie de vorming van kleine afdelingen was.

In verband met het Rapport Gezondheidsraad, waarin alles op tandheelkundig gebied uitgebreid werd behandeld, zouden in de toekomst zeer belangrijke beslissingen moeten worden genomen. Wij als Rotterdammers, vervolgde Mahler, zouden ons dan intensief met Maatschappijzaken moeten kunnen bemoeien, omdat wij ons anders steeds meer van de gang van zaken zouden distantiëren.

Nu de Bestuursraad ging verdwijnen en er een Vertegenwoordigend College zou komen zou een belangrijke provincie als Zuid-Holland toch zeker meer dan twee stemgerechtigde leden in dit college moeten hebben. Mahler legde nogmaals de nadruk op het belang van een afdeling Rotterdam.

Aanvankelijk had de voorzitter de collega's C.B. Klaassen en H.J.L. Smeets, die beiden als orthodontist in Rotterdam-Zuid werkten, en C.L.E. Mahler geadviseerd nog even te wachten het lidmaatschap van de RTV aan te vragen in verband met de eventuele statusverandering. Aangezien dit voorlopig nog niet doorging stelde hij voor hen in de eerstkomende vergadering te balloteren.

Wanneer men het jaarverslag van de afdeling Rotterdam over 1958 van de hand van J. Schneider leest zou men haast denken dat er al een heuse afdeling was. Hij schrijft o.a.:

“Wij maken er dus geen geheim van dat de RTV op haar retour is. Haar dochter, de Studieclub, is twee jaar geleden heengegaan en dat heeft ons erg aangegrepen, hoewel er maar één stemming voor nodig was. Maar dat was ook een sombere, heel verdrietige stemming.

Waar hebben wij op het ogenblik dan wel mee te maken? Wij hebben te maken met een RTV die geen RTV meer wil zijn, maar een afdeling van de NMT wil worden en die zichzelf nu maar vast kring Rotterdam van de afdeling R&O noemt, wat ze eigenlijk nog niet is en ook niet hoopt te blijven. Dat is ingewikkeld, nietwaar? Het wordt nog ingewikkelder als wij bovendien ook nog weten dat - de Omstreken - zich niet laten wegcijferen.

Hoe nu verder? Dat weet niemand. Over welke RTV we het nu verder willen hebben doet er niet zoveel toe. Zij bestaat nog steeds en dat bleek ook uit het verzoek de contributie over 1959 te voldoen. Het bleek ook uit de jaarvergadering op 14 februari. Er traden zelfs nog enige nieuwe leden toe, alles werd goedgekeurd, eigenlijk alles zoals het altijd geweest is. Niet beter, niet slechter, maar toch anders.

De taken waarvoor de RTV werd gesteld zijn volbracht of werden haar afgenomen. De RTV bevindt zich in een tussentijd. Het oude is voorbij, maar het nieuwe is nog niet gekomen. Wel een nieuw bestuur”.

Hij eindigt dit stukje in het Nederlands Tandartsenblad met een beschrijving van het jaardiner en laat op een cynische manier weten hoe dat volgens hem vroeger verliep.

Hierna volgt nog een beschrijving van het cursusjaar van de tweede Studieclub van de RTV (Postgraduate cursussen voor R&O !).

De Kring Rotterdam van de afdeling Rotterdam en Omstreken.

De voorzitter deelde in de jaarvergadering van 1959 mee dat er een bespreking had plaatsgevonden met het bestuur van R&O. Het bestuur van R&O was ermee akkoord gegaan, dat de RTV voortaan als kring zou optreden en dat haar adviezen ter harte zouden worden genomen. Het bestuur werd van zeven naar zes leden gebracht.

In verband met de gewijzigde status had men de behandeling van de agenda van de ledenvergadering van R&O van 17 februari 1959 geagendeerd. Men stortte zich volledig op Maatschappijaangelegenheden.

Als kring Rotterdam meende men vijf plaatsen te moeten claimen voor de afgevaardigden en vijf plaatsen voor de plaatsvervangers. Zij werden voor twee jaar gekozen. Deze collega's zouden vrij geregeld bij elkaar moeten komen en een grote verantwoordelijkheid dragen. De mogelijkheid bestond dat Schiedam ook twee plaatsen voor zich opeiste waardoor van de vijf collega's er één reserve werd.

Vervolgens kwam de verkiezing van een afdelingscommissie tandartsen in dienstverband aan de orde. Van Houte deelde mee dat het in de bedoeling lag hiervoor fulltimers te vragen o.a. collega's die aan universiteiten waren verbonden. In Rotterdam kwamen niet veel collega's voor die in dienstverband werkten. Orth, Smeets en C.B.Klaassen werden gekozen.

Vervolgens kwam de verkiezing van de afdelingscommissie Wetenschappelijke Voorlichting ter tafel.

Tenslotte werd de agenda besproken van de op 20 en 21 maart te Utrecht te houden Algemene Vergadering van de Maatschappij.

Bij de bestuursoverdracht heette Mahler de nieuwe voorzitter Van Eck hartelijk welkom. De RTV was, zo zei hij, in een impasse geraakt. Hoewel het aanvankelijk nogal stroef ging was het toch gelukt in harmonie met R&O te blijven samenwerken. Er moesten maatregelen worden genomen, die voor de leden van de RTV niet erg prettig waren. Wij moesten trachten als Rotterdammers in de Maatschappij ons aandeel te leveren en alles in een groter verband te zien. Het lag in de bedoeling van het toekomstige bestuur van de RTV om de RTV-gedachte te laten voortleven. Er waren echter nog veel problemen; wij waren nog niet toe aan de vorming van een afdeling en ook de reorganisatie van de STV moest nog worden gerealiseerd.

Mahler was ervan overtuigd dat men wel had bereikt dat de vriendschap, die verloren dreigde te gaan, weer goeddeels was hersteld. Vervolgens dankte hij de leden uit zijn bestuur voor hun inzet en namen hij en zijn halfbroer Fred Mahler afscheid.

In het jaarverslag over 1958, schrijft Van Slooten, dat het gezelligheidsaspect dat mede tot doel had de collegiale band te verstevigen, meer aandacht behoeft van het bestuur en de leden.

Elk convocaat voor de RTV-vergaderingen in 1959 begint met:

Rotterdamse Tandartsen Vereniging
Kring Rotterdam van de Afdeling Rotterdam en Omstreken

Een commissie ad hoc, bestaande uit Mahler, Born en Van Slooten schreef in oktober aan het bestuur van R&O dat hun conclusie was dat de afdeling R&O gesplitst moest worden in een afdeling Rotterdam en een afdeling Omstreken van Rotterdam. Zij zagen verschillende mogelijkheden om de samenwerking tussen de beide delen waarin de afdeling zou worden gesplitst, zo hecht mogelijk te laten zijn door o.a.:

1. het houden van gemeenschappelijke bestuurs-, leden- en commissievergaderingen
2. het gemeenschappelijk gebruik van kamer 436 aan de Baan en de daar gevestigde bibliotheek
3. het gemeenschappelijk houden van de Studieclub vergaderingen en andere manifestaties.

Enkele dagen later schreven zij in een brief aan de kringen dat in de Randstad Holland 45% van het totaal aantal collega's was gevestigd. In het Vertegenwoordigend College van de Maatschappij hadden zij slechts vijf zetels tegenover elf voor de rest van het land. De meest logische oplossing leek hen dat de afdelingen, die meer dan 10% van het ledenbestand omvatten, zich zouden splitsen. De steden Rotterdam, Den Haag en Utrecht zouden dan naast een afgevaardigde van de Omstreken van deze steden een eigen vertegenwoordiger in bovengenoemd college krijgen. In Amsterdam en Haarlem was dit reeds het geval.

Kring Gouda schrijft in december 1959 aan de secretaris van R&O de bovenstaande brief in een kringvergadering te hebben besproken: "De kring Gouda acht een splitsing van de afdeling R&O van een dusdanige importantie dat zij, alvorens hieromtrent een beslissing te nemen, contact wenst op te nemen met de kringbesturen van de Omstreken van de afdeling R&O.

Hiertoe wenst zij een bijeenkomst te beleggen van bovengenoemde kringbesturen met hun leden, teneinde in gezamenlijk overleg tot een voor alle partijen aanvaardbare oplossing te komen".

Die vergadering had plaats op 8 januari 1960. Nadat alle kringen hun zegje hadden gedaan stelde de voorzitter van R&O resumerend vast dat er twee kringen pertinent tegen waren, terwijl twee andere er wel enig begrip voor konden opbrengen hoewel ook zij niet enthousiast waren. Het moeilijke punt waren de geografische verhoudingen.

Aan het slot bracht collega Bicknese zijn verbazing tot uitdrukking over het feit dat er geen stemmen uit Rotterdam waren gekomen. Hoe dacht men er daar over? Interesseerde het deze mensen niet?

Een dag later werd alle leden van R&O medegedeeld dat het agendapunt 5 voor de jaarvergadering van de afdeling op 13 januari 1960: "Beslissing inzake een eventuele splitsing van de afdeling" van de agenda was afgevoerd.

Schürmann vroeg in de RTV-vergadering van januari 1960 of het de bedoeling was dat ieder, die lid van de Maatschappij was, ook lid werd van de RTV. Volgens de voorzitter begon het bestuur de situatie enigermate helderder te zien. Het was niet zo dat de RTV een kring was geworden van de afdeling R&O. Er was een kring gevormd en er was een zekere band tussen de kring en de RTV en er waren gemeenschappelijke belangen.

De bezittingen van de RTV konden niet worden overgedragen aan de kring. De RTV zou dus een bestaande vereniging moeten blijven met een eigen contributie en eigen belangen. De kring zou de belangen waarnemen voor de RTV. De zondagsdienst was ondergebracht in de kring Rotterdam van R&O, waartoe ook de ongeveer 26 collega's behoorden die geen lid van de RTV waren.

In het jaarverslag 1959 leest men dat het er in het begin van het jaar naar uitzag dat er op vrij korte termijn een splitsing van de Afdeling R&O tot stand zou komen, maar in de loop van het jaar en speciaal gedurende de laatste maanden was wel zeer duidelijk tot uiting gekomen

Gevestigd

L. E. VLIETSTRA,
TANDARTS
MATHENNESSERLAAN 203^B
ROTTERDAM

v.h. Claes de Vrieselaan 75^A
Rotterdam

SPREEKUUR 1-2 n.m.
Telefoon 34845

Afb. 78.
Vestingskaart collega
Vlietstra

dat de Omstreken er niets voor voelden de band te verbreken, zodat de RTV, althans voorlopig, met de status "kring" genoeg zou moeten blijven nemen.

Op 2 mei 1960 stelde de voorzitter de status van de RTV aan de orde. Het bestuur had zich

langdurig over deze zaak beraden en stelde voor de RTV te laten, zoals zij was. De vereniging had de bevoegdheid gekregen om in de RTV-vergaderingen Maatschappijaangelegenheden te bespreken. De voorzitter wees op de moeilijkheden die het vormen van een kring met zich mee zouden brengen en wees o.a. op de contributie.

Het Tandartsenbureau

Sinds 1925 toen er tussen de tandartsen en vele plaatselijke ziekenfondsen contracten werden afgesloten, functioneerde dit bureau als administratief intermediair.

Per 1 januari 1958 werd het Tandartsenbureau opgeheven, omdat er in Rotterdam nog slechts een klein aantal ziekenfondsen bestond en omdat directeur A. Reek op die datum na veertig dienstjaren bij het ziekenfonds ARV werd gepensioneerd. De heer Reek had in de loop van de jaren de gehele ontwikkeling van de tandheelkunde in ziekenfondsverband meegemaakt. Het indertijd opstellen van de contracten, het invoeren van de huisbehandeling en de administratie ervan waren voor een groot deel op zijn naam te schrijven. Door de Rotterdamse Commissie van Toezicht werd hem een diner aangeboden.

Door de opheffing van het Tandartsenbureau was er een ander systeem gekomen in het declareren bij de ziekenfondsen.

In april 1959 deelde Mahler mee dat een commissie van de Ziekenfondsraad bestudeerde aan welke eisen de administratie van de ziekenfondsen moest voldoen. Daarbij zou ook het punt aan de orde komen of de tandarts zelf een administratie van de gesaneerde patiënt zou moeten bijhouden.

Door de uitbreiding van de administratie kwam er meer werk voor de praktijkjuffrouwen. In de Centrale Ziekenfonds Commissie was hierover een rapport opgesteld waarin de aandacht werd gevestigd op de veel te lage honorering van de tandartsassistente.

In de Interim Regeling 1960 Honorarium Ziekenfondswezen was voor het salaris van de assistente een bedrag van f 175,- per maand vastgesteld. In september 1959 zei de voorzitter dat het echter niet mogelijk zou zijn bij de huidige omvangrijke administratie iemand te vinden die voor een dergelijk salaris zou willen werken.

De huur voor kamer 436 in het Centrale Gebouw voor de Volksgezondheid

Voor 1952 betaalde de RTV voor het huren van kamer 436 f 330,- per jaar. In 1956 was deze huur al gestegen tot f 500,-. Omdat het gebruik van deze kamer weer voor vijf jaar moest worden vastgelegd had iemand bij de GGD berekend dat door de gewijzigde economische omstandigheden de huur eigenlijk f 4680,- zou moeten bedragen. Dat dit bedrag aan huur niet werd betaald kwam omdat de gemeente f 4180,- subsidie verleende. In een vergadering van de Gemeentelijke Commissie voor de Volksgezondheid en de GGD, waarbij H.C. Kranenburg aanwezig was, zei laatstgenoemde o.a. dat de RTV indertijd de oprichting van het Centrale Gebouw voor de Volksgezondheid bij dr. Feisser had gestimuleerd. De RTV had, als bekende van de "Stichting Bevordering der Volkskracht", de plannen van dr. Feisser bij deze stichting aannemelijk gemaakt. Deze stichting hielp alleen wanneer het particulier initiatief domineerde en vooral daarom was de RTV er bij nodig. De RTV huurde dan ook al vóór de ingebruikneming meerdere ruimten. In 1951 had de RTV op verzoek van de gemeente haar ruimten op de 3e etage ter beschikking gesteld en voor de inrichting van haar ruimte op de 4e etage f 2000,- moeten investeren.

In deze bewoordingen verzocht de secretaris de GGD om de huur op redelijke hoogte te houden. Met terugwerkende kracht tot 1 januari 1956 werd eind 1957 de huur op f 750,- per jaar vastgesteld.

Enige gebeurtenissen in de vijftiger jaren

1. Vanaf het jubileumjaar werd jaarlijks een autorally gereden. In 1952 werd voor de eerste maal gestreden om de H.C.Kranenburg wisselbeker. Hoewel zij niet alle autoritten hadden georganiseerd waren Van Slooten en Sterk hierin de grote mannen.
De rally in de zomer van 1959 werd gereden in samenwerking met de afdeling Den Haag en Omstreken. De start vond plaats op het vliegveld Zestienhoven. Tijdens deze autorit werd een bezoek gebracht aan de Chirurgijnskamer te Gouda
2. Op 10 december 1949 werd een voetbalwedstrijd gespeeld tussen de Rotterdamse tandartsen en juristen, waarbij enkele goede voetballers werden ontdekt. Sportieve contacten bevorderden goede verhoudingen tussen de collega's.
Een jaar later werd de wedstrijd tegen de Schiedamse Sociëteit verloren. In dat jaar werd ook gevoetbald tegen de Amsterdamse collega's. In 1952 speelde men tegen de Rotterdamse artsen en dit werd een jaar later herhaald. Drie van de vijf wedstrijden werden gewonnen
3. Bij de watersnoodramp in 1953 hebben de Rotterdamse collega's zich niet onbetuigd gelaten. Van de GGD kwamen ongeveer honderd aanvragen binnen voor het plaatsen van prothesen. Deze werden zo veel mogelijk onder de collega's verdeeld. De helft van het daarvoor door hen te ontvangen honorarium kwam ten goede aan gedupeerde collega's in de overstromde gebieden.
4. In de vergadering in april 1955 werd gesproken over de Nationale Energie Manifestatie: E 55. Er was f 1500,- nodig om op tandheelkundig gebied in het paviljoen van de Volksgezondheid acte de presence te geven. De Maatschappij en Het Ivoren Kruis betaalden ieder f 500,- en men had aan de RTV en R&O gevraagd het resterende bedrag bij te dragen. In onze stad zat men slecht bij kas en de RTV dacht hieraan f 100,- te besteden. Op zeer korte termijn had het bestuur het besluit genomen indien nodig een hoofdelijke omslag onder de leden te heffen. Hoewel dit een nationale tentoonstelling was, was Rotterdam er uitermate bij betrokken.
Wanneer de vereniging verstek zou laten gaan werd er, volgens Kranenburg, een stap ach-

teruit gezet. Hij stelde voor het W.S.Burgerfonds in te schakelen.

5. De heer Th. Kouwenhoven was op 1 mei 1955 25 jaar als boekhouder voor de RTV werkzaam. Met zijn komst werden de verschillende boekhoudingen in de vereniging op een verantwoorde wijze opgezet. De heer Kouwenhoven waakte ervoor dat de hele boekhouding jarenlang volgens de regelen der kunst werd bijgehouden. Hij heeft zich ook beziggehouden met de vele werkzaamheden die de schade-enquêtecommissie met zich meebracht. Hij ontving jaarlijks een vast bedrag en voor extra werk werden hem gratificaties gegeven. De administratrice bracht in de tijd van de poliklinieken in de tweede week van iedere maand de boeken naar de boekhouder die deze na een week weer terugbracht. Vandaar dat alle financiële bescheiden in mei 1940 niet in de Aert van Nesstraat aanwezig waren en daardoor dus niet tijdens het bombardement verloren zijn gegaan.

Op 12 mei 1955 werd de jubilaris op kamer 436 een receptie aangeboden.

Op 85-jarige leeftijd gaf hij in 1968 te kennen zijn functie als administrateur van de RTV te willen neerleggen. De poliklinieken waren al lang opgeheven maar de opzet van de boekhouding was niet veranderd waardoor deze onnodig ingewikkeld was. De heer Kouwenhoven had hierop gewezen, waarna de administratie werd vereenvoudigd.

Met een diner in het Parkhotel in april 1969 in aanwezigheid van de penningmeester en alle oud-penningmeesters werd afscheid van hem genomen. Zowel door het W.S.Burgerfonds als door de RTV werd hem een bedrag onder couvert overhandigd.

Tot aan zijn overlijden mocht de RTV een nieuwjaarswens van hem ontvangen.

6. Mevrouw Lagerwerf was van 1936 tot 1944 administratrice van de poliklinieken en deed secretariaatswerk voor het bestuur. Mevrouw Van Moerkerken nam deze functie van haar over.

Rond 1950 waren er enige wisselingen van administratrices. Mevrouw Schuurs was vijf jaar werkzaam geweest. Mevrouw Van Vlijmen en mevrouw Swart volgden elkaar snel op en vanaf oktober 1952 werden de diverse administratieve verrichtingen gedaan door mevrouw Emmy Ree. Zij zou dit 30 jaar blijven doen.

7. In de 513e vergadering werd mevrouw C.G.H. Sterkenburg-Kroeze als honderdste lid geïnstalleerd.
8. Op de convocaten voor de vergaderingen in deze jaren staat dat iedere donderdagmorgen tussen 11 en 12 uur in het Parkhotel door een aantal leden een kopje koffie werd gedronken en dat alle leden van harte welkom waren.
9. Tijdens de vergadering in april 1959 deelde de voorzitter mee dat de Technische Commissie was ontbonden. De taak van de commissie was komen te vervallen doordat de poliklinieken en de orthodontische centra waren opgeheven.

10. Eind 1953 was er een wet in voorbereiding waarmee instituten zoals dat van J. van Wijk en de Stichting Centrale Gezondheidszorg konden worden aangepakt. De in Duitsland werkzame vertegenwoordigers van de laatste instelling deelden aan belangstellenden mee dat zij met een gemeentelijke instelling te maken hadden. Hierover was door Duitse instanties geklaagd.

Het gehele Dagelijks Bestuur van de Maatschappij ter Bevordering der Tandheelkunde was bij de minister op audiëntie geweest.

Positief was dat de advertenties van het instituut uit de grote dagbladen werden geweerd. Een paar maanden later deelde Van Duren mee dat Bayer het instituut van Van Wijk een proces om de naam Evipan had aangedaan en dit had gewonnen. Evipan was een anaestheticum dat door Bayer werd geproduceerd. Van Wijk had daarna de naam veranderd in Vacupan-Vereniging.

11. Voor het jubileum in 1951 had collega W. Harcksen de tekst en muziek voor een nieuw RTV-lied gemaakt. De tekst luidt:

De RTV is steeds paraat als 't om het heil der tanden gaat
 Elk onzer helpt van harte mee van 's morgens vroeg tot 's avonds laat
 Dat doet zij nu al vijftig jaar en is daarmee nog lang niet klaar
 Dus daarom steeds vooruit tezamen met elkaar

Er bestond een ouder lied over de RTV maar geen secretaris heeft ooit de behoefte gevoeld dit op papier te zetten. Van Bob van Dulken kreeg ik hiervan de eerste en laatste regel: Er is geen band in Nederland van een vereniging voor tandheelkunde die zo lang hield stand, de RTV staat altijd klaar.

ZEER GEACHTE COLLEGA.

Hierbij deel ik U mede dat ik ingaande 1 juli 1959 mij heb gevestigd op de

Mathenesserlaan 179, Rotterdam.

Met collegiale hoogachting,

H. J. DUNGELMANN,

TANDARTS.

Afb.79.

*Vestingingskaart collega
 Dungelmann*

In het volgende hoofdstuk leest men over het versterken van de collegiale band door gemeenschappelijke ondernemingen.

12.

DE ZESTIGER JAREN

De zestiger jaren, die grotendeels werden voorgezeten door collega M. Castelein, kenmerkten zich door het afnemen van de taken en bemoeienissen van de RTV. Een van de nadelen van het kleiner wordende werkterrein was dat de aandacht verslaptte en bij vele vergaderingen het vereiste quorum niet werd gehaald. Een gevolg was ook dat het bestuur tot vijf leden werd verkleind.

In deze jaren werd ook door veel collega's op zaterdag niet meer gewerkt. De onderlinge contacten werden echter versterkt door bijvoorbeeld na de vergaderingen met elkaar nog een biertje te gaan drinken in De Pijp, een eetgelegenheid in de Gaffelstraat en door de traditionele autoritten waarvan er vier door Van Ierschot werden gewonnen. Later door de door Vlietstra georganiseerde vistochten, de eerste op 15 oktober 1968 vanuit Bruinisse met de Albatros. Zelfs voor collega's die zelf niet visten was dit een heel plezierige, jaarlijks terugkerende dag.

Afb. 80. Vlietstra en Rodenburg tijdens de vistocht

Vanaf 1963 werden ook jaarlijks schouburgavonden georganiseerd waarna men zich in de Jockeyclub aan de Kralingseweg aan een koud buffet tegoed kon doen.

De lustra

De viering van het 60-jarig bestaan van de RTV vond plaats op zaterdag 10 juni 1961 in aansluiting op het jaarlijkse Maatschappijcongres dat toen in Rotterdam werd gehouden. Hoewel de lustrumviering daarvan geen onderdeel uitmaakte had men er rekening mee gehouden dat veel Maatschappijleden aan deze viering zouden deelnemen. De receptie was 's middags in de benedenzaal van het Schielandshuis en de galafeestavond werd de leden in Hotel Atlanta aangeboden.

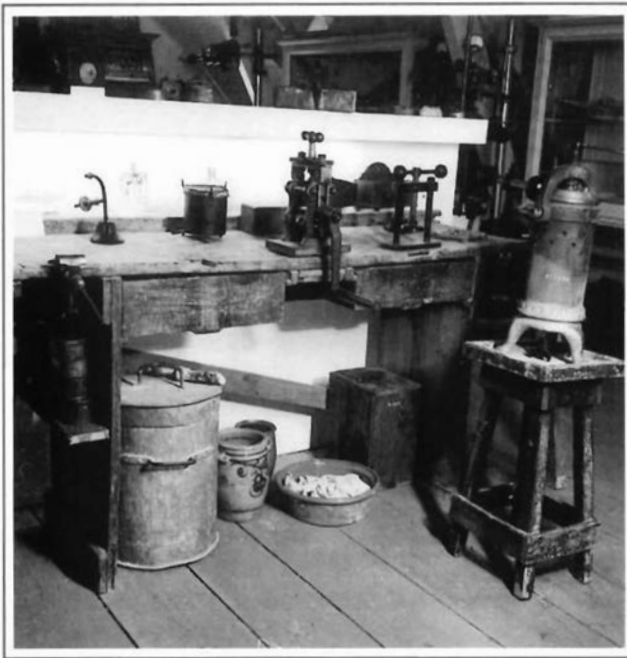
Tijdens deze avond werd de muziek verzorgd door het orkest van Jan Corduwener, terwijl het dansen op geregelde tijden onderbroken werd door het optreden van de violisten Sem Nijveen en Benny Behr, Stefani en partner en Jan Oradi.

Ter gelegenheid van dit lustrum heeft de RTV f 1000,- geschonken aan de gemeentelijke school voor lichamelijk gebrekkige kinderen (Mytyschool) aan de Gordelweg.

In een brief van 17 november schreef de gemeentesecretaris namens B&W dat de gemeenteraad inmiddels in zijn vergadering van 2 november formeel de schenking onder dankzegging had aanvaard. Het bedrag zou worden gebruikt voor de aankoop van enige leer- en hulpmiddelen, waaraan bij het onderwijs aan de school dringend behoefte bestond. Onder meer zou een elektrische schrijfmachine worden aangeschaft.

Het 65-jarig jubileum werd gevierd op 1 oktober 1966 in het Hilton Hotel.

's Morgens werd in de Kleine Geheerzaal van het concert- en congresgebouw "De Doelen" door collega F.E.R. de Maar aan de hand van dia's een inleiding gehouden over "Hoe werkten de eerste RTV-leden". Dit speciaal in verband met het geschenk, dat de RTV ter gelegenheid van het lustrum aanbood aan het Tandheelkundig Museum van de Rijksuniversiteit te Utrecht.

Afb. 81. Oude techniek in het Utrechts Universiteitsmuseum

Deze schenking bestond uit tandtechnische instrumenten, waaronder een 19e eeuwse werkbank die bij vijf generaties van de Rotterdamse familie Holtzapfel in gebruik was geweest, en tandheelkundig instrumentarium.

De laatste eigenaar van deze werkbank G. Holtzapfel was in 1965 overleden. Collega De Maar schrijft dat de opvolger van Hanken, tandmeester Weinert omstreeks 1910 een J.J. Holtzapfel opleidde tot tandheelkundige. Een neef van deze tandheelkundige, J.H. Holtzapfel studeerde voor tandarts en verwierf zijn diploma in 1914. Hij volgde zijn oom op en stierf in 1945. G. Holtzapfel is vele jaren zowel voor de tandheelkundige als voor de tandarts Holtzapfel werkzaam geweest.

In het boek van James Robinson "The surgical, mechanical and medical treatment of the teeth, including dental mechanics" uit 1846 staat een afbeelding van zo'n werkbank die in indeling vrijwel identiek is.

Collega De Maar vond in de inboedel Holtzapfel nog oude tandheelkundige instrumenten zoals pelikanen en hevels die zeker niet meer tot het instrumentarium van Hanken hebben behoord. Daaruit zou misschien kunnen worden afgeleid dat de familie Holtzapfel reeds vóór Hanken zich met tandheelkundige zaken bezighield.

De werkbank en de tandheelkundige instrumenten werden tijdens de bijeenkomst in de Doelen aan mevrouw J.G. van Cittert-Eymers, directrice van het museum, aangeboden.

Tolmeijer hield een lezing over epithesen, waarna door hem een toelichting werd gegeven bij een film over "De vervaardiging van oorschelpprothesen". Een en ander werd afgewisseld met de vertoning van een filmpje van de hand van collega Harmsma, getiteld "Rotterdam my homeport".

De benoeming van een erelid

In de pauze werd tijdens een summiere algemene ledenvergadering aan J.Th. Orth voor zijn vele werk voor de RTV het erelidmaatschap van de vereniging verleend.

De avond begon met de gebruikelijke borrel en om 19.30 uur nam in de grote Balzaal van het Hilton Hotel het diner-dansant een aanvang, dat afgewisseld werd met het optreden van diverse artiesten waaronder Corry Brokken en The Shepherds.

Afb. 82. Orth tijdens het diner

Afb. 83. De heer Driebeek bezig met zijn trucs

Tijdens dit diner trad ook de heer Driebeek op. Deze goochelaar was een amateur en wilde voor zijn bijdrage niets ontvangen. Aangezien men toch een tegenprestatie wilde stellen werd op zijn verzoek f 100,- overgemaakt naar de Stichting Bouwend Rotterdam.

Het galadiner werd door 56 RTV-leden en hun partners bijgewoond. De kosten van de gehele lustrumviering bedroegen f 42,50 per persoon.

De schooltandverzorging

Poppinga deelde in de vergadering van december '59 mee dat het rekenwerk voor een begroting, die aan de gemeente was voorgelegd, gebaseerd was op een verkeerd vullingsgetal. De oorspronkelijke calculatie had geleid tot een te laag bedrag van de totale kosten per kind per jaar. Men trachtte dit te corrigeren door de tandartsen voor te stellen genoeg te nemen met een lagere honorering. Wanneer zij, volgens Van Doorn, het ermee eens konden zijn dat het honorarium aangepast werd aan een kloppende begroting dan zou men door de post van het vorige jaar een streep halen. Wanneer dit niet het geval zou zijn dan moest men met de mogelijkheid van liquidatie van de STV rekening houden.

Aangezien de reorganisatie van de STV onder leiding van L.C.E. Mahler niet was geslaagd, was zijn ontslaanvraag geaccepteerd. Zowel Van Duren als Van Doorn vonden echter dat in deze zaak niet fair werd gehandeld.

In een vergadering van schooltandartsen wilde men geen beslissing nemen. Daarom was in een vergadering van het Stichtingsbestuur met het RTV-bestuur door de RTV het voorstel gedaan de begroting opnieuw te bezien. De RTV kon echter niet akkoord gaan met:

1. een wijziging van de stichtingsakte
2. de aanstelling van een leider - niet tandarts - door de Stichting-STV
3. de mogelijkheid dat tandartsen uit het dagelijks bestuur van de Stichting werden gehouden.

Herhaaldelijk werden geplande vergaderingen door de ziekenfondsen afgezegd. Hoewel Van Eck de indruk had dat de wethouder eenzijdig werd voorgelicht, wees Van Houte er op dat de STV in het belang van de sociale tandheelkunde was en dat er voor gezorgd moest worden dat deze dienst in stand bleef. De gemeente was, volgens hem, wel degelijk bereid subsidie te geven, maar het subsidiebedrag was zeer groot. Voor de kinderen waarvan de ouders ziekenfondsverzekerden waren betaalde de gemeente 25% van de kosten. Bij de wethouder heerste de overtuiging dat de fout bij de organisatie was gelegen.

Toen uiteindelijk die vergadering met de wethouder, het Stichtingsbestuur en drie schooltandartsen t.w. mevrouw S.C. van Duyn-Bol, Poppinga en Van Eck plaatsvond, was hoofdzakelijk over de door het ziekenfonds opgestelde begroting gesproken. Hoewel deze begroting niet realistisch was kwam men tot een compromisvoorstel: het schooljaar werd in twee gedeelten gesplitst. Voor de eerste helft zou het honorarium blijven zoals het was uitbetaald en het tweede gedeelte zou worden gehonoreerd volgens de gewerkte uren, waarbij de middag op twee uren werd gesteld.

De zaak werd er niet eenvoudiger op toen er drie brieven circuleerden met verschillende visies.

Poppinga legde in de vergadering van maart 1960 nog eens uit dat het Stichtingsbestuur er herhaaldelijk op had gewezen dat er te veel zou zijn uitbetaald, terwijl er diverse schooltandartsen waren die aanzienlijk te weinig honorarium hadden gekregen. In ieder geval moest worden voorkomen dat de tandartsen de schuld kregen van het mislukken van de STV.

Met een bestuurslid van het AZR was Van Houte naar Tilburg geweest waar de schooltandverzorging goed functioneerde. Een tandartsfulltimer stond er aan het hoofd en de opkomst was ruim 80%. Tijdens een bestuursvergadering van het AZR had dit grote indruk gemaakt.

In een in het voorjaar van 1960 gehouden vergadering van schooltandartsen was voorgesteld om de regeling, die van kracht was voor het tweede halfjaar van het lopende schooljaar, in te stellen voor het gehele schooljaar, waarbij de honorering zou worden berekend op basis van het aantal gewerkte uren.

Ook van ziekenfondszijde werd ingezien dat de kwestie niet op de lange baan moest worden geschoven.

In het verslag van de STV over 1959-1960 leest men dat de kosten per kind f 8,35 bedroegen, terwijl dit landelijk f 10,- was bij een deelnemerspercentage van 64.

In de jaarvergadering van 1963 merkte Van Doorn op dat hij hoopte dat er bij de STV een tandartsleider zou worden aangesteld. De beide afgevaardigden van de vereniging in het Stichtingsbestuur waren van mening dat de overigen in het bestuur de aanstelling van een tandartsleider gewenst vonden. Omdat het niet denkbeeldig was dat de STV in Rotterdam zou ophouden te functioneren meenden beide afgevaardigden de verantwoordelijkheid hiervoor

niet te kunnen aanvaarden. In de Centrale Commissie Jeugdzorg was besproken dat het wenselijk zo niet noodzakelijk was dat aan het hoofd van iedere schooltandverzorging een tandartsleider zou staan.

Van Eck stelde voor een brief naar het H.B. te sturen met het verzoek te willen bewerkstelligen dat hierover een duidelijke uitspraak van de Centrale Raad zou komen.

Op 31 augustus 1963 legde de heer Th.A. Alsemgeest zijn functie als economisch directeur van de STV neer. Ondanks aandringen op het aanstellen van een dirigerend-tandarts meende het Stichtingsbestuur weer een economisch-directeur te moeten benoemen: de heer P. van Wijk van Brievingh.

A. van der Nagel zette in december 1963 uiteen wat de grootste principiële veranderingen in de honorariumregeling bij de STV waren:

1. de honorering geschiedde voortaan op basis van een uurhonorarium dat werd betaald over de werkelijk gemaakte uren plus de uren dat de tandarts, door oorzaken buiten zijn schuld, niet kon werken
2. de meer- en minderprestatie, behaald in de werkelijk gewerkte uren, werd ook berekend over de uren die de tandarts niet kon werken buiten zijn schuld
3. bij de vaststelling van het basishonorarium was uitgegaan van een schooljaar van 43 weken. In de praktijk bleek dit niet haalbaar zodat alleen de uren van gemiddeld 40,3 werkweken werden gehonoreerd.

In augustus 1964 besloot het bestuur van de STV de behandeling van de vijfde en zesde klassen te laten vervallen wegens een tekort aan mankracht. In een brief van december betreunde het RTV-bestuur dit besluit dat volgens haar was voortgekomen uit gebrek aan coördinatie.

In februari 1966 las Van Doorn een verslag voor waaruit bleek dat de kosten per kind f 16,60 waren bij een landelijk gemiddelde van f 17,10. Het aantal kinderen dat aan de STV uit de eerste vier klassen meedeed bedroeg bijna 25000 (ongeveer de helft van het totaal aantal schoolgaande kinderen). Deze kinderen werden tweemaal gecontroleerd door 27 medewerkers.

In juni 1966 schreef de secretaris aan het bestuur van de Stichting STV dat de RTV bereid was het centrum Mathenesserplein voor een nieuwe periode te verhuren.

Het hing van de STV af of de RTV dit centrum nog langer zelf zou huren want: "Mocht Uw Stichting - om organisatorische of financiële redenen - niet in staat zijn op het aanbod in te gaan, dan is het Bestuur van de RTV genoodzaakt zich nader te beraden over de toekomst van haar centrum, hetgeen zeer zeker impliceert dat wij per 1 september a.s. uw dienst helaas geen enkele faciliteit meer zullen kunnen bieden".

Eind 1966 deelde Van der Nagel mee dat Rotterdam de enige stad was waar tussen de STV en haar medewerkers geen overeenkomst bestond. Deze overeenkomst was een door het H.B. goed gekeurde standaardovereenkomst. Na acht jaar werd deze in Rotterdam aan de schooltandartsen ter ondertekening voorgelegd.

In oktober 1968 zei Van Doorn dat de RTV de eigenlijke huurder was van het centrum aan het Mathenesserplein, maar dat de huur door de STV werd betaald. Er bevond zich een zeer oud instrumentarium dat door de STV was vernieuwd. Drie werktijden per week voor vier scholen werd er nog van de ruimte gebruikgemaakt. Ook het centrum Dordtselaan werd nog gebruikt.

Afb. 84. Dental-car met de assistente Anja van 't Hof

Van Doorn deelde mee dat er plannen waren over te gaan tot het aanschaffen van twee dental-cars. De locaties waren dan niet meer nodig en in overleg met de STV zou de RTV deze centra willen opheffen. De vergadering stemde ermee in dat het bestuur zich hierover zou beraden. In februari 1970 werd bekend dat collega Van Slooten jr. zich over enige maanden zou vestigen in de ruimten van het vroegere centrum Dordtse- laan.

Afb. 85. Schooltandverzorging in een school aan de Graaf Florisstraat met als assistente mevrouw Rumpf

Het kleutercentrum

In mei 1964 liet het bestuur weten dat het zich had beraden over de mogelijkheid het centrum Mathenesserplein om te zetten in een proefcentrum voor kleutermondverzorging en wel volgens de richtlijnen van de Federatieve Commissie Kleutermondverzorging.

Koschik hield al geruime tijd voor het kleutercentrum eenmaal per week een spreekuur op het Mathenesserplein. Volgens de vergadering was het een spreekuur en geen studiecentrum en er was herhaaldelijk over gesproken hier iets aan te veranderen.

Alvorens zo'n centrum op te richten was het gewenst hieraan een proefperiode vooraf te laten gaan om de opzet te testen. Aangezien de fluoridering in Rotterdam nog even op zich zou laten wachten en een kleutercentrum niet eerder kon starten dan wanneer men de beschikking had over kinderen van twee en een half jaar, die vanaf de conceptie met gefluorideerd water waren opgegroeid, had men nog drie jaar voor de wenselijk geachte proefperiode. Wat de inrichting en exploitatie betrof moest met belangrijke verliezen rekening worden gehouden.

Het was van belang te weten:

1. hoeveel verrichtingen nodig waren om een kleutermond tot 9 à 10 jaar gezond te houden
2. wat de invloed was van cariës in het melkgebit op het blijvende gebit
3. in hoeverre orthodontische afwijkingen ontstaan bij het ontbreken van kleutermondverzorging
4. hoeveel kinderen er in de proefperiode nodig waren.

Voor de gegevens over cariës en orthodontische afwijkingen moest er een groep van 200 kinderen zijn. In de loop van de jaren was echter gebleken dat men rekening moest houden met een ontstellend verloop. Men dacht aan viermaandelijke controles. Volgens Poppinga zou de eigenlijke proefneming ongeveer tien jaar moeten duren, waarbij het gewenst was dat de medewerkers zo min mogelijk wisselden.

Het bestuur had, afgezien van de financiële consequenties, ook zorgen over het gebrek aan mankracht.

Harcksen wees op het tweede kleutercentrum in Rotterdam-Zuid waar de animo ook zeer gering was.

In de volgende vergadering in november meende het bestuur meer definitieve stappen te moeten overwegen, aangezien de voornaamste knelpunten met betrekking tot de oprichting van een proefcentrum voor KMZ waren opgelost.

Er hadden zich zes tandartsen aangemeld terwijl ook twee specialisten hun medewerking hadden toegezegd. Een bespreking in mei met de directie van de GGD had geresulteerd in een subsidieaanvraag bij de gemeente. Van de zijde van de ziekenfondsen kon op een bijdrage worden gerekend, zoals die in het ziekenfondsbesluit stond n.l. twee halfjaarlijkse controles, terwijl de verrichtingen konden worden gedeclareerd. Het bestuur zou verder aan de ziekenfondsen willen vragen of zij een bijdrage wilden geven zoals ook de STV ontving.

Tjaden en Atlas Copco hadden het aanbod gedaan dat de RTV een installatie kon huren voor 10% van de waarde. Mocht na drie jaar worden besloten deze installatie te kopen dan werd 5% per jaar in mindering gebracht. Het lag in de bedoeling de installatie uiteindelijk te kopen.

Het bestaande KMZ centrum had niet die cijfers opgeleverd die men ervan had verwacht. Voor al het werk dat Koschik had verricht werd een dankwoord uitgesproken. Koschik meende dat het moeilijk was kinderen zo lang aan een centrum te binden.

Tenslotte ging de vergadering akkoord met de start van een proefcentrum.

In 1965 werd een schrijven van B&W ontvangen met de mededeling dat over de subsidie-aanvraag positief was beschikt.

In november liet het bestuur echter weten dat het was gestrand op mankracht. Van diegenen die zich hadden aangemeld waren er nog slechts drie over en het was noodzakelijk over vier collega's de beschikking te hebben.

Het bestuur deelde mee dat het niet prettig zou zijn wanneer het centrum niet doorging, maar nog minder als na verloop van tijd het kleutercentrum een voortijdig einde zou vinden.

In juni 1966 viel het doek over het kleutercentrum. De voorzitter deelde mee dat de realisering van het centrum niet was gelukt.

De intercollegiale waarneming

Jonker kwam met de idee een intercollegiale waarneming bij langdurige ziekte van een collega in te stellen. Hierbij zouden de waarnemende collega's geheel belangeloos de praktijk in de volle omvang voortzetten ten dienste van de zieke collega.

In de vergadering van april 1962 werd hierover gediscussieerd. De voorzitter zei dat tandartsen een bijzonder kwetsbaar beroep hebben. Hoewel zij zich verzekerden tegen invaliditeit, ziekte of overlijden gaf dit niet voldoende waarborgen voor een ongestoorde gang van zaken in het gezin en de praktijk.

In geval van ziekte zou het, volgens Jonker, mogelijk moeten zijn op korte termijn een waarnemer te vinden. Met elkaar zouden de tandartsen een pool moeten vormen waaruit kon worden geput op het moment dat zich een ziektegeval voordeed. De gedachten gingen uit naar groepen van ongeveer elf collega's. Aanvankelijk dacht men die waarneming te doen in de praktijk van de zieke collega zodat op deze wijze de binding van de patiënt met de praktijk bleef bestaan. De collega's uit zo'n groep wisten dus dat, wanneer één van hen iets overkwam er direct tien anderen waren die in de bres sprongen. Het zou een premiebetaling zijn in de vorm van arbeid.

De voorzitter merkte op dat de bereidheid wel bestond; de vraag was alleen, hoe werd dit uitgevoerd? Daarom werd besloten een commissie ad hoc in te stellen waarvan Jonker voorzitter werd.

Een jaar later hield Jonker een korte inleiding over dit onderwerp waarin hij meedeelde ook contact te hebben gehad met verzekeringsmaatschappijen en de econoom van de Maatschappij om de mogelijkheden van een collegiale arbeidsongeschiktheidsverzekering te onderzoeken. Een dergelijke verzekering voor een bepaalde groep af te sluiten was volgens hem een unicum. Ook de Maatschappij was geïnteresseerd en bereid hieraan mee te werken. Jonker verstreekte de volgende gegevens:

De uitkering zou 14 dagen na het ontstaan van de arbeidsongeschiktheid beginnen en zou het eerste jaar *f* 20000,- en eventuele volgende jaren *f* 12000,- bedragen. De eindleeftijd voor mannen zou 65 jaar zijn en voor vrouwen zestig jaar. Bij een deelname van 250 collega's zou de jaarpremie tot en met de leeftijd van 25 jaar *f* 859,60 zijn en met een eigen risico van één jaar *f* 261,60. Deze premies liepen op tot *f* 1431,20 voor de leeftijdsgroep van 50 tot 55 jaar en met een eigen risico van één jaar tot *f* 523,20. Deze offerte kwam van De Eerste Rotterdamse NV.

Van der Nagel had al vlug uitgerekend dat de verzekeringsmaatschappij ervan uitging dat 6% van de collega's permanent ziek zouden kunnen zijn.

Volgens de voorzitter zou het aantal van 250 deelnemers nooit worden gehaald.

Op voorstel van Bosboom ging de vergadering akkoord hierover een enquête te houden.

In maart 1963 werd kort achter elkaar voor Hoekstra en Post door het bestuur de intercollegiale waarneming ingesteld en in de laatste maanden van hetzelfde jaar voor Ekker en Unger. Het was moeilijk te voorspellen hoe lang de collega's niet zouden kunnen werken, waardoor het niet eenvoudig was een richtlijn op te stellen. Het leek Van der Kleyn het beste om in eerste instantie uit te gaan van twee à drie weken. De voorzitter deelde mee dat het eerste contact telefonisch zou worden gelegd en dat daarna een rondschrijven zou uitgaan met de volgende inhoud:

1. een patiënt van de betreffende collega kan zich bij ieder collega-RTV-lid voor behandeling melden
2. deze behandeling beperkt zich niet alleen tot spoedeisende gevallen, maar omvat alle mogelijk voorkomende behandelingen inclusief een halfjaarlijkse controle
3. van gecontroleerde en/of behandelde ziekenfondspatiënten worden de ingevulde behandelingskaarten aan het einde van de maand naar de zieke collega gezonden
N.B. het aftekenen van de saneringskaarten geschiedt steeds op naam van de betreffende collega
4. van de behandelde particuliere patiënten wordt eveneens aan het einde van de maand aan de collega een opgave verstrekt van de verrichte behandeling, waarbij tevens de eventuele techniekrekening wordt gevoegd.

Om de waarneming goed te laten verlopen gaf de assistente aan de patiënt een ingevulde behandelingskaart mee waarop vermeld stond bij welke collega deze patiënt zich diende te vervoegen. Hierbij zorgde zij ervoor dat de patiënten over de waarnemers binnen een straal van 1 km werden verdeeld.

Het zou tot februari 1964 duren dat Jonker liet weten dat hij een andere verzekeringsmaatschappij had gevonden voor de collectieve verzekering bij arbeidsongeschiktheid. Deze maatschappij zou met een minimum aantal van 50 willen starten.

In het jaarverslag van 1967 schrijft de secretaris dat voor het tweede achtereenvolgende jaar de intercollegiale waarneming niet behoefde te worden ingesteld. Een jaar later werd echter driemaal een beroep op deze waarneming gedaan.

In de vergadering van september 1969 bedankte Van der Nagel voor de medewerking bij de intercollegiale waarneming van zijn praktijk tijdens zijn ziekte. Hij merkte op dat hij een vergelijking had gemaakt met drie voorgaande jaren waarbij door hem werd geconstateerd dat zijn inkomen uit de ziekenfondspraktijk tijdens zijn ziekte ongeveer 90% was van dezelfde periode in de voorgaande jaren. Enige jaren later zou Castelein in een speech opmerken dat bij een goede organisatie 70 à 80% van de inkomsten gewaarborgd kon blijven.

De RTV kon zich dus gelukkig prijzen met deze vorm van waarnemen.

De RTV-Studieclub en de Boekerij Backer Dirks

Aangezien de animo van de leden om boeken uit de bibliotheek van de RTV te lenen zo gering was deelde de voorzitter in oktober 1961 mee dat mevrouw H.M. Bakker - van der Heide de idee naar voren had gebracht met jongere collega's een avond te beleggen om de interesse hiervoor te vergroten.

Ruim een half jaar later zei de voorzitter, dat hoewel de boekerij een waardevol bezit was, het een grote ergernis voor het bestuur was zoals de laatste jaren met deze boekerij was omge-

gaan. De gemiddelde vaste kosten per jaar bedroegen ca. f 460,- aan jaarabonnementen en inbinden. Hierin waren niet de kosten van de aanschaf van nieuwe boeken begrepen. De omvang van de bibliotheek was dusdanig dat de RTV gedwongen was van de GGD zaal 436 te huren, want voor het houden van vergaderingen zou de zaalhuur elders veel lager zijn geweest. De jaarlijkse huur was f 1000,-, waarvan iets werd terugbetaald door de Studieclub en de afdeling. Het jaarinkomen van de vereniging was ca. f 3000,- zodat de bibliotheek per jaar een groot deel van de beschikbare middelen opslokte. Het was duidelijk een te grote belasting voor het budget.

Ondanks de voortreffelijke zorg van mevrouw Bakker was het met het aantal leden dat van de bibliotheek gebruikmaakte droevig gesteld. Voor haar werkzaamheden ontving zij f 10,- per ochtend.

Buiten de bibliotheekcommissie om was er contact geweest tussen het bestuur en de secretaris van de Medische Bibliotheek om de mogelijkheid te onderzoeken de boekerij daar onder te brengen. Een vertegenwoordiger van de Medische Bibliotheek, onderdeel van de Gemeentelijke Bibliotheek, vond het nuttig dat de Boekerij Backer Dirks bleef bestaan. Het onderbrengen van de boekerij in de Medische Bibliotheek zou echter wel kosten met zich meebrengen. De medici betaalden voor het gebruikmaken van de Medische Bibliotheek een bedrag van f 10,- dat in hun contributie was verwerkt.

Het bestuur wilde nagaan of het mogelijk was dat de RTV alleen de kosten voor de abonnementen op zich zou nemen en of er daarnaast een subsidie zou moeten komen voor nieuwe aankopen. De voorzitter zou hierover een onderhoud hebben met de Wethouder van Sociale Zaken en Volksgezondheid.

Op een vraag van Schürmann of de Bibliotheekcommissie over deze zaak een mening had, deelde H. van der Heyden mee dat de werkzaamheden van de commissie meer waren gelegen in het aanschaffen van boeken en tijdschriften.

In dezelfde vergadering, oktober 1962, achtte De Vey Mestdagh deze bibliotheek een sieraad voor de RTV en sprak hij tevens over het piëteitsgevoel ten opzichte van de schenker. Wanneer er iets beslist zou worden, antwoordde de voorzitter, zou de RTV in ieder geval de Boekerij Backer Dirks als zodanig laten bestaan.

Over subsidie voor de bibliotheek was de wethouder zeer welwillend (later bleken hiervoor overigens geen mogelijkheden te bestaan), maar men had met iets te veel enthousiasme gedacht dat nog in 1962 de beslissing kon worden genomen.

Op een vraag van De Vey Mestdagh deelde de voorzitter mee dat mevrouw Bakker het laatste jaar niet veel aan de bibliotheek had gedaan, omdat er praktisch geen gebruik meer van werd gemaakt. Begin 1963 was met haar afgesproken dat zij voorlopig de bibliotheek in goede staat zou houden. Zij heeft dit helaas niet lang kunnen doen, want in juli verloor zij het leven door een auto-ongeval. Zowel door haar studie als door haar huwelijk, zij was de weduwe van oud-voorzitter Bakker, had zij altijd veel belangstelling getoond voor de tandheelkunde in het algemeen en voor de RTV in het bijzonder. De voorzitter zei in de vergadering in oktober dat zij veel werk had verricht voor de bibliotheek en dat de RTV haar veel dank was verschuldigd.

De voorzitter liet een overzicht zien van de belangstelling die er in de afgelopen jaren voor de bibliotheek was geweest:

	personen	uitgeleende boeken
1952	22	52
1953	16	33
1954	11	25

1955	15	38	
1956	14	60	
1957	8	20	
1958	2	2	
1959	-	-	
1960	1	2	
1961	3	7	
1962	2	5	en daarna niets meer.

Animo voor de tijdschriften bestond al helemaal niet.

Met de Medische Bibliotheek Commissie werd contact opgenomen om de boekerij op te nemen in de Centrale Medische Bibliotheek. In de bespreking met de secretaris van deze commissie was overeengekomen een contributie te heffen van f 10,- per persoon per jaar, maar in een latere brief was de contributie opgevoerd tot f 15,-. Wanneer de RTV dit per hoofd zou moeten betalen had het geen zin de boekerij af te stoten en er begon een aversie tegen samengaan met de Medische Bibliotheek te ontstaan.

Het bestuur overwoog de abonnementen op te zeggen. Henry brak echter een lans om in ieder geval enkele abonnementen te behouden zoals op het "Journal of American Dental Association". Van der Kleyn juichte het voorstel van Henry toe en stelde voor dat leden die abonnementen hadden hun tijdschriften aan de bibliotheek zouden afstaan.

Op dat moment nam collega De Vey Mestdagh resoluut het heft in handen en zei: "Wij zijn hier bijeen om de bibliotheek, zoals deze hier is, te redden. Hij is echter al gered: *De bibliotheek zal hier blijven!* Ook hij zou meer tijdschriften willen handhaven.

De praktische Bosboom was het niet met hem eens. Hij zou de bibliotheek ter zijner tijd willen verkopen, waarop Van Duren zei dat dit geluid bijzonder pijn deed.

Starmans stelde een proefregeling voor: bijvoorbeeld drie jaar lang tijdschriften in de bibliotheek van Dijkzigt neerleggen die door de vereniging zouden worden betaald.

De voorzitter concludeerde dat de vergadering het standpunt van het bestuur wilde volgen door de bibliotheek op kamer 436 te laten en de abonnementen gedeeltelijk in stand te houden. Hij verzocht de vergadering het bestuur te machtigen met de Studieclub en de Bibliotheekcommissie te overleggen, waarmee de vergadering akkoord ging.

Door de Studieclub van de RTV werden lezingen georganiseerd die toegankelijk waren voor leden van de RTV en leden van afdeling R&O, die niet in Rotterdam woonachtig waren. In de zomer van 1965 had het bestuur van R&O verzocht hierin verandering te brengen, zodat ook alle leden van de afdeling die in Rotterdam woonden toegang tot deze lezingen konden krijgen.

Van der Kleyn zou dit laatste toejuichen. Hij zag hierin een kans om R&O-leden lid van de RTV te maken en stelde voor alle leden van R&O uit te nodigen de lezingen bij te wonen.

De voorzitter wees in dit verband op de Wetenschappelijke Commissie van de Maatschappij. Er bestond een mogelijkheid voor de RTV om subsidie te krijgen, maar de vereniging had gemeend deze niet te moeten aanvragen. De Studieclub was tot nu toe selfsupporting geweest. Eigenlijk was de voorzitter tegen toelating van te Rotterdam woonachtige R&O-leden (niet RTV-leden) tot de lezingen. Men had hiermee zeer onaangename ervaringen opgedaan.

Vismans merkte op dat hij destijds had bedankt voor de RTV, omdat hij meende dat onder het toenmalige beleid de RTV geen bestaansmogelijkheden meer bezat. Aangezien hij de lezingen van de Studieclub toch wilde bijwonen had hij zich weer als lid aangemeld.

Van Dulken vond het niet nodig, dat niet-RTV-leden profiteerden van de voordelen die aan het lidmaatschap waren verbonden. De Vey Mestdagh had het gevoel dat wanneer men deze norm liet schieten het bestaan van de RTV enigszins werd ondermijnd.

De voorzitter wees er op dat het om een zeer klein groepje ging, dat zich van alles wilde distantiëren.

Tolmeijer merkte op dat de betreffende collega's de lezingen van de Wetenschappelijke Voorlichting van de afdeling Den Haag zouden kunnen volgen.

Hoewel de voorzitter principieel zeker gelijk had, had volgens Pool ook een klein groepje recht op wetenschappelijke voorlichting. Zou er geen mogelijkheid bestaan om de RTV in dit geval aan te passen aan de veranderde tijdsomstandigheden?

*Afb. 86. Het RTV-bestuur uit 1966, gefotografeerd in 1981.
V.l.n.r. Castelein, Sterkenburg, Van der Nagel, Van den Borg en Dungenmann.*

Het bestuur zou zich nog eens terdege beraden. Dat heeft niet zo lang geduurd want begin 1966 werd het voor het eerst mogelijk dat niet-RTV-leden/wel Maatschappijleden, die in Rotterdam woonden, op hun verzoek de lezingen van de Studieclub konden bijwonen. Dit resulteerde in de aanmelding van zegge en schrijven één collega, die kennelijk gevoel voor traditie bezat, wat bleek uit het feit dat hij zich kortelings daarna ook als RTV-lid meldde, zodat de status van de Studieclub de facto niet veranderde.

In mei van 1966 liep de proef tijdschriften neer te leggen in de bibliotheek van het Dijkzigt Ziekenhuis af. Het was op een groot fiasco uitgelopen en het leek het bestuur het beste hieraan een einde te maken. Daardoor was het niet zinvol de Bibliotheekcommissie aan te houden

en achtte het bestuur het beter zelf als bibliotheekcommissie op te treden, waarmee de vergadering akkoord ging.

In september 1969 zei de voorzitter dat de huur voor kamer 436 f 1700,- per jaar zou worden. Er zou kunnen worden uitgezien naar een andere ruimte, maar dan bleef toch het probleem van de bibliotheek bestaan. Het was moeilijk deze elders onder te brengen.

Hoewel men een andere vergaderruimte zou kunnen huren en daarmee ongeveer f 700,- zou kunnen besparen, had niemand bezwaar om de ruimte aan de Baan aan te houden.

Het minimum-RTV-tarief

Vanaf oktober 1961 hield men zich intensief bezig met het minimum-RTV-tarief. Omdat nergens een definitie stond van een minimum-tarief gaf Van der Nagel hiervan een omschrijving: "een minimum-tarief is dat tarief waarbij in een normale praktijk, een collega zonder fysieke en psychische uitbuiting van zichzelf, onder normale omstandigheden in staat is een inkomen te verwerven waarmee hij aan zijn financiële en maatschappelijke verplichtingen zonder beperking kan voldoen".

Volgens Van der Nagel zou blijken dat gezien de enorme wijzigingen in de tandheelkunde, die zich sinds de instelling van een minimum-RTV-tarief hebben voorgedaan, de oude normen niet meer acceptabel en hanteerbaar waren. De normen waaraan voldaan moest worden dienden niet alleen om concurrentiestrijd te voorkomen maar ook om financiële uniformiteit tot uitdrukking te brengen. Van der Nagel pleitte ervoor het tarief niet te verhogen.

De voorzitter merkte op dat het tarief al zeer lang als zodanig bestond en dat in alle vergaderingen die aan het tarief waren gewijd altijd veel kanttekeningen waren gemaakt.

In de vijftiger jaren was het netto-honorarium gesteld op f 17.500,- bij 2000 stoeluren per jaar. In die uren waren de administratie, de telefoon en de contacten met het laboratorium enz. niet ingecalculeerd. Dit aantal was later verlaagd tot 1800. De commissie van de Maatschappij kwam zelfs uit op 1500 uur of 7 uur per dag aan effectieve behandelingsuren.

Na het zgn. gentlemen's agreement in 1957, waarin de Maatschappij niet tot een sluitende overeenkomst met de ziekenfondsen kon komen, was men op het punt van de praktijkkosten, de verrichtingstijden en het netto-honorarium wel grotendeels tot elkaar gekomen, maar ten aanzien van het aantal stoeluren was een onoverbrugbare kloof blijven bestaan. In het jaarverslag 1957 van de Centrale Ziekenfonds Commissie leest men dat de Maatschappij het aanvankelijk gestelde aantal stoeluren van 1500 tot 1728 had verhoogd en de ziekenfondsorganisaties het aantal van 2000 tot 1890 hadden verlaagd.

Nadat men zich in de algemene vergadering van de Maatschappij in maart 1957 unaniem uitsprak voor een niet langer continueren van de overeenkomst met de ziekenfondsen ging de contractloze periode in.

Door middel van de stoeluren kon het uurhonorarium worden uitgerekend en wanneer men dit bedrag deelde door de verrichtingstijden kreeg men voor elke verrichting een tarief. In 1961 ging men uit van f 21.000,- en 1800 stoeluren en wanneer men rekening hield met een kostenpercentage van 40% kwam men aan een bruto-inkomen van ca. f 34000,-.

Van der Kleyn drukte het als volgt uit: "het tarief moest worden gezien voor iemand die uitsluitend een particuliere praktijk voerde. Een ziekenfondsbehandeling was een toelaatbare behandeling die in de particuliere praktijk echter op een andere wijze tot stand werd

gebracht". Ook de voorzitter was van mening dat de behandeling in een particuliere praktijk een wezenlijk andere was dan in een ziekenfondspraktijk.

Jonker verwoordde de gedachte dat men in die tijd vond dat noch het Ministerie van Economische Zaken noch de Consumentenbond het recht hadden zich te mengen in de vaststelling van tarieven.

Van Houte was van mening dat het minimumtarief, zoals dat in 1958 was vastgesteld, nog juist was. Overigens konden wij ons niet van de buitenwereld afsluiten en was het streven van de regering zo veel mogelijk één prijsniveau te handhaven.

In Rotterdam was indertijd het minimumtarief vastgesteld omdat men meende op die manier én de patiënt én de tandarts te beschermen. Eind vijftiger jaren speelde deze bescherming niet meer zo 'n grote rol. Men zou echter, volgens Van Houte, te ver gaan dit tarief bindend op te leggen. Hij achtte het voor jonge collega's moeilijk met dit tarief een particuliere praktijk op te bouwen.

Voorzitter Van Eck zag het tarief niet in de eerste plaats als een bron van inkomsten, maar eveneens als een waardering voor geleverde prestaties. Het minimum-RTV-tarief had in Rotterdam een grote onderlinge animositeit vermeden.

De tariefcommissie vond het tarief te laag.

Van Houte vond echter dat de RTV met een tariefsverhoging op de verkeerde weg was. Hij merkte daarbij op dat men moest fluctueren; patiënten waarvan het salaris ver boven de welstandsgrens lag en die hogere eisen konden stellen kon men ook een hoger bedrag in rekening brengen.

In december 1961 werd het nieuwe minimum-RTV-tarief vastgesteld.

Een jaar later deelde de voorzitter mee dat alleen in Rotterdam een politietarief werd gehan-

Atb. 87. V.I.n.r. Dekker, Sterk, Van Slooten, Castelein en Van der Heyden in 1961

teerd, overal elders werd het particuliere tarief berekend. Van der Kleyn wees er op dat het maar om een kleine groep personen met een laag inkomen ging, maar met deze opstelling kon niet iedereen zich verenigen. Een vergadering later zei Van der Kleyn dat, gezien de status van de politie en de bijzonderheid dat zij op afspraak werden behandeld, het politietarief was opgetrokken. Wanneer dit tarief werd vergeleken met de restitutietarieven, opgenomen in de Staatscourant, dan zat de RTV er niet zover naast. Volgens Poppinga was bij het vaststellen van het politietarief rekening gehouden met de ziekenfondsverzekering en met restituties. Zijns inziens was het zeer moeilijk voor een groep mensen, die door hun salaris in het ziekenfonds thuishoorde maar die een behandeling kreeg als particuliere patiënt, een passend tarief op te stellen. Het was moeilijk te verdedigen dat met de voorgestelde tarieven de bijbetaling voor een prothese van de als particulier komende GVP-patiënt lager zou zijn dan die van de ziekenfondspatiënt.

Van der Kleyn bleef erbij deze mensen te moeten ontzien.

De voorzitter zei dat de premie, die door politiemensen werd betaald, aanzienlijk hoger lag dan die van de ziekenfondsen. Het politiepersoneel leefde onder een bepaalde welstandsgrens; hun inkomen lag lager dan dat van de werknemer in het algemeen. Om de verschillen niet te groot te maken stelde hij voor de hele schaal met f 5,- te verhogen.

Maar Van der Kleyn liet zich niet uit het veld slaan want hij lichtte toe dat de prothese-tarieven exclusief extracties waren, terwijl de restitutie inclusief was. Doordat men de extracties apart kon berekenen zou het totaal van de nota hoger worden.

Volgens Poppinga zouden de tarieven niet moeten worden aangepast aan restituties, maar deze restituties zouden moeten worden aangepast aan de tarieven.

Daarna gooide Van der Kleyn zijn laatste troef in de strijd door op te merken dat politiemensen een zeer gedisciplineerde groep vormden, aangezien de opkomst per halfjaar bijna de 100% naderde. Tandartsen moesten hier met respect tegenover staan.

Na enkele veranderingen en uitbreidingen ging de vergadering met het nieuwe tarief akkoord.

Nauwelijks een jaar later was volgens het bestuur aan een verhoging van het minimum-RTV-tarief niet te ontkomen wegens de verhoging van het loon- en prijspeil in het algemeen en de te verwachte stijging van de laboratoriumkosten in het bijzonder.

Van der Kleyn zou een scheiding willen aanbrengen tussen het honorarium en de techniekkosten.

Van Eck gaf aan dat de loongrens verhoogd zou worden tot f 9700,-. Dit was een verhoging van 11%. Ook de ziekenfondstarieven waren met 25% gestegen. Wanneer er vergelijkingen werden getrokken zou ook het particuliere tarief met 25% moeten worden verhoogd.

Poppinga maakte een opmerking waar in die tijd veel beter naar had moeten worden geluisterd: "Terwijl er in Nederland vijf verrichtingen zijn die men kan declareren, zijn er in Duitsland 48, die gesplitst zijn in verrichtingen en subverrichtingen".

Na een lange discussie werd in december 1963 besloten het minimum-RTV-tarief met 20% te verhogen.

In de rondvraag van de volgende vergadering vroeg Van Dulken zich af of het mogelijk was zonder meer de tarieven met 20% te verhogen en of er niet enige zelfbeheersing in acht zou moeten worden genomen. Hij wees erop dat de minister van Economische Zaken de tariefsverhoging van de Amsterdamse specialisten had geblokkeerd en wist van een patiënt die hierover een brief naar de minister had gestuurd.

De voorzitter beloofde hierover zo snel mogelijk een bestuursvergadering te houden. De ver-

gadering machtigde uiteindelijk het bestuur dit op korte termijn te bezien en in overleg met de tariefcommissie hierover een schrijven aan de leden te doen uitgaan.

In de daaropvolgende vergadering deelde het bestuur mee voorlopig het verhoogde tarief te blijven hanteren.

Einde 1964 bleek uit antwoorden van het bestuur, die gegeven werden op vragen over het tarief, dat het berekenen van het honorarium voor het politiepersoneel nogal ingewikkeld was. Aan die leden van de geüniformeerde politie die met een lidmaatschapskaart kwamen met een O vóór het registratienummer moest het minimum-RTV-tarief worden berekend. Stond deze O niet op hun kaart dan berekende men het politietarief.

In de zomer van 1965 was er weer een discussie over het tarief.

De voorzitter zei dat er uitvoerig overleg was geweest met de heer Koster van Groos van de Maatschappij en dat regelmatig door Economische Zaken naar deze tarieven werd geïnformeerd. "Het is van het grootste belang", aldus de voorzitter, "dat deze tarieven alleen voor uzelf zijn en niet aan patiënten moeten worden getoond. U bent vrij in uw berekening, maar wij moeten de tarieven zo hanteren dat wij er van hogerhand geen moeilijkheden mee krijgen".

Het was Pool steeds opgevallen dat wanneer men sprak over ziekenfondstarieven deze belachelijk laag werden gevonden. Daarom verbaasde het hem dat bij het bepalen van het minimum-RTV-tarief men deze ziekenfondstarieven als leidraad nam.

Na een uitvoerige discussie gaf de vergadering haar goedkeuring aan de nieuwe tarieven, die per 1 juli 1965 in werking traden.

Nog geen jaar later werd er al weer over een verhoging van de tarieven met 8 à 10% gesproken. In dezelfde vergadering deelde de voorzitter mee dat het bestuur in twee stappen het politietarief wilde opheffen. Vervolgens wenste het bestuur ook het speciale tarief voor verpleegsters te laten vervallen en voorlopig alleen studenten nog te behandelen tegen een eigen tarief en later tegen het minimum-RTV-tarief. De vergadering kon hiermee instemmen.

Eind 1967 moest de tweede fase nog plaatsvinden. Omdat nieuwe leden niets van al deze tarieven begrepen, lichtte Van Dulken toe dat aangezien het politiepersoneel niet in de ziekenfondsen was opgenomen men in Rotterdam voor hen een speciaal tarief had opgesteld. Van Duren voegde daaraan toe dat vroeger maar 4 of 5 tandartsen tegen een laag tarief voor de politie werkten. Toen alle tandartsen het politiepersoneel mochten behandelen had de RTV een tarief gehanteerd dat tussen het ziekenfonds- en het particuliere tarief lag.

De tariefcommissie had het prothesetarief aangepast omdat de techniekkosten waren verhoogd en tevens omdat dit tarief t.o.v. de ziekenfondstarieven te laag was. De commissie was tot een bedrag van het ziekenfondstarief plus 50% gekomen. Het politietarief voor prothesen werd met 25% verhoogd.

In februari 1968 stond het tarief weer op de agenda. De tariefcommissie was van mening dat een verhoging wel te verdedigen was, maar het bestuur voelde er niets voor het RTV-tarief integraal op te trekken. Van Dulken merkte op dat men moest afstappen van de idee dat tandartsen te duur waren. Voorzitter Castelein vond de tijd zodanig dat men zich zeer goed bewust moest zijn van wat men ging doen.

Een jaar later deed de voorzitter de suggestie het RTV-tarief nog niet te herzien. De tarieven zouden eigenlijk met 6 à 7% verhoogd moeten worden, maar het leek hem beter dit niet op schrift te stellen.

In januari 1970 merkte Van Dulken op dat hij de restitutie-lijstjes met elkaar had vergeleken en dat politieambtenaren over het algemeen meer gerestitueerd kregen dan IZA-patiënten. Hoewel hier reeds in 1966 toe was besloten ging de vergadering nu akkoord het politietarief gelijk te maken aan het minimum-RTV-tarief. Na enige discussie besloot men het minimum-RTV-tarief per 1 april te verhogen en gelijktijdig het politietarief op te trekken.

Over het tarief voor verpleegsters zou de tariefcommissie zich nog beraden.

Landelijk waren er moeilijkheden opgetreden met de tarieven. Het ministerie van Economische Zaken had zich met de verhogingen bemoeid. De voorzitter zei dat men er voor moest waken dat in Rotterdam problemen zouden ontstaan.

Het Instituut Ziektekostenvoorziening Ambtenaren

Dit instituut voorziet in een restitutieregeling voor onder meer tandheelkundige kosten voor provinciale of gemeentelijke ambtenaren aangesloten resp. bij de I.Z.R. of het I.Z.A.

Voor Rotterdam ging deze regeling per 1 januari 1966 in, wat inhield dat het gemeentepersoneel de status van ziekenfondsverzekerde verloor en als particuliere patiënt moest worden beschouwd.

In de laatste vergadering van '65 deelde de voorzitter mee dat er een groot verschil bestond tussen de gehanteerde tarieven en de restituties. Het leek de voorzitter het beste deze patiënten goed te informeren over de hoogte van de rekening. De directeur van het IZA had hem gevraagd of de tandartsen hun medewerking wilden verlenen bij het invullen van de restitutieformulieren.

De groep die onder deze regeling zou vallen omvatte ca. 70.000 personen. De vergoedingen van het IZA waren landelijk terwijl er in die tijd een schrikbarend verschil in tandheelkundige tarieven bestond.

Van Dulken vroeg zich af of men deze mensen contant zou laten betalen, aangezien een groot gedeelte van de IZA-patiënten nooit gewend was geweest een rekening te ontvangen. Bosboom voorzag grote moeilijkheden, maar Van der Nagel geloofde daar niet in, omdat het alleen maar een grotere groep patiënten betrof dan die van het GVP waar ook nooit problemen mee waren geweest. Poppinga waarschuwde er nogmaals voor de tarieven niet op de restituties af te stemmen.

Op een vraag van Van der Kleyn of de RTV moeilijkheden verwachtte met de niet-RTV-leden antwoordde de voorzitter dat deze groep van ongeveer twintig collega's op korte termijn zou moeten worden benaderd. Besloten werd dat een gezamenlijk schrijven van RTV en R&O zou uitgaan.

Wat de oninbare posten betrof stelde de voorzitter de leden gerust. Men kon zich bij moeilijkheden direct in verbinding stellen met de afdeling Personeelszaken van de gemeente.

Aan het einde van het jaar werd medegedeeld dat verpleegsters nog voor het "oude" politietarief werden behandeld, maar er werd naar gestreefd deze tarieven ook in twee etappes tot het RTV-tarief op te trekken. Veel verpleegsters zaten in de IZA-regeling zodat een uniform tarief kon worden gemaakt.

In februari 1967 merkte de voorzitter op dat driekwart van de Rotterdamse collega's geen halfjaarlijkse controle berekende, wanneer in dezelfde zitting een verrichting werd uitgevoerd. Het was de richtlijn van het bestuur deze controle wel in rekening te brengen. Van Duren voegde hieraan toe dat hierover op landelijk niveau besprekingen waren geweest die volkomen waren mislukt.

In juni deelde de voorzitter mee dat de behandeling moest worden gespecificeerd, maar het belangrijkste volgens hem was dat de tandartsen moesten proberen te specificeren in onderdelen en niet in bedragen.

Volgens Henry hanteerde men hier het minimum-RTV-tarief en de RTV had niets te maken met wat er aan IZA-patiënten werd uitgekeerd en in welk percentage. Hij was het volkomen eens met de voorzitter; het was van groot belang een formulier te maken, waarop geen bedragen konden worden gespecificeerd.

De zondagsdienst

De zondagsdienst was ondergebracht in de kring Rotterdam waarin dus ook de ongeveer 26 collega's thuishoorden die geen lid waren van de RTV. De deelnemers waren in groepen ingedeeld. Groep C bestond uit collega's die wel mochten verwijzen, maar zelf niet aan de dienst meewerkten. Omdat zich bij collega's in de periferie weinig patiënten hadden gemeld had men in 1960 besloten ook hen van de dienst vrij te stellen en in groep C te plaatsen.

Van Slooten haalde in oktober 1960 zijn opmerking van een jaar eerder aan dat het de taak van de professie was ervoor zorg te dragen dat patiënten met nabloedingen of ongevallen op een avonddienst terecht konden. De commissie zou zich hierover beraden.

In de jaarvergadering van 1961 wees de voorzitter er nogmaals op dat de zondagsdienst gehouden werd van zaterdag 13.00 uur tot zondag 24.00 uur en dat men niet kon volstaan met het uitsluitend houden van spreekuren.

In maart liet H.C. Spoon het bestuur schriftelijk weten dat hij er bezwaar tegen had dat collega's in de periferie waren vrijgesteld van de zondagsdienst.

In onderhandelingen met de ziekenfondsen was vastgesteld dat behandelingen tijdens de zondagsdienst gratis zouden worden verleend aan verzekerden met nabloedingen of aan hen die last hadden van begonnen behandelingen. De ziekenfondsen stelden er veel prijs op dat ook gesaneerde patiënten werden vrijgesteld van bijbetaling, waartegen de commissie zich steeds had verzet. Volgens de voorzitter moest het niet zo zijn dat men te pas en te onpas het recht zou hebben zijn tandarts lastig te vallen. Wanneer de regeling echter landelijk zou worden ingevoerd zou deze moeten worden aanvaard.

De overige behandelingen bij verzekerden zouden worden gehonoreerd met een toeslag van f 5,-.

De voorzitter wees erop dat men een dienstverlenend beroep had en dat de kwestie van de vrije zaterdagmorgen de belangstelling van het bestuur had. Een vergadering later deelde de zondagsdienstcommissie mee dat de zaterdagmorgen niet tot de weekenddienst behoorde en dat iedere collega die tijd verantwoordelijk bleef voor zijn patiënten.

Vervolgens was overwogen centrale behandelingspunten in de stad op te richten, maar men was daarin niet geslaagd.

In april 1962 moesten leden, die tijdens de dienst op zondag hun antwoordapparaat aanzetten met de tekst: spreekuur van 12.00 tot 13.00 uur, schriftelijk aan het bestuur verantwoording afleggen over hun handelswijze.

In oktober moest de voorzitter meedelen dat de dienst niet naar behoren functioneerde en dat de commissie alle moeite had gedaan hierin verbetering te brengen. De klachten van huisartsen en patiënten waren legio. Het lag in de bedoeling dat in het komende jaar ieder weekend twee collega's de zondagsdienst zouden doen.

Van der Kleyn pleitte ervoor tijdens de dienst een avondspreekuur in te stellen.

De voorzitter merkte op dat mevrouw Hildebrand, die de dokterstelefoon leidde, het aantal dagen op 110 per jaar had gesteld en dat zij voor het verwijzen van patiënten f 25,- per jaar per deelnemer vroeg.

In 1963 wilde Van Eck, als lid van de Centrale Ziekenfonds Commissie, een correctie aanbrengen in het reglement van de zondagsdienst. In de onderhandelingscommissie waren besprekingen gevoerd om gesaneerden en ongesaneerden over één kam te scheren en beiden het normale bedrag van f 5,- te laten betalen.

Wanneer men wenste te ruilen moesten er kaarten worden aangevraagd bij Dekker. Daarop diende de naam van de collega met wie men ruilde te worden ingevuld. Dekker wilde deze kaarten gefrankeerd terug hebben waarop hij voor doorzending zou zorgdragen. De kosten die hiervoor in rekening werden gebracht waren f 10,-.

Uit een brief van de Maatschappij bleek dat de landelijke zondagsdienstregeling anders functioneerde dan de regeling in Rotterdam. Essentiële punten van verschil waren:

1. dat er geen verschil werd gemaakt tussen gesaneerden en niet-gesaneerden
2. dat de behandeling van een nabloeding gratis was
3. dat men ten opzichte van kinderen die STV genoten coulant moest zijn

Het was echter niet doenlijk vóór 1 november een nieuw reglement te laten uitkomen.

In februari 1964 deed de commissie het voorstel om die collega's die de 60-jarige leeftijd hadden bereikt op hun verzoek te ontheffen van actieve deelname aan de dienst. Aan het einde van het jaar hoopte de voorzitter voor de organisatoren van de zondagsdienst dat de collega's in Rotterdam-Zuid niet veel gebruik zouden maken van deze mogelijkheid.

Twee jaar later stelde Pool voor clementie te betrachten met de wat oudere collega's, vooral met hen die steeds loyaal hadden meegewerkt aan de zondagsdienst, ondanks het feit dat zij geen ziekenfondspraktijk hadden. Hij zou deze categorie op feestdagen willen vrijstellen. Dekker antwoordde hem dat er een vrij goed schema over de verdeling van de feestdagen in de laatste 15 jaren bestond, maar dat het moeilijk bleef. Hij adviseerde Pool zich op een lijst te laten plaatsen voor speciale gevallen. Dat deze mogelijkheid bestond was Pool niet bekend.

De Vey Mestdagh merkte op dat men zich niet te veel in categorieën moest indelen, maar dat men voor zijn patiënten moest zorgdragen.

In juni 1966 zei Dekker dat de zondagsdienstcommissie van mening was dat de Maas als historisch gegroeide grens aan het vervagen was door de belangrijke verbeteringen in de verbinding tussen de beide Maasoeveren. Wanneer Rotterdam in bepaalde groepen zou worden ingedeeld zou dit voor de Schiedamse collega's aanleiding kunnen zijn te verzoeken deze dienst samen met hen te doen. Ook collega Van Dongen uit Nieuwerkerk a/d IJssel had gevraagd aan de dienst te kunnen meedoen.

De commissie stelde voor Rotterdam in drie districten te verdelen, waardoor drie collega's tegelijk dienst zouden hebben. Dit kwam neer op 1½ dienst per jaar, wat voor Noord een verzwaring zou geven, maar voor Zuid een verlichting zou betekenen.

Van Ierschoot geloofde dat het nog belangrijker was dat de collega's zich bewust waren van de doelstelling van de dienst en dat men op de uren, dat men in de praktijk behoorde te zijn, er ook was.

Kaakchirurg Tolmeijer had van ziekenhuis Dijkzigt twee brieven ontvangen met klachten over patiënten met nabloedingen. De voorzitter deelde mee dat vorig jaar in een gesprek met dr. Slikke naar voren was gekomen, dat men in Dijkzigt tweemaal per week met tandheelkun-

dige klachten werd lastig gevallen, terwijl dit in de ziekenhuizen in Rotterdam-Zuid niet voor kwam.

In deze vergadering werd besloten dat in het vervolg de zondagsdienst zou ingaan op vrijdagavond om 19.00 uur en zou eindigen op zondag 24.00 uur.

De bijbetaling van ongesaneerde verzekerden voor de dienst werd, ingaande 1 februari 1967, verhoogd van f 7,50 tot f 10,-. Tevens werd het besluit om de zondagsdienst in de krant te publiceren geëffectueerd.

In februari gaf Van der Nagel een verslag van de enquête die onder huisartsen, ziekenhuizen en apothekers was gehouden inzake de waarneming gedurende de avonduren. Hieruit kon worden geconcludeerd dat alle verhalen, dat zij in de avonduren werden overspoeld met patiënten, uit de lucht waren gegrepen. Ook aan de collega's was de vraag voorgelegd of men voor of tegen een avonddienst was, waarop meer dan de helft negatief had gereageerd. Het bestuur liet in juni weten dat besloten was nog niet tot het instellen van een avonddienst over te gaan.

Henry vond echter dat het probleem steeds omvangrijker zou worden naarmate meer tandartsen niet meer bij de praktijk woonden. Dit kwam ten laste van hen die wel bij hun praktijk woonden. Wanneer dit het geval zou zijn, stelde P.F.J. van den Borg voor dat men verplicht moest worden ook het privé-telefoonnummer in het telefoonboek te laten opnemen.

Het fenomeen van de Noorse tandarts

In maart 1965 werd medegedeeld dat het in de bedoeling lag in Rotterdam een Noorse tandarts aan te stellen, speciaal voor de behandeling van Noorse zeelieden waarvan er jaarlijks ongeveer 75.000 de Rotterdamse haven aandeden.

Pool vroeg of de Maatschappij zich had verstaan met de Maatschappij van Geneeskunde aangezien een dergelijke kwestie ook in het medische vlak had gespeeld. De laatstgenoemde had hier toen bezwaar tegen gemaakt.

In juni werd uitgelegd dat door taalmoeilijkheden voor Noorse zeelui een grote rem bestond in Nederland naar een tandarts te gaan. Het was daarom de bedoeling van de Noorse regering hier een Noorse tandarts aan te stellen die alleen controles en kleine werkzaamheden deed. De betreffende Noorse tandarts dacht zelfs, naar aanleiding van een krantenbericht, dat de zaak reeds in kannen en kruiken was. Wilde men echter tot de oprichting van een dergelijk centrum komen dan was hiervoor de goedkeuring van de Staten-Generaal nodig. De Noren hadden zeer slechte ervaringen met een centrum in Antwerpen opgedaan. Dit was opgeheven en daarom wilde men het in Rotterdam proberen.

De voorzitter zei dat hieromtrent nooit aan de Maatschappij om advies was gevraagd. Over het algemeen was de mening van de vergadering dat aan deze kwestie gevaarlijke kanten zaten.

De RTV had niets te beslissen, want de overeenkomst was gesloten en was een ontwerp van wet geworden.

In begin 1966 werd bekend dat het wetsontwerp voor het Noors Medisch Centrum in Rotterdam door de Tweede Kamer der Staten-Generaal was aangenomen. Het bestuur zei attent te blijven op de verdere ontwikkelingen.

Aan het einde van het jaar was een Noors Medisch Centrum aan de Veerkade geopend; van een tandheelkundig centrum was nog niets bekend. In oktober 1968 deelde de voorzitter mee dat er nog geen Noors Tandheelkundig Centrum was en voorlopig ook niet zou komen.

De orthodontische tarieven

In oktober 1960 werd een commissie samengesteld om de orthodontische tarieven te beoordelen. Hierin hadden Mevrouw Dekker-van Rossen, Van der Kleyn, Pool, Poppinga en Weil zitting.

Wanneer een tandarts een orthodontische behandeling bij zijn patiënt nodig vond kon hij bij het ziekenfonds een aanvraag indienen voor een tegemoetkoming in de behandelingskosten. Omdat het geen verstrekking was kon het ziekenfonds alleen een restitutie (tot een maximum van f 50,- per jaar) per verzekerde geven. Dit bedrag werd aan de tandarts uitgekeerd.

Einde 1961 wees Weil erop dat, na het 'gentlemen's agreement' van de kliniekjaren, men met een zuiver Rotterdams tarief te maken had, waarvan de basis was gelegd door berekeningen, zoals deze enige jaren geleden door de Vereniging van Orthodontische Specialisten waren gemaakt. Het bleek dat iedereen met deze methode akkoord kon gaan. Wanneer het bestuur het nieuwe tarief, dat per januari 1962 zou ingaan, aan de ziekenfondsen zou voorleggen volgde hieruit dat de specialist akkoord ging met een maximum van f 450,- per patiënt. Aan de leden werd geadviseerd ziekenfondsverzekerden ook tegen dit minimum orthodontietarief te behandelen.

Poppinga had bij het bestuur bepleit de ziekenfondsen te verzoeken de restitutie rechtstreeks aan de patiënt te verstrekken. In februari 1963 zei de voorzitter dat de heer Verschoor en de heer Bestebreurtje, directeurs van ziekenfondsen in Rotterdam, ermee akkoord gingen dat de bijbetaling op een andere manier zou worden geregeld. De restituties zouden aan de patiënt worden betaald op vertoon van een kwitantie van de behandelende tandarts of specialist, waarmee de vergadering akkoord ging.

In de volgende vergadering werd een brief van de vier Rotterdamse orthodontisten besproken, waarin zij hun misnoegen hierover uitten.

Schneider merkte op dat de vraag of ziekenfonds-orthodontie een restitutie of een verstrekking was, zelfs in de hoogste regionen aan de orde was. De vier orthodontisten namen in Rotterdam 80% van de ziekenfonds-regulaties voor hun rekening en het lag dus voor de hand dat zij een stem in het kapittel zouden hebben. Wilde de RTV hierin verandering brengen dan achtte hij het beter deze vier personen te ontheffen van deze verplichting en te wachten tot er een landelijke regeling werd getroffen.

Op de vraag wat er voor en tegen de regeling was antwoordde Schneider:

1. dat de ziekenfondsen er bezwaar tegen konden hebben dat zij een aantal handelingen moesten verrichtingen waarvan zij voorheen verschoond waren gebleven
2. dat patiënten de straat werden opgestuurd om geld te gaan halen
3. dat de tandartsen voor alle betalingen kwitanties moesten uitschrijven.

De voorzitter deelde mee dat hij over dit punt nog contact had gehad met Weil en het bevreedde hem dat deze een andere mening had in de vorige vergadering dan in 1961.

Mahler adviseerde zo min mogelijk in deze zaak te roeren; de Rotterdamse ziekenfondsen gingen met deze gang van zaken akkoord, maar er waren ziekenfondsen in het land die dit niet deden.

Orth merkte nuchter op dat hij dacht dat de RTV zich niet meer met ziekenfondsenzaken zou bemoeien. De voorzitter antwoordde hem dat het zuiver om een kwestie van tariefstelling ging.

Van Eck, voorzitter van de C.Z.C., wilde de orthodontisten erop wijzen dat men geen stappen ging ondernemen voordat het H.B. hiervan in kennis was gesteld.

In mei zei Weil dat hij de zaak niet moeilijker wilde maken dan deze op dit moment was.

Het moest niet zo worden geïnterpreteerd dat de orthodontisten niets met de ziekenfondsen te maken wilden hebben. Het zou onverstandig zijn op dit ogenblik veranderingen in de situatie te brengen.

De voorzitter hoopte binnenkort een bespreking met de orthodontisten te hebben.

In november 1965 deelde Van Eck mee dat de Vereniging van Orthodontische Specialisten met de ziekenfondsen een overeenkomst had gesloten. Het RTV-tarief - f 500,- voor een tweejaarlijkse behandeling - vervolgde hij, was belangrijk hoger dan het ziekenfondstarief dat was vastgesteld door de specialisten, zodat dit moeilijk kon worden gebruikt als het tarief voor orthodontische behandelingen van ziekenfondspatiënten door de algemeen practicus.

De moeilijkheid was, volgens de voorzitter, dat dit tarief steeds was gehanteerd, ook als tarief voor ziekenfondspatiënten. Als zuiver particulier minimum-tarief achtte hij het geaccepteerd.

Poppinga vroeg zich af of men hier wel de vrijheid had om een ziekenfonds-tarief vast te stellen.

De Studenten Gezondheidszorg (SGZ)

In een vergadering in 1961 werd over deze zorg gediscussieerd, tot dat moment had men in Rotterdam de afspraak de studenten tegen een matig particulier tarief te behandelen.

Post merkte daarbij op dat vroeger het devies was: "Latijn betaalt niet aan latijn", maar tegenwoordig was dit praktisch niet meer mogelijk.

Een jaar later deelde de voorzitter mee dat hij een pamflet van de SGZ in handen had gekregen, waarin stond dat studenten van de Nederlandse Economische Hogeschool, van de Rijksbelasting Academie en van de Stichting Klinisch Hoger Onderwijs, die aangesloten waren bij de SGZ het recht hadden zich voor sanering te laten behandelen door een tandarts, RTV-lid, tegen het minimum-RTV-tarief. Zij kregen daarna een saneringskaart en moesten terugkomen in de maand die op de kaart stond. De behandeling die dan eventueel plaats zou vinden zou tegen het politietarief in rekening worden gebracht.

De voorzitter vroeg de vergadering om studenten in plaats van voor het politietarief voor het minimum RTV-tarief te gaan behandelen. De Vey Mestdagh pleitte ervoor deze traditie te handhaven en slechts twee collega's bleken het niet met hem eens te zijn.

Van der Kleyn legde uit dat men ervan kon uitgaan dat studenten zo dental-minded waren dat de behandeling van hun gebit weinig werk met zich mee zou brengen.

Van der Kleyn zou het nuttig vinden dat de RTV vooral jongere collega's enigszins zou begeleiden, waarop Van den Borg vroeg of er een algemene gedragslijn was voor het behandelen van artsen. Hij kreeg als antwoord dat die er niet was.

Bij de Maatschappij bestond een Commissie Universitaire Gezondheidszorg. Het was de bedoeling van het H.B. dat er een uniforme regeling zou komen. Hierover zou nog met Stork contact worden opgenomen.

In maart 1963 maakte de voorzitter bekend dat de regeling met de SGZ per 1 september zou ingaan.

In de zomer van 1965 deelde de voorzitter mee dat in april tijdens een vergadering door de Rotterdamse Studenten Raad een motie was aangenomen waari \square tot uitdrukking kwam dat de tandheelkundige behandeling voor studenten aan de N.E.H. vaak hoge kosten met zich meebracht. Zij gaf de volgende mogelijkheden in overweging om hierin verbetering te brengen:

1. publikatie van de minimum-RTV-tarieven
2. aanwijzing van een of meerdere studenten-tandartsen
3. behandeling bij de STV.

Schürmann wees erop dat het de bedoeling van de Vereniging van Sociale Tandheelkunde was om de studenten in een ziekenfonds onder te brengen.

In november bracht de voorzitter verslag uit van een bespreking met het bestuur van de R.S.R. waarin het RTV-bestuur als haar mening had gegeven, dat hetgeen in de motie stond volkomen onjuist was. Daarbij werd tevens door het bestuur gewezen op de verregaand slordige omgang van de studenten met hun sanering. De voorzitter had zich bereid verklaard om de tweede suggestie op zijn merites te beoordelen, maar sprak vooraf de verwachting uit dat indien hiertoe een mogelijkheid zou bestaan de situatie voor de student waarschijnlijk financieel niet zou verbeteren. Bovendien verloor de student dan zijn vrije tandartsenkeuze. Er zou in feite niets veranderen.

De vergadering kon hiermee instemmen en deze kwestie werd als afgedaan beschouwd.

Eind 1966 las de secretaris de uitslag voor van een enquête die de R.S.R. naar aanleiding van de motie had gehouden. Hoewel 95% van de eerstejaars studenten in hun middelbare schooltijd regelmatig tandheelkundige behandeling hadden ondergaan, bleek dat slechts 59% van de aankomende studenten regelmatig de tandarts bezocht. De secretaris deelde mee dat deze uitslag nog wel eens gebruikt kon worden wanneer van de zijde van de studenten hierop zou worden teruggekomen.

Aangezien in januari 1970 het politietarief was komen te vervallen ging een schrijven uit naar de SGZ waarin werd medegedeeld dat het ook voor studenten niet meer kon worden gehanteerd.

“Open het dorp”

Op het convocaat van de 574e vergadering in december 1962 staat dat het bestuur, meegelept door deze spontane actie, had gemeend dat voor deze manifestatie de leden een bedrag van minimaal f 5000,- bijeen moesten kunnen brengen. Daarmee zou bijvoorbeeld een röntgenapparaat voor Het Dorp kunnen worden aangeschaft.

In maart 1963 maakte het bestuur bekend dat het f 1800,- had overgemaakt. Het bedrag was lager dan was verwacht, maar er werd aangenomen dat vele collega's rechtstreeks een gift hadden gedaan. De RTV had voor 18 jaar het donateurschap verworven.

De commissies van de RTV in 1965:

1. financiële commissie
2. commissie voor het beheer van het W.S.Burgerfonds
3. tariefcommissie
4. commissie mondverzorging kleuters
5. zondagsdienstcommissie
6. bibliotheekcommissie
7. commissie RTV-Studieclub
8. afgevaardigde in Stichting STV Rotterdam
9. adviescommissie huisvesting beoefenaars medische en paramedische beroepen.

De RTV-borrels

In januari 1963 berichtte de "Sociëteit Harmonie" aan de Westersingel 95 aan Castelein dat de Doelenclub naar mogelijkheden zocht haar lokaliteiten op de eerste verdieping wat meer productief te maken. De commissarissen van de Sociëteit vroegen zich af of deze wetenschap aanleiding kon zijn nader contact met hen op te nemen.

Het heeft nog even geduurd maar in november 1964 lag voor het eerst de mededeling bij de leden in de bus dat op woensdag 9 december in de Doelenclub de eerste RTV-borrel zou worden gehouden.

In de daarop volgende jaren konden de leden tijdens drie RTV-borrels per jaar het glas met elkaar heffen.

Afb. 88. De Doelenclub

Drie leden bedankten voor het lidmaatschap

Mevrouw C.G.H. Sterkenburg-Kroeze, mevrouw C.J.M. Pezie-Masson en mevrouw K.Dekker-Van Rossen hielden zich gedurende een tiental jaren uitsluitend bezig met orthodontie. Aangezien allen met een Rotterdams algemeen practicus waren getrouwd hadden zij in het telefoonboek de aanduiding 'tandregulatie' bij hun naam staan. Dit om te voorkomen dat patiënten een algemene praktijk zouden verwachten.

Met de nieuwe redactie van de Codex voor Beroepsethiek was dit echter niet meer mogelijk: "Het is niet geoorloofd, dat een tandarts algemeen-practicus door enigerlei kennisgeving aankondigt, dat hij/zij (tevens) een bepaald onderdeel van de tandheelkunde uitoefent".

Hiervan werden zij eerst door de afdeling en later door de Maatschappij op de hoogte gebracht. Daarna hebben alle drie de collega's hun lidmaatschap van de Maatschappij opgezegd, waarna zij ook tot hun leedwezen per 1 januari 1962 bedankten voor de RTV.

Enige feiten uit de zestiger jaren:

1. In mei 1961 vond in de RTV een discussie plaats over de beraadslagingen in de Eerste Kamer over de opleiding van mondverzorgsters met curatieve bevoegdheden. Deze opleiding zou in Utrecht of Groningen moeten komen, maar de senaat van het college van curatoren van beide universiteiten voelde er niets voor. Poppinga liet weten dat ook de Maatschappij niets in dergelijke hulpkrachten zag, omdat het H.B. ervan uitging dat dan de preventie, die primair moest worden gesteld, in het gedrang zou komen. Wanneer de schooltandverzorgsters zich ook met de curatieve verzorging zouden gaan bezighouden zou van preventieve zorg niet veel meer terechtkomen
2. Op 8 december 1960 was de Kontaktgroep van Rotterdamse tandartsspecialisten opgericht. De wens van deze groep was de RTV van advies te dienen bij aangelegenheden die met het specialisme verband hielden. In 1963 besloot men de naam te wijzigen in Rotterdamse Vereniging van Tandartsspecialisten
3. In mei 1966 werd de RTV gevraagd een tandarts aan te wijzen voor de Werkgroep aangezichts- en gehemelte-defecten. Deze groep bestond uit een plastisch chirurg, een orthodontist, een logopedist, een specialist voor mondheelkunde en chirurgische prothetiek en consultatief een KNO-arts. Deze werkgroep bestond al een tiental jaren, daartoe in staat gesteld door het Rotterdamse bedrijfsleven en de Stichting Samenwerking Rotterdamse Ziekenfondsen. Deze tandarts zou voor een halve tot een gehele dag per week werkzaam zijn in de Ammanstichting. Collega P.A.Sonke heeft dit werk vele jaren gedaan
4. In januari 1967 was het kapitaal van het W.S.Burgerfonds gestegen tot f 63.000,-.
5. Naar aanleiding van het jaarverslag van de Adriaanstichting werd in 1967 een brief ontvangen van de kinderkliniek Beatrix-Irene met het verzoek om tandheelkundige verzorging voor de 129 verpleegde kinderen. Jarenlang had het W.S.Burgerfonds garant gestaan voor het financiële gedeelte van de tandheelkundige behandeling van patiënten van de Adriaanstichting.
Behoudens bij incidentele, acute gevallen was de kinderkliniek Beatrix-Irene vanaf 1958 verstoken van tandheelkundige hulp. De vijftien schoolgaande kinderen werden bij de STV behandeld, de overige kinderen moesten het bed houden of konden om andere redenen de kliniek niet verlaten.
Reeds in 1953 had Van der Kleyn contact gehad met deze kliniek. Het is onbekend of het toen tot behandeling van deze kinderen is gekomen want verdere gegevens ontbreken
6. De directie van het Havenziekenhuis was in 1968 bereid voor een collega, die als consultant zou worden aangetrokken, een ruimte met tandheelkundig instrumentarium in te richten. Zij verzocht de RTV bemiddeling te willen verlenen. Collega H.'t Hart heeft deze functie heel lang vervuld
7. In 1967 ging de contributie van f 25,- naar f 32,50; buitenleden betaalden f 6,50
8. In maart 1964 overleed collega Huisinga op 86-jarige leeftijd. Hij werd in 1908 lid van de RTV en was het laatst levende lid dat alle oprichters van de vereniging persoonlijk had gekend
9. Omdat er veel minder vergaderingen per jaar waren werden om de toelatingsprocedure van nieuwe leden te versnellen de volgende wijzigingen in het H.R. aangebracht:
 - a. de ballotage van degene die zich voor het lidmaatschap aanmeldt vindt plaats in de eerstvolgende ledenvergadering na ontvangst van de aanmelding
 - b. binnen acht dagen wordt het resultaat schriftelijk aan de belanghebbende medege-deeld, zodat de geballoteerde vanaf dat moment als volwaardig lid kan functioneren.

Degene, die gedeballoteerd is, kan zich pas na een jaar weer voor het lidmaatschap opgeven.

Het was de gewoonte van het bestuur, zei de voorzitter, dat wanneer een aspirant lid zich aanmeldde deze collega voor kennismaking op een bestuursvergadering werd uitgenodigd

10. Op zaterdag 30 september 1967 heeft de RTV met 45 personen een bezoek gebracht aan het nieuwe 'Bedrijf van de Drinkwaterleiding' op de Berenplaat
11. Leidinggevende personen bij de ziekenfondsen bleven lang in functie. De directeur van de ARV de heer C. Bestebreurtje was op 1 juni 1967 40 jaar in het ziekenfondswezen werkzaam geweest.
In 1982 zou ook algemeen-directeur de heer J. Verschoor na ruim 40 jaar in dienst te zijn geweest bij de SZR afscheid nemen
12. De naam van collega Van Ierschot is steeds met de toevoeging Van geschreven; in feite werd dit pas vanaf 1971 officieel.

In het volgende hoofdstuk wordt geschreven over het tandartsentekort en een groots opgezet lustrum.

13.

DE
ZEVENTIGER
JAREN

In dit decennium vallen de instelling van een avonddienst, het grote tandartsentekort en de grandioze lustrumviering op het eiland Jersey op.

De avonddienst

In het verleden was de avonddienst al diverse malen ter sprake gekomen. Tijdens de jaarvergadering van 1970 stelde 't Hart voor om twee collega's avonddienst te laten doen, bijvoorbeeld zij die ook in het weekend dienst hadden gedaan. Wanneer één collega dienst zou hebben op maandag en dinsdag en de andere op woensdag en donderdag, zou er op alle dagen van de week tandheelkundige hulp kunnen worden geboden.

In mei was de vraag aan de orde of de avonddienst aan de weekenddienst moest worden gekoppeld. Pool achtte een avonddienst noodzakelijk en zou graag zien dat deze dienst op een centraal punt kon worden gehouden, waarmee Henry het volkomen eens was. Collega's die voornamelijk particuliere patiënten behandelden, zeker zij die bij hun praktijk woonden, zouden steeds hun voorkeur laten blijken van zo'n centrale plaats.

Tolmeijer vermoedde dat met de directie van het Dijkzigtziekenhuis wel zou kunnen worden overlegd daarvoor een tandartsenkamer in te richten. (Per 1 september zou daar de polikliniek kaakchirurgie worden geopend).

P.H. Kramer was tegen, hij vreesde dat het uit de hand zou gaan lopen. P. Vaandrager was voor het behandelen op een centraal gelegen plaats maar vermoedde dat 's avonds de vraag naar tandheelkundige hulp zou toenemen.

De voorzitter zei dat in de eerste plaats moest worden gezocht naar een plaats waar het mogelijk was deze dienst uit te voeren en ten tweede hoe de uitvoering zou moeten worden georganiseerd.

Van Doorn kwam met de idee dat misschien bij de STV zo'n centraal punt kon worden gevonden. De Stichting was in onderhandeling over het kopen van een pand. Hierin moest een behandelkamer en een wachtruimte komen.

In september werd bekend gemaakt dat dr. Burema, directeur van de GGD, er zonder meer mee instemde dat de GGD een telefoonnummer voor de avonddienst bij de PTT zou aanvragen.

Tijdens de discussie liet Vlietstra weten dat de zondagsdienstcommissie zich geweldig gepasseerd voelde, omdat zij nergens in was gekend. Van den Borg verklaarde dat dit niet de bedoeling van het bestuur was geweest; er was wel degelijk iemand van de commissie op een bestuursvergadering uitgenodigd, maar deze was op de afgesproken avond verhinderd.

Een lichtpuntje in de discussie in die vergadering was dat collega P. Recter, controlerend tandarts bij de ziekenfondsen, meedeelde dat de Rotterdamse ziekenfondsen bereid waren bij het instellen van een avonddienst hierin financieel bij te dragen.

Over de vraag of de behandeling van spoedgevallen zou moeten plaatsvinden in een daartoe ingericht centrum of - analoog aan de weekenddienst - in de eigen praktijk bleken de meningen verdeeld.

Ook was er verschil van mening of de avonddienst zo ingedeeld moest worden dat de collega die in het weekend dienst had gedaan in de daarop volgende week ook de avonddienst voor zijn rekening zou nemen. Sommigen wilden echter een aaneenschakeling van werkzaamheden buiten de normale praktijkuren voorkomen.

Hoewel het aantal op de vergadering aanwezige leden verheugend groot was, was men toch van mening dat de mogelijke instelling van een avonddienst van een dermate verstrekkende en ingrijpende aard was, dat ieder lid van de RTV in de gelegenheid moest worden gesteld zijn mening hierin kenbaar te maken.

Ondanks het feit dat de meerderheid van de vergadering vóór het instellen van een avonddienst was werd eind oktober een enquête gehouden. De uitslag van deze niet op naam gestelde enquête was: van de 93 praktiserende RTV-leden (waarvan 76 medewerkers aan de zondagsdienst) waren er 53 bereid mee te werken aan een avonddienst, 24 wensten dit niet (waarvan acht collega's van boven de 60 jaar). De overigen hadden niet gereageerd.

Twaalf collega's hadden voorkeur de dienst in een centrum te doen, terwijl 38 collega's dit liever in de eigen praktijk deden. Slechts 17 collega's waren bereid de dienst aansluitend aan de zondagsdienst te doen.

Op 10 februari 1971 legde het bestuur de leden de volgende verklaring ter ondertekening voor:

Als praktiserend tandarts ben ik bereid, mede gezien de uitslag van de enquête, deel te nemen aan een avonddienst

- * die functioneert via een centraal antwoordapparaat
- * die uitgeoefend wordt in de eigen praktijk
- * die de vrijheid laat tot het instellen van een eigen spreekuur en
- * die niet aansluitend dient te zijn aan de Zondagsdienst.

ja / neen

Handtekening:

Atb. 89. Bert Vlietstra

Hoewel de voorzitter het betreunde dat men aan het instellen van een avonddienst een groot aantal voorwaarden wilde verbinden, werd tijdens de 600e vergadering in maart 1971 door de meerderheid van de vergadering het besluit genomen een avonddienst in te stellen.

In de vergadering van november werd het reglement voor de avonddienst besproken. De voorzitter achtte het redelijk deze dienst één jaar te laten functioneren en dan te beslissen of men door zou gaan. Ook deelde hij mee dat het centrale telefoonnummer 11 35 00 was.

De vergadering verklaarde zich met het reglement van de avonddienst akkoord.

In de 598e vergadering deelde de voorzitter mee dat collega Schippers het bestuur schriftelijk de suggestie had gedaan ook de specialisten aan de zondagsdienst te laten meedoen. Hierop zei Tolmeijer dat de specialisten al iedere avond dienst hadden en ook in het weekend hun eigen patiënten bezochten.

Eind 1971 kwam een weekenddienstregeling kaakchirurgie voor Rotterdam en omgeving tot stand:

“De regeling geldt voor poliklinische patiënten die naar uw mening tijdens het weekend specialistische behandeling nodig hebben. U wordt verzocht met de dienstdoende kaakchirurg telefonisch contact op te nemen alvorens de patiënt te verwijzen.

De weekenddiensten zullen aanvangen op vrijdagmiddag 18.00 uur en eindigen op zondagavond 24.00 uur”.

Deze regeling was ondertekend door J. van den Ende, H.T. Gan, K. de Man, U.R. Quast, J.L.E.M. Starmans en J.A. Tolmeijer.

Door de deelname van collega Quast was het af en toe nodig patiënten tijdens het weekend naar Dordrecht te sturen.

In juni 1972 waren er volgens W.H. Dekker, die inmiddels voorzitter was geworden, zoveel collega's in Capelle aan den IJssel dat zij zelf voor een eigen Zondagsdienst-regeling konden zorgdragen.

In dezelfde vergadering maakte de voorzitter zich bezorgd over het functioneren van de avonddienst. Het lag in de bedoeling deze dienst terug te brengen tot uitsluitend het behandelen van ongevallen en nabloedingen. Hoewel de zondagsdienst uitstekend liep, vervolgde hij, schoot de mankracht voor de avonddienst tekort. De duur van deze dienst was oorspronkelijk gesteld tot middernacht en hij vroeg de vergadering of men bereid was deze dienst uit te breiden tot 6 uur 's morgens.

Hoewel de voorzitter vreesde dat ongeveer 15 leden voor de avonddienst zouden bedanken wanneer de avonddienst werd uitgebreid tot 6 uur 's morgens was de meerderheid van de vergadering er toch voor.

Volgens 't Hart waren de meeste gevallen niet-gesaneerde ziekenfondspatiënten.

Tolmeijer en Pool vonden het jammer dat het bestuur geen maatregelen kon nemen tegen collega's die niet actief aan de avonddienst wilden deelnemen, waarop T.G. Sterkenburg voorstelde het H.R. te wijzigen door hierin op te nemen dat het voor de leden verplicht werd gesteld aan de avonddienst mee te werken. Daarmee maakte hij heel wat los!

In september deed de voorzitter een beroep op alle collega's de praktijk met een zodanige souplesse te voeren dat, wanneer er een dringend verzoek werd gedaan door een patiënt met een pijnklacht, deze zo snel mogelijk kon worden geholpen. Men moest er voor zorgen dat de

Rotterdamse tandartsen hun goede naam behielden.

Op een vraag uit de vergadering legde Recter uit dat het in de wet zo was gesteld dat de ziekenfondspatiënt recht op bepaalde verrichtingen had o.a. een extractie. De patiënt kon dit aan de tandarts vragen, waarop de tandarts het tijdstip bepaalde waarop de behandeling zou plaatsvinden. De patiënt behoorde zich dan wel aan de afspraak te houden.

De voorzitter merkte tevens op dat in een landelijk besluit van de Ziekenfondsraad was gesteld dat de vrijdagavond niet onder de zondagsdienst viel. Voor Rotterdam betekende dit dat deze avond ook in de avonddienst moest worden opgenomen. De honorering, zoals deze door de vereniging was vastgesteld, moest dus ook worden veranderd.

De vergadering nam het besluit het reglement in landelijke zin te wijzigen, waardoor de vrijdagavond buiten de avonddienst viel.

In de rondvraag van die vergadering kwam Van der Nagel op de avonddienst terug. Hij was er van overtuigd dat deze dienst erg veel narigheid zou veroorzaken en hij vond dat er mee moest worden opgehouden. De voorzitter zei dat hij er persoonlijk ook niet veel meer inzag en schorste de vergadering voor een moment om de aanwezigen in de gelegenheid te stellen zich opnieuw over deze zaak te beraden.

Na het heropenen van de discussie zei de voorzitter dat de avonddienst was opgezet om:

1. de patiënt na het sluiten van de praktijk toch te kunnen helpen
2. de taak van de collega 's avonds te verlichten.

Van der Nagel zei dat, wanneer de avonddienst zoals nu werd gedaan, men de kans liep vele malen voor het Medisch Tuchtcollege te moeten verschijnen.

De voorzitter vroeg zich af wat er na het proefjaar, dat per 1 januari 1973 afliep, moest gebeuren. Volgens Van Dulken was er geen weg terug.

Nadat eerst werd besloten alle leden schriftelijk de vraag te stellen wie voor of tegen het voortzetten van de avonddienst was, werd deze vraag ook nog aan de 25 aanwezigen voorgelegd. Het antwoord was dusdanig dat besloten werd de avonddienst af te schaffen.

Dat waren twee tegenstrijdige beslissingen in één vergadering en deze besluiten staan genoteerd!

In een brief van 4 oktober 1972 aan de directeuren van de ziekenfondsen AZR en ARV schrijft de secretaris dat de 605e vergadering van de RTV besloten had de avonddienst op te heffen. Niet zo zeer uit onwelwillendheid om aan de dienst mee te werken, maar wegens de overstelpende verzoeken om tandheelkundige hulp in de avonduren en ook vaak 's nachts. Meermalen was gebleken dat patiënten niet op hun afspraak kwamen omdat of de afstand te groot was of men tegen de bijbetaling opzag en daarom liever de volgende dag afwachtte. Het bestuur verzocht de directeuren voor Rotterdam een plaatselijke regeling te treffen die de goedkeuring kon verkrijgen van de Ziekenfondsraad.

Een en ander zou het bestuur graag op korte termijn willen bespreken.

Het centrum aan de 's-Gravendijkwal

Een groep van twaalf RTV-leden, die het niet met de gang van zaken eens was, verzocht het bestuur binnen 30 dagen een vergadering uit te schrijven met als enig agendapunt: voortzetting van de avonddienst.

Deze vergadering werd gehouden op 24 oktober in aanwezigheid van 29 leden. Na de opening zei de voorzitter dat deze vergadering bijeen was geroepen op aandrang van een groep leden die bepaalde punten inzake de avonddienst, die in de vorige vergadering waren beslist, nog eens behandeld wilde zien. De voorzitter herinnerde eraan dat in de vorige vergadering

was gebleken dat de voortzetting van de avonddienst na 1 januari 1973 wettelijk niet haalbaar was, zodat besloten werd deze af te schaffen. Het verheugde hem dat hij toen een uitspraak had gedaan die geleid had tot de vorming van een grote groep die het niet eens was met de beslissing de avonddienst te beëindigen.

Ook de ziekenfondsen waren niet gelukkig met de opheffing. Omdat de Ziekenfondsraad er niets voor voelde voor Rotterdam een plaatselijke regeling te treffen was het bestuur verder gegaan met overleg met de ziekenfondsen. Hieruit was een oplossing naar voren gekomen die in de ogen van het bestuur aanvaardbaar was.

De dienst zou gehouden kunnen worden in een centrum waar zich twee behandelstoelen bevonden en een goed geïnstrueerde assistente aanwezig was. Dit centrum was gevestigd aan de 's-Gravendijkwal 118 in het pand van de dienst STV. Het geheel zou worden betaald door de ziekenfondsen en zou van maandag t/m vrijdag van 19 tot 24 uur geopend kunnen zijn.

Bij voldoende medewerkers zou de dienst in tweeën gedeeld kunnen worden, d.w.z. hoogstens vijf avonden per jaar nl. op drie en twee achtereenvolgende avonden.

De assistente maakte een kaart die bij het ziekenfonds zou worden gedeclareerd. Voor particuliere patiënten bleef de regeling zoals deze was, met dien verstande dat het ziekenfonds dat deel ontving dat normaliter voor een zelfde behandeling bij een ziekenfondspatiënt zou worden gedeclareerd. Voor eventuele nabloedingen moest men de hele nacht beschikbaar blijven.

Volgens de voorzitter was dit een unieke kans waarvoor overigens 52 deelnemers nodig waren. Iedereen was enthousiast over dit plan.

P.J. de Vries verzocht de voorzitter alle leden hiervan schriftelijk op de hoogte te stellen, want niet iedereen zou begrijpen dat tijdens een vergadering werd besloten de avonddienst op te heffen, terwijl in een volgende vergadering werd besloten deze voort te zetten.

Op een vraag van Vaandrager of ook niet-RTV-leden aan deze dienst konden meedoen antwoordde de voorzitter dat de ziekenfondsen alle medewerkers zouden aanschrijven. Volgens de voorzitter moest de weg voor niet-RTV-leden niet worden afgesloten.

Het bestuur hoopte dat alle hindernissen nu uit de weg waren geruimd, ook voor de collega's, die uitsluitend particuliere patiënten behandelden en dat de leden actief medewerking aan de avonddienst zouden verlenen.

Nog geen vijf kwartier na de opening sloot de voorzitter deze vergadering.

Eén stap was gezet, er zou echter nog een grote stap volgen.

Omdat er weer moeilijkheden waren gerezen met de avonddienst had het bestuur in de zomer van 1973 na rijp beraad wijziging van twee artikelen van het H.R. op de agenda gezet. Aan deze dienst waren 28 medewerkers verbonden, terwijl er 87 ziekenfondstandartsen in Rotterdam werkzaam waren. Deze 28 collega's hadden te kennen gegeven niet langer aan de avonddienst te willen meewerken, omdat zoveel anderen dat weigerden.

Er was een centrum met assistenten en een goed instrumentarium. Toch was het moeilijk collega's tot medewerking te bewegen, terwijl het slechts om vijf avonden per jaar ging. Vergeleken met andere medische beroepen was het treurig dat de medewerking zo gering was.

Het bestuur meende medewerking verplicht te moeten gaan stellen.

“U zult moreel verplicht worden gesteld aan de zondags- en avonddienst mee te werken” zei de voorzitter “wanneer de nieuwe Codex voor Beroepsethiek een dezer dagen van kracht wordt”.

Op een vraag van Schürmann over mogelijke sancties door het bestuur zei de voorzitter dat wanneer op het centrum een patiënt van een collega, die niet aan de dienst meedeed, kwam,

deze werd terugverwezen naar zijn eigen tandarts met de mededeling dat wanneer hij niet werd geholpen hij terug mocht komen. Dit zou dan bij de Afdelingsraad worden gemeld. De betreffende tandarts verspeelde zijn lidmaatschap van de RTV waardoor hij ook tijdens het weekend verantwoordelijk voor zijn eigen patiënten zou worden.

Vervolgens deelde de voorzitter mee dat wegens het mankracht tekort het bestuur van mening was dat de leeftijd voor actieve deelname moest worden opgetrokken tot 65 jaar. Er zouden dan 15 à 16 medewerkers meer beschikbaar komen. De toestand was temeer onhoudbaar geworden omdat er geen nieuwe vestigingen in Rotterdam waren. Zodra er voldoende mankracht was zouden de oudsten als eersten weer afvallen.

Sommigen merkten nog op dat zij na een volledige dagtaak een avonddienst erg vermoeiend vonden. De voorzitter wees er op dat het niet alleen ging om de patiënt, die moest worden behandeld, maar ook dat de tandarts was gewaarborgd dat zijn patiënten werden geholpen.

Daarna werd gestemd om aan het lidmaatschap van de RTV de verplichting te verbinden aan de weekend- en avonddienst daadwerkelijk mee te werken.

De uitslag was: 38 stemmen voor de verplichting, 10 tegen en één blanco.

Het bestuur verzocht L.E. Vlietstra de technische details nader uit te werken.

In de rondvraag vroeg Henry zich af waarom verschil werd gemaakt tussen de honorering van de zondags- en de avonddienst. Volgens hem hadden de collega's met een particuliere praktijk niets met de ziekenfondsen te maken. Hij deed uitsluitend mee uit sociale overwegingen. Rector lichtte toe dat in de wet was gesteld dat een Nederlander die weinig geld verdiende recht had op behandeling gedurende de gehele week. Aangezien dit door de minister was vastgelegd was het een politieke zaak en geen ziekenfondszaak.

Tijdens de najaarsvergadering van 1975 was er een discussie over het feit dat collega's die aan de weekenddienst meededen Maatschappijlid moesten zijn en dat uitsluitend RTV-leden meewerkten aan de avonddienst.

De voorzitter zou een uitspraak willen hebben over deelname en vroeg zich af of wat vroeger was afgesproken mogelijk moest worden herzien in verband met het feit dat vele jonge collega's aan de diensten wilden meedoen, hoewel zij geen lid van de Maatschappij wilden worden.

Mr. Kramer, jurist van de Maatschappij, verwees naar de Codex voor Beroepsethiek waarin stond dat ieder Maatschappijlid mee moest kunnen doen, maar dat hierin ook vermeld stond, dat de afdelingen konden bepalen wie aan deze dienst zouden kunnen deelnemen.

Volgens Bosboom ging het maar om enkele collega's. Volgens Castelein zou de RTV moeilijkheden kunnen verwachten wanneer collega's aan de weekenddienst zouden deelnemen zonder Maatschappijlid te zijn. Zij die geen lid wen-

Atb. 90. Jacques Bosboom

sen te worden voelen er kennelijk niets voor zich collegiaal te gedragen.

't Hart merkte op dat een jaar of vier geleden nog 90% van de collega's lid was van de Maatschappij; dit was thans met 10% teruggelopen. Volgens hem waren de collega's die zich niet als lid aanmeldden, zij die hoofdzakelijk in groepspraktijken ziekenfondspatiënten behandelde.

Van der Maas wees er op dat in de statuten van de RTV duidelijk het doel stond omschreven betreffende de tandheekkundige verzorging. Een goed functioneren van de weekend- en avonddienst viel daar volgens hem ook onder, waarop Van der Nagel zei dat het nu eenmaal zo was dat een lid van de RTV lid moest zijn van de Maatschappij.

Het merendeel van de vergadering bleek tegen het meedoen aan de weekenddienst door niet-leden van de Maatschappij.

In februari 1976 werd medegedeeld dat er acht collega's niet met de dienst meededen en 't Hart vond het noodzakelijk dat het bestuur maatregelen trof. Er waren collega's die zich aan deelname aan de dienst probeerden te onttrekken door bij de avond- en weekenddienstcommissie om vrijstelling te verzoeken, maar alleen het bestuur bepaalde of men vrijgesteld kon worden. Als men deelname weigerde verspeelde men het recht op het lidmaatschap.

Van der Nagel zou het bestuur volmacht willen geven voor het royeren van deze leden, waarmee de vergadering akkoord ging.

In de volgende vergadering werd er geklaagd over het instrumentarium op het avonddienstcentrum waarop de voorzitter mededeelde dat het bestuur Recter had gevraagd dit instrumentarium onder zijn hoede te nemen. De installatie was van de STV en werd voor de avonddienst door de ziekenfondsen gehuurd. Men deed ook zijn beklag over de onhygiënische

Afb. 91. Het bestuur in 1976: Dekker, Ellendt, Van Hamond, Van den Borg en Van der Maas

toestanden in het centrum, verder vond men het niet juist dat de avonddienst geheel gratis moest worden verricht. Hierop zei Van der Nagel dat in de Ziekenfondswet stond dat ziekenfondspatiënten 24 uur per dag kosteloos moesten worden behandeld. Dat de leden dit werk voor niets deden was een tegemoetkoming in de kosten die het ziekenfonds maakte voor dit centrum.

Bosboom vroeg het bestuur er over te denken het centrum op te heffen en de dienst weer in de eigen praktijk te doen, dit in verband met de bekendheid van het centrum bij buitenlanders en elke taxichauffeur.

Op 18 oktober 1976 ontving het bestuur een brief namens de Rotterdamse ziekenfondsen waarin zij schreven van collega Bosboom te hebben vernomen dat er sprake was van een plan tot opheffing van de avonddienst en welke stappen het bestuur dacht te nemen ter veiligstelling van een adequate avonddienst alsmede de wijze waarop het bestuur de financiële zijde van een dergelijke dienstverlening dacht te regelen.

Door de commissie zondagsdienst (Bosboom, M. Ellendt en M.H. van Calcar) waren naar aanleiding van vele klachten, die voor hen persoonlijk zeer belastend waren, een aantal besluiten genomen.

In een brief, meegestuurd met het indeelformulier voor 1977, had de commissie bepaald dat om organisatorische redenen de avonddienst in 1977 in de huispraktijk zou plaatsvinden en dat ruilingen onder geen beding meer waren toegestaan.

Hierover kreeg het bestuur een groot aantal klaagbrieven van collega's, die weigerden nog langer aan de avonddienst mee te werken, vooral van hen die voornamelijk particuliere patiënten behandelden.

Het antwoord van het bestuur aan de directie van de ziekenfondsen bevatte een aantal punten die men graag zou willen bespreken t.w.:

1. de hygiëne van de ruimte aan de 's-Gravendijkwal
2. de sterk verouderde installatie
3. de honorering en het heffen van een entreebedrag.

De leden werden in een brief van 11 november nader over de avonddienst geïnformeerd. Het bestuur was van oordeel dat er veel zou moeten veranderen om de avonddienst naar behoren te laten verlopen.

Het instellen van een financiële drempel voor ongesaneerden was door het bestuur unaniem aanvaard als definitief uitgangspunt bij de onderhandelingen. Het hoopte in de ledenvergadering van 14 december verslag te kunnen uitbrengen en vertrouwde erop dat de leden het bestuur wilden steunen door tot januari aan de avonddienst te blijven meewerken.

In de vergadering van december sprak J.A. van Ommeren namens veel collega's toen hij terugkwam op de eisen van het bestuur aan de ziekenfondsen. Zou er per 1 maart niets zijn veranderd dan zou hij niet meer aan de avonddienst meewerken.

Volgens 't Hart kon het bestuur met de ziekenfondsen gaan praten maar de RTV kon het zich niet veroorloven de avonddienst op te heffen.

Na een uitgebreide discussie kwam de voorzitter tot de conclusie dat men de avonddienst graag wilde behouden maar met een strengere selectie. Wanneer de onderhandelingen geen resultaat hadden zouden tijdens de dienst alleen nog nabloedingen en ongevallen worden behandeld. Men had hiervoor gedacht aan een ruimte bij de GGD aan de Baan. Anders zou de vereniging zelf voor een ruimte moeten zorgen waarbij zich een aantal financiële aspecten zou

voordoen of de behandeling zou weer plaatsvinden in de eigen praktijk.

Tijdens de vergadering in maart 1977, toen 't Hart het voorzitterschap van Dekker overnam, werd medegedeeld dat er weinig vooruitgang was te bespeuren, aangezien noch aan de Baan, noch aan de Van Swietenlaan ruimte beschikbaar was, evenmin als in het Oogziekenhuis. Misschien zou er plaats in het Havenziekenhuis kunnen worden gevonden.

Op 8 augustus ging, naar aanleiding van de vele klachten, een brief naar de leden uit waarin het bestuur mededeelde dat vanaf 1 september:

1. uitsluitend patiënten van RTV-leden van de avonddienst gebruik konden maken. De assistentes van het centrum zouden andere patiënten naar hun eigen tandarts verwijzen.
2. met de ziekenfondsen was overeengekomen dat verrichtingen bij ziekenfondspatiënten konden worden gedeclareerd. Van het honorarium van particuliere patiënten hoefde niets te worden afgestaan.
3. het instrumentarium was vernieuwd (sterilisator) of gerepareerd (röntgentoestel).

Verder werd in het vooruitzicht gesteld dat over ruim een jaar het centrum zou worden verplaatst naar het Havenziekenhuis, dat een tandheelkundig centrum in het verbouwingsprogramma had opgenomen.

Aan collega's, zoals Van der Welle in Berkel en Rodenrijs, werd medegedeeld dat zij vanaf 1 januari 1978 niet meer aan de avonddienst konden meedoen of er naar verwijzen. Aan vijftien in Rotterdam werkende collega's werd een brief gestuurd dat zij alleen van de dienst gebruik konden maken wanneer zij lid van de RTV zouden worden. Vijf collega's maakten van deze gelegenheid gebruik.

Voor collega J.J. Otto was het een reden zijn lidmaatschap op te zeggen. Hij was van mening dat hij, in het noodgebied Hoogvliet zijn sociale verplichtingen voldoende nakwam door alle patiënten met pijnklachten, die zich op zijn spreekuur meldden, van hun klacht af te helpen. Wat de weekenddienst betrof deed hij mee met Pernis, Rhoon en Poortugaal samen met Rozenburg en Voorne en Putten.

In november zei de voorzitter dat het bestuur de leeftijdsgrens voor de avonddienst graag wilde verlagen van 65 naar 60 jaar, maar dat dit door het tandartsentekort in Rotterdam helaas niet mogelijk was. Ongeveer twaalf leden hadden dispensatie gevraagd om gezondheids- of andere redenen. Het ging om collega's die allen een volledige praktijk hadden en het bestuur zou beoordelen wie van de dienst kon worden vrijgesteld.

Na enige discussie was de vergadering het eens met het bestuursbeleid.

In de jaarvergadering van 1978 werd bekend gemaakt dat Henry en J. Lammens voor hun lidmaatschap hadden bedankt, omdat zij het niet eens waren met de avonddienstregeling.

Aan beiden werd een vorm van bemiddeling voorgelegd, maar Lammens wenste geen compromis.

Henry stemde hier wel mee in. Ten huize van De Vey Mestdagh vond een gesprek plaats tussen de voorzitter en de vice-voorzitter met betrokkene. Henry ging niet in op het voorstel zijn dienst te laten doen door twee collega's. Het gesprek verliep in een zeer gespannen sfeer en heeft tot niets geleid. De voorzitter bedankte De Vey Mestdagh voor zijn tijd en gastvrijheid die hij voor deze onaangename zaak beschikbaar had gesteld.

Aan het einde van het jaar hoorden de leden dat het plan de avonddienst in het Havenziekenhuis te gaan houden van de baan was; de directie was wel positief, maar de staf van het ziekenhuis voelde niets voor dit voornemen.

Daarom was besloten de dienst aan de 's-Gravendijkwal te handhaven. Het bestuur verzocht de ziekenfondsen een bedrag van ongeveer f 45.000,- ter beschikking te stellen om een nieuwe installatie aan te schaffen die geschikt zou zijn voor zowel links- en rechtshandigen als voor staand- en zittend werken. De ziekenfondsen vroegen de RTV óók een financiële bijdrage te leveren. Hoewel de ziekenfondsen al de gehele exploitatie voor hun rekening namen zag De Vey Mestdagh niet in dat de vereniging nu moest gaan bijdragen aan de aanschaf van een nieuwe unit. Hij pleitte voor een eenmalige gift uit het W.S.Burgerfonds, maar dit bleek niet nodig te zijn.

Om een nog grotere toeloop naar de avonddienst te voorkomen werd aan de PTT gevraagd het telefoonnummer 11 35 00 uit de telefoongids te verwijderen. Het was de bedoeling dat alleen artsen, ziekenhuizen enz. van dit nummer op de hoogte waren.

In een brief van juni 1978 had collega A. de Vries laten weten dat het hem onmogelijk werd gemaakt aan de dienst mee te doen doordat er volgens hem van alles aan het centrum mankeerde.

In juli 1979 schreef hij nogmaals aan het bestuur niet in staat te zijn de avonddienst te doen. Omdat de weekenddienst in de eigen praktijk plaatsvond was hij na enig aarzelen daartoe wel bereid.

Op 6 november 1979 had een bestuursdelegatie met hem een gesprek, waarna hem schriftelijk werd medegedeeld dat het bestuur zijn bezwaren betreffende hygiëne en werksfeer begrijpelijk vond, maar dat het onmogelijk was een instrumentarium te plaatsen dat voor allen volledig aanvaardbaar was. Het bestuur had toch gemeend hem dispensatie te moeten verlenen voor het uitoefenen van de avonddienst op de 's-Gravendijkwal en stelde voor deze dienst in zijn eigen praktijk te houden, waarop De Vries schriftelijk liet weten niet op dit voorstel in te gaan.

In de jaarvergadering van 1980 vond De Vey Mestdagh het een trieste zaak dat tegenwoordig regelmatig de dreiging van een roeyement aan de orde was, hij vond dit een veel te grote sanctie. Vlietstra en J. Coebergh Jr. sloten zich hierbij aan en Bosboom zou het in der minne willen schikken.

H. van 't Hoff stelde voor dat het bestuur en de ereleden met collega De Vries naar een oplossing zouden zoeken, waarmee de meerderheid van de vergadering akkoord ging.

Eind 1980 deelde Castelein namens de ereleden mee dat het resultaat van dit overleg was dat collega De Vries RTV-lid bleef.

Het tandartsentekort in Rotterdam

In een poging collega's te bewegen zich in Rotterdam te vestigen wilde het bestuur een vergadering beleggen met het H.B., de ziekenfondsen in Rotterdam, de wethouder van Volksgezondheid, de adviserend tandarts uit Schiedam en Vlaardingen en de voorzitter van het TCI. Het bestuur was van mening dat jongere collega's ervan overtuigd moesten worden dat het wel degelijk mogelijk was in Rijnmond een goede praktijk op te bouwen.

Tijdens de jaarvergadering van 1973 zei de voorzitter dat bij het gemeentebestuur moest worden getracht een bepaalde garantie te krijgen zodat het voor nieuwe collega's gemakkelij-

ker werd aan praktijkruimte te komen. In het verleden was hierover op dit niveau veel te weinig overleg geweest.

Vanaf maart 1972 hadden twee vertegenwoordigers van de RTV, Dungenmann en Van den Borg, zitting in de Stichting Raad voor de Volksgezondheid (opgericht in september 1971) waarmee de vereniging hoopte bij te dragen aan de doelstellingen van deze stichting ten aanzien van problemen die de tandheelkundige professie aangingen. Het zou blijken dat de enige functie die zij daarin hadden hun aanwezigheid was.

In 1974 was door het bemiddelingsbureau van de Maatschappij verzocht met twee leden zitting te nemen in de Commissie Bemiddelingsbureau in Rotterdam. De vergadering ging ermee akkoord dat Van den Borg voor Rotterdam-Zuid en Dekker voor Rotterdam-Noord lid van deze commissie werden. In dezelfde vergadering deelde Van Doorn mee dat het afdelingsbestuur een bespreking met het bemiddelingsbureau had gevoerd en dat er zes collega's werden aangetrokken voor vestiging in de omgeving van Rotterdam.

In het voorjaar van 1975 was de voorzitter in de wijken Hillesluis en Vreewijk uitgenodigd door een actie-comité dat pleitte voor vestiging van tandartsen in hun wijk. Het was hem opgevallen dat dit comité goed op de hoogte was van de tandheelkundige problematiek. De studenten die zich in de buurt van het Afrikaanderplein wilde vestigen en daar een stichting wilden vormen begrepen het, volgens de voorzitter, niet helemaal. Zij zouden gaan werken in een team waar de assistentes net zo veel verdienden als de tandartsen. Omdat Dekker liet doorschemeren een relatieverstoring te vreezen zei De Vey Mestdagh dat, wanneer deze collega's zich aan de reglementen zouden houden en mee wilden werken aan wat de RTV belangrijk vond, hij geen bezwaar had deze collega's in onze gelederen op te nemen.

Als lid van de adviescommissie Huisvesting beoefenaars van medische- en paramedische beroepen deelde Castelein mee dat de gemeente niet veel eigen panden ter beschikking had voor huisvesting van de medische beroepsbeoefenaars. Deze commissie was ingesteld ingevolge een gemeentelijk besluit van 28 juni 1957. Gebrek aan medewerking had al een enkele collega, die zich in Rotterdam had willen vestigen, doen besluiten naar een andere plaats te vertrekken. Men had alleen belangstelling voor Rotterdam om vrijstelling voor de dienstplicht te krijgen (hierover later meer). In de toekomst zou deze commissie duidelijke normen moeten stellen voor wat er in Rotterdam moest gebeuren.

In maart 1977 vroeg Vlietstra, de toenmalige afgevaardigde in de commissie Huisvesting, of een collega bereid was een deel van zijn taak in deze commissie op zich te nemen, omdat men het voornemen had wegens het vele werk eens per maand bij elkaar te komen.

In zijn jaarverslag over 1977 liet Vlietstra echter weten dat de commissie Huisvesting slechts tweemaal had vergaderd.

In verband met het tandartsentekort in het Rijnmondgebied was, op verzoek van de vakbonden uit Maassluis en Vlaardingen, op 16 maart 1977 een vergadering belegd waarbij diverse instanties waren vertegenwoordigd. De oorzaken van het tekort zouden onder meer te wijten zijn aan 'het slechte woonklimaat'. Bij aankomende tandartsen bestond geen enthousiasme zich in Rotterdam te vestigen, omdat het moeilijk was zowel voor praktijk als voor privé een goede huisvesting te realiseren.

Er werden drie werkgroepen gevormd.

Om over de huisvesting te spreken waren op 9 november de directeur van de GGD, de directeurs van het AZR en ARV, de adviserend tandarts, de tandartsadviseur bij de

Ziekenfondsraad en Vlietstra en 't Hart van de RTV bij elkaar gekomen.

De wens die daarbij naar voren kwam was dat de gemeente in iedere wijk praktijkruimte moest kunnen aanbieden. Daarbij zouden tandartscentra worden ingericht waar jonge, pas afgestudeerde tandartsen in een periode van één tot vier jaar in de gelegenheid werden gesteld tegen een lage huur praktijkruimte te huren om een praktijk op te bouwen. Na deze periode werd van hen verwacht dat zij zich, met medeneming van het dan opgebouwde patiëntenbestand, blijvend in Rotterdam zouden vestigen.

Om deze centra te beheren werd besloten een stichting in het leven te roepen waarin de SZR, de NMT en de gemeente met ieder twee personen zouden deelnemen. Ieder verplichtte zich die bijdragen te leveren die nodig waren om de stichting in stand te houden.

In de RTV-vergadering van 29 november werd over deze problematiek uitgebreid gediscussieerd. De ziekenfondsen hadden het voorstel gedaan dat tandartsen een ruimte aan de Westblaak zouden kunnen huren. Zij zouden daar op verrichtingenbasis gaan werken en behoeften niet zelf voor de inrichting te zorgen. De ziekenfondsen verbonden er wel de verplichting aan dat, zodra er in Rotterdam voldoende tandartsen zouden zijn, zo'n centrum diende te verdwijnen. Wanneer de RTV het met dit voorstel eens was zouden de ziekenfondsen met de gemeente gaan praten.

De voorzitter benadrukte dat de RTV erop zou aandringen dat de tandartsen, die op dit centrum gingen praktiseren, niet in de anonimiteit maar onder eigen naam zouden werken.

Tenslotte deed de voorzitter mededeling over het aantrekken van Engelse tandartsen. Deze zouden hier alleen mogen werken wanneer zij de Nederlandse taal beheersten. Dit hield ook verband met het feit dat rond die tijd de grenzen voor buitenlandse tandartsen binnen de EEG zouden opengaan.

In Maassluis praktiseerden reeds twee Engelse tandartsen, maar gezien hun familierelaties en hun lange verblijf in Nederland, waren zij nauwelijks Engelsen te noemen.

Het centrum Westblaak werd geopend

In de jaarvergadering van 1978 werd medege-deeld dat wanneer de financiën rond waren de ruimte aan de Westblaak zou worden gehuurd. De gemeente zou hiervoor een langlopende lening verstrekken. Mede dankzij het feit dat de SZR bereid werd gevonden de benodigde gelden voor te schieten, waarvoor zij eerst toestemming van de Ziekenfondsraad moest hebben, hoopte men dat vanaf september twee Engelse tandartsen full time in het centrum aan de Westblaak 32 werkzaam zouden zijn.

Tijdens deze jaarvergadering werden het overlijden van Johanna Schippers en Arie van der Kleyn herdacht, waarbij er door de voorzitter op werd gewezen dat vele oudere collega's in 1978 hun praktijk zouden beëindigen of minder zouden gaan werken, waardoor het tandartsen-tekort nog verder zou toenemen. Een gelukkige omstandig-

Atb. 92. Arie van der Kleyn

heid hierbij was dat de medewerking van de gemeente sinds korte tijd sterk was veranderd. Ging zij er vroeger van uit dat tandartsen wel voor zichzelf konden zorgen, vanaf nu zou het mogelijk zijn voor iedere tandarts betaalbare praktijkruimte te vinden; een beleid dat in overstemming was met haar uitgangspunten.

Op 1 september 1978 werd inderdaad dit "Tandartscentrum Ziekenfondsen", zoals het op de uitnodiging vermeld stond, aan de Westblaak door mevrouw mr. E.M.A. Schmitz, wethouder voor de Volksgezondheid, geopend. Er werkten toen drie Engelse tandartsen.

Eind december 1978 zouden twee Nederlandse collega's, J.P. Jonker en A.P. Leliveld, in het centrum Westblaak de overgebleven plaatsen bezetten.

In oktober 1979 zei de voorzitter dat er op de Westblaak heel wat problemen waren geweest en dat de vooruitzichten voor Rotterdam zeer slecht waren.

Daarom was er in mei een bijeenkomst gepland met het Hoofdbestuur, de gemeente en de ziekenfondsen. Maar zowel de gemeente als de ziekenfondsen hadden verstek laten gaan.

Een maand later waren besprekingen gevoerd tussen het bestuur van de stichting, R&O, de voorzitter van de commissie van Toezicht en het RTV-bestuur. Gebleken was dat verder contact met het centrum niet meer mogelijk was; er was bovendien nog geen stichtingsakte en de gemeente weigerde voor het centrum te betalen.

In september was de voorzitter bij het H.B. geweest en had er een gesprek met gemeenteraadsleden plaatsgevonden om over het centrum Westblaak en de huisvesting voor pasafgestudeerde tandartsen te praten. In november zou er een onderhoud met wethouder Schmitz zijn.

Het geheel was, zei de voorzitter, een zeer onverkwikkelijke zaak die door de commissie Volksgezondheid openbaar zou moeten worden gemaakt.

Zowel Jonker en Leliveld als twee Engelse tandartsen zouden er niet langer willen werken en besloten als gevolg van interne moeilijkheden in de onderlinge samenwerking het centrum te verlaten om zich elders te vestigen. De laatste tandarts vertrok in maart 1980.

In het jaarverslag over 1979 schrijft de secretaris dat het centrum Westblaak niet aan de verwachtingen voldeed. Wegens slecht beheer, het niet nakomen van afspraken en communicatiestoornissen had het H.B. van de Maatschappij te kennen gegeven niet langer verantwoordelijk te willen zijn voor de gang van zaken in het centrum.

Ondanks de tijdens de opening fraaie woorden van de wethouder, die alle medewerking toezegde om de oprichting van de stichting te bevorderen, duurde het toch nog tot 21 februari 1980 voordat de gemeenteraad het besluit goedkeurde om in de Stichting Tandheelkundige Centra Rotterdam deel te nemen en de stichting, tegen nader te bepalen voorwaarden, een lening te verstrekken.

Op 8 april 1980 had een bijeenkomst plaats waarbij aanwezig waren:

H. 't Hart, voorzitter van de RTV, P. Hanedoes, voorzitter van de sectie TMZ van de Maatschappij, mr.A.M.F. Fabisch, juridisch medewerker NMT, dr.J. van der Meer, directeur van de GGD, mr.D.J. Brauckmann, directie-secretaris van de GGD en de heren J. Verschoor, directeur SZR, H. van Vliet, adjunct-directeur SZR en V.F. Tromer, lid van de Rotterdamse gemeenteraad.

Het doel was, zoals in november 1977, tweeledig: het tandartsentekort op te heffen en de

Stichting Tandheekkundige Centra Rotterdam nieuw leven in te blazen.

Er werd besloten niet langer te wachten op de langzaam malende ambtelijke molens en, vooruitlopend op de goedkeuring van Gedeputeerde Staten van het raadsbesluit van de gemeente van februari, te beginnen met datgene wat noodzakelijk was: in eerste instantie te trachten tandartsen aan te trekken voor het op dat moment nog steeds leegstaande tandartsencentrum aan de Westblaak en verder het samenstellen van een Dagelijks Bestuur. Hierin namen zitting 't Hart, Van Vliet, Brauckmann en Van der Meer als voorzitter.

Dit bestuur had met de volgende situatie te maken:

1. in de pers had de "Westblaak" een slechte naam gekregen
2. de gemeente kon haar financiële toezeggingen nog steeds niet nakomen
3. Rotterdam had onder de tandartsen een slechte naam als vestigingsplaats. Er moesten zeer lange ambtelijke procedures worden doorlopen om de diverse benodigde vergunningen te verkrijgen.

Besloten werd voorlichtingsdagen te houden om jonge tandartsen en 6e jaarsstudenten te laten zien wat Rotterdam te bieden had, diverse procedures kort te sluiten en ondanks het leegstaande centrum aan de Westblaak te beginnen met het inrichten van een centrum op de zuidelijke Maasoever.

De voorlichtingsmiddag in juni en de voorlichtingsdag in oktober waren succesvol dankzij de financiële medewerking van de SZR en het gemeentebestuur, dat alle deelnemers een officiële ontvangst op het stadhuis aanbood. Van de vijfenvijftig deelnemers verklaarden achttien zich bereid in Rotterdam te vestigen.

Dankzij de goede samenwerking tussen de GGD, de afdeling Woonruimte zaken en de Adviescommissie Huisvesting Medische- en Paramedische Beroepen, waarvan Mej.G.W. Frederiks de secretaresse was, gelukte het de termijnen voor het verkrijgen van vergunningen aanmerkelijk te bekorten.

In mei 1980 kon worden gestart met de verbouwing van het pand aan de Goereesestraat 2. Wederom was de SZR bereid f 700.000,- voor inrichting en verbouwing voor te schieten.

Er werden vijf praktijkruimten ingericht, terwijl er mogelijkheden waren dit tot zeven uit te breiden.

Op 7 november 1980 werd dit Tandheekkundig Centrum, waar toen drie tandartsen werkten, door de voorzitter van de deelgemeente Charlois geopend.

Op 29 juli werd door Gedeputeerde Staten het raadsbesluit goedgekeurd, zodat de Stichting kon worden opgericht.

Tegen het einde van het jaar waren in het centrum Noord de tandartsen K.K. Han, A.G. Hoekstra, K.L. Liem, D.J. Pickering en R.P. van Son werkzaam. In het centrum Zuid waren werkzaam de tandartsen R. Gilmour Walker, S.T.M. Lie, R.J.A.G.M. Mulder en J.H. Vanderstraeten, terwijl met twee tandartsen besprekingen in een vergevorderd stadium waren.

In het jaarverslag 1980 van de Stichting wordt naast de tandartsen ten behoeve van de centra ook melding gemaakt van besprekingen met tandartsen die zich zelfstandig in de stad wilden vestigen. Drie hadden zich gevestigd en een tiental anderen was bezig praktijkruimte te zoeken. Het grote probleem was het vinden van geschikte, leegstaande ruimte tegen een aanvaardbare prijs. Een knelpunt bleef echter het vinden van woonruimte.

Vanwege de excessief hoge huurprijs van f 465,- per m² per jaar was het bestuur van de Stichting zich ernstig aan het beraden of het door moest gaan met het vestigen van drie praktijkruimten in het te stichten medisch centrum "Oude Westen".

Wel overwoog het bestuur een viertal praktijkruimten te vestigen in het wijkgebouw

Crooswijk. Gezien de bereidwilligheid bij de andere centra had het bestuur er alle vertrouwen in dat de gemeente ook nu bereid zou zijn een lening van ± f 600.000,- te verstrekken.

Ondanks het feit dat in de laatste zes maanden van 1980 zeventien tandartsen zich in Rotterdam hadden gevestigd, waarvan dertien via de Stichting, was het tekort niet erg veel kleiner geworden, aangezien een aantal oudere tandartsen hun praktijk had neergelegd.

Aan de andere kant waren er aanwijzingen dat de dental-mindedness van de Rotterdammer erg laag was. De belangrijkste oorzaak daarvan zou kunnen zijn dat hier al jarenlang een tandartsentekort was, waardoor vele Rotterdammers niet gewend waren om naar de tandarts te gaan. Dit betekende dat er rekening gehouden moest worden met een gewenningsproces, wat inhield dat het voor de Stichting niet zeker was dat alle aan te trekken tandartsen binnen afzienbare tijd een goed bezette praktijk zouden hebben.

In de RTV-vergadering van november 1980 deelde de voorzitter echter mee dat Rotterdam het enig overgebleven noodgebied van Nederland was.

Op een vraag van Eijnsink of het de bedoeling was dat de collega's van deze centra zouden doorstromen naar de stad, antwoordde de voorzitter, dat naar een andere oplossing werd gezocht aangezien men verwachtte dat er in Rotterdam na vier jaar genoeg tandheelkundige hulp kon worden geboden, waarna de centra zouden ophouden te bestaan.

In juni 1981 verzocht de Stichting medisch centrum Oude Westen en Cool in een brief aan de NMT om ondersteuning van hun subsidieaanvraag. Buiten de medische disciplines zouden er drie tandartsen en een mondhygiëniste aan worden verbonden. De realisatie werd eind 1982 / begin 1983 verwacht. Het duurde nog tot 17 februari 1984 voordat het gezondheidscentrum in het Cor Barendregthuis in de St.Mariastraat 75 officieel zou worden geopend. De tandartsen waren F. van den Berg, E. Groosman en E.W.H. Wien.

De praktijkcombinatie in het wijkcentrum, Tamboerstraat 46, in Crooswijk ging 1 september 1981 van start. Hier werkten H.T. ter Borg, A.J. van der Dussen, J.H. van den Eersten en H.K. Gouw.

In de jaarvergadering van 1982 zei de voorzitter dat door de toename van het aantal tandartsen in Rotterdam (binnen slechts twee jaar was het tandartsentekort opgeheven) en door het financieringstekort het Stichtingsbestuur besloten had het centrum Westblaak op te heffen, mede omdat de wachtlijsten van patiënten waren verdwenen. Ook de andere tandheelkundige centra waren in hun toenmalige opzet overbodig geworden. Deze zouden door de daar werkende tandartsen moeten worden overgenomen. Dit is niet gelukt voor het centrum Tamboerstraat, aangezien die tandartsen gezamenlijk elders in de stad hun praktijk hebben voortgezet.

De gedachte (van de ziekenfondsen PvH) om in deze centra toch weer nieuwe tandartsen te plaatsen, juist nu bleek dat het in vele nieuwe vestigingen niet moeiteloos verliep, druiste in tegen de mening van de commissie van Toezicht. Een en ander was echter niet tegen te houden.

De vaak nogal autonome handelwijze van het ziekenfonds in de Adviescommissie Huisvesting en het vestigingsbeleid van de Maatschappij, riep grote irritatie op. Daarom was het misschien zinvol als de RTV zou toetreden tot de Commissie van Regionale Samenwerking om samen met andere disciplines sterker binnen het ziekenfonds te kunnen optreden.

Eijnsink stelde voor dat de voorzitter in de volgende vergadering van het stichtingsbestuur

Atb. 93. Het bestuur in 1981 tijdens een beleidsweekend in Torgon

namens de RTV haar misnoegen zou laten blijken over de houding van het ziekenfonds ten opzichte van tandartsen, die tot die tijd alles hadden gedaan de tandheelkundige verzorging van haar verzekerden zo goed mogelijk te laten verlopen.

Buitenlandse tandartsen

In maart 1978 werden de leden gewezen op de vestiging van een Tandartsen Maatschap Rotterdam aan de Vlasmarkt. Naar aanleiding van advertenties door deze maatschap, waarbij het meewerken van buitenlandse tand-

artsen werd vermeld, was door de voorzitter van de RTV contact opgenomen met de Geneeskundig Inspecteur in Algemene Dienst, hoofd afdeling tandheelkunde, collega K. Kranenburg. Er zou een onderzoek naar de bevoegdheid van de buitenlandse tandartsen worden ingesteld.

Collega J. van der Burgh, de enige Nederlandse tandarts in deze maatschap, had een verzoek ingediend om medewerker van de Rotterdamse ziekenfondsen te mogen worden, wat door de commissie van Toezicht van de afdeling R&O was afgewezen. Deze afwijzing was alleen mogelijk omdat de praktijkvoering van Van der Burgh in associatief verband was met zes Engelse tandartsen, die formeel geen recht hadden de tandheelkunde in Nederland uit te oefenen.

De leden werd dringend verzocht geen patiënten naar deze instelling te verwijzen.

Eind april kregen de leden bericht dat twee Engelse tandartsen, die in september aan de Westblaak hun werkzaamheden zouden beginnen en te goeder trouw enkele dagen aan het dubieuze centrum aan de Vlasmarkt verbonden waren geweest, nog steeds met hun families in onze stad verbleven. In overleg met het ministerie van Volksgezondheid was naar een oplossing gezocht deze tandartsen tot september te laten praktiseren.

De praktijkkamer bij de STV, waar ook de avonddienst werd gehouden, was zodanig aangepast dat deze tandartsen enkele maanden een ziekenfondspraktijk konden uitoefenen. Dit was slechts mogelijk onder leiding van een begeleidingscommissie, die bestond uit afgevaardigden van de GGD, de ziekenfondsen en de Rotterdamse tandartsen o.a. omdat zij de Nederlandse taal niet machtig waren.

Er was een rooster opgesteld dat zij iedere werkdag door een RTV-lid werden bezocht om

eventuele moeilijkheden te bespreken.

“De vele patiënten zonder tandarts, die zich dagelijks bij onze praktijken melden, kunt u vanaf heden naar de ‘s Gravendijkwal verwijzen. Dit geldt uitsluitend voor ziekenfonds-verzekerden”, stond in een circulaire van de RTV.

De moeilijkheden op de Westblaak bleken ook weer bij de aanvraag voor het lidmaatschap van één van de Engelse tandartsen, B. Larmer. Door 30 van de 31 stemmen werd zijn lidmaatschap van de RTV tegengehouden.

De lustra van 1971 en 1976

In verband met de viering van het 70-jarig bestaan van de RTV had de voorzitter het H.B. toegezegd te zullen proberen een groepje collega's bijeen te brengen om het Maatschappijcongres in 1971 in Rotterdam te organiseren. In aansluiting hierop zouden de festiviteiten ter gelegenheid van het lustrum van de RTV kunnen plaatsvinden. Het samenvallen van deze evenementen was niet toevallig, maar kwam mede voort omdat Castelein zowel voorzitter van de RTV als van de NMT was.

Aan het slot van het congres werd tijdens de borrel in de Doelen aan de voorzitter van Het Ivoren Kruis, prof. Backer Dirks, namens de jubilerende RTV een cheque aangeboden.

De receptie van de RTV in het Rijnhotel werd druk bezocht, waarna de deelnemers per bus werden vervoerd naar het galafeest, dat in Slot Loevestein werd gehouden.

Het was een geweldig feest op die zaterdag de 25e september. Bij aankomst was het inmiddels donker geworden, schreef Jan Schneider in het Tandartsenblad. Het was een feeëriek gezicht het kasteel te zien liggen met flakkerende vetpotjes op de kantelen, een poortwachter die op de bazuin blies en twee hellebaardiers die de deelnemers opwachtten aan het einde van de slotbrug. Via poortjes, gangentjes en trapjes kwamen de ongeveer 400 gasten in de diverse zalen waar verschillende genres muziek werden gespeeld o.a. door het kwartet Chris Smildiger en de Harbour Jazz Band. Kaarslicht van de kroonluchters, tafels met fraaie schotels en overal mensen. Het was het laatste RTV-feest waarbij de heren in rokkostuum waren gekleed.

Dat de penningmeester met een flink nadelig saldo bleef zitten heeft aan het grandioze feest niets afgedaan. Het vele werk dat de organisatie met zich meebracht werd verricht door Dekker, 't Hart en Dunglemann.

Voor de lustrumviering in 1976 konden de leden kiezen uit een driedaagse vliegtocht naar het Engelse eiland Jersey voor f 230,- p.p. of twee dagen aan de Veluwezoom met een galadiner in kasteel Doornenburg voor f 100,- p.p. Een enthousiaste meerderheid koos voor de reis naar Jersey.

De lustrumcommissie werd gevormd door Van der Nagel, Sterkenburg, 't Hart en Eijsink en hieraan waren de voorzitter en de penningmeester q.q. toegevoegd.

Dat het Jersey werd had te maken met contacten die Van der Nagel had met huisartsen uit Apeldoorn, die kort daarvoor een feest op Jersey hadden georganiseerd.

Zo vloog de voltallige commissie met echtgenoten in oktober 1975 naar Jersey om alles onder nagenoeg dezelfde omstandigheden als men een jaar later kon verwachten in ogen-schouw te nemen. De voorzitter van de lustrumcommissie Van der Nagel hield er de wind onder. De leden werden in groepjes verdeeld en moesten uitzoeken welk hotel in St.Helier voor de viering het meest geschikt was. Kamers werden gereserveerd en bussen besproken. De volgende lustra zou het overigens precies eender verlopen. Ter voorbereiding heeft de commissie deze reis tweemaal gemaakt.

Afb. 94. Het bestuur wordt gelukgewenst door het ereid Mahler

De viering werd ingezet met een receptie in Hotel Atlanta op donderdag 14 oktober.

Afb. 95. Er werd gevlogen

Atb. 96. Het bordes van het hotel de France

De volgende dag vertrokken de deelnemers om 10.30 uur vanaf Zestienhoven met een nagevoeg vol vliegtuig van Transavia met 130 zitplaatsen, om tegen twaalf uur plaatselijke tijd op Jersey Airport te landen.

Collega Van Doorn Sr. en zijn echtgenote hadden de reis per auto en boot gemaakt omdat zij beslist niet wilden vliegen. De leden van de commissie 't Hart en Eijsink en hun echtgenoten waren eerder naar het kanaaleiland vertrokken.

Op het bordes van hotel de France wapperde de RTV-vlag en werden de gasten door de kwartiermakers verwelkomd, waarna men met champagne toostte op de komende dagen. Na de lunch kon men op eigen gelegenheid de stad verkennen. Omdat het winkelcentrum slechts tien minuten gaans van het hotel was gelegen en het Engelse pond laag genoteerd stond werd er flink ingekocht.

De volgende dag werd per bus een tocht over het eiland gemaakt.

Een nieuw erelid

Tijdens het galadiner in de "Empire Room" werd aan oud-voorzitter Castelein het erelidmaatschap aangeboden. Tijdens deze avond gaf Van Duren zijn spirituele visie over de gevoelens die bij velen van de leden aanwezig waren. Later op de avond vertelden Thomasvaer Van Dulken, Pieternel Van Duren, havenbaron Keeman en modale werknemer De Bles hun verhaal over het wel en wee van de RTV in de afgelopen jaren. Tot slot gaven zij, met Van den Borg in de plaats van De Bles, tot ieders verrassing een imitatie van "Les Frères Jacques".

Op zondagmorgen ging men in groepjes van zes op weg voor de wandelrally. De Kranenburg-wisselbeker werd gewonnen door het echtpaar Rodenburg. Na de lunch werd de terugtocht aangevangen, waarna men weer veilig op Zestienhoven landde.

Een fantastisch weekend was voorbij. Goede herinneringen en een fraai boekje hield men er aan over. Het lustrum had ruim f 100.000,- gekost en van een nadelig saldo was geen sprake.

De verhuizing naar het Artsencentrum

De vergoeding voor het gebruik van de lokaliteiten 436 en 437 in het gebouw van de Volksgezondheid aan de Baan bedroeg tot 31 december 1973 f 1600,- per jaar. Ondanks dat er een contract was opgemaakt, deelde de gemeente in maart 1972 reeds mee dat de huurprijs verhoogd zou worden naar f 2000,-, aangezien het sinds 1969 sterk gestegen loon- en prijsniveau aanpassing van de vergoeding noodzakelijk maakte.

In september 1974 werd er over gedacht in te trekken in het Artsencentrum aan de Mathenesserlaan 333, niet ver verwijderd van de plaats waar tot de zomer van 1971 de polikliniek Mathenesserplein gevestigd was geweest. De huur van de ruimte in het Artsencentrum zou niet veel lager zijn, maar men kreeg wel de permanente beschikking over vergaderruimte.

De bibliotheek van het Dijkzigt ziekenhuis was bereid gevonden de boekerij Backer Dirks op te nemen.

In november werd de directeur van de GGD Prof.dr.L. Burema verzocht de huur per 1 januari 1975 te mogen opzeggen. Tevens werd de GGD gevraagd of zij bereid was de kasten van de boekerij over te nemen, waarvoor aanvankelijk geen interesse was. In februari 1975 werd er toch f 100,- voor betaald.

Het archief van de vereniging werd bij het Gemeentearchief ondergebracht.

Met de Stichting Artsencentrum Rotterdam werd een huurovereenkomst, ingaande 1 december 1974, gesloten. De huurprijs werd op f 250,- per maand gesteld en wanneer van de grote vergaderruimte, die aan ongeveer 70 personen plaats bood, gebruik werd gemaakt zou daarvoor f 60,- tot f 100,- per keer in rekening worden gebracht. In dat geval zouden er dames aanwezig zijn die de zorg hadden voor de drankjes, die tegen inkoopsprijs werden verstrekt.

Op 17 maart werd in het centrum de 612e vergadering gehouden. De voorzitter deelde mee dat de bestuurskamer, op de hoogste verdieping aan de achterzijde, door de firma Tjaden van vloerbedekking en gordijnen was voorzien. Verder bedankte de voorzitter Mies van den Borg die voor de inrichting van de kamer had gezorgd en zich daarmee bijzonder verdienstelijk had gemaakt.

Als eerste haakte de Studieclub af, omdat de vergaderruimte te klein was. De afdeling R&O kampte, hoewel in mindere mate, met hetzelfde probleem, terwijl voor de Afdelingsraad de kamer niet representatief werd geacht. Uit dit alles bleek dat de huur bij lange na niet opwoog tegen het gebruik van de kamer, wat aanleiding was per 1 januari 1976 op te zeggen.

Vanaf dat tijdstip had de RTV geen eigen vergaderruimte meer.

Vrijstelling van de dienstplicht

Begin jaren '70 was er nog steeds een tandartsentekort in Rotterdam. Een van de mogelijkheden dit te verminderen was aanstaande collega's vrijstelling van militaire dienst te verlenen

met de verplichting in Rotterdam een praktijk te beginnen.

Daartoe was door de toenmalige Staatssecretaris van Defensie een adviesinstantie ter beoordeling van vrijstellingsverzoeken ingesteld. Om vrijstelling van militaire dienst te krijgen bij vestiging in een tandheelkundig noodgebied was het noodzakelijk bij het rekwest adhesieverklaringen bij te voegen van:

1. het college van Burgemeester en Wethouders
2. de plaatselijke tandartsenvereniging of het bestuur van afdeling van de Maatschappij
3. de plaatselijk functionerende ziekenfondsen.

Bij de aanvraag voor het lidmaatschap van R.R.M. Eijsink werd hierover voor het eerst iets in de notulen van juni 1973 vermeld. Hij was de eerste waarvoor in maart een dergelijke aanvraag was ingediend. Voor o.a. A.M. Bloemen, L.R. van Kralingen, W.J. Arnoldus, D.B. de Bles, J.W.F. Elbertse, H.A. Masius, D. van Yperen, K.K. Han, W.J. Knappers, K.L. Liem, J.P. Jonker, E. Schilperoord en K.H. Jansen werd ook vrijstelling verkregen.

Na december 1981 was het niet meer mogelijk ten behoeve van het noodgebied Rotterdam vrijstelling voor militaire dienst te verkrijgen.

De RTV-Studieclub en de boekerij Backer Dirks

In de zomer van 1972 werd medegedeeld dat van de zijde van de Medische Faculteit de vraag was gesteld of de RTV er bezwaar tegen zou hebben haar boekerij naar deze faculteit over te brengen.

Volgens de voorzitter bestond de mogelijkheid dat in Rotterdam een tandheelkundige faculteit zou worden gevestigd, waaraan de bibliotheek dan beter zou kunnen worden overdragen. Deze boekerij moest als een historisch bezit worden gezien, zij was weliswaar niet up-to-date, maar er behoorden boekwerken toe die niet meer te koop waren.

Pool zei dat wanneer de mogelijkheid zou bestaan de bibliotheek in haar geheel over te doen, hij dit in principe zou toejuichen. Tolmeijer was van mening dat een historisch bezit dat niet werd gebruikt een dood bezit was.

De vergadering machtigde het bestuur deze overname nog enige tijd in beraad te houden.

Door de huurverhoging van kamer 436 werd er weer contact opgenomen met de Vereniging tot Instandhouding ener Medische Bibliotheek. In de vergadering van oktober 1974 kregen de leden te horen dat de Bibliotheek van de Faculteit der Geneeskunde bereid was de boekerij Backer Dirks over te nemen. Men was ook bereid de abonnementen te verlengen en abonnementen toe te voegen. Als RTV-lid kon men toegang krijgen tot deze bibliotheek en ook gebruik maken van andere medische boeken die daar aanwezig waren. Er werd een commissie ad hoc benoemd, bestaande uit 't Hart en C.J.F. Klaassen, die daarover besprekingen zou voeren.

Op de vraag van een lid of de boekerij cadeau werd gegeven antwoordde de voorzitter dat zij in langdurig bruikleen zou worden afgestaan.

In juni 1975 verzocht de secretaris de Erasmus Universiteit Rotterdam of de RTV, in verband met de verhuizing, voor het houden van wetenschappelijke bijeenkomsten van de daarvoor bestemde accommodatie gebruik mocht maken. F.L. Vollemans had, als commissielid van de Studieclub, hiervoor via een patiënt de contacten gelegd.

Vanaf het cursusjaar 1975-1976 werden de lezingen van de Studieclub in een collegezaal in het Hoboken-complex gehouden.

Ter gelegenheid van de overdracht van de RTV-bibliotheek werd de 613e vergadering in november 1975 in de Medische Faculteit aan de Wytemaweg belegd.

Voorzitter Dekker gaf een korte uiteenzetting over het ontstaan van de bibliotheek en memoreerde dat deze tot ver in de vijftiger jaren had gefloreerd mede door schenkingen van collega's. Hij vond het verheugend haar in langdurig bruikleen aan de Erasmus Universiteit te kunnen afstaan. Directeur Onderwijs en Onderzoek van de Faculteit der Geneeskunde van de Erasmus Universiteit Rotterdam dr.F.C. de Vos was dankbaar dat de RTV de boeken naar de Medische Bibliotheek had overgebracht. Hij merkte o.a. op dat er her en der in Rotterdam stukjes bibliotheek op medisch- of aanverwant gebied waren en dat de medische geschiedenis van de stad veel ouder was dan men aannam. De bibliothecaresse mevrouw Barendrecht hoopte dat de leden van de RTV ook gebruik zouden maken van de andere faciliteiten van de Medische Bibliotheek. Daarna volgde een rondleiding.

In het contract dat met de Erasmus Universiteit werd opgemaakt staat overigens nergens iets over langdurig bruikleen. In de overeenkomst staat:

“Deze overeenkomst is aangegaan voor onbepaalde tijd, in dier voege dat mocht er in de toekomst een tandheelkundige afdeling aan de Faculteit der Geneeskunde worden toegevoegd, deze bibliotheek in deze afdeling zal worden ingebracht”.

De drinkwaterfluoridering

De Hoge Raad bepaalde in 1973 dat een wettelijke grond voor fluoridering ontbrak, terwijl op dat moment al bijna vier miljoen Nederlanders gefluorideerd drinkwater dronken. Al het drinkwater in Nederland bevat van nature kleine hoeveelheden fluoride; in Rotterdam 0,2 - 0,3 mg F per liter. Overal is het gehalte echter te laag om voor de bestrijding van cariës gewicht in de schaal te leggen.

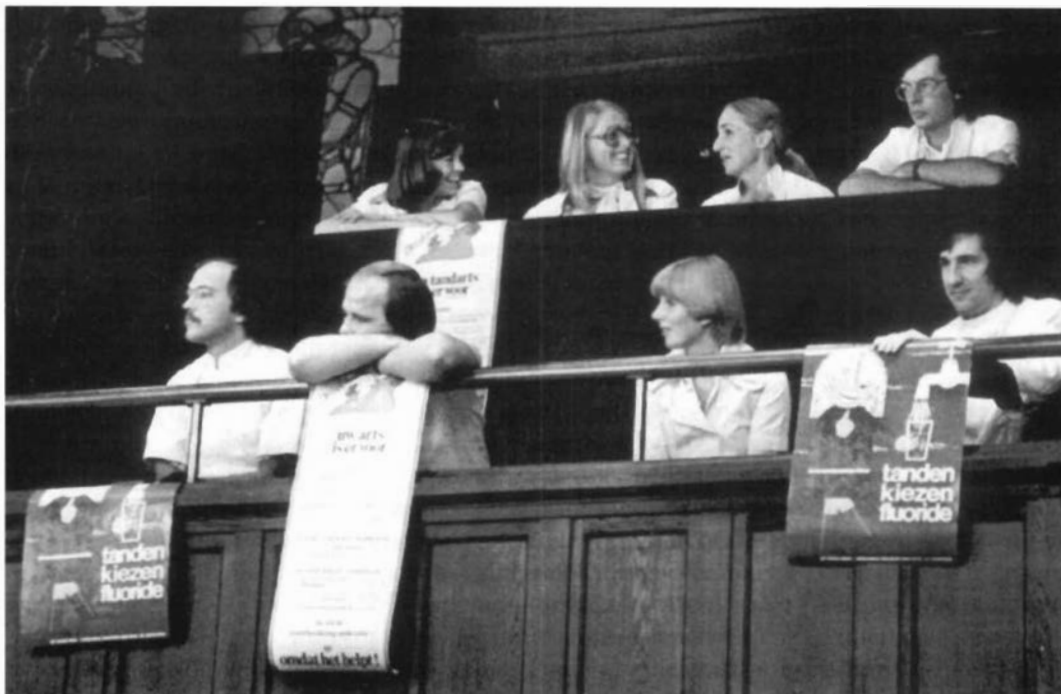
Begin 1976 werd door de regering een wetsontwerp ingediend dat fluoridering van het drinkwater mogelijk moest maken. De voorgestelde wijziging van de waterleidingwet was door de uitspraak van de Hoge Raad noodzakelijk geworden.

Na een uitvoerige discussie, zowel in het parlement als daarbuiten, heeft de regering het wetsontwerp ingetrokken toen duidelijk bleek dat er geen meerderheid voor was te vinden. De regering heeft daarbij kennelijk overwogen dat de discussie over de drinkwaterfluoridering alleen door een zeer klein aantal voor- en tegenstanders werd gevoerd, terwijl brede lagen van de bevolking er nauwelijks een mening over hadden, een veronderstelling die gestaafd werd door wetenschappelijk onderzoek. Overigens is het wel merkwaardig dat onder de toenmalige regering een zo bij uitstek sociale maatregel niet kon worden uitgevoerd.

In september 1976 moesten de drinkwaterleidingbedrijven definitief een einde maken aan de fluoridering van het drinkwater.

Het gevolg van deze gang van zaken was echter dat nu ook gemeenten, waar op democratische wijze was besloten de drinkwaterfluoridering in te voeren, genoodzaakt waren de levering van gefluorideerd drinkwater stop te zetten. Deze gemeenten voelden zich ernstig gedupeerd. Immers de drinkwaterfluoridering met haar reductie van het tandbederf van 50 tot 60 procent is niet alleen zeer effectief maar ook goedkoop, schreef collega M.A.J. Eijkman in het NRC Handelsblad.

De wethouder van Sociale Zaken en Volksgezondheid mr.E.M.A. Schmitz schreef op 8 september aan de RTV o.a. “Met u ben ik van mening, dat, nu de curatieve voorzieningen achterblijven, grote aandacht aan preventieve voorzieningen dient te worden geschonken. De fluo-

Afb. 97. Rotterdamse collega's op de publieke tribune

ridering van het drinkwater vormde in dit kader een uitermate effectieve voorziening”.

Met de rug tegen de muur heeft de gemeenteraad van Rotterdam het voorstel van B&W om de toevoeging van fluoride aan het drinkwater te beëindigen, aangenomen. Het debat leverde vijf moties op: de motie om juridische stappen te ondernemen ging het verst, een andere motie die uitsprak dat fluoridering de meest veilige, doeltreffende en praktische maatregel was ter voorkoming van tandbederf, behaalde eveneens een ruime meerderheid.

Door hun aanwezigheid op de publieke tribune, compleet in witte jassen, gaven enkele collega's onder leiding van De Bles duidelijk uiting aan hun protest. “Tanden kiezen fluoride”, zo lieten zij de raadslieden weten.

De tarieven

In 1970 deelde de voorzitter mee dat tandartsrekeningen door de Economische Controledienst aan een nader onderzoek waren onderworpen. Het ging daarbij niet zo zeer over de hoogte van het tarief dan wel over de verhoging ervan. De voorzitter wees er met nadruk op dat men niet te veel het minimum-RTV-tarief moest hanteren, maar dat men in het eigen tarief differentiatie moest aanbrengen.

In oktober 1970 werd het begrip “minimumtarief” vervangen door een leidraad voor het vaststellen van het eigen tarief. Tevens werd het politietarief niet meer op de tarievenlijst vermeld.

Dit “richtlijnentarief” mocht in een rondschrijven van 13 juni 1970 verhoogd worden met 16,64% of wel een jaarlijkse verhoging van 8% over de voorafgaande twee jaren uitgaande van februari 1968.

Nadat er een vraag over het uurhonorarium werd gesteld zei de voorzitter te denken aan

een bedrag van f 90,- bruto, waarna Henry opmerkte dat wanneer dit op de tarieven, die in de vergadering waren genoemd, werden toegepast, er niets van klopte.

Ook het H.B. drong er op aan zich bij de tariefsverhoging van 1970 naar 1971 tot 8% te beperken.

Tijdens de 600e vergadering in maart 1971 deelde voorzitter Castelein mee dat een gesprek op het ministerie van Economische Zaken had plaatsgevonden en dat de vrees voor een uniform landelijk tarief ongegrond was.

In november vroeg de voorzitter of de vergadering ermee akkoord kon gaan af te zien van een honorariumverbetering, hoewel het wel de bedoeling was de onkosten door te berekenen. In verband met de inkomensmatiging over 1972 was deze vraag eigenlijk door het kabinet gesteld aan alle vrije beroepen. Wanneer de professie hierin een bijdrage kon leveren stemde de vergadering hiermee in.

In een toelichting op de tarieflijst die in september 1972 werd verstuurd stond dat de lijst beslist niet was bedoeld als bindend- of minimumtarief.

Het bestuur van de Sectie Tandheelkunde aan Particuliere Patiënten (S.T.A.P.P.), onderdeel van de NMT, had de C.O.B.I.T. (Commissie Onderzoek en Begeleiding Inkomen en Tarieven) in het leven geroepen om advies uit te brengen over landelijke richtlijnen voor tarieven omdat:

1. het Ministerie van Economische Zaken, de Economische Controle Dienst en de Consumentenbond hierop aandrongen
2. de particuliere ziektekostenverzekeraars (verenigd in het K.L.O.Z.) hierom verzochten aangezien de dekking tegen kosten van tandheelkundige hulp daarop gebaseerd zou moeten zijn
3. de laatste twee kabinetten tot een volksverzekering wilden komen. Men wilde uitgaan van bepaalde bedragen voor bepaalde verrichtingen. De overheid kon tot dan toe alleen uitgaan van het ziekenfondstarief.

In september 1974 verstuurde de Maatschappij een brief met betrekking tot het rapport van deze commissie, die het zogenaamde Cobit-tarief (een richtlijn normtarief) had opgesteld met marges van 25% naar boven en beneden.

Vanaf januari 1973 werden daarna de tarieven steeds verhoogd door een zogenaamde beschikking. Vanaf april 1977 kreeg men de verhoging in absolute bedragen waarbij nog wel een minimum en een maximum werden gehanteerd.

Uitgaande van de tarieven van september 1972 waren in november 1979 de tarieven met 161,87% gestegen.

Tijdens de RTV-jaarvergadering van 1975 werd besloten de Tariefcommissie op non-actief te stellen aangezien de tarieven in het vervolg door een landelijke commissie werden bepaald.

Het 13-jarigenplan

Dit plan werd door de Maatschappij in 1972 gelanceerd. Het streven was goede tandheelkunde voor ziekenfondsverzekerden te realiseren tegen een adequaat tarief. Wanneer men daarmee begon bij 13-jarigen met een redelijk gebit kon "geleidelijk een steeds groter deel van de ziekenfondsverzekerden de eigentijdse mogelijkheden verkrijgen met als uiteindelijk doel een tandheelkundig gezonde bevolking".

Het resultaat van de onderhandelingen tussen de Maatschappij en de ziekenfondsen was dat het 13-jarigenplan op 1 juli 1974 werd ingevoerd.

In maart 1975 sprak voorzitter Dekker de wens uit dat men zijn medewerking aan het plan

zou verlenen. Er waren twintig medewerkers en het stemde hem droevig dat dit aantal zo klein was. Hij verzocht de leden hun houding te herzien. Ook deed hij een dringend beroep op een aantal jonge collega's zich kandidaat te stellen voor bestuursfuncties in de TMZ (Sectie Tandarts Medewerkers Ziekenfondsen) in Rotterdam. Mocht hiervoor volgens Castelein geen belangstelling bestaan dan zou het bestuur van de RTV misschien tijdelijk deze zaken kunnen behartigen. Castelein vroeg zich af of de TMZ-vergaderingen konden worden samengevoegd met die van de RTV.

In december 1976 deelde de voorzitter mee dat hij van ziekenfondszijde had vernomen dat het aantal medewerkers aan het 13-jarigenplan, dat uiteindelijk twaalf jaar heeft gefunctioneerd, in Rotterdam beneden peil was. Volgens Schürmann waren er twee bezwaren: ten eerste de administratieve rompslomp en ten tweede het feit dat de patiënten met een zwak gebit werden uitgezonderd. In de rondvraag van die vergadering merkte 't Hart op dat er op de laatste afdelingsvergadering slechts één RTV-lid aanwezig was. Hij vond het een betreurenswaardige zaak dat de TMZ-kringen twee jaar daarvoor waren opgeheven. De RTV had op zich genomen ad interim te adviseren, waardoor zij er voor diende te zorgen dat er een TMZ-kring werd opgericht. In Rotterdam zouden vier Begeleidingscommissies voor het 13-jarigenplan moeten zijn, maar er was er slechts één.

De Stichting Schooltandverzorging Rotterdam

Op 17 november 1974 bestond de Stichting 25 jaar.

Volgens een besluit van de Ziekenfondsraad kon met ingang van het schooljaar 1974-1975 voor de berekening van de bijdrage per deelnemend, ziekenfondsverzekerd kind van een andere berekening worden uitgegaan. Het begrip 'vullingsgetal' werd vervangen door 'verrichtingsgetal', dat samengesteld werd uit basisverrichtingen. Het aantal deelnemende kinderen bedroeg 23.500 wat overeenkwam met een deelnemerspercentage van bijna 44%. De kosten per deelnemend kind bedroegen bijna f 75,- per jaar. In 1975 waren vijf dentalcars en een aantal verplaatsbare installaties in bedrijf.

Er waren 22 collega's aan de Stichting verbonden, waarvan tien fulltime werkzaam waren.

In mei 1970 had een gesprek plaats tussen het bestuur van de Stichting en collega K. Kranenburg over de aanstelling van een dirigerend tandarts. Hierover was van de kant van de gemeente nog wel tegenwerking te verwachten. Het zou nog tot 15 augustus 1980 duren voordat collega D.L.T. Kroes de taak van de heer P. van Wijk van Brievingh, die toen met pensioen ging, zou overnemen.

Tenslotte enkele wetenswaardigheden uit de zeventiger jaren:

1. de contributie werd verhoogd van f 42,50 in 1970 tot f 160,- in 1979
2. mevrouw Dekker - Van Rossen en mevrouw Sterkenburg - Kroeze werden in 1972 weer lid
3. nadat in vergaderingen op de leden een beroep werd gedaan in bijzondere gevallen te helpen was het opmerkelijk dat juist jonge leden daartoe bereid waren:
Eijsink wilde zich inzetten 15 gehandicapte kinderen te behandelen van de Protestant Christelijke Tehuizen voor zwakzinnigen
Van 't Hoff bood aan drugsverslaafden te behandelen op verzoek van Humanitas
H. Veldhoen nam op zich de patiënten van de Psychiatrische Kliniek te behandelen, nadat Van Kooten bij het neerleggen van zijn praktijk, hierom had gevraagd
4. in maart 1972 ging de vergadering akkoord met een wijziging van het H.R. die bepaalde dat bestuursleden slechts tweemaal voor dezelfde functie konden worden herkozen.

Van der Nagel vond echter continuïteit in het bestuur in verband met het lustrum gewenst en De Vey Mestdagh wilde niet zo snel jongeren naar voren schuiven gezien hun geringe ervaring.

In juni 1974 werd dit deel van het artikel weer geschrapt door de onmogelijkheid kader te vormen wegens het tandartsentekort

5. op 3 oktober 1974 aanvaardde Tolmeijer zijn benoeming tot lector in de kaakchirurgie aan de Erasmus Universiteit
6. voor 1 juli 1976 moest de vereniging zich laten inschrijven bij de Kamer van Koophandel. Bestuursleden zouden anders hoofdelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor eventuele schade
7. vanaf maart 1963 tot en met 1981 hebben 51 collega's gebruik gemaakt van de intercollegiale waarneming.

In het laatste hoofdstuk wordt door het overschot aan tandartsen het fenomeen 'wild gevestigde tandartsen' besproken.

14.

DE LAATSTE TWINTIG JAREN

De RTV-Studieclub

In november 1980 deelde de voorzitter mee dat het bestuur van mening was dat de Studieclubcommissie in handen van de RTV moest blijven in verband met de opsplitsing van de afdeling R&O. Een vergadering later zei hij dat de beide besturen er samen over hadden gesproken en dat het de wens van het RTV-bestuur was de agenda van de vergadering van de Studieclub in te brengen in die van de RTV. Deze vergaderingen werden gehouden om suggesties te krijgen over onderwerpen voor de nieuwe cursus. Het bestuur was ertegen dat een lid van de afdeling R&O zich mogelijk met het financiële beleid van de Studieclub zou kunnen bemoeien. R&O-leden waren welkom bij de lezingen en hadden geen stem in het beleid.

De penningmeester van de Studieclub zei in zijn verslag van het cursusjaar '82-'83 dat het vermogen tot f 18.000,- was toegenomen. In 1985 was het zelfs gegroeid tot f 23.000,-, waardoor het mogelijk zou zijn voor het lustrum in 1986 een studiedag te organiseren. Via het PAOT had de Studieclub in 1984 een cursus parodontologie georganiseerd die wegens overweldigende belangstelling in april 1985 was herhaald.

Atb. 98. Ruud Eijnsink

In de voorjaarsvergadering van 1986 maakte R.P. van Son namens de Studieclubcommissie bekend dat het de commissie niet mogelijk was een symposium te organiseren. De commissie had een aantal voorbereidende werkzaamheden verricht en hij stelde voor een aparte commissie te benoemen die deze werkzaamheden zou overnemen of de bestaande commissie uit te breiden. Dit wekte grote ergernis, bij het bestuur omdat het niet tevoren was ingelicht en bij de vergadering omdat men vermoedde in tijdproblemen te komen. Volgens Bloemen zag de commissie geen reële mogelijkheden, naast de organisatie van het gebruikelijke programma, een goed symposium te brengen; het zou een te grote aanslag op het privé-leven van de commissieleden zijn!

Eijnsink sprak zijn ongenoegen uit over deze gang van zaken. Na een uitvoerige discussie stelde de voorzitter voor de com-

missie voorlopig te laten functioneren totdat het bestuur zich nader had beraden. De vergadering ging hiermee akkoord.

Nog dezelfde avond werden D.B. de Bles, J. Coebergh en R. van der Meer bereid gevonden deze taak over te nemen en de wetenschappelijke dag ter gelegenheid van het lustrum te verzorgen.

In september werd de Studieclubcommissie herbenoemd en gaf de vergadering achteraf toestemming voor het bestuursbesluit voor de benoeming van een congrescommissie.

Opnieuw een poging om van de RTV een afdeling van de Maatschappij te maken

In de vergadering van februari 1981 werd gediscussieerd over het voorstel van het bestuur het buitenlidmaatschap van de RTV open te stellen voor collega's van buiten Rotterdam die niet in Rotterdam praktiseerden. De achterliggende gedachte was de voorzitter van R&O dit buitenlidmaatschap te geven. Van der Nagel en Vlietstra achtten het een verwatering van de RTV.

Nadat bleek dat de meerderheid tegen het voorstel was, stelde Mahler voor dit nog eens nader in het bestuur uit te werken. Hij had altijd gepleit om van de RTV een afdeling Rotterdam te maken. De voorzitter antwoordde hem dat dit twee jaar geleden in de afdeling R&O ter sprake was geweest. Op twee na waren toen alle leden tegen zo'n plan.

In september kwam men erop terug. Eijsink zei dat de RTV al zoveel Rotterdamse problemen oploste, dat het voorzitterschap van de RTV soms met dat van R&O was gelijk te stellen.

In een brief van 18 september 1981 schrijft de secretaris van de afdeling R&O aan de RTV:

“Steeds vaker wordt het bestuur van de afdeling R&O van de NMT geconfronteerd met problemen die duidelijk alleen te maken hebben met Rotterdam-stad. Vaak beschikt ons bestuur dan niet over voldoende informatie om dit soort problemen op de juiste wijze op te lossen.

Tijdens het gesprek dat onlangs plaatsvond tussen uw voorzitter collega 't Hart en collega Jager, voorzitter van afdeling R&O, is gebleken dat er feitelijk behoefte bestaat aan een Kring Rotterdam of misschien wel aan een aparte afdeling Rotterdam, maar tegelijkertijd dat iets dergelijks niet op korte termijn gerealiseerd kan worden.

Als tussenoplossing verzoeken wij u daarom twee van uw bestuursleden zitting te doen nemen in het bestuur van de afdeling R&O zodat de specifieke Rotterdamse problemen effectiever het hoofd kunnen worden geboden”.

In november vroeg de secretaris van de RTV aan het H.B. om inlichtingen over de plannen om van de RTV een afdeling van de Maatschappij te maken. Secretaris Mr. Kramer liet daarop weten dat het hoofdbestuur geenszins de oprichting van een aparte afdeling Rotterdam voorstond, zodat de gedachtegang van het bestuur hierover op een misverstand moest berusten.

Ook in de 628e vergadering gaf de voorzitter een uiteenzetting over het splitsen van de afdeling R&O. Het RTV-bestuur dacht daarbij aan een afdeling Rotterdam-sec, eventueel met een kleine uitbreiding van omliggende gebieden. Het bestuur van R&O ervoer een eventueel uit-treden van Rotterdam als een vermindering van de afdeling. Eijsink vroeg zich af wat er met de rest van de afdeling moest gebeuren wanneer Rotterdam zou uit-treden.

De oprichting van het BER (Beleidsplatform Eerstelijnsgezondheidszorg Rotterdam) had mede geleid tot de gedachtevorming om tot de oprichting van een aparte afdeling Rotterdam te komen.

Volgens Tolmeijer was het feit dat het ziekenfonds Vlaardingen-Schiedam-Maassluis aansluiting bij Delft zocht mede een teken dat verandering in samenstelling van de afdeling R&O alle

aandacht verdiende.

In de zomer van 1982 zette de voorzitter de verschillende mogelijkheden tot een herindelings van de regio uiteen, teneinde het de RTV mogelijk te maken met meer steun van de NMT de specifiek plaatselijke problemen te behandelen. Aangezien de contacten met het R&O-bestuur niet tot een oplossing hadden geleid, had het RTV-bestuur zich tot het H.B. gewend. Er zou een commissie van goede diensten worden gevormd.

Uit de discussie in de vergadering bleek dat men van mening was dat de RTV vóór alles moest blijven bestaan en niet alleen als een feestclub mocht gaan functioneren.

In november deelde de voorzitter mee dat er een commissie was benoemd onder leiding van collega Dronkers uit Eindhoven die ervaring had in het splitsen van afdelingen. Collega Mahler en collega H.O. Molenaar uit Zwijndrecht waren hieraan toegevoegd. Over de gerezen kwestie tussen de besturen van de RTV en R&O met betrekking tot de regio-indeling zou de commissie een rapport uitbrengen. In februari 1983 was er contact geweest tussen collega Dronkers, de voorzitters van de kringen en Eijsink. Laatstgenoemde was uitgenodigd om zijn zienswijze op de regionale herindeling te geven, omdat hij als tandarts in de Districtsraad voor de Volksgezondheid zat. De voorzitters van de Kringen Gouda en Schiedam, Vlaardingen en Maassluis lieten echter verstek gaan; bovendien bleek Dronkers onvoldoende op de hoogte te zijn van de grenzen van de afdeling R&O.

Enerzijds omdat er geen communis opinio was, anderzijds omdat het nog maanden zou duren voordat de nieuwe Maatschappijstructuur in werking was getreden, meende het H.B. dat voor de interim-periode van de huidige reglementen en bestaande mogelijkheden gebruik zou moeten worden gemaakt. Dit schreef mr. Fabisch in juli 1983 aan de beide besturen. Men deed de suggestie de RTV te laten functioneren als kring van de afdeling R&O waarvoor een kringreglement diende te worden opgesteld.

Een en ander zou nader worden bezien wanneer in het kader van de nieuwe structuur van de NMT een nieuwe afdeling R&O zou worden gevormd.

In oktober schrijft de secretaris van de afdeling R&O o.a.:

“Het bestuur van de afdeling R&O stelt het op prijs dat de RTV als kring binnen de afdeling wil gaan functioneren en verzoekt u de nodige organisatorische stappen daartoe te ondernemen. Wij hopen dat er tussen beide besturen een goede samenwerking zal ontstaan en dat te zijner tijd één of twee van u deel gaan uitmaken van het afdelingsbestuur”.

In maart 1984 deelde de voorzitter mee dat Krimpen a/d IJssel en Capelle a/d IJssel aan de afdeling R&O zouden worden toegevoegd. In het bestuur van de afdeling zouden vijf plaatsen door Rotterdammers worden ingenomen. In april moesten alle onderhandelingen zijn afgerond.

De constituerende vergadering van de nieuwe afdeling R&O vond plaats op 25 september 1984.

Een royement

In de vergadering van september 1981 kwam een brief van collega Dekker aan de orde waarin hij E.J. van der Hoeven ter verantwoording riep omdat deze zijn medeleden en de tandartsenstand in een kwaad daglicht zou hebben gesteld. Dekker vroeg samen met dertien andere collega's het bestuur in deze de geëigende stappen te ondernemen. Het bezwaar was gericht

tegen de manier waarop Van der Hoeven zijn grieven had geuit. Hij had een artikel willen laten plaatsen in "Het Vrije Volk", waarin veel aantijgingen werden gedaan aan het adres van een aantal Rotterdamse collega's.

Eijsink verwoordde de gedachte van de vergadering door op te merken dat zijn collega best grieven ten opzichte van tandheelkundig werk mocht hebben, maar deze niet mocht publiceren. Volgens Van Duren waren er wel andere kanalen om hierop te reageren, maar daarvan kwam volgens Van der Hoeven niets terecht.

Door afwezigheid van de voorzitter had de vice-voorzitter W. van Vugt de ondankbare taak het roeyement uit te spreken, nadat hierover was gestemd.

Het siert de vereniging dat alle in de loop van haar bestaan geroyeerde leden na verloop van tijd weer als lid zijn ingeschreven; evenals collega Van der Hoeven in 1994.

Afb. 99. Collega Van Duren

De Stichting STV Rotterdam

In maart 1983 deelde Eijsink mee dat de STV wat problemen had gehad door negatieve publiciteit en bezuinigingen door de gemeente. De kleine terugloop in het aantal deelnemers was waarschijnlijk mede te wijten aan het toegenomen aantal huistandartsen. Hij deed de suggestie dat de STV misschien van waarde was voor minder dental-minded milieus in bepaalde wijken van de stad waar steeds meer gebruik werd gemaakt van deze vorm van jeugdzorg. De STV had daarbij de beschikking over elf dental-cars en drie verplaatsbare installaties. De kosten per ingeschreven deelnemende leerling waren intussen tot f 159,- per jaar opgelopen.

Eijsink besloot zijn verslag met enkele lovende woorden over het functioneren van de nieuwe directeur, collega Kroes. Laatstgenoemde hield in november een voordracht over "Jeugd tandverzorging in de toekomst".

In 1985 vermeldde Eijsink dat ongeveer 18.000 personen van de Jeugd tandverzorging gebruikmaakten en dat ondanks de bezuinigingen de gemeente deze vorm van hulp in de toekomst wilde waarborgen. Een jaar later deelde Eijsink echter mee dat het stichtingsbestuur van de STV had besloten tot liquidatie over te gaan, een en ander in verband met de stelselwijziging. Met de gemeente was overleg gaande over goede afvloeiingsregelingen voor de betrokken personeelsleden.

De vorm van opvang van de schooljeugd zoals deze tot nu toe was geweest zou per 1 augustus 1988 verdwijnen; daarbij waren 19 tandartsen betrokken. Met de opheffing van de Stichting kwam ook de directe betrokkenheid van de RTV te vervallen.

In de toekomst zou er sprake zijn van een samenwerkingsverband, waarin ook de NMT op enigerlei wijze zou participeren. Uit onderzoek was gebleken dat er wel degelijk behoefte bestond aan deze voorziening waar in het jaar '87-'88 nog circa 16.000 kinderen onder vielen.

Het is niet toevallig dat het verdwijnen van de STV samenviel met het in 1985 ingevoerde TIZ-plan "Tandheelkundige Zorg aan Jeugdige Ziekfondszekerden". Als opvolger van het 13-jarigenplan voorzag dit plan in een integraal verstrekkingenpakket binnen het ziekenfonds voor iedereen jonger dan 19 jaar.

In oktober 1996 informeerde Schutte in hoeverre het bestuur van de RTV nog betrokken was

bij de Stichting Jeugd tandverzorging. Het bestuur zou de suggestie meenemen dat het toch zinvol zou zijn vanuit de RTV een afvaardiging te hebben in het regionaal overleg, waarin alle groeperingen waren vertegenwoordigd. In de volgende vergadering zei de voorzitter dat in gesprekken met de directeur van de Stichting Regionale Instelling voor Jeugd tandverzorging, collega J.P.M. van Tiel uit Oss, was gebleken dat er van zijn kant geen behoefte bestond aan bemoeienis van de zijde van de RTV.

Uit de daaropvolgende discussie bleek dat de vergadering dit betreunde, waarop het bestuur toezegde opnieuw contact te zullen opnemen.

In december 2000 verzocht Van Tiel om een gesprek met het RTV-bestuur. Hij kwam met de verrassende mededeling genoodzaakt te zijn de kliniek in de wijk Fijenoord wegens personeelsgebrek te sluiten. Nadat later exploitatiecijfers door de GGD werden toegelicht was de verbazing compleet: na jaren schreef de stichting weer in zwarte cijfers! Het Zilveren Kruis / Achmea was door het optreden van de directeur van de STV dermate geschokt dat zij de overeenkomst met de stichting per 1 juli 2001 opzegde. Een daarop door Van Tiel aangespannen kort geding werd door hem verloren, het hoger beroep moet nog dienen.

Collega Van der Torre uit Barendrecht bleek bereid de zorg te willen continueren.

De stand van zaken per ultimo mei 2001 is dat Van der Torre c.s. druk doende zijn de drie klinieken van de STV samen te voegen in een nieuw centrum op het Noordereiland, dat op 1 juli 2001 haar deuren zou moeten openen. De nieuwe stichting, Sanadent junior, streeft ernaar met de RTV samen te werken.

De avond- en weekenddienst

Door het grote aantal tandartsen waarover de dienst kon beschikken had het bestuur in februari 1982 besloten de leeftijdsgrens voor het actief deelnemen aan de dienst te verlagen van 65 naar 60 jaar.

In 1984 werd de huisvesting van de avonddienst een groot probleem. Zowel de RTV als de SZR keken uit naar een beveiligde omgeving. Het Bergwegziekenhuis stelde graag een ruimte ter beschikking, maar de kosten van de verbouwing en de aanschaf van apparatuur gingen de begroting van het ziekenfonds te boven. Voor de exploitatiekosten van dit alternatief werd door het ziekenfonds een bijdrage van f 500,- p.p. per jaar gevraagd. Gezien het grote aantal ziekenfondspatiënten dat van de avonddienst gebruikmaakte was de vergadering van mening dat de RTV die kosten niet alleen voor haar rekening hoefde te nemen. Daarom vroeg Dekker in de vergadering van maart het bestuur om een principebesluit van de vergadering om de avonddienst voortaan in de huispraktijk te gaan doen. Een ruime meerderheid van de aanwezigen steunde dit voorstel.

Een cruciaal moment in de geschiedenis van de avonddienst deed zich voor toen het ziekenfonds overwoog iedere betaling aan de avonddienst per september 1984 stop te zetten zonder dat in die richting ooit enig overleg was gepleegd. Met het convocaat van de vergadering van maart werden de leden hiervan op de hoogte gesteld.

In een brief van 20 februari vroeg de SZR, alvorens tot beëindiging van de financiering te besluiten, de opvatting van de RTV over de volgende voorstellen:

1. uitbreiding van de dienst tot het weekend zodat voor de gehele stad gedurende de avonden en in het weekend één centraal gelegen tandartsdienst beschikbaar was
2. openstelling van deelname voor alle aan de SZR verbonden tandartsen
3. een hoofdelijke omslag van de exploitatielasten over alle aan de SZR verbonden tandartsen.

In een interne notitie van 26 januari 1984 van de directieraad van de SZR leest men dat deze zich, in verband met de voorgenomen verhuizing van de STV naar een andere locatie, afvroeg of het wenselijk was de avonddienst te continueren.

Tot 1981, toen Rotterdam in tandheelkundig opzicht een noodgebied was, hadden de ziekenfondsen getoond dat het hun ernst was met de tandheelkundige verzorging van hun verzekerden door de volledige financiering van de avonddienst. Ook werden er particuliere patiënten behandeld en patiënten die géén verzekering hadden zoals bijvoorbeeld zeelieden. Tegenover de uitgaven hiervoor stonden, in tegenstelling tot voor die van de ziekenfondsverzekerde, geen premieontvangsten. Er werden derhalve gelden besteed aan doeleinden die buiten de werkingsfeer van de Ziekenfondswet vielen.

In fel contrast hiermee stond de houding van een (gelukkig klein) aantal tandartsen dat geen hulp aan ziekenfondspatiënten wilde verlenen.

In de afgelopen jaren steeg het aantal tandartsen echter van 124 naar 200. Inmiddels had staatssecretaris Van der Reyden alle ziekenfondsen ontheffing verleend van de contracteerplicht met tandartsen. Daarbij werd de norm in acht genomen van één tandarts op 3250 inwoners.

Gelet op bovenstaande norm waren er in januari 1984 meer tandartsen gevestigd dan nodig was.

De prognose van het aantal patiënten voor de avonddienst was dat na vijf jaar nagenoeg uitsluitend de categorie patiënten met nabloedingen en ongevallen zou overblijven.

Voor verleende hulp kreeg de tandarts een vastgesteld tarief dat was samengesteld uit een kosten- en een honorariumdeel. Met de declaraties van verrichtingen tijdens de avonddienst betaalde de SZR dus tweemaal de kosten.

Alleen tijdens het weekeinde was het toegestaan een toeslag op het tarief in rekening te brengen. Partijen op landelijk niveau (VNZ en NMT) waren het er kennelijk over eens dat de ziekenfondstarieven toereikend waren om tijdens werkdagen incidentele avondhulp te verlenen!

Deelname aan de avonddienst stond niet voor iedere tandarts open, maar alleen voor RTV-leden. Met andere woorden ook als het ziekenfonds dit zou wensen dan nog zouden niet alle Rotterdamse tandartsen aan de avonddienst kunnen deelnemen, maar uitsluitend zij die door de RTV-vergadering als lid waren geaccepteerd. Dit had tot gevolg dat er toch tandartsen waren die een eigen waarnemingsregeling hadden getroffen.

Volgens de notitie zou de RTV niet in staat zijn een financiële bijdrage te leveren. Zij zou evenwel begrip hebben voor het standpunt dat wegens de toenemende kosten en het teruglopend patiëntenaantal door de SZR de financiering van de avonddienst zou worden beëindigd.

De conclusie van de SZR was dat de komst van 76 tandartsen naar Rotterdam in de afgelopen drie jaar een onmiskenbare invloed op het gebruik van de avonddienst had gehad, waardoor de financiering kon worden beëindigd.

Als antwoord van het RTV-bestuur op de brief van 20 februari van de SZR leest men o.a.:

“Patiënten, aan wie op de avonddienst hulp wordt verleend, zijn voor 90% niet-gesaneerde ziekenfondsverzekerden, dat wil zeggen een groep die wel premie betaalt, maar geen verstrekkingen ontvangt of wil ontvangen. De hulp bestaat voornamelijk uit het verwijderen van gebitselementen, waaraan reeds geruime tijd klachten bestaan of voorspelbaar zijn geweest.

Per jaar wordt tevens in ca. 80 gevallen hulp geboden bij nabloedingen en ongevallen, een aantal dat door de jaren heen constant is gebleven.

De RTV draagt per jaar ongeveer f 6000,- bij in de kosten voor o.a. drukwerk, porti en het

antwoordapparaat bij de GGD. De organisatie wordt geheel door de commissie avonddienst van de RTV verzorgd.

De Rotterdamse tandartsen verstrekken 's avonds en 's nachts aan voornamelijk ongesaneerde ziekenfondspatiënten hulp tegen het dagtarief, ook en zelfs voornamelijk in die gevallen, waar formeel kan worden gesteld, dat deze hulp ook overdag kan of had kunnen worden verleend. Enige jaren geleden werd deze hulp zelfs gratis verleend, in die zin dat het honorarium aan de ziekenfondsen toekwam. Aan deze hulp werken alle RTV-leden (\pm 190) mee, ook zij die een particuliere of nagenoeg particuliere praktijk hebben, behoudens de tandartsen die door het bestuur van deelname zijn ontheven.

Dat de avonddienst in de toekomst overbodig wordt is speculatief. In 1983 werden nog altijd 2800 patiënten behandeld.

De weekenddienst wordt reeds vele jaren door de RTV georganiseerd en functioneert uitstekend. Aan alle patiënten die hulp vragen wordt hulp verleend, dus niet alleen aan bij de deelnemende tandartsen ingeschreven patiënten.

Iedere in Rotterdam gevestigde tandarts kan lid worden van de RTV: over toelating van een collega wordt door de algemene ledenvergadering beslist. Het lidmaatschap van de RTV houdt een statutair verplichte deelname aan de avond- en weekenddienst in. Thans zijn bijna alle Rotterdamse tandartsen lid van de RTV. Daardoor heeft de RTV de mogelijkheid het functioneren van haar leden in de avond- en weekenddienst te controleren. Zij die geen lid zijn kan men in drie groepen verdelen:

1. tandartsen, niet toegelaten tot of ontheven van het lidmaatschap, omdat zij handelden in strijd met de waardigheid van het beroep. Merendeels dezelfde tandartsen als waarmee de SZR regelmatig ernstige problemen heeft
2. tandartsen die geen lid willen zijn, omdat zij de verplichting tot deelname aan de avonddienst niet wensen aan te gaan
3. tandartsen die geen lid zijn uit andere overwegingen.

Het bestuur van de RTV acht het niet juist, dat de in goed overleg tot stand gekomen toezegging van de directie van de SZR, in het najaar van 1983, de verhuizing naar en exploitatie in het Bergwegziekenhuis te zullen financieren niet gestand wordt gedaan, dat zelfs de directie meent de financiering van de avonddienst geheel te moeten stopzetten".

Nadat de RTV nog bereid was de installatiekosten van een nieuwe stoel alsmede het bijbehorend instrumentarium voor haar rekening te nemen, wilde de SZR, behalve gedurende een periode van vijf jaar de huursom van de locatie in het Bergwegziekenhuis, niet de overige exploitatiekosten betalen.

De enquête over de avonddienst

In een enquête over de avonddienst die in de zomer van 1984 onder de leden werd gehouden kwam tot uiting dat 68 van de 89 collega's die het formulier hadden teruggezonden de dienst in eigen praktijk wilden doen.

In september werd besloten voorlopig de laatste drie maanden van het jaar de avonddienst, die vanaf januari 1973 in het centrum aan de 's-Gravendijkwal was gehouden, in de eigen praktijk te laten plaatsvinden. Voor 1 januari moest er een definitief besluit vallen.

De voorzitter liet in december over het ontslag van de assistentes van de avonddienst weten dat dit per 1 januari 1985 via een gerechtelijke uitspraak werkelijkheid zou worden, waarbij een afvloeiingsregeling ten bedrage van f 15.000,- was vastgesteld. Dit bedrag zou door de SZR worden betaald. Voor de RTV resteerde een post van f 3600,- inzake juridische kosten.

Omdat de avonddienst de laatste maanden een goed verloop had gehad, waarbij een geringe reductie van het aantal patiënten ten opzichte van de dienst in het centrum was waar te nemen, stelde het bestuur voor deze dienst in de huispraktijk te continueren.

De vergadering ging er in december mee akkoord dat:

1. de avonddienst in de huispraktijk werd gedaan
2. de aanvangstijd veranderde. De dienst werd gehouden van 17.00 tot 23.00 uur, waarna de collega tot 8.00 uur bereikbaar moest zijn
3. de veiligheid van de huispraktijk tegenover de wat louche omgeving van de 's-Gravendijkwal het mogelijk maakte dat ook vrouwelijke collega's actief aan de avonddienst zouden deelnemen
4. van ziekenfondspatiënten geen bijbetaling mocht worden gevraagd
5. de dienstdoende collega 's nachts binnen een half uur in staat moest zijn hulp te bieden.

In 1985 werd er nog eens op gewezen dat alle leden van de Maatschappij - ook niet-leden van de RTV tijdens de weekenden in de opvang van hun patiënten moesten voorzien.

In 1986 had de Inspectie Volksgezondheid een klacht over het niet adequaat functioneren van de avond- en weekenddienst. De betreffende collega had naar aanleiding van de klacht het geldende reglement van de dienst naar de Inspectie gestuurd, hetgeen had geleid tot kritische opmerkingen zowel van de Maatschappij als van de Geneeskundige Inspectie.

Conform de nieuwe gedragsregels moest het reglement van de avond- en weekenddienst worden herzien. In de vergadering spitte de discussie zich toe op de duur van de avonddienst en dat bij iedere praktijk duidelijk moest worden aangegeven waar de dienst zou plaatsvinden.

De Vey Mestdagh achtte het een uitzondering dat de Inspectie hierbij was betrokken. RTV-leden zouden dit probleem gezamenlijk moeten klaren, waarbij een groot beroep werd gedaan op de ethiek van de tandarts.

De vergadering achtte het in verband met ruilingen bijna onuitvoerbaar, namen en adressen van waarnemers te vermelden. De zinsnede op de band van de boodschappendienst (met het telefoonnummer 4 55 21 55) "Na 23.00 uur uitsluitend ongevallen en nabloedingen" diende te vervallen, terwijl het telefoonnummer van de dienstdoende collega werd toegevoegd. In grote lijnen kon de vergadering zich hierin vinden, waarbij de opmerking werd gemaakt dat dit in feite al zo functioneerde.

Het lag in de bedoeling het conceptreglement, aldus voorzitter 't Hart, te bespreken in de afdelingsvergadering waarna een definitief reglement voor de avond- en weekenddienst voor Rotterdam en Omstreken moest worden opgesteld. Daarbij deed zich de moeilijkheid voor dat er in deze regio collega's waren die wel NMT-lid waren maar geen lid van de RTV.

Het bestuur achtte het een goede zaak als de organisatie van de avond- en weekenddienst in handen bleef van de RTV en mede gekoppeld was aan het RTV-lidmaatschap. Het bestuur meende dat het in bijzondere omstandigheden aan de ledenvergadering was een beslissing te nemen over het meedraaien van een niet-RTV-lid in beide diensten.

In 1987 ging de vergadering er in principe mee akkoord dat het reglement van de avond- en weekenddienst werd gebaseerd op het NMT-model. In maart 1988 stemde de vergadering in met het definitieve reglement.

In deze jaren moest het bestuur constateren dat steeds meer niet-RTV-leden verwezen naar de avond- en weekenddienst. Er werd voorgesteld eerst een inventarisatie van het aantal verwijzingen door niet-RTV-leden te maken. Overtreders zouden een brief krijgen dat zij zich moesten houden aan de geldende regeling en zo niet, dan zou de kwestie aan de Afdelingsraad worden voorgelegd.

Door Schutte werd de aandacht gevestigd op de alternatieve waarnemingsdienst van de zogenaamde 'wild gevestigden'. Hieraan werd in ruime mate bekendheid gegeven door het opnemen van nummers in de telefoongidsen en het deponeren ervan bij de ziekenhuizen. Het gevolg was dat patiënten van RTV-leden bij deze dienst terecht kwamen, wat volgens Schutte een onjuiste situatie was.

De wilde vestigingen

In zijn verslag over 1981 had Vlietstra zijn twijfels over het voortbestaan van de gemeentelijke commissie Huisvesting beoefenaars medisch en paramedische beroepen wegens de verminderde contacten. Volgens hem zou de gemeente, bij het in zicht komen van een vestigingsbeleid, deze commissie liever kwijt dan rijk zijn. In zijn verslag over 1983 meende hij dat het de hoogste tijd werd dat de RTV met de gemeente tot een vestigingsbeleid kwam, zoals dat met de artsen was gerealiseerd. Zonder zo'n voorlopig wettelijke regeling zou Rotterdam volstromen met nieuwe vestigingen.

In een brief van november 1983 van de NMT over het aanbieden van de folder 'Werkloos na afstuderen' staat te lezen dat in juni 1981 bij de arbeidsbureaus 27 tandartsen stonden ingeschreven als werkzoekend, in januari 1983 bedroeg dat aantal 93 en eind september 1983 bedroeg dat zelfs 192. Vanwege deze problematiek had de NMT sinds 1 januari 1983 een vestigingsbeleid in werking doen treden.

Omdat in 1983 de Ziekenfondsraad de modelovereenkomst NMT-VNZ had goedgekeurd werd in de tweede helft van dat jaar aan individuele tandartsen een standaardovereenkomst ter ondertekening voorgelegd.

Op 31 januari 1984 had de staatssecretaris van W.V.C. de ziekenfondsen ontheven van de verplichting tot het sluiten van overeenkomsten met tandartsen zoals deze in artikel 47 lid 3 van de Ziekenfondswet was vastgelegd.

Nieuwe vestigingen van tandartsen en vervangingen bij praktijkoverdracht dienden met behulp van een wachtlijststelsel tot stand te komen. Tussen partijen op landelijk niveau (NMT en VNZ) bestond overeenstemming over een procedure die voorzag in de instelling van één centrale wachtlijst, die bewaakt werd door een landelijke begeleidingscommissie. Op regionaal niveau werden commissies ingesteld. Deze Regionale Vestigingscommissie adviseerde het zie-

kenfonds tot het aangaan van een overeenkomst. De SZR verzocht het RTV-bestuur twee tandartsen in deze commissie zitting te laten nemen. Vele jaren hebben Van 't Hoff en Rodenburg de RTV hierin vertegenwoordigd.

*Afb. 100 en 101.
Hein van 't Hoff en
Simon Rodenburg*

Tandartsen konden buiten de vestigingscommissie om alleen een particuliere praktijk beginnen. Banken verstrekten moeilijk een lening wanneer er geen overeenkomst met een ziekenfonds was gesloten.

In december 1984 was de vergadering van mening dat tandartsen die zich niet via het door de overheid opgelegde vestigingsbeleid hadden gevestigd, geen lid van de RTV konden worden. Ook werd aan collega's die met niet-RTV-leden samenwerkten het lidmaatschap van de RTV geweigerd. In dat geval zouden alle patiënten uit zo'n praktijk van de avonddienst gebruik kunnen maken.

In de vergadering van november 1988 kwam de problematiek van de wilde vestigingen aan de orde. Sinds de instelling van een vestigingsregeling waren 25 collega's zonder een overeenkomst met een ziekenfonds in Rotterdam een praktijk begonnen. Een aantal van hen had de vereniging "Samenwerkende Tandartsen Rotterdam" (S.T.R.) opgericht en zelfstandig een avond- en weekenddienst opgezet.

Het bestuur verzocht de leden over een eventueel lidmaatschap van de RTV voor deze collega's een standpunt in te nemen. De reden dat dit nu ter tafel kwam was het feit dat het niet ondenkbaar was dat het vestigingsbeleid in de toekomst gewijzigd werd of zou verdwijnen, waardoor er geen sprake meer zou zijn van wilde vestigingen.

Wat de NMT betrof werden zij, als zij dit wensten, tot het lidmaatschap toegelaten.

De leden konden zich vinden in het voorstel van het bestuur deze groep te benaderen over de mogelijkheid van een lidmaatschap van de RTV.

Doordat de ziekenfondsen in andere regio's, in verband met een mogelijk dreigend tekort aan tandartsen het vestigingsbeleid hadden opgeheven, meende het bestuur in 1991 een beroep te moeten doen op de SZR aan die tandartsen die nog geen medewerkerschap hadden een contract aan te bieden. De vergadering stond volledig achter dit bestuursinitiatief.

Schutte deelde mee dat de directie van de SZR in principe openstond voor een bespreking over uitbreidingsmogelijkheden van het aantal tandartsen in Rotterdam.

Tijdens de vergadering in maart 1992 werd medegedeeld dat de SZR geen vestigingsbeleid meer hanteerde. Alle wildgevestigde tandartsen hadden van de SZR een medewerkerschap aangeboden gekregen en een aantal daarvan waren reeds tot stand gekomen.

Het RTV-bestuur had overleg met de STR gehad omdat een tweede beroepsvereniging in Rotterdam niet de voorkeur van het bestuur had. Er zou over en weer een optimale uitwisseling van informatie worden nagestreefd. Tijdens het gesprek had de RTV het aanbod gedaan de contacten te herstellen en het oude zeer weg te nemen, waardoor de betreffende collega's, wanneer zij dit wensten, tot de RTV konden toetreden.

Een half jaar later liet het bestuur weten dat het er niet naar uitzag dat een meerderheid binnen de STR zich kon vinden in een lidmaatschap van de RTV, mede omdat het lidmaatschap van de Maatschappij er onlosmakelijk aan was verbonden. Het bestuur trachtte wel de contacten open te houden en aan het STR-bestuur zou een uitnodiging voor de nieuwjaarsborrel worden gestuurd.

De RTV trad toe tot verschillende regionale commissies

In september 1981 liet de voorzitter weten dat de RTV de intentieverklaring met het Beleidsplatform Eerstelijnsgezondheidszorg Rotterdam (B.F.R.) had ondertekend. De RTV func-

tioneerde hierin omdat het een plaatselijke aangelegenheid was: er participeerden negen disciplines en het was de bedoeling in contacten met de gemeente gezamenlijk op te treden. De vergadering ging akkoord dat Van Vugt en Van Hamond namens de RTV tot afgevaardigden werden benoemd.

De Stichting Raad voor de Volksgezondheid Rotterdam was per 1 januari 1982 opgeheven. De gemeenteraad had hiertoe besloten omdat de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid in Zuid-Holland had besloten een districtscommissie voor de regio Groot-Rijnmond in te stellen. Dit adviesorgaan van de Rijnmondraad was echter een instantie waar R&O mee te maken had. Collega Eijsink heeft zich hier jarenlang mee beziggehouden.

Het wekte geen verbazing dat vele medische disciplines vanwege de problemen met de vestigingsmogelijkheden, de veranderingen in de wetgeving binnen de gezondheidszorg, de ontwikkelingen van de particuliere tarieven en het verstrekkingspakket van de ziekenfondsen poogden te gaan samenwerken.

In mei 1982 werd de RTV uitgenodigd voor een forumavond van de Overleggroep Samenwerkingsverbanden Eerstelijnsgezondheidszorg Rotterdam (O.S.F.R.)

Een maand later meldde de voorzitter dat de afgevaardigden in het BER zitting hadden in de 'stuurgroep' en de 'werkgroep knelpunten', terwijl zij ook waren toegetreden tot de 'kamer van welzijn'. De contacten waren veelvuldig, zowel 's avonds als overdag, hoewel er weinig concreets werd gerealiseerd.

In maart 1983 deelde de voorzitter mee dat ertussen de RTV en de SZR een maandelijks overleg op gang was gekomen.

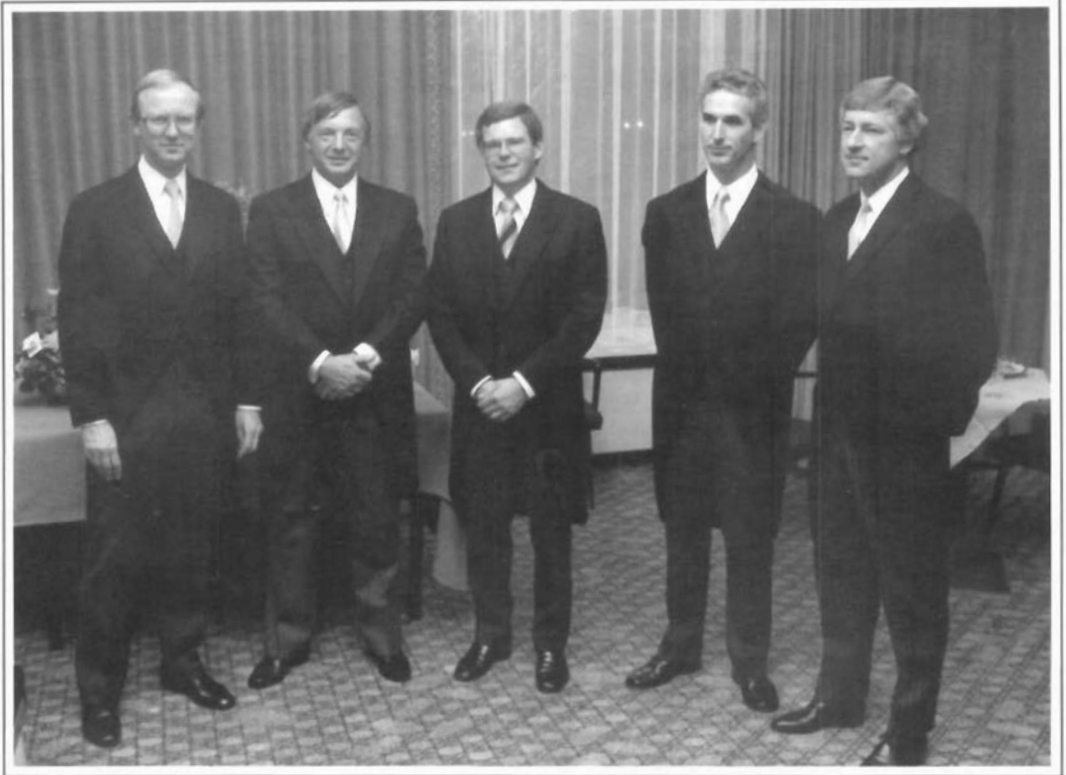
Door de vaak autonome handelwijze van het ziekenfonds - bijvoorbeeld in de Adviescommissie Huisvesting en in verband met de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg - werd het zinvol geacht dat de RTV toetrad tot de 'Commissie van Regionale Samenwerking' om samen met andere medische disciplines hiertegen sterker te kunnen optreden. Gesprekken met de Plaatselijke Huisartsen Vereniging en de Medische Specialisten hadden er in geresulteerd dat werd voorgesteld dat de tandartsen voorlopig als toehoorders bij de vergaderingen aanwezig zouden zijn. Vanaf de laatste maanden van 1983 hadden twee RTV-leden zitting in de Commissie van Regionale Samenwerking voor de Gezondheidszorg. Maandelijks werd met de artsen in het gebouw van de SZR overlegd.

Toen in 1984 de Regionale Vestigingscommissie met haar werk begon was de aanwezigheid in de commissie van Regionale Samenwerking kennelijk niet meer nodig; in de notulen wordt de commissie niet meer genoemd.

De lustra in de tachtiger jaren

Zoals reeds op het jaarfeest in het kasteel van Rhoon in 1980 was aangekondigd zou het tachtigjarig bestaan van de RTV gevierd worden met een reisje per eigen luxe trein naar het groene hart van Europa: Luxemburg.

Zoals gebruikelijk ging hieraan een wetenschappelijk programma vooraf. Door de staf van de afdeling Kindertandheelkunde van de Universiteit van Nijmegen werd in één van de collegalen van de Medische Faculteit aan de Wytewaweg een interessante dag gepresenteerd. 's Morgens werd het gebruik van composieten uitgelegd en 's middags ging het over endodontie in het tijdelijk gebit.

Afb. 102. Het bestuur in 1981 v.l.n.r.: 't Hart, Van Vugt, Van der Maas, Van Hamond en Rodenburg

Op woensdag 30 september recipieerde het bestuur in het Parkhotel aan de Westersingel.

Het bestuur van de RTV gaf namens de vereniging een schenking aan de Vereniging tot Bevordering der Tandheelkundige Gezondheidszorg aan Gehandicapten die in grote dank werd aanvaard.

Op vrijdag 2 oktober stond de trein met bar-buffetrijtuig al vroeg op het Centraal Station te wachten. Na een vijf uur durende reis kwam het uit 125 personen bestaande gezelschap om 1 uur in Luxemburg aan. Gelogeerd werd in het Novotel even buiten de stad, waar ook alle festiviteiten zouden plaatsvinden.

Afb. 103. Mevrouw A.M.A. Backer Dirks-Mahn met haar zoon Prof. dr. O. Backer Dirks in 1981

's Middags kon voor winkelen of het maken van een boswandeling worden gekozen. Tijdens het diner werd het cabaret verzorgd door collega Jan van Dijk uit Groningen. Op zaterdag werd per bus een tocht gemaakt langs enkele van de belangrijkste bezienswaardigheden van het land. De dag werd afgesloten met een galadiner.

Op zondagmorgen was er een wandelrally die het gezelschap langs de mooiste plekjes van de stad Luxemburg voerde. Na afloop ging de reis per bus naar Arlon, waar de lunch werd gebruikt en tevens de winnaar van de rally bekend werd gemaakt. B.G. Barkmeyer en zijn echtgenote mochten de RTV-wisselbokaal voor vijf jaar mee naar huis nemen.

Het laatste deel van de reis, die georganiseerd was door Eijnsink, Beijn en Van 't Hoff, werd weer met de lustrumtrein gemaakt. Aan een geslaagde lustrumviering was een eind gekomen.

De lezer is al bekend met het feit dat een congresscommissie in 1986 borg stond voor een grandioze wetenschappelijke dag. Onder het motto 'Enkele aspec-

Afb. 105. Eijnsink als conducteur

*Afb. 104.
Treinkaartje*

ten uit de mondheekunde' waren op 26 september in de kleine zaal van De Doelen prof.dr.G. Boering, prof.J.J. Pindborg en prof.dr.I. van der Waal uitgenodigd voordrachten te houden. De volgende onderwerpen kwamen aan de orde:

Internal derangement and arthrosis	prof. Boering
Oral manifestations of H.I.V. infection	prof. Pindborg
Current concepts of oral precancer	prof. Pindborg
Gewone en ongewone slijmvliesafwijkingen	prof. Van der Waal.

Aan het slot van de dag hielden de sprekers gezamenlijk een 'clinico-pathologic conference' over een dia-serie die de deelnemers was toegezonden tezamen met een korte ziektegeschiedenis. De antwoorden moesten vooraf worden ingestuurd.

PINDBORG

28 Sept. 1986

Afb. 106.
Bedankbriefje van
Prof. Pindborg

Dear Dr. Coebergh
Once more I would like to thank you and your Executive Committee for inviting me to your Congress. I enjoyed every minute of my visit including the exquisite dinner.
With kind regards
J.J. Pindborg

De receptie, waarvan een prachtige fotoserie werd gemaakt, werd op 8 oktober in het Parkhotel gehouden. Tijdens deze gelegenheid werden Het Ivoren Kruis, de Adriaan Stichting en de Stichting Echo-

Rotterdam door het W.S.Burgerfonds in het financiële zonnetje gezet.

De eigenlijke viering begon twee dagen later in Kuijl's Fundatie aan de 's-Gravenweg van waar drie bussen de deelnemende leden en partners voor drie dagen naar Brugge brachten. Weer werd overnacht in een Novotel even buiten de stad.

In de middag werd een wandeling gemaakt van het Zwin, een natuureservaat aan de Noordzeekust, naar de boulevard van Knokke. Na afloop kon men in Brugge wat winkelen. 's Avonds moest helaas een gepland optreden van het orkest van Frans Popti worden gemist. Drs. P. trad wel op en had speciaal voor de RTV een liedje geschreven.

Op zaterdag werd het gezelschap gesplitst in groepen van twintig personen die elk onder leiding van een gids een wandeling door Brugge maakten. Het was een vondst van de commissie, bestaande uit Bloemen, De Gijt en Hagesteijn, dat zij deze groepen in afzonderlijke restaurants lieten lunchen.

Voor de lustrumgangers was het een verrassing dat het galadiner niet zou plaatsvinden in het Novotel. Nadat men zich had verzameld in de hal werd men verzocht zich naar de bussen te begeven. "Het hoogtepunt vond plaats in het Casino in Knokke", schrijft de secretaris in zijn jaarverslag, "met de grootse wandschilderingen van Magritte, temidden waarvan het bruisende galabanket zich afspeelde".

De entresols in het trappenhuis van het Casino waren zo groot dat een groot gezelschap

Afb. 107. Het bestuur in 1986 v.l.n.r.: Van 't Hoff, Van der Meer, Rodenburg, 't Hart en Van Hamond

Belgische artsen en de leden van de RTV afzonderlijk hun drankjes konden gebruiken zonder last van elkaar te hebben, terwijl de opgang naar de eerste verdieping zo ruim was dat alle aanwezigen gemakkelijk een plaatsje konden vinden voor de groepsfoto.

Drie grote deuren gaven toegang tot de prachtige zaal met een hoog glazen plafond en de reeds genoemde schitterende schilderingen boven de lambrisering. Voor de grote dansvloer stonden prachtig gedekte tafels. Toen de deuren opengingen stroomde het gezelschap de zaal in. De bigband van de Delftse studenten speelde "American patrol" en het echtpaar Gillet bereikte als eerste de dansvloer en begon meteen te dansen. In zeer korte tijd gevolgd door alle anderen. De toon was gezet. Ja, bruisend was het.

Afb. 108. De Bigband van de Delftse studenten

Na afloop kon men een gokje wagen, waarna de gasten op verschillende tijden per bus naar Brugge werden teruggebracht.

Na een voor sommigen heel korte nacht verscheen iedereen toch aan het ontbijt. Om kwart voor tien vertrokken de bussen weer naar Knokke, voor een korte wandeling langs het strand om heerlijk uit te waaien. In Knokke gebruikte men de lunch waarna de terugreis werd aangevangen. Een fantastisch lustrum was voorbij.

Het W.S.Burgerfonds

In verband met het lustrum van 1986 heeft de commissie van Toezicht en Beheer van het W.S.Burgerfonds, bestaande uit de collega's Van der Maas, Beijn en Krijthe, een bezoek gebracht aan het graf van Willem Simon Burger. Bij die gelegenheid heeft de commissie van de mogelijkheid gebruik gemaakt de grafconcessie te verlengen.

STAD ANTWERPEN

W.S. Burgerfonds
Ph. Vingboonsstraat 54
3067 ZC ROTTERDAM (NL)

D2

Uw brief d.d. :

Uw nummer :

Ons nummer (te vermelden bij antwoord)
D2/26/9/85.296

Datum :

14 11 1985

Onderwerp :

Begraafplaatsen.- Hernieuwing van grafconcessie.

Bijlagen :

Mijne Heren,

Wij hebben de eer U mede te delen dat ons College in zitting van 31 december 1985 beslist heeft de vergunning W.S. Burgerfonds, gelegen op de begraafplaats Schoonselhof, lijn west, nr. 720, kosteloos te hernieuwen voor een termijn van 50 jaar. De algemene stedelijke verordening op de begraafplaatsen blijft van toepassing.

Hoogachtend.

Namens het College van Burgemeester en Schepenen :

Bij verordening :
De Stadssecretaris,

Voor de Burgemeester,
De afgevaardigde Schepenen,

H. de Ruijter

P. Van Heyst.

Afb. 109. Brief van de stad Antwerpen

De borrels en jaarfeesten van de RTV

Wanneer het ergens mogelijk is collega's buiten de beroepssfeer beter te leren kennen dan is dit wel tijdens de jaarfeesten, maar zeker gedurende de borrels die met uitzondering van de zomerperiode om de zes weken worden georganiseerd.

De borrels vinden gewoonlijk plaats op woensdag vanaf 18.00 uur, waarna men de mogelijkheid heeft gezamenlijk de maaltijd te gebruiken. Het gaat er heel geanimeerd aan toe en het is spijtig dat er eigenlijk te weinig RTV-leden aan deelnemen, zodat men meestal dezelfde groep collega's treft. Het bestuur heeft er in het verleden alles aan gedaan meer leden voor de borrels te interesseren. Zo werden er herhaaldelijk sprekers uitgenodigd om tijdens het diner over de meest uiteenlopende onderwerpen hun verhaal te doen, werd er een korte tijd een parkeerwacht ingehuurd, heeft men de borrels op donderdag gehouden in verband met voetbalwedstrijden op de woensdagavonden. Ook werden door het bestuur aspirantleden uitgenodigd met de leden kennis te komen maken.

Het is jammer dat van de oudere collega's, nadat zij de praktijk hebben neergelegd, weinigen worden gezien. Het argument is meestal dat men er zo weinig bekenden ontmoet.

De nieuwjaarsborrels nemen een aparte plaats in omdat bij die gelegenheid altijd de partners worden uitgenodigd.

Voor het bestuur is geen moeite te veel om van de jaarfeesten iets bijzonders te maken. Meestal worden ze voorafgegaan door een excursie bijvoorbeeld naar de Stormvloedkering in de Nieuwe Waterweg bij Maassluis, een wandeling door de duinen bij Oostvoorne of wordt een museum bezocht.

In een bijlage is een opsomming gemaakt van alle jaarfeesten sinds 1963.

Een nieuw erelid

Een heel bijzonder jaarfeest werd op 23 mei 1987 gehouden. Voorafgegaan door een eenvoudige autorally was er 's avonds een dinerdansant in het Wapen van Rijsoord. Tijdens dit feestelijk gebeuren vond na elf jaar weer de benoeming van een erelid plaats.

Voor zijn grote verdiensten voor de RTV, vooral in de periode van het tandartsentekort, werd collega H. 't Hart tot erelid benoemd. Het tijdstip was uitzonderlijk omdat het vanaf de vijftiger jaren de gewoonte was zo'n benoeming tijdens een lustrum te laten plaatsvinden. Het bestuur wilde echter niet zo lang wachten en wenste de benoeming zo snel mogelijk nadat collega 't Hart de voorzittershamer aan zijn opvolger H. van 't Hoff had overhandigd.

Afb. 110. Hans 't Hart met zijn vrouw Netty

Wijzigingen in de Statuten en het Huishoudelijk Reglement

In artikel 2 van de Statuten staat dat ten minste één jaar vóór het van rechtswege eindigen van de vereniging in een speciaal daartoe bijeen te roepen ledenvergadering omtrent de verdere voortzetting van de RTV wordt beslist.

Driemaal was het voortbestaan van de vereniging met verschillende perioden verlengd. De laatste maal in 1961 voor 22 jaar. Het was dus noodzakelijk vóór juni 1982 een vergadering te beleggen voor de besluitvorming over de voortzetting van de RTV. Die vergadering werd eind april tijdens een borrel in de Doelen Sociëteit gehouden. De vergadering stemde in met het voorstel van het bestuur de notaris stappen te laten ondernemen om het voortbestaan van de vereniging voor onbepaalde tijd aan te gaan.

Omdat het door steeds veranderende omstandigheden noodzakelijk was de Statuten en het Huishoudelijk Reglement te wijzigen werd in 1993 voor de achtste keer in het bestaan van de vereniging daarvoor de notaris geraadpleegd.

De voornaamste wijziging in 1983 was de toevoeging: 'Indien een lid meent te moeten bedanken voor het lidmaatschap van de NMT, om redenen die door het bestuur worden gebillijkt, kan de algemene ledenvergadering op voorstel van het bestuur hem/haar toestaan lid te blijven'.

In 1993 waren de belangrijkste wijzigingen dat naast ereleden, gewone leden en buitenleden ook 'buitengewone leden' werden ingevoerd, terwijl de kwalificatie 'buitenleden' werd vervangen door 'reünisten'.

Daarnaast werd de mogelijkheid ingevoerd om te stemmen bij volmacht.

Tijdens de 657e vergadering werd medegedeeld dat in het H.R. een artikel zou worden opgenomen over de maximale duur van het buitengewone lidmaatschap. Buitengewone leden kunnen zijn leden van de NMT, die op enigerlei wijze de tandheelkundige verzorging in Rotterdam dienen. Zij worden voor een periode van drie jaren benoemd met stilzwijgende verlenging van telkens drie jaren.

Van deze mogelijkheid heeft collega D.B. Jager, tandarts in Capelle a/d IJssel, als eerste gebruik gemaakt. Aanvankelijk door zijn voorzitterschap van R&O en vervolgens voor zijn jarenlange interesse in de vereniging ging de vergadering eind 1993 bij acclamatie akkoord met zijn verzoek.

In maart 1995 stemde de vergadering in met het buitengewoon lidmaatschap van collega E. Olman in het kader van zijn voorzitterschap van de afdeling R&O. Eijsink wees in dit verband op de statutaire bepaling ten aanzien van de duur van buitengewoon lidmaatschappen.

Ook enkele specialisten zijn buitengewoon lid geworden.

De waarnemingsregeling op de vrijdag

In 1987 informeerde E.J.W. Gratama van Andel naar de waarneming op de vrijdagmiddag. Voorzitter Van 't Hoff legde hem uit dat wanneer er aan zo'n regeling behoefte bestond men hiervoor zelf het initiatief moest nemen. Een zelfde procedure was ook door de collega's in Rotterdam-Zuid gevolgd, waar deze waarneming reeds lang bestond.

Toch werd een vergadering later door het bestuur voorgesteld over dit onderwerp een enquête te houden. Hierop reageerden 93 van de 148 collega's. Van hen waren reeds 16 georganiseerd, van de overigen reageerden 51 positief.

Vanaf de zomer van 1987 functioneert op de noordelijke Maasoever een waarnemingsregeling voor de vrijdag op basis van vrijwilligheid en door de deelnemers zelf georganiseerd.

Het aanleveren van de declaratie op diskette

In maart 1992 wees de voorzitter op de voordelen die het voor de praktijkvoering bood wanneer tandartsen hun declaratie op diskette zouden aanleveren aan het ziekenfonds. Over het financiële aspect hiervan had men nog geen overeenstemming met de SZR kunnen bereiken. Het bleek dat in andere afdelingen hierover wel overeenstemming bestond, alhoewel er diverse varianten werden toegepast. Het merendeel van de vergadering was van mening dat de goede verstandhouding met de verzekeraars prioriteit verdiende, doch dat wel in de onderhandeling met het ziekenfonds besproken diende te worden dat de gelden die hierdoor vrijkwamen ten goede dienden te komen aan een tandheelkundig doel, bijvoorbeeld in de sfeer van bij- en nascholing. Het mocht niet individueel door de deelnemers worden gebruikt.

Stichting Ziekenfonds Rotterdam

datum	19 oktober 1992
pagina	1
onze referentie	DS/MB/ZorgB/374
uw referentie	
behandeld door	D.J. Schutte
doorkiesno. (010)	478 5250
onderwerp	

Aan het Bestuur van
de Rotterdamse Tandartsen Vereniging
G.W. Burgerplein 11
3021 AT ROTTERDAM

Geacht Bestuur,

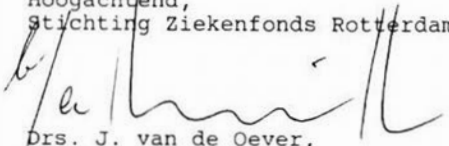
In het overleg, gevoerd tussen vertegenwoordigers van uw vereniging(en) en S.Z.R., is door laatstgenoemde met betrekking tot het aanleveren van declaraties van tandartsmedewerkers het volgende voorstel gedaan.

S.Z.R. zal, voor iedere tandartsmedewerker die zijn declaraties op diskette aanlevert, "éénmalig" een bedrag van f 1.000,-- reserveren. De aldus gereserveerde bedragen zullen in gezamenlijk overleg tussen uw vereniging(en) en S.Z.R. besteed worden aan Post-Academisch Onderwijs, speciale tandheelkundige preventieprogramma's etc..

Logischerwijze wordt hierbij ervan uitgegaan, dat de aanlevering op diskette door de tandartsmedewerker van blijvende aard en geschiedt volgens een protocol dat in gemeen overleg is vastgesteld.

Met belangstelling wordt door ons uitgekeken naar de reactie van de leden van uw vereniging(en).

Hoogachtend,
Stichting Ziekenfonds Rotterdam

Drs. J. van de Oever,
Direkteur.

Afb. 111. Brief van de SZR

In november maakte de voorzitter bekend dat de SZR zich bereid had verklaard op enigerlei wijze een vergoeding te geven voor het aanleveren van de declaraties op diskette. De onderhandelingen resulteerden in de toezegging van de directie van de SZR per tandarts f 1000,- uit te keren, met dien verstande dat dit bedrag in een gezamenlijke pot werd gestort. De bestemming zou worden bepaald in overleg met de RTV / R&O met bovengenoemde restrictie. Het bestuur deed een beroep op de leden zoveel mogelijk geautomatiseerd aan te leveren. De overgrote meerderheid van de vergadering ging met de vorming van deze 'automatiseringspot' akkoord.

In maart 1994 waren er ongeveer 45 collega's die geautomatiseerd aanleverden en in november zei voorzitter De Boorder dat bericht van de SZR was ontvangen dat 60 collega's per diskette declareerden.

Na lange discussies in de Commissie van Overleg (tandartsen en zorgverzekeraar) werd de inhoud van de automatiseringspot bepaald op f 200.000,-. Dit bedrag, inclusief de rente, is in november 2000 gestort op de rekening van de penningmeester van R&O, met de restrictie dat de beroepsgroep de gelden diende te besteden zoals in 1994 was overeengekomen.

Tegelijkertijd liet Zilveren Kruis / Achmea de tandartsen in de regio Rotterdam weten de automatiseringsvergoeding te beëindigen en niet langer gratis diskettes beschikbaar te stellen voor het aanleveren van declaraties. Tevens behoorden de blauwe hoezen waarin de diskettes werden aangeboden daarmee ook tot het verleden.

Tussen de betrokken bestuursleden werd afgesproken dat een deel van dit geld besteed zou worden aan de organisatie van de wetenschappelijke dag ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de RTV. Voor deze dag, met een landelijke uitstraling, is een internationaal vermaard spreker in de persoon van prof.J.O. Andreasen uitgenodigd.

De avond- en weekenddienst in de jaren '90

Omdat in 1991 het bestuur veel opmerkingen kreeg over een toenemende druk tijdens de diensten, werd besloten een inventarisatie te houden over het beroep dat op deze dienst werd gedaan. Sommigen dachten dat de oplossing het creëren van een dagdienst zou zijn.

De bestuursleden maakten voor zichzelf een schema waardoor iedereen die avonddienst had gehad rond elf uur door een bestuurslid werd opgebeld. Op basis van de uitslag van deze telefonische enquête moest het bestuur een jaar later tot de conclusie komen dat het opzetten van een centrum voor ongesaneerde patiënten overdag niet haalbaar was.

Een aantal hoofdlijnen uit de enquête was:

1. dat de huidige regeling door 60% positief werd ervaren
2. dat er zeer weinig klachten over overbelasting waren
3. dat was gebleken dat een aantal collega's uit Rhoon patiënten naar Rotterdam verwezen
4. dat werd geconstateerd dat overdag ongesaneerde patiënten met pijnklachten werden geweigerd. Dit diende absoluut voorkomen te worden en het argument 'dat men dan aan zo'n patiënt vastzat' was voor het bestuur niet doorslaggevend.

Gezien de diversiteit aan meningen die in de discussie naar voren kwam - o.a. over het instellen van spreekuren - ging de vergadering in november 1992 akkoord met het bestuursvoorstel: het handhaven van de status quo met de extra mogelijkheid van een individuele boodschap op het antwoordapparaat.

De vergadering had ernstige bezwaren tegen de vermelding van naam en adres van de waarnemer op het bandje.

Afb. 112 + 113. Vier oud-voorzitters: Dekker en Castelein / 't Hart en Van 't Hoff

Na informatie van een collega die tijdens de weekenddienst ernstig was bedreigd kwam in de discussie naar voren dat veel collega's hiermee ervaring hadden en dat een ieder moest trachten dit probleem voorlopig op eigen manier op te lossen. Bijvoorbeeld door samen met een collega de dienst te doen, hetgeen wel een verdubbeling van het aantal diensten betekende.

In 1994 had het bestuur zich over de beveiligingsmogelijkheden beraden, maar het onderbrengen van de avond- en weekenddienst in een ziekenhuis werd niet haalbaar geacht.

Er was een lichtpuntje toen de voorzitter in maart 1995 meldde dat er gesprekken waren geweest met het St.Franciscus Gasthuis over het houden van de dienst in genoemd ziekenhuis.

De consequentie hiervan was dat er sprake was van een verplicht karakter, omdat alle leden aan een dergelijke regeling zouden moeten meewerken. Bovendien zou dit ongetwijfeld een aanzienlijke contributieverhoging tot gevolg hebben. Daarnaast zou de aangeboden ruimte volledig moeten worden ingericht waarbij de gedachten van het bestuur ernaar uitgingen dit te financieren vanuit de 'automatiseringspot'.

Weer werd er een enquête onder de leden gehouden om te beslissen of centralisatie van de dienst in het St.Franciscus Gasthuis tot de mogelijkheden behoorde. Op de verzonden formulieren reageerden 130 collega's waarvan slechts de helft positief. Het draagvlak voor het plan was op basis van deze enquête voor het bestuur te klein waardoor het voorstel moest worden ingetrokken. Een aantal collega's was van mening dat de wijze waarop het bestuur het plan had gepresenteerd debat was aan de verdeelde respons.

M.M. Steens vroeg zich af of het niet verstandig was in het kader van de steeds meer voorkomende conflicten met patiënten een cursus conflictbeheersing te organiseren voor die collega's die daaraan behoefte hadden.

R.M. Pezie vermeldde in het jaarverslag 1995 over de dienst dat helaas één collega zijn lidmaatschap had opgezegd, aangezien hij geen avond en weekenddiensten meer wilde vervul-

len in verband met de toenemende agressie bij patiënten. Deze collega was ook van oordeel dat het bestuur te weinig actie ten aanzien van dit punt ondernam.

In 1996 werd het bestuur opnieuw geconfronteerd met klachten over het slecht functioneren van collega's in de avond- en weekenddienst. Het bestuur zou trachten door middel van formulieren de klachten meer te stroomlijnen en daar te deponeren waar ze thuishoorden. Het lag in de bedoeling dat de leden een aantal formulieren kregen toegezonden, waarop een eventuele klacht kon worden ingevuld. Wanneer de klacht terecht bleek volgde een waarschuwing aan de betreffende collega. Bij herhaling van de klacht werd melding bij de Regionale Beoordelingscommissie gedaan. Tenslotte had het bestuur het voornemen bij een derde klacht over dezelfde collega over te gaan tot roeyement, waarbij dit aan de Inspectie en de NMT zou worden gemeld.

De voornaamste klachten die zich voordeden betroffen de onbereikbaarheid, het onvoldoende functioneren en het weigeren om dienst te doen.

Atb. 114. Voorzitter Tjeerd de Boorder

In maart 1998 deelde voorzitter De Boorder mee dat er enkele waarschuwingen waren geweest en dat er ook een paar keer een berisping had plaatsgevonden. De deelname aan de regeling stond ernstig onder druk.

Gezien de vele meningen over de mogelijkheden om spoedgevallen op te vangen werd in november vanuit de vergadering het voorstel gedaan dit te laten onderzoeken door een vakgroep vanuit de Erasmus Universiteit. Als opdracht zou kunnen gelden het laten inventariseren van alle problemen rondom de opvang van acute patiënten overdag alsook tijdens de avond- en weekenddienst en advies uit te brengen over mogelijke oplossingen.

In de vergadering van maart 1999 kwam het groter worden van de groep ongesaneerde patiënten, die een beroep deed op de avond- en weekenddienst, ter sprake. Voor de beroepsgroep werd dit probleem steeds groter en gaf aanleiding tot weerstand en irritatie. Er werd geconstateerd dat de serviceverlening op dit punt in Rotterdam groter was dan elders, omdat een meer laagdrempelig beleid werd gehanteerd. De vraag deed zich voor of er meer ruimte voor pijnklachten overdag moest worden gecreëerd. Wellicht was het ook mogelijk een financiële drempel op te werpen, maar volgens voorzitter De Boorder was dit gezien de huidige afspraken met de ziektekostenverzekeraars nog steeds niet mogelijk.

Opmerkelijke uitkomsten van het rapport "Werklast en werkdruk", een kwantitatieve studie onder de tandartsen in de regio Rotterdam en omstreken door de bovengenoemde vakgroep van de Erasmus Universiteit, waren de als zeer hoog ervaren werkdruk door de algemeen practicus en het gegeven dat de meeste praktijken voor nieuwe patiënten waren gesloten.

Mede als direct gevolg van dit onderzoek en door enkele uitingen in de lokale media hadden de voorzitters van de RTV en de afdeling R&O aan het einde van het jaar 2000 een gesprek met wethouder mr.S. Korthuis over de nijpende problemen op het gebied van huisvesting en mankrachttekort. De daarbij aanwezige ambtenaren kregen de opdracht dit te inventariseren

en een overleg met de beroepsgroep te beginnen. Er werd ook gesproken over de plannen om tot een tandheelkundige opleiding te komen, die verbonden zou zijn aan de Erasmus Universiteit. In de algehele verbouwing op het terrein van het Academisch Ziekenhuis Dijkzigt kon hiermee rekening worden gehouden.

Wellicht zou er langs deze weg een mogelijkheid ontstaan tot het oprichten van een centrum voor dag- en nachtopvang in Rotterdam. Er was consensus tussen de betrokken partijen, de gemeente Rotterdam, de zorgverzekeraar Zilveren Kruis / Achmea en de tandartsen, gezamenlijk aan een oplossing te werken.

Begin 2001 liet Prof.dr.G. van Montfoort, algemeen directeur van de betreffende zorgverzekeraar, in een onderhoud met de voorzitters van de RTV en R&O echter weten kritisch te zijn ten aanzien van de bereidheid van de tandartsen de handen uit de mouwen te willen steken; het vigerende tarief leek hem toereikend de zorg adequaat uit te voeren en van een tekort aan tandartsen was in zijn ogen maar beperkt sprake.

In juni 2001 echter heeft verder overleg met de gemeente Rotterdam en Zilveren Kruis / Achmea, ondanks het feit dat problemen inzake huisvesting en mankracht door beide partijen zijn erkend, nog niet plaatsgevonden.

De lustra in 1991 en 1996

De wetenschappelijke dag ter gelegenheid van het 18e lustrum, door de RTV-Studieclub op vrijdag 27 september 1991 georganiseerd, werd gehouden in het Novotel Rotterdam Brainpark. Het onderwerp was kroon- en brugwerk en werd gepresenteerd door de collega's J.H.N. Pameijer en M.A. Burgers. Het doel van deze eendaagse cursus was in te gaan op de integratie van de parodontologie, het occlusieherstel en de esthetiek in de klinische behandelingen voor het vervaardigen van kronen en bruggen.

Een enthousiast publiek heeft hier een heel plezierige en leerzame dag beleefd.

Afb. 115. Het bestuur in 1991 v.l.n.r.: Van 't Hoff, Rodenburg, Sluiter, De Boorder, De Bles en Van der Heijden

Afb. 116.

Dick Schutte, Rob Jager en de voorzitter tijdens de receptie

de stad op de linker Maasoever. Na de lunch werd Maastricht verkend. Het programma bestond uit vier delen: een stadswandeling, een natuurwandeling, een bezoek aan de Jezuietengrotten en een bezoek aan de Kazematten. De deelnemers konden naar eigen keuze op de vrijdagmiddag en op zaterdag aan drie van deze vier programmaonderdelen deelnemen.

De lunch werd op zaterdag gebruikt in de Grote Sociëteit aan het Vrijthof.

Zaterdagavond vond een groots galadinerdantsant plaats in verschillende ruimten van het Château Neercanne.

De terugtocht voerde langs kasteel Arcen waar de lunch werd geserveerd. Men kreeg ruim de tijd om de tuinen te bezichtigen.

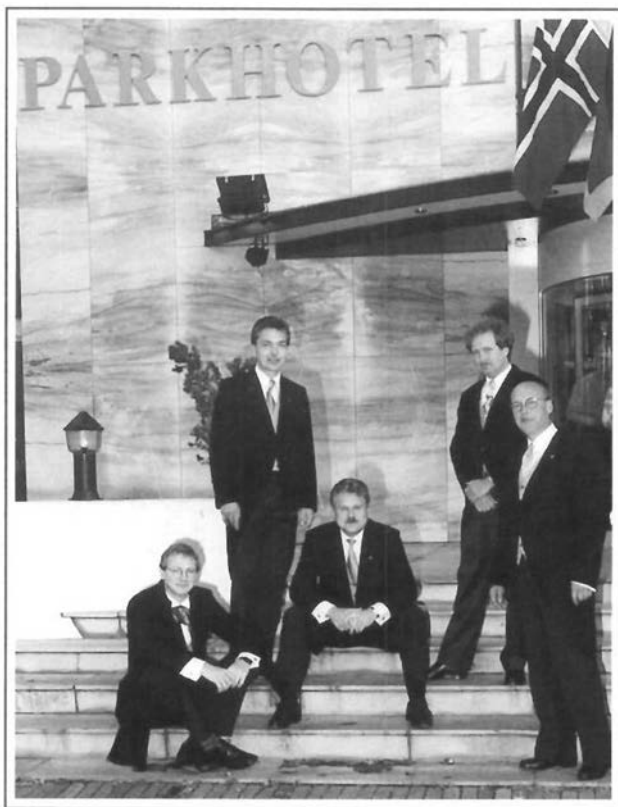
In het lustrumboekje is een artikel opgenomen waardoor men zich een voorstelling kan maken hoe de omstandigheden waren waaronder Witthaus de RTV oprichtte.

Van de receptie en de driedaagse tocht zijn videobeelden gemaakt waarvan alle deelnemers aan de lustrumviering in Maastricht een kopie hebben ontvangen.

Afb. 117.

Het bestuur in 1996

*v.l.n.r.: Beyers, De Boorder, Sluiter,
Van der Heijden en De Bles*

Het bestuur recipieerde op 2 oktober in Hotel Atlanta. Tijdens deze receptie mocht orthodontist Weil ten behoeve van het Schisiscentrum Rotterdam een genereuze gift in ontvangst nemen.

De uiteindelijke lustrumviering vond op 4, 5 en 6 oktober plaats in Maastricht en werd georganiseerd door De Boorder, Van der Meer en Bloemen.

Vanuit het Novotel, waar de deelnemers hun auto konden laten staan, reisde het gezelschap van 104 deelnemers per touringcar en - voor sommigen - eigen auto naar het zuiden van ons land. Overnacht werd in Hotel Maastricht van waar men een prachtig uitzicht heeft over

Het 19e lustrum van de RTV werd gevierd in Brussel.

Ook dit lustrum werd weer geopend met een wetenschappelijke dag in het Novotel Brainpark op 27 september 1996. In vier lezingen werd een blik op de toekomst van verschillende onderdelen van de tandheelkunde gegeven. N. Postema schetste een beeld van de tandheelkunde in de toekomst, R.B. Kuitert had het over veranderingen, vernieuwingen en verbeteringen in de orthodontische materialen, L.B. Peters behandelde de moderne wortelkanaalvultechnieken en tenslotte besprak prof. L. Martens uit Gent het gebruik van glasionomeerementen in de kindertandheelkunde. De vier collega's werden ingeleid door collega Schutte.

De receptie was wederom in het Parkhotel. Aan collega C. de Baat werd een bedrag aangeboden om Het Ivoren Kruis in staat te stellen een folder te vervaardigen ten behoeve van ouderen in verzorgingstehuizen.

Recherche Ta Valise, was het motto van dit lustrum.

Vanuit het Novotel Rotterdam Brainpark vertrokken de bussen naar Brussel waar rond het middaguur het prestigieuze hotel Astoria werd bereikt. Dit hotel uit 1910 was onlangs met zorg gerestaureerd. Het interieur was hoofdzakelijk uitgevoerd in Louis XV-stijl, een prachtige entourage voor het galafeest op de vrijdagavond.

In de middag was er een 'Schattenzoektocht doorheen de Brusselse hoofdstad'.

Tijdens het galafeest vertolkten P.P.B.M. van der Kroft, F.J.M. de Haer, M.M. Steens, A.J. Garritsen en J.H.Y.A.A. Beyers liedjes waarvan de teksten waren geschreven door Mattie Steens, Paul van der Kroft en Hanny de Haer. Deze teksten vindt men in het prachtig uitgegeven programmaboekje.

Atb. 118. RTV-leden verzorgen een deel van het programma

Tijdens de heenreis kon men voor het programma op de zaterdagmorgen een keuze maken uit drie stadswandelingen en een bustour. Daarnaast was er een rondleiding door het museum voor Oude Kunst. Alle lustrumgangers troffen elkaar voor de lunch in "Au Stekerlapatte".

Op zaterdagmiddag kon men de Cantillon brouwerij bezoeken of het Stripmuseum bezichtigen.

De lustrumcommissie, bestaande uit R.M. Pezie, R.M.M. Wentink-te Voortwis en A.E. Siertsema-Baron, had voor het feest in Kongostijl de gasten verzocht te verschijnen in een 'Safarilook / Out of Africa-sfeer' tenue, waaraan velen gehoor hadden gegeven.

Om het Koloniënmuseum in Tervuuren te bereiken werd gebruik gemaakt van een antieke Brusselse tram, waarin champagne en hapjes werden geserveerd.

*Afb. 119.
Onderonsje tussen
Claus Mahler,
Bob van Dulken en
Jan Orth*

De zondagmorgen kon worden doorgebracht in de concertzaal van het hotel voor een pianorecital of men kon de rommelmarkt op het Vossenplein bezoeken.

Het voorlopig laatste lustrum, het vijfde op een rij, was helaas voorbij; zoals steeds een prachtig weekend waarin men de gelegenheid had de collega's eens op een andere manier te leren kennen.

Stichting Bijzondere Tandheelkunde Rijnmond, BijTer

In april 1980 verzocht de RTV de SZR om medewerking en financiële hulp bij het tot stand komen van een centrum voor de behandeling van geestelijk gehandicapten. De secretaris schrijft o.a.:

"Er zijn in Rotterdam onvoldoende behandelingsmogelijkheden voor geestelijk gehandicapten en de hulp die er is, is verspreid over enkele huispraktijken en de Adriaanstichting.

In de Adriaanstichting is behandeling onder narcose, die in een aantal gevallen noodzakelijk is, echter niet mogelijk. Die behandelingen vinden plaats in het Sophia Kinderziekenhuis, hetgeen voor de tandartsen en voor het ziekenhuis zeer bezwaarlijk is.

Er is contact geweest tussen het bestuur van de RTV en collega L.L. Visch van de Adriaan-

stichting. Deze is voorstander van een centrum in de Adriaanstichting waar patiënten van alle leeftijdsgroepen uit Rotterdam onder narcose kunnen worden behandeld”.

In die tijd waren de collega's H. Sanders en Visch in dienst van de stichting. Zij verzorgden ook de schooltandverzorging van de gemeentelijke Mytyschool. Vanaf 1985 was ook collega E.C.M. Bouvy-Berends verbonden aan de Adriaanstichting.

De bakermat van de stichting BijTer bevond zich dus in de Adriaanstichting, een revalidatiecentrum waar van oudsher primair motorisch gehandicapte en chronisch zieke kinderen tandheelkundig werden behandeld. Het patiëntenbestand bleek echter in de loop der jaren grondig gewijzigd; steeds meer thuisverblijvende geestelijk en of lichamelijk gehandicapte patiënten vonden hun weg naar de tandartsen van de stichting zonder dat er sprake was van een relatie met de revalidatieactiviteiten van de stichting. Daarom werd deze behandeling in een aparte stichting ondergebracht.

In de oprichting van de Stichting BijTer in november 1987 hebben de collega's Bouvy-Berends en Schutte een zeer groot aandeel gehad. In januari 1988 nam de stichting de tandheelkundige activiteiten van de Adriaanstichting over.

Wettelijk functioneert de Stichting BijTer als centrum voor het verlenen van tandheelkundige hulp in bijzondere gevallen.

In een enquête in 1993 naar het verwijsgedrag van tandartsen in de regio Rotterdam bleek dat het jonge angstige kind het meest werd verwezen, gevolgd door de patiënt met een geestelijke en of lichamelijke handicap en de extreem angstige volwassen patiënt.

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de stichting werd in haar ruimten aan de Ringdijk op 4 november 1997, na een gezamenlijke Indische rijsttafel, een gecombineerde vergadering van de RTV en R&O gehouden.

De stelselwijziging

Voor de vrije beroepen in de gezondheidszorg was het 'norminkomen', dat omstreeks 1975 werd geïntroduceerd, een nieuw begrip. In 1982 kwam, ook in het kader van de overheidsbehoefte, de Wet Tarieven Gezondheidszorg tot stand met het daaraan gekoppelde Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg (COTG). Het bezuinigingsplan van de regering in die jaren omvatte de gezondheidszorg en het sociale verzekeringsstelsel.

De commissie Dekker die zich vanaf 1983 met dit onderwerp bezighield, kwam met adviezen die niet werden opgevolgd omdat aanvankelijk niemand de verantwoordelijkheid van de bezuinigingen op zich wilde nemen. Wat wel per 1 oktober 1986 werd ingevoerd was het Uniform Particulier Tarief (UPT). Dit was een gemiddelde van het Cobit I tarief met daarbij enkele uitbreidingen.

Er is reeds gewezen op de tandheelkundige verzorging van de jeugd die vanaf 1985 in het TjZ-plan was ondergebracht.

Al in maart 1987 deelde voorzitter 't Hart mee dat de stelselwijziging, waarbij het verschil tussen de ziekenfonds- en de particuliere patiënt werd opgeheven, grote invloed zou hebben op de samenstelling van het patiëntenbestand, in die zin dat er meer particuliere patiënten zouden komen. De verhouding tussen het behandelingspakket en de tarieven werd hierdoor scheef getrokken. De onderhandelingen tussen het COTG, de ziekenfondsen en de particuliere verzekeraars moesten leiden tot een nieuw prijskaartje.

In het begin van de negentiger jaren heeft de regering aan een basisverzekering in de gezondheidszorg gedacht waarin ook een deel van de particulieren was opgenomen, maar de onderhandelingen zijn in 1994 vastgelopen.

Men vond dat ieder zelf verantwoordelijk was voor zijn tandheeskundige verzorging met uitzondering van hen die deze verantwoordelijkheid (nog) niet zelf konden dragen zoals kinderen en gehandicapten.

In zoverre werd dit bijgesteld dat de periodieke controle en de tandsteenverwijdering in de vorm van een cluster in het ziekenfondspakket bleef.

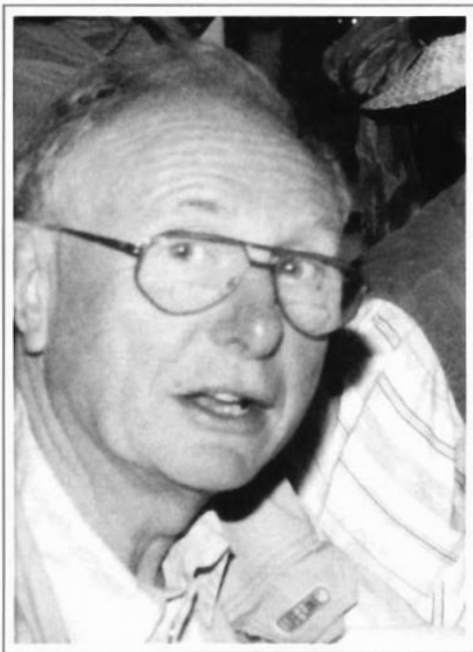
Op 1 januari 1995 werd de stelselwijziging ingevoerd nadat meerdere commissies zich met de beperking van de collectieve uitgaven en de beheersbaarheid van de kosten in de gezondheidszorg hadden beziggehouden. Vanaf die datum waren alle tandheeskundige verrichtingen in het ziekenfondspakket vervallen met uitzondering van het cluster. Ziekenfondspatiënten konden zich voor de overige verrichtingen verzekeren via zogenaamde aanvullende verzekeringen.

Er waren twee categorieën die buiten de stelselwijziging vielen: de behandeling van de jeugd tot 19 jaar en de behandelingen in de Bijzondere Tandheeskunde.

Aangezien wijzigingen in het verzekeringsstelsel volgens de overheid 'butgettair neutraal' moesten verlopen, werden de particuliere tarieven van 1994 aanzienlijk verlaagd. Tandheeskundige praktijken met een groot percentage particuliere patiënten moesten een flinke aderlating ondergaan.

Na 1 januari 1995 vond nog een aantal wijzigingen plaats. De meest opvallende was de vergoeding van de volledige prothese die na een langdurig politiek debat voor 75% van de kosten terugkwam in het basispakket.

Een nieuw erelid

In de vergadering op 17 mei 1995 werd tijdens een borrel in de 'Doelencub' op voorstel van het bestuur collega D.J. Schutte, adviserend tandarts bij Het Zilveren Kruis, vanwege zijn bijzondere verdiensten voor de Rotterdamse tandheeskunde in het algemeen en voor de RTV in het bijzonder unaniem tot erelid gekozen.

Dit was heel uitzonderlijk, omdat de adviserend tandarts van een ziekenfonds van de meeste verenigingen (lees kringen) zelfs geen lid is.

De relatie tussen de RTV en de controlerende, later adviserende, tandartsen is altijd uitstekend geweest. Het is daarom spijtig dat aan die periode een einde kwam toen collega Schutte met pensioen ging.

Dit erelidmaatschap werd hem tijdens het jaarfeest aangeboden.

Afb. 120. Dick Schutte

Het overlijden van de ereleden J.Th. Orth en Cl.G.J. Mahler

Op de zeer respectabele leeftijd van 97 jaar overleed Jan Th. Orth op 30 december 1998. Tot het laatst gaf hij blijk van zijn belangstelling voor de vereniging, waarvan hij in 1931 lid werd. Trots als hij was twee weken ouder te zijn dan de RTV heeft hij helaas zijn wens om het honderdjarig bestaan van de RTV nog mee te mogen maken niet in vervulling zien gaan.

Jan was de kleinzoon van een Oostenrijkse tandmeester, zijn vader was tandarts met een Nederlands diploma. Jan had vier broers en twee zusters; van deze broers waren er drie tandarts.

In 1924 slaagde hij in Utrecht voor het tandartsexamen. Financieel gesteund door een broer begon Jan daarna in Leiden aan de studie geneeskunde. Deze studie moest hij echter afbreken na het overlijden van deze broer. Hierdoor was hij genoodzaakt een tandheelkundige praktijk te beginnen. Zijn eerste praktijkadres was aan de Nieuwe Binnenweg, later heeft hij praktijk uitgeoefend aan de Schiedamsesingel. Na het bombardement in 1940 heeft hij eerst enkele maanden in Bergpolder gewoond, waarna hij zijn Rotterdamse loopbaan vervolgde aan de Burgemeester Meineszlaan. Zowel in Maassluis als in Berkel en Rodenrijs had hij in die tijd een buitenpraktijk. In 1957 heeft hij de praktijk neergelegd toen hij in dienst trad van het Tandheelkundig Controle Instituut. Tot een jaar na zijn pensionering in 1967 woonden Jan en Mies aan het Ungerplein, waarna zij naar Den Haag vertrokken.

Hoewel er aanvankelijk binnen de RTV bedenkingen waren aangaande zijn familie, heeft Jan Orth, evenals M.Jos Son, zich bij de aanvang van zijn praktijk aangemeld als lid van de RTV en zich meteen volledig voor de vereniging ingezet. Reeds in 1938 werd hij lid van het bestuur waarin hij gedurende een periode van tien jaar de functie van penningmeester vervulde.

Afb. 121. Jan Orth in gesprek met de schrijver

Dertig jaar had hij zitting in het W.S.Burgerfonds: tien jaar q.q. als penningmeester van de RTV en twintig jaar als commissielid, nadat hij na het overlijden van L.A. Henry diens taak had overgenomen.

Tijdens de viering van het 65-jarig bestaan werd hem op 1 oktober 1966 het erelidmaatschap van de RTV aangeboden.

Claus Mahler overleed op 25 oktober 1999 op 93-jarige leeftijd na zeventig jaar lid van de RTV te zijn geweest.

Ook de vader van Claus Mahler oefende de tandheekkundige praktijk uit. Aan het einde van de negentiende eeuw kwam deze naar Nederland, nadat hij in 1891 in Würzburg was afgestudeerd. Na te hebben gewerkt bij Maurice Son begon C. Mahler in 1893 een praktijk aan de Diergaardelaan, later was hij gevestigd aan de Stationsweg. Hij behoorde tot de oprichters van de RTV.

Afb. 122. Claus Mahler met zijn vrouw in 1996

Maatschappij benoemd.

Hij was actief betrokken bij het Tandheekkundig Controle Instituut, de contacten met de ziekenfondsen en de schooltandverzorging.

Hem werd gevraagd zitting te nemen in de Centrale Raad voor de Volksgezondheid en in de Ziekenfondsraad, maar hij heeft dit steeds geweigerd omdat het vrije beroep bij hem voorop stond.

Hij was Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Claus Mahler heeft de praktijk van zijn vader niet kunnen overnemen want deze overleed toen Claus tweedejaars student was. Claus studeerde af in februari 1930, waarna hij direct een plaats kreeg op de RTV-polikliniek aan de Putselaan. Nog in hetzelfde jaar volgde hij collega Willemse op als schooltandarts. Zijn particuliere praktijk begon hij aan de Mathenesserlaan vanwaar hij in 1935 verhuisde naar de Rochussenstraat. Hij beëindigde zijn praktijk in 1984; hij was toen 77 jaar.

Voor de Rotterdamse ziekenfondsen heeft hij aan de Baan, de Randweg en de Crooswijksesingel gewerkt. Toen de ziekenfondsklinieken in 1940 ophielden te bestaan begon Claus aan de Crooswijksesingel een zelfstandige ziekenfondspraktijk.

Claus Mahler viel op door zijn grote sociale betrokkenheid en hij toonde een warme belangstelling voor de jongere collega. Tot op hoge leeftijd was hij een actief RTV-lid. Hij maakte evenals Jan Orth de viering van alle lustra mee.

Na de oorlog werd tweemaal een beroep op hem gedaan de vereniging voor te zitten. Op 12 juli 1951, tijdens de viering van het 50-jarig bestaan van de RTV, werd hij benoemd tot erelid.

Ook in de landelijke tandheekkunde heeft hij zijn sporen verdiend. Binnen de NMT vervulde hij vele functies waaronder het voorzitterschap. In 1973 werd hij tot erelid van de

De commissies van de RTV in 1999

1. financiële commissie
2. commissie voor het beheer en toezicht van het W.S.Burgerfonds
3. commissie avond- en weekenddienst
4. studieclubcommissie
5. afgevaardigde van de RTV in adviescommissie Huisvesting beoefenaars medische en paramedische beroepen
6. afgevaardigden van de RTV in overlegcommissie met Zilveren Kruis Zorgverzekeraar Rijnmond

De wetenschappelijke dag ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de RTV

Het lustrumjaar werd ingeluid (vooral luid) met een geamuseerde nieuwjaarsborrel in Parkzicht met na afloop een diner. Hierbij waren ook de sponsors uitgenodigd.

De eigenlijke lustrumviering echter begon met de wetenschappelijke dag die het bestuur van de Studieclub op vrijdag 6 april had georganiseerd onder de naam "Trauma to teeth 2001". De goed gevulde Jurriaanse Zaal van het Concert- en congresgebouw de Doelen genoot van de enorme kennis en het interessante betoog van Prof. J.O. Andreasen, een autoriteit op het gebied van tandheelkundige traumata uit Kopenhagen.

De zeer goed verzorgde dag werd na de lunch onderbroken door de cabaretformatie Vrouw Holland dat zorgde voor een dolkomisch intermezzo.

Wetenswaardigheden van de laatste twintig jaar

1. Na dertig jaar gaf mevrouw Ree in 1982 te kennen mede gezien haar leeftijd met haar secretariaatswerk te stoppen. Het bestuur heeft haar een bezoek gebracht en haar op passende wijze bedankt. Nadat hierna de secretaris enige tijd als notulist heeft gefunctioneerd heeft mevrouw J.W. Pouderoyen-Schoenmaker gedurende één jaar de functie van notuliste bekleed, waarna haar taak in juli 1985 door mevrouw A.A.M. Kunen werd overgenomen.
2. In 1988 heeft het bestuur wegens de vele auto-inbraken een proef genomen met een parkeerwacht tijdens de borrels op de Westersingel.
3. Nadat de heer en mevrouw Kok het restaurantgedeelte van de Doelenclub aan een opvolger hadden overgedaan en de nieuwe pachter niet beviel, heeft het bestuur het Hotel Atlanta verkozen voor de RTV-borrels. Die locatie bleek echter niet aan de verwachtingen te voldoen. De borrels vonden daarna plaats in restaurant Le Muniche aan de Eendrachtsweg 23, voor het eerst in april 1991. Dit restaurant werd in 1993 een aantal malen verruild voor het Parkhotel.

Vanaf 1994 werden de borrels weer gehouden in de Doelenclub waar een nieuwe pachter de verzorging van de inwendige mens op zich had genomen en tevens op de benedenverdieping een restaurant was begonnen.

Om echter over de stijlvolle ruimte op de eerste verdieping te kunnen beschikken heeft de RTV in 1997 het lidmaatschap van de sociëteit Harmonie aangevraagd en verkregen.

Voor de vergaderingen van de RTV heeft men lang gebruik gemaakt van het Rijnhotel. Toen dit hotel werd verbouwd werd gekozen voor het Golden Tulip Barbizon Capelle. Dit heeft slechts drie vergaderingen (van de 648e tot en met de 650e) geduurd; sommige leden maakten bezwaar omdat deze locatie niet in Rotterdam lag.

Vanaf 13 november 1990 wordt, behoudens een enkele uitzondering, in het Novotel vergaderd. In dit hotel worden ook de lezingen van de RTV-Studieclub gehouden.

4. Tijdens het voorzitterschap van 't Hart werd voor het eerst een beleidsweekend gehouden, waarbij het voltallige bestuur zich een lang weekend terugtrok in de bergen bij Torgon in Zwitserland. Later vonden deze weekenden plaats in Hinterglemm in Oostenrijk, waarbij tevens enkele oud-bestuursleden als adviseurs werden uitgenodigd.
5. In de zomer van 1991 heeft een aantal orthodontisten in de regio Rotterdam de Rijnmondse Orthodontisten Vereniging (R.O.V.) opgericht, met als doel het bevorderen van de dento-maxillaire orthopedie als tandheelkundig specialisme in de ruimste zin van het woord. Een jaar later verenigden ook de specialisten voor mondziekten en kaakchirurgie van Rotterdam en Omstreken zich in "Ambroise Paré". Deze vereniging heeft als doelstelling de kaakchirurgische hulp aan patiënten in de regio Rijnmond te optimaliseren en - ook tijdens de weekeinden en feestdagen - aan patiënten deze hulp te waarborgen in gezamenlijk overleg en volgens een halfjaarlijks op te stellen rooster.
6. In de zomer van 1999 werd de 'boekerij Backer Dirks' verhuisd van de Erasmus Universiteit naar de tandheelkundige bibliotheek van de Katholieke Universiteit Nijmegen.
7. Op vrijdagmiddag 8 oktober 1999 heeft de RTV voor alle assistentes en stagiaires een Rotterdamse assistentemiddag georganiseerd. Het was de bedoeling de onderlinge contacten te versterken en op diverse gebieden de kennis te vergroten. De bijeenkomst vond plaats in het Zadkine college.

Door mevrouw A.L.M. Keijzer, medewerkster van de NMT, werden de deelnemers geïnformeerd over de opleiding preventieassistente, mevrouw E. van Gulik besprak de praktijkhygiëne, terwijl collega De Bles een voordracht hield over tanderosie.

Afb. 123. Het borstbeeld van Witthaus

Na een 'witte modeshow' werd de middag met een borrel afgesloten.

8. Het borstbeeld van Witthaus bevindt zich thans (juni 2001) in de praktijkruimte van de voorzitter en de plaquette van Backer Dirks (zie blz. 266) wordt bewaard in het Medisch Fysisch laboratorium in Utrecht, waar ook het overgrote deel van de eigendommen van het Tandheelkundig Museum van de Rijksuniversiteit van Utrecht is ondergebracht.
9. De receptie ter gelegenheid van het honderd jarig bestaan van de RTV zal worden gehouden in het Natuurmuseum Rotterdam aan de Westzeedijk op vrijdag 21 september 2001. Tevens zal op die dag aldaar een tandheelkundige tentoonstelling "Kiezen voor Behoud"

worden geopend. Met deze manifestatie heeft collega Han van der Heijden zich zeer verdienstelijk gemaakt. Hij had hierbij de medewerking van de conservator van het Utrechts Universiteitsmuseum, afdeling tandheelkunde, prof. dr. J.D. de Stoppelaar en collega C. Mooijman.

Tegelijkertijd zal de geschiedenis van de RTV ten doop worden gehouden.

Tenslotte zal de eigenlijke viering van het twintigste lustrum van de RTV plaatsvinden in Porto in Portugal gedurende het eerste weekend in oktober.

Wat staat de tandheelkunde te wachten?

Uit de beschreven geschiedenis van de RTV komt duidelijk naar voren dat individuele tandartsen een bijdrage hebben geleverd aan de bevordering van de gebitsverzorging van de bevolking. De tandarts ging een wezenlijk onderdeel van de eerstelijnsgezondheidszorg uitmaken. In de jaren zestig was er sprake van een redelijke stabiele verhouding tussen vraag en aanbod. De verbeterde opleiding vanaf 1947, de uitbreiding van het aantal opleidingsplaatsen en de drinkwaterfluoridering hebben daar ook veel aan bijgedragen.

In de jaren '80 begon echter de kentering toen het aantal faculteiten tengevolge van een vermeend overschot aan tandartsen van vijf naar twee werd teruggebracht. De tegenwerking die de schooltandverzorging ondervond en tenslotte de stelselwijziging, wat niet meer was dan een financieringsoperatie van de overheid, hebben in de negentiger jaren de tandheelkundige verzorging van de bevolking van met name de sociaal-economisch lagere klassen geen goed gedaan.

Daarna leest men geregeld over een dreigend tandartsentekort. Professor Truin meldde in 1998 dat er pas bij een uitstroom van 360 nieuw opgeleide tandartsen, in plaats van de 160 in die jaren, een balans tussen vraag en aanbod zou komen. Daarbij moet men wel bedenken dat tandartsen kortere werkweken maken dan tien jaar geleden. Tevens zal met het toenemen van het aantal vrouwelijke tandartsen het aannemelijk zijn dat deze tendens zich versterkt zal voortzetten.

Tijdens de Algemene vergadering van de NMT in juni 2000 werd medegedeeld dat het er naar uitzag dat het aantal opleidingsplaatsen op korte termijn tot 300 zou kunnen worden uitgebreid.

In 1997 begon de Vakgroep Sociale en Preventieve Tandheelkunde & Pedodontologie (KU Nijmegen) met een vernieuwde opleiding tot Kindertandverzorgenden. Deze opleiding was alleen toegankelijk voor mondhygiënist die werkzaam waren bij de jeugdtandverzorging. In 1999 rondde acht kandidaten de opleiding met succes af.

In kranten en tandheelkundige tijdschriften wordt steeds meer gewag gemaakt van tandartsen die in een behandelruimte werken aan meerdere stoelen. Op zichzelf is dat niets nieuws want de eerste kliniek van de RTV werkte op gelijke wijze. Terwijl de patiënt in de loop van de 20e eeuw privacy steeds meer op prijs ging stellen en deze ook verkregen heeft, wordt de klok weer teruggedraaid.

Wat weet de tandarts dan nog van zijn patiënt? Wat zal er van de in vele jaren zo zorgvuldig opgebouwde verhouding met de patiënt overblijven?

In het Haarlems Dagblad van 9 september 2000 staat een artikel waarin een tandarts zegt dat in een team de patiënt meer zorg krijgt. Per patiënt had hij minder tijd nodig waardoor hij meer ruimte had voor een persoonlijk gesprek. Maar begon dit artikel niet aldus: 'Natuurlijk

hoop je dat je uiteindelijk meer patiënten kunt behandelen. Tenslotte hebben we enorme investeringen gedaan’?

In het vinden van oplossingen voor het tandartsentekort was de ondertekening van het Convenant Mondzorg in januari 2000 door de minister van VWS (Volksgezondheid, Welzijn en Sport), de besturen van de NMT en de Zorgverzekeraars Nederland een belangrijke stap.

Bij het in ontvangst nemen door minister Borst van het eindrapport van de Adviesgroep Capaciteit Mondzorg in augustus 2000 onderkende de minister de kloof die ontstaat tussen een toenemende zorgbehoefte en een achterblijvend aanbod. Enerzijds behouden steeds meer mensen tot op hoge leeftijd hun eigen gebit, terwijl vroeger veel mensen relatief jong al een prothese kregen, anderzijds signaleerde de minister dat een deel van de zorg niet meer in de eerste plaats is gericht op een sterk en gezond gebit, maar op een fraai en regelmatig gebit. “En dat terwijl er veel collectieve middelen zijn gemoeid met de financiering van peperdure opleidingen tot tandarts, mondhygiënist en orthodontist. Hoever moet de samenleving daarin gaan?”, vroeg zij zich hardop af.

Ook Zijlstra, voorzitter van de NMT, vroeg zich af wat de toegevoegde waarde was van vijf categorieën hbo-opgeleide mondverzorgenden, zoals die in het rapport worden bepleit.

De Adviesgroep verwacht op termijn veel van het zogenoemde teamconcept. Uitgangspunt is dat de patiënt zorg krijgt door een zorgaanbieder wiens kennis en ervaring het best aansluit op de zorgvraag. Hierbij zou de algemeen-practicus vanwege zijn overzicht op dit zorgveld de aangewezen persoon zijn om als regisseur van dit mondzorgteam op te treden.

In het rapport Capaciteit Mondzorg leest men dat de mondverzorgenden op hbo-niveau zijn opgeleid om preventief, licht curatief en tandprothetisch werk te verrichten. Binnen de studierichting Mondverzorgende is derhalve ruimte voor de volgende afstudeerrichtingen: mondhygiënist, curatief medewerker, kindertandverzorger, tandprotheticus en medewerker collectieve preventie mondzorg

Voorlopig biedt de Wet beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG) ruime mogelijkheden om bestaande beroepskrachten in de mondzorg meer bij de patiëntenbehandeling te betrekken. Controle op hun werk is er echter niet.

In het Tandartsenblad van juni 2001 laat Prof.dr. M. Eijkman zich kritisch uit over het eindrapport van de Adviesgroep. Hij vraagt zich af waar degenen die het teamconcept aanhangen zich op baseren. Er is geen enkel onderzoek gedaan naar de werking in de praktijk. Hij vraagt zich af of patiënten die werkwijze in een groepspraktijk wel prettig vinden. Is de patiënt daar in gehoord?

Na het verschijnen van het rapport Mondzorg besloot de minister tot een uitbreiding van het aantal opleidingsplaatsen van 260 tot 300. In het CMA-overleg (Commissie Medische Faculteiten en Academische Ziekenhuizen) van 26 januari 2001 werd besloten dat per 1 september 2001 de capaciteit van de universiteiten van Amsterdam en Nijmegen omhoog gaat met voor ieder 20 plaatsen.

De Erasmus Universiteit Rotterdam stond echter ook positief ten opzichte van een tandheelkundige opleiding. In dat geval zal een aanzienlijke investering nodig zijn; over een periode van zeven jaar een bedrag van ongeveer 40 miljoen.

Door de Raad van Bestuur van de EUR werd een verkenningscommissie benoemd met als opdracht de mogelijkheden tot het starten van een opleiding te onderzoeken en te inventari-

seren, een en ander voor 1 juni 2001. Namens de beroepsgroep namen in deze commissie deel: Prof.dr.C. de Baat (hoofd bijzondere tandheelkunde Dijkzigt), dr.K.G.H. van der Wal (hoofd kaakchirurgie), Prof.dr.B.A. Mesman Schultz (onderwijs organisatie KU Nijmegen) en de voorzitter van de RTV T. de Boorder. In de Raad van Bestuur werden hun bevindingen op 28 mei besproken.

De te starten opleiding Tandheelkunde zou gecombineerd moeten worden met een opleiding mondhygiëne aan de Hogeschool Rotterdam, een verkorte tweejarige opleiding voor buitenlandse collega's met een niet-EU diploma en een opleiding tot kaakchirurg.

Afhankelijk van de politieke haalbaarheid is de hoop gevestigd op een start in 2003.

Nabeschuwing

Omdat Witthaus van mening was dat voor bredere lagen van de bevolking meer tandheelkundige behandelingen, dus anders dan alleen extracties, mogelijk zouden moeten zijn wilde hij een tandheelkundige polikliniek beginnen. Om daarvoor te kunnen beschikken over de benodigde mankracht heeft hij meerdere malen geprobeerd een vereniging op te richten. Dat Witthaus erin slaagde die Rotterdamse collega's die hij hiertoe capabel achtte te verenigen, was zeker voor die tijd een buitengewone prestatie.

Hoewel hij ervan overtuigd was dat dit een taak was voor de gemeente, wenste hij niet te wachten op initiatieven van de overheid. Paradoxaal genoeg heeft juist de dadendrang van de RTV ervoor gezorgd dat er in Rotterdam nooit gemeentelijke tandheelkundige poliklinieken zijn gekomen.

De RTV heeft niets nagelaten de tandheelkunde bij de bevolking populair te maken. De tandheelkundige tentoonstelling in 1920 en het beginnen met orthodontische spreekuren tijdens de crisisjaren waren daar goede voorbeelden van.

Een aantal malen is de vereniging door een dal gegaan maar steeds was er wel een lid dat de vereniging weer nieuw leven inblies. Zo ging Themann in 1911 voor eigen rekening de polikliniek waarnemen en hield Frank in 1916 zijn bekende rede "Wat hebben we aan de RTV?" Het gevolg was dat er een pand voor de polikliniek werd gekocht. De leden die hiervoor geld ter beschikking hebben gesteld hebben tien jaar later hun aandeel aan de RTV geschonken.

Tot het begin van de Tweede Wereldoorlog nam het aantal tandartsen in Rotterdam toe, hoewel deze toename niet synchroon liep met de vraag naar tandheelkundige behandelingen. Hierdoor was het voor vele beginnende collega's een uitkomst op één van de poliklinieken van de RTV te mogen werken. Dit werd gemakkelijker gemaakt toen men in plaats van gevraagd te worden zich als lid aan te sluiten, zelf kon verzoeken lid van de vereniging te mogen worden.

Vanaf het begin heeft er een vriendschappelijke band onder de leden bestaan en er zijn maar heel weinig leden geweest die opzegden omdat zij zich niet in de RTV konden vinden.

Het functioneren in besturen en commissies en het oprichten van de RTV-Studieclub hebben de collegialiteit onder de leden bevorderd. Het opzetten van een zondagsdienst in de vijftiger jaren en de avonddienst in de zeventiger jaren hebben zeker bijgedragen aan het bestaansrecht van de RTV. Tijdens de jaardiners, de borrels vanaf de zestiger jaren en later ook de lustrumvieringen konden de leden elkaar op een andere manier dan beroepshalve leren kennen.

Gedurende het lange bestaan van de vereniging vroeg men zich vele malen af of de RTV een afdeling van de Maatschappij moest worden. De reden dat het er nooit van gekomen is ligt aan het feit dat de vereniging over een vermogen kon beschikken en dat in de tijd dat de klinieken bestonden men er niets voor voelde dat buitenstaanders zich daarmee zouden gaan bemoeien.

Het W.S.Burgerfonds heeft het vanaf 1933 voor een groot deel mogelijk gemaakt dat de schooltandverzorging en de poliklinieken draaiende konden worden gehouden.

In commissies waarin de RTV is vertegenwoordigd, zoals die met de ziekenfondsen en de gemeente, heeft de vereniging steeds pal gestaan voor de belangen van haar leden én de patiënten.

Ook al is in de loop van de tijd het aantal vergaderingen per jaar verminderd, toch worden er nog steeds onderwerpen behandeld die moeten bijdragen aan een goed functioneren van de tandheelkunde in Rotterdam, zoals bijvoorbeeld bij het tandartsentekort in de zeventiger jaren en het huidige tekort.

Moge het de RTV gegeven zijn haar tandheelkundige taken nog vele jaren te kunnen uitoefenen en de onderlinge band tussen haar leden te versterken.

bijlage I

Besturen van de Rotterdamse Tandartsen Vereniging 1901 tot 2001:

voorzitters:

C.H. Witthaus	1901-1906
J. Stark Gzn.	1906-1910
J.J. Griffijn	1910-1911
G.L.B. Themann	1911-1918
L. Frank	1918-1926
J.J. Backer Dirks	1926-1932
J.D. Toose	1932-1938
H.C. Kranenburg	1938-1940
A.H.A.v.d. Mey de Bie	1940-1942
H.C. Kranenburg	1942-1946
Cl.G.J. Mahler	1946-1949
P.N. Bakker	1949-1955
A.W. van der Kleyn	1955-1957
Cl.G.J. Mahler	1957-1959
Th.C. van Eck	1959-1962
M. Castelein	1962-1972
W.H. Dekker	1972-1977
H. 't Hart	1977-1987
H. van 't Hoff	1987-1994
T. de Boorder	1994-

penningmeesters:

A.J.A. Scholten	1901-1909
J.H. Muntendam	1909-1910
G.L.B. Themann	1910-1911
H. Huisinga	1911-1919
L.A. Henry	1919-1928
H.E. Ekker	1928-1931
J. Toose	1931-1932
A.H.A. van de Mey de Bie	1932-1938
J.Th. Orth	1938-1948
R. Schürmann	1948-1957
H. van der Heijden	1957-1963
T.G. Sterkenburg	1963-1967
H.J. Dungenmann	1967-1973
P. van Hamond	1973-1988
H.H.L. van der Heijden	1988-

secretarissen:

G.L. van den Hoek	1901-1904
E. Pestman Koning	1904-1906
J.A. Verdoorn	1906-1908
Mej. M. Isebree Moens	1908-1910
J.J. Griffijn	1910-1911
G.L.B. Themann	1911-1912
J.J. Griffijn	1912-1918
J.J. Backer Dirks	1918-1926
K. Verhoeven	1926-1927
J.J. Griffijn	1927-1928
B.J. Brugman	1928-1932
H.C. Kranenburg	1932-1936
A. Jappe Alberts	1936-1938
A.H.A. v.d. Mey de Bie	1938-1940
A.W. van der Kleyn	1940-1942
R.J.P.H. van Dulken	1942-1948
C.L.K. Wegman	1948-1952
R.W. van Ierschoot	1952-1957

vice-voorzitters:

B.J. Brugman	1932-1935
H.E. Ekker	1935-1938
A. Jappe Alberts	1938-1940
Cl.G.J. Mahler	1940-1946
P.N. Bakker	1946-1949
M. van Duren	1949-1952
A.W. van der Kleyn	1952-1955
Th. C. van Eck	1955-1959
R.C.D. Born	1959-1961
J. Jonker	1961-1962
C.J.F. Klaassen	1962-1963
A.W.M. van Doorn	1963-1965
W.H. Dekker	1965-1967
M. van Duren	1967-1969
P.F.J. van den Borg	1969-1970
C.C. Dieleman	1970-1971
W.H. Dekker	1971-1972
H. 't Hart	1972-1975

L.J. van Slooten	1957-1959
A.W.M. van Doorn	1959-1963
A. van der Nagel	1963-1970
P.F.J. van den Borg	1970-1977
H. van der Maas	1977-1982
S.G. Rodenburg	1982-1992
R.M. Sluiter	1992-1999
G.B. Wentink	1999-

2e secretarissen:

H.E. Ekker	1925-1928
J.D. Toose	1928-1932
H.E. Ekker	1932-1935
A. Jappe Alberts	1935-1936
R.J.P.H. van Dulken	1936-1939
A.W. van der Kleyn	1939-1940
R.J.P.H. van Dulken	1940-1943
P.N. Bakker	1943-1946
C.L.K. Wegman	1946-1948
mevr. C.W.B. Scheer	1948-1950
J. Jonker	1950-1952
L.J. van Slooten	1952-1957
F. Mahler	1957-1958
A.W.M. van Doorn	1958-1959
geen	
P.F.J. van den Borg	1966-1969
geen	
R.R.M. Eijsink	1977-1979
S.G. Rodenburg	1979-1982
H. van 't Hoff	1982-1985
R. van der Meer	1985-1989
D.B. de Bles	1989-1995
J.H.Y.A.A. Beyers	1995-1997
G.B. Wentink	1997-1999
R.M. Sluiter	1999-

M. Ellendt	1975-1977
W. van Vugt	1977-1985
H. van 't Hoff	1985-1987
A.M. Bloemen	1987-1989
R.M. Sluiter	1989-1992
T. de Boorder	1992-1994
geen	
A.E. Siertsema-Baron	1999-

leden:

F. Mahler	1958-1959
R.C.D. Born	1958-1959
L.J. van Slooten	1959-1962
C.J.F. Klaassen	1959-1962
W.H. Dekker	1962-1965
P.F.J. van den Borg	1965-1966
H.J. Dungalmann	1966-1967
M.F. Keeman	1967-1969
C.C. Dieleman	1969-1970
H. 't Hart	1969-1972
M. Ellendt	1972-1975
H. van der Maas	1975-1977
geen	
T. de Boorder	1991-1992
J.H.Y.A.A. Beyers	1993-1995
D.B. de Bles	1995-

2e penningmeesters:

A. Slooten	1924-1928
L.A. Henry	1928-1929
A. van de Mey de Bie	1929-1932

bijlage II

DE JAARFEESTEN

(in voorgaande jaren werden alleen jaardiners gehouden):

- 1963 het eerste jaarfeest met een schouwburchbezoek en na afloop een souper
- 1964 gaat niet door, geen toneelstukken geschikt voor dit doel
- 1965 toneelstuk "Obsessie" met Luc Lutz en Koba Kelling daarna een souper in de Jockeyclub
- 1966 geen jaarfeest in verband met de lustrumviering in Rotterdam-Hilton
- 1967 geen jaarfeest
- 1968 musical "I do, I do" daarna een souper in de Jockeyclub
- 1969 cabaret Pepijn van Paul van Vliet en daarna souper in de Jockeyclub

- 1970 cabaret van Sito Hovink en daarna souper in de Jockeyclub
- 1971 Toon Hermans onemanshow
- 1972 "Promises, promises" met Gerard Cox en Trudy Labij daarna een souper in de Doelenclub
- 1973 "Groeten uit Pinjum" van Rients Gratema, daarna een souper in de Doelenclub
- 1974 Toon Hermans onemanshow daarna souper in de Jockeyclub
- 1975 jaarfeest in de Jockeyclub
- 1976 jaarfeest in het kasteel van Rhoon
- 1977 jaarfeest in de Johanna Hoeve
- 1978 jaarfeest in de Johanna Hoeve
- 1979 jaarfeest Hoekse Hout met het trio Bert de Lange

- 1980 jaarfeest in het kasteel van Rhoon
- 1981 geen jaarfeest wegens het lustrum in Luxemburg, borrel met partners in de Harmonie
- 1982 jaarfeest in het Hulstkamp-gebouw
- 1983 jaarfeest in de Belvédère te Schoonhoven, voorafgegaan door een autorally
- 1984 jaarfeest in Chalet Suisse, voorafgegaan door een bezoek aan het Belastingmuseum
- 1985 jaarfeest in de Lickebaertshoeve te Maasland, voorafgegaan door een autorally
- 1986 geen jaarfeest in verband met het lustrum in Brugge, maar borrel met partners
- 1987 jaarfeest in het Wapen van Rijsoord, voorafgegaan door een autorally
- 1988 jaarfeest in de Pappégay in het Schielandshuis na een bezoek aan het museum
- 1989 jaarfeest in het World Trade Center in het beursgebouw met de Hot Pappa's

- 1990 jaarfeest in het kasteel van Rhoon met een wijnproeverij
- 1991 geen jaarfeest in verband met het lustrum in Maastricht
- 1992 jaarfeest met kinderen. Duinwandeling en barbecue in de Zuidlandse Hoeve
- 1993 jaarfeest in de "Sociëteit De Maas" met de Hot Pappa's
- 1994 jaarfeest in de Kunsthal met de Mijke Loeven band na museumbezoek
- 1995 jaarfeest aan boord van de "Animathor" met Piet le Blanc
- 1996 geen jaarfeest wegens het lustrum in Brussel, maar een borrel met dames in de Harmonie
- 1997 jaarfeest in "t Ganzengors" te Spijkenisse na een bezoek aan de stormvloedkering
- 1998 jaarfeest in wijnhallen Hosman in Schiedam na bezoek aan het Tandheelkundig Museum
- 1999 jaarfeest in Het Heerenhuis in het Park met de Mijke Loeven band
- 2000 jaarfeest in het kasteel van Rhoon na een architectuurrit door Rotterdam

bijlage III

De H.C. Kranenburg wisselbeker werd gewonnen door:

1952 S.J.A. Hans
1953 R.W. van Ierschot
1954 T.C.L. Hoekstra
1955 L.J. van Slooten
1956 R.W. van Ierschot
1957 S.J.A. Hans
1958 R.W. van Ierschot
1959 M. Castelein

1960 J. Sterk
1962 R.W. van Ierschot
1963 W.H. Dekker
1965 F. Mahler

1976 S.G. Rodenburg (wandelrally Jersey)

1981 B.G. Barkmeyer (wandelrally Luxemburg)
1983 P. Recter
1985 H. van 't Hoff
1987 J.M.W. Croes

Bijlage IV

REGLEMENT voor de Kliniek van de Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging:
(aangenomen in de 176e vergadering op 8 oktober 1917)

Art. 1

Het toezicht op en de regeling van de werkzaamheden op de kliniek der RTV is opgedragen aan een Technische Commissie, voor de tijd van een jaar, op de jaarvergadering der RTV door de leden benoemd. Deze commissie zal samengesteld zijn uit één bestuurslid en twee werkende leden.

Art. 2

De werkzaamheden op de kliniek geschieden door hen, die zich daartoe bereid verklaard hebben, behoudens toestemming van de ledenvergadering.

Art. 3

De werkende leden verbinden zich voor de tijd van 1 jaar, van 1 januari tot 1 januari.

Art. 4

Indien een werkend lid wenst ontslagen te worden van zijn toezegging tot medewerking, zal hij het bestuur der RTV ten minste een half jaar vooruit moeten waarschuwen. Slechts bijzondere omstandigheden, ter beoordeling van de ledenvergadering, zullen hen op korter termijn van zijn verplichtingen kunnen ontslaan.

Art. 5 (vervallen verklaard op 8 juli 1918)

Een nieuw lid der RTV, dat als werkend lid op de kliniek wil toetreden, zal aanvankelijk een voorlopige verbintenis, voor de tijd van een jaar, moeten aangaan. Gedurende die tijd zullen de financiële baten van zijn aandeel in de werkzaamheden in mindering gebracht worden op de onkosten der kliniek over dat jaar. Na afloop van het jaar der voorlopige verbintenis zal de ledenvergadering te beslissen hebben over de al of niet toetreding als gewoon werkend lid.

Art. 6

De werkende leden maken in onderling overleg een regeling op voor de waarneming van het spreekuur 's morgens van 8 tot 9 uur.

Art. 7

Indien een lid verhinderd is dit spreekuur waar te nemen, dan dient hij dit aan een ander over te dragen. Als hij daartoe niemand bereid vindt, is hij verplicht de T.C. hiervan zo spoedig mogelijk in kennis te stellen. Wie zonder dergelijke kennisgeving, force majeure buitengesloten, zijn spreekuur verzuimt, zal een boete betalen van 25 gulden aan de kas der vereniging.

Art. 8

De werkende leden zullen ook onderling bepalen welke avond in de week elk voor zich als zijn vaste avond besproken wenst te zien. Voor zoverre er stoelen ongebruikt zijn, zullen andere werkende leden er vrije beschikking over hebben.

Art. 9

De behandeling op de kliniek zal geschieden tegen een tarief, vastgesteld door de ledenvergadering. Van dit tarief zullen de patiënten in de wachtkamer kennis kunnen nemen.

Art. 10

Het tarief luidt als volgt:

Het vullen van een kies of tand 1 gulden

Wortelbehandeling, aan de vulling voorafgaande, 1 gulden

Het plaatsen van kunsttanden geschiedt alleen voor personen, die kunnen bewijzen minvermogen te zijn en wel tegen vergoeding van:

1 tand	f 3,-	5 tanden	f 10,-	9 en 10 tanden	f 18,-
2 tanden	5,-	6 "	2,-	11 tot 14 tanden aan een plaat	20,-
3 "	6,-	7 "	14,-		
4 "	8,-	8 "	16,-		

Voor het plaatsen van een porseleinen kroon op een wortel wordt f 7,50 berekend; voor een gebitsveer f 1,-, een veerdrager f 1,50

Alle betalingen moeten geschieden voor de behandeling.

Art. 11

De werkende leden zijn verplicht op de klinieklijsten hun patiënten duidelijk aan te geven, de aard der behandeling en de door de patiënt betaalde kosten.

Aan het einde van iedere maand zal de lijst van elke patiënt behoorlijk bijgehouden zijn, in het bijzonder voor zoverre betreft de door de leden verbruikte materialen.

Art. 12

De financiën van de kliniek staan onder het beheer van de penningmeester der RTV. Hierover brengt hij per drie maanden verslag uit aan de ledenvergadering.

Art. 13

Aan het einde van elke drie maanden zal de penningmeester der RTV aan de werkende leden restitutie verlenen van de door hen verbruikte materialen. De werkende leden zullen daartoe hun materiaalbriefjes ondertekend bij hem inleveren, elk nauwkeurig omschrijvend naam en nummer(s) van de patiënt en de materialen voor de behandeling verbruikt.

Art. 14

De materiaalvergoeding, die alleen voor de protheses zal verleend worden, is vastgesteld in de ledenvergadering van 3 mei 1917.

Art. 15

De regeling omtrent de financiële uitkomsten der kliniek zal jaarlijks plaats hebben volgens besluit van de ledenvergadering.

Art. 16

Ieder werkend lid is verantwoordelijk, dat de eigendommen der RTV, op de kliniek aanwezig, ter plaatse en in goede staat blijven. (Voor zover de mondlepels betreft moet ieder deze, na gebruik, ten spoedigste op de kliniek terugbezorgen).

Art. 17

Het werkend lid zal overigens bij zijn behandeling gebruik moeten maken van zijn eigen instrumenten en materialen met uitzondering van medicamenten.

Art. 18

De T.C. zal zorg dragen voor eventuele reparaties op de kliniek, aanvulling medicamenten en het aanwezig zijn van klinieklijsten, materiaallijstjes enz.

Art. 19

De T.C. zal zorg dragen, dat op de kliniek voor de leden steeds ter inzage is een exemplaar van het Reglement voor de Kliniek en een rooster voor de werkende leden.

Art. 20

Wijzigingen in dit Reglement kunnen uitsluitend door de ledenvergadering plaats hebben.

Bijlage V

BEKNOPTE GESCHIEDENIS VAN DE ZIEKENFONDSEN

“Ziekenfondsen” in vorige eeuwen

Min- en onvermogen Rotterdammers behoeften in dagen van ziekte niet verstoken te blijven van genees- of heelkundige behandeling, schrijft Van Lieburg in het 125-jarig jubileumboek van de Stichting Ziekenfonds Rotterdam.

Sinds het midden van de 16e eeuw had de stad een medicus en een chirurgijn gecontracteerd. Bovendien hadden ook kerkgenootschappen sinds het midden van de 17e eeuw een diakonie-doctor of een chirurgijn in dienst ten behoeve van de kerkelijk bedeelden. Bedeeld te moeten worden werd echter als schande ervaren, hetgeen zich gemakkelijk laat indenken wanneer men leest over de neerbuigende wijze waarop met de bedeelden werd omgegaan.

Tegen die achtergrond kan het bestaan van de zogenaamde gildebussen worden verklaard. De sociale gemeenschap die de gilden vormden bood een ideale organisatie om het onderling hulpbetoon te regelen. Door het innen van een vaste contributie van de gildeleden werd een fonds gevormd, waaruit een geneesheer werd bekostigd.

Een bijzondere plaats onder de gildebussen werd ingenomen door de zogenaamde knechtsbussen. Diende men als knecht bij een meester dan was men wel geregistreerd bij het gilde maar geen gildelid, zodat men ook niet de voordelen genoot die aan het gildelidmaatschap waren verbonden. Om die reden vormden de knechts een eigen ‘ziekenfonds’.

Maar toen door het Franse bestuur in 1798 de gilden werden opgeheven betekende dit in de meeste gevallen ook de ondergang van de gildebussen.

In de loop van de 18e eeuw werd een nieuwe vorm van verzekering populair in de vorm van zogenaamde sociëteiten. In het merendeel van de gevallen ging het daarbij om onderlinge verzekeringsmaatschappijen die vrouwen verzekerden van een uitkering na het overlijden van hun man. In dit voetspoor volgden de ziektebussen of geneeskundige sociëteiten. Van de gelden die in kas bleven, vervolgt Van Lieburg, was het de bedoeling om de directeuren en de boekhouder een jaarwedde toe te kennen “overeenkomstig de staat van de kas en evenredig aan de werkzaamheden”.

Bijna 150 jaar heeft de sociëteit “Tot nut van ‘t mensdom in hun leven, ook de vrugten geeft aan d’overgebleven” te Rotterdam bestaan, totdat in 1947 de nieuwe wettelijke regelingen van het ziekenfondswezen haar voortbestaan onmogelijk maakte.

De uitwassen ten gevolge van de hevige concurrentie door de wildgroei van ziekenfondsen werden bij herhaling aan de kaak gesteld. Hoewel een Staatscommissie zich in 1842 uitvoerig met de problematiek van de ziekteverzekering had beziggehouden bleef het ziekenfondswezen buiten schot.

In deze situatie namen de genees- en heelkundigen, vooral van de jongere generatie, het initiatief om door de oprichting van een beroepsorganisatie zich sterk te maken voor de waardigheid van het medische beroep. Verschillende doktoren besloten tot de invoering van een abonnement waarop patiënten konden intekenen, waardoor ze zich verzekerden van geneeskundige hulp tegen een vast bedrag per jaar. Er kunnen dus twee vormen van ziekenfondsen worden onderscheiden:

de directeursfondsen en de zogenaamde doktersfondsen.

In 1858 werd door een tiental te Rotterdam gevestigde doktoren besloten om zich te ver-

enigen tot een voorlopig comité tot oprichting van een Algemeen Ziekenfonds voor minge-goeden, naar het voorbeeld van de Amsterdamse organisatie. Tien medicinae doctores, vijf heelmeesters en zes apothekers (8% van het totaal) wensten zich voorlopig slechts als honoraire leden te beschouwen. Erg succesvol kon de start van het Algemeen Ziekenfonds Rotterdam (AZR) niet worden genoemd. Door een overeenkomst met de Waalse diakonie en de Rotterdamsche Tramweg Maatschappij in 1885 kwam het totale aantal leden op 1500. Uit de moeizame strijd van het AZR om een voldoende aantal leden te werven kan men gemakkelijk afleiden dat de concurrentie aanzienlijk was, ten eerste door fondsen die werden opgericht door *werknemers-coöperaties* en ten tweede door de eerder genoemde doktersfondsen. Tot de eerste categorie behoorde de in 1882 opgerichte Algemene Rotterdamsche Vereniging voor Genees-, Heel- en Verloskundige hulp (ARV). Het meest opvallende in deze organisatie was het honoreringssysteem door middel van een bonstelsel, dat de leden vrij liet in hun keuze van arts en apotheker. Op deze wijze hoopte men de "uitbuiting van de ziekenfondsleden" door de direktiefondsen, inclusief het AZR, te kunnen tegengaan. Door misbruik van beide kanten en vooral onder druk van doktoren besloot men in 1903 tot de invoering van het abonnementstelsel.

De Ongevallenwet van 1901, waarmee de geschiedenis van de sociale verzekeringswetten in Nederland was begonnen, zou worden gevolgd door de Ziektewet. Na jaren discussie werd deze wet in 1913 door het parlement aanvaard. De invoering ervan vond echter in 1930 plaats, nadat inmiddels tal van wijzigingen waren doorgevoerd, waaronder het weglaten van de regeling van de ziekenfondsen. De Ziektewet regelde derhalve alleen de vergoeding voor loondering. Een besluit betreffende de ziekenfondsen werd pas in 1941 door de Duitse bezetter genomen.

De Eerste Wereldoorlog was, nog steeds volgens Van Lieburg, de directe aanleiding tot de oprichting van een nieuwe overkoepelende organisatie binnen het Rotterdamse ziekenfondswezen: de Controle Commissie Rotterdam (de andere was de Commissie Welstand).

De onoverzichtelijke situatie, ontstaan door de premiereducties voor gezinnen waarvan de kostwinner was gemobiliseerd, gevoegd bij de problemen met de ledenadministratie van de 27 ziekenfondsen die Rotterdam toen nog rijk was en de klachten over het optreden van sommige ziekenfondsboden en -agenten, diende onder toezicht van de nieuwe en voor Nederland unieke Controle Commissie te worden geplaatst. In 1952 zou het toezicht op de ziekenfondsen wettelijk worden geregeld en kwam er een Centrale Commissie van Toezicht die de bestaande toezichthoudende instanties moest gaan overkoepelen.

Op initiatief van de medische specialisten werd in 1919 een overeenkomst met de Rotterdamse ziekenfondsen gesloten, waarbij de specialistische hulp aan fondspatiënten werd geregeld.

In 1978 kwam een fusie tot stand tussen de ARV en het AZR en de Stichting Samenwerking Rotterdamse Ziekenfondsen. Zo ontstond de Stichting Ziekenfonds Rotterdam (SZR).

Met de stelselwijziging in het vooruitzicht gingen in 1993 de ziekenfondsen Spaarneland en de SZR samen met de verzekeringsmaatschappij Zilveren Kruis.

De naam van de SZR veranderde in Zilveren Kruis Rijnmond. Nadat een aantal jaren was samengewerkt met de Achmea Groep werd per 1 september 2000 besloten de naam opnieuw te wijzigen in Zilveren Kruis /Achmea.

Aan het einde van de vorige eeuw kwamen *de ondernemings ziekenfondsen* tot oprichting, vooral in Twente en in het Westen. De premie werd meestal voor de helft door de onderne-

ming betaald, terwijl het bestuur als regel werd gevormd door de directie en de arbeiders.

Wanneer de verzekerden een fonds hadden opgericht en beheerden sprak men van *onderlinge ziekenfondsen*.

De constructie waarbij het bestuur van de ziekenbussen enerzijds met de leden een verzekeringsovereenkomst sloot en anderzijds met doktoren en apothekers een overeenkomst tot het verlenen van diensten aanging vormde de grondslag van het Nederlandse Ziekenfondswezen.

Punten van kritiek op de directiefondsen waren:

1. het merendeel was aan geen enkel toezicht onderworpen; de directie maakte de dienst uit
2. de geneeskundigen hadden geen zeggenschap in het bestuur
3. een groot deel van de contributie ging naar salarissen van de directie
4. te lage honorering van artsen en apothekers
5. er werden zo veel mogelijk leden aangetrokken, waaronder ook leden die eigenlijk niet in een ziekenfonds thuishoorden (en de particuliere praktijken nog kleiner maakten)
6. lage contributie door onderlinge wedijver tussen de ziekenbussen
7. beperkte keuze voor de leden, doordat het aantal medewerkers beperkt werd gehouden

Een pluspunt was dat de directiefondsen de arbeidende klasse rijp hebben gemaakt voor de verzekeringsgedachte.

In de periode 1912 - 1914 stelde de Ned. Maatschappij tot Bevordering van de Geneeskunst dat in alle afdelingen een ziekenfonds zou worden opgericht en dat deze eigendom van de Maatschappij zouden zijn. Financieel zou elk *afdelingsfonds* geheel onafhankelijk zijn. Andere eisen waren:

1. leden van de Maatschappij mochten alleen dan toetreden als deelnemers tot een ziekenfonds wanneer voldaan was aan de volgende voorwaarden:
 - a. er moest een vrije dokterskeuze zijn
 - b. er moest een welstandsgrens zijn
 - c. de artsen dienden in het bestuur van het ziekenfonds te zijn vertegenwoordigd; hun positie moest zodanig zijn dat zij nimmer door de andere bestuursleden overstemd zouden kunnen worden
2. de individuele overeenkomsten tussen artsen en de Onderlinge Ziekenfondsen dienden te worden vervangen door collectieve overeenkomsten tussen de Maatschappij en de Ziekenfondsen.
3. de bestuursleden mochten geen financiële belangen bij het fonds hebben (de directiefondsen dienden dus te verdwijnen)

Een consequente toepassing van de genomen besluiten zou het voortbestaan van de Onderlinge Fondsen onmogelijk hebben gemaakt daar deze voor het voortbestaan zouden zijn aangewezen op een handjevol artsen (nog geen 10%) dat niet bij de Maatschappij was aangesloten. Dat is de reden dat een aantal Onderlinge Ziekenfondsen zich in 1913 aaneensloten tot de Federatie ter behartiging van het Ziekenfondswezen.

Tandheelkunde en de ziekenfondsen

Tandheelkundige hulp in onze dagen, schrijft J.S. Bruske in het TvT van 1920, is voor de burgerman nauwelijks bereikbaar. Geneeskundige verzorging in grote arbeidersgezinnen baarde al lang geen zorg meer, omdat de ziekenfondsen daarin reeds jaren voorzagen.

Omstreeks 1865 werden “tandmeesters”, die zich meer speciaal op de behandeling van het gebit toelagden, op hun eigen verzoek bij de ziekenfondsen aangesteld. Zij hielden daarvoor spreekuur in hun woonhuis. Hun hoofdbezigheid bepaalde zich tot de extractie en de zogenaamde consulten. Het honorarium van de tandmeesters bestond uit een vast bedrag van ca. f 30,- per jaar per duizend leden. Dit bedrag werd verdeeld onder de medewerkers naar gelang van hun aandeel daarin.

Toch hebben de tandmeesters van die dagen - zij het om het belang van beide partijen te dienen - zich beschikbaar gesteld de ziekenfondsleden voor gereduceerde honoraria conserverende en prothetische hulp te verlenen. Korte tijd daarna hebben sommige ziekenfondsdirecties de tandarts, die aan hun fonds verbonden was, de verplichting opgelegd, zonder hem daarvoor uit de middelen van de ziekenfondskas enige vergoeding te verstrekken, de verzekerden tegen gereduceerd tarief conserverende en prothetische tandheelkundige hulp te verlenen. Deze hulp moest door de verzekerden, volgens een tarieflijstje, zelf worden betaald. Door deze regeling werd de schijn gewekt dat dit voordeel aan het lidmaatschap van het ziekenfonds was verbonden en ten koste van de ziekenfondskas werd verkregen.

Door allerlei omstandigheden kon deze verhouding niet lang duren en richtten enige ziekenfondsen eigen poliklinieken op waar, naast de hulp bij tandmeesters aan huis, ook tandheelkundige hulp (waaronder conserverende en prothetische) aan de leden werd verleend.

Zonder speciaal verzoek van de patiënt werd daarbij van de rest van het gebit, in welke slechte toestand ook, niet de minste notitie genomen:

1. omdat de op de kliniek aanwezige hulpkrachten, in de verste verte niet toereikend waren om aan de vraag te voldoen en
2. omdat financiële bezwaren de minderwelgestelden onder de ziekenfondsleden in de weg stonden.

Toen de volksverzekeringswetten in 1916 in de Kamer aan de orde kwamen wilde het ontwerp Ziektewet-Treub dat elke loontrekkende arbeider tegen de gevolgen van ziekte zou zijn verzekerd. Dit ontwerp werd door de Staat, in een poging tot een volksgezondheidsverzorging te komen, voorgeschreven. De Maatschappij ter Bevordering van de Tandheelkunde begreep dat de tandheelkunde bij een wettelijke regeling medefactor moest zijn. Het ontwerp verplichtte elke loonarbeider beneden een bepaalde welstandsgrens bij een ziekenfonds verzekerd te zijn. Hoewel de ziekenfondsleden aanspraak konden maken op “een vrije extractie” werd de tandheelkundige hulp door de ziekenfondsen niet gehonoreerd en evenmin in het wetsontwerp genoemd. Ook de latere Ziektewet-Talma gaf de tandheelkunde geen plaats.

Wanneer men de strijd met de ziekenfondsen rond de Eerste Wereldoorlog overziet bemerkt men dat het de tandartsen niet in de eerste plaats om verbetering van de eigen positie te doen was, maar dat zij er het meest naar streefden het belang van het ziekenfondslid te dienen. De Maatschappij voerde deze strijd op twee manieren:

1. door bij de Minister erop aan te dringen de tandheelkundige behandeling in de Ziektewet een plaats te geven
2. door de ziekenfondsen bepaalde eisen voor te leggen, waardoor aan de tandheelkunde reeds vóór de aanneming van de Ziektewet in de ziekenfondsen een plaats kon worden gewaarborgd.

Deze eisen waren:

- a. tandheelkundige hulp in ruime zin voor ziekenfondsleden, begrepen in de contributie, op gelijke voet met geneeskundige hulp en zoveel mogelijk op poliklinieken
- b. medezeggenschap van de Maatschappij en de medewerkende tandartsen inzake de regeling van de tandheelkundige hulpverschaffing door de ziekenfondsen.

Door de grote omvang van het werk voor heel Nederland begon de Maatschappij het eerst met alle ziekenfondsen in Amsterdam te onderhandelen. De weg was moeilijk, maar toen in december 1919 een verhoging van de ziekenfondscontributie was ingesteld werd het volgende bereikt:

“Vanaf 1 februari 1920 zou door elk ziekenfonds in Amsterdam, zoveel mogelijk op poliklinieken, de conserverende en chirurgisch-medische tandheelkundige behandeling zonder bijbetaling worden verstrekt; waardoor in die lichamen vanzelf de gelijkwaardigheid van de tandheelkunde met andere factoren van de volksgezondheidsverzorging is erkend”.

Aan deze overwinning ontleende de Maatschappij het recht van alle ziekenfondsen in het land dezelfde voorwaarden te eisen.

In een zevental artikelen in het TvT van 1906 tot en met 1918 bewees G.H. Bisseling, die in die tijd tandarts was op de afdeling voor tandheelkunde van het Nuts-ziekenhuis in 's-Gravenhage, dat met de verkregen resultaten van de verstrekte tandheelkundige hulp, volgens zijn maatregelen, niet gepaard ging met onoverkomelijke financiële bezwaren.

Er werd door het ziekenfonds van de “Maatschappij tot het Nut van het Algemeen” de mogelijkheid geboden op een rationele manier tandheelkunde te bedrijven. Er werd geen vulling gelegd en geen prothese geplaatst voordat alle slechte elementen en necrotische wortels waren verwijderd. Voor een vulling en tandsteenverwijdering werden resp. f 0,30 en f 0,50 gevraagd. Prothetisch werk werd tegen kostende prijs geleverd.

In zijn laatste artikel weerlegt hij de opmerking dat er bij het ‘Nut’ zo weinig vullingen werden gelegd. Omdat er van andere fondsen geen vergelijkingsmateriaal aanwezig was gebruikte hij de cijfers van de RTV-klinieken, waaruit bleek dat in Rotterdam in 1917 zestien vullingen per honderd patiënten werden gelegd. Wanneer hij dezelfde rekenwijze toepaste kwam hij voor 1916 op vijf en twintig vullingen per honderd patiënten bij het ‘Nut’. “Het komt niet in mijn hoofd op”, schrijft Bisseling, “om nu tegen de Rotterdamse collega’s te zeggen: wat jullie daar doen speelt eigenlijk geen rol. Integendeel ik acht werkezels hoger dan praters en vind dat ze zeer veel doen, namelijk lastig pionierswerk”.

In een artikel uit 1923 laat Bruske zien dat de door de Maatschappij gewenste hulpverlening in Duitsland al jaren plaatsvond. Hij vergeleek met Duitsland omdat daar het ziekenfondswezen het meest ontwikkeld was. De uitspraak van Prof. Busch in 1898 en in dat jaar door de Duitse rechtbank erkend - dat cariës een ziekte is - veranderde de positie van de tandarts bij de ziekenfondsen wezenlijk. Door die uitspraak moesten de Duitse ziekenfondsen aan hun leden conserverende tandheelkundige hulp verstrekken en wel op grond van gelijkwaardigheid met elke genees- en heelkundige hulp.

Het Nederlandse volk scheen meer op morele punten dan op wettelijke gronden het recht op tandheelkundige verzorging te kunnen verkrijgen. De staatscommissie Koolen die uit bevoegde buitenstaanders bestond en destijds was ingesteld voor het ontwerpen van de Ziektewet, had erkend dat de tandheelkunde een factor was in de verzorging van de volksgezondheid. De commissie die daarna in het leven werd geroepen ter behartiging, unificatie en centralisatie van de werkwijze van de ziekenfondsen telde gedelegeerde leden van de Maatschappij ter Bevordering van de Tandheelkunde, waardoor zij erkende dat de tandheelkundige verzorging een onafscheidbaar deel van de ziekenfondshulp was.

Het unificatierapport

Dit is een rapport uit 1925 van een commissie van verschillende organisaties die onderzoek heeft gedaan naar de mogelijkheid meer eenheid te brengen in het Ziekenfondswezen in ons land.

Het zou ongetwijfeld ideaal zijn wanneer er in elke stad één ziekenfonds zou zijn; voor kleinere steden en op het platteland zou een dergelijk fonds meerdere plaatsen kunnen omvatten. Daardoor zouden er grote kapitaalkrachtige ziekenfondsen ontstaan, die op veel betere wijze de volksgezondheid zouden kunnen dienen.

Om dat te bevorderen werden in de loop van 1922 door het bestuur van het Nederlands Verbond van Vakverenigingen (NVV) besprekingen gevoerd met verschillende in dit vraagstuk geïnteresseerde organisaties. Als gevolg daarvan had op woensdag 28 juni 1922 een conferentie plaats van het dagelijks bestuur van het NVV met vertegenwoordigers van de Ned. Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst, waarbij geen principiële geschilpunten naar voren kwamen. Kort daarna werd overleg gepleegd met andere richtingen in de Nederlandse vakbeweging.

Op 14 september 1922 waren vertegenwoordigers bijeen van de vijf vakcentrales: het Nederlands Verbond van Vakverenigingen, het bureau voor de R.K. Vakorganisatie, het Christelijk Nationaal Vakverbond, het Algemeen Nederlands Vakverbond en het Nationaal Arbeidssecretariaat.

Alleen de vertegenwoordigers van de R.K. Vakbeweging wensten zich niet bij voorbaat uit te spreken voor een zo sterk doorgevoerde centralisatie.

Nadat ook met o.a. de Landelijke Federatie ter behartiging van het ziekenfondswezen en met de Maatschappij ter Bevordering der Pharmacie was geconfereerd, had op 14 november 1922 weer een samenkomst plaats van alle betrokkenen.

Op deze bijeenkomst werd tot de vorming van een commissie besloten waarin alle deelnemende organisaties één of meer vertegenwoordigers zouden aanwijzen. De commissie kreeg tot taak een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid meer eenheid in het Ziekenfondswezen te brengen.

In die commissie werd ook deelgenomen door de heren H.G. Pitsch en J.S. Bruske als vertegenwoordigers van de Ned. Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde.

Samenvatting van de conclusies van de commissie:

- 1 de commissie is van mening dat het wenselijk is, dat in iedere plaats van betekenis slechts één ziekenfonds bestaat
2. in kleinere steden en op het platteland zullen de ziekenfondsen zich over meerdere plaatsen dienen uit te strekken
3. het stichten of in stand houden van ziekenfondsen als winstbeogend bedrijf of als onderdeel daarvan, acht de commissie ongewenst
4. aan de ziekenfondsen dient de individuele geneeskundige behandeling te worden toevertrouwd, terwijl de op te richten districtsfederaties van de ziekenfondsen de sociaalhygiënische en algemeen medische belangen zullen hebben te behartigen. Het bestuur van de districtsfederatie wordt gekozen uit de besturen van de aangesloten ziekenfondsen
5. boven alle ziekenfondsen wordt een Centrale Raad geplaatst, belast met de algemene leiding van het ziekenfondswezen en de verdeling van de eventuele subsidies
6. de commissie is van mening dat de mogelijkheid moet worden opengelaten dat in de besturen van de ziekenfondsen ook huisartsen, specialisten, apothekers en tandartsen worden

- opgenomen; de meerderheid van het bestuur kan echter bestaan uit leden van het ziekenfonds, indien de rechtspositie van de geneesheren enz. voldoende is geregeld
7. fondsbesturen verrichten hun werk gratis; vergoedingen worden slechts toegekend voor werkverzuim; een enkel bestuurslid, met speciaal werk belast, wordt gesalarieerd
 8. de boden worden tegen vast salaris aangesteld
 9. voor alle ziekenfondsen is een zelfde vorm van administratie gewenst
 10. door de ziekenfondsen moet geneeskundige hulp in de meest uitgebreide zin worden verstrekt
 11. leden zijn niet alleen arbeiders en hun gezinnen maar ook zelfstandige personen voor zover zij naar hun welstand met arbeiders gelijk te stellen zijn. Plaatselijke commissies dienen dat te beoordelen, waardoor de commissie het stellen van een concrete welstandsgrens niet meer van overwegend belang acht
 12. verzekerden hebben vrije artsenkeuze
 13. aanstelling van eigen geneesheren enz. door de ziekenfondsen dient beperkt te blijven
 14. de rechtspositie van geneesheren enz. moet worden vastgelegd in een tussen het ziekenfonds en hun organisaties te sluiten overeenkomst
 15. de aan het ziekenfonds verbonden artsen, tandartsen en apothekers worden betaald volgens het abonnementsstelsel (zonder groot verschil in honorering voor de grote en kleine steden en het platteland)

Als voorlopige norm zijn genoemd per ingeschrevene per jaar:	
voor een huisarts	f 3.25
voor een apotheekhoudende huisarts	f 5.50
voor poliklinische specialistische hulp	f 0.90
voor poliklinische en klinische specialistische hulp	f 2.00
voor de apotheker	f 2.00
 16. het maximum aantal verzekerden dat ten name van één geneesheer mag worden ingeschreven wordt bepaald op 3500 zielen, ten name van één tandarts voorlopig op 12000 zielen
 17. de contributie voor de leden behoort in verband met hun draagkracht in grote en kleine steden en op het platteland verschillend te zijn. Er dient verschil te zijn in de contributie tussen volwassenen en kinderen onder de 17 jaar
 18. de Commissie acht het noodzakelijk dat zowel het Rijk, de provincie en de gemeenten, alsmede de Rijksverzekeringsbank ruime subsidies aan de ziekenfondsen verstrekken
 19. de Commissie acht het noodzakelijk dat in de Wet op de Ziekenverzorging de toetreding tot de ziekenfondsen voor alle arbeiders die onder de Ziekewet zullen vallen en hun gezinnen verplicht wordt gesteld.

De tandheelkundige hulp behandelt volgens het unificatierapport:

Er zijn maar enkele ziekenfondsen die tandheelkundige hulp verstrekken maar de wijze waarop dat gebeurt, is beslist niet afdoende. De Commissie stelt zich dan ook op het standpunt dat een behoorlijke tandheelkundige behandeling voor de grote massa moet zijn verzekerd.

Die tandheelkundige hulp is in drie groepen te verdelen: chirurgische, conserverende en prothetische. De twee laatstgenoemde verrichtingen eisen veel tijd, waardoor deze hulp vaak zeer kostbaar is. Tot nu toe hebben de ziekenfondsen, juist als gevolg hiervan, de hulp slechts beperkt tot de chirurgische tandheelkundige behandeling. Sedert 1918 stelden op aandringen van de NMT enkele ziekenfondsen een beperkt aantal tandartsen aan die ook conserverende tandheelkundige hulp verleenden. De tijd die hieraan wordt besteed is echter in verhouding

tot de behoefte aan die hulp, gezien het aantal verzekerden en hulpvragenden, zo gering dat naar deskundig oordeel aan de daaraan te stellen eisen in de verste verte niet is te voldoen. Het is van groot belang dat de uitoefening van de tandheelkunde als vrij beroep zonder belemmering van secundaire invloeden wordt bevorderd.

De Commissie acht het niet in het belang van een goede tandheelkundige behandeling, wanneer tandartsen in loondienst van de fondsen in door deze geëxploiteerde poliklinieken hulp verlenen.

Dit geldt temeer voor die ziekenfondsen die tandprothesen tegen betaling van een vergoeding door de verzekerde verstrekken en waarbij het fonds uit de winst op dit onderdeel de kosten van de polikliniek ten dele dekt. Er was zelfs een ziekenfonds dat in het contract met tandartsen had vastgelegd dat zij van de winst van de prothese boven hun vaste salaris een percentage zouden ontvangen. Dit percentage stijgt progressief naarmate door de tandarts meer kunstgebitten worden geplaatst. Aangezien de patiënten vooral belang hebben bij het behoud van het eigen gebit ligt het voor de hand, dat zo'n regeling een goede tandheelkundige behandeling niet kan bevorderen. Daarentegen merkten andere leden op dat verschillende ziekenfondsen op hun poliklinieken met aangestelde of gecontracteerde tandartsen of op andere wijze in een goede behandeling voorzien. Zij vreesden dat juist een abonnementsstelsel de conserverende behandeling niet ten goede zou komen. De tandarts kan dan goede tandheelkundige hulp verlenen, wanneer hij zich per contract met het ziekenfonds verbindt onder auspiciën van de NMT, die op haar beurt met de ziekenfondsen collectieve contracten sluit. In deze overeenkomst zou dan o.m. de bepaling moeten worden opgenomen dat alle verzekerden door vrije keuze zijn ingeschreven en dat de tandarts zich ten hoogste een halve dag (3 1/2 uur) per werkdag beschikbaar stelt voor behandeling van ziekenfondsleden.

Aangezien bij de huidige graad van populariteit van de conserverende behandeling de omvang niet zo groot zal zijn, werd besloten ten behoeve van de tandheelkundige hulp door de ziekenfondsen f 0.50 per ziel te reserveren. Deze regeling zal gedurende een proeftijd van twee jaar van kracht zijn terwijl een controlecommissie zal nagaan in hoeverre de hulpvragenden de beschikbare tijd van de medewerkende tandartsen in beslag zullen nemen.

Als financiële basis werd een salaris van f 6.00 per uur gesteld.

Blijkens de volkstelling van 1920 waren er in ons land 4.350.227 zielen van 17 jaar en ouder, tegenover 2.515.087 beneden 17 jaar. Ter dekking van de kosten zou dan, de subsidies buiten beschouwing gelaten, voor de steden een weekpremie nodig zijn van ongeveer 45 cent per volwassene en 5 cent per kind. Of 42 cent per volwassene en 10 cent per kind. De meerdere kosten verbonden aan de uitgebreidere hulp van de ziekenfondsen zouden door subsidies, voornamelijk van overheidswege, moeten worden gedekt.

In de Commissie is ook de vraag ter sprake gekomen of de werkgevers niet een deel van de premies voor de ziekenverzorging voor hun rekening zouden moeten nemen.

Voorlopig bleef het zoals het was

H.C.van der Hoeven, de geschiedschrijver van de ziekenfondsen, schreef in 1963 over dit rapport: "Na 1925, het jaar waarin het rapport werd gepubliceerd, is nooit meer een zo grote eenstemmigheid over een nieuwe regeling van het ziekenfondswezen bereikt. Het unificatierapport neemt dan ook in de geschiedenis van het ziekenfondswezen een uitzonderlijke plaats in".

Het initiatief voor de bespreking tussen de Maatschappij der Geneeskunst en het NVV ging uit van de eerstgenoemde, omdat zij meer dan genoeg had van de plaatselijke moeilijkheden bij de ziekenfondsen. Het NVV was van oordeel dat de versnippering bij de fondsen erg veel

geld kostte. Aanvankelijk was de Landelijke Federatie ontstemd over de bespreking en zij verweet het NVV, dat de onderling beheerde ziekenfondsen vrijwel nooit steun hadden gekregen van de vakorganisaties. Men vreesde dat de vakbeweging een grote invloed in de ziekenfondsen zou wensen en daarvoor voelde de Federatie niets. Om de gemoederen te kalmeren werd de Federatie door het NVV uitgenodigd aan het overleg deel te nemen. De algemene vergadering van de Federatie gaf haar fiat om deel te nemen in de Commissie, maar zij zou in geen geval aan de conclusies gebonden zijn.

Vrijwel niemand was bereid de theorie van het unificatierapport tot praktijk te verheffen. De Maatschappij der Geneeskunst wilde alleen haar fondsen opheffen, wanneer de wetgever de rechtspositie van de medewerkers regelde. De Landelijke Federatie dacht er niet over haar fondsen te laten opgaan in nieuwe fondsen, waarin de medewerkers een belangrijke zeggenschap hadden. Het NVV bleef zich op het standpunt stellen dat in de fondsbesturen vertegenwoordigers van de plaatselijke vakbeweging moesten worden opgenomen. Het Rooms-katholieke Werkliedenverbond koerste steeds meer in de richting van een eigen R.K.-ziekenfonds.

Het enige positieve resultaat was eigenlijk dat er meer begrip tussen het NVV, CNV en de Federatie was ontstaan, hetgeen later tot een officiële samenwerking zou leiden.

bijlage VI

DEFINITIEVE SAMENSTELLING VAN HET REGLEMENT VAN HET W.S.BURGERFONDS VAN DE RTV:

art. 1

Op 1 juli 1933 heeft de RTV een schenking van de Stichting "Bevordering van Volkskracht" aanvaard in overeenstemming met de wens van de op 9 januari 1933 te Antwerpen overleden heer Willem Simon Burger, oud-ingezetene van Rotterdam.

art. 2

De RTV heeft op zich genomen om deze schenking als Fonds te beheren afgescheiden van de geldmiddelen van de vereniging en te besteden overeenkomstig de wil van de erflater, uitsluitend voor doeleinden in het belang van de sociale tand- en mondverzorging.

art. 3

Het daartoe bij deze ingestelde Fonds zal de naam dragen van W.S.Burgerfonds van de RTV.

art. 4

Het Fonds, dat bij de aanvang in hoofdsom vijftig duizend gulden bedraagt, zal zoveel als doenlijk is in verband met het beoogde doel, onaangetast behouden moeten blijven, terwijl de rente besteed zal kunnen worden voor de bij aanvaarding in uitzicht gestelde daden.

art. 5

Indien in een bepaald jaar blijkt, dat er geen gewenste bestemming voor de beschikbare rente in overeenstemming met art 2 is, zullen deze niet gebruikte renten in een van de volgende jaren extra besteed mogen worden.

art. 6

Voor beheer en toezicht van het W.S.Burgerfonds zal de RTV een commissie benoemen, die tevens ermee belast is, om aan de RTV voorstellen te doen omtrent de besteding van de renten.

art. 7

De in het vorige artikel genoemde commissie zal bestaan uit vijf leden, te weten: voorzitter en penningmeester van de RTV, die ambtshalve zitting zullen nemen en drie leden, die elk voor een tijdvak van drie jaren op de jaarvergadering van de RTV worden benoemd.

art. 8

Voor de eerste maal heeft de RTV in haar 346e ledenvergadering van 21 juni 1933 drie leden in deze commissie benoemd, die daarop door loting zullen bepalen, wie van de gekozenen in 1934, wie in 1935 en wie in 1936 zal aftreden, zodat in het vervolg op elke jaarvergadering ten minste één commissielid benoemd zal worden.

art. 9

De commissie benoemt uit haar midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester.

art. 10

De penningmeester van het Fonds voert het beheer over de geldmiddelen van het Fonds. Over iedere belegging ook van de kasgelden, indien deze de f 200,- overschrijden en over iedere vervreemding van de eigendommen van het Fonds, raadpleegt hij de gehele commissie. Indien spoedeisende financiële transacties noodzakelijk zijn, zal bij afwezigheid van commissieleden, door drie van de aanwezige commissieleden kunnen worden beslist.

art. 11

De geldswaardige papieren, die eigendom zijn van het Fonds, zullen in gesloten bewaargeving worden toevertrouwd aan een safe van een bankinstelling, door de commissie aan te wijzen, terwijl de toegang tot de bewaarplaats slechts is toegestaan, indien er zich tenminste twee commissieleden gezamenlijk aanmelden.

art. 12

Jaarlijks brengt de penningmeester van het Fonds of bij ontstentenis één van de commissieleden op de jaarvergadering een verslag uit van zijn financieel beheer gedurende het afgelopen jaar. Dit financieel verslag wordt door alle commissieleden ondertekend.

Bij ontstentenis van één of twee van de commissieleden is de jaarvergadering, met betrekking tot het bepaalde omtrent de ondertekening bevoegd, dispensatie te verlenen van de bepaling van de vorige alinea.

Op dezelfde jaarvergadering zal een stuk worden voorgelegd waaruit blijkt dat behalve de penningmeester van het Fonds minstens twee van de andere commissieleden er zich persoonlijk van hebben overtuigd, dat de in het verslag vermelde activa ook inderdaad aanwezig zijn.

art. 13

Wijziging in de bepalingen van dit reglement kan geschieden op voorstel van de commissie bedoeld in artikel 6 door de vergadering van de RTV. Echter zal een wijziging van de artikelen 2, 4, 8 of 14 van dit reglement slechts toegestaan zijn, indien het voorstel eenparig wordt gedaan door alle leden van de commissie bedoeld in artikel 6 en het besluit genomen wordt met tenminste 3/4 van de uitgebrachte stemmen in een vergadering van de RTV, die opzettelijk tot het nemen van zodanig besluit is opgeroepen.

art. 14

Het Fonds kan worden opgeheven op de wijze als in artikel 13 voor wijziging in de bepalingen van het reglement is voorgeschreven.

Het bij opheffing van het Fonds aanwezig batig saldo zal alsdan moeten worden aangewend voor een doel zoveel mogelijk in overeenstemming met het doel van het Fonds.

(geplakt tussen de notulen van de 349e vergadering)

bijlage VII

REGLEMENT BEHORENDE BIJ DE AVONDDIENST

(maart 1972 en zoals het in de eerste jaren heeft gegolden)

1. De avonddienst wordt geregeld en is gecreëerd door de RTV.
2. Medewerkers aan de avonddienst zijn zij die dit schriftelijk aan de zondagsdienstcommissie kenbaar hebben gemaakt.
3. De avonddienst wordt waargenomen volgens het rooster.
4. Dit rooster wordt de medewerkers toegezonden.
5. De indeling van dit rooster komt tot stand doordat de medewerkers hun wensen kenbaar kunnen maken voor het volgende jaar via hun toegezonden wensformulieren. De commissie zal zoveel als in haar vermogen ligt met de wensen rekening houden.
6. Deze formulieren dienen voor een bepaalde datum, aangegeven door de zondagsdienstcommissie, in het bezit van deze commissie te zijn.
7. De avonddienst functioneert 's maandags, dinsdags, woendags, donderdags en vrijdags van 19.00 tot 24.00 uur, uitgezonderd die dagen, die door de zondagsdienst worden waargenomen. De avonddienst op vrijdag wordt waargenomen door de collega's die uitsluitend zondagsdienst hebben.
8. Een centraal telefoonnummer geeft d.m.v. een antwoordapparaat alleen het/de telefoonnummer(s) van de dienstdoende collega door.
9. De dienstdoende collega maakt zich, zonder de naam te noemen, bekend als tandarts van de avonddienst en noemt zijn naam als hij meent een afspraak te moeten maken.
10. De avonddienst omvat de behandeling van nabloedingen en ongevallen en is kosteloos.
11. Verwijzen mag alleen geschieden ingeval van nabloedingen en ongevallen.
12. Verwijzing naar de avonddienst tijdens vakantie is niet toegestaan. De eigen waarnemer(s) draagt (dragen) hiervoor zorg.
13. Het behandelen van overige klachten wordt overgelaten aan de beoordeling van de dienstdoende collega.
14. Particuliere patiënten berekent men het tarief verhoogd met 50%.
Ongesaneerde patiënten berekent men het particuliere tarief verhoogd met 50%, met dien verstande dat men de patiënt er op wijst dat een ziekenfonds restitutie niet mogelijk is. De kwitantie dient voorzien te zijn van de handtekening van de patiënt en de aantekening "Kosten niet verhaalbaar op het ziekenfonds".
Gesaneerde patiënten. Men mag alleen een behandelingskaart indienen of, indien men alleen een particuliere praktijk heeft, het ziekenfondstarief voor de behandeling berekenen.
15. De dienstdoende collega dient te allen tijde bereikbaar en beschikbaar te zijn.
16. Iedere collega, die aan de avonddienst meewerkt, verplicht zich de bepalingen in dit reglement strikt te volgen.
17. Iedere collega die handelt in strijd met bovengenoemde bepalingen, zal zich voor de zondagsdienstcommissie moeten verantwoorden. De commissie kan eventueel het bestuur van de RTV adviseren over de te nemen maatregelen.
18. Voor vragen en inlichtingen betreffende de avonddienst wende men zich tot de commissie.
De zondagsdienstcommissie: P.F.J. van den Borg J. Huddleston Slater
J.H.F.J. Bosboom L.E. Vlietstra

bijlage VIII

REGLEMENT BEHORENDE BIJ DE ZONDAGSDIENST

(zoals het gold in het begin van de zeventiger jaren)

1. De deelnemers aan de zondagsdienst zijn verdeeld in drie groepen:
 - a. collegae-medewerkers wonende op de rechter Maasoever
 - b. collegae-medewerkers wonende op de linker Maasoever plus enkele wonende in de tunnelmond
 - c. collegae en instellingen die mogen verwijzen naar de dienstdoende collega's, maar hieraan zelf niet meewerken.
2. De zondagsdienst wordt waargenomen volgens het rooster.
3. Het rooster van de zondagsdienst wordt ieder jaar aan de collega-medewerkers toegezonden.
4. Voor de indeling van het rooster kan elke collega schriftelijk zijn wensen kenbaar maken. De commissie zal hier zoveel mogelijk rekening mee houden.
5. De zondagsdienst gaat in zaterdag om 8.00 uur en eindigt zondag 24.00 uur. De avonddienst op vrijdag (ingaaude 19.00 uur PvH), geen feestdag zijnde, wordt waargenomen door de dienstdoende collega van de zondagsdienst
6. Iedere collega blijft voor zijn eigen patiënten verantwoordelijk tot de aanvang van de dienst, tenzij hij in overleg met de dienstdoende collega anders is overeengekomen. Het centrale telefoonnummer mag men tijdig en duidelijk waarneembaar aanbrengen en eventueel op uw antwoordapparaat inspreken.
7. Men dient aanwezig te zijn tijdens de spreekuren op zaterdag, zondag of feestdag van 11.00-12.00 uur en 17.00-18.00 uur. Buiten deze spreekuren dient men direct bereikbaar en zondig beschikbaar te zijn.
8. Aan particuliere patiënten wordt het tarief met een verhoging van 50% in rekening gebracht.
9. Aan alle ziekenfondspatiënten berekent men het entreebedrag (f 14,-), verhoogd met het tarief (f 10,-) voor de behandeling. De dienstdoende collega kan de behandeling niet aan het ziekenfonds declareren. Het entreebedrag wordt niet gevraagd:
 - a. bij een nabloeding (hier wordt niets berekend)
 - b. bij werkelijk spoedeisende gevallen:
 1. hulp in verband met een ongeval
 2. klachten voortvloeiend uit kortelings verleende behandeling
 - c. bij patiënten met een geldige saneringskaart.
10. Indien een collega op zaterdag een aangekondigd ziekenfondsspreekuur houdt mag deze regeling niet worden toegepast.
11. Een ruiling, alleen mogelijk in eigen groep (a of b), kan bij uitzondering in dringende gevallen geschieden. Uiterlijk één week tevoren moet deze wisseling kenbaar worden gemaakt en deze zal worden beoordeeld door de zondagsdienstcommissie. De kosten van ruiling bedragen f 25,-.
12. Iedere collega die aan de zondagsdienst meedoet, verplicht zich de bepalingen in dit reglement stipt op te volgen.
13. Een collega die handelt in strijd met bovengenoemde bepalingen zal zich voor de zondagsdienstcommissie moeten verantwoorden. Deze commissie kan het bestuur van de RTV adviseren over eventueel te nemen maatregelen.

14. Collega's, die de leeftijd van 60 jaar hebben bereikt of om gezondheidsredenen niet meer aan de zondagsdienst deel kunnen nemen, worden, na dit schriftelijk kenbaar gemaakt te hebben, door de commissie op de C lijst geplaatst.
15. Voor vragen of inlichtingen betreffende de zondagsdienst wende men zich tot de commissie.

De zondagsdienstcommissie: P.F.J. van den Borg
J.H.F.J. Bosboom
J. Huddleston Slater
L.E. Vlietstra

Bijlage IX

DE VERRICHTINGEN IN DE RTV-POLIKLINIEK VAN 1901 TOT 1919

OVERZICHT der Werkzaamheden verricht op de Kliniek der
Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging
 vanaf de oprichting tot en met 1919.

Kliniek-jaar.	Aantal Patiënten.	Extracties.	Vullingen.	Tandsteen-behandelingen.	Kunsttanden.	Narcosen.	Plaatselijke verdoovingen.	Stiftanden.
1901		433	147		70	4	1	4
1902	2490	2243	536		431	7		9
1903	2807	2224	507		423	9		8
1904	3511	2873	636	6	604	17		8
1905	3938	3333	485	7	905	20		
1906	4458	3746	555	15	1006	24		
1907	4344	4180	612	33	1267	40		9
1908	5285	3991	569	28	1029	39		8
1909	5479	3357	954	53	872	33		18
1910	5197	3312	1192	88	1314	43		15
1911	5004	2438	720	78	1806	77	18	8
1912	6780	2725	1038	61	2514	85	3	13
1913	6690	2582	996	85	2546	87	8	8
1914	5488	3298	608	39	2130	90	2	11
1915	6480	3193	1549	110.	2383	69		10
1916	6794	3762	1125	46	2823	75		9
1917	6703	4602	1086	56	2019	17	253	
1918	8325	6247	1518	97	2850		420	20
1919	9142	7382	1003	70	4684		665	13

De ereleden van de RTV

M. Castelein

H. 't Hart

D.J. Schutte

Ledenlijst van de RTV

(bijgewerkt tot 1 juni 2001)

	Benoemd per:	Einde lidmaatschap:
C.H. Witthaus, D.D.S., Zahnarzt, Dr. med.dent. honoraris causa (Keulen)	22 juli 1901	Benoemd tot erevoorzitter 2 mei 1910 Overleden 12 maart 1950
J.A. Verdoorn	22 juli 1901	Overleden 19 augustus 1942
J. Stark Gzn.	22 juli 1901	Bedankt 10 oktober 1910, vertrokken naar Indië
A.J.A. Scholten	22 juli 1901	Overleden 6 december 1915
E. Pestman Koning	22 juli 1901	Bedankt januari 1906
C. Mahler	22 juli 1901	Bedankt 21 juni 1908, overleden 8 mei 1927
Leopold Frank	22 juli 1901	Overleden 17 januari 1926
F. van Dantzig	22 juli 1901	Overleden 9 juli 1929
Ch. Cohen	22 juli 1901	Bedankt 31 december 1903
G.L. van den Hoek	22 juli 1901	Bedankt 5 februari 1907, overleden 23 mei 1951
Mevr. M. Muntendam- Isebree Moens	zomer 1906	Bedankt 28 mei 1935, vertrokken naar Den Haag Overleden 3 maart 1986
J.H. Muntendam D.D.S.	7 januari 1907	Bedankt 1930, vertrokken naar Den Haag
Joh. J. Griffijn D.D.S.	5 oktober 1908	Bedankt juli 1955, erelid in januari 1953 Vertrokken naar Ede
H. Huisinga	5 oktober 1908	Overleden maart 1964
G.L.B. Themann	5 oktober 1908	Overleden 1956
Adr. J. Hoek	29 november 1909	Overleden 6 november 1942
K. Verhoeven J. Lzn	6 juli 1914	Overleden 21 april 1973
Mevr. A.M.A. Backer Dirks- Mahn	1 maart 1915	Overleden 15 november 1985

J.J. Backer Dirks	1 maart 1915	Benoemd tot erelid januari 1933 Benoemd tot erevoorzitter 22 april 1950 Overleden 18 juli 1955
A.J.M. Oidtmann D.D.S. Dr.Med.dent.(Berlijn)	4 december 1916	Bedankt april 1927, vertrokken naar Duitsland Overleden 24 februari 1949
L.A. Henry	4 december 1916	Overleden 21 oktober 1948
Mevr. C. Frenkel-Wiener	19 januari 1918	Overleden 1969
L.H. van Hulsteyn	19 januari 1918	Bedankt oktober 1955
A. Edel	19 januari 1918	Bedankt 21 april 1922, vertrokken naar Amsterdam Overleden 8 december 1957
A. Slooten	19 januari 1918	Vertrokken naar Leidschendam, overleden 1971
G.L. van den Hoek	11 november 1918	Bedankt juli 1919, vertrokken naar Den Haag Overleden 23 mei 1951
J. de Jongh (arts)	25 februari 1920	Bedankt oktober 1929, overleden 1971
P. Jas (arts)	25 februari 1920	Overleden
J. Murck Jansen	25 februari 1920	Overleden november 1964
Mevr. Wiebenga-Holtappel	19 september 1921	Bedankt 8 april 1924, vertrokken naar Indië
H. van Raalt	19 september 1921	Bedankt 1958, vertrokken naar Zeist
W. Harcksen	12 december 1922	Overleden 18 september 1979
J.D. Toose	10 juli 1923	Benoemd tot erelid januari 1946, overleden 1965
Mevr. E.C. Asal - Lehmann (Zahnarzt)	8 april 1924	Vertrokken naar Ede 1963, overleden 28 november 1971
H.E. Ekker	8 april 1924	Overleden 1977
J.G. Harcksen	8 april 1924	Bedankt, vertrokken naar Wassenaar, overleden 1959
H.L. Nieveen	8 april 1924	Bedankt 14 november 1925, vertrokken naar Oldenzaal
J.H. Pijpers	8 april 1924	Overleden 28 juli 1924
A. Stehouwer	8 april 1924	Overleden 1965
H.L. Struckmann (Arzt en Zahnarzt)	8 april 1924	Bedankt in 1957, vertrokken naar Zeist
Th.L.J. Franz	15 juli 1924	Bedankt 30 december 1925, vertrokken naar Indië Overleden 1943
G. Anich Dr.Med.Zahnarzt	9 september 1924	Bedankt 27 september 1936, vertrokken naar buitenland
J.J.N. Pater	14 oktober 1924	Bedankt in 1939, vertrokken naar Rijswijk
E. Hertzka, Dr.Med.Zahnarzt	11 november 1924	Overleden 1944
Th. Ridder	2 december 1924	Overleden 7 mei 1974
W. de Vries (arts)	2 december 1924	Bedankt 1949, vertrokken naar Den Haag
A. Jappe Alberts	17 januari 1925	Gefusilleerd 18 februari 1945

Mevr. M. Jappe Alberts-Linnewiel	17 januari 1925	Overleden 1938
A. van de Mey de Bie	3 maart 1925	Vertrokken 1968, overleden 22 juli 1977
Mevr. Slooten-Hioolen	19 mei 1925	Overleden 1941
F. Athmer, Dr.Med.	19 mei 1925	Bedankt 17 april 1934, vertrokken naar West-Indië
N.G.M. Masson	2 februari 1926	Bedankt 1961
B.J. Brugman	2 januari 1926	Overleden 1956
A.W. Unger	2 maart 1926	Bedankt
C.G. van Maarsseveen	13 april 1926	Bedankt 20 december 1955, vertrokken naar Apeldoorn
L.M. van Rossen	12 oktober 1926	Bedankt 1 januari 1969
H.W. Loebèr	14 september 1927	13 juli 1945
Mej. Jops Snuif	14 oktober 1927	Bedankt 14 oktober 1930, vertrokken naar Gennep (L)
H.C. Kranenburg	14 oktober 1927	Benoemd tot erelid september 1946, overleden 1976
J.J.Th. Poederbach	2 maart 1928	Overleden
D.A. van Houte	2 maart 1928	Overleden 6 december 1980
K.J. Sneyders de Vogel	2 maart 1928	Bedankt 1948, vertrokken naar Wassenaar
B.W.F. Dagevos	9 mei 1928	Overleden mei 1975
P.N. Bakker	18 oktober 1928	Overleden december 1958
F.A. van de Nagel	3 januari 1929	Overleden 24 november 1972
J.D. Wielenga	3 januari 1929	Bedankt 7 oktober 1960
H.R. Fokkinga	3 januari 1929	Overleden juni 1938
Mevr. Th.A.M.Brugman-Hoffmann	12 januari 1929	Bedankt 1946, vertrokken naar Ede, overleden 4 augustus 1984
P.Ch. Willemse D.D.S.	9 juli 1929	Bedankt 26 oktober 1971
J. Albrecht	25 oktober 1929	Overleden 1960
B. Knap	28 november 1929	Bedankt 18 september 1930
B. Bouman	12 december 1929	Bedankt 7 oktober 1960
Cl.G.J. Mahler	10 april 1930	Benoemd tot erelid juni 1951, overleden 25 oktober 1999
W. van Meurs	15 mei 1930	Overleden 14 januari 1979
Nac Born	14 oktober 1930	Bedankt 10 september 1979
Mevr. H.M. van Eekelen-Broers	14 oktober 1930	Overleden 1940
H. van der Heyden	16 maart 1931	Overleden 23 september 1974
J.Th. Orth	3 juni 1931	Benoemd tot erelid oktober 1966
Th.C. van Eck	23 januari 1932	Overleden 1967
J.J. Pool	10 mei 1932	Bedankt 1 januari 1980, overleden december 1988
M. Jos.Son	28 juni 1932	Overleden 14 mei 1940
J.A.V. Arnolds	29 november 1932	Bedankt 1958
J.H.M. Vismans	21 september 1933	Bedankt 30 januari 1960
R. Schürmann	17 april 1934	Reünist
L.J.Ph. Maas	17 april 1934	Overleden 15 oktober 1978

J.C. van Kooten	25 mei 1934	Overleden januari 2001
R.J.P.H. van Dulken	17 oktober 1934	Reünist
P.H. Poppinga	17 oktober 1934	Overleden 1 juni 1988
Mej. Joh.C. Schippers	28 maart 1935	Overleden 28 december 1977
Th.A.J.M. Smits	28 mei 1935	Overleden 9 september 1969
M.F. Keeman	28 november 1935	Overleden 31 december 1986
Mevr. C.A. Poppinga-Schouten	7 juli 1936	Overleden 26 november 1981
P.A. de Zeeuw	29 september 1936	Bedankt 1975
M. van Duren	29 september 1936	Overleden 9 september 1986
M.J. Coebergh	22 januari 1937	Bedankt 15 september 1940, naar Amerika vertrokken
J.L.F. van der Grijp	29 november 1937	Overleden 1971
J. Harmsma	20 januari 1938	23 november 1938
	16 december 1953	Over leden 28 november 1995
Mevr. S.C. van Duyn-Bol	31 maart 1938	Bedankt 20 januari 1939
G. van Duyn	31 maart 1938	Bedankt 20 januari 1939
J. Jonker	31 maart 1938	Overleden februari 1974
A.W. van der Kleyn	31 maart 1938	Overleden 13 december 1977
Mej. A.H. de Lind v. Wijngaarden	1 mei 1938	Bedankt 1946, vertrokken naar Amsterdam
S.J.A. Hans	20 januari 1939	Bedankt 1985
J. Sterk	25 mei 1939	Overleden 16 oktober 1991
Mevr. M.D.van der Kleyn-Fock	27 september 1939	Bedankt 1 maart 1982, overleden 17 september 1991
I. Verhoeven D.D.S.	27 september 1939	Overleden 14 augustus 1979
H.R. van As	15 december 1939	Bedankt 15 december 1966, vertrokken naar Zwitserland
B.G. Barkmeyer	19 februari 1940	Reünist
E. Meerwaldt	21 juni 1941	Reünist
J. de Beer	15 november 1941	13 juli 1945
C.L.K. Wegman	15 november 1941	Overleden 11 april 1985
W.H. Verdoorn	7 februari 1942	Bedankt juli 1975
T.C.L. Hoekstra	7 februari 1942	Overleden 4 november 2000
P. Henry D.D.S.	3 oktober 1942	Bedankt 6 februari 1978
L.J. van Slooten	7 november 1942	Overleden 4 augustus 1988
J. Schneider	30 januari 1943	Bedankt 16 november 1977
O. Backer Dirks	20 februari 1943	Bedankt december 1959
M. van der Sluys	20 februari 1943	Bedankt 1958
P.J. Bos	3 juli 1943	Bedankt 1950
Mej. E. Cramer	3 juli 1943	Reünist
H.J.P. Korink	3 juli 1943	Bedankt 27 juni 1993
N.A. Kuipéri	19 juni 1945	Januari 1946, vertrokken naar Amsterdam
C.N.J. de Vey Mestdagh	25 oktober 1945	Reünist
Mej. W.A. van der Waal	19 januari 1946	Bedankt 1969

R.W. van Ierschoot	2 december 1946	Overleden 10 juni 1997
J. Lammens	25 februari 1947	Bedankt 14 februari 1978
Mevr. J.B. Henry-Pondman	18 april 1947	Bedankt 21 september 1959
P.G. Post	29 mei 1947	Bedankt 28 februari 1973
J.A. Coebergh	25 juni 1947	Bedankt 11 maart 1960
H.C. Jungerius	25 juni 1947	Bedankt 1957
H.M. Adriaansz	25 juni 1945	Bedankt 1958
G.A. Jamin	25 juni 1947	Bedankt 1958
Mevr. C.W.B. Scheer	25 juni 1947	Bedankt 1949, vertrokken naar Arnhem
A.W.M. van Doorn	15 januari 1948	Bedankt 1 januari 1986
G.H.A. Smeeke	15 januari 1948	Overleden 23 augustus 1996
J.A. van Ommeren	1948	Bedankt 15 maart 1995
J.E.F. Huddleston Slater	april 1948	Overleden 3 mei 1991
Mevr. M.M. Willemse-Speckman	28 oktober 1949	Vertrokken, overleden 1986
P.J. de Vries	18 januari 1950	Reünist
J.J. Troost	18 januari 1950	Overleden 19 februari 1982
H.C. Spoon	30 oktober 1950	Overleden 16 april 1983
E.H. van de Grijp	29 november 1950	Bedankt 1 april 1985
C.L.F. Monod de Froideville	28 februari 1951	Bedankt 1958
W.H. Dekker	23 mei 1951	Reünist
Mevr. J. Dekker-van Rossen	15 januari 1952	Bedankt 12 februari 1962
K.H.G. Koschik	15 januari 1952	Bedankt 1 januari 1986
Mevr. C.G.H. Sterkenburg-Kroeze	4 maart 1952	Bedankt 12 februari 1962
Mej. C.J.M. Masson	4 maart 1952	Bedankt 12 februari 1962
Mej. T. van Beieren - Bergen en Henegouwen	4 maart 1952	Bedankt januari 1953, vertrokken naar Utrecht
C.J. Havermans	4 maart 1952	Bedankt 1957, vertrokken naar Ede
Mevr. M.E. Plantenga-Tims	29 mei 1952	Bedankt 1 januari 1989
F. Mahler	29 mei 1952	Overleden 22 april 1988
Dr. K.Th. Marselje	29 mei 1952	Bedankt 1 januari 1993
C.Th. Poederbach	30 juni 1952	Bedankt november 1953
T.G. Sterkenburg	30 juni 1952	Bedankt 1 januari 1990
M. Castelein	30 juni 1952	Benoemd tot erelid 16 oktober 1976
A.J.L. Terwen	12 december 1952	Bedankt 1 januari 1988
Phoa Yan Lee	12 december 1952	Bedankt 21 december 1978
J.L. Meerwald	22 januari 1953	Bedankt 4 mei 1986
J.H.F.J. Bosboom	14 april 1953	Overleden 19 september 1984
H.A. Führung	28 mei 1953	Reünist
Mevr. J. Schuiling-van Es	16 december 1953	Bedankt 1960
Mevr. E. Stoll	16 december 1953	Bedankt 20 januari 1981
Mej. J.K. de Vrieze	22 januari 1954	Vertrokken 1957
G. Pezie	22 januari 1954	Bedankt 1 januari 1995
A de Groot	31 januari 1955	Overleden 4 juli 1979
J.A. Tolmeyer	31 januari 1955	Bedankt 1 januari 1988
A. de Vries	31 januari 1955	Bedankt 28 november 1996

C. van der Sluys	28 april 1955	Bedankt 1 januari 1988
Mevr. C.M. Timmer- de Haan	14 oktober 1955	Bedankt juli 1975, vertrokken naar Ridderkerk
J. Weil	20 december 1955	Bedankt 16 november 1998
A. van der Nagel	1956	Bedankt 1988
C.J.F. Klaassen	1956	Overleden juli 2000
H.J. Veringa	1957	Bedankt 1967
A.J. Wiersma	1957	Overleden 9 november 1999
H. Menalda van Schouwenburg	1958	Bedankt 1 juni 1990
E. Eikenberg	1958	Bedankt 1967
C.B. Klaassen	14 februari 1959	Bedankt 9 april 1997
P.H. Kramer	14 februari 1959	Overleden 12 april 1981
L.C.E. Mahler	14 februari 1959	Bedankt 17 december 1962
H.J.L. Smeets	14 februari 1959	Bedankt 24 december 1979
S.B. Li	23 april 1959	Vertrokken 1985
H.J.R. Kuipers	16 december 1959	Bedankt 1 januari 1998
K. Prince	16 december 1959	Reünist
H.J. Dungalmann	30 januari 1960	Reünist
Th.J. van Doorn	11 maart 1960	Bedankt 1 januari 1980
F. Peereboom	11 maart 1960	Bedankt 5 maart 1974, vertrokken naar Bonaire
L.E. Vlietstra	11 maart 1960	Reünist
T.K. The	2 mei 1960	Bedankt 29 oktober 1980
L.J.E.M. Starmans	25 mei 1961	Reünist
J. de Koomen	2 oktober 1961	Bedankt 14 april 1980
P.F.J. van den Borg	2 oktober 1961	Reünist
R.F. Sinjorgo	11 december 1961	Bedankt 1 januari 1997
M. Snijders	12 februari 1962	Bedankt maart 1969, vertrokken naar Amstelveen
A. Wegener	10 oktober 1962	Bedankt 4 maart 1965
E.R.F. Aalders	10 oktober 1962	Bedankt 18 september 1978
F.H. Vollemans	17 december 1962	Bedankt 18 december 1993
M. Ellendt	19 februari 1964	Bedankt 1 januari 1991, overleden 30 juli 1991
J.H.M. Vismans	12 mei 1964	Bedankt 1 januari 1974
J.P. Sonke	9 november 1964	Reünist
W. van Vugt	9 november 1964	
J.R.J. Bijl	4 maart 1965	Overleden 4 juli 1971
P.A. Sonke	22 november 1965	Reünist
H.J.E. Murck Jansen	22 november 1965	Bedankt 1 januari 1981
N. Mol	9 februari 1966	Bedankt 1971, vertrokken naar Ridderkerk
J. Louwerier	9 februari 1966	Vertrokken
H. Nebbeling	9 februari 1966	Bedankt 1 december 1978
C.C. Dieleman	9 februari 1966	Bedankt 1 januari 2001
W. Noomen	15 juni 1966	Bedankt 1 januari 1985
P. Vaandrager	15 juni 1966	Bedankt 1 januari 2000

H. 't Hart	15 juni 1966	Benoemd tot erelid 13 mei 1987
H.J. Smalbroek	15 juni 1966	Bedankt 1 januari 2000
J.H. Gillet	15 december 1966	Bedankt 15 maart 1995
H.T. Gan	13 juni 1967	Reünist
J.A.J. de Kok	13 juni 1967	Bedankt 4 mei 1993
N. Bos	13 juni 1967	Statutair beëindigd 1983
J.J.A. Stoffels	22 november 1967	Overleden 30 december 1999
J.J. Otto	28 februari 1968	Bedankt 19 december 1977
P. Recter	28 februari 1968	Reünist
W. Beijn	16 oktober 1968	Reünist
P. van Hamond	10 september 1969	
J.A. Schuringa	10 september 1969	
S.G. Rodenburg	10 september 1969	
H. van der Maas	25 februari 1970	
Dr. K. de Man	15 september 1970	Bedankt 1 januari 2000
B. van Slooten	15 september 1970	
A.L. van Doorn	15 september 1970	Overleden 1998
T.S. Liem	28 juni 1971	Bedankt 1 januari 1991
M.G. Gröninger	28 juni 1971	Overleden 19 september 1995
F.J. Njio	28 juni 1971	Bedankt 1 januari 1973
B.W. Troost	15 november 1971	Bedankt 1 december 1995
S.J. Beenen	15 november 1971	Bedankt 1 januari 2001
Mevr. J. Dekker-van Rossen	21 maart 1972	Reünist
Mevr. C.G.H. Sterkenburg-Kroeze	21 maart 1972	Bedankt 1 januari 1990
M.H. van Calcar	19 juni 1973	Reünist
R.R.M. Eijsink	5 maart 1974	
J. Coebergh Jr.	12 juni 1974	Bedankt 1 januari 1996
H. van 't Hoff	16 oktober 1974	
Mej. M.J.V. Rietveld	17 maart 1975	
R.F. Schoonheim	17 maart 1975	Statutair beëindigd 1984
	22 maart 1994	
R. van der Meer	17 maart 1975	
W.J. Arnoldus	23 februari 1976	
D.B. de Bles	23 februari 1976	
M. van Gemert	23 februari 1976	
E.J. van der Hoeven	23 februari 1976	1 september 1981
	22 maart 1994	
J. Koeners	14 december 1976	Bedankt 1 januari 2000
A.M. Bloemen	22 februari 1978	
F.L.M. Breijs	22 februari 1978	Bedankt 1 januari 1988
F.P. Geels	22 februari 1978	
M. Jalink	22 februari 1978	
H. Velthoen	22 februari 1978	
G.C. van Beek	13 februari 1979	Bedankt 1 januari 1996
G. Beemster	13 februari 1979	Bedankt 1 januari 1992
	22 maart 1994	Bedankt 19 november 1997

O.W. Dambrink	13 februari 1979	Bedankt 1 januari 1991
J.W. Elbertse	13 februari 1979	Overleden 10 april 1983
H.H.L. van der Heijden	13 februari 1979	
L.R. van Kralingen	13 februari 1979	
G. Verhage	13 februari 1979	Bedankt 27 januari 1981, overleden 11 maart 1982
J.P. Jonker	2 oktober 1979	Reünist
A.P. Leliveld	2 oktober 1979	Reünist
E. Schilperoord	2 oktober 1979	
K.J. Verbeek	11 november 1980	
F.van den Berg	11 november 1980	Bedankt 1 januari 2000
A. Betist	11 november 1980	Vertrokken naar Aruba
W.Th. Samuels	11 november 1980	Vertrokken 1983
K.H. Jansen	11 november 1980	
J.G. Waars	24 februari 1981	Vertrokken 1989
J.M.L. Krijthe	24 februari 1981	
H.A. Masius	24 februari 1981	
A.K. van Kuyk	24 februari 1981	
R.P. van Son	24 februari 1981	Vertrokken naar Duitsland 1988
I.J. Hage	24 februari 1981	
A.G. Hoekstra	24 februari 1981	Bedankt 1 januari 1997
W.E.C. Hoorens	1 september 1981	
S.L.M. Lie	1 september 1981	
J. van Rooij	1 september 1981	
D. van Yperen	1 september 1981	
A. Mackay	1 september 1981	
E.J. Wind	1 september 1981	
J.A. de Zeeuw	1 september 1981	
G.F. Jacquet	1 september 1981	
D.J. Pickering	1 september 1981	Bedankt 1 januari 1988
J.C. Riep	1 september 1981	Bedankt 1 januari 2000
K.L. Liem	1 september 1981	
W.J. Knappers	1 september 1981	
J.H. Vanderstraeten	1 september 1981	Bedankt 1 januari 1999
N. de Water	1 september 1981	
R.R. Griffiths	1 september 1981	Vertrokken maart 1986
H.T. ter Borg	9 februari 1982	Statutair beëindigd 1 januari 1985
A.J. v.d. Dussen	9 februari 1982	Statutair beëindigd 1 januari 1985
H.K. Gouw	9 februari 1982	Statutair beëindigd 1 januari 1985
J.H. v.d. Eersten	9 februari 1982	Vertrokken 1983
J. van Dijk	9 februari 1982	Bedankt 1 mei 1999, overleden 11 augustus 1999
A.R. van West	9 februari 1982	Vertrokken 1985
F. Kamperman	9 februari 1982	Overleden 20 augustus 1999
K.K. Han	9 februari 1982	
A.J. Hagesteijn	9 februari 1982	
G.J. van Essen	9 februari 1982	

R.M. Pezie	9 februari 1982	
H. Westinga	9 februari 1982	
Mevr. M. de Korte	9 februari 1982	Bedankt 1 mei 1992
J.A. Neeteson	9 februari 1982	Vertrokken 1988
H.M. van Rijkom	9 februari 1982	Bedankt 1 januari 1984
P.A.T.J. Ruding	9 februari 1982	Bedankt 1 januari 1993
R. Gilmour Walker	9 februari 1982	Vertrokken 1984
R.J.A.G.M. Mulder	9 februari 1982	Statutair beëindigd 1 januari 1990
A.A.P.W. van den Broek	16 juni 1982	
S.T.M. Lie	16 juni 1982	
J.G.W. de Gijt	16 juni 1982	
R.J.A. Hasselaar	16 juni 1982	
J.C. Diederik	16 juni 1982	Bedankt 1 januari 1996
P.H. Blackman	16 juni 1982	Vertrokken 1983
H.T. Liem	30 november 1982	Statutair beëindigd 1 januari 1999
O.G.J. de Pater	31 november 1982	Reünist
J.M.W. Croes	30 november 1982	
I. Purwanta	30 november 1982	
N.H. Thio	30 november 1982	
F.M. Timmermans	30 november 1982	Bedankt 1 januari 1998
H.J.A. Duifhuis	1 maart 1983	
Mevr. K.L. Goey-Liem	1 maart 1983	
M.M. Steens	1 maart 1983	
Mevr. A.J. Tijssen	1 maart 1983	Vertrokken 1986
R.G.J. Duym	1 maart 1983	Overleden 26 juni 1992
M. Levie	1 maart 1983	Bedankt 1 januari 1988
J.H. Kaemmerer	7 juni 1983	Bedankt 1 januari 1992
D.J. Schutte	7 juni 1983	Benoemd tot erelid 17 mei 1995
C.A. Bertheux	7 juni 1983	
M.A. v.d. Laan	7 juni 1983	Vertrokken 1991
F.J.M. de Haer	7 juni 1983	
E.W.H. Wien	22 november 1983	Reünist
E. Groosman	22 november 1983	Bedankt 1 januari 1998
Mevr. G.J. Heeres	22 november 1983	
G.B. Wentink	22 november 1983	
K.H. Phoa	22 november 1983	
P.A.M. Schaap	22 november 1983	
P.J. Klaassen	22 november 1983	
R.M.M. Brockhus	22 november 1983	
E.J.W. Gratama van Andel	13 maart 1984	
C.H. de Hamer	13 maart 1984	Reünist
P.J. Keenan	13 maart 1984	
D.L.T. Kroes	13 maart 1984	Reünist
Mevr. M.J.C. van Leeuwen	13 maart 1984	
R.J. Tangsul Alam	13 maart 1984	
Mevr. H.N. Tjia-Liem	12 september 1984	Bedankt 1 januari 1994
Mevr. Y.A. Rijnveld-Krabbe	11 december 1984	

M.E. Rijnveld	11 december 1984	
Mevr. M.J. Kho-Sutjahjo	11 december 1984	
T. de Boorder	11 december 1984	
K. Heijink	11 december 1984	
K.G. Liem	11 december 1984	
C.J. Kuipers	11 december 1984	
Mevr. R.M.M. Wentink- te Voortwis	11 december 1984	
Mevr. H.A. Kruyswijk	11 december 1984	Vertrokken 1986
Mevr. M.J. Hermus-Pezie	12 maart 1985	Reünist
F.A.R. Ho	12 maart 1985	
A.K.J. Kaptein	12 maart 1985	
M.A.A. Stegmann	12 maart 1985	
B.B. Mol	12 maart 1985	Bedankt 1 januari 1997
D.M. van Mourik	12 maart 1985	
P.J. van Erven	26 november 1985	
Mevr. A.G. Heeres	26 november 1985	
W.J. Bitter	26 november 1985	
F.R. Praal	26 november 1985	
E.A. Zuiderent	26 november 1985	Bedankt 1 januari 2001
Mevr. E.C.M. Bouvy-Berends	19 maart 1986	
Mevr. A.E. Siertsema-Baron	19 maart 1986	
Mevr. S.H. Tan-Tjia	19 maart 1986	
P. Vermeulen	19 maart 1986	Statutair beëindigd 1 januari 1999
E.O.Veth	10 september 1986	Bedankt 15 mei 1993, vertrokken U.S.A.
H.A. Pijper	10 september 1986	
R.J.A.P. Posma	10 september 1986	Bedankt 1 juli 2001
M.J. Quist	10 september 1986	
A.T. Japing	10 september 1986	
R.M. Sluiter	10 september 1986	
Dr. P. de Roos	19 november 1986	Reünist
A.J. Garritsen	13 mei 1987	
L.J. Wichard	11 november 1987	
H.W. Visscher	11 november 1987	Bedankt 1 januari 1998
G.W. Vreugdenhil	16 maart 1988	Reünist
J.R. Schneider	8 november 1988	Bedankt 31 maart 1990
C.W.J.M. Wijsman	8 november 1988	
D.A. Binda	8 november 1988	
E.W. Soëntken	8 november 1988	Bedankt 1 september 1994
E.J. van Valen	8 november 1988	
R. van Leeuwaarden	8 november 1988	Bedankt 1 januari 1992
H.W. Brouwer	8 november 1988	
Mevr. E.M.R. Vreugdenhil- Stolp	8 november 1988	Reünist
W. Feenstra	8 november 1988	
Mevr. P. Groeneveld	15 maart 1989	
G.J.A. Tuyl	15 maart 1989	Reünist

R.H.G. The	15 maart 1989	
N.J.F. de Jong	15 november 1989	
A. Noorland	15 november 1989	
I.W. van de Puttelaar	28 maart 1990	
Dr. A.J. Ham	28 maart 1990	
A. van Woerden	28 maart 1990	Bedankt 1 januari 1997
H.J. Witteveen	13 november 1990	
Mevr. S.M.J.J. Meeuwis-Cools	13 november 1990	
P.J. Mattern	13 november 1990	Vertrokken 1996
A.J.C.N. Gresnigt	13 november 1990	Vertrokken 1996
H.A. van Rijn	13 november 1990	
J.H.Y.A.A. Beyers	13 november 1990	
Mevr. D.L.Gambon	13 november 1990	
H. Sutedia	13 november 1990	
R.E. van Baaren	19 maart 1991	
Dr. A. Breeman	19 maart 1991	
Mevr. J.M. den Brinker	19 maart 1991	Bedankt 1 april 1993
Mevr. M.H. The	19 maart 1991	
Mevr. N.A. Makkinga	12 november 1991	Bedankt 1 januari 1999
Mevr. A.M. Trijssenaar-Balm	12 november 1991	
P.P.B.M. van der Kroft	12 november 1991	Bedankt 1 januari 2001
W.H.F.J. Trijssenaar	12 november 1991	
Mevr. V.M. de Miranda	24 maart 1992	Bedankt 1 januari 1999
A. Bijl	24 maart 1992	
B.B. de Boer	24 maart 1992	
Mevr. A.T. de Graaf	17 november 1992	
M.L.M. Mobers	17 november 1992	Statutair beëindigd 1 januari 1995
P.T. Nitzsche	17 november 1992	
M.L. Leunisse	23 maart 1993	
E. Noordijk	23 maart 1993	Overleden 14 augustus 1994
Ir. J.C. Rijneke	23 maart 1993	
K. Chin	9 november 1993	
D.B. Jager	9 november 1993	Reünist
P. Oosten	9 november 1993	Bedankt 1 januari 1999
I. Otaredian	9 november 1993	
Mevr. V. Stimac	22 maart 1994	Bedankt 1 januari 2002
Mevr. K.H. Tipler	22 maart 1994	Bedankt 1 januari 2001
N.E. Bennitt	22 maart 1994	Buitengewoon lid
S.A. El Boushy	22 maart 1994	
K.D. Go	22 maart 1994	
K.R. Greene	22 maart 1994	
L.J.M.M. Gründemann	22 maart 1994	Bedankt 1 september 1995
A.S. Joseph	22 maart 1994	Vertrokken 18 oktober 1994
C.P. van Steenis	22 maart 1994	
P.A.J. Stegen	22 maart 1994	Bedankt 1 januari 2000
Mevr. D.L. Rabin	22 maart 1994	Bedankt 1 januari 2000

K.W. Chung	15 november 1994	
A.L.M. Falke	15 november 1994	Statutair beëindigd 1 januari 1999
A.J. Mosk	15 november 1994	Buitengewoon lid
R.M. van Oostrum	15 november 1994	
R.M. van Stuivenberg	15 november 1994	
Dr. J.G.N. Swart	15 november 1994	Buitengewoon lid
J.J. Vleeskruier	15 november 1994	
E. Olman	28 maart 1995	Buitengewoon lid
J.C.M. Russel	28 maart 1995	
P. Rietveld	28 maart 1995	
Mevr. A.R.B. Lambooy	14 november 1995	
Ph. R. de Bruijn	14 november 1995	
M.A. Casarini	14 november 1995	
S.S.N. Lie	14 november 1995	
S.B. Meijer	14 november 1995	Statutair beëindigd 1 januari 1999
J.J.P.M. Schimberg	14 november 1995	Bedankt 25 november 1995
R.W.H. Velmans	14 november 1995	Reünist
Mevr. K. van Luijk	26 maart 1996	
D.S. Barendregt	26 maart 1996	
L.T.F. Ruding	26 maart 1996	
B.A.M. van Tol	26 maart 1996	
O.D. Santana	29 oktober 1996	
H.R. Shahali	25 maart 1997	
Mevr. N. Saffari	25 maart 1997	
H. de Vries	25 maart 1997	
Mevr. H.M. Bulthuis	4 november 1997	Bedankt 1 januari 2000
R.H. Veldhuis	4 november 1997	
Mevr. K.Verheul- v.d. Voorden	4 november 1997	
S. Rahimzade Afshari	4 november 1997	
Mevr. B. Op den Akker- Swist	24 maart 1998	
S. Bihari	24 maart 1998	Bedankt 31 augustus 1999
R.Kensmil	24 maart 1998	Statutair beëindigd 1 januari 1999
Mevr. L.J. v. Rhee	10 november 1998	Bedankt 1 januari 2001
S.K. Sanchit	10 november 1998	
Mevr. A. Begovic	23 maart 1999	Bedankt 1 januari 2001
Mevr. I. Linic	23 maart 1999	
Mevr. I.J.H. Helstone	23 maart 1999	
A. Kaya	16 november 1999	
B.Y. Hwan	16 november 1999	
M.G. Alisafis	16 november 1999	
Mevr. A.M. den Biggelaar	16 november 1999	
B. v. Cruysen	14 maart 2000	Bedankt 1 januari 2001
J. Schoemaker	14 maart 2000	Bedankt 1 januari 2001
P.P.A. de Vries	14 maart 2000	
H. Turksen	14 maart 2000	

Mevr. D. Wittekoek-Landman	14 maart 2000	
Mevr. D.E.J.R. Joosten	14 maart 2000	
Mevr. S. Ali Akbar	14 maart 2000	
M. Galjart	14 november 2000	Bedankt 27 maart 2001
J.O.W. Robinson	14 november 2000	
A. Saffari	14 november 2000	
J.L. Aarts	14 november 2000	Buitengewoon lid
Mw. M.L. Kocan	27 maart 2001	
M. Sadoughi	27 maart 2001	
T.L. Goei	27 maart 2001	
R.H. Nasralla	27 maart 2001	
M. Justens	27 maart 2001	

De vereniging telt per 1 juni 2001:

3 ereleden, 168 leden, 34 reünisten en 5 buitengewone leden.

RTV-leden register:

As, H.R. van	246
Adriaansz, H.M.	234
Albrecht, J.	145, 244, 249, 251
Arnolds, J.A.V.	149, 162, 180, 183, 184, 233
Arnoldus, W.J.	323, 325
Asal - Lehman, E.C.	146, 223
Athmer, F.	113
Backer Dirks, J.J.	77, 80, 82, 113, 117, 138, 145, 148, 153, 160, 168, 171, 179, 217, 229, 235, 237, 243, 244, 249, 266
Backer Dirks - Mahn, A.M.A.	77, 80, 181, 243, 266
Backer Dirks, O.	245, 252
Bakker, P.N.	145, 164, 232, 233, 249, 266
Barkmeyer, B.G.	341
Beer, J. de	207, 223
Berg, F. van den	317
Beijn, W.	341, 344
Beyers, J.H.Y.A.A.	353
Bles, D.B. de	321, 323, 325, 330, 360
Bloemen, A.M.	323, 329, 342, 352
Boorder, T. de	350, 352, 363
Borg, H.T. ter	317
Borg, P.F.J. van den	313, 321
Born, R. (Nac)	129, 145, 147, 149, 162, 198, 214, 233, 267, 271
Bos, P.J.	219
Bosboom, J.H.F.J.	310
Bouvy - Berends, E.C.M.	355
Brugman, B.J.	122, 124, 138, 144, 145, 146, 147, 178, 185, 204
Brugman - Hoffmann, Th.A.M.	145, 147, 178
Calcar, M.H. van	310
Castelein, M.	259, 260, 265, 277, 300, 312, 313, 321
Coebergh, J.	330
Coebergh, J.A.	245, 251
Cohen, Ch.	38, 54, 55
Cramer, E.	219
Dagevos, B.W.F.	188, 198
Dantzig, F. van	38, 61, 71, 73, 81, 107, 131
Dekker - Van Rossen, J.	260, 297, 300
Dekker, W.H.	255, 295, 313, 319, 331, 333
Doorn, A.W.M. van	267, 280, 303, 321
Dulken, R.J.P.H. van	150, 168, 182, 188, 192, 201, 230, 234, 245, 246, 321
Dungelmann, H.J.	313, 319
Duren, M. van	173, 194, 228, 232, 233, 238, 255, 257, 265, 321
Dussen, A.J. van der	317
Duyn, G.	184
Duyn - Bol, S.C.	185, 280

Eck, Th.C. van	198, 204, 241, 259, 263, 280
Eekelen - Broers, H.M. van	129, 161
Eersten, J.H. van den	317
Ekker, H.E.	108, 145, 182, 285
Elbertse, J.W.F.	323
Ellendt, M.	310, 321
Eijsink, R.R.M.	319, 321, 323, 327, 329, 331, 332, 339, 341
Frank, L.	38, 47, 49, 58, 84, 89, 110, 115, 116
Fransz Th.L.J.	108
Frenkel - Wiener, C.	207, 221, 224, 228
Gan, H.T.	305
Garritsen, A.J.	353
Gillet, J.H.	343
Gilmour Walker, R.	316
Gouw, H.K.	317
Gratema van Andel, E.J.W.	346
Griffijn, J.J.	64, 89, 113, 129, 144, 145, 266
Groosman, E.	317
Grijp, J.L.F. van der	188, 214, 246
Gijt, J.G.W. de	342
Haer, F.J.M. de	353
Hagesteijn, A.J.	342
Hamond, P. van	339
Han, K.K.	316, 323
Harcksen, J.C.	184
Harcksen, W.	276
Harmsma, J.	184, 279
Hart, 't H.	301, 314, 315, 319, 321, 323, 336, 345, 355, 360
Havermans, C.J.	255, 259
Heijden, H.H.L. van der	361
Henri, L.A.	78, 80, 92, 99, 144, 145, 160, 168, 196, 200, 212, 233, 236
Henri, P.	200, 223, 245, 246, 252, 287, 311
Hertzka, E.	118, 146, 161, 173, 207, 221
Heyden, H. van der	286
Hoek, G.L. van den	38, 60, 61, 89
Hoek, A.J.	77, 81, 104
Hoekstra, A.G.	316
Hoekstra, T.C.L.	207, 216, 285
Hoeven, E.J. van der	325, 331
Hoff, H. van 't	327, 337, 341
Houte, D.A. van	145, 197, 198, 203, 211, 265
Huddleston Slater J.E.F.	232, 233, 236, 264
Huisinga, H.	64, 66, 71, 72, 80, 266, 301
Hulsteijn, I.H.	104
Ierschot, R.W. van	224, 236, 246, 277, 302
Jager, D.B.	346

Jamin, G.A.	238
Jansen, J.	104, 111
Jansen, K.H.	323
Jappe Alberts, A.	113, 128, 144, 153, 170, 186, 198, 217, 221
Jongh, J. de	131
Jonker, J.	188, 200, 240, 241, 243, 245, 284
Jonker, J.P.	315, 323
Keeman, M.F.	149, 214, 321
Klaassen, C.J.F.	323
Klaassen, C.B.	270, 271
Kleyn, A.W. van der	191, 259, 261, 262, 265, 291, 297, 301, 314
Kleyn - Fock, M.D. van der	228, 265
Kooten, J.C. van	161, 167, 198, 265
Korink, H.J.P.	219
Koschik, K.H.G.	262, 283
Kralingen, L.R. van	323
Kranenburg, H.C.	144, 145, 168, 171, 178, 199, 203, 217, 218, 223, 228, 237, 244, 249, 265
Krijthe, J.M.L.	344
Kroes, D.L.T.	327, 332
Kroft, P.P.B.M. van der	353
Lammens, J.	311
Leliveld, A.P.	315
Lie, S.T.M.	316
Liem, K.L.	316, 323
Loeber, H.W.	169, 196, 210, 223
Maas, H. van der	344
Maas, L.J.Ph.	149, 162, 201
Mahler, Cl.	29, 30, 38, 62
Mahler, Cl.G.J.	140, 145, 149, 162, 167, 168, 196, 198, 235, 238, 245, 252, 254, 265, 267, 271, 330, 357
Mahler, L.C.E.	256, 270, 280
Man, K. de	305
Masius, H.H.	323
Masson, N.G.M.	198, 245
Meer, R. van der	330, 352
Meerwaldt, E.	207, 245, 246
Meurs, W. van	216
Mey de Bie, A. van der	113, 122, 145, 182, 196, 201, 234
Mulder, R.J.A.G.M.	316
Muntendam, J.H.	63, 129
Muntendam - Isebree Moens, M.	61, 89, 129, 194, 239
Murck Jansen, J.	245, 260
Nagel, A. van der	281, 285, 289, 306, 319
Oidtman, A.J.M.	78, 80, 100, 146, 210
Olman, E.	346
Ommeren, J.A. van	236, 310

Orth, J.Th.	118, 164, 188, 195, 203, 230, 245, 253, 254, 261, 271, 279, 357
Otto, J.J.	311
Pater, J.J.N.	142, 161, 184
Pestman Koning, E.	38, 54
Pezie, R.M.	349, 354
Pezie - Masson, C.J.M.	260, 300
Pickering, D.J.	316
Pool, J.J.	145, 150, 151, 165, 167, 168, 178, 183, 185, 186, 188, 200, 207, 221, 239, 243, 245, 246, 249, 255, 260, 297
Poppinga, P.H.	167, 184, 188, 198, 224, 226, 235, 236, 237, 249, 253, 256, 257, 280, 297
Poppinga - Schouten, C.A.	198
Post, P.G.	259, 285
Raalt, H. van	122, 145
Recter, P.	306
Rodenburg, S.G.	322, 337
Rossen, L.M. van	128, 163, 164, 245
Scheer, C.W.	226
Schilperoord, E.	323
Schippers, J.C.	164, 224, 230, 238, 240, 260, 314
Schneider, J.	239, 243, 245, 251, 260, 297
Scholten, A.J.A.	38, 61, 78
Schürmann, R.	161, 178, 207, 216, 230, 241, 245, 261, 265
Schutte, D.J.	353, 355, 356
Siertsema - Baron, A.E.	354
Slooten, A.	106, 113, 145, 160
Slooten, B. van	282
Slooten, L.J. van	255, 264, 267, 271, 274
Sluys, M. van der	264
Smeets, H.J.L.	270, 271
Smits, Th.A.J.M.	150, 167, 168, 171, 186, 188, 201, 216, 227, 228, 239
Sneijders de Vogel, K.J.	151
Snuif, J.	128
Son, M.Jos.	191, 195, 257, 357
Son, R.P. van	316, 329
Sonke, P.A.	301
Spoon, H.C.	243, 257, 294
Stark Gzn. J.	38, 49, 66, 68
Starmans, J.L.E.M.	287, 305
Steens, M.M.	349, 353
Stehouwer, A.	100, 102, 111, 112, 118
Sterk, J.	241, 259, 274
Sterkenburg, T.G.	305, 319
Sterkenburg - Kroeze, C.G.H.	275, 300
Struckmann, H.L.	113, 245
Terwen, A.J.L.	265

Themann, G.L.B.	61, 64, 67, 72, 73, 74, 77, 80, 100, 107, 184
Tolmeijer, J.A.	257, 279, 305, 328
Toose, J.D.	104, 130, 144, 145, 200, 212, 217, 228, 232, 246
Unger, A.W.	145, 188, 230, 285
Verdoorn, J.A.	38, 65, 72, 81
Verdoorn, W.H.	207
Verhoeven, I.	230
Verhoeven, K.	104, 144, 145, 160, 161, 175, 180, 198, 200, 212, 245, 246
Vanderstraeten, J.H.	316
Velthoen, H.	327
Vey Mestdagh, C.N.J. de	234, 238, 246, 287, 311
Vismans, J.H.M.	145, 150, 198, 258, 287
Vlietstra, L.E.	277, 304, 308, 313, 314, 337
Vollemans, F.L.	323
Vries, A. de	312
Vugt, W. van	332, 339
Waal, W.A. van der	207
Wegman, C.L.K.	207, 249, 265
Weil, J.	257, 261, 297, 352
Wielenga, J.D.	151, 199, 201
Wien, E.W.H.	317
Willemse, P.Ch.	133, 140, 145, 245, 251, 253
Wentink - te Voortwis, R.M.M.	354
Witthaus, C.H.	20, 29, 30, 31, 37, 38, 49, 58, 62, 65, 68, 70, 73, 117, 129, 143, 146, 243, 244, 251, 253
Yperen, D. van	323
Zeeuw, P.A. de	150, 170, 228

Fotoverantwoording:

Gemeentearchief Rotterdam:	1
Archief RTV:	3, 5 t/m 14, 16 t/m 34, 36 t/m 68, 70 t/m 73, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 88, 93, 100, 101, 106, 108, 109, 111 t/m 122
Archief schrijver:	2, 4, 15, 35, 40, 80, 85, 95, 96, 104 en 105
Mevrouw Van Ierschot:	69 en 83
Anja van 't Hof:	84
Mevrouw Van den Borg:	86
T. Kroeze:	74, 87, 90, 91, 92 en 94
H. Wissink:	77, 89, 98, 99, 102, 103, 107, 110 en 123
Rotterdams Dagblad:	97

C. Mennink en G. R. van den Koek.

Van collega Wijnffrouw. C. M. Boekenroogen was een schrijver
ingekomen, waarin zij mededeelde dat hij de vergadering
niet kon bijwonen. Hij behingou sympathie te hebben voor
punt I, III, IV en V. Het punt II kon zij echter niet meêgaan.
De heer Johan Stark (Niergaandelaan) vond het klaarblykelijk
niet der moeite waard water besproken rou worden!
Dere liet althans totaal niets over zich hooren.

Dere eerste vergadering gehouden den 22de Juli 1901 konnede
nich, door een zeer collegiale geest welke er heerschte.
Collega Wiltthaus opende de vergadering met een korte
rede, waarin hij de wenschelykheid van het oprichten
van een Rotterdamse Tandheelkundige Vereniging"leed
uitkamen.

Het eerst aan de orde stelde hij punt I. het oprichte
van een Rotterdamse Tandheelkundige Vereniging.

Over dit punt werd niet veel gesproken.

Alle aanwezigen ragen het nut van in een dergelyk. Vereniging
op te richten.

Men kwam punt II het stichten van een kliniek voor
kosteloze tandheelkundige behandeling" aan de orde.

Dit punt vond nog alleenige bespreking. Enfin het resultaat
van de bespreking was dat er in bevestigend besloten werd
tot het oprichten van een tandheelkundige kliniek
voor on- en minvermogenen.

Rechts een collega n. H. de heer C. Mennink, kon om
gegronde redenen niet beloven mede te zullen werken aan
totre kliniek. Hij behingou echter zeer veel sympathie te
hebben voor de vereniging en het deed wat deek hem mogt, waarvan
hij het bewijs gaf door afdracht van financiële steun.

Althans werd besloten tot oprichting van een vereniging
welke de naam: "Rotterdamse Tandheelkundige
Vereniging" zou dragen.

Men leefte braden toe vele Heeren. C. H. Wiltthaus

J. A. Verdoorn, J. Stark, G. van der Grint, A. J. A. Schooten, C. P. van Koning.

Ch. Meijer, R. Frank, F. van Dantzig, Ch. Cohen, G. R. van den Koek.

Men werd overgegaan tot het kiezen van bestuursleden.

Na de stemopname bleek, dat gekoren werden met algemeen
stem ^{overig} tot president de heer. C. H. Wiltthaus - tot algemeen
meester de heer. A. J. A. Schooten en tot secretaris met o. v. a.

de 10de stemmen des heer. G. J. van den Hoek.

Alle deze heeren namen de benoeming aan, roodet de des roodet
geinstalleerd werden.

Verder nam de vergadering het besluit, den Secretaris op te dragen,
Collega Gleyffrom Boekenoozen kennis te geven van het oprichten
der vereeniging, waarna de Voorzitter de vergadering sloot met
dankzegging aan de heeren voor de opkomst.

Bepaald werd dat de volgende vergadering zou gehouden worden
op Maandag 29 Juli in de Vereeniging aan de Schiedade.

De heer J. A. Verdonk alleen bestreed dit punt. Hij stunde ook tegen het voorstel.
Toch was hij niet bereid, om de collegiale geest in gemeentel opricht te storen, mede
te werken, aan de eventueel op te richten kliniek.

G. J. van den Hoek

2de Vergadering der R. F. V. v. 29 Juli 1901 Savonds 8 uur gebouwd de Vereeniging

De voorzitter opent de vergadering ten 8 uur.

Daarmer is waren alle leden.

De secretaris doet mededeeling, dat door hem een schrijven gericht is
aan Gleyffrom Boekenoozen waarin medegedeeld werd de oprichting
der R. F. V. dat in beginsel besloten was tot oprichting van een
Handheerkundige kliniek voor on en mindermogenden en tevens
de uitnodiging deze vergadering te willen bijwonen.

Antwoord op dit schrijven werd niet ontvangen.

Alleen stelde de voorzitter aan de orde het al of niet op-
richten der kliniek.

Met algemeene stemmen werd nu definitief besloten
tot oprichting van een kliniek handheerkundige voor
on en mindermogenden.

Bepaald werd dat de onkosten ^{voor} ~~aan~~ de leden ^{zich aanprende} ~~zullen~~
worden.

Het voorstel van den voorzitter het benodigde kapitaal,
als renteloos voorschot te splitsen in twintig aandelen
en dat ieder roovent aandelen voor zijn rekening zou nemen
als hem goed dacht, werd aangenomen.

Bij de opname kwam aiaandelen ieder voor zijn rekening
worden genomen was de uitkomst aldus:

C. H. Matthaus IV, A. J. A. Scholten III, C. Mahler III

Rotterdamse
Tandartsen
Vereniging

rtv
100 jaar!